



مرکز تحقیقات اسلامی

اصفهان

گامی



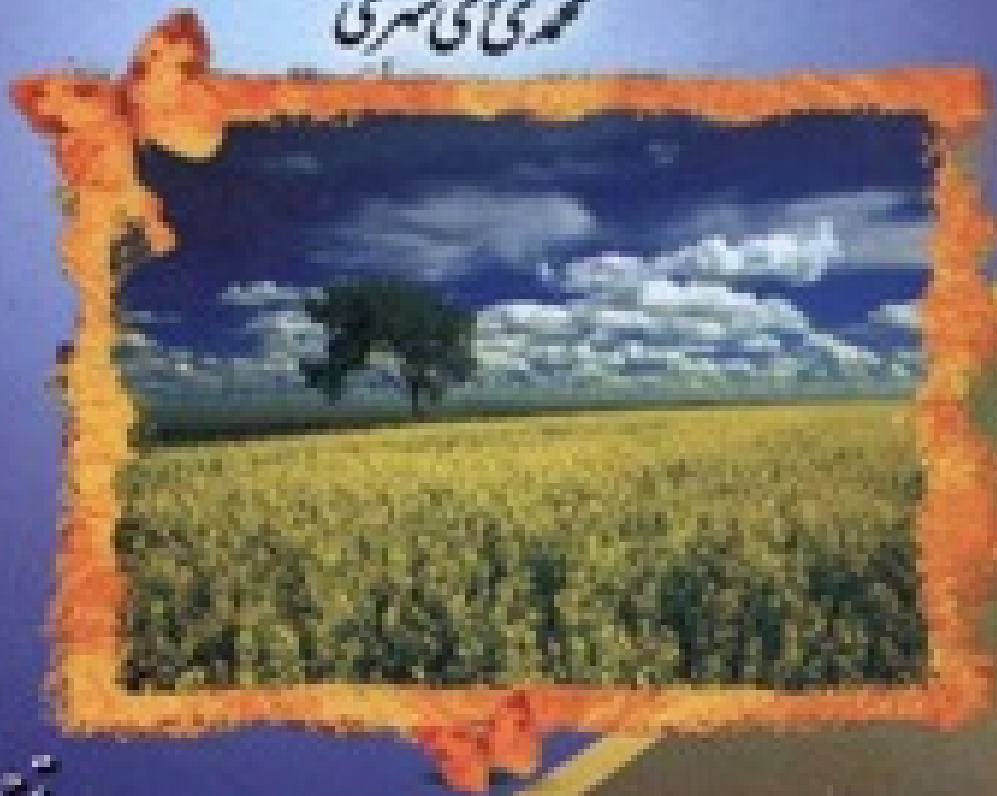
عمران
علیه السلام

www. **Ghaemiyeh** .com
www. **Ghaemiyeh** .org
www. **Ghaemiyeh** .net
www. **Ghaemiyeh** .ir

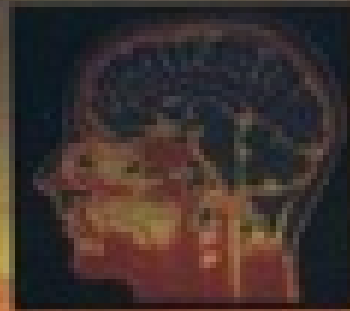
۲

دانش نامه پزشکی احادیث پزشکی

معدی ای شهری



مجموعه
پهلوئیدین شهری



بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشنامه احادیث پزشکی

نویسنده:

محمد محمدی ری شهری

ناشر چاپی:

موسسه علمی فرهنگی دارالحدیث

ناشر دیجیتال:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

۵	فهرست
۱۷	دانشنامه احادیث پزشکی جلد ۲
۱۷	مشخصات کتاب
۱۸	اشاره
۲۶	بخش چهارم : تأثیر خوردن و آشامیدن در سلامت و بیماری
۲۶	اشاره
۲۸	فصل یکم : کم خوری
۲۸	۱ / ۱ تشویق به کم خوری
۳۰	۱ / ۲ فایده های ظاهری کم خوری
۳۰	الف _ سلامت تن
۳۲	ب _ شادابی چهره
۳۴	ج _ طول عمر
۳۴	۱ / ۳ فایده های باطنی کم خوری
۳۴	الف _ صفای اندیشه
۳۴	ب _ فروغ دل
۳۴	ج _ رهایی از شیطان
۳۶	د _ در آمدن به ملکوت آسمان ها
۳۶	ه _ تقرب به درگاه خداوند
۳۶	و _ مجموعه ای از منافع کم خوری
۴۰	فصل دوم : پرهیز
۴۰	۲ / ۱ معنای پرهیز
۴۲	۲ / ۲ تشویق به پرهیز
۴۴	۲ / ۳ آنچه درباره مدت پرهیز بیمار ، روایت شده است
۴۶	فصل سوم : گرسنگی کشیدن

- ۳ / ۱ تشویق به گرسنگی کشیدن ۴۶
- ۳ / ۲ فایده های جسمی گرسنگی کشیدن ۴۸
- الف _ سلامت تن ۴۸
- ب _ خوش مزگی غذا ۵۰
- ۳ / ۳ فایده های روحی گرسنگی کشیدن ۵۰
- الف _ دامن در کشیدن از گناه ۵۰
- ب _ رهایی از شیطان ۵۰
- ج _ تقرب به درگاه خداوند ۵۲
- د _ [رسیدن به] علم و حکمت ۵۲
- ه _ دیدن خداوند با دیده دل ۵۴
- فصل چهارم : پُرخوری ۵۶
- ۴ / ۱ انکوهش پُرخوری ۵۶
- ۴ / ۲ انکوهش خوردن غذاهای رنگارنگ ۶۰
- ۴ / ۳ زیان های ظاهری پُرخوری ۶۲
- الف _ انواع ناتن درستی ها ۶۲
- ب _ کاهش تن درستی ۶۴
- ج _ گندبویی ۶۴
- ۴ / ۴ زیان های باطنی پُرخوری ۶۶
- الف _ تباهی پاک دامنی ۶۶
- ب _ تباهی نفس ۶۶
- ج _ پوشیده ماندن تیزهوشی ۶۸
- د _ ظلمت دل ۶۸
- ه _ آشفتگی خواب ها ۷۰
- و _ کمی عبادت ۷۰
- ز _ دوری از خداوند ۷۴
- ح _ گرسنگی در روز قیامت ۷۸

- ۴ / ۵ مجموعه ای از زبان های پُرخوری ۸۰
- ۴ / ۶ زبان های خوردن پس از سیری ۸۲
- فصل پنجم : آداب غذا خوردن ۸۴
- ۵ / ۱ شستن دست ها پیش و پس از غذا ۸۴
- ۵ / ۲ گذاردن سبزی در سفره ۹۰
- ۵ / ۳ در آوردن کفش ها ۹۲
- ۵ / ۴ بر زبان آوردن نام خدا ۹۲
- ۵ / ۵ خوردن با دست راست ۹۸
- ۵ / ۶ آغاز کردن غذا با نمک و به پایان بردن آن با نمک یا سرکه ۹۸
- ۵ / ۷ خوردن غذا به هنگام گرسنگی و اشتها ۱۰۲
- ۵ / ۸ آغاز کردن با سبک ترین غذا ۱۰۴
- ۵ / ۹ خوردن غذای گرم ، پیش از سرد شدن ۱۰۴
- ۵ / ۱۰ برداشتن لقمه های کوچک و جویدن کامل غذا ۱۰۴
- ۵ / ۱۱ دست کشیدن از غذا پیش از سیری ۱۰۶
- ۵ / ۱۲ دست کشیدن بر چهره و دعا کردن پس از شستن دستان ۱۰۸
- ۵ / ۱۳ به پشت دراز کشیدن پس از غذا ۱۱۲
- ۵ / ۱۴ پرهیز از زیاده روی ۱۱۲
- ۵ / ۱۵ پرهیز از دمیدن در غذا ۱۱۴
- ۵ / ۱۶ پرهیز از خوردن با دست چپ ۱۱۴
- ۵ / ۱۷ پرهیز از خوردن پس از سیری ۱۱۶
- ۵ / ۱۸ پرهیز از خوردن غذای داغ ۱۱۸
- ۵ / ۱۹ پرهیز از خوردن در حالت جنابت ، مگر با وضو ۱۲۲
- ۵ / ۲۰ پرهیز از خفتن ، بلافاصله پس از خوردن غذا ۱۲۲
- رهنمودهای اسلام درباره خوردن ۱۲۴
- اشاره ۱۲۴
- یک . مهم ترین رهنمود ۱۲۵

- ۱۲۶ دو . دو وعده غذا خوردن در شبانه روز
- ۱۲۶ سه . توصیه به کم خوری
- ۱۲۶ چهار . خطر پُر خوری
- ۱۲۷ پنج . مقدار خوراک مفید
- ۱۲۷ شش . برترین خوراکی و بهترین سفره
- ۱۲۷ هفت . آداب سفره
- ۱۲۸ هشت . آداب غذا خوردن
- ۱۳۰ نُه . آداب پایان غذا و برجیدن سفره
- ۱۳۱ ده . آداب خوردن گوشت و میوه
- ۱۳۴ فصل ششم : آداب خوردن گوشت
- ۱۳۴ ۱ / ۶ انتخاب سردست یا قسمت های جلو
- ۱۳۶ ۲ / ۶ شستن گوشت پیش از پختن آن
- ۱۳۸ ۳ / ۶ گرفتن گوشت با نوک دندان ها
- ۱۴۰ ۴ / ۶ پرهیز از خوردن گوشت خشکیده نمک سود
- ۱۴۲ ۵ / ۶ پرهیزی از خوردن گوشت خام
- ۱۴۴ ۶ / ۶ پرهیزی از اعتیاد به خوردن گوشت
- ۱۴۴ ۷ / ۶ نوبت های خوردن گوشت
- ۱۴۶ ۸ / ۶ نگذاردن گوشت به مدت چهل روز
- ۱۵۰ ۹ / ۶ تمیز نکردن کامل استخوان و نخوردن مغز استخوان
- ۱۵۲ فصل هفتم : آداب خوردن میوه
- ۱۵۲ ۱ / ۷ شستن میوه با آب
- ۱۵۲ ۲ / ۷ بردن نام خدا به هنگام خوردن
- ۱۵۲ ۳ / ۷ دعا کردن به هنگام دیدن میوه نوبر
- ۱۵۴ ۴ / ۷ خوردن هر میوه در آغاز فصلش و پرهیز از آن در پایان آنفصل
- ۱۵۴ ۵ / ۷ جدا نکردن پوست میوه
- ۱۵۶ ۶ / ۷ پرهیز از خوردن چند میوه با هم

فصل هشتم : آداب آشامیدن ۱۶۰

۸ / ۱ آنچه در آشامیدن ، بایسته است ۱۶۰

الف _ آشامیدن به سه نَفَس ۱۶۰

ب _ ایستاده آب آشامیدن در روز ، و نشسته آشامیدن در شب ۱۶۰

ج _ آشامیدن آب نیم گرم ۱۶۲

۸ / ۲ آنچه در آشامیدن نابایسته است ۱۶۴

الف _ دمیدن ۱۶۴

ب _ یکجا سر کشیدن ۱۶۶

ج _ آشامیدن آب بسیار داغ ۱۶۸

د _ آشامیدن آب در لابه لای غذا خوردن ۱۶۸

ه _ آشامیدن آب بر روی گوشت ۱۶۸

و _ آشامیدن آب بر روی چربی ۱۷۰

ز _ آشامیدن آب از مجاور دسته ظرف یا لبه شکسته آن ۱۷۰

ح _ آشامیدن در ظرف های مسی ۱۷۲

ط _ آشامیدن در حالت ناشتا ۱۷۲

ی _ آشامیدن آب سرد ، پس از خوردن شیرینی ۱۷۲

ک _ نوشیدن آب فراوان ۱۷۴

ل _ نوشیدن آب سرد و آب جو در حَقام ۱۷۴

فصل نهم : نوبت های غذا ۱۷۶

۹ / ۱ صبحگاهان و شامگاهان ۱۷۶

۹ / ۲ تأکید بر خوردن ناشتایی و نهی از وا گذاردن آن ۱۷۶

۹ / ۳ تأکید بر خوردن شام و نهی از وا گذاردن آن ۱۷۸

۹ / ۴ یک وعده در روز ۱۸۶

۹ / ۵ سه وعده در دو روز ۱۸۶

سخنی درباره احادیث مربوط به وعده های غذا ۱۹۰

بخش پنجم : درمان با غذاها و گیاهان دارویی ۱۹۲

۱۹۲	اشاره
۱۹۸	فصل یکم : تونج
۱۹۸	۱ / ۱ تأکید بر خوردن تونج
۱۹۸	۲ / ۱ خواص تونج
۲۰۰	۳ / ۱ خوردن تونج پس از غذا
۲۰۰	۴ / ۱ خوردن تونج در شب
۲۰۲	۵ / ۱ آنچه تونج را هضم می کند
۲۰۴	۶ / ۱ مثرتای تونج
۲۰۴	۷ / ۱ نگاه کردن به تونج
۲۰۶	فصل دوم : آل و
۲۱۰	فصل سوم : برنج
۲۱۰	۳ / ۱ مهتر همه خوراکی ها
۲۱۰	۳ / ۲ خواص برنج
۲۱۴	فصل چهارم : بادروج (خوک)
۲۲۰	فصل پنجم : بادمجان
۲۲۶	فصل ششم : باقلا
۲۲۶	۶ / ۱ خوراک عیسی
۲۲۶	۶ / ۲ خواص باقلا
۲۲۸	۶ / ۳ خوردن باقلا با پوست آن
۲۳۰	فصل هفتم : پیاز
۲۳۴	فصل هشتم : خربزه
۲۳۴	۸ / ۱ خواص خربزه
۲۳۸	۸ / ۲ خوردن خربزه پیش از غذا
۲۳۸	۸ / ۳ نهی از خوردن خربزه در حالت ناشتا
۲۴۰	۸ / ۴ آداب خوردن خربزه
۲۴۲	فصل نهم : تخم مرغ

- ۲۴۲ ----- ۱ / ۹ خواص تخم مرغ -----
- ۲۴۴ ----- ۲ / ۹ خوردن تخم مرغ با پیاز و روغن زیتون -----
- ۲۴۶ ----- ۳ / ۹ خوردن تخم مرغ با گوشت -----
- ۲۴۶ ----- ۴ / ۹ زرده تخم مرغ -----
- ۲۴۸ ----- ۵ / ۹ نهی از افراط در خوردن تخم مرغ -----
- ۲۵۰ ----- ۶ / ۹ تخم مرغ های حلال و تخم مرغ های حرام -----
- ۲۵۴ ----- فصل دهم : سیب -----
- ۲۵۴ ----- ۱ / ۱۰ خواص سیب -----
- ۲۵۸ ----- ۲ / ۱۰ خواص خوردن سیب در حالت ناشتا یا در سحرگاهان -----
- ۲۶۰ ----- ۳ / ۱۰ بوییدن سیب پیش از خوردن -----
- ۲۶۰ ----- ۴ / ۱۰ مکروه بودن خوردن سیب ترش -----
- ۲۶۲ ----- فصل یازدهم : تلبننه -----
- ۲۶۴ ----- فصل دوازدهم : خرما -----
- ۲۶۴ ----- ۱ / ۱۲ خواص خرما -----
- ۲۶۸ ----- ۲ / ۱۲ بهترین افطاری و سحری -----
- ۲۷۰ ----- ۳ / ۱۲ خواص خرما برای زن باردار و تازه زا -----
- ۲۷۲ ----- ۴ / ۱۲ خوردن خرما با خربزه و خیار -----
- ۲۷۴ ----- ۵ / ۱۲ گشودن کام نوزاد با خرما -----
- ۲۷۶ ----- فصل سیزدهم : انجیر -----
- ۲۸۰ ----- فصل چهاردهم : سیر -----
- ۲۸۲ ----- فصل پانزدهم : پنیر -----
- ۲۸۲ ----- ۱ / ۱۵ خواص پنیر -----
- ۲۸۴ ----- ۲ / ۱۵ خوردن پنیر با گردو -----
- ۲۸۴ ----- ۳ / ۱۵ خوردن پنیر با خربزه -----
- ۲۸۶ ----- ۴ / ۱۵ زیان های پنیر -----
- ۲۸۶ ----- ۵ / ۱۵ خوردن پنیر در صبحگاهان و شامگاهان -----

۲۸۸	فصل شانزدهم : چرجیر
۲۸۸	۱۶ / آنچه در نکوهش چرجیر روایت شده
۲۹۰	۱۶ / آنچه در نهی از خوردن چرجیر به هنگام شب رسیده است
۲۹۰	۱۶ / آنچه احادیث پیشین را رد می کند
۲۹۴	فصل هفدهم : زردک
۲۹۸	فصل هجدهم : گردو
۳۰۰	فصل نوزدهم : هزار اسپند
۳۰۴	فصل بیستم : شنبلیله
۳۰۸	فصل بیست و یکم : شیرینی
۳۱۰	فصل بیست و دوم : نخود
۳۱۲	فصل بیست و سوم : نان
۳۱۲	۲۳ / ۱ خواص نان
۳۱۴	۲۳ / ۲ خواص نان جو
۳۱۴	۲۳ / ۳ خواص نان برنج
۳۱۶	۲۳ / ۴ خواص نان گاوژس
۳۱۸	فصل بیست و چهارم : کاهو
۳۲۰	فصل بیست و پنجم : سرکه
۳۲۰	۲۵ / ۱ خواص سرکه
۳۲۲	۲۵ / ۲ خواص سرکه شراب
۳۲۴	۲۵ / ۳ آغاز کردن غذا با سرکه
۳۲۶	فصل بیست و ششم : انار
۳۲۶	۲۶ / ۱ مهتر میوه ها
۳۲۶	۲۶ / ۲ خواص انار
۳۳۲	۲۶ / ۳ خواص انار شیرین
۳۳۴	۲۶ / ۴ خواص انار ترش و شیرین (مَلَس)
۳۳۴	۲۶ / ۵ خواص خوردن انار با پیه آن

۳۳۸	فصل بیست و هفتم : مویز
۳۳۸	۱ / ۲۷ خواص مویز
۳۴۰	۲ / ۲۷ خواص خوردن مویز در حالت ناشتا
۳۴۲	۳ / ۲۷ خواص خوردن بیست و یک دانه مویز
۳۴۴	فصل بیست و هشتم : زیتون
۳۴۴	۱ / ۲۸ خواص زیتون
۳۴۶	۲ / ۲۸ خواص روغن زیتون
۳۵۰	فصل بیست و نهم : آویشن
۳۵۴	فصل سی ام : مُشکک
۳۵۸	فصل سی و یکم : بهُ
۳۵۸	۱ / ۳۱ خواص بهُ
۳۶۶	۲ / ۳۱ فایده های ناشتا خوردن بهُ
۳۶۸	۳ / ۳۱ خواص بهُ برای زنان باردار
۳۷۰	فصل سی و دوم : شکر
۳۷۰	۱ / ۳۲ خواص شکر
۳۷۴	۲ / ۳۲ خواص شکر طَبْرَزَد
۳۷۸	فصل سی و سوم : شلغم
۳۸۲	فصل سی و چهارم : چغندر
۳۸۶	فصل سی و پنجم : روغن حیوانی
۳۸۶	۱ / ۳۵ خواص روغن گاو
۳۸۸	۲ / ۳۵ مکروه بودن روغن حیوانی برای پیران
۳۹۰	فصل سی و ششم : سیّا (سَنا)
۳۹۲	فصل سی و هفتم : سَویق
۳۹۲	۱ / ۳۷ خواص سَویق
۳۹۸	۲ / ۳۷ خواص برخی از انواع سَویق
۳۹۸	الف _ سَویق جو

- ب _ سَوِيقِ عَدَسٍ ۴۰۰
- ج _ سَوِيقِ بَرَنجٍ ۴۰۰
- د _ سَوِيقِ سِيبِ ۴۰۲
- ۳۷ / ۳ خِوَاصِّ سَوِيقِ خَشَكِ ۴۰۴
- فَصْلِ سِی وَ هَشْتَمِ : پِیَهْ ۴۰۶
- فَصْلِ سِی وَ نَهَمِ : عَدَسِ ۴۱۰
- فَصْلِ چَهَلَمِ : عَسَلِ ۴۱۴
- ۴۰ / ۱۱ اَدْرَمَانِ بَا عَسَلِ ۴۱۴
- ۴۰ / ۲ خِوَاصِّ عَسَلِ ۴۱۸
- فَصْلِ چَهَلِ وَ یَكَمِ : اَنگُورِ ۴۲۶
- ۴۱ / ۱ اَتَاثِیرِ اَنگُورِ دَرِ اَزِ مِیَانِ رَفْتَنِ اَندُوهِ ۴۲۶
- ۴۱ / ۲ اَدَابِ خُورْدَنِ اَنگُورِ ۴۲۸
- فَصْلِ چَهَلِ وَ دُومِ : عُنْتَابِ ۴۳۰
- فَصْلِ چَهَلِ وَ سُومِ : سِنجِدِ ۴۳۲
- فَصْلِ چَهَلِ وَ چَهَارَمِ : تُوْبِ ۴۳۴
- فَصْلِ چَهَلِ وَ بَنجَمِ : خُرْفَهِ ۴۳۶
- فَصْلِ چَهَلِ وَ شَشَمِ : خِیَارِ ۴۴۰
- ۴۶ / ۱ خِوَاصِّ خِیَارِ ۴۴۰
- ۴۶ / ۲ اَدَابِ خُورْدَنِ خِیَارِ ۴۴۰
- فَصْلِ چَهَلِ وَ هَفْتَمِ : کَدُو ۴۴۴
- فَصْلِ چَهَلِ وَ هَشْتَمِ : کَبَابِ ۴۴۸
- فَصْلِ چَهَلِ وَ نَهَمِ : تَرَه ۴۵۲
- ۴۹ / ۱ خِوَاصِّ تَرَه ۴۵۲
- ۴۹ / ۲ خُورْدَنِ تَرَهِ تَازَه ۴۵۶
- ۴۹ / ۳ خُورْدَنِ تَرَهِ هَمْرَاهِ بَا نَمَكِ ۴۵۸
- فَصْلِ پَنجَاهَمِ : کَرْفَسِ ۴۶۰

۴۶۲	فصل پنجاه و یکم : قارچ
۴۶۸	فصل پنجاه و دوم : گلابی
۴۷۰	فصل پنجاه و سوم : کُنْدَر
۴۷۰	۵۳ / ۱ خواص کُنْدَر
۴۷۲	۵۳ / ۲ فایده های کُنْدَر برای زنان باردار
۴۷۶	فصل پنجاه و چهارم : شیر
۴۷۶	۵۴ / ۱ خواص شیر
۴۷۸	۵۴ / ۲ درمان کردن با شیر گاو
۴۸۰	۵۴ / ۳ شیر شتر
۴۸۲	۵۴ / ۴ ماست چکیده ماده الاغ
۴۸۴	۵۴ / ۵ شیر با عسل
۴۸۴	۵۴ / ۶ ماست و نانخواه
۴۸۶	فصل پنجاه و پنجم : گوشت
۴۸۶	۵۵ / ۱ مهتر همه خوراکیها
۴۸۸	۵۵ / ۲ خواص گوشت
۴۹۰	۵۵ / ۳ خواص گوشت همراه با شیر
۴۹۲	۵۵ / ۴ گوشت شتر
۴۹۴	۵۵ / ۵ گوشت گاو
۴۹۶	۵۵ / ۶ گوشت میش
۴۹۸	۵۵ / ۷ گوشت کبک
۴۹۸	۵۵ / ۸ گوشت هوپره
۴۹۸	۵۵ / ۹ گوشت مرغ
۵۰۰	۵۵ / ۱۰ گوشت کبکنجیر
۵۰۰	۵۵ / ۱۱ گوشت سنگخوارک
۵۰۲	۵۵ / ۱۲ گوشت ماهی
۵۰۲	۵۵/۱۲ - خوردن گوشت ماهی

۵۰۲ ۵۵/۱۲ _ ۲ خوردن خرما یا عسل ، پس از خوردن ماهی
۵۰۴ ۵۵/۱۲ _ ۳ نهی از خوردن تخم مرغ و ماهی با همدیگر
۵۰۴ ۵۵/۱۲ _ ۴ نهی از اعتیاد به خوردن ماهی
۵۰۸ فصل پنجاه و ششم : لوبیا
۵۱۰ فصل پنجاه و هفتم : ماش
۵۱۲ فصل پنجاه و هشتم : نمک
۵۱۶ فصل پنجاه و نهم : هلیم
۵۲۰ فصل شصتم : کاسنی
۵۵۶ فهرست منابع و مأخذ
۵۷۳ درباره مرکز

مشخصات کتاب

سرشناسه : محمدی ری شهری، محمد، 1325 -

عنوان قراردادی : موسوعه الاحادیث الطیبه. فارسی

عنوان و نام پدیدآور : دانش نامه احادیث پزشکی / محمدی ری شهری، با همکاری مرتضی خوش نصیب... [و دیگران]؛ ترجمه حسین صابری.

مشخصات نشر : قم: موسسه علمی فرهنگی دارالحدیث، سازمان چاپ و نشر، 1385.

مشخصات ظاهری : 672ص.

فروست : مرکز تحقیقات دارالحدیث؛ 94.

شابک : 38000 ریال : 0-029-493-964-964 ؛ 50000 ریال (چاپ پنجم) ؛ 7000 ریال (چاپ هفتم) ؛ 90000 ریال: چاپ دهم :

4-029-493-964-978

یادداشت : با همکاری مرتضی خوش نصیب، محمدتقی سبحانی نیا، رسول افقی، احمد سعادت فر.

یادداشت : چاپ سوم.

یادداشت : چاپ پنجم و هفتم: 1386.

یادداشت : چاپ دهم: 1388.

یادداشت : کتاب حاضر در چاپ دوم 1383 توسط همین ناشر به صورت دو جلدی چاپ شده و در چاپ حاضر با حذف متن اصلی عربی آن به صورت تک جلدی به چاپ رسیده است.

یادداشت : نمایه.

موضوع : پزشکی -- احادیث

موضوع : احادیث اهل سنت -- قرن 14

شناسه افزوده : خوش نصیب، مرتضی، 1342-

شناسه افزوده : صابری، حسین، 1345-، مترجم

شناسه افزوده : موسسه علمی - فرهنگی دارالحدیث. سازمان چاپ و نشر

رده بندی کنگره : BP141/5 /پ4م 1385 33041الف

رده بندی دیویی : 297/214

شماره کتابشناسی ملی : 1041209

ص: 1

اشاره

بخش چهارم : تأثیر خوردن و آشامیدن در سلامت و بیماری

اشاره

بخش چهارم: تأثیر خوردن و آشامیدن در سلامت و بیماری فصل یکم: کم خورین فصل دوم: پرهیز فصل سوم: گرسنگی کشیدن فصل چهارم: پُرخورین فصل پنجم: آداب غذا خوردن فصل ششم: آداب خوردن گوشت فصل هفتم: آداب خوردن میوه فصل هشتم: آداب آشامیدن فصل نهم: نوبت های غذا

الفصل الأول : قلّه الأكل 1 / 1 الحثُّ عَلَى قَلِّهِ الأكلِ 2347. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله : رسول الله صلى الله عليه وآله : إنَّ أَهْلَ البَيْتِ لَيَقِلُّ طَعْمُهُمْ ؛ فَتَسْتَبِيرُ بِيوتِهِمْ . (1) 2346. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله : عنه صلى الله عليه وآله : مَنْ كَثُرَ تَسْبِيحُهُ وَتَمَجِيدُهُ ، وَقَلَّ طَعَامُهُ وَشَرَابُهُ وَمَنَامُهُ ، إِشْتَاقَتُهُ المَلَأَتْكَهُ . (2) 2348. رسول الله صلى الله عليه وآله : الإمام عليّ عليه السلام في الحِكْمِ المَنْسُوبِ إِلَيْهِ : لا تَطْلُبِ الحَيَاةَ لِتَأْكُلَ ، بَلِ اطْلُبِ الأَكْلَ لِتَحْيَا . (3) 2347. رسول الله صلى الله عليه وآله : الإمام عليّ عليه السلام في الحِكْمِ المَنْسُوبِ إِلَيْهِ : يَنْبَغِي لِلعَاقِلِ أَنْ يَتَذَكَّرَ عِنْدَ حَلَاوَةِ الغِذَاءِ مَرَاةَ الدَّوَاءِ . (4) .

-
- 1- .المعجم الأوسط ، ج 5 ، ص 229 ، ح 5165 عن أبي هريره ، كنز العمال ، ج 3 ، ص 391 ، ح 7093 .
 - 2- . تنبيه الخواطر ، ج 2 ، ص 116 .
 - 3- . شرح نهج البلاغه ، ج 20 ، ص 333 ، ح 824 .
 - 4- . شرح نهج البلاغه ، ج 20 ، ص 272 ، ح 149 .

فصل یکم : کم خوری**1 / 1 تشویق به کم خوری**

فصل یکم: کم خوری 1 / 1 تشویق به کم خوری 2343. الدر المنثور (به نقل از ابو سعید بن معلی) پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ساکنان یک خانه، در اثر کم خوردن غذا، خانه شان نورانی می گردد. 2342. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: هر کس تسبیح گفتن او و به عظمت یاد کردن او از خداوند، فراوان شود و خوراک و آشامیدن و خفتش اندک گردد، فرشتگان مشتاق او می شوند. 2341. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: امام علی علیه السلام در حکمت های منسوب به ایشان: زندگی را برای خوردن مخواه؛ بلکه خوردن را برای زندگی بخواه. 2340. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: امام علی علیه السلام در حکمت های منسوب به ایشان: عاقل را بایسته است که به هنگام شیرینی غذا، تلخی دارو را نیز به یاد داشته باشد.

1 / 2 فَوَائِدُ قَلَّةِ الْأَكْلِ الظَّاهِرِيَّهَا _ صِحَّةُ الْبَدَنِ 2342. عنه صلى الله عليه وآله: رسول الله صلى الله عليه وآله: أُمُّ جَمِيعِ الْأَدْوِيَةِ قَلَّةُ الْأَكْلِ .
 (1) 2341. عنه صلى الله عليه وآله: الإمام عليّ عليه السلام: قَلَّةُ الْأَكْلِ يَمْنَعُ كَثِيرًا مِنْ أَعْلَالِ الْجِسْمِ . (2) 2340. عنه صلى الله عليه وآله: عنه عليه السلام: أَقَلُّ طَعَامًا ثَقِيلٌ سَقَامًا . (3) 2339. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: عنه عليه السلام: مَنْ قَلَّ طَعَامُهُ قَلَّتْ آلامُهُ .
 (4) 2338. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: عنه عليه السلام: قَلَّةُ الْغِذَاءِ أَكْرَمٌ لِلنَّفْسِ ، وَأَدْوَمٌ لِلصَّحَّةِ . (5) 2337. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: عنه عليه السلام: مَنْ اقْتَصَرَ فِي أَكْلِهِ كَثُرَتْ صِحَّتُهُ ، وَصَلَحَتْ فِكْرَتُهُ . (6) 2336. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: عنه عليه السلام: إِنَّ صِحَّةَ الْجِسْمِ مِنْ قَلَّةِ الطَّعَامِ ، وَقَلَّةِ الْمَاءِ . (7) 2339. رسول الله صلى الله عليه وآله: الإمام الرضا عليه السلام: لَوْ أَنَّ النَّاسَ قَصَرُوا فِي الطَّعَامِ ، لَأَسْتَقَامَتِ أْبْدَانُهُمْ . (8) 2338. رسول الله صلى الله عليه وآله: عنه عليه السلام: إِنَّ الْجَسَدَ يَمْنَزِلُهُ الْأَرْضِ الطَّيِّبَةِ الْحَرَابِ ؛ إِنْ تُعْوِهَدَتْ بِالْعِمَارَةِ وَالسَّقْيِ مِنْ حَيْثُ لَا تَزْدَادُ مِنَ الْمَاءِ فَتَغْرَقَ وَلَا تَنْقُصُ مِنْهُ فَتَعْطَشُ ، دَامَتْ عِمَارَتُهَا وَكَثُرَ رِيعُهَا وَزَكَا زَرْعُهَا . وَإِنْ تَغَافَلَتْ عَنْهَا فَسَدَتْ وَنَبَتَ فِيهَا الْعُشْبُ . وَالْجَسَدُ بِهَذِهِ الْمَنْزِلَةِ وَالتَّدْبِيرِ فِي الْأَعْزِيَةِ وَالْأَشْرَبِ ، يَصْلُحُ وَيَصِحُّ وَتَزْكُو الْعَافِيَةُ فِيهِ .

وَأَنْظُرُ . . . مَا يُؤَافِقُكَ وَمَا يُؤَافِقُ مَعِدَتَكَ ، وَيَقْوَى عَلَيْهِ بَدَنُكَ وَيَسْتَمِرُّهُ مِنَ الطَّعَامِ وَالشَّرَابِ ، فَقَدَّرَهُ لِنَفْسِكَ وَاجْعَلْهُ غِذَاكَ . (9) .

- 1- .المواعظ العددية ، ص 213 .
- 2- .غرر الحكم ، ح 6768 ، عيون الحكم والمواعظ ، ص 370 ، ح 6248 .
- 3- .غرر الحكم ، ح 2336 .
- 4- .غرر الحكم ، ح 8409 ، عيون الحكم والمواعظ ، ص 455 ، ح 8220 .
- 5- .غرر الحكم ، ح 6819 ، عيون الحكم والمواعظ ، ص 370 ، ح 6240 .
- 6- .غرر الحكم ، ح 8803 ، عيون الحكم والمواعظ ، ص 437 ، ح 7559 .
- 7- .تحف العقول ، ص 172 ، بشاره المصطفى ، ص 25 كلاهما عن كميل بن زياد ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 425 ، ح 41 .
- 8- .مكارم الأخلاق ، ج 2 ، ص 180 ، ح 2466 ، المحاسن ، ج 2 ، ص 221 ، ح 1666 عن أبي الحسن عليه السلام عن عمرو بن إبراهيم وفيه «قصدا» بدل «قصر» ، بحار الأنوار ، ج 62 ، ص 142 ، ح 9 .
- 9- .طب الإمام الرضا عليه السلام ، ص 13 ، بحار الأنوار ، ج 62 ، ص 310 نحوه .

الف - سلامت تن

1 / 2 فایده های ظاهری کم خوریا ل ف _ سلامت تن 2334. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مادر همه داروها ، کم خوری است . 2333. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : امام علی علیه السلام : کم خوری ، مانع بسیاری از بیماری های جسم می شود . 2332. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : امام علی علیه السلام : خوراک را کم کن تا ناتن درستی ها را کم کنی . 2331. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : امام علی علیه السلام : هر کس خوراکش کم باشد ، دردهایش نیز کم است . 2330. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : امام علی علیه السلام : کم خوری ، مایه گرامی داشتن بیشتر خویش است و سلامت را بیشتر استمرار می بخشد . 2329. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : امام علی علیه السلام : هر کس در خوردن به کم بسنده کند ، سلامتیش بیشتر می شود و اندیشه اش به سامان می رسد . 2328. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : امام علی علیه السلام : سلامت تن ، از کمی غذا و کمی آب است . 2335. عنه صلی الله علیه و آله : امام رضا علیه السلام : اگر مردم در خوردن به کم بسنده می داشتند ، بدن هایشان متعادل بود . 2334. عنه صلی الله علیه و آله : امام رضا علیه السلام : بدن ، به سان زمین پاک و آماده برای زراعت است که اگر در آبادانی و آبدهی بدن ، مراقبت شود ، به گونه ای که آب ، نه فراوان تر از نیاز بدن برسد تا آن را غرق کند و نه از اندازه کمتر باشد تا آن را به تشنگی گرفتار سازد ، آبادانی اش استمرار می یابد و خرّ می اش فزونی می گیرد و کشتش بالندگی و برکت می یابد ؛ اما اگر از آن غفلت شود ، به تباهی می گراید و علف هرز در آن می روید .

بدن ، چنین حکایتی دارد و تدبیر آن در خوراک و نوشاک ، چنین است . [پس ،] سامان و سلامت می یابد و عافیت در آن ، ریشه می گسترد .

بنگر که . . . چه چیز با تو و با معده ات سازگار است و تنت با چه چیز نیرو می گیرد و بدنت چه خوردنی و نوشیدنی ای را می گوارد . همان را برای خویش مقررّ بدار و خوراک خود گیر .

ب _ نَضَارَةُ الْوَجْهِ 2332. عنه صلى الله عليه وآله : رسول الله صلى الله عليه وآله : مرَّ أخى عيسى عليه السلام بِمَدِينَةِ فِيهَا رَجُلٌ وَامْرَأَةٌ يَتَصَايِحَانِ .

فَقَالَ : مَا شَأْنُكُمَا .

قَالَ [الرَّجُلُ] : يَا نَبِيَّ اللَّهِ ، هَذِهِ امْرَأَتِي وَلَيْسَ بِهَا بَأْسٌ ، صَالِحَةٌ ، وَلَكِنِّي أَحِبُّ فِرَاقَهَا .

قَالَ : فَأَخْبِرْنِي عَلَى كُلِّ حَالٍ مَا شَأْنُهَا؟

قَالَ : هِيَ خَلَقَهُ الْوَجْهَ مِنْ غَيْرِ كَبْرٍ .

قَالَ : يَا امْرَأَهُ ، أُتَجَبِّينَ أَنْ يَعُودَ مَاءٌ وَجْهَكَ طَرِيًّا؟

قَالَتْ : نَعَمْ .

قَالَ لَهَا : إِذَا أَكَلْتِ فَايَاكِ أَنْ تَشْبَعِي (1) ؛ لِأَنَّ الطَّعَامَ إِذَا تَكَاثَرَ عَلَى الصَّدْرِ فَزَادَ فِي الْقَدْرِ ذَهَبَ مَاءُ الْوَجْهِ .

فَفَعَلَتْ ذَلِكَ فَعَادَ وَجْهُهَا طَرِيًّا . (2) .

1- فى المصدر: «تشبعين»، والتصويب من بحار الأنوار وقصص الأنبياء .

2- علل الشرائع ، ص 497 ، ح 1 عن عمر بن عليّ عن أبيه الإمام عليّ بن أبي طالب عليه السلام ، قصص الأنبياء ، ص 273 ، ح 328 نحوه ، بحار الأنوار ، ج 14 ، ص 320 ، ح 26 .

ب _ شادابی چهره

ب _ شادابی چهره 2330. رسول الله صلی الله علیه و آله : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برادرم عیسی ، از شهری گذر کرد که در آن ، مرد وزنی به یکدیگر فریاد می کشیدند . پرسید : «شما را چه شده است؟» .

[مرد] گفت : ای پیامبر خدا ! این ، زن من است و او را مشکلی نیست . زنی درستکار است ؛ اما دوست دارم از او جدا شوم .

گفت : «به هر حال ، به من بگوی که او را چه می شود؟» .

[مرد] گفت : بی آن که کهن سال باشد ، چهره اش بی طراوت است .

گفت : «ای زن ! آیا دوست داری دیگر بار ، چهره ات پُرطراوت شود؟» .

[زن] گفت : آری .

به او گفت : «چون غذا می خوری ، از سیر شدن حذر کن ؛ زیرا اگر غذا بر سینه سنگینی کند و از اندازه افزون شود ، طراوت چهره از میان می رود» .

آن زن ، چنان کرد و دیگر بار ، چهره اش طراوت یافت .

ج - طول العُمُرِ 2328. عنه صلى الله عليه وآله: لقمان عليه السلام: إِذَا قَلَّ طَعْمُهُ الْمَرْءُ عَاشَ طَوِيلًا . (1) 1 / 3 فَوَائِدُ قَلِّهِ الْأَكْلِ الْبَاطِنِيَّهَا -
 صَفَاءُ الْفِكْرِ 2324. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: الإمام عليّ عليه السلام: مَنْ قَلَّ أَكْلُهُ صَفَا فِكْرُهُ . (2) ب - نُورُ الْقَلْبِ 2326. رسول الله
 صلى الله عليه وآله: رسول الله صلى الله عليه وآله: إِذَا أَقَلَّ الرَّجُلُ الطَّعْمَ ، مُلِيَ جَوْفُهُ نُورًا . (3) ج - النَّجَاهُ مِنَ الشَّيْطَانِ 2324. رسول الله
 صلى الله عليه وآله: رسول الله صلى الله عليه وآله: مَنْ سَرَّهُ أَنْ يُخَلِّصَ نَفْسَهُ مِنْ إِبْلِيسَ فَلْيُذِبْ (4) شَحْمَهُ وَلِحْمَهُ بِقَلِّهِ الطَّعَامِ ؛ فَإِنَّ مِنْ قَلِّهِ
 الطَّعَامِ حُضُورَ الْمَلَائِكَةِ وَكَثْرَةَ التَّفَكِيرِ فِيمَا عِنْدَ اللَّهِ عِزِّ وَجَلِّ . (5) 2323. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: عنه صلى الله عليه وآله
 : جَاهِدُوا أَنْفُسَكُمْ بِقَلِّهِ الطَّعَامِ وَالشَّرَابِ ، تُظَلِّكُمُ الْمَلَائِكَةُ ، وَيَقَرَّ عَنْكُمُ الشَّيْطَانُ . (6) .

1- المواعظ العددية، ص 71 .

2- غرر الحكم ، ح 8462 ، عيون الحكم والمواعظ ، ص 456 ، ح 8236 .

3- الفردوس ، ج 1 ، ص 290 ، ح 1138 عن أبي هريره ، كنز العمال ، ج 15 ، ص 244 ، ح 40772 .

4- فى المصدر : «فليذيب» ، والصواب ما أثبتناه .

5- الفردوس ، ج 3 ، ص 536 ، ح 5672 عن ابن عباس .

6- تنبيه الخواطر ، ج 2 ، ص 122 .

ج - طول عمر**1 / 3 فایده های باطنی کم خوری****الف - صفای اندیشه****ب - فروغ دل****ج - رهایی از شیطان**

ج - طول عمر 2321. کنز العمال (- به نقل از عبد الله بن رواحه -) لقمان علیه السلام: اگر خوراک انسان اندک باشد ، زیاد زنده می ماند
 1. / 3 فایده های باطنی کم خوریالف - صفای اندیشه 2323. عنه صلی الله علیه و آله : امام علی علیه السلام : هر کس خوراکش کم باشد ،
 ، اندیشه اش صفا می یابد . ب - فروغ دل 2321. کنز العمال عن عبد الله بن رواحه : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اگر کسی خوراک
 خود را کم کند ، درونش از نور ، سرشار می گردد . ج - رهایی از شیطان 2319. عنه صلی الله علیه و آله : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله
 : هر کس ، از این خرسند می شود که خویش را از ابلیس برهاند ، باید گوشت و چربی خود را با کم خوری ، آب کند ؛ چرا که از کم
 خوری ، حضور فرشتگان و فراوان اندیشیدن در آنچه نزد خداوند عز و جلاست ، حاصل می آید . 2318. رسول الله صلی الله علیه و آله
 : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : با کمی خوراک و نوشاک ، با نفس خویش جهاد کنید تا فرشتگان بر شما سایه بگسترند و شیطان از شما
 بگریزد .

د _ الدُّخُولُ فِي مَلَكَوَاتِ السَّمَاوَاتِ 2316. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: رسول الله صلى الله عليه وآله: إِبْسُوا الصَّوْفَ وَشَمِّرُوا ، وَكُلُوا فِي أَنْصَافِ الْبُطُونِ ، تَدْخُلُوا فِي مَلَكَوَاتِ السَّمَاوَاتِ . (1) 2315. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: عنه صلى الله عليه وآله: لا يَدْخُلُ مَلَكَوَاتِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ مَنْ مَلَأَ بَطْنَهُ . (2) ه _ التَّقَرُّبُ إِلَى اللَّهِ 2313. كنز العَمَّالِ (_ به نقل از ابن عمرو _) رسول الله صلى الله عليه وآله: التَّقَلِيلُ مِنَ الطَّعَامِ بِمَنْزِلِهِ سَنِيَّةٌ عِنْدَ اللَّهِ . (3) 2312. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: عنه صلى الله عليه وآله: أَحَبُّكُمْ إِلَيَّ اللَّهُ أَقْلُكُمْ طُعْمًا ، وَأَخْفُكُمْ بَدَنًا . (4) 2311. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله (_ درباره همین آیه _) الإمام الصادق عليه السلام: أَقْرَبُ مَا يَكُونُ الْعَبْدُ مِنَ اللَّهِ _ جَلَّ وَعَزَّ _ إِذَا خَفَّ بَطْنُهُ . (5) و _ جَوَامِعُ مَنَافِعِ قَلِّهِ الْأَكْلِ 2316. عنه صلى الله عليه وآله: رسول الله صلى الله عليه وآله: مَنْ قَلَّ طُعْمُهُ ، صَحَّ بَدَنُهُ وَصَفَا قَلْبُهُ ، وَمَنْ كَثُرَ طُعْمُهُ ، سَقِمَ بَدَنُهُ وَقَسَا قَلْبُهُ . (6) .

-
- 1- .مكارم الأخلاق ، ج 1 ، ص 252 ، ح 750؛ الفردوس ، ج 1 ، ص 102 ، ح 338 عن أبي هريره ، كنز العَمَّالِ ، ج 15 ، ص 302 ، ح 41120 .
- 2- .تنبيه الخواطر ، ج 1 ، ص 100 عن ابن عباس .
- 3- .تنبيه الخواطر ، ج 2 ، ص 119 .
- 4- .كنز العَمَّالِ ، ج 15 ، ص 261 ، ح 40869 ، جامع الأحاديث للسيوطي ، ج 1 ، ص 106 ، ح 565 كلاهما نقلًا عن الفردوس عن ابن عباس .
- 5- .الكافي ، ج 6 ، ص 269 ، ح 4 ، المحاسن ، ج 2 ، ص 231 ، ح 1707 وفيه «جاف» بدل «خف» وكلاهما عن أبي بصير ، جامع الأحاديث للقمي ، ص 199 ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 331 ، ح 5 .
- 6- .تنبيه الخواطر ، ج 2 ، ص 229 ، الدعوات ، ص 77 ، ح 187 ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 338 ، ح 35 .

د _ در آمدن به ملکوت آسمان ها**ه _ تقرب به درگاه خداوند****و _ مجموعه ای از منافع کم خوری**

د _ در آمدن به ملکوت آسمان ها 2314. رسول الله صلی الله علیه و آله: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: پشمینه بپوشید و میان بر بندید و به گنجایش نیمه شکم بخورید تا به ملکوت آسمان ها در آید. 2313. کنز العمال عن ابن عمرو عن رسول الله صلی الله علیه و آله: هر کس شکمش پُر باشد، به ملکوت آسمان ها و زمین راه نمی یابد. ه _ تقرب به درگاه خداوند 2311. عنه صلی الله علیه و آله (_ ایضا _) پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: کاستن از خوراک، نزد خداوند، جایگاهی والا دارد. 2310. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله (_ درباره آیه {Q} «و قرآن را شمرده شمرده بخوان») / پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: دوست داشتنی ترین شما نزد خداوند، کم خوراک ترین و سبک بدن ترین شماست. 2309. امام صادق علیه السلام: امام صادق علیه السلام: نزدیک ترین حالت بنده به خداوند عز و جل، هنگامی است که شکم وی، سبک باشد. (1) و _ مجموعه ای از منافع کم خوری 2307. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: هر کس خوراکش اندک باشد، تنش سلامت و دلش صفا می یابد؛ و هر کس خوراکش فراوان باشد، تنش بیمار و دلش سخت می گردد.

1- در المحاسن ج 2، ص 231، ح 1707، به جای «سبک»، واژه «خالی» آمده است.

2310. رسول الله صلى الله عليه وآله (_ فى قوله تعالى : { Q } «وَرَتَّلِ الْقُرْآنَ تَرْتِيْا» الإمام على عليه السلام : عَلَيْكُمْ بِالْقَصْدِ فِي الْمَطَاعِمِ ؛ فَإِنَّهُ أَبْعَدُ مِنَ السَّرْفِ ، وَأَصَحُّ لِلْبَدَنِ ، وَأَعْوَنُ عَلَى الْعِبَادَةِ . (1) 2309. الإمام الصادق عليه السلام : مصباح الشريعة : قَالَ الصَّادِقُ عَلَيْهِ السَّلَامُ : قِلَّةُ الْأَكْلِ مَحْمُودٌ فِي كُلِّ قَوْمٍ ؛ لِأَنَّ فِيهِ مَصْلَحَةُ الْبَاطِنِ وَالظَّاهِرِ . (2) .

1- . غرر الحكم ، ح 6153 ، عيون الحكم والمواعظ ، ص 341 ، ح 5833 .

2- . مصباح الشريعة ، ص 237 ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 337 ، ح 33 .

2308. عنه صلى الله عليه وآله: امام علي عليه السلام: بر شما باد میانه روی در خوردنی ها؛ چرا که این کار، از اسراف دورتر است، مایه سلامت بیشتر تن می گردد و در پرستش، بیشتر یاری می رساند. 2307. رسول الله صلى الله عليه وآله: مصباح الشریعه_ در حدیثی که به امام صادق علیه السلام منسوب است: کم خوری، در میان هر طایفه ای، ستوده است؛ زیرا منفعت باطن و ظاهر، در آن است.

الفصل الثاني : الحميه 2 / 1 مَعْنَى الْحِمِيَةِ 2306. رسول الله صلى الله عليه وآله (_ فى قوله تعالى : { Q } «يَتْلُونَهُ حَقَّ تِلَاوٍ» الإمام الكاظم عليه السلام : لَيْسَ الْحِمِيَةُ أَنْ تَدَعَ الشَّيْءَ أَصْلًا لَا تَأْكُلَهُ ، وَلَكِنَّ الْحِمِيَةَ أَنْ تَأْكُلَ مِنَ الشَّيْءِ وَتُخَفِّفَ . (1) 2305. عنه صلى الله عليه وآله : الإمام الرضا عليه السلام : لَيْسَ الْحِمِيَةُ مِنَ الشَّيْءِ تَرَكَهُ ، إِنَّمَا الْحِمِيَةُ مِنَ الشَّيْءِ الْإِقْلَالُ مِنْهُ . (2) 2304. عنه صلى الله عليه وآله : الفقه المنسوب للإمام الرضا عليه السلام : أَرَوَى عَنِ الْعَالِمِ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنَّهُ قَالَ : . . . رَأْسُ الْحِمِيَةِ الرَّفْقُ بِالْبَدَنِ . (3) .

-
- 1- .الكافى ، ج 8 ، ص 291 ، ح 443 عن موسى بن بكر ، بحار الأنوار ، ج 62 ، ص 142 ، ح 11 .
 - 2- .عيون أخبار الرضا عليه السلام ، ج 1 ، ص 309 ، ح 72 ، معانى الأخبار ، ص 238 ، ح 1 كلاهما عن إسماعيل الخراسانى ، مكارم الأخلاق ، ج 2 ، ص 180 ، ح 2467 عن الإمام الصادق عليه السلام ، بحار الأنوار ، ج 62 ، ص 140 ، ح 1 .
 - 3- .الفقه المنسوب للإمام الرضا عليه السلام ، ص 340 ، بحار الأنوار ، ج 62 ، ص 141 ، ح 4 .

فصل دوم : پرهیز**2 / 1 معنای پرهیز**

فصل دوم: پرهیز 2 / 1 معنای پرهیز 2300. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: امام کاظم علیه السلام: پرهیز، آن نیست که چیزی را به کلی وا بگذاری و هیچ نخوری؛ بلکه پرهیز، آن است که از چیزی بخوری، اما کم بخوری. 2299. کنز العمال (به نقل از ابن عمر) امام رضا علیه السلام: پرهیز از یک چیز، وا گذاردن آن نیست. پرهیز از یک چیز، تنها کم خوردن از آن است. 2298. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: الفقه المنسوب للإمام الرضا علیه السلام: از عالم (امام کاظم علیه السلام) روایت می‌کنم که فرموده است: «سرآمد پرهیزها، مدارا با بدن است».

2297. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :الإمام الكاظم عليه السلام :لَيْسَ مِنْ دَوَائِ إِلَّا وَهُوَ يُهَيِّجُ دَاءً ، وَلَيْسَ شَيْءٌ فِي الْبَدَنِ أَنْفَعَ مِنْ إِمْسَاكِ الْيَدِ إِلَّا عَمَّا يُحْتَاجُ إِلَيْهِ . (1) 2296. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :الدعوات :زُورِي : لا تَأْكُلْ مَا قَدْ عَرَفْتَ مَصْدَرَتَهُ ، وَلا تُؤْثِرْ هَوَاكَ عَلَى رَاحَةِ بَدَنِكَ . (2) 2 / الْحَثُّ عَلَى الْجَمِيهِ 2301. عنه صلى الله عليه و آله :رسول الله صلى الله عليه و آله :المَعِدَةُ بَيْتُ كُلِّ دَاءٍ ، وَالْجَمِيهِ رَأْسُ كُلِّ دَوَاءٍ . (3) 2300. رسول الله صلى الله عليه و آله :عنه صلى الله عليه و آله :الجَمِيهُ رَأْسُ الدَّوَاءِ ، وَالْمَعِدَةُ بَيْتُ الدَّاءِ ، وَعَوَّدُوا كُلَّ جِسْمٍ مَا اعْتَادَ . (4) 2299. كنز العمال عن ابن عمر عن رسول الله صلى الله عليه و آله :رسول الله صلى الله عليه و آله :المَعِدَةُ بَيْتُ الأَدْوَاءِ ، وَالْجَمِيهِ رَأْسُ الدَّوَاءِ ، وَعَوَّدَ كُلَّ بَدَنِ مَا اعْتَادَ . لا صِدْحَةَ مَعَ النَّهْمِ . (5) 2298. الإمام الصادق عليه السلام :لِلطَّبِيبِ الْهِنْدِيِّ: إِنَّ مَا مَعِيَ خَيْرٌ مِمَّا مَعَكَ . . . أَسْتَعْمِلُ مَا قَالَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَأَعْلَمُ أَنَّ الْمَعِدَةَ بَيْتُ الدَّاءِ ، وَالْجَمِيهِ هِيَ الدَّوَاءُ ، وَأَعَوَّدُ الْبَدَنَ مَا اعْتَادَ . (6) .

-
- 1- الكافي ، ج 8 ، ص 273 ، ح 409 عن عثمان الأحول ، بحار الأنوار ، ج 62 ، ص 68 ، ح 18 .
 - 2- الدعوات ، ص 81 ، ح 202 ، بحار الأنوار ، ج 62 ، ص 269 ، ح 59 .
 - 3- طب النبي صلى الله عليه و آله ، ص 2 .
 - 4- الأحكام النبويّه ، ج 2 ، ص 7 ، الدرّ المنثور ، ج 3 ، ص 445 نقلاً عن أبي محمّد الخلال عن عائشه؛ عوالى اللآلى ، ج 2 ، ص 30 ، ح 72 كلاهما نحوه.
 - 5- الدعوات ، ص 77 ، ح 186 ، مكارم الأخلاق ، ج 2 ، ص 180 ، ح 2468 عن العالم عليه السلام نحوه وليس فيه «لا صِدْحَةَ مَعَ النَّهْمِ» ، بحار الأنوار ، ج 62 ، ص 268 ، ح 2 .
 - 6- الخصال ، ص 512 ، ح 3 ، علل الشرائع ، ص 99 ، ح 1 ، المناقب لابن شهر آشوب ، ج 4 ، ص 260 كلّها عن الربيع صاحب المنصور ، بحار الأنوار ، ج 10 ، ص 205 ، ح 9 .

2 / 2 تشویق به پرهیز

2297. عنه صلی الله علیه و آله: امام کاظم علیه السلام: هیچ دارویی نیست که دردی را بر نینگیزد، و هیچ چیزی برای بدن، سودمندتر از آن نیست که جز از آنچه بدان نیاز دارد، دست بشوید. 2296. عنه صلی الله علیه و آله: الدعوات: روایت شده است که: آنچه را از زیانش آگاهی یافته ای، مخور و هوس خویش را بر آسایش بدن، بر مگزین. 2 / 2 تشویق به پرهیز 2293. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: معده، خانه همه دردهاست و پرهیز، ریشه همه درمان ها. 2292. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: پرهیز، سرآمد درمان، و معده، خانه درد است. هر بدنی را به همان که بدان خو می گیرد، عادت دهید. 2295. عنه صلی الله علیه و آله: امام علی علیه السلام: معده، خانه دردهاست و پرهیز، سرآمد درمان. هر بدنی را به همان که بدان خو می گیرد، عادت دهید. با پُرخوری، تن درستی ای نخواهد بود. (1) 2294. رسول الله صلی الله علیه و آله: امام صادق علیه السلام: خطاب به طبیب هندی: من برتر از آنچه تو همراه داری، به همراه دارم... آنچه را پیامبر خدا فرموده است، به کار می گیرم و می دانم که معده، خانه همه دردها و پرهیز، یگانه درمان است. نیز بدن را بر آنچه بدان خو می گیرد، عادت می دهم.

1- در مکارم الأخلاق، به همین مضمون، با این تفاوت که در این منبع جمله آخر متن، وجود ندارد.

2293. عنه صلى الله عليه وآله: الإمام علي عليه السلام: مَنْ لَمْ يَصْبِرْ عَلَى مَضَضِ الْحَمِيَةِ ، طَالَ سَقْمُهُ . (1) 2292. رسول الله صلى الله عليه وآله: عنه عليه السلام: صَلَاحُ الْبَدَنِ الْحَمِيَةُ . (2) 2291. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله (_ روزی به میان مردم آمد و با صدای بلند فریاد زد _) عنه عليه السلام: لَا تُتَالُ الصَّحَّةُ إِلَّا بِالْحَمِيَةِ . (3) 2 / 3 ما زوی فی مُدَّةِ حَمِيَةِ الْمَرِيضِ 2288. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: معانى الأخبار: عَنْ جَعْفَرِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنْ رَجُلٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ : سَأَلْتُهُ : كَمْ يُحْمَى الْمَرِيضُ ؟

فَقَالَ : دَبِقًا .

فَلَمْ أَدْرِ كَمْ «دَبِقًا» ! فَسَأَلْتُهُ .

فَقَالَ : عَشْرَةٌ أَيَّامٌ . (4) 2287. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: طَبُّ الْأَثَمَةِ : عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ بَعْضِ رِجَالِهِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ : السَّلَامُ قَالَ : الْحَمِيَةُ أَحَدٌ (5) عَشْرَ دِنِيًّا (6) ، فَلَا حَمِيَةَ .

قَالَ : مَعْنَى قَوْلِهِ «دِينًا» كَلِمَةٌ رُومِيَّةٌ ، يَعْنِي : أَحَدَ عَشْرٍ صَبَاحًا . (7) 2286. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: الإمام الصادق عليه السلام: لَا تَنْفَعُ الْحَمِيَةَ لِمَرِيضٍ بَعْدَ سَبْعَةِ أَيَّامٍ . (8) .

-
- 1- غرر الحكم، ح 9210، عيون الحكم والمواعظ، ص 431، ح 7406.
 - 2- غرر الحكم، ح 5793، عيون الحكم والمواعظ، ص 303، ح 5388.
 - 3- غرر الحكم، ح 10605، عيون الحكم والمواعظ، ص 533، ح 9750.
 - 4- معانى الأخبار، ص 238، ح 1، بحار الأنوار، ج 62، ص 141، ح 1.
 - 5- فى المصدر: «إحدى»، والتصويب من بحار الأنوار.
 - 6- فى المصدر: «دنيا»، والتصويب من بحار الأنوار.
 - 7- طب الأئمة لابنى بسطام، ص 59، بحار الأنوار، ج 62، ص 142، ح 8.
 - 8- الكافى، ج 8، ص 291، ح 442، طب الأئمة لابنى بسطام، ص 59 كلاهما عن الحلبي، بحار الأنوار، ج 62، ص 141، ح 7.

2 / آنچه درباره مدت پرهیز بیمار ، روایت شده است

2291. عنه صلى الله عليه وآله (_ إِذْ خَرَجَ ذَاتَ يَوْمٍ وَهُوَ يُنَادِي بِأَعْلَى صَوْتِهِ _) امام علی علیه السلام : هر کس بر سختی پرهیز صبر نکند ، ناتن درستی اش به درازا می انجامد . 2290. رسول الله صلى الله عليه وآله : امام علی علیه السلام : پرهیز ، مایه درستی تن است . 2289. كنز العمال عن عثمان : امام علی علیه السلام : تن درستی ، جز با پرهیز ، به دست نمی آید . 2 / 3 آنچه درباره مدت پرهیز بیمار ، روایت شده است 2286. عنه صلى الله عليه وآله : معانی الأخبار _ از جعفر بن اسماعیل ، از مردی ، در گفتگو با امام صادق علیه السلام _ : از ایشان پرسیدم : بیمار ، چند روز ، پرهیز داده می شود؟

فرمود : «یک دُبُق» . (1)

من نمی دانستم دُبُق چیست . از همین روی ، در این باره از ایشان پرسیدم .

فرمود : «ده روز» . 2285. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله (_ هنگام خاک سپاری شهدای اُحد _) طَبُّ الْأُئْمَةِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ _ به نقل از یعقوب بن یزید ، از یکی از مردانش ، از امام صادق علیه السلام _ : «پرهیز ، یازده دین است و از آن پس ، پرهیزی نیست» .

مؤلف گفته است : «دین» ، یک واژه رومی و به معنای «یازده روز» است . 2284. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله : امام صادق علیه السلام : پرهیز ، پس از هفت روز ، برای بیمار ، سودی ندارد . اظهار نظریا توجه به ضعف سند حدیث اول و دوم ، تنها حدیث قابل اعتماد در این باب ، حدیث سوم است . بنا بر این ، تعارضی در میان نخواهد بود . علامه مجلسی در ذیل حدیث سوم ، چنین می گوید : برخی از پزشکان ، این حدیث را ناظر به صورتی معنا کرده اند که بیمار ، پس از هفت یا یازده روز ، بهبود می یابد ؛ اما این تفسیر ، تفسیری دور است . می توان این حدیث را به معنای پرهیز سخت ، تفسیر کرد و یا آن را ناظر به آب و هوا و مزاج های مردمان [در مکان و زمان صدور حدیث ،] دانست .

1- . علامه مجلسی می گوید: در این جا، نسخه ها اختلاف بسیار دارند : در برخی ، دال و باء (دبق) آمده، در برخی دیگر به جای دال، یاء (یبق) آمده، و در برخی ، راء و سپس باء (ربق) آمده است. در طَبُّ الْأُئْمَةِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُنِيَّز «دین» آمده است. در هیچ یک از منابعی که ما در اختیار داریم ، هیچ کدام از این واژه ها به این معنا در زبان عربی به کار نرفته است و این ، یک واژه رومی (لاتینی) است (بحار الأنوار : ج 62 ص 141).

الفصل الثالث : التَّجُوعُ 3 / 1 الْحَثُّ عَلَى التَّجُوعِ 2285. عنه صلى الله عليه وآله (_ فِي دَفْنِ شُهَدَاءِ غَزْوِهِ أُحُدٍ _) رسول الله صلى الله عليه وآله : أَفْضَلُ لَكُمْ مَنْزِلَةٌ عِنْدَ اللَّهِ تَعَالَى أَطْوَلُكُمْ جَوْعاً وَتَقَكُّراً ، وَأَبْغَضُكُمْ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى كُلُّ نَوْمٍ وَأَكُولٍ وَشَرِيبٍ . (1) 2284. عنه صلى الله عليه وآله : عنه صلى الله عليه وآله : طَوْبَى لِمَنْ طَوَى وَجَاعَ ، أُولَئِكَ الَّذِينَ يَشْبَعُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ . (2) 2283. عنه صلى الله عليه وآله : عنه صلى الله عليه وآله : إِنَّ أَهْلَ الْجُوعِ فِي الدُّنْيَا هُمْ أَهْلُ الشَّبَعِ فِي الْآخِرَةِ ، وَإِنَّ أَبْغَضَ النَّاسِ إِلَى اللَّهِ الْمُتَّخِمُونَ الْمَأْلَأُ . (3) .

-
- 1- . تنبيه الخواطر ، ج 1 ، ص 100 ؛ إتحاف الساده الممتقين ، ج 7 ، ص 387 مع اختلاف يسير وزاد فيه «يوم القيامة».
 - 2- . الجعفریات ، ص 165 عن الإمام الكاظم عن آبائه عليهم السلام ، بحار الأنوار ، ج 75 ، ص 462 ، ح 17 نقلاً عن الإمامه والتبصره.
 - 3- . تنبيه الخواطر ، ج 1 ، ص 102 عن أنس ؛ إتحاف الساده الممتقين ، ج 7 ، ص 391 .

فصل سوم : گرسنگی کشیدن**3 / 1 تشویق به گرسنگی کشیدن**

فصل سوم: گرسنگی کشیدن 3 / 1 تشویق به گرسنگی کشیدن 2279. عنه صلی الله علیه و آله: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: والاجایگاه ترین شما نزد خداوند عز و جل آن است که بیش از همه گرسنگی می کشد و بیش از همه می اندیشد؛ و منفورترین شما نزد خداوند متعال، هر پُرخواب پُرخور پُراشام است. 2278. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: خوشا به حال آنان که شکم، تهی می دارند و گرسنگی می کشند. آنان کسانی اند که در روز قیامت، سیر می شوند. 2277. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله (_ از دعای ایشان _) پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: همدمانِ گرسنگی در این سرای، همدمانِ سیری در سرای دیگرند و منفورترین مردم نزد خداوند، پُرخوران آکنده شکم اند.

2276. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله (_ به علی علیه السلام _) الإمام علیّ علیه السلام: نَعَمَ الْإِدَامُ الْجَوْعُ . (1) 2275. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: تنبيه الخواطر: رَوَى بَعْضُهُمْ أَنَّهُ _ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ _ قَالَ: أَدِيمُوا قَرَعَ بَابِ الْجَنَّةِ يَفْتَحُ لَكُمْ .

[قَالَ الرَّاوى :] قُلْتُ : وَكَيْفَ نُدِيمُ قَرَعَ بَابِ الْجَنَّةِ؟

قال: بِالْجَوْعِ وَالظَّمَاً. (2) 3 / 2 فَوَائِدُ التَّجَوُّعِ الْجِسْمِيَّهَا _ صِحَّةُ الْبَدَنِ 2275. عنه صلى الله عليه و آله: رسول الله صلى الله عليه و آله: صوموا تصيحوا. (3) 2274. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: عنه صلى الله عليه و آله: إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ أَوْحَى إِلَى نَبِيِّيٍّ مِنْ أَنْبِيَاءِ بَنِي إِسْرَائِيلَ: أَنْ أَخْبِرَ قَوْمَكَ أَنْ لَيْسَ عَبْدٌ يَصُومُ يَوْمًا ابْتِغَاءً وَجَهِي، إِلَّا أَصْحَحْتُ جِسْمَهُ وَأَعْظَمْتُ أَجْرَهُ. (4) 2273. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: الإمام علیّ علیه السلام: الصِّيَامُ أَحَدُ الصَّحَّتَيْنِ . (5) 2272. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: عنه صلى الله عليه و آله: التَّجَوُّعُ أَنْفَعُ الدَّوَاءِ . (6) .

1- غرر الحكم، ح 9918، عيون الحكم والمواعظ، ص 494، ح 9114 .

2- تنبيه الخواطر، ج 1، ص 101؛ إتحاف السادة المتقين، ج 7، ص 390 عن عائشه.

3- الدعوات، ص 76، ح 179، دعائم الإسلام، ج 1، ص 342 عن الإمام علیّ علیه السلام عنه صلى الله عليه و آله، عوالمی اللالی، ج 1، ص 268، ح 70، بحار الأنوار، ج 62، ص 267، ح 45؛ كنز العمال، ج 8، ص 450، ح 23605 نقلاً عن ابن السنّی وأبى نعیم فی الطبّ عن أبى هريره.

4- شعب الإيمان، ج 3، ص 412، ح 3923 عن أبى إسحاق الهمدانی عن الإمام علیّ علیه السلام، الفردوس، ج 1، ص 143، ح 512 عن أبى الدرداء نحوه، كنز العمال، ج 8، ص 447، ح 23587 .

5- غرر الحكم، ح 1683.

6- غرر الحكم، ح 903، عيون الحكم والمواعظ، ص 51، ح 1321.

الف - سلامت تن

2271. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: امام علی علیه السلام: گرسنگی، چه نیکو خورشی است! 2270. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: تنبیه الخواطر: یکی از صحابه روایت کرده که پیامبر - که درود خداوند بر وی و خاندانش باد - فرموده است: «پیوسته کوبه در بهشت را بزیند تا برایتان باز شود».

[راوی می گوید:] گفتم: چگونه پیوسته کوبه در بهشت را بزینیم؟

فرمود: «با گرسنگی و تشنگی». 3 / 2 فایده های جسمی گرسنگی کشیدن الف - سلامت تن 2273. رسول الله صلی الله علیه و آله: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: روزه بدارید تا تن درست بماند. 2272. عنه صلی الله علیه و آله: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: خداوند به یکی از پیامبران بنی اسرائیل، وحی کرد که: «به طایفه ات خبر بده هیچ بنده ای، یک روز برای خشنودی من روزه نمی گیرد، مگر آن که تن او را سالم می دارم و او را پاداشی بزرگ می دهم». 2271. عنه صلی الله علیه و آله: امام علی علیه السلام: روزه، یکی از دو [طریق] سلامت است. 2270. عنه صلی الله علیه و آله: امام علی علیه السلام: گرسنگی کشیدن، سودمندترین درمان است.

2269. عنه صلى الله عليه وآله: عنه عليه السلام: لا يَجْتَمِعُ الْجُوعُ وَالْمَرَضُ . (1)ب _ طيبُ الطَّعامِ 2267. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله و آله: الإمام الهادى عليه السلام: السَّهْرُ أَلَدُّ لِلْمَنَامِ ، وَالْجُوعُ يَزِيدُ فِي طيبِ الطَّعامِ . (2)3 / 3 فَوَائِدُ التَّجْوَعِ الرَّوْحِيَّةِ أ _ الْوَرَعُ عَنِ الْمَعَاصِي 2263. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله و آله: الإمام على عليه السلام: نِعَمَ عَوْنِ الْوَرَعِ التَّجْوَعُ . (3)3. 2262. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله و آله: عنه عليه السلام: نِعَمَ الْعَوْنِ عَلَى أَشَدِّ النَّفْسِ وَكَسْرِ عَادَتِهَا التَّجْوَعُ . (4)4. 2261. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله و آله: عنه عليه وآله: الدِّيوانِ الْمَنسُوبِ إِلَيْهِ:

تَجَوَّعَ فَإِنَّ الْجُوعَ مِنْ عَمَلِ التَّقْوَى طَوِيلَ الْجُوعِ يَوْمًا سَيُشْبِعُ (5)ب _ النَّجَاهُ مِنَ الشَّيْطَانِ 2266. عنه صلى الله عليه وآله و آله: رسول الله صلى الله عليه وآله: إِنَّ الشَّيْطَانَ لَيَجْرِي مِنْ ابْنِ آدَمَ مَجْرَى الدَّمِّ ، فَضَيِّقُوا مَجَارِيَهُ بِالْجُوعِ . (6) .

-
- 1- غرر الحكم ، ح 10569 ، عيون الحكم والمواعظ ، ص 533 ، ح 9739 .
 - 2- نزاهة الناظر ، ص 141 ، ح 18 ، أعلام الدين ، ص 311 ، بحار الأنوار ، ج 78 ، ص 369 ، ح 4 .
 - 3- غرر الحكم ، ح 9923 ، عيون الحكم والمواعظ ، ص 493 ، ح 9103 وفيه «القنوع» بدل «التجوع» .
 - 4- غرر الحكم ، ح 9942 ، عيون الحكم والمواعظ ، ص 494 ، ح 9113 وفيه «أسر» بدل «أشر» .
 - 5- الديوان المنسوب إلى الإمام على عليه السلام ، ص 344 ، ح 269 .
 - 6- عوالمى اللآلى ، ج 1 ، ص 273 ، ح 97 و ص 325 ، ح 66 ، بحار الأنوار ، ج 70 ، ص 42 .

ب - خوش مزگی غذا**3 / 3 فایده های روحی گرسنگی کشیدن****الف - دامن در کشیدن از گناه****ب - رهایی از شیطان**

2265. عنه صلی الله علیه و آله : امام علی علیه السلام : گرسنگی و بیماری ، با هم گرد نمی آیند . ب - خوش مزگی غذا 2263. عنه صلی الله علیه و آله : امام هادی علیه السلام : شب زنده داری ، خواب را شیرین تر می کند و گرسنگی ، غذا را خوش مزگی می افزاید . 3 / 3 فایده های روحی گرسنگی کشیدنالف - دامن در کشیدن از گناه 2259. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : امام علی علیه السلام : گرسنگی کشیدن ، چه نیکو یاری ای برای پاک دامنی است ! (1) 2258. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : امام علی علیه السلام : گرسنگی کشیدن ، چه نیکو یاری دهنده ای بر سرکشی نفس و شکستن عادت آن است . 2257. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : امام علی علیه السلام - در دیوان منسوب به ایشان:

خود را گرسنه بدار که گرسنگی ، از آثار پرهیزگاری است / آن که زمان درازی را گرسنگی کشد ، سرانجام روزی (روز قیامت) سیر خواهد شد. ب - رهایی از شیطان 2260. عنه صلی الله علیه و آله : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شیطان در درون آدمی زاده به سان خون ، جریان می یابد . گذرگاه های او را با گرسنگی ، تنگ کنید .

1- . در عیون الحکم و المواعظ ، به جای «گرسنگی کشیدن» ، واژه «قناعت کردن» آمده است.

ج _ التَّقَرُّبُ إِلَى اللَّهِ 2258. رسول الله صلى الله عليه وآله: الإمام علي عليه السلام_ فى حَدِيثِ المِعْرَاجِ: إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ سَأَلَ رَبَّهُ سُبْحَانَهُ لَيْلَةَ المِعْرَاجِ فَقَالَ: . . . يَا رَبِّ، ذُلَّنِي عَلَى عَمَلٍ أَتَقَرَّبُ بِهِ إِلَيْكَ .

قَالَ: اجْعَلْ لَيْلَكَ نَهَاراً وَنَهَارَكَ لَيْلاً .

قَالَ: يَا رَبِّ، كَيْفَ ذَلِكَ؟

قَالَ: اجْعَلْ نَوْمَكَ صَلَاةً، وَطَعَامَكَ الْجُوعَ .

يَا أَحْمَدُ، وَعِزَّتِي وَجَلَالِي، مَا مِنْ عَبْدٍ صَدَّ مِنْ لِي بِأَرْبَعِ خِصَالٍ إِلَّا أَدْخَلْتُهُ الْجَنَّةَ: يَطْوِي لِسَانَهُ فَلَا يَفْتَحُهُ إِلَّا بِمَا يَعْنِيهِ، وَيَحْفَظُ قَلْبَهُ مِنْ الْوَسْوَاسِ، وَيَحْفَظُ عِلْمِي وَنَظْرِي إِلَيْهِ، وَيَكُونُ قُرَّةَ عَيْنِيهِ الْجُوعَ .

يَا أَحْمَدُ، لَوْ ذُقْتَ حَلَاوَةَ الْجُوعِ وَالصَّمْتِ وَالْخَلْوَةِ، وَمَا وَرَثُوا مِنْهَا .

قَالَ: يَا رَبِّ، مَا مِيرَاثُ الْجُوعِ؟

قَالَ: الْحِكْمَةُ، وَحِفْظُ الْقَلْبِ، وَالتَّقَرُّبُ إِلَيَّ، وَالْحُزْنُ الدَّائِمُ، وَخَفَةُ الْمُؤْنَةِ بَيْنَ النَّاسِ، وَقَوْلُ الْحَقِّ، وَلَا يُبَالِي عَاشٍ بِسُرِّ أَمٍ بِعُسْرِ .

يَا أَحْمَدُ، هَلْ تَدْرِي بِأَيِّ وَقْتٍ يَتَقَرَّبُ الْعَبْدُ إِلَيَّ؟

[قَالَ: لَا، يَا رَبِّ] (1) .

قَالَ: إِذَا كَانَ جَائِعاً أَوْ سَاجِداً . (2) د _ العِلْمُ وَالْحِكْمَةُ 2256. رسول الله صلى الله عليه وآله: رسول الله صلى الله عليه وآله: القَلْبُ يَتَحَمَّلُ الْحِكْمَةَ عِنْدَ خُلُوقِ الْبَطْنِ . (3) .

1- ما بين المعقوفين أثبتناه من بحار الأنوار .

2- إرشاد القلوب، ص 199 و 200، بحار الأنوار، ج 77، ص 22، ح 6 .

3- تنبيه الخواطر، ج 2، ص 119 .

ج - تقرّب به درگاه خداوند**د - [رسیدن به] علم و حکمت**

ج - تقرّب به درگاه خداوند 2254. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: امام علی علیه السلام در حدیث معراج: پیامبر صلی الله علیه و آله در شب معراج، از پروردگار خود خواست و چنین گفت: پروردگارا! مرا به کاری راه نمای که با آن به تو نزدیک شوم.

فرمود: «شبت را روز، و روزت را شب بدار» .

پرسید: پروردگارا! چگونه چنین توان کرد؟

فرمود: «خواب خویش را نماز، و خوراک خود را گرسنگی قرار بده .

ای احمد! به عزّت و جلالم سوگند، هیچ بنده ای برایم چهار چیز را تضمین نمی کند، مگر این که او را به بهشت در می آورم: زبان فرو بندد و آن را جز بدانچه به وی مربوط است، نگشاید؛ دل خویش را از وسواس حفظ کند؛ آگاهی من از او و این را که او در زیر نگاه من است، پاس بدارد؛ و نور دیده اش، در گرسنگی باشد .

ای احمد! کاش، شیرینی: گرسنگی، سکوت، خلوت و آنچه را از آن به ارث برده اند، چشیده بودی!» .

پرسید: پروردگارا! ارث گرسنگی چیست؟

فرمود: «حکمت، حفظ دل، تقرّب به خداوند، اندوه دائم، کم هزینگی برای مردم، حقگویی، و اهمّیت ندادن به این که در گشایش و آسانی می زید یا در سختی و دشواری .

ای احمد! آیا می دانی با کدام حالت و وقت، بنده به من تقرّب می جوید؟» .

گفت: نه، ای پروردگار!

فرمود: «آن هنگام که گرسنه یا در حالت سجده باشد» . د - [رسیدن به] علم و حکمت 2255. رسول الله صلی الله علیه و آله: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: دل، به هنگام تهی بودن درون، بار حکمت، بر می گیرد .

2254. عنه صلى الله عليه وآله: عنه صلى الله عليه وآله: إذا رأيتم أهل الجوع والتفكر فاقربوا منهم؛ فإنه تجرى الحكمة معهم .
 (1) 2253. عنه صلى الله عليه وآله: عنه صلى الله عليه وآله: إن الله عز وجل يقول: وَضَعْتُ خَمْسَةَ فِي خَمْسَةِ النَّاسِ يَطْلُبُونَهَا فِي خَمْسَةِ فَلَا يَجِدُونَهَا: وَضَعْتُ الْعِلْمَ فِي الْجُوعِ وَالْجَهْدِ وَالنَّاسِ يَطْلُبُونَهُ بِالسَّبْعِ وَالرَّاحَةَ فَلَا يَجِدُونَهُ . (2) 2252. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: عدّه الداعی: أوحى الله تعالى إلى داوود: يا داوود إني . . . وَضَعْتُ الْعِلْمَ فِي الْجُوعِ وَالْجَهْدِ ، وَهُمْ يَطْلُبُونَهُ (3) فِي السَّبْعِ وَالرَّاحَةَ فَلَا يَجِدُونَهُ . (4) راجع: ج 2، ص 34 (التقرب إلى الله) .

هـ _ رُؤْيَةُ اللَّهِ بِالْقَلْبِ 2251. رسول الله صلى الله عليه وآله (_ للمهاجرين والأنصار _) رسول الله صلى الله عليه وآله: أجيءوا أكبادكم ، وأعروا صدوركم . . . لَعَلَّكُمْ تَرَوْنَ الْحَقَّ بِقُلُوبِكُمْ . (5) 2250. امام على عليه السلام: عيسى عليه السلام: أجيءوا أكبادكم ، وأعروا أجسادكم ؛ فَلَعَلَّ قُلُوبَكُمْ تَرَى اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ . (6) 2249. امام على عليه السلام: عنه عليه السلام _ لِلْحَوَارِيِّينَ: يَا مَعْشَرَ الْحَوَارِيِّينَ ، جَوَّعُوا بَطُونَكُمْ ، وَعَطَّشُوا أَكْبَادَكُمْ ، وَأَعْرَوْا أَجْسَادَكُمْ ؛ لَعَلَّ قُلُوبَكُمْ تَرَى اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ . (7) .

- 1- .كنز العمال، ج 9، ص 37، ح 24818 نقلاً عن الحاكم في تاريخ نيشابور والديلمي عن ابن عمر.
- 2- عوالى اللاكى، ج 4، ص 61، ح 11 .
- 3- فى المصدر: «يطلبونها»، والتصويب من بحار الأنوار.
- 4- عدّه الداعى، ص 166، بحار الأنوار، ج 78، ص 453، ح 21 .
- 5- مشكاه الأنوار، ص 448، ح 1503 عن الحسن بن محمد الصوفى السروى عن شيوخه.
- 6- المحجّه البيضاء، ج 5، ص 148 وقال فى ذيله: وروى ذلك أيضاً عن نبينا صلى الله عليه وآله .
- 7- إتحاف الساده المتقين، ج 7، ص 388 .

ه _ دیدن خداوند با دیده دل

2250. عنه علیه السلام: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: چون همدمانِ گرسنگی و تقگر را دیدید، به آنان نزدیک شوید؛ چرا که حکمت، آنان را همراهی می کند. 2249. الإمام علیّ علیه السلام: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: خداوند عز و جل می فرماید: «پنج چیز را در پنج چیز نهادم؛ اما مردم، آنها را در پنج چیز دیگر می جویند و نمی یابند: دانش را در گرسنگی و رنج و تلاش قرار دادم، در حالی که مردم آن را در سیری و آسایش می جویند. در نتیجه آن را نمی یابند. 2248. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله (_ وقتی به ایشان گفته شد: به زودی امت تو گرفتار) عدّه الداعی: خداوند متعال به داوود علیه السلام این گونه وحی فرستاد: «ای داوود! ... من دانش را در گرسنگی و رنج و تلاش نهادم؛ اما آنان آن را در سیری و آسایش می جویند و در نتیجه آن را نمی یابند». ر. ک: تقرّب به درگاه خداوند (عنوان پیشین).

ه _ دیدن خداوند با دیده دل 2246. امام صادق علیه السلام: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: جگرهای خود را گرسنه و بدن هایتان را برهنه بدارید ... ، (1) شاید که حق را با دل هایتان ببینید. 2247. الخرائج والجرائح: عیسی علیه السلام: جگرهای خود را گرسنه و تن هایتان را برهنه بدارید، شاید که دل هایتان، خداوند عز و جل را ببیند. 2246. عنه علیه السلام: عیسی علیه السلام _ خطاب به حواریان: ای همراهان همیشگی! شکم های خویش را گرسنه، جگرهای خود را تشنه و تن های خویش را برهنه بدارید، شاید که دل هایتان، خداوند عز و جل را ببیند.

1- نگارنده می گوید: این گونه توصیه ها، اشاره به ریاضت شرعی در خوردن و پوشیدن لباس است و مجوّزی برای ریاضت های نامشروع نیست.

الفصل الرابع : كثرة النهم 4 / 1 ذمّ النَّهْم 2242. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله : الإمام الصادق عليه السلام : كَثْرَةُ الْأَكْلِ مَكْرُوهٌ .
 (1) 2241. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله : رسول الله صلى الله عليه وآله : ما مَلَأَ آدَمِيٌّ وَعَاءً شَرًّا مِنْ بَطْنٍ . حَسْبُ الْآدَمِيِّ لُقَيْمَاتٌ يُقِمْنَ
 صَلْبَهُ؛ فَإِنْ غَلَبَتِ الْآدَمِيَّ نَفْسُهُ، فَتُلُتْ لِلطَّعَامِ وَتُلُتْ لِلشَّرَابِ وَتُلُتْ لِلنَّفْسِ . (2) 2227. رسول الله صلى الله عليه وآله : عنه صلى الله عليه وآله و
 آله : سَيَكُونُ مِنْ بَعْدِي سُنَّةٌ ؛ يَأْكُلُ الْمُؤْمِنُ فِي مِعَاءٍ وَاحِدٍ ، وَيَأْكُلُ الْكَافِرُ فِي سَبْعَةِ أَمْعَاءٍ . (3) .

-
- 1- .الكافي ، ج 6 ، ص 269 ، ح 2 ، تهذيب الأحكام ، ج 9 ، ص 92 ، ح 394 كلاهما عن أبي بصير ، المحاسن ، ج 2 ، ص 231 ، ح 1704 عن يونس بن عمّار ، مكارم الأخلاق ، ج 1 ، ص 316 ، ح 1014 ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 335 ، ح 22 .
- 2- .سنن ابن ماجه ، ج 2 ، ص 1111 ، ح 3349 ، سنن الترمذى ، ج 4 ، ص 590 ، ح 2380 ، مسند ابن حنبل ، ج 6 ، ص 93 ، ح 17186 ، المستدرک على الصحيحين ، ج 4 ، ص 135 ، ح 7139 کلّها عن المقدم بن معدیکرب نحوه ، کنز العمال ، ج 15 ، ص 261 ، ح 40870 ؛ المحاسن ، ج 2 ، ص 222 ، ح 1668 عن الإمام الصادق عليه السلام نحوه ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 335 ، ح 19 .
- 3- .الكافي ، ج 6 ، ص 268 ، ح 1 ، المحاسن ، ج 2 ، ص 233 ، ح 1713 ، المجازات النبویة ، ص 376 ، ح 291 وليس فيه صدره ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 325 ، ح 1 .

فصل چهارم : پُرخوری**4 / 1 نکوهش پُرخوری**

فصل چهارم: پُرخوری 4 / 1 نکوهش پُرخوری 2223. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله (_ به علی علیه السلام _) امام صادق علیه السلام : پُرخوری ، ناخوشایند است . 2226. عنه صلی الله علیه و آله : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آدمی هیچ ظرفی را بدتر از شکم ، پُرنکرده است . آدمی زاده را چند لقمه بسنده می کند که کمرش را راست بدارد . اگر نفس آدمی بر او چیرگی یافت ، یک سوم [معده] برای خوراک ، یک سوم برای نوشاک ، و یک سوم برای نفس کشیدن خواهد بود . 2225. رسول الله صلی الله علیه و آله : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پس از من ، روشی [جدید در جامعه] پدید خواهد آمد : مؤمن به اندازه یک معده می خورد و کافر به اندازه هفت معده .

2224. رسول الله صلى الله عليه وآله: عنه صلى الله عليه وآله: الْمُؤْمِنُ يَأْكُلُ فِي مَعِيٍّ وَاحِدٍ، وَالْكَافِرُ يَأْكُلُ فِي سَبْعَةِ أَمْعَاءٍ .
(1) 2223. رسول الله صلى الله عليه وآله: مسند ابن حنبل عن أبي بصره الغفاري: أَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ لَمَّا هَاجَرَتْ وَذَلِكَ قَبْلَ أَنْ أُسْلِمَ، فَحَلَبَ لِي شُويَهَةً كَانَ يَحْتَلِبُهَا لِأَهْلِهِ فَشَرِبْتُهَا، فَلَمَّا أَصْبَحْتُ أُسَلِّمْتُ .

وَقَالَ عِيَالُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: نَبِيتُ اللَّيْلَةَ كَمَا بَتْنَا الْبَارِحَةَ جِيعًا!

فَحَلَبَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ شَاءَ فَشَرِبْتُهَا وَرَوَيْتُ .

فَقَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: أَرَوَيْتَ؟

فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ قَدْ رَوَيْتُ، مَا شَبِعْتُ وَلَا رَوَيْتُ قَبْلَ الْيَوْمِ!

فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: إِنَّ الْكَافِرَ يَأْكُلُ فِي سَبْعَةِ أَمْعَاءٍ وَالْمُؤْمِنُ يَأْكُلُ فِي مَعِيٍّ وَاحِدٍ. (2) 2222. كنز العمال (_ به نقل از محمد بن عمرو بن حسين _) المستدرک عن جَعَدَةَ: سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ يَقُولُ _ وَرَأَى رَجُلًا مُشْبَعًا فَجَعَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ يَوْمِي يَبْدُوهُ إِلَى بَطْنِهِ وَيَقُولُ _ : لَوْ كَانَ هَذَا فِي غَيْرِ هَذَا كَانَ خَيْرًا لَهُ. (3) .

1- .صحیح البخاری، ج 5، ص 2061، ح 5078، سنن الترمذی، ج 4، ص 266، ح 1818، سنن ابن ماجه، ج 2، ص 1084، ح 3257 کلها عن ابن عمر، كنز العمال، ج 1، ص 156، ح 780 نقلاً عن المعجم الكبير عن سمره وفيه «المنافق» بدل «الكافر»؛ الخصال، ص 351، ح 29 عن الإمام الصادق عليه السلام عنه صلى الله عليه وآله، جامع الأخبار، ص 217، ح 545، بحار الأنوار، ج 66، ص 325، ح 1 .

2- .مسند ابن حنبل، ج 10، ص 350، ح 27295 وراجع صحيح مسلم، ج 3، ص 1632، ح 186 و التاريخ الكبير، ج 8، ص 119، ح 2415 وكنز العمال، ج 1، ص 365، ح 1608 .

3- .المستدرک علی الصحیحین، ج 4، ص 135، ح 7141 .

2221. کنز العمال (_ به نقل از اُم سلمه _) پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مؤمن ، به اندازه یک معده می خورد و کافر ، به اندازه هفت معده می خورد ! (1) 2220. امام صادق علیه السلام : مسند ابن حنبل _ به نقل از ابو بصره غفاری : چون هجرت کردم ، به حضور پیامبر صلی الله علیه و آله رسیدم . در آن زمان هنوز اسلام نیاورده بودم . او برایم از گوسفندی کوچک اندام _ که همیشه برای خانواده اش از آن می دوشید _ شیر دوشید . من شیر را نوشیدم و چون آن شب را به صبح رساندم ، اسلام آوردم .

[آن شب ،] خانواده پیامبر صلی الله علیه و آله گفتند : امشب نیز گرسنه می خوابیم ، چنان که دیشب گرسنه خوابیدیم!

پیامبر خدا [در آن دیگر روز نیز] برایم گوسفندی دوشید . شیر آن را خوردم و سیراب شدم .

پیامبر خدا از من پرسید : « آیا سیراب شدی؟ » .

گفتم : ای پیامبر خدا! سیراب شدم . پیش از این ، هیچ وقت ، [این اندازه] نه سیر و نه سیراب شده بودم!

پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود : « کافر ، به اندازه هفت معده می خورد و مؤمن ، به اندازه یک معده می خورد » . 2219. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : المستدرک _ به نقل از جَعده : از پیامبر خدا _ چون مردی بسیار سیر را دید و با دست به شکم وی اشاره کرد _ شنیدم که فرمود : « اگر این (غذایی که خورده) در غیر این [شکم] قرار داشت ، برای وی بهتر بود» . .

1- . در کنز العمال ، به جای « کافر » ، واژه « منافق » آمده است .

2222. كنز العمال عن محمد بن عمرو بن حسين: الإمام علي عليه السلام: كثرة الأكل من الشره، والشره شر الغيوب. (1) 2221. كنز العمال عن أم سلمة: عنه عليه السلام في حديث المعراج: قال الله تعالى: . . . يا أحمد، أبغض الدنيا وأهلها وأحب الآخرة وأهلها.

قال: يا رب، ومن أهل الدنيا ومن أهل الآخرة؟

قال: أهل الدنيا من كثرة أكله وضحكه ونومه وغضبه. (2) 4 / 2 ذم أكل الألوان من الطعام 2218. كنز العمال (به نقل از ابن عباس _) رسول الله صلى الله عليه وآله: سي يكون ناس من أمتي يولدون في النعيم ويعدون به، هممتهم ألوان الطعام والشراب، ويمدحون بالقول، أولئك شرار أمتي. (3) 2217. كنز العمال (به نقل از قتاده _) عنه صلى الله عليه وآله: سي يكون رجال من أمتي يأكلون ألوان الطعام، ويشربون ألوان الشراب، ويلبسون ألوان اللباس، ويتشدقون في الكلام، فأولئك شرار أمتي. (4) 2216. الملاحم والفتن (به نقل از عايشه و ابراهيم تميمي _) عنه صلى الله عليه وآله: شرار أمتي قوم ولدوا في النعيم وغدوا به، يأكلون من الطعام ألواناً، ويلبسون من الثياب ألواناً، ويركبون من الدواب ألواناً، يتشدقون في الكلام. (5).

1- غرر الحكم، ح 7110، عيون الحكم والمواعظ، ص 390، ح 6608.

2- إرشاد القلوب، ص 199 و 201، بحار الأنوار، ج 77، ص 23، ح 6.

3- الأمالى للطوسى، ص 538، ح 1162، مكارم الأخلاق، ج 2، ص 380، ح 2661، تنبيه الخواطر، ج 2، ص 66، كلها عن أبي ذر، بحار الأنوار، ج 77، ص 90، ح 3.

4- المعجم الكبير، ج 8، ص 107، ح 7512 وح 7513، المعجم الأوسط، ج 3، ص 24، ح 2351، مسند الشاميين، ج 2، ص 342، ح 1458، حلية الأولياء، ج 6، ص 90، كلها عن أبي أمامه، كنز العمال، ج 3، ص 561، ح 7911.

5- المستدرک علی الصحیحین، ج 3، ص 657، ح 6418، المعجم الأوسط، ج 7، ص 372، ح 7761، وليس فيه من «ويلبسون» إلى «الدواب ألواناً» وكلاهما عن عبد الله بن جعفر، شعب الإيمان، ج 5، ص 33، ح 5669 عن فاطمة عليها السلام عنه صلى الله عليه وآله نحوه، كنز العمال، ج 3، ص 561، ح 7913. راجع: موسوعه ميزان الحكمه / الأئمه / شرار أمتي / المترفون.

4 / 2 نکوهش خوردن غذاهای رنگارنگ

2215. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله (_ خطاب به همسران خود که همگی نزد ایشان جمع بودند) امام علی علیه السلام: پُر خوری ، نشانه شکم بندگی است و شکم بندگی ، بدترین عیب هاست . 2218. کنز العمال عن ابن عباس: امام علی علیه السلام _ در حدیث معراج: خداوند متعال فرمود: « . . . ای احمد ! دنیا و همدمانش را منفور بدار و آخرت و همدمانش را دوست بدار » .

گفت : پروردگارا ! همدمان دنیا چه کسانی ، و همدمان آخرت ، چه کسانی اند؟

فرمود : «همدمان دنیا کسانی اند که خوردن ، خندیدن ، خفتن و خشم آوردنشان ، بسیار است» . 4 / 2 نکوهش خوردن غذاهای رنگارنگ 2215. رسول الله صلی الله علیه و آله (_ لِنِسَائِهِ وَهَنَّ عِنْدَهُ جَمِيعًا _) پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسانی از امت من ، پدید خواهند آمد که در آسایش ، زاده می شوند و در آن ، تغذیه می گردند . همت آنان ، گونه های خوراک و نوشاک است . و [یکدیگر را] به زبان می ستایند . آنان ، بدهای امت من هستند . (1) 2214. امام علی علیه السلام : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مردانی از امت من خواهند بود که غذاهای رنگارنگ می خوردند ، نوشیدنی های رنگارنگ می نوشند ، جامه های رنگارنگ می پوشند و در سخن گفتن ، پُرچانگی می کنند . اینان ، بدهای امت من هستند . 2213. کنز العمال (_ به نقل از حدیثه _) پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بدترین کسان امت من ، آنانی هستند که در رفاه ، زاده شده و در آن ، تغذیه گردیده اند . [آنان ،] غذاهای رنگارنگ می خوردند ، لباس رنگارنگ می پوشند ، بر مرکب های گونه گون سوار می شوند و در سخن گفتن نیز پُرچانگی می کنند .

1- . مداینی می گوید: عرب ها با غذاهای رنگارنگ ، آشنایی نداشتند و خوراکشان قدری گوشت بود که با آب و نمک پخته می شد ، تا آن که روزگار معاویه فرا رسید . او از غذاهای رنگارنگ استفاده کرد و غذا را زینت داد . البته وی به رغم همه رنگارنگی خوراکش ، هرگز سیر نشد تا زمانی که مُرد ؛ چرا که پیامبر خدا او را نفرین کرده و فرموده بود: خداوند ، هرگز شکمت را سیر نکند ! (تنبيه الخواطر : ج 1 ص 48).

2214. الإمام عليّ عليه السلام: الإمام عليّ عليه السلام: الألوآن يُعْظَمَنَ البَطْنَ وَيُخَدَّرَنَ الأَلَيْتَيْنِ . (1) 3 / 4 مَضَارُّ النَّهْمِ الظَّاهِرِيَّهَا _ أَنْوَاعُ الأَسْقَامِ 2212. رسول الله صلى الله عليه وآله: الإمام عليّ عليه السلام: مَنْ غَرَسَ فِي نَفْسِهِ مَحَبَّةَ أَنْوَاعِ الطَّعَامِ ، اجْتَنَى ثِمَارَ فُنُونِ الأَسْقَامِ . (2) 2211. الإمام الباقر عليه السلام: عنه عليه السلام: إِدْمَانُ الشُّبْعِ يورثُ أَنْوَاعَ الوَجَعِ . (3) 2210. امام رضا عليه السلام: عنه عليه السلام: قَلَّ مَنْ أَكْثَرَ مِنْ فَضُولِ الطَّعَامِ ، إِلَّا لَزِمَتْهُ الأَسْقَامُ . (4) 2209. امام صادق عليه السلام: عنه عليه السلام: الشُّبْعُ يَكْثُرُ الأَدْوَاءَ . (5) 2210. الإمام الرضا عليه السلام: عنه عليه السلام: إِيَّاكَ وَإِدْمَانَ الشُّبْعِ ؛ فَإِنَّهُ يُهَبِّجُ الأَسْقَامَ وَيُثِيرُ العِلَلَ . (6) .

-
- 1- الكافي ، ج 6 ، ص 317 ، ح 8 عن السكوني عن الإمام الصادق عليه السلام ، المحاسن ، ج 2 ، ص 165 ، ح 1453 عن السكوني عن الإمام الصادق عن آبائه عنه عليهم السلام ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 84 ، ح 18 .
 - 2- غرر الحكم ، ح 9219 ، عيون الحكم والمواعظ ، ص 426 ، ح 7219 .
 - 3- غرر الحكم ، ح 1363 .
 - 4- غرر الحكم ، ح 6814 ، عيون الحكم والمواعظ ، ص 370 ، ح 6236 .
 - 5- غرر الحكم ، ح 912 ، عيون الحكم والمواعظ ، ص 51 ، ح 1322 .
 - 6- غرر الحكم ، ح 2681 ، عيون الحكم والمواعظ ، ص 97 ، ح 2248 .

4 / 3 زیان های ظاهری پُرخوری

الف - انواع ناتن درستی ها

2209. الإمام الصادق عليه السلام: امام علی علیه السلام: غذاهای رنگارنگ ، شکم را بزرگ و سرین را سست می کند. 4 / 3 زیان های ظاهری پُرخوریاالف - انواع ناتن درستی ها 2207. کنز العمال عن إياس بن مالک بن الأوس عن أبيه امام علی علیه السلام: هر کس در دل خود ، درخت علاقه به انواع غذاها را بکارد ، میوه گونه های ناتن درستی را می چیند. 2206. بحار الأنوار (_ به نقل از عبد الله بن بُریده ، از پدرش _) امام علی علیه السلام: اعتیاد به سیری ، انواع دردها را به همراه می آورد. 2206. بحار الأنوار عن عبد الله بن بُریده ، عن أبيه امام علی علیه السلام: اندک اند کسانی که به فراوانی ، غذای افزون بر نیاز خورده باشند و ناتن درستی ها همدمشان نشده باشد. 2205. بحار الأنوار: امام علی علیه السلام: سیری ، بیماری ها را افزون می سازد. 2205. بحار الأنوار: امام علی علیه السلام: از اعتیاد به سیری حذر کن ؛ چرا که ناتن درستی ها را تحریک می کند و بیماری ها را برمی انگیزد .

2204. امام حسن عليه السلام: عنه عليه السلام: قَالَتْ مَنْ أَكْثَرَ مِنَ الطَّعَامِ فَلَمْ يَسْقَمْ . (1) 2204. الإمام الحسن عليه السلام: عنه عليه السلام: كَمْ مِنْ أَكْلِهِ مَنَعَتْ أَكْلَاتٍ . (2) 2203. السنن الكبرى (_ به نقل از ابو أمامه ، سهل بن حنيف انصاری ، از) عنه عليه السلام : كُلُّ دَاءٍ مِنَ التُّخْمَةِ مَا خَلَا الْحُمَى ؛ فَإِنَّهَا تَرُدُّ وُرُودًا . (3) ب _ ضَعْفُ الصَّحَّةِ 2202. امام صادق عليه السلام : الإمام عليّ عليه السلام : مَنْ كَثُرَ أَكْلُهُ قَلَّتْ صِيحَّتُهُ ، وَثُقُلَتْ عَلَى نَفْسِهِ مُؤْتِنَةٌ . (4) 2201. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : عنه عليه السلام : لا - صِيحَّةَ مَعَ النَّهَمِ . (5) 2200. الترغيب والترهيب (_ به نقل از عایشه _) عنه عليه السلام : لا تَجْتَمِعُ الصَّحَّةُ وَالنَّهَمُ . (6) 2202. الإمام الصادق عليه السلام : الإمام الصادق عليه السلام : فَسَادُ الْجَسَدِ فِي كَثْرَةِ الطَّعَامِ ، وَفَسَادُ الزَّرْعِ فِي كَسْبِ الْآثَامِ ، وَفَسَادُ الْمَعْرِفَةِ فِي تَرْكِ الصَّلَاةِ عَلَى خَيْرِ الْأَنَامِ . (7) ج _ الدَّفْرُ 2200. الترغيب والترهيب عن عائشه : الإمام عليّ عليه السلام : كَثْرَةُ الْأَكْلِ تُدْفِرُ . (8) .

-
- 1- غرر الحكم ، ح 6749 ، عيون الحكم والمواعظ ، ص 371 ، ح 6261 .
 - 2- نهج البلاغه ، الحكمه 171 ، خصائص الأئمة عليهم السلام ، ص 110 ، غرر الحكم ، ح 6933 ، بحار الأنوار ، ج 73 ، ص 166 ، ح 29 .
 - 3- الكافي ، ج 6 ، ص 269 ، ح 8 ، المحاسن ، ج 2 ، ص 232 ، ح 1711 ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 336 ، ح 29 .
 - 4- غرر الحكم ، ح 8903 ، عيون الحكم والمواعظ ، ص 434 ، ح 7500 .
 - 5- مائه كلمه للجاحظ ، ص 32 ، ح 16 ، ينابيع المودّه ، ج 2 ، ص 413 ، ح 103 ؛ الدعوات ، ص 77 ، ح 186 ، بحار الأنوار ، ج 62 ، ص 268 ، ح 52 .
 - 6- غرر الحكم ، ح 10570 ، عيون الحكم والمواعظ ، ص 533 ، ح 9735 .
 - 7- مستدرک الوسائل ، ج 16 ، ص 213 ، ح 19632 نقلاً عن القطب الراوندى فى لبّ اللباب .
 - 8- غرر الحكم ، ح 7121 ، عيون الحكم والمواعظ ، ص 390 ، ح 6612 .

ب - کاهش تن درستی**ج - گندبویی**

2199. المناقب ، ابن شهر آشوب (_ به نقل از طاووس فقیه _) امام علی علیه السلام : اندک اند کسانی که غذا بسیار خورده باشند و بیمار نشده باشند . 2198. الأُمالی ، طوسی (_ به نقل از بکر بن عبد اللّٰه _) امام علی علیه السلام : چه بسا خوردنی که مانع خوردن ها می شود ! 2197. امام صادق علیه السلام : امام علی علیه السلام : هر بیماری ای از پُرخوری است ، مگر تب ، که ناگاه به بدن درمی آید . ب _ کاهش تن درستی 2199. المناقب لابن شهر آشوب عن طاووس الفقیه : امام علی علیه السلام : هر کس خوردنش بسیار شود ، تن درستی اش کاهش می یابد و هزینه اش بر وی سنگین می گردد . 2198. الأُمالی للطوسی عن بکر بن عبد اللّٰه : امام علی علیه السلام : با پُرخوری ، تن درستی ای نخواهد بود . 2197. الإمام الصادق علیه السلام : امام علی علیه السلام : تن درستی و پُرخوری ، با هم گرد نمی آیند . 2196. الإمام الباقر علیه السلام : امام صادق علیه السلام : تباهی تن ، در فراوانی خوراک است ؛ تباهی کِشت ، در ارتکاب گناه ؛ و تباهی شناخت ، در واگذاردن صلوات بر برترین مردمان [یعنی پیامبر خدا صلی الله علیه و آله] . ج _ گندبویی 2195. الإمام علی علیه السلام : امام علی علیه السلام : بسیار خوردن ، گندبویی می آورد .

4 / 4 مَضَارُّ النَّهْمِ الْبَاطِنِيَّهَا - فَسَادُ الْوَرَعِ 2193. الإمام الصادق عليه السلام: رسول الله صلى الله عليه وآله: بِسَّسِ الْعَوْنُ عَلَى الدِّينِ: قَلْبٌ نَخِيبٌ، وَبَطْنٌ رَغِيبٌ (1)، وَنَعِظٌ شَدِيدٌ. (2) 2192. امام صادق عليه السلام: الإمام عليّ عليه السلام: نِعَمَ عَوْنُ الْمَعَاصِي الشُّبُعِ. (3) 2192. الإمام الصادق عليه السلام: عنه عليه السلام: الشُّبُعُ يُفْسِدُ الْوَرَعَ. (4) 2191. امام علي عليه السلام: عنه عليه السلام: الشُّبُعُ يورث الأشرَّ ويُفْسِدُ الْوَرَعَ. (5) 2190. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: عنه عليه السلام: بِسَّسَ قَرِينُ الْوَرَعِ الشُّبُعُ. (6) 2189. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: الإمام الباقر عليه السلام: إِذَا شَبَّ عَ الْبَطْنُ طَغَى. (7) ب - فَسَادُ النَّفْسِ 2190. عنه صلى الله عليه وآله: رسول الله صلى الله عليه وآله: لَا تُمِيتُوا الْقُلُوبَ بِكَثْرَةِ الطَّعَامِ وَالشَّرَابِ؛ فَإِنَّ الْقُلُوبَ تَمُوتُ كَالزَّرُوعِ إِذَا كَثُرَ عَلَيْهَا. (8).

- 1- الرغيب: الواسع (النهاية، ج 2، ص 237).
- 2- الكافي، ج 6، ص 269، ح 3 عن السكوني عن الإمام الصادق عليه السلام، المحاسن، ج 2، ص 230، ح 1702 عن النوفلي عن الإمام الصادق عن آباءهم السلام عنه صلى الله عليه وآله. بحار الأنوار، ج 66، ص 335، ح 20؛ تاريخ دمشق، ج 47، ص 187 عن أبي الدرداء نحوه، كنز العمال، ج 16، ص 253، ح 44344.
- 3- غرر الحكم، ح 9922، عيون الحكم والمواعظ، ص 493، ح 9106.
- 4- غرر الحكم، ح 659، عيون الحكم والمواعظ، ص 25، ح 249.
- 5- غرر الحكم، ح 1364، عيون الحكم والمواعظ، ص 25، ح 249 وليس فيه «يورث الأشر».
- 6- غرر الحكم، ح 4408، عيون الحكم والمواعظ، ص 193، ح 3972.
- 7- الكافي، ج 6، ص 270، ح 10 عن أبي عبيده، المحاسن، ج 2، ص 231، ح 1705 عن الحسين بن مختار عن الإمام الصادق عليه السلام، كتاب من لا يحضره الفقيه، ج 3، ص 356، ح 4255 عن الإمام الصادق عليه السلام نحوه، بحار الأنوار، ج 66، ص 336، ح 23.
- 8- مكارم الأخلاق، ج 1، ص 320، ح 1025، جامع الأخبار، ص 515، ح 1453، تنبيه الخواطر، ج 1، ص 46، روضه الواعظين، ص 500، بحار الأنوار، ج 66، ص 331، ح 7.

4 / 4 زیان های باطنی پُرخوری

الف _ تباهی پاک دامنی

ب _ تباهی نفس

4 / 4 زیان های باطنی پُرخوریاالف _ تباهی پاک دامنی 2188. رسول الله صلی الله علیه و آله : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دل ترسو ، شکم سیری ناپذیر و شهوت جنسی شدید ، چه بد همدستانی بر ضدّ دین هستند! 2187. تنبیه الخواطر عن النُّعمان بن بشیر : امام علی علیه السلام : پُرخوری ، یار مناسبی برای گناهان است . 2186. کشف الغمّه (_ به نقل از عایشه _) امام علی علیه السلام : پُرخوری ، پاک دامنی را تباه می کند . 2185. الطبقات الکبری (_ به نقل از عایشه _) امام علی علیه السلام : پُرخوری ، سرمستی می آورد و پاک دامنی را تباه می سازد . 2184. صحیح مسلم (_ به نقل از عایشه _) امام علی علیه السلام : پُرخوری ، بد همدمی برای پاک دامنی است . 2183. امام صادق علیه السلام : امام باقر علیه السلام : شکم ، چون پُر شود ، سرکشی می آورد . ب _ تباهی نفس 2181. امام علی علیه السلام (_ در وصف پیامبر صلی الله علیه و آله _) پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دل ها را با فراوانی خوراک و نوشاک نمیرانید ؛ زیرا دل به سان کِشت ، اگر آب زیادی بدان رسانده شود ، می میرد .

2186. كشف الغمه عن عائشه: عنه صلى الله عليه وآله: **إِيَّاكُمْ وَفُضُولَ الطَّعَامِ؛ فَإِنَّهُ يَسِمُ الْقَلْبَ بِالْقَسْوَةِ، وَيُبِطِي بِالْجَوَارِحِ عَنِ الطَّاعَةِ، وَيُصِمُّ الْهَمَمَ عَنِ سَمَاعِ الْمَوْعِظَةِ.** (1) 2185. الطبقات الكبرى عن عائشه: عنه صلى الله عليه وآله: **مَنْ تَعَوَّدَ كَثْرَةَ الطَّعَامِ وَالشَّرَابِ، قَسَا قَلْبُهُ.** (2) 2184. صحيح مسلم عن عائشه: الإمام عليّ عليه السلام: **كَثْرَةُ الْأَكْلِ وَالنَّوْمِ تُسِدَانِ النَّفْسَ، وَتَجْلِبَانِ الْمَصْرَةَ.** (3) ج _ حِجَابِ الْفِطْنَةِ 2182. الإمام الحسن عليه السلام: الإمام عليّ عليه السلام: **مَنْ زَادَ شَيْءٌ بَعْدَهُ كَظَّتْهُ الْبِطْنَةُ، مَنْ كَظَّتْهُ الْبِطْنَةُ حَجَبَتْهُ عَنِ الْفِطْنَةِ.** (4) 2181. الإمام عليّ عليه السلام (_ فِي وَصْفِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ _) عنه عليه السلام: **لَا فِطْنَةَ مَعَ بِطْنَةٍ.** (5) 2180. الترغيب و الترهيب (_ بِهِ نَقَلَ إِزْ حَسَنٌ {-1-} _) عنه عليه السلام: **الْبِطْنَةُ تَحْجُبُ الْفِطْنَةَ.** (6) 2171. الترغيب و الترهيب (_ بِهِ نَقَلَ إِزْ عَمْرُو بْنُ حَارِثٍ _) عنه عليه السلام: **لَا تَجْتَمِعُ الْفِطْنَةُ وَالْبِطْنَةُ.** (7) د _ **ظُلْمَةُ الْقَلْبِ** 2173. الكافي: رسول الله صلى الله عليه وآله: **لَا تَشْبَعُوا فَيْطَفًا نَوْرَ الْمَعْرِفَةِ مِنْ قُلُوبِكُمْ.** (8) .

1- .عدّه الداعى ، ص 294 ، أعلام الدين ، ص 339 عن أبي هريره ، بحار الأنوار ، ج 77 ، ص 182 ، ح 10 و ج 103 ، ص 27 ، ح 40 .

2- .طبّ النبيّ صلى الله عليه وآله ، ص 5 ، بحار الأنوار ، ج 62 ، ص 293 .

3- .غرر الحكم ، ح 7120 ، عيون الحكم والمواعظ ، ص 389 ، ح 6572 .

4- .غرر الحكم ، ح 8458 و 8459 ، عيون الحكم والمواعظ ، ص 420 ، ح 7117 .

5- .غرر الحكم ، ح 10528 ، عيون الحكم والمواعظ ، ص 532 ، ح 9701 .

6- .غرر الحكم ، ح 652 و 345 ، عيون الحكم والمواعظ ، ص 39 ، ح 875 .

7- .غرر الحكم ، ح 10572 .

8- .مكارم الأخلاق ، ج 1 ، ص 320 ، ح 1026 ، جامع الأخبار ، ص 515 ، ح 1452 ، روضه الواعظين ، ص 500 ، بحار الأنوار ، ج

66 ، ص 331 ، ح 7 .

ج _ پوشیده ماندن تیزهوشی

د _ ظلمت دل

2174. الترغیب والترهیب عن ابن عباس: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: از زیادی غذا بپرهیزید؛ چرا که نشان قساوت بر دل می نهد، بدن را در فرمانبری از خدا گُند می کند و اراده ها را از شنیدن اندرز ناشنوا می سازد. 2175. الطبقات الکبری عن ابن عباس: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: هر کس به پُرخوردن و پُرنوشیدن خو بگیرد، سنگ دل می شود. 2176. المحجّه البیضاء عن عائشه: امام علی علیه السلام: فراوانی خواب و خوراک، نفس را تباه می کند و زیان می آورد. ج _ پوشیده ماندن تیزهوشی 2178. الطبقات الکبری عن عائشه: امام علی علیه السلام: هر کس سیری اش افزون شود، شکم سیری، او را سنگین می سازد و هر کس شکم سیری، او را سنگین سازد، میان او و تیزهوشی، پرده می افتد. 2179. الترغیب والترهیب عن انس بن مالک: امام علی علیه السلام: پُرخوری، با تیزهوشی سازگار نیست. 2180. الترغیب والترهیب عن الحسن: امام علی علیه السلام: پُرخوری، حجاب تیزهوشی می شود. 2174. الترغیب و الترهب (_ به نقل از ابن عباس _) امام علی علیه السلام: پُرخوری و تیزهوشی، با هم گرد نمی آیند. د _ ظلمت دل 2176. المحجّه البیضاء (_ به نقل از عایشه _) پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: شکم، سیر مدارید، که نور معرفت در دل هایتان خاموش می شود.

2177. الترغيب و الترهيب: الإمام عليّ عليه السلام في الحكيم المنسوب إليه: كثرة الطعام تُميت القلب، كما تُميت كثرة الماء الزرع. (1) 2178. الطبقات الكبرى (_ به نقل از عايشه _) عنه عليه السلام: إذا ملى البطن من المباح، عمى القلب عن الصلاح. (2) هـ - فساد الأحلام 2353. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: الإمام عليّ عليه السلام: إيتاك والبطنه؛ فمن لزمها كثرت أسقامه، وفسدت أحلامه. (3) و - قلّه العباده 2355. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: الإمام عليّ عليه السلام: لا يجتمع (4) الشبّع والقيام بالمفترض. (5) 2356. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: عنه عليه السلام: لا تطمع في ثلاثه مع ثلاثه: في سهر الليل مع كثرة الأكل، وفي نور الوجه مع نوم أجمع الليل، وفي الأمان من الدنيا مع صحبه الفساق. (6) 2357. رسول الله صلی الله علیه و آله: المحاسن عن حفص بن غياث عن الإمام الصادق عليه السلام: ظهر إبليس ليحيى بن زكريا عليه السلام، وإذا عليّ معاليق من كل شيء.

فَقَالَ لَهُ يَحْيَى : مَا هَذِهِ الْمَعَالِيقُ يَا إِبْلِيسُ؟

فَقَالَ : هَذِهِ الشَّهَوَاتُ الَّتِي أَصَبْتُهَا مِنْ ابْنِ آدَمَ .

قَالَ : فَهَلْ لِي مِنْهَا شَيْءٌ؟

قَالَ : زُبْمًا شَبِعَتْ فَتَقَلَّتْكَ عَنِ الصَّلَاةِ وَالذِّكْرِ .

قَالَ يَحْيَى : لِلَّهِ عَلَيَّ إِلَّا أَمَلًا بَطْنِي مِنْ طَعَامِ أَبَدًا .

وَقَالَ إِبْلِيسُ : لِلَّهِ عَلَيَّ إِلَّا أَنْصَحَ مُسْلِمًا أَبَدًا .

ثُمَّ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ : يَا حَفْصُ ، لِلَّهِ عَلَيَّ جَعْفَرٌ وَإِلِ جَعْفَرٍ إِلَّا - يَمَلُّوْا بَطُونَهُمْ مِنْ طَعَامِ إِبْدَاءَ ، وَلِلَّهِ عَلَيَّ جَعْفَرٌ وَإِلِ جَعْفَرٍ إِلَّا يَعْمَلُوا لِلدُّنْيَا أَبَدًا . (7) .

1- شرح نهج البلاغه، ج 20، ص 325، ح 723.

2- غرر الحكم، ح 4139.

3- غرر الحكم، ح 2639، عيون الحكم والمواعظ، ص 96، ح 2212.

4- في الطبعه المعتمده: «لا تجتمع»، والتصويب من طبعه بيروت وطهران وعيون الحكم والمواعظ.

5- غرر الحكم، ح 10568، عيون الحكم والمواعظ، ص 533، ح 9740.

6- مستدرک الوسائل، ج 6، ص 340، ح 6955 نقلاً عن القطب الراوندى فى لبّ اللباب.

7- المحاسن، ج 2، ص 222، ح 1667 عن حفص بن غياث، جامع الأخبار، ص 515، ح 1454 من دون إسناد إلى المعصوم

وليس فيه من «ثم قال أبو عبد الله عليه السلام: يا حفص...»، بحار الأنوار، ج 63، ص 216، ح 52.

ه - آشفتگی خواب ها

و - کمی عبادت

2358. عنه صلی الله علیه و آله : امام علی علیه السلام_ در حکمت های منسوب به ایشان: فراوانیِ خوراک ، دل را می میراند ، چنان که فراوانی آب ، کشت را می میراند . 2359. رسول الله صلی الله علیه و آله : امام علی علیه السلام : اگر شکم [حتی] از مُباح پُر شود ، دل از یافتن راه درست ، کور می گردد . ه - آشفتگی خواب ها 2361. عنه صلی الله علیه و آله : امام علی علیه السلام : از پُر خوری بپرهیز ؛ زیرا هر کس همدم آن شود ، ناتن درستی هایش افزون می گردد و خواب هایش آشفته می شود . و - کمی عبادت 2363. عنه صلی الله علیه و آله : امام علی علیه السلام : پُر خوری و انجام دادن کارهای واجب ، در بر هم ، گرد نمی آیند . 2357. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : امام علی علیه السلام : با وجود سه چیز ، در سه چیز دیگر ، طمع مبند : با پُر خوری در شب زنده داری ، با خفتن همه شب در نوراتت سیما ، و با همراهی با فاسقان در ایمن بودن از دنیا . 2358. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : المحاسن_ به نقل از حَفْص بن غیاث ، از امام صادق علیه السلام : «ابلیس برای یحیی بن زکریّا چهره آشکار ساخت و ناگاه یحیی دید که از هر چیزی بر او آویزه هایی است . از او پرسید : ای ابلیس ! این آویزه ها چیست؟

گفت: اینها ، هوس هایی است که آدمی زاده را بدانها گرفتار ساخته ام.

پرسید : آیا از اینها چیزی هم برای من هست؟

گفت : شاید [روزی] سیر شده باشی و در نتیجه ، این سیری ، تو را از نماز و یاد خدا ، سنگین کرده باشد .

یحیی گفت: با خداوند، عهد می بندم که هرگز شکم خویش را از خوراک ، پُر نکنم.

ابلیس هم گفت : با خداوند ، عهد می بندم که هرگز مسلمانی را اندرز ندهم !» .

امام صادق علیه السلام سپس فرمود : «ای حَفْص ! جعفر و خاندان جعفر را با خدا این عهد است که هیچ گاه شکم خویش را از خوراک ، پُر نکنند و جعفر و خاندان جعفر را با خدا این عهد است که هرگز برای دنیا کار نکنند» . (1)

1- عبارت «امام صادق علیه السلام سپس فرمود : ای حَفْص ! ...» به بعد ، نیامده است .

2359. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : عیسی علیه السلام : یا بنی اسرائیل ، لا تكثرُوا الأكلَ ؛ فَإِنَّهُ مَنْ أَكثَرَ الأكلَ أَكثَرَ النَّوْمَ ، وَمَنْ أَكثَرَ النَّوْمَ أَقَلَّ الصَّلَاةَ ، وَمَنْ أَقَلَّ الصَّلَاةَ كُتِبَ مِنَ الغَافِلِينَ . (1) 2360. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : حلیه الأولیاء عن وهیب بن الورد : بَلَّغْنَا أَنَّ الحَبِيبَ إبليسَ تَبَدَّى لِیحیی بن زکریّا علیه السلام ، فَقَالَ لَهُ : إِنِّي أريدُ أَنْ أنصَحَكَ .

فَقَالَ : كَذَّبْتَ ، أَنْتَ لَا تَنصَحُنِي ، وَلَكِنْ أَخْبِرْنِي عَن بَنِي آدَمَ .

فَقَالَ : هُمْ عِنْدَنَا عَلَى ثَلَاثَةِ أَصْنَافٍ .

أَمَّا صِنْفٌ مِنْهُمْ : فَهُمْ أَشَدُّ الأَصْنَافِ عَلَيْنَا ، نُقْبِلُ حَتَّى نَفْتِنَهُ وَنَسْتَمَكِنَ مِنْهُ ، ثُمَّ يَفْرَعُ إِلَى الإِسْتِغْفَارِ وَالتَّوْبَةِ فَيُفْسِدُ عَلَيْنَا كُلَّ شَيْءٍ أَدْرَكْنَا مِنْهُ ، ثُمَّ نَعُودُ لَهُ فَيَعُودُ ، فَلَا نَحْنُ نِيَأْسُ مِنْهُ ، وَلَا نَحْنُ نُدْرِكُ مِنْهُ حَاجَتَنَا ، فَنَحْنُ مِنْ ذَلِكَ فِي عَنَاءٍ .

وَأَمَّا الصِّنْفُ الآخَرُ : فَهُمْ فِي أَيْدِينَا بِمَنْزِلَةِ الكُرْهِ فِي أَيْدِي صِبْيَانِكُمْ نُلْقِيهِمْ كَيْفَ شِئْنَا ، قَدْ كَفَوْنَا أَنْفُسَهُمْ .

وَأَمَّا الصِّنْفُ الآخَرُ : فَهُمْ مِثْلَكَ مَعْصُومُونَ لَا تَقْدِرُ مِنْهُمْ عَلَى شَيْءٍ .

فَقَالَ لَهُ يَحْيَى : عَلَى ذَلِكَ ، هَلْ قَدَرْتَ مِنِّي عَلَى شَيْءٍ؟

قَالَ : لَا ، إِلَّا مَرَّةً وَاحِدَةً ؛ فَإِنَّكَ قَدَّمْتَ طَعَاماً تَأْكُلُهُ فَلَمْ أَزَلْ أَشْهِيهِ إِلَيْكَ حَتَّى أَكَلْتَ أَكْثَرَ مِمَّا تُرِيدُ ، فَنِمْتَ تِلْكَ اللَّيْلَةَ وَلَمْ تَقُمْ إِلَى الصَّلَاةِ كَمَا كُنْتَ تَقُومُ إِلَيْهَا .

قَالَ : فَقَالَ لَهُ يَحْيَى : لَا جَرَمَ ، لَا شَبِعْتُ مِنْ طَعَامٍ أَبَدًا حَتَّى أَمُوتَ .

فَقَالَ لَهُ الحَبِيبُ : لَا جَرَمَ ، لَا نَصَحْتُ آدَمِيًّا بَعْدَكَ . (2) .

1- ربيع الأبرار ، ج 2 ، ص 673 ، شرح نهج البلاغه ، ج 19 ، ص 188 ؛ تنبيه الخواطر ، ج 1 ، ص 47 .

2- حلیه الأولیاء ، ج 8 ، ص 148 ، تاریخ دمشق ، ج 64 ، ص 205 ، حیاة الحيوان الكبرى ، ج 1 ، ص 265 نحوه وليس فيه من «فقال له يحيى : على ذلك...» ؛ بحار الأنوار ، ج 63 ، ص 265 ، ح 150 .

2361. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: عیسی علیه السلام: ای زادگان اسرائیل! فراوان مخورید؛ زیرا هر کس زیاد بخورد، فراوان نیز می خوابد و هر کس فراوان بخوابد، نماز اندک می گزارد و هر کس نماز اندک بگزارد، از غافلان شمرده می شود. 2362. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: حلیه الأولیاء_ به نقل از وُهیَب بن وَرد: به ما خبر رسیده که ابلیس ناپاک، برای یحیی بن زکریّا آشکار شد و به او گفت: می خواهم تو را اندرزی بدهم.

یحیی گفت: «دروغ می گویی. تو خیر مرا نمی خواهی؛ اما به هر روی، درباره آدمی زاده به من بگو».

گفت: آنان نزد ما سه دسته اند:

دسته ای از آنان در برابر ما سخت ترین هستند. آهنگ یکی از آنان می کنیم و انتظار می کشیم تا او را بفریبیم و بر او توان یابیم. سپس به استغفار و توبه می شتابد و همه چیزهایی را که در او به چنگ آورده ایم، بر ما تباه می سازد. دیگر بار، به سراغ او می رویم و او نیز دیگر بار [به سراغ آموزش خواهی] می رود. نه از او نومید می شویم و نه کار خود را با او برمی آوریم و از همین روی، در رنجیم.

دسته دیگر، در دستان ما، گردکی را می مانند که در دست کودکان است. آنان را بدان جا که می خواهیم، می افکنیم و آنان خود، برای ما عهده دار خویش شده اند.

اما دسته دیگر، همانند تو معصوم اند و ما به هیچ خواسته ای درباره آنان توان نمی یابیم.

یحیی به او گفت: «بدین سان، آیا درباره من به چیزی توانایی یافته ای؟».

گفت: نه، مگر یک بار: تو غذایی پیش روی نهاده بودی تا آن را بخوری. من پیوسته آن را نزد تو دوست داشتنی ساختم، تا بیش از آنچه می خواستی، از آن خوردی. آن شب، خفتی و بر خلاف هر شب، برای نماز برنخاستی.

یحیی به او گفت: «قطعا از این پس، تا زنده ام، هیچ گاه شکم از غذایی، سیر نمی کنم».

ابلیس هم گفت: قطعا پس از تو، هیچ گاه آدمی زاده دیگری را اندرز نمی دهم..

ز _ البُعْدُ مِنَ اللَّهِ 2364. رسول الله صلى الله عليه وآله: رسول الله صلى الله عليه وآله: نور الحكمة الجوع، والتباعد من الله الشيع. (1) 2365. عنه صلى الله عليه وآله: عنه صلى الله عليه وآله: ليس شئ أبغض إلى الله من بطن ملان. (2) 2366. عنه صلى الله عليه وآله: عنه صلى الله عليه وآله: أبغضكم إلى الله تعالى كل نؤوم وأكول وشروب. (3) 2367. رسول الله صلى الله عليه وآله: عنه صلى الله عليه وآله: إن الله عز وجل يبغض الآكل فوق شبعه، والغافل عن طاعه ربه، والتارك لله نبيه، والمخفر ذمته، والمبغض عتره نبيه، والمؤذى حيرانه. (4) 2364. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: عنه صلى الله عليه وآله: جاءني جبرئيل في ساعه لم يكن يأتيني فيها، وفي يوم لم يكن يأتيني فيه.

فقلت له: يا جبرئيل، لقد جئتني في ساعه ويوم لم تكن تأتيني فيهما، لقد أربعتني؟!!

قال: وما يرؤعك يا محمد، وقد غفر الله لك ما تقدم من ذنبك وما تأخر؟

قال: بماذا بعثك ربك؟

قال: ينهاك ربك عن عباده الأوثان، وشرب الخمر، وملاحه الرجال، وأخرى هي للأخره والأولى، يقول لك ربك: يا محمد، ما أبغضت وعاء قط كبغضى بطناً ملاناً. (5).

-
- 1- مكارم الأخلاق، ج 1، ص 320، ح 1024، جامع الأخبار، ص 515، ح 1452، روضه الواعظين، ص 500، بحار الأنوار، ج 66، ص 331، ح 7؛ الفردوس، ج 4، ص 247، ح 6730 عن أبي هريره.
 - 2- عيون أخبار الرضا عليه السلام، ج 2، ص 36، ح 89 عن أحمد بن عامر الطائي، صحيفه الإمام الرضا عليه السلام، ص 109، ح 66 كلاهما عن الإمام الرضا عن آبائه عليهم السلام، بحار الأنوار، ج 66، ص 333، ح 14.
 - 3- تنبيه الخواطر، ج 1، ص 100.
 - 4- كنز العمال، ج 16، ص 87، ح 44029 نقلاً عن الديلمي عن أبي هريره.
 - 5- الأمالى للمفيد، ص 192، ح 21 عن أبي حفص العطار، المحاسن، ج 2، ص 232، ح 1708 عن أبي جعفر العطار نحوه مختصراً وكلاهما عن الإمام الصادق عن أبيه عن جدّه عليهم السلام، بحار الأنوار، ج 66، ص 338، ح 34.

ز - دوری از خداوند

ز - دوری از خداوند 2366. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: گرسنگی، نور حکمت است و سیری، [مایه] دوری از خداوند. 2367. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: در پیشگاه خداوند، هیچ چیز منفورتر از شکمی که پُر باشد، نیست. 2368. عنه صلی الله علیه و آله: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: منفورترین شما در پیشگاه خداوند متعال، هر پُر خواب پر خور پُر نوش است. 2369. الأُمالی للمفید عن جابر: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: خداوند عز و جل آن را که فراتر از سیری می خورد، آن را که طاعت پروردگار خویش را می گذارد، آن را که سنت پیامبر صلی الله علیه و آله را می نهد، آن را که به پیمان خویش پشت پا می زند، آن را که خاندان پیامبر صلی الله علیه و آله را دشمن می دارد و آن را که همسایگان خویش می آزارد، دشمن می دارد. 2370. الإمام الصادق علیه السلام: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: [یک بار،] جبرئیل، در ساعت و روزی که پیش تر در آن نمی آمد، نزد من آمد.

به او گفتم: ای جبرئیل! در ساعت و روزی نزد من آمده ای که پیش تر نمی آمدی! مرا ترساندی!

گفت: «ای محمد! در حالی که خداوند، همه گناهان پیشین و پسین تو را آمرزیده است، چه چیزی تو را می ترساند؟». آن گاه گفت: «پروردگارت تو را به چه چیز برانگیخته است؟». باز گفت: «پروردگارت تو را از پرستش بُتان، نوشیدن می، ناسزاگویی، درگیری با مردمان، و از چیزی دیگر که به دنیا و آخرت مربوط شود، باز می دارد. پروردگارت به تو می گوید: ای محمد! هیچ چیز را به اندازه شکم پُر، منفور نداشته ام.»

2371. عنه عليه السلام: الإمام الباقر عليه السلام: ما من شئٍ أبغض إلى الله عز وجل من بطنٍ مملوءٍ . (1) 2372. الإمام الكاظم عليه السلام (_ في جوابِ خَلْفِ بْنِ حَمَادِ الكوفِيِّ لَمَّا سَأَلَ) الإمام الصادق عليه السلام: أَبْعَدُ الخَلْقِ مِنَ اللَّهِ إِذَا مَا امْتَلَأَ بَطْنُهُ . (2) 2368. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: عنه عليه السلام: إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يُبْغِضُ كَثْرَةَ الأَكْلِ . (3) 2369. الأمامی ، مفید (_ به نقل از جابر _) عنه عليه السلام: إِنَّ البَطْنَ لَيَطْغَى مِنْ أَكْلِهِ ، وَأَقْرَبُ مَا يَكُونُ العَبْدُ مِنَ اللَّهِ _ جَلَّ وَعَزَّ _ إِذَا خَفَّ بَطْنُهُ ، وَأَبْغَضُ مَا يَكُونُ العَبْدُ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ إِذَا امْتَلَأَ بَطْنُهُ .

(4) .

-
- 1- .الكافي ، ج 6 ، ص 270 ، ح 11 ، المحاسن ، ج 2 ، ص 232 ، ح 1709 كلاهما عن أبي الجارود ، جامع الأحاديث للقمي ، ص 201 ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 331 ، ح 5 و ص 336 ، ح 27 .
 - 2- .جامع الأحاديث للقمي ، ص 202 ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 331 ، ح 5 .
 - 3- .الكافي ، ج 6 ، ص 269 ، ح 9 ، المحاسن ، ج 2 ، ص 231 ، ح 1703 كلاهما عن صالح النيلي ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 335 ، ح 21 .
 - 4- .الكافي ، ج 6 ، ص 269 ، ح 4 ، المحاسن ، ج 2 ، ص 231 ، ح 1707 وفيه «جاف» بدل «خف» وكلاهما عن أبي بصير ، بحار الأنوار ، ج 6 ، ص 331 ، ح 5 و ص 336 ، ح 25 وراجع : جامع الأحاديث للقمي ، ص 199 .

2370. امام صادق علیه السلام: امام باقر علیه السلام: نزد خداوند عز و جل ، هیچ چیزی منفورتر از شکم پُر نیست . 2371. امام صادق علیه السلام: امام صادق علیه السلام: دورترین مردمان از خداوند ، کسی است که شکمش پُر باشد . 2372. امام کاظم علیه السلام (_ در جواب خلف بن حمّاد کوفی ، هنگامی که از مسئله) امام صادق علیه السلام: خداوند عز و جل پُر خوری را دشمن می دارد . 2373. رسول الله صلی الله علیه و آله : امام صادق علیه السلام: شکم با خوردن ، سرکش می شود . نزدیک ترین حالت بنده به خداوند عز و جل ، هنگامی است که شکمش سُبک باشد و دورترین حالت بنده از خداوند عز و جل نیز آن هنگام است که شکمش پُر باشد . .

ح - جوعُ يَوْمِ الْقِيَامَةِ 2375. عنه صلى الله عليه وآله رسول الله صلى الله عليه وآله: إِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ شَبَعًا فِي الدُّنْيَا، أَطْوَلُهُمْ جوعاً يَوْمَ الْقِيَامَةِ . (1) 2376. عنه صلى الله عليه وآله: عنه صلى الله عليه وآله: أَطْوَلُكُمْ جُشَاءً فِي الدُّنْيَا، أَطْوَلُكُمْ جوعاً فِي الآخِرَةِ - أَوْ قَالَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ . (2) 2377. عنه صلى الله عليه وآله: الإمام علي عليه السلام: أتى أبو جَحِيْفَةَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَهُوَ يَتَجَسَّأُ، فَقَالَ:

أَكْفَفُ جُشَاءَكَ، فَإِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ فِي الدُّنْيَا شَبَعًا، أَكْثَرُهُمْ جوعاً يَوْمَ الْقِيَامَةِ!

قَالَ: فَمَا مَلَأَ أَبُو جَحِيْفَةَ بَطْنَهُ مِنْ طَعَامٍ حَتَّى لَجِقَ بِاللَّهِ . (3) 2378. عنه صلى الله عليه وآله: الأمامي عن عَطِيَّةِ بْنِ عَامِرِ الْجُهَنِيِّ: سَمِعْتُ سَلْمَانَ الْفَارِسِيَّ وَقَدْ أَكْرَهَ عَلَى طَعَامٍ، فَقَالَ: حَسْبِي، إِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ يَقُولُ:

إِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ شَبَعًا فِي الدُّنْيَا، أَكْثَرُهُمْ جوعاً فِي الآخِرَةِ، يَا سَلْمَانَ، الدُّنْيَا سِجْنُ الْمُؤْمِنِ وَجَنَّةُ الْكَافِرِ . (4) .

- 1- سنن ابن ماجه، ج 2، ص 1112، ح 3351، المستدرک علی الصحیحین، ج 3، ص 699، ح 6545 كلاهما عن سلمان، سنن الترمذی، ج 4، ص 649، ح 2478 عن ابن عمر وكلاهما نحوه، كنز العمال، ج 3، ص 198، ح 6155 .
- 2- الكافي، ج 6، ص 269، ح 5، تهذيب الأحكام، ج 9، ص 92، ح 395 كلاهما عن السكوني عن الإمام الصادق عليه السلام عن أبي ذر، المحاسن، ج 2، ص 233، ح 1715 عن السكوني عن الإمام الصادق عن أبيه عليهما السلام عن أبي ذر، مكارم الأخلاق، ج 1، ص 315، ح 1009، بحار الأنوار، ج 66، ص 339، ح 3 وج 76، ص 57، ح 4 .
- 3- عيون أخبار الرضا عليه السلام، ج 2، ص 38، ح 113 عن أحمد بن عامر الطائي، صحيفه الإمام الرضا عليه السلام، ص 232، ح 130 كلاهما عن الإمام الرضا عن آبائه عليهم السلام، روضه الواعظين، ص 500 وليس فيه «فما ملأ أبو جحيفه...»، بحار الأنوار، ج 66، ص 332، ح 12؛ المستدرک علی الصحیحین، ج 4، ص 135، ح 7140، شعب الإيمان، ج 5، ص 26، ح 5643، التاريخ الكبير (كتاب الكنى)، ج 8، ص 31، ح 269، المعجم الكبير، ج 22، ص 127، ح 327 كلهما نحوه، كنز العمال، ج 3، ص 200، ح 6162 .
- 4- الأمامي للطوسي، ص 346، ح 715، بحار الأنوار، ج 66، ص 333، ح 13 وج 73، ص 99، ح 84؛ المعجم الكبير، ج 6، ص 236، ح 6087 عن زيد بن وهب و ص 269، ح 6183 عن عامر بن عطية، شعب الإيمان، ج 5، ص 27، ح 5645 عن عقبه بن عامر وكلها نحوه، حليه الأولياء، ج 1، ص 198 وفيه «أطولهم» بدل «أكثرهم»، كنز العمال، ج 13، ص 424، ح 37126 نقلاً عن العسكري في الأمثال .

ح - گرسنگی در روز قیامت

ح - گرسنگی در روز قیامت 2374. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آن که در دنیا از همه سیرتر است ، در روز قیامت از همه بیشتر گرسنگی می کشد . 2375. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : الکافی : پیامبر خدا فرمود : « آن که در دنیا بیشتر از دیگران [از پُرخوری] آروغ می زند ، در آخرت» _ یا فرمود «در روز قیامت» _ «از همه بیشتر گرسنگی می کشد» . 2376. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : امام علی علیه السلام : ابو جُحیفه ، در حالی که آروغ می زد ، نزد پیامبر صلی الله علیه و آله آمد . پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود : «جلوی آروغ خود را بگیر . سیرترین مردم در دنیا ، گرسنه ترینشان در روز قیامت هستند» .

ابو جُحیفه ، از آن پس تا هنگامی که به دیدار پروردگار شتافت ، هیچ گاه شکم خویش را پُر نکرد . 2377. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : الأمالی_ به نقل از عطیه بن عامر جُهَنی : از سلمان فارسی ، در حالی که او را به غذا خوردن وا داشته بودند ، شنیدم که گفت : مرا بس است ! از پیامبر خدا شنیدم که می فرمود : «سیرترین مردم در دنیا ، گرسنه ترین آنان در آخرت هستند . ای سلمان ! دنیا زندان مؤمن و بهشت کافر است» .

2378. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: الإمام الصادق علیه السلام: سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ رَجُلًا يَتَجَشَّأُ، فَقَالَ:

يَا عَبْدَ اللَّهِ قَصِّرْ مِنْ جُشَائِكَ، فَإِنَّ أَطْوَلَ النَّاسِ جُوعًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ، أَكْثَرُهُمْ شَبَعًا فِي الدُّنْيَا! (1) 4 / 5 جوامع مَضَارِّ الْبِطْنَةِ 2381. رسول الله صلی الله علیه و آله: رسول الله صلی الله علیه و آله: يَا كُمْ وَالْبِطْنَةَ؛ فَإِنَّهَا مَفْسَدَةٌ لِلْبَدَنِ، وَمَوْرَثَةٌ لِلْسَّقَمِ، وَمَكْسَلَةٌ لِلْعِبَادَةِ. (2) 2382. عنه رسول الله صلی الله علیه و آله: الإمام علي عليه السلام: يَا كُمْ وَالْبِطْنَةَ؛ فَإِنَّهَا مَقْسَاءٌ لِلْقَلْبِ، مَكْسَلَةٌ عَنِ الصَّلَاةِ، مَفْسَدَةٌ لِلْجَسَدِ. (3) 2383. رسول الله صلی الله علیه و آله: عنه عليه السلام: فِي الْحِكْمِ الْمَنْسُوبَةِ إِلَيْهِ: مَنْ شَبِعَ عَوْقِبَ فِي الْحَالِ ثَلَاثَ عُقُوبَاتٍ: يُلْقَى الْغِطَاءَ عَلَى قَلْبِهِ، وَالتُّعَاسُ عَلَى عَيْنِهِ، وَالْكَسْلُ عَلَى بَدَنِهِ. (4).

-
- 1- المحاسن، ج 2، ص 233، ح 1716 عن السكوني، بحار الأنوار، ج 66، ص 339، ح 2.
 - 2- الدعوات، ص 74، ح 172، بحار الأنوار، ج 66، ص 338، ح 35 و ج 62، ص 266، ح 41.
 - 3- غرر الحكم، ح 2742، عيون الحكم والمواعظ، ص 101، ح 2305.
 - 4- شرح نهج البلاغه، ج 20، ص 320، ح 674.

4 / 5 مجموعه ای از زیان های پُرخوری

2379. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: امام صادق علیه السلام: پیامبر خدا، صدای آروغ مردی را شنید. فرمود: «ای بنده خدا! آروغت را کوتاه کن؛ زیرا کسانی که در روز قیامت، بیشترین گرسنگی را می کشند، آنانی هستند که در دنیا سیرترین مردم بوده اند». 4 / 5 مجموعه ای از زیان های پُرخوری 2382. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: از شکم سیری حذر کنید؛ چرا که مایه: تباهی تن، به بار آمدن بیماری و سستی در عبادت است. 2383. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: امام علی علیه السلام: از شکم سیری حذر کنید؛ چرا که مایه: قساوت دل، سستی در نماز و تباهی تن است. 2384. رسول الله صلی الله علیه و آله: امام علی علیه السلام: در حکمت های منسوب به ایشان: هر که سیر شود، در همان دم، سه کیفر (مجازات) می بیند: بر قلب او پرده افکنده می شود، بر چشمش خواب آلودگی می افتد و بر بدنش سستی چیره می گردد.

2385. رسول الله صلى الله عليه وآله: لقمان عليه السلام لا يبنى: يا بني، إذا امتلأت المعده نامت الفكره، وخرست الحكمة، وقعدت الأعضاء عن العباده. (1) 2386. عنه صلى الله عليه وآله: مصباح الشريعه: قال الصادق عليه السلام: كثرة النوم يتولد من كثرة الشرب، وكثرة الشرب من كثرة الشبع؛ وهما يثقلان النفس عن الطاعه، ويقسيان القلب عن التفكر والخضوع. (2) 2387. رسول الله صلى الله عليه وآله: مصباح الشريعه: قال الصادق عليه السلام: ليس شيء أضر على قلب المؤمن من كثرة الأكل، وهي مورثة لشيئين: فسوه القلب، وهيجان الشهوه. (3) 4 / 6 مضاير الأكل على الشبع 2385. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: رسول الله صلى الله عليه وآله: الأكل على الشبع؛ يورث البرص. (4) 2386. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: الدعوات: زوى: الداء الدوى إدخال الطعام على الطعام. (5) راجع: ج 2، ص 98 (اجتناب الأكل على الشبع).

-
- 1- تنبيه الخواطر، ج 1، ص 102، جامع الأخبار، ص 516، ح 1456.
 - 2- مصباح الشريعه، ص 253، بحار الأنوار، ج 76، ص 189، ح 18.
 - 3- مصباح الشريعه، ص 239، بحار الأنوار، ج 66، ص 337، ح 33.
 - 4- الأمالى للصدوق، ص 636، ح 854 عن عبد الحميد بن عواض الطائي عن الإمام الكاظم عن أبائه عليهم السلام، الكافي، ج 6، ص 269، ح 7، تهذيب الأحكام، ج 9، ص 93، ح 399، المحاسن، ج 2، ص 232، ح 1710 كلها عن عبد الله بن سنان عن الإمام الصادق عليه السلام، بحار الأنوار، ج 66، ص 331، ح 8.
 - 5- الدعوات، ص 81، ح 202، بحار الأنوار، ج 62، ص 269، ح 59 و ج 66، ص 412، ح 9.

4 / 6 زیان های خوردن پس از سیری

2388. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: لقمان علیه السلام_ خطاب به پسرش: پسرم! اگر معده پُر شود، اندیشه خواب می رود، حکمت لال می شود و اندام ها از عبادت فرو می نشینند. 2389. عنه صلی الله علیه و آله: مصباح الشریعه_ در حدیثی که به امام صادق علیه السلام منسوب است: بسیار خفتن، از نوشیدن بسیار، و بسیار نوشیدن، از سیری فراوان، زاده می شود و این دو، انسان را نسبت به فرمانبری از خدا سنگین می کنند و دل را سخت تر از آن می کنند که تفکر و خضوع داشته باشد. 2390. عنه صلی الله علیه و آله: مصباح الشریعه_ در حدیثی که به امام صادق علیه السلام منسوب است: برای دل مؤمن، هیچ چیزی زیانبارتر از پُر خوری نیست و آن، دو چیز را پدید می آورد: سنگ دلی و برانگیختگی شهوت. 4 / 6 زیان های خوردن پس از سیری 2390. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: خوردن پس از سیری، پیسی می آورد. 2391. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: الدعوات: روایت شده که وارد ساختن غذا به معده، در حالی که در آن غذایی دیگر وجود دارد، درد بی درمان است. ر. ک: ج 2، ص 99 (پرهیز از خوردن پس از سیری).

الفصل الخامس : آداب أكل الطَّعام 5 / 1 غَسَلُ اليَدَيْنِ قَبْلَ الطَّعامِ وَبَعْدَهُ 2394. رسول الله صلى الله عليه وآله : رسول الله صلى الله عليه وآله : إنَّ الوُضوءَ قَبْلَ الطَّعامِ وَبَعْدَهُ شِفَاءٌ فِي الجَسَدِ ، وَيُمنُّ فِي الرِّزْقِ . (1) 2395. عنه صلى الله عليه وآله : عنه صلى الله عليه وآله : الوُضوءُ قَبْلَ الطَّعامِ يَنْفِي الفَقْرَ ، وَبَعْدَهُ يَنْفِي الهَمَّ (2) ، وَيُصِحُّ البَصَرَ . (3) 2396. رسول الله صلى الله عليه وآله : الأُمالي عن هشام بن سالم عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام : قَالَ رَسولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : مَنْ سَرَّهَ أَنْ يَكْثُرَ خَيْرٌ بَيْتِهِ فَلْيَتَوَضَّأْ عِنْدَ حُضورِ طَعَامِهِ ، وَمَنْ تَوَضَّأَ قَبْلَ الطَّعامِ وَبَعْدَهُ عَاشَ فِي سَعَةٍ مِنْ رِزْقِهِ ، وَعَوِيَ مِنَ البَلَاءِ فِي جَسَدِهِ .

قَالَ هِشَامُ بْنُ سَالِمٍ : قَالَ لِي الصَّادِقُ عَلَيْهِ السَّلَامُ : يَا هِشَامُ بْنُ سَالِمٍ ، الوُضوءُ هَاهُنَا غَسَلُ اليَدِ قَبْلَ الطَّعامِ وَبَعْدَهُ . (4) .

1- .المحاسن ، ج 2 ، ص 201 ، ح 1591 عن معاوية بن عمَّار عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 356 ، ح 17 .

2- .في الدعوات ومسند الشهاب وبحار الأنوار : «اللمم» بدل «الهَمَّ» . واللمم : طرف من الجنون ، وأصله في كلامهم المقاربه للشئ (بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 364) .

3- .مكارم الأخلاق ، ج 1 ، ص 301 ، ح 950 ، الدعوات ، ص 142 ، ح 364 وليس فيه «ويصحَّ البصر» ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 364 ، ح 42 ؛ مسند الشهاب ، ج 1 ، ص 205 ، ح 310 عن سهل بن إبراهيم المروزي عن الإمام الكاظم عن آبائه عليهم السلام عنه صلى الله عليه وآله .

4- .الأُمالي للطوسي ، ص 590 ، ح 1225 ، تهذيب الأحكام ، ج 9 ، ص 97 ، ح 423 عن القُدَّاح عن الإمام الصادق عليه السلام ، الكافي ، ج 6 ، ص 290 ، ح 1 عن ابن القُدَّاح كلاهما نحوه وح 4 عن السكوني وكلاهما عن الإمام الصادق عليه السلام ، كتاب من لا يحضره الفقيه ، ج 3 ، ص 358 ، ح 4264 وفيهما صدره إلى «طعامه» وح 4265 نحوه ، المحاسن ، ج 2 ، ص 200 ، ح 1588 عن ابن القُدَّاح عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 364 ، ح 40 .

فصل پنجم: آداب غذا خوردن

5 / 1 شستن دست ها پیش و پس از غذا

فصل پنجم: آداب غذا خوردن 5 / 1 شستن دست ها پیش و پس از غذا 2395. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: شستن [دست ها] 1 پیش و پس از غذا، شفایی برای تن و مایه برکت در روزی است. 2396. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: شستن [دست ها] پیش از غذا، فقر را دور می کند و شستن [دست ها] پس از غذا، اندوه (1) را می راند و چشم را سلامت می دهد. 2397. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: الأمالی_ به نقل از هشام بن سالم، از امام صادق علیه السلام، از پدرانش علیهم السلام: «پیامبر خدا فرمود: هر کس از این خرسند می شود که خیر و برکت

خانه اش بسیار باشد، در هنگام آورده شدن غذا وضو بسازد؛ و هر کس پیش و پس از غذا وضو بسازد، در گشایش روزی بزیاد و از هر بلایی در تن خویش، برکنار باشد».

هشام بن سالم گفت: امام صادق علیه السلام به من فرمود: «ای هشام بن سالم! مقصود از وضو در این جا، شستن دست ها پیش و پس از غذاست».

1- در الدعوات، مسند الشهاب و بحار الأنوار، به جای «الهمَّ (اندوه)» واژه «اللمم» آمده که به معنای «نوعی دیوانگی» است. اصل این واژه در زبان عربی، برای دلالت بر «نزدیک شدن یا نزدیک بودن به چیزی» به کار رفته است (بحار الأنوار: ج 66 ص 364).

2398. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :رسول الله صلی الله علیه و آله :ألا - لا - يلومَنَّ امرؤُ إلا - نفسه ؛ يبيتُ وفي يديه ريحُ غمَرٍ .
 (1) 2399. عنه صلی الله علیه و آله :عنه صلی الله علیه و آله :إذا نامَ أحدُكمُ وفي يديه ريحُ غمَرٍ ، فلمَ يغسل يدهُ فأصابه شيءٌ ، فلا يلومَنَّ إلا نفسهُ . (2) 2400. عنه صلی الله علیه و آله :عنه صلی الله علیه و آله :إذا أكلَ أحدُكمُ طعاماً ، فليغسل يدهُ من وِضيرِ اللحمِ .
 (3) 2401. عنه صلی الله علیه و آله :عنه صلی الله علیه و آله :من أكلَ من هذا اللحمِ شيئاً ، فليغسل يدهُ من ريحِ وِضيرِهِ ، لا يؤذَى من حِذاءِهِ . (4) 2402. عنه صلی الله علیه و آله :كنز العمال عن ابن عباس :إنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ صَلَّى ذَاتَ يَوْمٍ فَوَجَدَ مِنْ رَجُلٍ رِيحَ اللَّحْمِ ، فَلَمَّا انصَرَفَ قَالَ : أَلَا غَسَلْتَ عَنْكَ رِيحَ اللَّحْمِ ؟ (5) 2403. عنه صلی الله علیه و آله :دعائم الإسلام :إنَّهُ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَآلِهِ مَرَّ بِغَسَلِ الْأَيْدِي بَعْدَ الطَّعَامِ مِنَ الْغَمَرِ ، وَقَالَ : إِنَّ الشَّيْطَانَ يَشُمَّهُ . (6) .

- 1- سنن ابن ماجه ، ج 2 ، ص 1096 ، ح 3296 عن فاطمه عليها السلام ، كنز العمال ، ج 15 ، ص 242 ، ح 40759 .
- 2- سنن ابن ماجه ، ج 2 ، ص 1096 ، ح 3297 ، مسند ابن حنبل ، ج 3 ، ص 251 ، ح 5839 ، سنن الترمذی ، ج 4 ، ص 289 ، ح 1859 و 1860 ، سنن الدارمی ، ج 1 ، ص 537 ، ح 1991 وفيه «فعرض له عارض» بدل «فأصابه شيء» وكلها عن أبي هريره وليس فيها «فلم يغسل يده» ، كنز العمال ، ج 15 ، ص 243 ، ح 40768 .
- 3- كنز العمال ، ج 15 ، ص 244 ، ح 40770 نقلاً عن الكامل في ضعفاء الرجال عن ابن عمر .
- 4- مسند أبي يعلى ، ج 5 ، ص 226 ، ح 5542 ، المعجم الأوسط ، ج 7 ، ص 146 ، ح 7115 وليس فيه «من ريح...» وكلاهما عن سالم عن أبيه ، كنز العمال ، ج 15 ، ص 247 ، ح 40789 .
- 5- كنز العمال ، ج 15 ، ص 263 ، ح 40887 نقلاً عن شعب الإيمان .
- 6- دعائم الإسلام ، ج 2 ، ص 121 ، ح 411 ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 365 ، ح 43 .

2404. عنه صلى الله عليه وآله: پیامبر خدا صلى الله عليه وآله هر کس که بخوابد و بر دستانش بوی گوشت مانده باشد، جز خویش را نکوهش نکند. 2228. عنه صلى الله عليه وآله: پیامبر خدا صلى الله عليه وآله اگر کسی از شما در حالی خوابید که در دستانش بوی گوشت بود و آن را نشست و آن گاه عارضه ای به وی رسید، مباد جز خویش را نکوهش کند. 2229. عنه صلى الله عليه وآله: پیامبر خدا صلى الله عليه وآله هرگاه کسی از شما غذایی می خورد، چربی گوشت را از دستان خویش بشوید. 2230. رسول الله صلى الله عليه وآله: پیامبر خدا صلى الله عليه وآله هرگاه کسی از شما غذایی می خورد، چربی گوشت را از دست خود بشوید تا کسانی را که با آنان برخورد می کند، نیازارد. 2227. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: كنز العمال_ به نقل از ابن عباس: روزی، پیامبر صلى الله عليه وآله نماز می گزارد. در آن هنگام، از مردی بوی گوشت حس کرد. چون نماز را به پایان برد، [به او] فرمود: «چرا بوی گوشت را از خود نشسته ای؟». 2228. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: دعائم الإسلام: پیامبر خدا به شستن چربی دستان پس از غذا امر کرد و فرمود: «شیطان، این چربی باقی مانده را بو می کشد» . .

2229. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: رسول الله صلی الله علیه و آله: إغسلوا صيبتكم من الغمر؛ فإن الشيطان يشتم الغمر فينزغ الصبي في رقده، ويتأذى بها الكتبان. (1) 2230. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: الإمام علي عليه السلام: غسل اليدين قبل الطعام وبعده زيادة في العمر، وإماطة للغمر عن الثياب، ويجلو البصر. (2) 2231. عنه صلی الله علیه و آله: عنه عليه السلام: بركه الطعام الوضوء قبله وبعده، والشيطان مولع بالغمر، وإذا أوى أحدكم إلى فراشه، فليغسل يديه من ربح الغمر. (3) 2232. عنه صلی الله علیه و آله: الإمام الصادق عليه السلام: اغسلوا أيديكم قبل الطعام وبعده؛ فإنه ينفي الفقر، ويزيد في العمر. (4) 2233. عنه صلی الله علیه و آله: الكافي عن سليمان الجعفری: قال أبو الحسن عليه السلام: رُبما أتى بالمائدة فأراد بعض القوم أن يغسل يده، فيقول:

مَنْ كَانَتْ يَدُهُ نَظِيفَةً فَلَا بَأْسَ أَنْ يَأْكُلَ مِنْ غَيْرِ أَنْ يَغْسِلَ يَدَهُ. (5).

- 1- عيون أخبار الرضا عليه السلام، ج 2، ص 69، ح 320 عن دارم بن قبيصة بن نهشل بن مجمع النهشلي الصنعاني عن الإمام الرضا عن آبائه عليهم السلام، مكارم الأخلاق، ج 1، ص 478، ح 1652 عن الإمام الرضا عليه السلام عنه صلی الله علیه و آله، الخصال، ص 632، ح 10 عن أبي بصير ومحمد بن مسلم، علل الشرائع، ص 557، ح 1 عن أبي بصير وكلاهما عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام، تحف العقول، ص 121 والثلاثة الأخيره عن الإمام علي عليه السلام، بحار الأنوار، ج 76، ص 188، ح 10.
- 2- الكافي، ج 6، ص 290، ح 3 عن أبي بصير عن الإمام الصادق عليه السلام، الخصال، ص 612، ح 10 عن أبي بصير ومحمد بن مسلم، المحاسن، ج 2، ص 201، ح 1589 عن أبي بصير وكلاهما عن الإمام الصادق عن آبائه عنه عليهم السلام وفيهما «الرزق» بدل «العمر»، بحار الأنوار، ج 66، ص 353، ح 6 وراجع الدعوات، ص 142، ح 365.
- 3- دعائم الإسلام، ج 2، ص 121، ح 412، بحار الأنوار، ج 66، ص 365، ح 43.
- 4- المحاسن، ج 2، ص 202، ح 1594، الدعوات، ص 142، ح 365 عن الإمام علي عليه السلام وفيه «غسل اليدين قبل الطعام وبعده زياده في الرزق ويجلو البصر ويذهب الفقر»، بحار الأنوار، ج 66، ص 356، ح 20.
- 5- الكافي، ج 6، ص 298، ح 13، المحاسن، ج 2، ص 206، ح 1611 وزاد فيه «فلم يغسلها» بعد «نظيفه»، بحار الأنوار، ج 66، ص 359، ح 30.

2234. عنه صلی الله علیه و آله: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: چربی غذا را از [دستان] کودکان بشوید؛ چرا که شیطان، این چربی باقی مانده را بو می کشد و کودک در خواب از او می ترسد و دو فرشته کاتب اعمال نیز آزار می بینند. 2235. عنه صلی الله علیه و آله: امام علی علیه السلام: شستن دست ها پیش و پس از غذا، موجب فزون شدن عمر است و سبب زدودن چربی از جامه هاست و دیده را نیز جلا می دهد. (1) 2231. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: امام علی علیه السلام: برکت غذا، وضو ساختن (شستن دست ها) پیش و پس از آن است. شیطان، بسیار علاقه مند به چربی گوشت است. هرگاه کسی از شما به بستر می رود، باید که بوی چربی گوشت را از دستان خویش بشوید. 2232. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: امام صادق علیه السلام: دست هایتان را پیش و پس از غذا بشوید؛ چرا که فقر را می برد و بر عمر می افزاید. (2) 2233. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: الکافی_ به نقل از سلیمان جعفری: امام کاظم علیه السلام فرمود: «شاید سفره ای بگسترند و در این میان، یکی بخواهد دست خود را بشوید. مناسب است [میزبان، جهت آسودگی خاطر میهمانان] بگوید: هر کس دستانش تمیز است، اشکال ندارد بدون شستن دستان، غذا بخورد».

1- در الخصال والمحاسن، به جای «عمر»، واژه «روزی» آمده است.

2- در الدعوات از امام علی علیه السلام چنین آمده است: «شستن دستان پیش و پس از غذا، موجب فزونیِ روزی است، دیده را جلا می دهد و فقر را از میان می برد».

5 / 21 وَضَعُ الْبَقْلِ عَلَى الْمَائِدَةِ 2236. عنه صلى الله عليه وآله: رسول الله صلى الله عليه وآله: زَيَّنُوا مَوَائِدَكُمْ بِالْبَقْلِ؛ فَإِنَّهَا مَطْرَدَةٌ لِلشَّيَاطِينِ مَعَ التَّسْمِيَةِ. (1) 2237. رسول الله صلى الله عليه وآله: الإمام الصادق عليه السلام: لِكُلِّ شَيْءٍ حَلِيَّةٌ، وَحَلِيَّةُ الْخِرْوَانِ الْبَقْلُ. (2) 2238. عنه صلى الله عليه وآله: الكافي عن حنان: كُنْتُ مَعَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَلَى الْمَائِدَةِ، فَمَالَ عَلَى الْبَقْلِ وَامْتَنَعْتُ أَنَا مِنْهُ لِعَلَّهِ كَانَتْ بِي، فَالْتَمَعْتُ إِلَيْهِ فَقَالَ:

يا حنان، أما علمت أن أمير المؤمنين عليه السلام لم يؤت بطبقٍ إلا وعليه بقل؟

قلت: ولم جعلت فداك؟!

فَقَالَ: لِأَنَّ قُلُوبَ الْمُؤْمِنِينَ خَضِرَةٌ، وَهِيَ تَحْرُجُ إِلَى أَشْكَالِهَا. (3) 2239. عنه صلى الله عليه وآله: الكافي عن موفق المدني عن أبيه عن جدّه: بَعَثَ إِلَيَّ الْمَاضِي عَلَيْهِ السَّلَامُ يَوْمًا فَأَجْلَسَنِي لِلْغَدَاءِ، فَلَمَّا جَاؤُوا بِالْمَائِدَةِ لَمْ يَكُنْ عَلَيْهَا بَقْلٌ فَأَمْسَكَ يَدَهُ، ثُمَّ قَالَ لِلْغُلَامِ:

أما علمت أنني لا أكلُ على مائدته لیس فيها خضرة، فأتيت بالخضرة.

قال: فذَهَبَ الْغُلَامُ فَجَاءَ بِالْبَقْلِ فَأَلْفَأَهُ عَلَى الْمَائِدَةِ، فَمَدَّ يَدَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ حِينَئِذٍ وَأَكَلَ. (4).

1- طب النبي صلى الله عليه وآله، ص 11، مكارم الأخلاق، ج 1، ص 382، ح 1278 وفيه «في الحديث: خضروا...»، بحار الأنوار، ج 62، ص 300 و ج 66، ص 199، ح 3؛ الفردوس، ج 2، ص 292، ح 3333 عن أبي أمامه، كنز العمال، ج 15، ص 246، ح 40781.

2- الأمل للوطوسي، ص 304، ح 606 عن أبي قتاده، مكارم الأخلاق، ج 1، ص 382، ح 1280، بحار الأنوار، ج 66، ص 199، ح 1.

3- الكافي، ج 6، ص 362، ح 2، المحاسن، ج 2، ص 309، ح 2031 وزاد فيه «والفطور» بعد «بطبق»، بحار الأنوار، ج 66، ص 199، ح 4.

4- الكافي، ج 6، ص 362، ح 1، المحاسن، ج 2، ص 309، ح 2030 وفيه «وحبسني» بدل «فأجلسني»، بحار الأنوار، ج 66، ص 199، ح 2 و ص 425، ح 44.

5 / 2 گذاردن سبزی در سفره

5 / 2 گذاردن سبزی در سفره 2237. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: سفره هایتان را به سبزی آذین کنید؛ زیرا آن، همراه با گفتن بسم الله، شیطان را می راند. 2238. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: امام صادق علیه السلام: هر چیز را زیوری است و زیور سفره، سبزی است. 2239. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: الکافی_ به نقل از حنان: با امام صادق علیه السلام بر سر سفره ای نشسته بودم. ایشان دست به سوی سبزی دراز کرد، در حالی که من به دلیل بیماری ای که داشتم، از آن پرهیز نمودم.

امام علیه السلام به من رو کرد و فرمود: «ای حنان! مگر نمی دانی نزد امیر مؤمنان علیه السلام هیچ طبقی (1) و به همانند خویش، میل دارد». 2240. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: الکافی_ به نقل از موقّق مدینی، از پدرش، از جدّش: روزی، امام کاظم علیه السلام در پی من فرستاد و مرا برای غذا خوردن نزد خود نگه داشت. چون سفره آوردند، در آن سبزی نبود. امام علیه السلام دست برداشت و سپس به غلام فرمود: «مگر نمی دانی که من از سفره ای که در آن سبزی نباشد، نمی خورم؟ برایم سبزی بیاور».

آن غلام رفت و سبزی آورد و بر سفره نهاد. پس، امام علیه السلام دست به سفره گشود و خورد.

1- .طَبَقٌ، مُعَرَّبٌ است. اصلش تبوک و فارسی است: ظرفی که می خورند بر آن. (ر. ک: لغت نامه دهخدا).

5 / 3 خَلْعُ النَّعَالِ 2243. عنه صلى الله عليه وآله: رسول الله صلى الله عليه وآله: إخلعوا نعالكم عند الطعام؛ فإنها سنة جميلة .
 (1) 2244. عنه صلى الله عليه وآله: عنه صلى الله عليه وآله: إذا وضع الطعام فاخلعوا نعالكم؛ فإنه أروح لأقدامكم . (2) 2245. الإمام
 الصادق عليه السلام: عنه صلى الله عليه وآله: إذا قرب لإحدكم طعامه وفي رجليه نعلان، فليتنع نعليه؛ فإنه أروح للقدمين، وهو من السنة
 . (3) 5 / 4 التسمية 2407. رسول الله صلى الله عليه وآله: رسول الله صلى الله عليه وآله: كل طعام لا يذكر اسم الله عليه، فإنما هو داء
 ولا بركة فيه . (4) .

1- .المستدرک علی الصحیحین، ج 3، ص 395، ح 5496 عن أنس، كنز العمال، ج 15، ص 235، ح 40725؛ المحاسن، ج 2
 ، ص 235، ح 1722 عن النوفلي بإسناده، مكارم الأخلاق، ج 1، ص 270، ح 817 وفيه «إذا أكلتم فاخلعوا نعالكم فإنه أروح للقدمين
 و...»، بحار الأنوار، ج 66، ص 419، ح 29 .

2- .سنن الدارمی، ج 1، ص 542، ح 2007، المستدرک علی الصحیحین، ج 4، ص 133، ح 7129 وفيه «لأبدانكم» بدل
 «لأقدامكم»، المعجم الأوسط، ج 3، ص 295، ح 3202 وفيهما «أكلتم» بدل «وضع الطعام» وكلها عن أنس، كنز العمال، ج 15،
 ص 235، ح 40728؛ الأماي للطوسي، ص 311، ح 632 وفيه «أكلتم» بدل «وضع» عن أنس، بحار الأنوار، ج 66، ص 416، ح
 17 .

3- .مسند أبي يعلى، ج 4، ص 179، ح 4172 عن أنس، كنز العمال، ج 15، ص 235، ح 40727 .

4- .تاريخ دمشق، ج 60، ص 325 عن عقبه بن عامر، كنز العمال، ج 15، ص 238، ح 40741 .

5 / 3 در آوردن کفش ها

5 / 4 بر زبان آوردن نام خدا

5 / 3 در آوردن کفش ها 2401. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: به هنگام غذا، کفش هایتان را در آورید؛ چرا که این، رفتاری زیباست. 2402. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: چون غذا نهاده می شود، کفش های خویش را در آورید؛ زیرا این کار، موجب آسایش بیشتر پاهایتان است. (1) 2403. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: چون غذای کسی را نزد وی آوردند و کفش به پا داشت، کفش را از پای در آورد؛ چرا که این کار، موجب آسایش بیشتر پاهاست و آن، از سنت [پیامبر صلی الله علیه و آله] است. 5 / 4 بر زبان آوردن نام خدا 2406. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: هر غذایی که بر آن نام خدا برده نشود، درد است و هیچ برکتی در آن نیست.

1- در المستدرک علی الصحیحین، به جای «پاهایتان»، واژه «بدن هایتان» آمده است.

2407. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : الإمام علی علیه السلام_ فی وصیته لکمیل: إذا أكلت الطعام فسم باسم الذي لا يضرك مع اسمه داء ، وفيه شفاء من كل الأسواء . (1) 2408. عنه صلى الله عليه وآله : عنه عليه السلام_ لابن الحسن عليه السلام: يا بني لا تطعمن لقمه من حار ولا بارد ، ولا تشربن شربه ولا جرعه إلا وأنت تقول قبل أن تأكله وقبل أن تشربه .

«اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ فِي أَكْلِي وَشُرْبِي السَّلَامَةَ مِنْ وَعْكِهِ ، وَالْقُوَّةَ بِهِ عَلَى طَاعَتِكَ وَذِكْرِكَ وَشُكْرِكَ فِيمَا بَقِيَتْهُ فِي بَدَنِي ، وَأَنْ تُشَجِّعَنِي بِقُوَّتِهَا عَلَى عِبَادَتِكَ ، وَأَنْ تُلْهِمَنِي حُسْنَ التَّحَرُّزِ مِنْ مَعْصِيَتِكَ» .

فإنك إن فعلت ذلك أمنت وعنته وغائلته . (2) 2409. عنه صلى الله عليه وآله : الإمام الصادق عليه السلام : قال أمير المؤمنين عليه السلام : صمنت لمن يسمي على طعامه ألا يشككي منه .

فقال له ابن الكواء : يا أمير المؤمنين ، لقد أكلت البارحة طعاماً فسُميت عليه وأذاني !

فقال : لعلك أكلت ألواناً فسُميت على بعضها ولم تسم على بعضها ، يا لكع . (3) 2410. عنه صلى الله عليه وآله (_ في وصيته لأبي ذر _) عنه عن آبائه عليهم السلام : قال أمير المؤمنين عليه السلام : ما اتخمت قط .

فقال له : ولم؟

قال : ما رفعت لقمه إلى فمي إلا ذكرت اسم الله عليها . (4) .

1- تحف العقول ، ص 171 ، بشاره المصطفى ، ص 25 عن كميل ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 425 ، ح 41 .

2- مكارم الأخلاق ، ج 1 ، ص 309 ، ح 986 ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 380 ، ح 47 .

3- الكافي ، ج 6 ، ص 295 ، ح 18 ، المحاسن ، ج 2 ، ص 218 ، ح 1655 كلاهما عن داوود بن فرقد ، كتاب من لا يحضره الفقيه ، ج 3 ، ص 355 ، ح 4253 ، دعائم الإسلام ، ج 2 ، ص 118 ، ح 393 ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 369 ، ح 6 .

4- المحاسن ، ج 2 ، ص 219 ، ح 1658 عن عبد الله الأرجاني عن الإمام الصادق عليه السلام عن آبائه عليهم السلام ، الدعوات ، ص 80 ، ح 199 ، كتاب من لا يحضره الفقيه ، ج 3 ، ص 356 ، ح 4254 عن الإمام الصادق عليه السلام نحوه ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 379 ، ح 41 وص 412 ، ح 9 .

2411. عنه صلى الله عليه وآله (_ في وصيَّته لأبي ذرَّ _) امام على عليه السلام_ در سفارش های خود به کُمیل: به گاه غذا خوردن ، از آن کسی نام ببر که با وجود نام او ، دیگر هیچ دردی زیان نمی رساند و نامش ، شفای همه بیماری ها و ناتن درستی هاست .2412. عنه صلى الله عليه وآله : امام على عليه السلام_ خطاب به فرزند خویش امام حسن عليه السلام: فرزندم ! هیچ لقمه سرد و گرمی را مخور و هیچ جرعه کم و زیادی را منوش ، مگر آن که پیش از خوردن و نوشیدن بگویی :

«خداوندا ! من در خوردن و نوشیدن خویش ، سلامت از درد و رنج آن و توان یابی با آن برای : انجام دادن طاعت ، یاد آوردن و سپاس گزاری تو ، تا زمانی که این خورده و نوشیده را در بدنم باقی می گذاری ، می خواهم و نیز [می خواهم که] با نیرویی که از این به من می دهی ، مرا به پرستش خویش برانگیزی و نیکو پرهیز کردن از نافرمانی ات را به من الهام فرمایی» .

اگر این کار را کردی ، از درد و رنج و از گزندهای احتمالی آن ، در امان می مانی .2413. عنه صلى الله عليه وآله : امام صادق عليه السلام : امیر مؤمنان عليه السلام فرمود : «برای کسی که بر غذای خود نام خدا ببرد ، ضمانت می کنم که از آن غذا ، به هیچ درد و رنجی گرفتار نمی شود» .

ابن کَوّاء _ که این را شنید _ پرسید : ای امیر مؤمنان ! من دیروز غذایی خوردم و نام خدا را نیز به گاه خوردن آن بردم ؛ اما آن مرا آزار داد ! فرمود : «ای نادان ! شاید که چند گونه غذا خورده ای ، و بر برخی گونه ها نام خدا برده و بر برخی دیگر نام خدا نبرده ای» .2414. بحار الأنوار : امام صادق عليه السلام_ به نقل از پدرانش عليهم السلام: امیر مؤمنان عليه السلام فرمود : «هیچ گاه به بدگواری ، مبتلا نشده ام» . پرسیدند : چرا؟

فرمود : « [زیرا] هیچ لقمه ای به سوی دهان نبرده ام ، مگر این که نام خدا را بر آن ، یاد کرده ام» . .

2408. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: المحاسن عن مِسمَع بن عبد الملك: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِنِّي أَتَخَمُّ.

فَقَالَ: أُنَسِّمِي؟

قُلْتُ: إِنِّي قَدْ سَمَّيْتُ!

فَقَالَ: لَعَلَّكَ تَأْكُلُ الْوَانَا؟

فَقُلْتُ: نَعَمْ.

قَالَ: تُسَمِّي عَلَيَّ كُلَّ لَوْنٍ؟

قُلْتُ: لَا.

قَالَ: فَمِنْ ثَمَّ تَتَخَمُّ. (1) 2409. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: الكافي عن مِسمَع: شَكَوْتُ مَا أَلْقَى مِنْ أَذَى الطَّعَامِ إِلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ مَاذَا أَكَلْتَهُ.

فَقَالَ: لَمْ تُسَمِّ؟

فَقُلْتُ: إِنِّي لِأُسَمِّي وَإِنَّهُ لَيَضُرُّنِي!

فَقَالَ لِي: إِذَا قَطَعْتَ التَّسْمِيَةَ بِالْكَلَامِ، ثُمَّ عُدْتَ إِلَى الطَّعَامِ تُسَمِّي؟

قُلْتُ: لَا.

قَالَ: فَمِنْ هَاهُنَا يَضُرُّكَ، أَمَا لَوْ أَنْتَ إِذَا عُدْتَ إِلَى الطَّعَامِ سَمَّيْتَ مَا ضُرَّكَ. (2) 2410. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله (_ در سفارش به ابوذر _) الإمام علي عليه السلام: مَنْ أَرَادَ أَلَّا يَضُرَّهُ طَعَامٌ فَلَا يَأْكُلُ حَتَّى يَجُوعَ، فَإِذَا أَكَلَ فَلْيَقُلْ: بِاسْمِ اللَّهِ وَبِاللَّهِ. (3).

1- المحاسن، ج 2، ص 219، ح 1656 و ص 209، ح 1623 عن مِسمَع أبي سيار نحوه، بحار الأنوار، ج 66، ص 378، ح 39 و ص 370، ح 8.

2- الكافي، ج 6، ص 295، ح 19، المحاسن، ج 2، ص 219، ح 1657، بحار الأنوار، ج 66، ص 378، ح 40.

3- طب الأئمة لابن بسطام، ص 60 عن جابر عن الإمام الباقر عليه السلام، بحار الأنوار، ج 66، ص 380، ح 46 وراجع: الإمساك قبل الشبع، ح 1329.

2411. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله (_ در سفارش به ابو ذر _) المحاسن_ به نقل از مِسمَع بن عبد الملک: به امام صادق علیه السلام گفتم: من گاه، احساس بدگواری می کنم .

فرمود: «آیا نام خدا می بری؟» .

گفتم: بسم الله هم گفته ام!

فرمود: «شاید غذاهای گوناگون می خوری؟» .

گفتم: آری .

فرمود: «برای هر گونه، بسم الله می گویی؟» .

گفتم: نه .

فرمود: «از همین جاست که به بدگواری، گرفتار می شوی». 2412. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: الکافی_ به نقل از مِسمَع: نزد امام صادق علیه السلام، از این که پس از خوردن غذا از آن آزار می بینم، اظهار ناراحتی کردم .

فرمود: «بسم الله نمی گویی؟» .

گفتم: بسم الله هم می گویم؛ اما غذا مرا آزار می دهد!

فرمود: «آیا هنگامی که با سخن گفتن، رشته آن بسم الله پیشین را می گسلی و سپس دیگر بار به غذا ادامه می دهی، دوباره نام خدا را می بری؟» .

گفتم: نه .

فرمود: «از همین جاست که غذا به تو زیان می رساند . زنهار که اگر به گاه ادامه دادن به غذا، [دیگر بار] نام خدا را می بردی، غذا تو را زیان نمی رساند». 2413. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: امام علی علیه السلام: هر کس که می خواهد غذایی او را آزار ندهد، تا گرسنه نشده، چیزی نخورد و آن گاه هم که خواست بخورد، بگوید: «بسم الله و بالله» . بیانچنان که در حدیث اخیر اشاره شد، مقصود از احادیثی که می گویند «گفتن نام خدا در آغاز غذا خوردن، انسان را از زیان آن غذا حفظ می کند»، آن است که یاد خدا، در کنار مراعات آداب بهداشتی مربوط به غذا خوردن، استمداد از درگاه اوست تا انسان را از آثار بد احتمالی غذا مصون بدارد .

5 / 15 الأكل باليمين 2418. عنه صلى الله عليه وآله (_ مِمَّا أوصى بِهِ عَلِيًّا عَلَيْهِ السَّلَام _) مسند ابن حنبل عن عائشه : كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ يُفْرِغُ يَمِينَهُ لِمَطْعَمِهِ وَلِحَاجَتِهِ ، وَيُفْرِغُ شِمَالَهُ لِإِسْتِنْجَاءٍ وَلِمَا هُنَاكَ . (1) 2419. رسول الله صلى الله عليه وآله : المعجم الكبير عن عمر بن أبي سلمه : كُنْتُ غُلَامًا فِي حِجْرِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ ، وَكَانَتْ يَدِي تَطِيئُ فِي الصَّحْفَةِ .

فَقَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : يَا غُلَامُ ، سَمِّ اللَّهَ ، وَكُلْ يَمِينَكَ ، وَكُلْ مِمَّا يَلِيكَ .

فَمَا زَالَتْ تِلْكَ طِعْمَتِي بَعْدُ . (2) 5 / 6 إفتتاح الطعام بالملح واختتامه به أو بالخل 2417. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله : رسول الله صلى الله عليه وآله : مَنْ افْتَتَحَ طَعَامَهُ بِالْمِلْحِ وَخَتَمَ بِهِ ، عَوْفَى مِنْ اثْنَيْنِ وَسَبْعِينَ دَاءً ، مِنْهَا الْجُدَامُ وَالْبَرَصُ . (3) .

1- . مسند ابن حنبل ، ج 9 ، ص 525 ، ح 25428 ، كنز العمال ، ج 15 ، ص 527 ، ح 42038 نقلاً عن ضياء المقدسى فى المختار وفيه «لوضوئه» بدل «لحاجته» .

2- . صحيح البخارى ، ج 5 ، ص 2056 ، ح 5061 ، صحيح مسلم ، ج 3 ، ص 1599 ، ح 108 ، سنن ابن ماجه ، ج 2 ، ص 1087 ، ح 3267 ، المعجم الكبير ، ج 9 ، ص 27 ، ح 8299 وليس فيها «فما زالت تلك طعمتى بعد» ، مسند ابن حنبل ، ج 5 ، ص 503 ، ح 16332 و 16330 كلاهما نحوه .

3- . دعائم الإسلام ، ج 2 ، ص 114 ، ح 377 ، المحاسن ، ج 2 ، ص 424 ، ح 2482 عن السكونى عن الإمام الصادق عليه السلام ، الجعفریات ، ص 243 عن الإمام الكاظم عن آبائه عن الإمام على عليهم السلام ، الدعوات ، ص 145 ، ح 378 عن الإمام على عليه السلام موكلها نحوه ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 397 ، ح 12 .

5 / 5 خوردن با دست راست**5 / 6 آغاز کردن غذا با نمک و به پایان بردن آن با نمک یا سرکه**

بنا بر این ، کسی نمی تواند به استناد این احادیث ، بسم الله بگوید و سپس هر غذایی که هوس کرد و به هر مقداری که خواست ، بخورد و انتظار هیچ زبانی نیز از آن نداشته باشد ؛ بلکه ذکر نام خدا در آغاز غذا خوردن _ اگر این یاد کردن ، راستین و حقیقی باشد _ انسان را به مراعات بیشتر آداب شرعی و بهداشتی غذا خوردن ، برمی انگیزد .

5 / 5 خوردن با دست راست 2421. رسول الله صلی الله علیه و آله : مسند ابن حنبل _ به نقل از عایشه: پیامبر خدا دست راست را به خوردن و برآوردن نیازهای دیگر خویش اختصاص داده و دست چپ را به زدودن آلودگی از مَقَعَد و آنچه در آن ناحیه است ، واگذارده بود . 2420. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : المعجم الکبیر _ به نقل از عمر بن ابی سلمه: به روزگار کودکی خویش ، در دامن پیامبر خدا بودم و دستانم در سینی غذا می لغزید . پیامبر خدا به من فرمود : «ای نوباوه ! بسم الله بگو ، با دست راست بخور و از آنچه پیش خودت هست ، بخور» .

از آن پس ، شیوه خوردن من همواره همین بود . 5 / 6 آغاز کردن غذا با نمک و به پایان بردن آن با نمک یا سرکه 2423. عنه صلی الله علیه و آله : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس غذای خود را با نمک آغاز کند و با نمک به پایان ببرد ، از هفتاد و دو درد _ که جذام و برص (پسی) از آن جمله است _ در امان می ماند .

2424. الدر المنثور عن ابن الأدرع: الإمام علي عليه السلام: إيدؤوا بالملح في أول طعامكم؛ فلو يعلم الناس ما في الملح لاختاروه على الترياق المجرّب.

مَنْ ابْتَدَأَ طَعَامَهُ بِالْمِلْحِ ذَهَبَ عَنْهُ سَبْعُونَ دَاءً وَمَا لَا يَعْلَمُهُ إِلَّا اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ . (1) 2425. رسول الله صلى الله عليه وآله: الإمام الباقر عليه السلام: أوحى الله عز وجل إلى موسى بن عمران عليه السلام: أن مرقومك يفتتحوا بالملح ويختتموا به، وإلا فلا يلوموا إلا أنفسهم. (2) 2426. عنه صلى الله عليه وآله: الإمام الصادق عليه السلام: إن بني إسرائيل كانوا يستفتحون بالخل ويختمون به، ونحن نستفتح بالملح ونختم بالخل. (3) 2427. عنه صلى الله عليه وآله: الإمام الكاظم عليه السلام: لا يخصب خوان لا ملح عليها، وأصح للبدن أن يبدأ به في أول الطعام. (4) راجع: ج 1، ص 480 (صححه الجلد / افتتاح الطعام بالملح).

-
- 1- الخصال، ص 623، ح 10 عن أبي بصير ومحمد بن مسلم عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام، الكافي، ج 6، ص 326، ح 4، المحاسن، ج 2، ص 422، ح 2478 كلاهما عن محمد بن مسلم عن الإمام الصادق عنه عليهما السلام، كتاب من لا يحضره الفقيه، ج 3، ص 357، ح 4259 وليس في الثلاثة الأخيره «من ابتداء...»، بحار الأنوار، ج 66، ص 397، ح 13.
 - 2- الكافي، ج 6، ص 326، ح 6، المحاسن، ج 2، ص 423، ح 2481 كلاهما عن فروه، بحار الأنوار، ج 66، ص 396، ح 8.
 - 3- الكافي، ج 6، ص 330، ح 12 عن سليمان الديلمي، كتاب من لا يحضره الفقيه، ج 3، ص 357، ح 4258 نحوه، مكارم الأخلاق، ج 1، ص 307، ح 978 وليس فيه صدره، بحار الأنوار، ج 66، ص 399، ح 24.
 - 4- الكافي، ج 6، ص 326، ح 5، المحاسن، ج 2، ص 423، ح 2479 كلاهما عن الجعفرى، بحار الأنوار، ج 66، ص 396، ح 7.

2422. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: امام علی علیه السلام: غذای خود را با نمک آغاز کنید. اگر مردم آنچه را در نمک هست می دانستند، آن را بر تریاق⁽¹⁾ تجربه شده برمی گزیدند.

هر کس غذای خود را با نمک آغاز کند، هفتاد درد و نیز دیگر دردهایی که فقط خداوند از آنها آگاه است، از او می رود. 2423. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: امام باقر علیه السلام: خداوند به موسی بن عمران علیه السلام وحی کرد که: «به طایفه ات بفرمای که [غذای خود را] با نمک آغاز کنند و با نمک به پایان ببرند، و گرنه جز خویش را نکوهش نکنند». 2424. الدرّ المثلث (به نقل از ابن ادرع) امام صادق علیه السلام: بنی اسرائیل، [غذا را] با سرکه آغاز می کردند و با آن نیز به پایان می بردند؛ ولی ما با نمک آغاز می کنیم و با سرکه به پایان می بریم. 2425. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: امام کاظم علیه السلام: سفره ای که در آن نمک نباشد، بی برکت است. آغاز کردن غذا با نمک، برای تن درستی، بهتر است. ر. ک: ص 483 (سلامت پوست / آغاز کردن غذا با نمک).

1- معرّب تریاک است و آن، دوائی مرگّب است و معروف، که چند ادویه را کوفته و بیخته در شهد آمیزند و آن، دافع اقسام زهرهای نباتی و حیوانی باشد (ر. ک: لغت نامه دهخدا: ج 4 ص 5855).

5 / 17 الأكل بعد الجوع والشهية 2429. عنه صلى الله عليه وآله (_ لعثمان بن مظع _) رسول الله صلى الله عليه وآله : كَبُرَ مَقْتًا عِنْدَ اللَّهِ الأكلُ مِنْ غَيْرِ جَوْعٍ ، وَالتَّوْمُ مِنْ غَيْرِ سَهَرٍ . (1) 2430. عنه صلى الله عليه وآله (_ لَمَّا قَالَ لَهُ عُثْمَانُ بْنُ مَظْعُونٍ : إِنْ دَنَى لَ) عنه صلى الله عليه وآله : ثَلَاثَةٌ يَسْتَوْجِبُونَ الْمَقْتَّ مِنَ اللَّهِ تَعَالَى : الأكلُ مِنْ غَيْرِ جَوْعٍ ، وَالتَّوْمُ مِنْ غَيْرِ سَهَرٍ ، وَالضُّحْكُ مِنْ غَيْرِ عَجَبٍ . (2) 2431. عنه صلى الله عليه وآله (_ لَمَّا قَالَ لَهُ عُثْمَانُ بْنُ مَظْعُونٍ) الإمام عليّ عليه السلام : مَنْ أَرَادَ أَلَّا يَضُرَّهُ طَعَامٌ فَلَا يَأْكُلُ حَتَّى يَجُوعَ وَتَنْقَى مَعْدَتُهُ . (3) 2432. الإمام عليّ عليه السلام عن رسول الله صلى الله عليه وآله الإمام الصادق عليه السلام _ مِنْ وَصِيَّتِهِ لِعُنْوَانَ الْبَصْرِيِّ : أَوْصِيكَ بِتَسْعَةِ أَشْيَاءَ ؛ فَإِنَّهَا وَصِيَّتِي لِمُرِيدِي الطَّرِيقِ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى ، وَاللَّهُ أَسْأَلُ أَنْ يُوقِّعَكَ لِاسْتِعْمَالِهِ . ثَلَاثَةٌ مِنْهَا فِي رِيَاضَةِ النَّفْسِ . . .

أَمَّا اللَّوَاتِي فِي الرِّيَاضَةِ : فَإِيَّاكَ أَنْ تَأْكُلَ مَا لَا تَشْتَهِيهِ ؛ فَإِنَّهُ يورثُ الحَمَاقَةَ وَالبَلَّةَ ، وَلَا تَأْكُلُ إِلَّا عِنْدَ الجَوْعِ ، وَإِذَا أَكَلْتَ فَكُلْ حَلَالًا وَسَدَمَ اللَّهُ . (4) 2429. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله (_ به عثمان بن مظعون _) عيسى عليه السلام _ فِي مَوَاعِظِهِ : يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ ، لَا تَأْكُلُوا حَتَّى تَجُوعُوا ، وَإِذَا جُعْتُمْ فَكُلُوا وَلَا تَشَبِعُوا ؛ فَإِنَّكُمْ إِذَا شَبِعْتُمْ غَلُظَتْ رِقَابُكُمْ ، وَسَمِنَتْ جُنُوبُكُمْ ، وَنَسِيْتُمْ رَبَّكُمْ . (5) راجع: ج 1 ، ص 88 (ما يغنى عن الطبيب) .

1- الفردوس ، ج 3 ، ص 306 ، ح 4920 عن عبد الله بن عمرو ، كنز العمال ، ج 16 ، ص 80 ، ح 44011 .

2- كنز العمال ، ج 16 ، ص 59 ، ح 43932 نقلاً عن الديلمي عن أنس .

3- طب الأئمة لابني بسطام ، ص 29 وص 60 وليس فيه «وتنقى معدته» وكلاهما عن جابر عن الإمام الباقر عليه السلام ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 380 ، ح 46 .

4- مشكاة الأنوار ، ص 564 ، ح 1901 عن عنوان البصرى ، بحار الأنوار ، ج 1 ، ص 226 ، ح 17 .

5- المحاسن ، ج 2 ، ص 233 ، ح 1712 ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 337 ، ح 30 .

5 / 7 خوردن غذا به هنگام گرسنگی و اشتها

5 / 7 خوردن غذا به هنگام گرسنگی و اشتها 2433. رسول الله صلی الله علیه و آله: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: خوردن بدون گرسنگی و خوابیدن بدون بیداری کشیدن [و احساس نیاز به خواب]، نزد خداوند، گناهی سهمگین است. 2434. رسول الله صلی الله علیه و آله: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: سه چیز، موجب خشم خداوند متعال است: خوردن بدون احساس گرسنگی، خفتن بدون بیداری کشیدن [و احساس نیاز به خواب]، و خندیدن بدون شگفتی. 2435. عنه صلی الله علیه و آله: امام علی علیه السلام: هر کس که می خواهد هیچ غذایی به او زیان نرساند، تنها هنگامی غذا بخورد که گرسنه شده و معده او [از خوراک پیشین،] پاک شده باشد. 2436. عنه صلی الله علیه و آله: امام صادق علیه السلام در سفارش هایی به عنوان بصّری: تورا به نه چیز سفارش می کنم و این، سفارش من به همه کسانی است که جویای راهی به سوی خداوند متعال هستند، و از خداوند می خواهم که تورا در به کار بستن این سفارش ها توفیق دهد. سه تا از این توصیه ها در تربیت نفس است ...

اما آنها که در تربیت نفس است: از این حذر کن که آنچه را اشتها نداری، بخوری؛ چرا که این کار، کودنی و نابخردی می آورد. جز به گاه گرسنگی مخور، و چون خواستی بخوری، حلال بخور و نام خدا را بر زبان بیاور. 2433. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: عیسی علیه السلام در اندرزهایش: ای زادگان اسرائیل! مخورید، تا آن هنگام که گرسنه شوید. چون گرسنه شدید، بخورید، ولی سیر نخورید؛ چرا که اگر سیر شوید، گردن هایتان سست می شود، پهلوهایتان چاق می گردد و پروردگارتان را از یاد می برید. ر. ک: ج 1، ص 89 (آنچه انسان را از پزشک، بی نیاز می کند).

5 / 8 البدء بِأَخْفِ الْأَغْذِيَةِ 2437. عنه صلى الله عليه وآله: الإمام الرضا عليه السلام: إِبْدَأْ فِي أَوَّلِ طَعَامِكَ بِأَخْفِ الْأَغْذِيَةِ الَّتِي يَغْتَذِي (1) بِدَنِّكَ ، بِقَدْرِ عَادَتِكَ وَبِحَسَبِ وَطَنِكَ (2) وَنَشَاطِكَ وَزَمَانِكَ . (3) 5 / 9 أَكُلِ الطَّعَامَ السُّخْنِ قَبْلَ أَنْ يَبْرُدَ 2440. عنه صلى الله عليه وآله: رسول الله صلى الله عليه وآله: السُّخُونُ بَرَكَةٌ . (4) 2441. عنه صلى الله عليه وآله: المحاسن عن مُرَازِمٍ: بَعَثَ إِلَيْنَا أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ بِطَّعَامِ سُّخْنٍ ، فَقَالَ : كُلُوا قَبْلَ أَنْ يَبْرُدَ ؛ فَإِنَّهُ أَطْيَبُ . (5) 5 / 10 تَصْغِيرُ اللَّقْمَةِ وَتَجْوِيدُ الْمَضْغِ 2444. رسول الله صلى الله عليه وآله (_ مِنْ دُعَائِهِ _) رسول الله صلى الله عليه وآله _ فِي بَيَانِ آدَابِ الْأَكْلِ : وَأَمَّا الْأَدَبُ فَتَصْغِيرُ اللَّقْمَةِ وَالْمَضْغُ الشَّدِيدُ . (6) .

1- في المصدر «تغذى بها» والتصحيح ما في بحار الأنوار: «التي يغتذى».

2- في بعض النسخ وبحار الأنوار: «طاقتك» بدل «وطنك».

3- طب الإمام الرضا عليه السلام، ص 15، بحار الأنوار، ج 62، ص 311.

4- المحاسن، ج 2، ص 172، ح 1480، بحار الأنوار، ج 66، ص 402، ح 6.

5- المحاسن، ج 2، ص 172، ح 1481، بحار الأنوار، ج 66، ص 402، ح 7.

6- كتاب من لا يحضره الفقيه، ج 4، ص 355، ح 5762 عن حماد بن عمرو وأنس بن محمد عن أبيه، الخصال، ص 486، ح 61

عن أنس بن محمد عن أبيه، مكارم الأخلاق، ج 2، ص 321، ح 2656 كَلَّمَهَا عَنِ الْإِمَامِ الصَّادِقِ عَنْ آبَائِهِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ ، بِحَارِ الْأَنْوَارِ ،

ج 66، ص 415، ح 14 .

5 / 8 آغاز کردن با سبک ترین غذا**5 / 9 خوردن غذای گرم ، پیش از سرد شدن****5 / 10 برداشتن لقمه های کوچک و جویدن کامل غذا**

5 / 8 آغاز کردن با سبک ترین غذا 2439. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : امام رضا علیه السلام : غذای خود را با سبک ترین غذایی که بدنت را به اندازه عادتت و بر حسب اقامتگاه و فعالیتت ها و زمانه ات تغذیه می کند ، آغاز کن . 5 / 9 خوردن غذای گرم ، پیش از سرد شدن 2442. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : گرمی [غذا] ، برکت دارد . 2443. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : المحاسن_ به نقل از مُرازم: امام صادق علیه السلام برای ما غذایی گرم فرستاد و فرمود : «پیش از آن که سرد شود ، بخورید ؛ چرا که این ، خوش تر است» . 5 / 10 برداشتن لقمه های کوچک و جویدن کامل غذا 2446. رسول الله صلی الله علیه و آله : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله_ در بیان آداب غذا خوردن: اما آداب آن ، کوچک کردن لقمه و جویدن کامل است .

2447. عنه صلى الله عليه وآله: الإمام الحسن عليه السلام: في المائدة اثنتا عشرة خصلة يجب على كل مسلم أن يعرفها: أربع منها فرض، وأربع سنه، وأربع تأديب... أما التأديب: فالأكل مما يليك، وتصغير اللقمة، وتجويد المضغ، وقلة النظر في وجوه الناس. (1) راجع: ص 88 (ما يغنى عن الطبيب). العنوان الآتي، ح 1329.

5 / 11 المساك قبل الشبع 2451. عنه صلى الله عليه وآله: رسول الله صلى الله عليه وآله: كل وأنت تشتهي، وأمسيك وأنت تشتهي. (2) 2452. رسول الله صلى الله عليه وآله: الإمام علي عليه السلام: من أراد ألا يصرة طعام فلا يأكل، حتى يجوع وتنقى معدته، فإذا أكل فليسم الله وليجد (3) المضغ وليكف عن الطعام وهو يشتهي، ويحتاج إليه. (4) 2445. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله (در دعا) عنه عليه السلام في وصيته لكميل بن زياد: يا كميل، لا توقرن معدتك طعاماً ودع فيها للماء موضعاً وللريح مجالاً، ولا ترفع يدك من الطعام إلا وأنت تشتهي، فإن فعلت ذلك فانت تستمره؛ فإن صحه الجسم من قلة الطعام وقلة الماء. (5).

- 1- كتاب من لا يحضره الفقيه، ج 3، ص 359، ح 4270، الخصال، ص 485، ح 60 كلاهما عن إبراهيم الكرخي، مكارم الأخلاق، ج 1، ص 306، ح 969 كلها عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام، المحاسن، ج 2، ص 248، ح 1773، روضه الواعظين، ص 341 وفيها «المضغ الشديد» بدل «تجويد المضغ»، بحار الأنوار، ج 66، ص 413، ح 13 وص 420، ح 35.
- 2- طب النبي صلى الله عليه وآله، ص 2، بحار الأنوار، ج 62، ص 290.
- 3- في المصدر: «وليوجد»، والصواب ما أثبتناه كما في بحار الأنوار.
- 4- طب الأئمة لابن بسطام، ص 29 وص 60 نحوه وكلاهما عن جابر عن الإمام الباقر عليه السلام، بحار الأنوار، ج 66، ص 380، ح 46 وص 410، ح 5.
- 5- تحف العقول، ص 172، بشاره المصطفى، ص 25 عن كميل بن زياد، بحار الأنوار، ج 66، ص 425، ح 41.

5 / 11 دست کشیدن از غذا پیش از سیری

2446. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: امام حسن علیه السلام: درباره سفره، دوازده نکته است و بر هر مسلمانی لازم است که آنها را بداند. از آنها، چهار چیز، واجب، چهار چیز مستحب، و چهار چیز، جزو آداب است. اما آنچه از آداب است، عبارت است از: خوردن از آنچه پیش خود تو است؛ کوچک کردن لقمه؛ خوب جویدن؛ و کمتر نگرستن به چهره مردم. ر. ک: ص 89 (آنچه انسان را از پزشک، بی نیاز می کند)، ح 1329.

5 / 11 دست کشیدن از غذا پیش از سیری 2450. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: زمانی بخور که میل به خوردن داری و در حالی خوردن را واگذار که هنوز اشتهایت هست. 2451. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: امام علی علیه السلام: هر کس می خواهد هیچ غذایی به او زیان نرساند، تنها هنگامی غذا بخورد که گرسنه شده و معده او [از خوراک پیشین،] پاک شده باشد. پس چون خواست بخورد، نام خدا را بر زبان آورد، خوب غذا را بجود و در حالی از غذا خوردن دست بکشد که هنوز میل به خوردن دارد و به آن، احساس نیاز می کند. 2452. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: امام علی علیه السلام در سفارش به کمیل بن زیاد: ای کمیل! مبادا خوراکی، معده ات را سنگین کند. در آن، جایی برای آب و جایی برای هوا و گذار و هنگامی که هنوز میل به خوردن داری، از غذا خوردن دست بکش، که اگر چنین کنی، غذا را گوارا خواهی یافت؛ چرا که تن درستی، از کم خوردن و کم آشامیدن است.

2453. عنه صلى الله عليه وآله (_ فى الحَرَوْرِيَّه { -1- }) الإمام الرضا عليه السلام : مَنْ أَخَذَ الطَّعَامَ زِيَادَةً لَمْ يُفِدْهُ ، وَمَنْ أَخَذَ بِقَدْرِ لَا زِيَادَةَ عَلَيْهِ وَلَا نَقْصَ غَدَاةٍ وَنَفَعَهُ ، وَكَذَلِكَ الْمَاءُ . فَسَبِيلُكَ أَنْ تَأْخُذَ مِنَ الطَّعَامِ مِنْ كُلِّ صِدْفٍ مِنْهُ فِي إِبَانِهِ (1) ، وَارْفَعْ يَدَكَ مِنَ الطَّعَامِ وَبِكَ إِلَيْهِ بَعْضُ الْقَرَمِ ؛ فَإِنَّهُ أَصْحَحُ لِبَدْنِكَ ، وَأَذْكَى لِعَقْلِكَ ، وَأَخْفُّ عَلَى نَفْسِكَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ . (2) راجع: ج 1 ، ص 88 (ما يغنى عن الطيب) . ج 2 ، ص 84 ، ح 1322 .

12 / 5 مَسْحُ الْوَجْهِ وَالِدُّعَاءُ بَعْدَ غَسْلِ الْأَيْدِي 2453. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله : (_ درِب_ اَرِه_ ح_ رَوْرِيَّه { -1- } _) رسول الله صلى الله عليه وآله : إِذَا غَسَلْتَ يَدَكَ بَعْدَ الطَّعَامِ فَامْسَحْ وَجْهَكَ وَعَيْنَيْكَ قَبْلَ أَنْ تَمْسَحَ بِالْمِنْدِيلِ ، وَتَقُولُ :

«اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الرَّيْنَةَ وَالْمَحَبَّةَ ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ الْمَقْتِ وَالْبِغْضَةِ» . (3) 2454. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله : مَكَارِمُ الْأَخْلَاقِ : كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ إِذَا فَرَّغَ مِنْ غَسْلِ الْيَدِ بَعْدَ الطَّعَامِ مَسَحَ بِفَضْلِ الْمَاءِ الَّذِي فِي يَدِهِ وَجْهَهُ ، ثُمَّ يَقُولُ :

«الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَانَا وَأَطْعَمَنَا وَسَقَانَا ، وَكُلَّ بَلَاءٍ صَالِحٍ أَوْلَانَا» . (4) .

1- . إِبَانُ كُلِّ شَيْءٍ : وَقْتُهُ وَحِينُهُ الَّذِي يَكُونُ فِيهِ (لسان العرب ، ج 13 ، ص 4) . وَفِي بَحَارِ الْأَنْوَارِ : «كُفَايَتِكَ فِي أَيَّامِهِ» بَدَلُ «مِنْ كُلِّ صَنْفٍ مِنْهُ فِي إِبَانِهِ» .

2- . طَبُّ الْإِمَامِ الرُّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ ، ص 14 ، بَحَارِ الْأَنْوَارِ ، ج 62 ، ص 311 نَحْوَهُ .

3- . الْمَحَاسِنُ ، ج 2 ، ص 204 ، ح 1603 ، الدَّعَوَاتُ ، ص 143 ، ح 369 عَنِ الْإِمَامِ الصَّادِقِ عَلَيْهِ السَّلَامُ نَحْوَهُ ، بَحَارِ الْأَنْوَارِ ، ج 66 ، ص 359 ، ح 27 .

4- . مَكَارِمُ الْأَخْلَاقِ ، ج 1 ، ص 304 ، ح 965 ، بَحَارِ الْأَنْوَارِ ، ج 66 ، ص 363 ، ح 38 .

5 / 12 دست کشیدن بر چهره و دعا کردن پس از شستن دستان

2455. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: امام رضا علیه السلام: هر کس غذای افزون از اندازه بخورد، این غذا او را سودی نمی رساند، و هر کس به اندازه (نه بیشتر و نه کمتر) بردارد، این غذا او را تغذیه می کند و سود می رساند. آب نیز چنین است. روش پسندیده برای تو، آن است که از هر یک از انواع غذا، در فصل ویژه آن، بهره بگیری.

در حالی که هنوز مقداری میل داری، از غذا دست بکش؛ چرا که این کار، به خواست خداوند، برای بدن سلامت آورتر، برای عقل ذکاوت بخش تر، و برای خود انسان مایه سبکی افزون تر است. ر. ک: ج 1، ص 89 (آنچه انسان را از پزشک، بی نیاز می کند). ج 2، ص 85، ح 1322.

5 / 12 دست کشیدن بر چهره و دعا کردن پس از شستن دستان 2457. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: چون پس از غذا خوردن، دست خویش را شستی، پیش از این که آن را با دستمال، خشک کنی، بر صورت و چشمانت نیز دست بکش و بگو:

«خداوندا! من از تو آراستگی و دوستی مسئلت دارم و از دشمنی و کینه ورزی، به تو پناه می جویم». 2458. امام کاظم علیه السلام: مکارم الأخلاق: پیامبر خدا، چون پس از غذا، شستن دست را به پایان می برد، با باقی مانده آبی که بر دستانش بود، بر صورت خویش دست می کشید و سپس می گفت:

«ستایش، خدایی را که ما را راه نمود و خوردنی و نوشیدنی داد و به ما هر نعمت نیکویی عنایت کرد».

2459. رسول الله صلى الله عليه وآله: الكافي عن المفضل: دَخَلْتُ عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَشَكَوْتُ إِلَيْهِ الرَّمَدَ ، فَقَالَ لِي :

أَوْ تُرِيدُ الطَّرِيفَ؟ ثُمَّ قَالَ لِي : إِذَا غَسَلْتَ يَدَكَ بَعْدَ الطَّعَامِ فَاْمَسَحَ حَاجِبَيْكَ ، وَقُلْ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ :

«الْحَمْدُ لِلَّهِ الْمُحْسِنِ الْمُجْمِلِ الْمُنْعِمِ الْمُفْضِلِ» .

قَالَ : فَفَعَلْتُ ذَلِكَ ، فَمَا رَمِدَتْ عَيْنِي بَعْدَ ذَلِكَ ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ . (1) 2460. عنه صلى الله عليه وآله : الإمام الصادق عليه السلام : مَسَحَ الْوَجْهَ بَعْدَ الْوُضُوءِ ، يَدَهَبُ بِالْكَافِ ، وَيَزِيدُ فِي الرَّزْقِ . (2) 2461. عنه صلى الله عليه وآله : عنه عليه السلام : إِذَا تَوَضَّأْتَ بَعْدَ الطَّعَامِ فَاْمَسَحَ عَيْنَيْكَ بِفَضْلِ مَا فِي يَدَيْكَ ، فَإِنَّهُ أَمَانٌ مِنَ الرَّمَدِ . (3) 2462. عنه صلى الله عليه وآله : كَشَفَ الْغُمَّةَ عَنْ جَمِيلِ بْنِ دَرَّاجٍ : كُنْتُ عِنْدَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَدَخَلَ عَلَيْهِ بُكَيْرُ بْنُ أَعِينٍ وَهُوَ أَرْمَدٌ .

فَقَالَ لَهُ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ : الطَّرِيفُ يَرْمَدُ؟ !

فَقَالَ : وَكَيْفَ يَصْنَعُ؟

قَالَ : إِذَا غَسَلَ يَدَهُ مِنَ الْغَمْرِ مَسَحَهَا عَلَى عَيْنَيْهِ .

قَالَ : فَفَعَلْتُ ذَلِكَ فَلَمْ أَرْمَد . (4) .

1- .الكافي ، ج 6 ، ص 292 ، ح 5 ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 367 ، ح 47 .

2- .الكافي ، ج 6 ، ص 291 ، ح 4 ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 366 ، ح 46 .

3- .مكارم الأخلاق ، ج 1 ، ص 303 ، ح 959 ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 363 ، ح 38 .

4- .كشَفَ الْغُمَّةَ ، ج 2 ، ص 376 ، بحار الأنوار ، ج 62 ، ص 148 ، ح 19 .

2463. عنه صلى الله عليه وآله: الكافي - به نقل از مفضل - : بر امام صادق علیه السلام وارد شدم و نزد او از چشم درد ، اظهار ناراحتی کردم . به من فرمود : «آیا نکته ای تازه می خواهی؟» .

سپس به من فرمود : «چون پس از غذا خوردن ، دست خویش را شستی ، بر ابروهایت دست بکش و سه بار بگو : «سپاس ، خداوند نیکوکار زیباکردار بهره رسان فضیلت بخش را» .

من این کار را انجام دادم و از آن پس ، چشمانم درد نگرفت . سپاس ، خداوند جهانیان راست . 2464. رسول الله صلى الله عليه وآله : امام صادق علیه السلام : دست کشیدن بر چهره پس از وضو ، کنجدک (کک مک) را از میان می برد و روزی را افزون می کند . 2459. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله : امام صادق علیه السلام : چون پس از غذا دستانت را شستی ، با باقی مانده آب ، دستی بر چشمان خود بکش ؛ چرا که مایه ایمنی از چشم درد است . 2460. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله : كشف الغمّه - به نقل از جمیل بن درّاج - : نزد امام صادق علیه السلام بودم . بکیر بن اعین ، در حالی که چشم درد داشت ، وارد شد . امام علیه السلام به او گفت : «انسان زیرک هم چشم درد می کشد؟!» .

[کسی] پرسید : چه کند؟

فرمود : «هنگامی که چربی را از دستان خود شست ، دستی بر چشمانش بکشد» .

من این کار را انجام دادم و چشم درد ندیدم . .

5 / 13 الإستلقاء عَلَى الْقَفَا بَعْدَ الطَّعَامِ 2463. پیامبر خدا صلى الله عليه و آله :الإمام الصادق عليه السلام :الإستلقاء بَعْدَ الشُّبْعِ : يُسَمِّنُ
الْبَدَنَ ، وَيُمِرُّ الطَّعَامَ ، وَيَسْلُ الدَّاءَ . (1) 2464. پیامبر خدا صلى الله عليه و آله :الإمام الرضا عليه السلام :إذا أَكَلْتَ شَيْئاً فَاسْتَلِقِ عَلَى
قَفَاكَ ، وَضَعْ رِجْلَكَ الْيُمْنَى عَلَى الْيُسْرَى . (2) 2465. رسول الله صلى الله عليه و آله (_ فى قوله تعالى : { Q } «أَهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ»
المحاسن عن أحمد بن محمد بن أبي نصر عمّن ذكره :رَأَيْتُ أَبَا الْحَسَنِ الرِّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ إِذَا تَغَدَّى اسْتَلَقَى عَلَى قَفَاهُ ، وَأَلْقَى رِجْلَهُ الْيُمْنَى
عَلَى الْيُسْرَى . (3) 5 / 14 الإجتنبُ عَنِ الإِسْرَافِ الكِتَابُ : « وَكُلُوا وَاشْرَبُوا وَلَا تُسْرِفُوا » . (4)

الحديث: 2467. پیامبر خدا صلى الله عليه و آله :رسول الله صلى الله عليه و آله :إِنَّ مِنَ السَّرْفِ أَنْ تَأْكُلَ كُلَّ مَا اشْتَهَيْتَ . (5) .

-
- 1- الدعوات ، ص 80 ، ح 200 ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 412 ، ح 9 .
 - 2- الكافي ، ج 6 ، ص 299 ، ح 21 ، تهذيب الأحكام ، ج 9 ، ص 100 ، ح 435 كلاهما عن أحمد بن محمد بن أبي نصر ، مكارم الأخلاق ، ج 1 ، ص 316 ، ح 1013 .
 - 3- المحاسن ، ج 2 ، ص 236 ، ح 1723 ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 419 ، ح 30 .
 - 4- الأعراف : 31 .
 - 5- سنن ابن ماجه ، ج 2 ، ص 1112 ، ح 3352 ، شعب الإيمان ، ج 5 ، ص 46 ، ح 5721 كلاهما عن أنس ، كنز العمال ، ج 15 ، ص 263 ، ح 40886 .

5 / 13 به پشت دراز کشیدن پس از غذا**5 / 14 پرهیز از زیاده روی**

5 / 13 به پشت دراز کشیدن پس از غذا 2470. عنه صلی الله علیه و آله : امام صادق علیه السلام : دراز کشیدن پس از غذا ، بدن را چاق می کند ، غذا را هضم می نماید و درد را [از درون انسان ،] بیرون می کشد . 2471. عنه صلی الله علیه و آله : امام رضا علیه السلام : هرگاه چیزی خوردی ، به پشت دراز بکش و پای راست خود را روی پای چپ بگذار . 2472. عنه صلی الله علیه و آله : المحاسن_ به نقل از احمد بن محمد بن ابی نصر ، از راوی دیگر : امام رضا علیه السلام را دیدم که چون غذا می خورد ، به پشت دراز می کشید و پای راست خود را روی پای چپ می انداخت . 5 / 14 پرهیز از زیاده روی قرآن کریم (بخورید و بیاشامید ؛ ولی زیاده روی نکنید) .

حدیث 2473. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : یکی از انواع زیاده روی ، این است که هر آنچه را دوست داری ، بخوری .

2474. عنه صلى الله عليه وآله: الإمام علىّ عليه السلام۔ وسئل فقيل: إن في القرآن كلّ عليم إلا الطّب؟: أما إن في القرآن لآية تجمع الطبّ كلّ: « وَكُلُوا وَاشْرَبُوا وَلَا تُسْرِفُوا » . (1) 5 / 15 اجتناب النّفخ في الطّعام والشّراب 2477. عنه صلى الله عليه وآله: الإمام علىّ عليه السلام۔ في مناهي النبيّ صلى الله عليه وآله: نهى أن ينفخ في طعام أو شراب . (2) 2478. عنه صلى الله عليه وآله: عنه عليه السلام: لا ينفخ الرّجل في موضع سجوده ، ولا ينفخ في طعامه ولا في شربه . (3) 5 / 16 اجتناب الأكل بالشّماليّ 2481. رسول الله صلى الله عليه وآله: صحيح مسلم عن جابر بن عبد الله السلميّ: إن رسول الله صلى الله عليه وآله نهى أن يأكل الرّجل بشماليّه . (4) 2482. عنه صلى الله عليه وآله: رسول الله صلى الله عليه وآله: الأكل بالشّماليّ من الجفّا . (5) 2474. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: الكافي عن سماعة عن الإمام الصادق عليه السلام ، قال: سألته عن الرّجل يأكل بشماليّه أو يشرب بها .

فقال: لا يأكل بشماليّه ، ولا يشرب بشماليّه ، ولا يتناول بها شيئاً . (6) .

- 1- الدعوات ، ص 75 ، ح 174 ، بحار الأنوار ، ج 62 ، ص 267 ، ح 42 .
- 2- كتاب من لا يحضره الفقيه ، ج 4 ، ص 9 ، ح 4968 ، الأمالى للصدوق ، ص 512 ، ح 707 كلاهما عن الحسين بن زيد ، مكارم الأخلاق ، ج 2 ، ص 310 ، ح 2655 كلّها عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 400 ، ح 1 و ج 76 ، ص 331 ، ح 1 .
- 3- الخصال ، ص 613 ، ح 10 عن أبي بصير ومحمّد بن مسلم عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام ، تحف العقول ، ص 102 ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 458 ، ح 1 و ج 79 ، ص 212 ، ح 8 .
- 4- صحيح مسلم ، ج 3 ، ص 1661 ، ح 70 ، الموطأ ، ج 2 ، ص 922 ، ح 5 ، مسند ابن حنبل ، ج 4 ، ص 505 ، ح 13666 عن أنس؛ دعائم الإسلام ، ج 2 ، ص 119 ، ح 399 نحوه ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 389 ، ح 26 .
- 5- الجعفرات ، ص 162 عن الإمام الكاظم عن آبائه عليهم السلام .
- 6- الكافي ، ج 6 ، ص 272 ، ح 3 و ح 1 عن جرّاح المدائني نحوه ، تهذيب الأحكام ، ج 9 ، ص 93 ، ح 404 ، المحاسن ، ج 2 ، ص 243 ، ح 1753 ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 387 ، ح 13 وراجع كتاب من لا يحضره الفقيه ، ج 3 ، ص 353 ، ح 4241 .

5 / 15 پرهیز از دمیدن در غذا**5 / 16 پرهیز از خوردن با دست چپ**

2475. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : امام علی علیه السلام_ در پاسخ این پرسش که : «آیا در قرآن ، همه دانش ها بجز دانش طب هست؟» _ : زنهار ! در قرآن ، آیه ای هست که همه طب را یکجا در خود گرد آورده است : (بخورید و بیاشامید ؛ ولی زیاده روی نکنید) .

5 / 15 پرهیز از دمیدن در غذا 2478. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : امام علی علیه السلام_ درباره آنچه پیامبر صلی الله علیه و آله نهی فرموده است: از این نهی کرده که در غذا یا نوشیدنی بدمند . 2479. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : امام علی علیه السلام : نباید کسی بر محلّ سجده خود و نه در غذای خود و نه در آنچه می نوشد ، بدمد . 5 / 16 پرهیز از خوردن با دست چپ 2482. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : صحیح مسلم_ به نقل از جابر بن عبد الله سُلمی: پیامبر خدا ، از این که کسی با دست چپ چیزی بخورد ، نهی فرمود . 2483. عنه صلی الله علیه و آله : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خوردن با دست چپ ، از نافرهیختگی است . 2484. عنه صلی الله علیه و آله : الکافی_ به نقل از سَماعه ، در گفتگو با امام صادق علیه السلام: از ایشان درباره این که کسی با دست چپ بخورد یا بیاشامد ، پرسیدم .

فرمود : «مباد کسی با دست چپ بخورد یا بیاشامد و یا با آن چیزی را بردارد» .

2485. عنه صلى الله عليه وآله: رسول الله صلى الله عليه وآله: مَنْ أَكَلَ بِشِمَالِهِ أَكَلَ مَعَهُ الشَّيْطَانُ ، وَمَنْ شَرِبَ بِشِمَالِهِ ، شَرِبَ مَعَهُ الشَّيْطَانُ . (1) 2486. رسول الله صلى الله عليه وآله: عنه صلى الله عليه وآله: لَا تَأْكُلُوا بِالشَّمَالِ ؛ فَإِنَّ الشَّيْطَانَ يَأْكُلُ بِالشَّمَالِ . (2) 5 / 17 اجتناب الأكل على الشَّبَعِ 2489. عنه صلى الله عليه وآله: رسول الله صلى الله عليه وآله: لِعَلِّيَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: يَا عَلِيُّ ، أَرْبَعَةٌ يَذْهَبْنَ ضِياعاً: الأكل على الشَّبَعِ ، والسَّراجُ في القَمَرِ ، والزَّرْعُ في السَّبْحِ ، والصَّنِيعَةُ عِنْدَ غَيْرِ أَهْلِهَا . (3) 2490. الإمام الصادق عليه السلام: الإمام الصادق عليه السلام: أَرْبَعَةٌ يَذْهَبْنَ ضَياعاً: البَذْرُ في السَّبْحِ ، والسَّراجُ في القَمَرِ ، والأكل على الشَّبَعِ ، والمَعْرُوفُ إلى مَنْ لَيْسَ بِأَهْلِهِ . (4) .

-
- 1- .مسند ابن حنبل ، ج 9 ، ص 355 ، ح 24533 ، المعجم الأوسط ، ج 1 ، ص 96 ، ح 292 كلاهما عن عائشه ، كنز العمال ، ج 15 ، ص 262 ، ح 40876 وراجع : سنن الترمذى ، ج 4 ، ص 257 ، ح 1799 و ص 258 ، ح 1800 .
 - 2- .صحيح مسلم ، ج 3 ، ص 1598 ، ح 104 ، سنن ابن ماجه ، ج 2 ، ص 1088 ، ح 3268 ، مسند ابن حنبل ، ج 5 ، ص 91 ، ح 14593 كلَّها عن جابر ، صحيح ابن حبان ، ج 12 ، ص 34 ، ح 5229 عن سالم بن عبد الله عن أبيه نحوه ، كنز العمال ، ج 15 ، ص 261 ، ح 40872 .
 - 3- .كتاب من لا يحضره الفقيه ، ج 4 ، ص 373 ، ح 5762 عن حماد بن عمرو وأنس بن محمد عن أبيه ، الخصال ، ص 264 ، ح 143 عن حماد بن عمرو وكلاهما عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 332 ، ح 11 .
 - 4- .الخصال ، ص 263 ، ح 142 ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 332 ، ح 10 وراجع : تحف العقول ، ص 9 .

5 / 17 پرهیز از خوردن پس از سیری

2483. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: هر کس با دست چپ بخورد، شیطان نیز همراه با او می خورد و هر کس با دست چپ بنوشد، شیطان نیز همراه با او می نوشد. 2484. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: با دست چپ نخورید؛ چرا که شیطان با دست چپ می خورد. 5 / 17 پرهیز از خوردن پس از سیری 2487. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: خطاب به علی علیه السلام: ای علی! چهار چیز، هدر می رود: خوردن پس از سیری، افروختن چراغ در شب مهتابی، کاشتن در شوره زار، و نیکی کردن به کسی که شایسته آن نیست. 2488. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: امام صادق علیه السلام: چهار چیز، هدر می رود: بذر در شوره زار، چراغ در شب مهتابی، خوردن پس از سیری، و نیکی به کسی که شایسته آن نیست.

2489. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : عنه علیه السلام : ثَلَاثَةٌ فِيهِنَّ الْمَقْتُ مِنَ اللَّهِ عِزُّ وَ جَلُّ : نَوْمٌ مِنْ غَيْرِ سَهَرٍ ، وَضِحْكٌ مِنْ غَيْرِ عَجَبٍ ، وَأَكْلٌ عَلَى الشُّبْعِ . (1) راجع: ج 2، ص 64 (مضار الأكل على الشبع) . ج 2، ص 84 (الأكل بعد الجوع والشهية) .

5 / 18 اجتناب أكل الطَّعَامِ الْحَارِّ 2493. رسول الله صلی الله علیه و آله : رسول الله صلی الله علیه و آله : إِيَّاكُمْ وَالطَّعَامَ الْحَارَّ ! فَإِنَّهُ يَذْهَبُ بِالْبِرِّكَهٖ ، وَعَلَيْكُمْ بِالْبَارِدِ ؛ فَإِنَّهُ أَهْنَأُ وَأَعْظَمُ بَرَكَهٗ . (2) 2494. عنه صلی الله علیه و آله : عنه صلی الله علیه و آله : بَرِّدُوا طَعَامَكُمْ يُبَارِكْ لَكُمْ فِيهِ . (3) 2491. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : عنه صلی الله علیه و آله : أَبْرِدُوا الطَّعَامَ الْحَارَّ ؛ فَإِنَّ الطَّعَامَ الْحَارَّ غَيْرُ ذِي بَرَكَهٖ . (4) 2492. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله (_ در پاسخ به این پرسش که سخن قاطع و روشنگر درباره) عنه صلی الله علیه و آله : أَبْرِدُوا طَعَامَكُمْ ؛ فَإِنَّهُ أَعْظَمُ لِلْبِرِّكَهٖ . (5) 2493. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : شَعْبُ الْإِيمَانِ عَنْ صُهِيبٍ : نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ عَنْ أَكْلِ الطَّعَامِ الْحَارِّ ، حَتَّى يَسْكُنَ . (6) .

- 1- . کتاب من لا يحضره الفقيه ، ج 1 ، ص 503 ، ح 1444 ، الخصال ، ص 89 ، ح 25 ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 332 ، ح 9 و ج 76 ، ص 58 ، ح 4 .
- 2- . أسد الغابه ، ج 1 ، ص 422 الرقم 505 عن خطاب بن محمد بن بولي عن أبيه عن جدّه ، كنز العمّال ، ج 15 ، ص 233 ، ح 40713 نقلاً عن عبدان عن بولاء .
- 3- . الجامع الصغير ، ج 1 ، ص 484 ، ح 3134 ، كنز العمّال ، ج 15 ، ص 233 ، ح 40714 كلاهما نقلاً عن الكامل في ضعفاء الرجال عن عائشه .
- 4- . المستدرک علی الصحیحین ، ج 4 ، ص 132 ، ح 7125 عن جابر ، المعجم الأوسط ، ج 6 ، ص 209 ، ح 620 ، الفردوس ، ج 1 ، ص 99 ، ح 327 كلاهما عن أبي هريره نحوه ، كنز العمّال ، ج 15 ، ص 249 ، ح 40802 ؛ الكافي ، ج 6 ، ص 322 ، ح 3 ، المحاسن ، ج 2 ، ص 174 ، ح 1486 كلاهما عن محمد بن حكيم عن الإمام الصادق عليه السلام وليس فيهما «أبردوا الطعام الحارّ» .
- 5- . كنز العمّال ، ج 15 ، ص 249 ، ح 40800 نقلاً عن مسند ابن حنبل والطبرانی فی المعجم الكبير و صحیح ابن حبان والمستدرک للحاكم عن أسماء بنت أبي بكر .
- 6- . شُعبُ الإيمان ، ج 5 ، ص 94 ، ح 5912 ، كنز العمّال ، ج 15 ، ص 259 ، ح 40856 وفيه «يمكن» بدل «يسكن» .

5 / 18 پرهیز از خوردن غذای داغ

2494. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: امام صادق علیه السلام: در سه چیز، ناخشنودی خداوند عز و جل است: خفتن بدون بیداری کشیدن [و احساس نیاز به خواب]، خندیدن بدون شگفتی، و خوردن پس از سیری. ر. ک: ج 2، ص 65 (خوردن غذا به هنگام گرسنگی و اشتها). ج 2، ص 85 (زیان های خوردن، پس از سیری).

5 / 18 پرهیز از خوردن غذای داغ 2498. الإمام الصادق علیه السلام _ لَمَّا سُئِلَ عَنْ قَوْلِ پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: از غذای داغ حذر کنید؛ چرا که برکت را از میان می برد، و بر شما باد غذای سرد؛ چرا که گواراتر و پُربرکت تر است. 2499. رسول الله صلی الله علیه و آله: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: غذای داغ را سرد کنید تا در آن به شما برکت داده شود. 2500. عنه صلی الله علیه و آله: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: غذای داغ را سرد کنید؛ چرا که غذای داغ، بی برکت است. 2495. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: غذای داغ را سرد کنید؛ زیرا آن پُربرکت تر است. 2496. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: شُعْبُ الْإِيمَانِ _ به نقل از صُهَيْب: پیامبر خدا از خوردن غذای داغ، تا هنگامی که داغی آن فرو نشیند، نهی فرمود.

2497. كنز العمال (_ به نقل از عبدالرحمان بن سنه _) الإمام عليّ عليه السلام: أقرّوا الحارّ حتّى يبرّد؛ فإنّ رسول الله صلى الله عليه وآله قرّب إليه طعام حارّ، فقال: أقرّوه حتّى يبرّد. ما كان الله عز وجل ليطعمنا النار، والبركة في البارِد. (1) 2498. إمام صادق عليه السلام (_ در پاسخ به این سؤال که معنای این جمله علی علیه) الإمام الصادق عليه السلام: أتى النبيّ صلى الله عليه وآله بطعام حارّ، فقال:

إنّ الله لم يطعمنا النار، نحوه حتّى يبرّد. فترك حتّى برّد. (2) 2499. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: عنه عليه السلام: إنّ النبيّ صلى الله عليه وآله أتى بطعام حارّ جدّاً، فقال:

ما كان الله عز وجل ليطعمنا النار، أقرّوه حتّى يبرّد ويُمكّن؛ فإنّه طعام ممحوق البركة وللشيطان فيه نصيب. (3) 2500. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: المحاسن عن عائذ بن حبيب بنّاع الهرويّ: كُنّا عند أبي عبد الله عليه السلام مفاطينا بثرديد، فمددنا أيدينا إليه فإذا هو حارّ.

فقال أبو عبد الله عليه السلام: نهينا عن أكل النار، كُفّوا فإنّ البركة في برده. (4) راجع: ج 2، ص 86 (أكل الطعام السخن قبل أن يبرد).

1- الكافي، ج 6، ص 321، ح 1، المحاسن، ج 2، ص 173، ح 1485، كلاهما عن محمد بن مسلم عن الإمام الصادق عليه السلام، الخصال، ص 613، ح 10 عن أبي بصير ومحمد بن مسلم عن الإمام الصادق عن آبائه عنه عليهم السلام، تحف العقول، ص 103، مكارم الأخلاق، ج 1، ص 314، ح 1001، عيون أخبار الرضا عليه السلام، ج 2، ص 40، ح 124 عن أحمد بن عامر الطائي، صحيفه الإمام الرضا عليه السلام، ص 238، ح 142 كلاهما عن الإمام الرضا عن آبائه عنه عليهم السلام موالثاته الأخيره نحوه، بحار الأنوار، ج 66، ص 401، ح 3 و 4 و ص 410، ح 7.

2- الكافي، ج 6، ص 322، ح 4 عن ابن القدّاح، المحاسن، ج 2، ص 173، ح 1482 عن ابن القدّاح عن الإمام الصادق عن أبيه عليهم السلام، مكارم الأخلاق، ج 1، ص 70، ح 87 نحوه، بحار الأنوار، ج 66، ص 402، ح 8.

3- الكافي، ج 6، ص 322، ح 2، المحاسن، ج 2، ص 173، ح 1483 كلاهما عن السكوني، الجعفریات، ص 160 كلاهما عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام، دعائم الإسلام، ج 2، ص 117، ح 388 من دون إسناد إلى الإمام الصادق عليه السلام، بحار الأنوار، ج 66، ص 402، ح 9.

4- المحاسن، ج 2، ص 174، ح 1488، بحار الأنوار، ج 66، ص 403، ح 13.

2502. عنه صلى الله عليه وآله: امام على عليه السلام: [غذای] داغ را بگذارید تا سرد شود؛ چرا که نزد پیامبر خدا غذایی داغ آوردند و ایشان فرمود: «آن را بگذارید تا سرد شود. چنین نیست که خداوند عز و جل آتش را خوراکمان کرده باشد و نیز برکت، در [غذای] سرد است». 2503. عنه صلى الله عليه وآله (_ لَمَّا سُئِلَ عَنْ أَفْضَلِ الْإِسْلَامِ _) امام صادق عليه السلام: نزد پیامبر صلى الله عليه وآله غذایی داغ آوردند. فرمود: «خداوند، آتش را خوراکمان نکرده است. کنارش بگذارید تا سرد شود». پس آن را وا گذاشتند تا سرد شد.

2504. عنه صلى الله عليه وآله: امام صادق عليه السلام: برای پیامبر صلى الله عليه وآله غذایی بسیار داغ آوردند. فرمود: «چنین نیست که خداوند، آتش را خوراکمان کرده باشد. آن را در جایی بگذارید تا سرد شود و [جوشش آن، آرام بگیرد؛ چرا که غذای داغ، برکت ندارد و شیطان را در آن بهره ای است». 2501. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: المحاسن_ به نقل از عائذ بن حبيب: نزد امام صادق عليه السلام بودیم. برایمان تریدی آوردند. دستان خود را به سوی آن دراز کردیم و دیدیم که داغ است. در این هنگام، امام صادق عليه السلام فرمود: «ما از خوردن آتش، نهی شده ایم. دست بدارید؛ چرا که برکت در سرد شدن آن است». ر. ک: ج 2، ص 87 (خوردن غذای گرم، پیش از سرد شدن).

5 / 19 اجتناب الأكل على الجنابه إلا مع الوضوء 2505. الإمام العسكري عليه السلام: رسول الله صلى الله عليه وآله: خمس خصال تورث البرص: التوراة يوم الجمعة ويوم الأربعاء، والتوضؤ والغتسال بالماء الذي تسخنه الشمس، والأكل على الجنابه، وغشيان المرأة في أيام حيضها، والأكل على الشبع. (1) 2505. امام عسكري عليه السلام: سنن النسائي عن عائشة: إن رسول الله صلى الله عليه وآله كان إذا أراد أن ينام وهو جنب توضأ، وإذا أراد أن يأكل غسل يديه. (2) 20 / 5 اجتناب النوم بعد الطعام 2507. علل الشرائع عن يزيد بن سلام: رسول الله صلى الله عليه وآله: أذيبوا طعامكم بذكر الله والصلاة، ولا تناموا عليه فتفسد قلوبكم. (3).

-
- 1- الخصال، ص 270، ح 9 عن ابن عباس، روضه الواعظين، ص 338، بحار الأنوار، ج 66، ص 334، ح 16.
 - 2- سنن النسائي، ج 1، ص 139، مسند ابن حنبل، ج 9، ص 401، ح 24768 وزاد فيه «وضوءه للصلاة» بعد «توضأ»، صحيح ابن حبان، ج 4، ص 20، ح 1218، المصنّف لابن أبي شيبة، ج 1، ص 80، ح 2، المعجم الأوسط، ج 6، ص 220، ح 6240 وزاد فيه «وضوء الصلاة» بعد «توضأ»، وفيه «توضأ» بدل «غسل يديه»، المعجم الكبير، ج 23، ص 408، ح 980 عن أم سلمة نحوه.
 - 3- المعجم الأوسط، ج 5، ص 163، ح 4952، شعب الإيمان، ج 5، ص 124، ح 6044 كلاهما عن عائشة، كنز العمال، ج 15، ص 245، ح 40773؛ الدعوات، ص 76، ح 178، بحار الأنوار، ج 66، ص 412، ح 9.

5 / 19 پرهیز از خوردن در حالت جنابت ، مگر با وضو**5 / 20 پرهیز از خفتن ، بلافاصله پس از خوردن غذا**

5 / 19 پرهیز از خوردن در حالت جنابت ، مگر با وضو 2509. المستدرک علی الصحیحین عن المستورد: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پنج چیز ، پیسی می آورد : نوره کشیدن در روز جمعه و چهارشنبه ؛ وضو گرفتن و غسل کردن با آبی که در آفتاب ، گرم شده است ؛ خوردن در حال جنابت ؛ نزدیکی با زن در دوره قاعدگی اش ؛ و خوردن در حال سیری . 2510. رسول الله صلی الله علیه و آله : سنن النسائی_ به نقل از عایشه: پیامبر خدا ، چون در حال جنابت قصد خفتن داشت ، وضو می ساخت و چون قصد خوردن داشت ، دستان خویش می شست . 5 / 20 پرهیز از خفتن ، بلافاصله پس از خوردن غذا 2509. المستدرک علی الصحیحین (_ به نقل از مُستورد _) پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : غذایتان را با یاد خدا و نماز ، ذوب (هضم) کنید و بر آن م خوابید ، که دل هایتان سخت می شود .

توضیح مستدرک الوسائل، روایتی مرسل از کتاب التعریف نقل کرده که در آن آمده است: خفتن پس از غذا، غذا را هضم می کند و خوشگوار می سازد. این روایت با روایت پیشین، تعارضی ندارد؛ زیرا آن روایت می گوید: خفتن پس از غذا، دل را سخت می کند؛ اما این روایت می گوید: غذا را هضم می کند، با این توضیح که امکان دارد چیزی، هم زمینه سنگ دلی را فراهم آورد و هم هضم کننده غذا باشد. افزون بر این، چنان که به نظر می رسد، مقصود از روایت این جا، «خفتن شبانه پس از غذا» است، به خلاف روایت مستدرک الوسائل که ناظر به «خواب نیم روزی» است، چنان که در ص 95 ذیل عنوان «به پشت دراز کشیدن پس از غذا» گذشت. به هر روی، در سند هر دو روایت، اشکال شده است، هر چند که ظاهراً روایت این جا به صحّت، نزدیک تر است.

ر. ک: ج 1، ص 353 (سلامت دهان و دندان / خلال کردن). ج 1، ص 365 (مضمضه و استنشاق کردن). ج 1، ص 367 (مسواک).

اشاره

رهنمودهای اسلام درباره خوردن رعایت دستورهای بهداشتی در خوردن و آشامیدن، یکی از مهم ترین عوامل سلامت، شادابی و طول عمر است. اگر مردم بدانند که چه باید بخورند، چه اندازه بخورند و چگونه بخورند و نیز دانسته خود را به کار ببندند، بی تردید، بیشتر بیماری ها از جامعه بشری رخت بر خواهد بست و انسان ها لذت و طراوت زندگی را خواهند چشید. نخستین نکته برای رعایت دستورهای بهداشتی درباره خوردن، توجه به این حقیقت است که در نظام آفرینش، «خوردن»، ابزاری برای زندگی است، نه آن که زندگی، ابزاری برای خوردن؛ چنان که در حکمتی منسوب به امام علی علیه السلام آمده است: لا تَطْلُبِ الْحَيَاةَ لِتَأْكُلَ، بَلِ اطْلُبِ الْأَكْلَ لِتَحْيَا؛ زندگی را برای خوردن نخواه؛ بلکه خوردن را برای زندگی بخواه. بسیاری از مردم - اگر نگوئیم بیشتر آنان - سلامت، شادابی و زندگی خود را فدای شکم خود می کنند. از این رو، هیچ گاه به فکر این نیستند که چه بخورند، چگونه بخورند و چه اندازه بخورند. پس، هر چه را مزه بهتری دارد، به هر اندازه که میل دارند و به هر شکلی که پیش بیاید، مصرف می کنند و بدین سان، گرفتار انواع بیماری ها می شوند، چنان که امام علی علیه السلام می فرماید: مَنْ غَرَسَ فِي نَفْسِهِ مَحَبَّةَ أَنْوَاعِ الطَّعَامِ، اجْتَنَى ثِمَارَ فُنُونِ الْأَسْقَامِ؛ هر کس در دل خود، درخت علاقه به انواع غذاها را بکارد، میوه گونه های ناتن درستی را می چیند.

یک . مهم ترین رهنمود

رهنمودهای اسلام در این زمینه، فوق العاده مهم و ارزشمندند و با در نظر گرفتن عصر صدور آنها، معجزه علمی پیشوایان دین، محسوب می شوند. در این باره، توجه به دو نکته، دارای اهمیت است: 1. رهنمودهای اسلام درباره خوردن، تنها سلامت جسم را تضمین نمی کنند؛ بلکه تضمین کننده سلامت هم جسم و هم جان انسان هستند. 2. از آن جا که عقل و علم، بر همه رازهای آفرینش احاطه ندارند، چه بسا حکمت برخی از رهنمودهای اسلام برای دانش امروز، مجهول باشد؛ ولی بی تردید، این، به معنای بی دلیل بودن آن رهنمودها نیست، چنان که فلسفه شماری از احکام اسلام، در گذشته مجهول بود و امروزه علم به راز آنها پی برده است. و اینک، اشاره ای کوتاه به آن رهنمودها:

یک. مهم ترین رهنمود نخستین و مهم ترین رهنمود اسلام درباره مواد غذایی مورد مصرف، این است که «حلال» باشند، بدین معنا که: اولاً: آنچه انسان مصرف می کند، باید از راه مشروع، تهیه شده باشد. غذایی که از راه نامشروع و تجاوز به حقوق دیگران تهیه گردد، هر چند ممکن است برای سلامت جسم، ضرر نداشته باشد؛ اما بی تردید برای سلامت روان، زیانبار است. ثانياً: غذای انسان باید از «طبیات (آنچه پاک است)» تهیه شده باشد. بر اساس این رهنمود، انسان نباید غذاهایی را که طبع توده مردم، از آن نفرت دارد، یا اسلام، خوردن آن را ممنوع دانسته (مانند: گوشت مردار یا گوشت حیوانات حرام گوشت) مصرف کند، هر چند که تجاوز به حقوق دیگران نباشد. ثالثاً: غذا برای کسی که مصرف کننده است، نباید زیانبار باشد. توضیح، این که: ممکن است غذایی، برای یک نفر مفید باشد؛ اما برای دیگری، به دلیل

دو . دو وعده غذا خوردن در شبانه روز**سه . توصیه به کم خوری****چهار . خطر پُرخوری**

آن که بیمار است، زیانبار باشد. رابعا: غذا برای جان انسان و یا جامعه نباید مفسده داشته باشد. توضیح، این که: ممکن است غذایی حلال باشد و برای جسم هم زیانبار نباشد، لیکن چگونگی مصرف آن، برای جان و یا جامعه مفسده داشته باشد (مانند: غذا خوردن در ظروف طلا و نقره، یا غذا خوردن از سفره ای که مشروبات الکلی در آن قرار دارد). خوردن این گونه غذاها نیز در اسلام، ممنوع شناخته شده است.

دو. دو وعده غذا خوردن در شبانه روز در روایات اسلامی، برای تداوم سلامت و شادابی انسان، خوردن دو وعده غذا در صبح و شام، توصیه شده است. اهل بهشت نیز که در دار السلام، جاوید هستند، در همین دو وعده، غذا می خورند: «وَلَهُمْ رِزْقُهُمْ فِيهَا بُكْرَةً وَعَشِيًّا»؛ (1) و در بهشت، هر صبح و شام، روزی آنان آماده است».

سه. توصیه به کم خورپیشوایان دین، ضمن تأکید بر کم خوری، منافع فراوانی برای آن ذکر کرده اند؛ مانند: تداوم سلامت بدن، صفای اندیشه، نورانیت دل، رهایی از دام شیطان، بهره گیری از ملکوت هستی، نزدیکی به خداوند متعال و استفاده بهتر از عبادت پروردگار.

چهار. خطر پُرخوریر عکس، پُرخوری، از منظر احادیث، به شدت نکوهیده است. پُرخوری، از سلامت می کاهد، و شهوت را می افزاید، بدن را بدبو می کند و زمینه را برای انواع بیماری های جسمی و روحی، فراهم می سازد. پُرخوری، جوهر نفس را تباه

پنج . مقدار خوراک مفید**شش . برترین خوراکی و بهترین سفره****هفت . آداب سفره**

می کند ، به نیروی تقوا (پرهیزگاری) و ورع (خویشتن داری) ضربه می زند ، حجاب تیزهوشی است ، و دل را سخت و تاریک می سازد . شخص پُرخور ، خواب های آشفته می بیند و هنگام عبادت ، احساس کسالت می نماید . از این رو ، عبادتش اندک است و از بساط قُرب حضرت حق ، دور . و سرانجام ، سیری در دنیا ، موجب گرسنگی در آخرت خواهد شد .

پنج . مقدار خوراک مفید برای پیشگیری از زیان های پُرخوری و بهره گیری از منافع کم خوری ، پیشوایان اسلام توصیه کرده اند که انسان ، پیش از آن هنگام که اشتها دارد ، چیزی نخورد و قبل از آن که اشتهاش کاملاً از بین رفته ، از خوردن ، دست بکشد : «كُلْ وَأَنْتَ تَشْتَهِي ، وَأَمْسِكْ وَأَنْتَ تَشْتَهِي» .

شش . برترین خوراکی و بهترین سفره از منظر روایات اسلامی ، برترین غذاها ، غذایی است که دارای چند ویژگی باشد : اول ، آن که : از دست رنج خود فرد ، تهیه شده باشد ؛ دوم ، آن که : خانواده او آن را دوست داشته باشند ؛ سوم ، این که : بوی آن ، موجب آزار دیگران نباشد . بهترین سفره ها نیز پاکیزه ترین ، حلال ترین و ساده ترین آنهاست ؛ سفره ای که انواع غذاهای رنگارنگ و گران قیمت _ که اهل بیت علیهم السلام از مصرف آنها به خدا پناه می بردند _ بر آن چیده نشده باشد .

هفت . آداب سُفره آدابی که پیشوایان اسلام برای حضور بر سر سفره غذا توصیه کرده اند ، عبارت اند از : بودن سبزیجات در سفره ، شستن دست ها و خشک نکردن آنها با حوله ، درآوردن کفش ها ، نشستن بر سر سفره با فروتنی ، گرمی داشتنِ نان ، سهیم

هشت . آداب غذا خوردن

کردنِ ناظر (اعم از انسان و حیوان) در غذا و آخرین ادب ، صدقه دادن از آن غذا و یا همانند آن .

هشت . آداب غذا خوردن آداب غذا خوردن ، به چند بخش ، تقسیم می شود : بخش اول . مواردی که باید هنگام خوردن غذا رعایت شوند و آنها عبارت اند از : الف . تدبیر در این که انواع خوراکی های مورد نیاز انسان ، چگونه در نظام آفرینش پدید آمده اند؟ و چه عواملی دست به دست هم داده اند تا آنچه در سفره نهاده شده ، آماده گردد که اکنون می توان با میل و اشتها از آن استفاده نمود . ب . آغاز کردن خوردن با نام و یاد آفریدگار مهربان که انواع غذاهای مفید را برای تأمین نیازهای انسان ، در نظام آفرینش قرار داد . نیز تکرار نام خدا به هنگام خوردن هر نوع غذا ، و تکرار آن هرگاه که در میان غذا خوردن ، سخن گفته شود ، و همچنین شکرگزاری فراوان در هنگام خوردن . ج . آغاز کردن غذا با نمک ، [\(1\)](#) البته در صورتی که خوردن نمک برای انسان ضرر نداشته باشد . د . آغاز کردن از سبک ترین غذاها . ه . نخوردن غذای داغ و خوردن غذای نیم گرم ، پیش از آن که سرد شود . و . خوردن با دست راست . ز . کوچک گرفتن لقمه . ح . خوب جویدن غذا .

1- . ممکن است توصیه روایات به «خوردن نمک در آغاز و پایان غذا» برای مناطقی باشد که به دلیل عرق ریزی فراوان ، نمک بدن کاسته می شود و یا برای ضد عفونی کردن دهان باشد . البته ظاهر روایات فراوانی که به این معنا توصیه کرده اند ، این است که خوردن اندکی نمک قبل و پس از غذا ، برای کسانی که بیمارند ، مفید است .

ط . طولانی کردن نشستن بر سر سفره . ی . گرامی داشتن نان و نگذاشتن آن زیر ظرف غذا . ک . استفاده کردن از آنچه از سفره می ریزد . این ، برای وقتی است که غذا در منزل میل می شود ، آن هم در صورتی که آلوده نشده باشد ؛ ولی اگر کسی در صحرا غذا میل نمود ، بهتر است که آنچه را از سفره می ریزد ، برای حیوانات بگذارد . ل . دست کشیدن از خوردن غذا ، پیش از سیر شدن کامل و در حالی که قدری از اشتها باقی است . بخش دوم . اموری که هنگام غذا خوردن ، ترک آنها شایسته است ، و آنها عبارت اند از : الف . زیاده روی در کیفیت و کمیت خوراک . ب . نکوهش غذایی که نسبت به آن بی میل است . ج . دمیدن در غذا . د . خوردن با دست چپ . ه . خوردن با یک انگشت یا دو انگشت . و . بلند آروغ زدن . ز . پاک کردن زیاد استخوان ها . ح . آب خوردن در میان غذا . ط . آب خوردن ، پس از خوردن گوشت . ی . خوردن ، در حال سیری . بخش سوم . حالاتی که غذا خوردن در آنها نکوهیده است . در اسلام ، به طور کلی ، میل کردن غذا در حالات غیر بهداشتی ، یا به شیوه غیر اخلاقی (مانند : غذا خوردن به شیوه متکبران) و یا به گونه ای که عرف جامعه

نُه . آداب پایان غذا و برچیدن سفره

برنمی تابد ، نکوهیده است و آنچه در روایات این بخش آمده (مانند : نهی از غذا خوردن در حال : «تکیه زده» ، «خوابیده بر شکم» ، «دراز کشیده» ، «ایستاده» ، و در حال «راه رفتن» و یا «جنابت» ، در صورتی است که با یکی از این عناوین ، منطبق گردد . بخش چهارم . توصیه به هم غذا شدن با دیگران . در روایات اسلامی ، غذا خوردن به تنهایی ، مذموم شناخته شده و توصیه شده که انسان هر قدر می تواند ، دیگران را در غذای خود سهیم نماید . نیز غذا خوردن با خانواده ، خدمت گزاران و یتیمان ، مورد تأکید قرار گرفته است . آدابی که رعایت آنها به هنگام غذا خوردن با دیگران ، ضروری است ، عبارت اند از : الف . خوردن از قسمت جلوی خود . ب . خوردن از اطراف ظرف و نه از وسط آن ، در جایی که غذا برای همگان آماده شده است . ج . نگاه نکردن به لقمه دیگران . د . رعایت حقوق دیگران در آنچه بر سر سفره است . ه . آغاز شدن غذا خوردن به وسیله صاحب سفره یا بهترین شخص حاضر بر سر سفره . و . ادامه دادن صاحب سفره به خوردن ، تا سیر شدن همه کسانی که بر سر سفره نشسته اند . ز . بلند شدن از سر سفره ، قبل از برچیدن آن .

نُه . آداب پایان غذا و برچیدن سفره پایان غذا خوردن همانند آغاز آن ، آدابی دارد که رعایت آنها برای سلامت جسم و جان ، سودمند است . این آداب را به آداب عرفانی ، اجتماعی و بهداشتی

ده . آداب خوردن گوشت و میوه

می توان تقسیم کرد: الف . آداب عرفانی ، عبارت اند از : سپاس گزاری از ولی نعمت حقیقی (که خداوند متعال است) و دعا کردن برای برکت یافتن روزی . ب . آداب اجتماعی ، عبارت اند از : یادآوری گرسنگان و مسئولیتی که افراد سیر در برابر آنان دارند ، و اقدام جهت کاستن فقر و گرسنگی از جامعه در حدّ توان . ج . آداب بهداشتی ، عبارت اند از : شستن دست ها ، خلال کردن و مسواک زدن دندان ها ، تمیز کردن آنچه زیر سفره ریخته است ، مقداری استراحت بر پشت ، و نخوابیدن بلافاصله پس از خوردن غذا .

ده . آداب خوردن گوشت و میوه خوردن گوشت و میوه از منظر روایات اسلامی ، آداب ویژه ای دارد که اجمالاً به آنها اشاره می کنیم :

یکم . آداب خوردن گوشتالف . انتخاب گوشت جلوی بدن ، بویژه سردست . ب . شستن گوشت ، قبل از پختن . ج . تکه تکه کردن گوشت به وسیله دندان به هنگام خوردن و تکه نکردن آن با چاقو . د . نخوردن گوشت خشکیده نمک سود . ه . نخوردن گوشت خام . و . خوردن گوشت ، سه روز یک بار ، یا هفته ای یک بار ، و ترک نکردن آن برای حدّ اکثر چهل روز ، و پرهیز از خوردن آن در هر روز . ز . پرهیز از پاک کردن کامل استخوان و خوردن مغز قلم .

دوم . آداب خوردن میوه

الف . شستن میوه با آب . ب . یاد خدا به هنگام خوردن آن . ج . خواندن دعای ویژه به هنگام دیدن میوه نوبر . د . خوردن میوه در آغاز فصل آن ، و نخوردن آن در اواخر فصلش . ه . خوردن میوه با پوست آن . آنچه ملاحظه شد ، خلاصه ای از رهنمودهای ارزشمندی است که در احادیث اسلامی درباره خوردن برای تأمین سلامت جسم و جان ، آمده است . گفتنی است در این دانش نامه ، تنها احادیثی را آورده ایم که ارتباط نزدیک تری با بهداشت جسم دارند . کسانی که مایل هستند با همه روایاتی که درباره آداب خوردن وارد شده است ، آشنا شوند ، می توانند به موسوعه میزان الحکمه (1) (جلد اول ، کلمه «أکل») مراجعه نمایند .

1- . موسوعه میزان الحکمه ، دائره المعارفی است گسترده تر از میزان الحکمه ، از همان مؤلف ، همراه با تحلیل و تحقیق در زمینه های مختلف معارف اسلامی . جلد اول و دوم این اثر که با همکاری محققان مرکز تحقیقات دارالحدیث به انجام رسیده ، منتشر گردیده است و به فضل خداوند مَنان بقیّه مجلّدات آن نیز به تدریج ، منتشر خواهد شد .

الفصل السادس: آداب أكل اللحم 6 / 1 اختيار الذراع أو المقادير 2528. عنه صلى الله عليه وآله: الإمام علي عليه السلام: كان أحب الشاه إلى النبي صلى الله عليه وآله الذراع. (1) 2526. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: الإمام الباقر عليه السلام: كان رسول الله صلى الله عليه وآله يعجبه الذراع. (2) 2527. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: مسند ابن حنبل عن يحيى بن أبي إسحاق عن رجل من بني غفار: حَدَّثَنِي فُلَانٌ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ أُتِيَ بِطَعَامٍ مِنْ خُبْزٍ وَلَحْمٍ، فَقَالَ: «نَاوِلْنِي الذَّرَاعَ» فَتَوَلَّى ذِرَاعًا فَأَكَلَهَا.

قال يحيى: لا أعلمه إلا هكذا.

ثم قال: «ناولني الذراع» فتولى ذراعاً فأكلها. . . . (3).

-
- 1- التاريخ الكبير، ج 6، ص 391 عن عمر بن علي بن أبي طالب، مسند الشاميين، ج 3، ص 120، ح 1912 وح 1913 كلاهما عن أبي هريره من دون إسناد إلى المعصوم.
 - 2- الكافي، ج 6، ص 315، ح 2، المحاسن، ج 2، ص 262، ح 1830 كلاهما عن زراره، بحار الأنوار، ج 66، ص 71، ح 60؛ سنن أبي داوود، ج 3، ص 350، ح 3781 عن عبد الله بن مسعود، مسند ابن حنبل، ج 9، ص 228، ح 23920 عن أبي رافع، المعجم الكبير، ج 22، ص 336، ح 842 عن أبي عبيد والثلاثة الأخيره من دون إسناد إلى الإمام الباقر عليه السلام، كنز العمال، ج 7، ص 103، ح 18170.
 - 3- مسند ابن حنبل، ج 2، ص 305، ح 5089، البدايه والنهايه، ج 6، ص 121.

فصل ششم: آداب خوردن گوشت**6 / 1 انتخاب سردست یا قسمت های جلو**

فصل ششم: آداب خوردن گوشت 6 / 1 انتخاب سردست یا قسمت های جلو 2531. رسول الله صلى الله عليه وآله: امام علي عليه السلام دوست داشتنی ترین عضو گوسفند برای پیامبر صلى الله عليه وآله ، سردست بود . 2529. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله (_ درباره آیه شریف : { Q } «آن سرای آخرت را برای کسا) امام باقر عليه السلام : پیامبر خدا ، سردست را خوش می داشت . 2530. الأمالی ، طوسی (_ به نقل از عبد الله بن مسعود _) مسند ابن حنبل _ به نقل از یحیی بن ابی اسحاق ، از مردی از بنی غفار: فلان کس برایم نقل کرد که برای پیامبر خدا ، غذایی از نان و گوشت آوردند . فرمود : «سردست آن را به من بده» . سردست ، به ایشان داده شد و ایشان آن را خورد .

یحیی می گوید : از این خبر فقط به همین صورت ، آگاهی دارم .

2531. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: الإمام الصادق علیه السلام: سَمَّتِ الْيَهُودِيَّةُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فِي ذِرَاعٍ . وَكَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ يُحِبُّ الذَّرَاعَ وَالْكَتِفَ ، وَيَكْرَهُ الْوَرَكَ ، لِقُرْبِهَا مِنَ الْمَبَالِ . (1) 2532. الإمام عليّ عليه السلام (_ فِي ذِكْرِ حَدِيثِ مِعْرَاجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ) دَعَائِمِ الْإِسْلَامِ : عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ أَنَّهُ كَانَ يُحِبُّ اللَّحْمَ وَيَقُولُ : إِنَّا مَعْشَرٌ قُرَيْشٍ لَحْمِيُونَ .

وَكَانَتِ الذَّرَاعُ مِنَ اللَّحْمِ تُعْجِبُهُ ، وَأَهْدَيْتَ إِلَيْهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ شَاةً فَأَهْوَى إِلَى الذَّرَاعِ ، فَنَادَتْهُ إِنِّي مَسْمُومَةٌ !

وَقَالَ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : لَا يَأْكُلُ الْجَزُورَ إِلَّا مُؤْمِنٌ . (2) 2533. عنه عليه السلام (_ فِي ذِكْرِ حَدِيثِ مِعْرَاجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ) الْإِمَامِ الرِّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ _ لِغُلَامِهِ : اشْتَرِ لَنَا مِنَ اللَّحْمِ الْمَقَادِيمَ وَلَا تَشْتَرِ لَنَا الْمَآخِرَ ؛ فَإِنَّ الْمَقَادِيمَ أَقْرَبُ مِنَ الْمَرَعَى ، وَأَبْعَدُ مِنَ الْأَذَى . (3) 6 / 2 غَسَلُ اللَّحْمِ قَبْلَ طَبْخِهِ 2534. رسول الله صلی الله علیه و آله: رسول الله صلی الله علیه و آله: مَرَّ أَخِي عَيْسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ بِمَدِينَةٍ فَأَذا وَجُوهُهُمْ صُفْرٌ وَعُيُونُهُمْ زُرْقٌ ، فَشَكَوْا إِلَيْهِ مَا بِهِمْ مِنَ الْعَلَلِ .

فَقَالَ : دَوَاؤُكُمْ مَعَكُمْ ، أَنْتُمْ إِذَا أَكَلْتُمُ اللَّحْمَ طَبَخْتُمُوهُ غَيْرَ مَغْسُولٍ ، وَلَيْسَ يَخْرُجُ شَيْءٌ مِنَ الدُّنْيَا إِلَّا بِجَنَابِهِ .

فَغَسَلُوا بَعْدَ ذَلِكَ لُحُومَهُمْ فَذَهَبَتْ أَمْرَاضُهُمْ . (4) .

-
- 1- الكافي ، ج 6 ، ص 315 ، ح 3 عن ابن القُدَّاح ، المحاسن ، ج 2 ، ص 262 ، ح 1831 عن ابن القُدَّاح عن الإمام الباقر عليه السلام ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 71 ، ح 61 .
 - 2- دعائم الإسلام ، ج 2 ، ص 110 ، ح 356 ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 76 ، ح 73 .
 - 3- الدعوات ، ص 140 ، ح 353 ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 75 ، ح 70 .
 - 4- قصص الأنبياء ، ص 274 ، ح 330 عن ابن سنان عن الإمام الصادق عليه السلام ، علل الشرائع ، ص 575 ، ح 1 عن عمر بن عليّ عن الإمام عليّ عليه السلام ، بحار الأنوار ، ج 14 ، ص 321 ، ح 28 و ج 62 ، ص 161 ، ح 6 .

6 / 2 شستن گوشت پیش از پختن آن

2535. رسول الله صلی الله علیه و آله: امام صادق علیه السلام: آن زن یهودی، پیامبر صلی الله علیه و آله را با زهری که در سردست نهاده بود، مسموم کرد. پیامبر صلی الله علیه و آله، دست و شانه را دوست داشت و بن ران را به دلیل نزدیک بودنش به پیشابگاه، دوست نداشت. 2536. عنه صلی الله علیه و آله: دعائم الإسلام: درباره پیامبر خدا آورده اند که گوشت، دوست داشت و می فرمود: «ما قرشی ها، گوشتی هستیم»؛ اما از گوشت ها، دست، خوشایند او بود.

یک بار، گوسفندی [ذبح شده] به ایشان اهدا شد. ایشان، آهنگ برداشتن سردست کرد؛ اما سردست، ایشان را چنین بانگ داد که: من زهر آگین هستم.

ایشان فرموده است: «جز مؤمن، گوشت شتر نمی خورد». 2537. عنه صلی الله علیه و آله: امام رضا علیه السلام. خطاب به غلام خود: در [خریدن] گوشت برای ما، قسمت های جلو [ی لاشه] را بخر و قسمت های عقب را نخور؛ زیرا بخش های جلو به چراگاه، نزدیک تر و از آفت، دورترند. 6 / 2 شستن گوشت پیش از پختن آن 2535. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: برادرم عیسی، از شهری گذر کرد و دید که مردمش رنگ چهره هایشان زرد و چشم هایشان کبود است. آنان از بیماری هایی که داشتند، نزد وی اظهار ناراحتی کردند.

گفت: «درمانتان همراهمان است. شما هنگامی که گوشت می خورید، آن را ناشسته می پزید، در حالی که هیچ چیزی بدون نوعی جنابت، از دنیا نمی رود».

از آن پس، گوشت های مصرفی خود را شستند و در نتیجه بیماری هایشان از میان رفت.

6 / 3 النَّهْسُ 2538. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: رسول الله صلى الله عليه وآله: **إِنْهَسُوا اللَّحْمَ نَهْسًا؛ فَإِنَّهُ أَهْنَأُ وَأَمْرَأُ**. (1) 2539. عنه صلى الله عليه وآله: عنه صلى الله عليه وآله: **قَرَّبِ اللَّحْمَ مِنْ فَيْكٍ؛ فَإِنَّهُ أَهْنَأُ وَأَمْرَأُ**. (2) 2540. عنه صلى الله عليه وآله: سنن أبي داوود عن صفوان بن أمية: **كُنْتُ أَكُلُ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فَأَخَذُ اللَّحْمَ بِيَدِي مِنَ الْعَظْمِ، فَقَالَ:**

أَدِنِ الْعَظْمَ مِنْ فَيْكٍ؛ فَإِنَّهُ أَهْنَأُ وَأَمْرَأُ. (3) 2541. عنه صلى الله عليه وآله: رسول الله صلى الله عليه وآله: **لَا تَقْطَعُوا اللَّحْمَ بِالسِّكِّينِ؛ فَإِنَّهُ مِنْ صَنِيعِ الْأَعَاجِمِ، وَإِنْهَسُوهُ؛ فَإِنَّهُ أَهْنَأُ وَأَمْرَأُ**. (4).

-
- 1- سنن الترمذى، ج 4، ص 276، ح 1835، المعجم الكبير، ج 8، ص 48، ح 7331 و ص 49، ح 7332 وفيهما «انتهشوا» و«نهشاً» بدل «انهسوا» و«نهساً» وكلها عن صفوان بن أمية، كنز العمال، ج 15، ص 236، ح 40732.
 - 2- مسند ابن حنبل، ج 10، ص 452، ح 27714، المعجم الكبير، ج 8، ص 49، ح 7333 كلاهما عن صفوان بن أمية، المستدرک على الصحيحين، ج 4، ص 126، ح 7103 عن صفوان بن أبي أمية، كنز العمال، ج 15، ص 246، ح 40883.
 - 3- سنن أبي داوود، ج 3، ص 350، ح 3779، مسند ابن حنبل، ج 10، ص 452، ح 27714، المستدرک على الصحيحين، ج 4، ص 126، ح 7103، السنن الكبرى، ج 7، ص 456، ح 14625 والثلاثة الأخيره نحوه، المعجم الكبير، ج 8، ص 49، ح 7333 وفيها «قرب اللحم» بدل «أدن العظم»، كنز العمال، ج 15، ص 246، ح 40883 و ص 251، ح 40815.
 - 4- سنن أبي داوود، ج 3، ص 349، ح 3778، السنن الكبرى، ج 7، ص 456، ح 14626، سنن النسائي، ج 4، ص 172 نحوه وكلها عن عائشه، كنز العمال، ج 15، ص 236، ح 40731؛ الدعوات، ص 154، ح 419 وفيه «وانهشه» بدل «وانهسوه» وفي صدره «لأمير المؤمنين عليه السلام: لا تقطع...»، طب النبي صلى الله عليه وآله، ص 5، بحار الأنوار، ج 62، ص 294 و ج 66، ص 427، ح 6 وراجع المحاسن، ج 2، ص 264، ح 1838.

6 / 3 گرفتن گوشت با نوک دندان ها

6 / 3 گرفتن گوشت با نوک دندان ها 2544. عنه صلى الله عليه و آله : پیامبر خدا صلى الله عليه و آله : گوشت را کاملاً با نوک دندان ها بدرید ؛ چرا که این ، گواراتر و خوش مزه تر است . 2539. پیامبر خدا صلى الله عليه و آله : پیامبر خدا صلى الله عليه و آله : گوشت را به دهان ، نزدیک کن ؛ چرا که این ، گواراتر و خوش مزه تر است . 2540. پیامبر خدا صلى الله عليه و آله : سنن أبي داوود_ به نقل از صفوان بن أمية: همراه با پیامبر صلى الله عليه و آله [غذایی] می خوردم . من با دستم پاره های گوشت را از استخوان ، جدا می کردم . فرمود : «استخوان را به دهان نزدیک کن ؛ چرا که این ، گواراتر و خوش مزه تر است» . 2541. پیامبر خدا صلى الله عليه و آله : پیامبر خدا صلى الله عليه و آله : گوشت را با چاقو نبرید ؛ چرا که این کار ، کار عَجَم هاست . آن را به نرمی بدرید ؛ چرا که گواراتر و خوش مزه تر است .

2542. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : عنه صلی الله علیه و آله : إذا أرادَ أَحَدُكُمْ أَنْ يَأْكُلَ اللَّحْمَ فَلَا يَقْطَعُهُ بِالسَّكِينِ ، وَلَكِنْ لِيَأْخُذَهُ بِيَدِهِ فَلْيَنْهَشْهُ بِفِيهِ ؛ فَإِنَّهُ أَهْنَأُ وَأَمْرَأُ . (1) 6 / 14 اجتنابُ أَكْلِ الْقَدِيدِ 2545. عنه صلی الله علیه و آله (_ عِنْدَ مَنْصَرَفِهِ مِنْ أَحَدٍ وَالنَّاسُ مُحَدِّقُونَ) الإمام الصادق عليه السلام : أَرْبَعَةٌ تُهْرَمُ قَبْلَ أَوَانِ الْهَرَمِ : أَكْلُ الْقَدِيدِ ، وَالْقُعُودُ عَلَى النَّدَاوَةِ ، وَالصُّعُودُ فِي الدَّرَجِ ، وَمُجَامَعَةُ الْعَجُوزِ . (2) 2546. رسول الله صلی الله علیه و آله : عنه عليه السلام : ثَلَاثَةٌ يَهْدِمَنَّ بَدَنَ وَرَبِّمَا قَتَلَنَ : أَكْلُ الْقَدِيدِ الْغَابِّ ، وَدُخُولُ الْحَمَامِ عَلَى الْبِطْنَةِ ، وَنِكَاحُ الْعَجَائِزِ . (3) 2547. عنه صلی الله علیه و آله (_ لِعَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ _) عَنْهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ : ثَلَاثٌ يُؤْكَلْنَ وَهِنَّ يَهْزِلْنَ . . . اللَّحْمُ الْيَابِسُ ، وَالْجُبْنُ ، وَالطَّلْعُ . (4) 2548. عنه صلی الله علیه و آله : عنه عليه السلام : إِثْنَانِ يَضُرَّانِ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ وَلَا يَنْفَعَانِ مِنْ شَيْءٍ . . . فَاللَّحْمُ الْيَابِسُ ، وَالْجُبْنُ . (5) .

-
- 1- .المعجم الكبير ، ج 23 ، ص 285 ، ح 624 ، كنز العمال ، ج 15 ، ص 263 ، ح 40884 ، نقلاً عن شعب الإيمان وكلاهما عن أم سلمة .
 - 2- .تحف العقول ، ص 317 ، بحار الأنوار ، ج 78 ، ص 230 ، ح 15 .
 - 3- .الكافي ، ج 6 ، ص 314 ، ح 6 ، المحاسن ، ج 2 ، ص 253 ، ح 1797 ، مكارم الأخلاق ، ج 1 ، ص 348 ، ح 1131 ، بحار الأنوار ، ج 76 ، ص 75 ، ح 19 .
 - 4- .الكافي ، ج 6 ، ص 315 ، ح 7 ، المحاسن ، ج 2 ، ص 254 ، ح 1798 ، مكارم الأخلاق ، ج 1 ، ص 426 ، ح 1453 ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 308 .
 - 5- .الكافي ، ج 6 ، ص 315 ، ح 7 ، المحاسن ، ج 2 ، ص 254 ، ح 1798 ، مكارم الأخلاق ، ج 1 ، ص 426 ، ح 1453 ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 308 . انظر تمام الحديث في : ج 1 ، ص 96 ، ح 92 .

6 / 4 پرهیز از خوردن گوشت خشکیده نمک سود

2545. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله (_ در بازگشتش از جنگ اُحُد ، در حالی که مردم ایشان) پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر گاه کسی از شما بخواهد گوشت بخورد ، آن را با چاقو نَبُرَد ؛ بلکه با دست بگیرد و با دندان بدرد و جدا کند ؛ چرا که این ، گواراتر و خوش مزه تر است . 6 / 4 پرهیز از خوردن گوشت خشکیده نمک سود 2548. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : امام صادق علیه السلام : چهار چیز ، [انسان را] پیش از فرارسیدن هنگام پیری ، پیر می کند : خوردن گوشت خشک شده ، نشستن بر جای مرطوب ، بالا رفتن از پلکان ، و آمیزش با پیرزنان . 2549. عنه صلی الله علیه و آله : امام صادق علیه السلام : سه چیز ، بدن را فرسوده می کند و شاید هم بکشد : خوردن گوشت خشکیده فاسد ، حَمَام رفتن با شکم پُر ، و همبستری با پیرزنان . 2550. رسول الله صلی الله علیه و آله : امام صادق علیه السلام : سه نوع از خوردنی ها ، موجب لاغری است : گوشت خشک شده ، پنیر ، و شکوفه خرما . 2551. عنه صلی الله علیه و آله (_ فی بیان حکمهِ زیارهِ القُبورِ _) امام صادق علیه السلام : دو چیز است که از هر جهت ، زیان دارد و برای هیچ چیز ، فایده ای ندارد . . . : گوشت خشک شده و پنیر .

2552. عنه صلى الله عليه وآله (_ فى روايه أُخرى _) الإمام الهادى عليه السلام: القَدِيدُ لَحْمٌ سَوِيٌّ ؛ لِأَنَّه يَسْتَرَحِي فِي المَعْدَةِ ، وَيُهَيِّجُ كُلَّ دَاءٍ ، وَلَا يَنْفَعُ مِنْ شَيْءٍ ، بَلْ يَضُرُّهُ . (1) 2553. عنه صلى الله عليه وآله: الكافى عن محمد بن عيسى عن الإمام الهادى عليه السلام: ما أَكَلْتُ طَعَاماً أَبْقَى وَلَا أَهَيَّجَ لِلدَّاءِ مِنَ اللَّحْمِ اليَاسِ _ يَعْنِي القَدِيدَ _ . (2) راجع: ج 1 ، ص 104 ، ح 107 .

6 / 15 اجتنابُ أَكْلِ اللَّحْمِ النَّيِّءِ 2550. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: الإمام الباقر عليه السلام: إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ نَهَى أَنْ يُؤَكَّلَ اللَّحْمُ غَرِيضاً ، وَقَالَ : إِنَّمَا تَأْكُلُهُ السَّبَاعُ ، وَلَكِنْ حَتَّى تُغَيِّرَهُ الشَّمْسُ أَوْ النَّارُ . (3) 2551. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله (_ در بیان حکمت زیارت قبور _) الكافى عن هشام بن سالم: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنْ أَكْلِ لَحْمِ النَّيِّءِ (4) ، فَقَالَ : هَذَا طَعَامُ السَّبَاعِ . (5) 2552. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله (_ در روایتی دیگر _) الإمام الرضا عليه السلام: أَكُلِ اللَّحْمِ النَّيِّءِ يورِثُ الدَّوْدَ فِي البَطْنِ . (6) .

1- الكافى، ج 6، ص 314، ح 4 عن محمد بن عيسى، بحار الأنوار، ج 62، ص 280 نقلاً عن الشهيد الأول نحوه.

2- الكافى، ج 6، ص 314، ح 3 .

3- الكافى، ج 6، ص 313، ح 1، كتاب من لا يحضره الفقيه، ج 3، ص 350، ح 4332 وزاد فيه «يعنى نيئاً» بعد «غريضاً»،

المحاسن، ج 2، ص 263، ح 1834 وفيهما «قال حريز يعنى» بدل «ولكن» وكلها عن زواره، بحار الأنوار، ج 66، ص 71، ح 64 .

4- وفى المحاسن وبحار الأنوار: «اللحم النيء» .

5- الكافى، ج 6، ص 314، ح 2، المحاسن، ج 2، ص 263، ح 1833، بحار الأنوار، ج 66، ص 71، ح 63 .

6- طب الإمام الرضا عليه السلام، ص 28، بحار الأنوار، ج 62، ص 321 .

6 / 5 نهی از خوردن گوشت خام

2553. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: امام هادی علیه السلام: گوشت خشکیده نمک سود، بد چیزی است؛ زیرا در معده شل می شود، هر بیماری ای را تحریک می کند و برای هیچ چیزی سودمند نیست؛ بلکه زیان هم دارد. 2554. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: الکافی_ به نقل از محمد بن عیسی، از امام هادی علیه السلام: هیچ خوراکی را سنگین تر و بیماری آورتر از گوشت خشک شده نخورده ام. ر. ک: ج 1، ص 105، ح 107.

6 / 5 نهی از خوردن گوشت خام 2558. رسول الله صلی الله علیه و آله: امام باقر علیه السلام: پیامبر خدا، از این که گوشت، خام خورده شود، نهی کرد و فرمود: «تنها درندگان، چنین گوشتی می خورند. [گوشت را] هنگامی بخورید که آفتاب یا آتش، آن را دیگرگون ساخته باشد». 2556. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: الکافی_ به نقل از هشام بن سالم: از امام صادق علیه السلام درباره خوردن گوشت خام پرسیدم. فرمود: «این، خوراک درندگان است». 2557. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: امام رضا علیه السلام: خوردن گوشت خام، در شکم، کرم پدید می آورد.

6 / 6 اجتناب إدمان أكل اللحم 2559. امام باقر عليه السلام: رسول الله صلى الله عليه وآله: مَنْ أَكَلَ اللَّحْمَ أَرْبَعِينَ صَبَاحًا؛ قَسَا قَلْبُهُ .
 (1) 2560. رسول الله صلى الله عليه وآله: الإمام عليّ عليه السلام: لَا تَجْعَلُوا بُطُونَكُمْ مَقَابِرَ الْحَيَوَانِ . (2) 2561. عنه صلى الله عليه وآله
 :الإمام الصادق عليه السلام: كَانَ عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَكْرَهُ إِدْمَانَ اللَّحْمِ وَيَقُولُ: إِنَّ لَهُ ضَرَاوَةَ كَضَرَاوَةِ الْخَمْرِ . (3) 2562. عنه صلى الله عليه وآله
 آله: ربيع الأبرار: فِي الْحَدِيثِ: مَنْ دَاوَمَ عَلَى اللَّحْمِ أَرْبَعِينَ يَوْمًا قَسَا قَلْبُهُ، وَمَنْ تَرَكَهُ أَرْبَعِينَ يَوْمًا سَاءَ خُلُقُهُ . (4) 6 / 7 وَجَبَتْ أَكْلَ
 اللَّحْمِ 2561. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: الإمام الصادق عليه السلام: كُلُوا اللَّحْمَ فِي كُلِّ أُسْبُوعٍ، وَلَا تُعَوِّدُوهُ أَنْفُسَكُمْ وَأَوْلَادَكُمْ؛ فَإِنَّ
 لَهُ ضَرَاوَةَ كَضَرَاوَةِ الْخَمْرِ، وَلَا تَمْنَعُوهُمْ فَوْقَ الْأَرْبَعِينَ يَوْمًا؛ فَإِنَّهُ يُسِيءُ أَخْلَاقَهُمْ . (5) 2562. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: المحاسن
 عن إدريس بن عبد الله: كُنْتُ عِنْدَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَذَكَرَ اللَّحْمَ، فَقَالَ: كُلُّ يَوْمٍ بِلَحْمٍ، وَيَوْمًا بِلَبَنٍ، وَيَوْمًا بِشَيْءٍ آخَرَ . (6) .

1- .طبّ النبي صلى الله عليه وآله، ص 5، بحار الأنوار، ج 62، ص 294 .

2- .شرح نهج البلاغه، ج 1، ص 26 .

3- .المحاسن، ج 2، ص 261، ح 1827 عن عبد الرحمن العزرمي، بحار الأنوار، ج 66، ص 69، ح 57 .

4- .ربيع الأبرار، ج 2، ص 706 .

5- .الأصول الستة عشر، ص 12 عن زيد الزرّاد .

6- .المحاسن، ج 2، ص 262، ح 1829، بحار الأنوار، ج 66، ص 70، ح 59 .

6 / 6 پرهیز از اعتیاد به خوردن گوشت**6 / 7 نوبت های خوردن گوشت**

6 / 6 پرهیز از اعتیاد به خوردن گوشت 2565. عنه صلی الله علیه و آله: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: هر کس چهل روز گوشت بخورد، سنگ دل می شود. 2566. عنه صلی الله علیه و آله: امام علی علیه السلام: شکم هایتان را گورستان جانوران نکنید. 2567. رسول الله صلی الله علیه و آله: امام صادق علیه السلام: علی علیه السلام عادت به خوردن گوشت را بد می شمرد و می فرمود: «آن را اعتیادی همچون اعتیاد به شراب است». 2568. عنه صلی الله علیه و آله: ربیع الأبرار: در حدیث است که: «هر کس چهل روز پیوسته گوشت بخورد، سنگ دل می شود و هر کس چهل روز، آن را وا گذارد، بدخوی می گردد». 6 / 7 نوبت های خوردن گوشت 2566. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: امام صادق علیه السلام: در هر هفته، یک بار گوشت بخورید و خود و فرزندانان را بدان عادت ندهید؛ زیرا موجب اعتیادی همچون اعتیاد به شراب می گردد. نیز آنان را بیش از چهل روز، از آن محروم مدارید؛ چرا که آنان را بدخوی می کند. 2567. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: المحاسن. به نقل از ادريس بن عبد الله: نزد امام صادق علیه السلام بودم. از گوشت، سخن به میان آورد و فرمود: «[غذا را] یک روز با گوشت بخور، یک روز با شیر، و یک روز با چیزی دیگر».

6 / 8 عَدَمَ تَرَكَ أَكْلَ اللَّحْمِ أَرْبَعِينَ يَوْمًا 2570. عنه صلى الله عليه وآله: رسول الله صلى الله عليه وآله: مَنْ لَمْ يَأْكُلِ اللَّحْمَ أَرْبَعِينَ يَوْمًا سَاءَ خُلُقُهُ، فَكُلُوا اللَّحْمَ؛ فَإِنَّهُ يَزِيدُ فِي السَّمْعِ. (1) 2571. عنه صلى الله عليه وآله: عَلَيْهِمُ بِاللَّحْمِ؛ فَإِنَّهُ يُنْبِتُ اللَّحْمَ، وَمَنْ تَرَكَ اللَّحْمَ أَرْبَعِينَ يَوْمًا سَاءَ خُلُقُهُ. (2) 2572. عنه صلى الله عليه وآله: عَلَيْهِمُ بِاللَّحْمِ؛ فَإِنَّ اللَّحْمَ يُنْمِي اللَّحْمَ، وَمَنْ مَضَى لَهُ أَرْبَعُونَ صَبَاحًا لَمْ يَأْكُلْ لَحْمًا سَاءَ خُلُقُهُ، وَمَنْ سَاءَ خُلُقُهُ فَاطْعَمُوهُ اللَّحْمَ، وَمَنْ أَكَلَ شَحْمَةً أَنْزَلَتْ مِثْلَهَا مِنَ الدَّاءِ. (3) 2569. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: عَلَيْهِمُ بِاللَّحْمِ؛ فَإِنَّهُ مَنْ تَرَكَ اللَّحْمَ أَرْبَعِينَ يَوْمًا سَاءَ خُلُقُهُ، وَمَنْ سَاءَ خُلُقُهُ عَادَبَ نَفْسَهُ، وَمَنْ عَادَبَ نَفْسَهُ فَأَذْنُوا فِي أُذُنِهِ. (4) 2570. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: عَلَيْهِمُ بِاللَّحْمِ، فَلَيْسَتْفَرِضَ عَلَى اللَّهِ عِزُّهُ وَجَلُولِيَا كُلَّهُ. (5).

1- الفردوس، ج 3، ص 627، ح 5960 عن الإمام عليّ عليه السلام.

2- صحيفه الإمام الرضا عليه السلام، ص 243، ح 149 عن الإمام الرضا عن آبائه عليهم السلام، دعائم الإسلام، ج 2، ص 109، ح 354، الدعوات، ص 153، ح 414، المحاسن، ج 2، ص 256، ح 1805 عن ابن سنان وأبي البختری عن الإمام الصادق عليه السلام، قرب الإسناد، ص 107، ح 367 عن الإمام الصادق عن أبيه عن الإمام عليّ عليهم السلام، بحار الأنوار، ج 66، ص 56، ح 1 و ص 58، ح 6.

3- المحاسن، ج 2، ص 256، ح 1807 عن أبي أسامه عن الإمام الصادق عليه السلام، بحار الأنوار، ج 66، ص 67، ح 43.

4- جامع الأحاديث للقمي، ص 99، الدعوات، ص 153، ح 414 وليس فيه من «ومن ساء...»، بحار الأنوار، ج 66، ص 75، ح 71.

5- الكافي، ج 6، ص 309، ح 3، المحاسن، ج 2، ص 254، ح 1799 كلاهما عن أبي أسامه زيد الشحام، مكارم الأخلاق، ج 1، ص 346، ح 1120 كلُّها عن الإمام الصادق عليه السلام، بحار الأنوار، ج 66، ص 65، ح 36.

6 / 8 وا نگذارن گوشت به مدّت چهل روز

تکمله شهید در الدروس گفته است : مکروه بودن اعتیاد به خوردن گوشت ، روایت شده است و نیز این که اعتیادی همچون اعتیاد به شراب می آورد . همچنین مکروه بودن نخوردن گوشت به مدّت چهل روز و این که در هر سه روز یک بار خوردن آن ، مستحب است ، روایت شده است . البتّه اگر به دلیل بیماری یا به سبب روزه داشتن ، دو هفته پیوسته گوشت بخورد ، اشکالی ندارد . دو بار خوردن گوشت در یک روز هم مکروه است .

6 / 8 وا نگذارن گوشت به مدّت چهل روز 2575. عنه صلی الله علیه و آله : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس چهل روز گوشت نخورد ، بدخوی می شود . گوشت بخورید ؛ چرا که بر شنوایی می افزاید . 2573. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله (_ در سفارش هایش به ابن مسعود _) پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بر شما باد گوشت ؛ چرا که گوشت می رویاند . هر کس گوشت را چهل روز وا گذارد ، بدخوی می شود . 2574. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله (_ به علی علیه السلام _) پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بر شما باد گوشت ؛ چرا که گوشت ، گوشت می رویاند . هر کس بر او چهل صبح بگذرد و گوشت نخورد ، بدخوی می شود . هر کس بدخوی شد ، به او گوشت بخورانید . هر کس چربی بخورد ، آن چربی به اندازه خود برای او بیماری فرود می آورد . 2575. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بر شما باد گوشت ؛ چرا که هر کس گوشت را چهل روز واگذارد ، بدخوی می شود و هر کس بدخوی شود ، خویش را می آزد . هر کس خویش را می آزد ، در گوش وی اذان بگوید . 2576. رسول الله صلی الله علیه و آله (_ فی موعظته لابن مسعود _) پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس بر او چهل روز بگذرد و گوشت نخورد ، باید به امید خداوند عز و جل وام بگیرد و گوشت [بخرد و] بخورد .

2577. المعجم الكبير عن معاذ بن جبل: الإمام علي عليه السلام: كُلُّوا اللَّحْمَ؛ فَإِنَّ اللَّحْمَ مِنَ اللَّحْمِ، وَاللَّحْمُ يُنْبِتُ اللَّحْمَ، وَمَنْ لَمْ يَأْكُلِ اللَّحْمَ أَرْبَعِينَ يَوْماً سَاءَ خُلُقُهُ، وَإِذَا سَاءَ خُلُقُ أَحَدِكُمْ مِنْ إِنْسَانٍ أَوْ دَابَّةٍ فَأَذَّنُوا فِي أُذُنِهِ الْأَذَانَ كُلَّهُ. (1) 2578. رسول الله صلى الله عليه وآله: الإمام الصادق عليه السلام: إِنَّ لِكُلِّ شَيْءٍ قَرَمًا، وَإِنَّ قَرَمَ الرَّجُلِ اللَّحْمُ؛ فَمَنْ تَرَكَهُ أَرْبَعِينَ يَوْماً سَاءَ خُلُقُهُ، وَمَنْ سَاءَ خُلُقُهُ فَأَذَّنُوا فِي أُذُنِهِ الْيُمْنَى. (2) 2576. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله (_ در اندرز به ابن مسعود _) عنه عليه السلام: اللَّحْمُ يُنْبِتُ اللَّحْمَ، وَمَنْ تَرَكَ اللَّحْمَ أَرْبَعِينَ يَوْماً سَاءَ خُلُقُهُ، وَمَنْ سَاءَ خُلُقُهُ فَأَذَّنُوا فِي أُذُنِهِ. (3) 2577. المعجم الكبير (_ به نقل از معاذ بن جبل _) عنه عليه السلام: اللَّحْمُ مِنَ اللَّحْمِ، مَنْ تَرَكَهُ أَرْبَعِينَ يَوْماً سَاءَ خُلُقُهُ، كُلُّوهُ؛ فَإِنَّهُ يَزِيدُ فِي السَّمْعِ وَالْبَصَرِ. (4) 2578. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: عنه عليه السلام: اللَّحْمُ يُنْبِتُ اللَّحْمَ، وَيَزِيدُ فِي الْعَقْلِ، وَمَنْ تَرَكَ أَكْلَهُ أَيَّاماً فَسَدَ عَقْلُهُ. (5) 2579. عنه صلى الله عليه وآله: الكافي عن الحسين بن خالد: قُلْتُ لِأَبِي الْحَسَنِ الرِّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِنَّ النَّاسَ يَقُولُونَ: إِنَّ مَنْ لَمْ يَأْكُلِ اللَّحْمَ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ سَاءَ خُلُقُهُ. فَقَالَ: كَذَّبُوا، وَلَكِنْ مَنْ لَمْ يَأْكُلِ اللَّحْمَ أَرْبَعِينَ يَوْماً تَغَيَّرَ خُلُقُهُ وَبَدَنُهُ؛ وَذَلِكَ لِإِنْتِقَالِ النُّطْفَةِ فِي مِقْدَارِ أَرْبَعِينَ يَوْماً (6).

(7).

- 1- المحاسن، ج 2، ص 257، ح 1809 عن أبي حفص الأبان عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام، كتاب من لا يحضره الفقيه، ج 1، ص 299، ح 912 عن الإمام الصادق عليه السلام وفيه من «من لم يأكل...»، بحار الأنوار، ج 66، ص 67، ح 45 و ج 84، ص 151، ح 46.
- 2- المحاسن، ج 2، ص 256، ح 1808 عن الواسطي، بحار الأنوار، ج 66، ص 67، ح 44 و ج 84، ص 151، ح 45.
- 3- الكافي، ج 6، ص 309، ح 1 عن هشام بن سالم، المحاسن، ج 2، ص 256، ح 1808 عن أبان الواسطي، مكارم الأخلاق، ج 1، ص 486، ح 1685، طَبَّ الْأَنْثَمَةَ لابن بسطام، ص 139 نحوه، بحار الأنوار، ج 62، ص 293.
- 4- المحاسن، ج 2، ص 255، ح 1800 عن غياث بن إبراهيم، بحار الأنوار، ج 66، ص 66، ح 37 وراجع دعائم الإسلام، ج 2، ص 145، ح 511.
- 5- طَبَّ الْأَنْثَمَةَ لابن بسطام، ص 139، بحار الأنوار، ج 66، ص 72، ح 68.
- 6- قال العلامة المجلسي قدس سره: «لانتقال النطفة» هذا شاهد للأربعين، فإنَّ انتقال النطفة إلى العلقه يكون أربعين يوماً، وكذا المراتب بعدها، فانتقال الإنسان من حال إلى حال يكون في أربعين يوماً، كما ورد أنَّ شارب الخمر لا تُقبل صلاته وتوبته أربعين يوماً (بحار الأنوار، ج 66، ص 67).
- 7- الكافي، ج 6، ص 309، ح 2، المحاسن، ج 2، ص 257، ح 1810، بحار الأنوار، ج 66، ص 67، ح 46.

2580. عنه صلی الله علیه و آله : امام علی علیه السلام : گوشت بخورید ؛ چرا که گوشت ، از گوشت است و گوشت ، گوشت می رویند . هر کس چهل روز گوشت نخورد ، بدخوی می شود . و اگر کسی از شما (خواه از انسان ها و خواه از چارپایان) بدخوی شد ، در گوشش اذانی کامل بگویند . 2581. عنه صلی الله علیه و آله : امام صادق علیه السلام : هر چیز را دل دادگی ای است و دل دادگی مرد ، گوشت است . پس ، هر که چهل روز آن را وا گذارد ، بدخوی می شود . و هر کس بدخوی شد ، در گوش راستش اذان بگویند . 2579. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : امام صادق علیه السلام : گوشت ، گوشت می رویند . هر کس گوشت را چهل روز وا گذارد ، بدخوی می شود . و هر کس بدخوی شد ، در گوشش اذان بگویند . 2580. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : امام صادق علیه السلام : گوشت ، از گوشت است . هر کس آن را چهل روز وا گذارد بدخوی می شود . آن را بخورید ؛ چرا که بر شنوایی و بینایی می افزاید . 2581. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : امام صادق علیه السلام : گوشت ، گوشت می رویند و عقل را افزون می سازد . هر کس آن را چند روز وا گذارد ، عقلش تباه می شود . 2582. رسول الله صلی الله علیه و آله (_ مِنْ وَصَايَاهُ لِابْنِ مَسْعُودٍ _) الكافی_ به نقل از حسین بن خالد: به ابو الحسن (امام رضا علیه السلام) گفتم : مردم می گویند که هر کس سه روز گوشت نخورد ، بدخوی می شود .

فرمود : «دروغ گفته اند ؛ اما هر کس چهل روز گوشت نخورد ، خوی و بدن او دیگرگون می شود ؛ چرا که نطفه در مدّت چهل روز [از حالتی به حالت دیگر] تغییر می یابد» . (1) .

1- . علامه مجلسی در شرح این حدیث گفته است: عبارت «نطفه تغییر می یابد» گواهی است بر چهل روز ؛ زیرا تغییر نطفه از این حالت به حالت علّقه ، چهل روز به درازا می انجامد و در دیگر مراحل نیز چنین است ؛ زیرا نقل یافتن انسان از یک حالت به حالت دیگر ، در چهل روز صورت می پذیرد . به همین دلیل است که در حدیث نیز آمده است که نماز و روزه شرابخوار ، به مدّت چهل روز ، پذیرفته نمی شود (بحار الأنوار : ج 66 ص 67) .

6 / 9 عَدَمُ نَهْكِ الْعِظَامِ وَأَكْلِ نُخَاعِهَا 2585. مسند ابن حنبل عن أنس: رسول الله صلى الله عليه وآله: شَرَارُ أُمَّتِي الَّذِينَ يَأْكُلُونَ مِخَاخَ الْعِظَامِ. (1) 2582. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله (_ در سفارش به ابن مسعود _) عنه صلى الله عليه وآله: لَا تَمَشُّشُوا مُشَاشَ الطَّيْرِ؛ فَإِنَّهُ يورثُ السَّلَّ. (2) 2583. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: الكافي عن الهيثم: صَنَعَ لَنَا أَبُو حَمَزَةَ طَعَاماً وَنَحْنُ جَمَاعَةٌ، فَلَمَّا حَضَرْنَا رَأَى رَجُلًا يَنْهَكُ عَظْمًا فَصَاحَ بِهِ، فَقَالَ: لَا تَفْعَلْ، فَإِنِّي سَمِعْتُ عَلِيَّ بْنَ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ يَقُولُ:

لا- تَنْهَكُوا الْعِظَامَ؛ فَإِنَّ فِيهَا لِلْجَنِّ نَصِيباً، وَإِنْ فَعَلْتُمْ ذَهَبَ مِنَ الْبَيْتِ مَا هُوَ خَيْرٌ مِنْ ذَلِكَ. (3) 2584. مكارم الأخلاق: المحاسن عن محمد بن مسلم، عن الإمام الباقر عليه السلام، قال: سَأَلْتُهُ عَنِ الْعِظَمِ أَنْهَكُهُ؟

قال: نَعَمْ. (4).

-
- 1- طبّ النبي صلى الله عليه وآله، ص 5، بحار الأنوار، ج 62، ص 293.
 - 2- كنز العمال، ج 15، ص 264، ح 40889 نقلاً عن ابن النجار في تاريخه عن مرشد بن عبد الله اليزني، الثقات لابن حبان، ج 9، ص 170، سير أعلام النبلاء، ج 9، ص 95 كلاهما عن عقبه بن عامر وليس فيهما «لا تمششوا».
 - 3- الكافي، ج 6، ص 322، ح 1، كتاب من لا يحضره الفقيه، ج 3، ص 350، ح 4230 عن أسباط، المحاسن، ج 2، ص 264، ح 1839، بحار الأنوار، ج 66، ص 72، ح 66.
 - 4- المحاسن، ج 2، ص 265، ح 1840، بحار الأنوار، ج 66، ص 72، ح 67 و ص 427، ح 7.

6 / 9 تمیز نکردن کامل استخوان و نخوردن مغز استخوان

6 / 9 تمیز نکردن کامل استخوان و نخوردن مغز استخوان 2587. رسول الله صلی الله علیه و آله: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: بدان امت من، کسانی هستند که مغز استخوان را می خورند. 2586. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: نرمه سر استخوان های پرندگان را مخورید؛ چرا که سیل می آورد. 2587. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: الکافی. به نقل از هشتم: ابو حمزه برای ما که گروهی بودیم. غذایی آماده ساخت. چون حضور یافتیم، دید که مردی استخوانی را کاملاً تمیز می کند. بر سر او بانگ زد و گفت: مکن! من از امام سجّاد علیه السلام شنیدم که می گوید: «استخوان ها را کاملاً تمیز نکنید؛ زیرا جَنّیان را هم در آنها بهره ای است و اگر چنین کنید، چیزی از خانه می رود که از این [بهره شما از تمیز کردن استخوان،] بهتر است». 2588. عنه صلی الله علیه و آله: المحاسن. به نقل از محمد بن مسلم، در گفتگو با امام باقر علیه السلام: از ایشان پرسیدم که: آیا استخوان را کاملاً تمیز کنم؟ فرمود: «آری». توضیح این پاسخ، [تنها] بر جایز بودن تمیز کردن کامل استخوان دلالت می کند. بنا بر این، با مکروه بودن که روایت های پیشین بر آن دلالت می کردند، منافاتی ندارد.

ر. ک: ج: 2، ص: 469 (گوشت).

الفصل السابع: آداب أكل الفاكهة 7 / 1 الغسل بالماء 2592. عنه صلى الله عليه وآله: الكافي عن فرات بن أحنف عن الإمام الصادق عليه السلام: إِنَّ لِكُلِّ لَبٍّ تَمْرَهُ سَمٌّ؛ فَإِذَا أَتَيْتُمْ بِهَا فَمَسَّوْهَا بِالْمَاءِ - أَوْ اغْمِسُوهَا فِي الْمَاءِ - ، يَعْنِي اغْسِ لِمُوهَا . (1) 7 / 2 التَّسْمِيَةُ عِنْدَ الْأَكْلِ 2593. كنز العمال عن الحارث بن خزرج الأنصاري عن أبيه: رسول الله صلى الله عليه وآله: مَنْ أَكَلَ الْفَاكِهَةَ وَبَدَأَ بِبَاسِمِ اللَّهِ ، لَمْ تَضُرَّهُ . (2) 7 / 3 الدُّعَاءُ عِنْدَ رُؤْيِهِ الْفَاكِهَةِ الْجَدِيدَةِ 2595. عنه صلى الله عليه وآله: تاريخ بغداد عن عائشه: إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ كَانَ إِذَا أَتَى بِالْبَاكُورِ مِنَ الْفَاكِهَةِ وَضَعَهَا عَلَى فِيهِ ، ثُمَّ وَضَعَهَا عَلَى عَيْنَيْهِ ، ثُمَّ قَالَ :

اللَّهُمَّ كَمَا أَطَعَمْتَنَا أَوْلَاهُ ، فَأَطْعِمْنَا آخِرَهُ . (3) .

-
- 1- الكافي ، ج 6 ، ص 350 ، ح 4 ، المحاسن ، ج 2 ، ص 374 ، ح 2308 وفيه «سماماً» بدل «سمماً» ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 118 ، ح 7 .
 - 2- مستدرک الوسائل ، ج 16 ، ص 461 ، ح 20547 نقلاً عن مكارم الأخلاق عن ابن عباس .
 - 3- تاريخ بغداد ، ج 14 ، ص 217 ، المراسيل ، ص 231 ، ح 2 عن ابن شهاب نحوه .

فصل هفتم: آداب خوردن میوه**7 / 1 شستن میوه با آب****7 / 2 بردن نام خدا به هنگام خوردن****7 / 3 دعا کردن به هنگام دیدن میوه نوبر**

فصل هفتم: آداب خوردن میوه 7 / 1 شستن میوه با آب 2595. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: الکافی_ به نقل از فُرات بن أَحَنَف، از امام صادق علیه السلام: «هر میوه ای را زهری است. پس اگر میوه آوردید، آبی به آن بزنید»_ یا «آن را در آب فرو ببرید»_ یعنی بشویید. 7 / 2 بردن نام خدا به هنگام خوردن 2598. عنه صلی الله علیه و آله: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: هر کس میوه بخورد و این خوردن را با نام خدا آغاز کند، میوه به اوزیانی نمی رساند. 7 / 3 دعا کردن به هنگام دیدن میوه نوبر 2601. رسول الله صلی الله علیه و آله: (_ فی وصف موت أعداء أهل البيت عليهم السلام _) تاریخ بغداد_ به نقل از عایشه: پیامبر صلی الله علیه و آله چون میوه ای نوبر می آوردند، آن را روی دهانش می نهاد و سپس روی چشمانش می گذاشت و می گفت: «خداوندا! چنان که آغاز این را به ما خوراندی، پایانش را هم به ما بخوران».

2598. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : الإمام علی علیه السلام : كان رسول الله صلى الله عليه وآله إذا رأى الفاكهة الجديدة قبلها ووضعها على عينيه وفيه ، ثم قال :

اللَّهُمَّ كَمَا أَرَيْتَنَا أَوْلَهَا فِي عَافِيهِ ، فَأَرِنَا آخِرَهَا فِي عَافِيهِ . (1) 7 / 4 الأكل في إقبالها والتترك في إدارها 2601. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : (_ در توصیف مرگ دشمنان اهل بیت علیهم السلام _) رسول الله صلى الله عليه وآله : عَلَيْكُمْ بِالْفَاكِهَةِ فِي إِقْبَالِهَا ؛ فَإِنَّهَا مَصْحَةٌ لِلْأَبْدَانِ مَطْرَدَةٌ لِلْأَحْزَانِ ، وَأَلْقَوْهَا فِي إِدْبَارِهَا (2) ؛ فَإِنَّهَا دَاءٌ الْأَبْدَانِ . (3) 2602. رسول الله صلى الله عليه وآله : الدعوات : زُوِيَ : . . . كُلِّ الْفَاكِهَةِ فِي إِقْبَالِ دَوْلَتِهَا ، وَأَفْضَلُهَا الرُّمَانُ وَالْأْتْرُجُ . (4) 7 / 5 تَرَكَ التَّقْشِيرَ 2605. رسول الله صلى الله عليه وآله : الكافي : عَنِ ابْنِ الْقَدَّاحِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنَّهُ كَانَ يَكْرَهُ تَقْشِيرَ الثَّمَرَةِ . (5) .

-
- 1- . الأمالی للصدوق ، ص 338 ، ح 396 عن وهب بن وهب عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام ، مكارم الأخلاق ، ج 1 ، ص 315 ، ح 1004 عن الإمام الصادق عليه السلام ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 119 ، ح 10 .
 - 2- . في المصدر : «الإدبارها» ، والتصويب من بحار الأنوار .
 - 3- . طب النبي صلى الله عليه وآله ، ص 7 ، بحار الأنوار ، ج 62 ، ص 296 .
 - 4- . الدعوات ، ص 159 ، ح 436 .
 - 5- . الكافي ، ج 6 ، ص 350 ، ح 3 ، المحاسن ، ج 2 ، ص 374 ، ح 2307 وفيه «عن أبي عبد الله عليه السلام عن أبيه عليه السلام...» ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 118 ، ح 6 .

7 / 4 خوردن هر میوه در آغاز فصلش و پرهیز از آن در پایان آنفصل

7 / 5 جدا نکردن پوست میوه

2606. دعائم الإسلام: امام علی علیه السلام: پیامبر خدا، چون میوه ای نو می دید، آن را می بوسید و بر روی چشمان و دهانش می نهاد و سپس می گفت: «خداوندا! چنان که آغاز این را در عافیت به ما نشان دادی، پایان آن را نیز در عافیت به ما بنمایان». 7 / 4 خوردن هر میوه در آغاز فصلش و پرهیز از آن در پایان آن فصل 2603. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله (_ وقتی از ایشان سؤال شد: آیا کسی با شهدا محشور م) پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: بر شما باد میوه در هنگام روی کردنش؛ چرا که در این هنگام، مایه: سلامت تن و از میان رفتن اندوه است. نیز آن را در هنگام پشت کردن وا گذارید؛ که در این هنگام، دردی برای تن است. 2604. تنبیه الخواطر: الدعوات: روایت شده است که: «... میوه را در ایّام دولتش بخور؛ و برترین میوه ها، انار و تۇنج است». 7 / 5 جدا نکردن پوست میوه 2607. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: الکافی: از ابن القدّاح درباره امام صادق علیه السلام روایت شده است که ایشان، پوست کنند میوه را دوست نداشت.

6/7 تَرَكَ الْقِرَانَ بَيْنَ الْفَوَاكِهِ عِنْدَ الْأَكْلِ مَعَ الْآخِرِ 2610. عنه صلى الله عليه وآله: رسول الله صلى الله عليه وآله: مَنْ أَكَلَ الْفَاكِهَةَ وَتَرَ لَمْ تَضُرَّهُ . (1) 2611. الترغيب والترهيب عن أنس: عنه صلى الله عليه وآله: كُلُوا الثَّمَارَ وَتَرَا لَا يَضُرُّ . (2) 2612. الإمام علي عليه السلام: مستدرک الوسائل عن كتاب التعريف: رُوِيَ: لَا يُقْرَنُ بَيْنَ شَيْءٍ مِنَ الْفَوَاكِهِ إِلَّا الْعِنَبَ وَالرُّمَانَ؛ فَإِنَّهُ قَدْ رُوِيَ: أَنَّهُ لَا بَأْسَ أَنْ يُقْرَنَ بَيْنَ الْحَبَّتَيْنِ مِنَ الْعِنَبِ وَالرُّمَانِ . (3) 2613. رسول الله صلى الله عليه وآله (لَمَّا سُدَّ ثَلَاثٌ مِنْ أَيْسُ الْمُؤْمِنِينَ) دعائم الإسلام: عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ أَنَّهُ نَهَى عَنِ الْقِرَانِ بَيْنَ التَّمْرَتَيْنِ فِي فَمٍ، وَمِنْ سَائِرِ الْفَاكِهَةِ كَذَلِكَ . (4)

قَالَ جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِذَا كَانَ مَعَ النَّاسِ فِي طَعَامٍ مُشْتَرِكٍ، فَأَمَّا مَنْ أَكَلَ وَحَدَهُ فَلْيَأْكُلْ كَيْفَ أَحَبَّ . (5) 2614. عنه صلى الله عليه وآله (لَمَّا سُدَّ ثَلَاثٌ مِنْ أَيْسِ النَّاسِ وَأَحْزَمِهِمْ) علل الشرائع عن علي بن جعفر عن أخيه الإمام الكاظم عليه السلام، قال: سَأَلْتُهُ عَنِ الْقِرَانِ بَيْنَ التَّمْرِ وَالسَّائِرِ الْفَوَاكِهِ، قَالَ: نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ عَنِ الْقِرَانِ، فَإِنْ كُنْتَ وَحَدَكَ فَكُلْ كَيْفَ أَحْبَبْتَ، وَإِنْ كُنْتَ مَعَ قَوْمٍ مُسْلِمِينَ فَلَا تَقْرُنْ . (6)

- 1- طب النبي صلى الله عليه وآله، ص 6، بحار الأنوار، ج 66، ص 123، ح 15؛ الفردوس، ج 3، ص 588، ح 5844 عن ابن عباس.
- 2- جامع الأحاديث للقمي، ص 108.
- 3- مستدرک الوسائل، ج 16، ص 327، ح 20047.
- 4- في المصدر: «وكذلك»، والتصويب من بحار الأنوار.
- 5- دعائم الإسلام، ج 2، ص 120، ح 407، بحار الأنوار، ج 66، ص 120، ح 12 وفيه «قال أبو جعفر عليه السلام».
- 6- علل الشرائع، ص 519، ح 1، مسائل علي بن جعفر، ص 153، ح 206 وزاد في آخره «إلا ياذنهم»، المحاسن، ج 2، ص 225، ح 1681، قرب الإسناد، ص 272، ح 1080، بحار الأنوار، ج 66، ص 118، ح 2.

7 / 6 پرهیز از خوردن چند میوه با هم

6 / 7 پرهیز از خوردن چند میوه با هم 2610. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: هر کس تنها یک نوع میوه را بخورد، آن میوه به او زیان نمی رساند. 2611. الترغیب و الترهیب (_ به نقل از آنس _) پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: میوه ها را جدا جدا بخورید تا زیان نرساند. 2612. امام علی علیه السلام: مستدرک الوسائل _ به نقل از کتاب التعریف: روایت شده است که هیچ دو میوه ای را نباید با هم خورد، مگر انگور و انار؛ زیرا روایت شده است که اشکال ندارد دانه های انگور و انار، در کنار هم قرار داده شوند. 2613. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله (_ در پاسخ این سؤال که: زیرک ترین مؤمنان کیست؟ _) دعائم الإسلام: از پیامبر خدا روایت شده که ایشان از جای دادن دو خرما در کنار هم در دهان و یا دو میوه دیگر نهی فرمود.

امام صادق علیه السلام فرموده است: «البته این، در صورتی است که شخص با دیگر مردم و بر سفره ای مشترک باشد؛ اما اگر کسی به تنهایی می خورد، هرگونه که دوست دارد، بخورد». 2614. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله (_ در پاسخ این پرسش که: زیرک ترین و دوراندیش ترین) علل الشرائع _ به نقل از علی بن جعفر، در گفتگو با برادرش امام کاظم علیه السلام: از ایشان درباره با هم خوردن انجیر و خرما و دیگر میوه ها پرسیدم.

فرمود: «پیامبر خدا، از همراه کردن [دو میوه] نهی فرموده است. پس اگر تنها بودی، هرگونه که دوست داری، بخور؛ اما اگر در جمع شماری از مسلمانان بودی، میوه ها را با هم نخور».

2615. رسول الله صلى الله عليه وآله (_ لطارق بن عبد الله المحاربي _) المحاسن عن محمد بن المشني أو غيره رفعه، قال: إذا آكلت أحدا فأردت أن تقرن، فأعلمه بذلك. (1).

1- .المحاسن، ج 2، ص 226، ح 1682، بحار الأنوار، ج 66، ص 118، ح 3.

2616. عنه صلى الله عليه وآله: المحاسن۔ به نقل از محمد بن مثنی یا کسی دیگر، در حدیثی که سند آن را به معصوم رسانده است: اگر همراه کسی بودی و خواستی چند میوه را با هم بخوری، او را به این خواست آگاه کن. بیان ظاهر سه حدیث اخیر، نشان می دهد که نهی از خوردن دو میوه با هم، یک ادب اجتماعی است، نه یک توصیه طبّی، و مراعات این ادب، هنگامی لازم است که دو نفر بخواهند با همدیگر میوه بخورند و میوه به اندازه کافی وجود نداشته باشد. 1 بدیهی است که اگر دیگری در آن میوه شریک باشد، مراعات حقّ او، یک ادب و جویی و اگر شریک نباشد، ادبی استجابی است. بنا بر این به نظر می رسد که حمل سه حدیث اول بر همین معنا، اولی است، هر چند که با ظاهر آنها (نهی از خوردن دو نوع میوه با هم) مخالف است؛ چرا که سند معتبری ندارند، مگر این که با آزمایش علمی مشخص شود که خوردن دو نوع میوه با هم، زیان آور است.

الفصل الثامن : آداب الشرب 8 / 1 ما يَنْبَغِي فِي الشُّرْبِ _ الشُّرْبُ بِثَلَاثَةِ أَنْفَاسٍ 2617. پیامبر خدا صلى الله عليه و آله : سنن أبي داوود عن أنس : إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ كَانَ إِذَا شَرِبَ تَنَفَّسَ ثَلَاثًا وَقَالَ : هُوَ أَهْنَأُ وَأَمْرَأُ وَأَبْرَأُ . (1) 2618. پیامبر خدا صلى الله عليه و آله : رسول الله صلى الله عليه و آله : إِذَا شَرِبَ أَحَدُكُمْ الْمَاءَ وَتَنَفَّسَ ثَلَاثًا كَانَ آمِنًا . (2) ب _ شُرْبُ الْمَاءِ قَائِمًا بِالنَّهَارِ وَجَالِسًا بِاللَّيْلِ 2620. پیامبر خدا صلى الله عليه و آله : رسول الله صلى الله عليه و آله _ لِعَلِّيَّ عَلَيْهِ السَّلَامُ : يَا عَلِيُّ ، إِشْرَبِ الْمَاءَ قَائِمًا ؛ فَإِنَّهُ أَقْوَى لَكَ وَأَصَحُّ . (3) .

-
- 1- .سنن أبي داوود ، ج 3 ، ص 338 ، ح 3727 ، مسند ابن حنبل ، ج 4 ، ص 238 ، ح 12187 ، المستدرک علی الصحیحین ، ج 4 ، ص 154 ، ح 7205 وفيه «أروى» بدل «أهنأ» ، المصنّف لابن أبي شيبة ، ج 5 ، ص 521 ، ح 1 وليس فيه ذيله ، الطبقات الكبرى ، ج 1 ، ص 384 ، تاريخ بغداد ، ج 8 ، ص 110 الرقم 4229 ، حليه الأولياء ، ج 9 ، ص 57 وليس فيه «ثلاثاً» .
 - 2- .طبّ النبيّ صلى الله عليه و آله ، ص 5 ، بحار الأنوار ، ج 62 ، ص 293 .
 - 3- .الجعفریات ، ص 162 ، النوادر للراوندى ، ص 213 ، ح 420 كلاهما عن الإمام الكاظم عن آبائه عليهم السلام .

فصل هشتم: آداب آشامیدن**8 / 1 آنچه در آشامیدن، بایسته است****الف _ آشامیدن به سه نَفَس****ب _ ایستاده آب آشامیدن در روز، و نشسته آشامیدن در شب**

فصل هشتم: آداب آشامیدن 8 / 1 آنچه در آشامیدن، بایسته استالف _ آشامیدن به سه نَفَس 2624. عنه صلی الله علیه و آله: سنن أبی داود_ به نقل از آن_س: پیامبر صلی الله علیه و آله چون می آشامید، [در میان آن،] سه نَفَس می کشید و می فرمود: «این، گواراتر، خوش تر و پاکیزه تر است». 2625. عنه صلی الله علیه و آله (_ لَمَّا دَخَلَ عَلَى الْعَبَّاسِ وَهُوَ يَشْتَكِي فَيَتَمَنَّ) پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: اگر کسی آب بخورد و [در میان آن،] سه نَفَس بکشد، [از بیماریِ ناشی از یکجا سر کشیدن] در امان است. ب _ ایستاده آب آشامیدن در روز، و نشسته آشامیدن در شب 2627. عنه صلی الله علیه و آله: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله _ خطاب به علی علیه السلام: ای علی! ایستاده آب بخور که برای تو مایه قدرت افزون تر و سلامت بیشتر است.

2628. عنه صلى الله عليه وآله: الإمام الصادق عليه السلام: شَرِبُ الْمَاءِ مِنْ قِيَامِ بِالنَّهَارِ أَقْوَى وَأَصَحُّ لِلْبَدَنِ . (1) 2629. عنه صلى الله عليه وآله: الإمام الباقر عليه السلام: شَرِبُ الْمَاءِ مِنْ قِيَامِ بِالنَّهَارِ أَدْرُ لِلْعَرَقِ ، وَأَقْوَى لِلْبَدَنِ . (2) 2622. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: الإمام الصادق عليه السلام: شَرِبُ الْمَاءِ مِنْ قِيَامِ بِالنَّهَارِ يُمِرُّ الطَّعَامَ ، وَشَرِبُ الْمَاءِ مِنْ قِيَامِ بِاللَّيْلِ ، يورثُ الْمَاءَ الْأَصْفَرَ . (4) 2624. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: الإمام علي عليه السلام: إِيَّاكُمْ وَشَرِبَ الْمَاءِ مِنْ قِيَامِ عَلَى أَرْجُلِكُمْ (5) ؛ فَإِنَّهُ يورثُ الدَّاءَ الَّذِي لَا دَوَاءَ لَهُ أَوْ يُعَافِي اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ . (6) 2625. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله (_ چون در بیماری عباس به عیادتش رفت و دید او می ن) الإمام الباقر أو الإمام الصادق علیهما السلام: لَا تَشْرَبْ وَأَنْتَ قَائِمٌ ، وَلَا تَبَلَّ فِي مَاءٍ نَقِيعٍ ، وَلَا تَطْفُ بِقَبْرِ ، وَلَا تَخُلُ فِي بَيْتٍ وَحَدَكَ ، وَلَا تَمْشِ فِي نَعْلِ وَاحِدٍ ؛ فَإِنَّ الشَّيْطَانَ أُسْرِعَ مَا يَكُونُ إِلَى الْعَبْدِ إِذَا كَانَ عَلَى بَعْضِ هَذِهِ الْأَحْوَالِ . (7) ج _ شَرِبُ الْمَاءِ الْفَاتِرِ 2627. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: الإمام الصادق عليه السلام: شَيْئَانِ صَالِحَانِ لَمْ يَدْخُلَا جَوْفَ وَاحِدٍ قَطُّ فَاسِدًا إِلَّا أَصْلَحَاهُ ، وَشَيْئَانِ فَاسِدَانِ لَمْ يَدْخُلَا جَوْفًا قَطُّ صَالِحًا إِلَّا أَفْسَدَاهُ ؛ فَالصَّالِحَانِ : الرُّمَّانُ ، وَالْمَاءُ الْفَاتِرُ ، وَالْفَاسِدَانِ : الْجَبِينُ ، وَالْقَدِيدُ . (8) .

- 1- .الكافي، ج 6، ص 382، ح 1 عن السكوني.
- 2- .كتاب من لا يحضره الفقيه، ج 3، ص 353، ح 4243، بحار الأنوار، ج 66، ص 459، ح 2.
- 3- .تهذيب الأحكام، ج 9، ص 94، ح 409 عن إسماعيل بن أبي زياد عن الإمام الصادق عليه السلام.
- 4- .الكافي، ج 6، ص 383، ح 2، المحاسن، ج 2، ص 399، ح 2393 وليس فيه «من قيام» في المورد الثاني، كتاب من لا يحضره الفقيه، ج 3، ص 353، ح 4244 وليس فيه صدره، بحار الأنوار، ج 66، ص 471، ح 49.
- 5- .قال الصدوق قدس سره: يعني بالليل، أما النهار فإن شرب الماء من قيام أدرك للعروق وأقوى للبدن كما قال الصادق عليه السلام (علل الشرائع، ص 465).
- 6- .الخصال، ص 634، ح 10 عن أبي بصير ومحمد بن مسلم، علل الشرائع، ص 464، ح 14 عن أبي بصير وكلاهما عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام، تحف العقول، ص 112، بحار الأنوار، ج 66، ص 458، ح 1.
- 7- .الكافي، ج 6، ص 534، ح 8 عن محمد بن مسلم، بحار الأنوار، ج 63، ص 261، ح 139.
- 8- .الكافي، ج 6، ص 314، ح 5، المحاسن، ج 2، ص 253، ح 1796، الأمل للطوسي، ص 369، ح 790 عن علي بن علي بن رزين عن الإمام الرضا عن آبائه عن الإمام زين العابدين عليهم السلام نحوه، بحار الأنوار، ج 66، ص 64، ح 32 و ص 65، ح 35.

ج - آشامیدن آب نیم گرم

2628. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : امام صادق علیه السلام : ایستاده آشامیدن آب در روز ، مایه قدرت افزون تر و تن درستی بیشتر است . 2629. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : امام صادق علیه السلام : ایستاده آشامیدن آب در روز ، موجب عرق کردن بیشتر و توان افزون تر بدن است . 2630. عنه صلی الله علیه و آله : امام باقر علیه السلام : ایستاده آشامیدن ، برای تو مایه قدرت افزون تر و سلامت بیشتر است . 2631. رسول الله صلی الله علیه و آله : امام صادق علیه السلام : ایستاده آشامیدن آب در روز ، غذا را گوارا می سازد و ایستاده آشامیدن آب در شب ، زرداب می آورد . 2630. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : امام علی علیه السلام : از این حذر کنید که در حالت ایستاده بر روی پاهایتان ، آب بنوشید ؛ زیرا این کار ، دردی بی درمان می آورد ، مگر این که خدای عز و جل خود ، عافیت دهد . 2631(1) پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : امام باقر علیه السلام یا امام صادق علیه السلام : در حالت ایستاده ، آب میاشام ، و در آب برکه ، پیشاب مکن ، و بر گرد قبر ، مچرخ ، و در خانه ای تنها ممان ، و با یک لنگه پای افزار ، راه مرو ؛ چرا که چون بنده ای در یکی از این حالت ها باشد ، شیطان بسیار زود به سوی او می شتابد . ج - آشامیدن آب نیم گرم 2633. عنه صلی الله علیه و آله : امام صادق علیه السلام : دو چیز مناسب است که به هیچ درون نادرستی در نمی آیند ، مگر این که آن را به درستی می آورند ، و دو چیز نامناسب است که به هیچ درون سالمی در نمی آیند ، مگر این که آن را نادرست [و ناسالم] می کنند . آن دو چیز مناسب ، عبارت اند از : انار و آب نیم گرم (ولرم) ؛ و آن دو چیز نامناسب ، عبارت اند از : پنیر و گوشت خشک شده .

1- . شیخ صدوق رحمه الله درباره این حدیث می گوید: مقصود ، نهی در هنگام شب است ؛ اما در روز ، چنان که امام صادق علیه السلام فرموده ، ایستاده آشامیدن آب ، مایه تعریق بیشتر و تن درستی افزون تر است (علل الشرائع : ص 465).

2634. عنه صلى الله عليه وآله: مكارم الأخلاق: عنه عليه السلام (1)، قال: الماء المغلي (2) ينفع من كل شىء، ولا يضُرُّ من شىء. (3) 8 / 2 ما لا ينبغى فى الشرباً _ النَّفْحُ 2638. الإمام الباقر عليه السلام: مكارم الأخلاق: كان صلى الله عليه وآله لا يتنفس فى الإناء إذا شرب، فإن أراد أن يتنفس أبعَدَ الإناءَ عن فيه حتى يتنفس. (4) 2632. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: سنن أبى داوود عن ابن عباس: نهى رسول الله صلى الله عليه وآله أن يتنفس فى الإناء أو ينفخ فيه. (5) 2633. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: سنن الترمذى عن أبى سعيد الخدرى: إنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ نَهَى عَنِ النَّفْحِ فِي الشُّرْبِ. فَقَالَ رَجُلٌ: الْقَذَاءُ أَرَاهَا فِي الْإِنَاءِ؟ قَالَ: أَهْرِقْهَا. (6).

1- هكذا جاء مضمراً. وفى مستدرک الوسائل نقلاً عن مكارم الأخلاق نسبه إلى النبىِّ صلى الله عليه وآله .

2- الظاهر أن المراد به ما فتر بعد غليانه .

3- مكارم الأخلاق، ج 1، ص 340، ح 1095، بحار الأنوار، ج 66، ص 451، ح 16، الفقه المنسوب للإمام الرضا عليه السلام، ص 346 نحوه.

4- مكارم الأخلاق، ج 1، ص 76، ح 114، بحار الأنوار، ج 16، ص 246.

5- سنن أبى داوود، ج 3، ص 338، ح 3728، سنن الترمذى، ج 4، ص 304، ح 1888، سنن ابن ماجه، ج 2، ص 1094، ح 3288 نحوه، كنز العمال، ج 7، ص 106، ح 18188 وراجع مسند ابن حنبل، ج 1، ص 662، ح 2818 و ص 765، ح 3366 و كتاب من لا يحضره الفقيه، ج 4، ص 9، ح 4968.

6- سنن الترمذى، ج 4، ص 304، ح 1887.

الف - دمیدن

2634. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مکارم الأخلاق : ایشان فرمود : « آب جوشیده (1) سودمند است و هیچ ضرری ندارد ». 8 / 2 آنچه در آشامیدن نابایسته استالف - دمیدن2638. امام باقر علیه السلام : مکارم الأخلاق : پیامبر صلی الله علیه و آله به گاه آشامیدن ، در ظرف نمی دمید و چون می خواست نفس بکشد ، ظرف را از دهان خود دور می کرد تا نفس بکشد . 2639. رسول الله صلی الله علیه و آله : سنن أبي داود - به نقل از ابن عباس : پیامبر خدا ، از این که کسی بازدم خویش را به ظرف برگرداند یا در آن بدمد ، نهی فرمود . 2640. رسول الله صلی الله علیه و آله : سنن الترمذی - به نقل از ابو سعید خُدَری : پیامبر صلی الله علیه و آله از دمیدن در آشامیدنی ، نهی کرد .

مردی گفت : خاشاکی در آب می بینم .

فرمود : « آن را بریز » .

1- . ظاهراً مقصود ، آبی است که پس از جوش آمدن ، سرد شده باشد .

2641. عنه صلى الله عليه وآله: الطبقات الكبرى عن القاسم بن مسلم مولى علي بن أبي طالب عليه السلام عن أبيه: دَعَا عَلِيَّ عَلَيْهِ السَّلَامُ بِشَرَابٍ، فَأَتَيْتُهُ بِقَدَحٍ مِنْ مَاءٍ فَفَنَحْتُ فِيهِ، فَرَدَّهُ وَأَبَى أَنْ يَشْرِبَهُ، وَقَالَ: إِشْرَبُهُ أَنْتَ. (1) ب _ الْعَبُّ 2643. عنه صلى الله عليه وآله: رسول الله صلى الله عليه وآله: إِذَا شَرِبَ أَحَدُكُمْ فَلْيَمُصْ مَصًّا وَلَا يَعْْبَ عَبًّا؛ فَإِنَّ الْكُبَادَ مِنَ الْعَبِّ. (2) 2639. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: عنه صلى الله عليه وآله: مُمْسُوا الْمَاءَ مَصًّا وَلَا تَعْبُوهُ عَبًّا؛ فَإِنَّهُ يُوْجَدُ مِنْهُ الْكُبَادُ. (3) 2640. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: عنه صلى الله عليه وآله: إِذَا اشْتَهَيْتُمُ الْمَاءَ فَاشْرَبُوهُ مَصًّا، وَلَا تَشْرَبُوهُ عَبًّا. (4) 2641. الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام: نَهَى عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنِ الْعَبِّ الْوَاحِدِ فِي الشُّرْبِ، فَقَالَ: ثَلَاثًا أَوْ اثْنَتَيْنِ. (5).

-
- 1- الطبقات الكبرى، ج 6، ص 237، المصنّف لابن أبي شيبة، ج 5، ص 522، ح 7 عن القاسم بن مسلم مولى الحسن بن عليّ عليهما السلام نحوه.
- 2- السنن الكبرى، ج 7، ص 464، ح 14659، المصنّف لعبد الرزّاق، ج 10، ص 428، ح 19594 كلاهما عن ابن أبي حسين، كنز العمّال، ج 15، ص 295، ح 41075؛ نثر الدرّ، ج 1، ص 225 وفيه «الكباد من العبّ» فقط، مكارم الأخلاق، ج 1، ص 76، ح 113 نحوه، بحار الأنوار، ج 66، ص 472.
- 3- الكافي، ج 6، ص 381، ح 1 عن ابن القدّاح عن الإمام الصادق عليه السلام، مكارم الأخلاق، ج 1، ص 341، ح 1103، المحاسن، ج 2، ص 402، ح 2404 عن ابن القدّاح وفيه «يأخذ» بدل «يوجد»، الجعفریات، ص 161 كلاهما عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام عنه صلى الله عليه وآله، دعائم الإسلام، ج 2، ص 130، ح 452، بحار الأنوار، ج 66، ص 466، ح 23.
- 4- طبّ النبیّ صلى الله عليه وآله، ص 5، بحار الأنوار، ج 62، ص 293.
- 5- المحاسن، ج 2، ص 403، ح 2407 عن مسعده بن اليسع، مكارم الأخلاق، ج 1، ص 342، ح 1104 وفيه «عن عليّ عليه السلام: نهى...»، بحار الأنوار، ج 66، ص 467، ح 26.

ب _ یکجا سر کشیدن

2642. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : الطبقات الكبرى _ به نقل از قاسم بن مسلم (وابسته علی بن ابی طالب علیه السلام) ، از پدرش _ :
 علی علیه السلام آبی خواست . برای وی کاسه آبی آوردم و در آن دمیدم . آب را به من برگرداند و از نوشیدن آن خودداری ورزید و فرمود :
 «تو خود ، آن را بنوش» . ب _ یکجا سر کشیدن 2644. عنه صلی الله علیه و آله : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اگر کسی از شما خواست
 آب بخورد ، جرعه جرعه بنوشد و یکسره سر نکشد ؛ چرا که درد جگر ، از سر کشیدن یکباره بر می خیزد . 2645. عنه صلی الله علیه و آله
 : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : آب را بمکید و آن را یکجا سر نکشید ؛ چرا که درد جگر ، از آن می خیزد . 2646. عنه صلی الله علیه و
 آله : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : اگر آب خواستید ، آن را جرعه جرعه بنوشید و یکجا سر نکشید . 2647. رسول الله صلی الله علیه و
 آله : امام صادق علیه السلام _ به نقل از پدرانش علیهم السلام : علی علیه السلام از این که همه آب ، به یک جرعه نوشیده شود ، نهی کرد و
 فرمود : «سه یا دو [جرعه باشد]» .

ج - شُرِبَ الْحَمِيمُ 2649. عنه صلى الله عليه وآله: دعائم الإسلام: عَنِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ أَنَّهُ نَهَى عَنِ شُرْبِ الْحَمِيمِ . يَعْنِي : الْمَاءَ الْحَارَّ الَّذِي يَنْتَهَى إِلَى غَايَةِ الْحَرَارَةِ . (1) د - الشُّرْبُ أَثْنَاءَ الْأَكْلِ 2645. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: الإمام الرضا عليه السلام: مَنْ أَرَادَ أَلَّا تُؤْذِيَهُ مَعِدَّتُهُ فَلَا يَشْرَبْ عَلَى طَعَامِهِ مَاءً حَتَّى يَفْرُغَ مِنْهُ ، وَمَنْ فَعَلَ ذَلِكَ رَطَبَ بَدَنُهُ ، وَضَعْفَ مَعِدَّتُهُ ، وَلَمْ تَأْخُذِ الْعُرُوقُ قُوَّةَ الطَّعَامِ ؛ لِأَنَّهُ يَصِيرُ فِي الْمَعِدَّةِ فِجًا (2) إِذَا صَبَّ الْمَاءُ عَلَى الطَّعَامِ أَوَّلًا فَأَوَّلًا . (3) ه - شُرِبَ الْمَاءُ عَلَى اللَّحْمِ 2647. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: الإمام علي عليه السلام: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ إِذَا أَكَلَ اللَّحْمَ لَا يَعْجَلُ بِشُرْبِ الْمَاءِ .

فَقَالَ لَهُ بَعْضُ أَصْحَابِهِ مِنْ أَهْلِ بَيْتِهِ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، مَا أَقَلَّ شُرْبَكَ لِلْمَاءِ عَلَى اللَّحْمِ !

فَقَالَ : لَيْسَ أَحَدٌ يَأْكُلُ هَذَا الْوَدَكِ ، ثُمَّ يَكُفُّ عَنِ شُرْبِ الْمَاءِ إِلَى آخِرِ الطَّعَامِ إِلَّا اسْتَمْرَأَ . (4) .

1- .دعائم الإسلام ، ج 2 ، ص 151 ، ح 542 .

2- .في المصدر : «فجاً» والتصويب من بحار الأنوار .

3- .طب الإمام الرضا عليه السلام ، ص 35 ، بحار الأنوار ، ج 62 ، ص 323 نحوه .

4- .الجعفریات ، ص 161 عن الإمام الكاظم عن آبائه عليهم السلام .

ج_ آشامیدن آب بسیار داغ**د_ آشامیدن آب در لابه لای غذا خوردن****ه_ آشامیدن آب بر روی گوشت**

ج_ آشامیدن آب بسیار داغ 2649. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :دعائم الإسلام: از پیامبر خدا روایت شده که از آشامیدن «حَمِيم» (یعنی آبی که به غایت ، داغ است) ، نهی فرمود .د_ آشامیدن آب در لابه لای غذا خوردن 2651. عنه صلی الله علیه و آله (_ لِأَبِي ذَرٍّ _) امام رضا علیه السلام :هر کس می خواهد معده اش او را آزار ندهد ، بر روی غذا آب نخورد تا هنگامی که غذا خوردن را به پایان می برد . هر کس چنین کند ، بدنش به رطوبت می گراید ، معده اش ضعیف می شود و رگ هایش نیروی غذا را به خود نمی گیرند ؛ زیرا اگر پشت سر هم روی غذا آب ریخته شود ، آن غذا در معده نارس و بدگوارش می گردد .ه_ آشامیدن آب بر روی گوشت 2653. الدعوات :امام علی علیه السلام :پیامبر خدا چون گوشت می خورد ، در آشامیدن آب ، شتاب نمی ورزید . یکی از یاران که از اهل بیت پیامبر صلی الله علیه و آله بود ، از ایشان پرسید : ای پیامبر خدا ! چه قدر کم بر روی گوشت ، آب می آشامی !

فرمود : «هیچ کس نیست که این گوشت چرب را بخورد و تا پایان غذا از آشامیدن آب ، خودداری ورزد ، مگر این که غذا را گوارا می یابد»

و_ الشُّرْبُ إِثْرُ الدَّسَمِ 2655. عنه صلى الله عليه وآله: رسول الله صلى الله عليه وآله: الشُّرْبُ عَلَى إِثْرِ الدَّسَمِ دَاءٌ فِي الْبَطْنِ .
 (1) 2650. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله (_ آن گاه که دید جنازه ای [در تشییع] ، بالا و پایی) عنه صلى الله عليه وآله: شُّرْبُ الْمَاءِ
 عَلَى إِثْرِ الدَّسَمِ يَهَيِّجُ الدَّاءَ . (2) 2651. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: المحاسن عن التَّوْفَلِيِّ بِإِسْنَادِهِ: كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ إِذَا
 أَكَلَ الدَّسَمَ أَقَلَّ مِنْ شُرْبِ الْمَاءِ .

فَقِيلَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، إِنَّكَ لَتُقَلُّ مِنْ شُرْبِ الْمَاءِ؟

قَالَ : هُوَ أَمْرٌ لَطْعَامِي . (3) ز_ الشُّرْبُ مِنْ عُرْوَةِ الْإِنَاءِ وَتُلْمَتِهِ 2653. الدعوات: رسول الله صلى الله عليه وآله: لا يَشْرَبَنَّ أَحَدُكُمْ الْمَاءَ مِنْ
 عِنْدِ عُرْوَةِ الْإِنَاءِ؛ فَإِنَّهُ مُجْتَمِعُ الْوَسَخِ . (4) 2654. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: سنن أبي داوود عن أبي سعيد الخدري: نَهَى رَسُولُ اللَّهِ
 صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ عَنِ الشُّرْبِ مِنْ تُلْمَةِ الْقَدْحِ ، وَأَنْ يُفَخَّ فِي الشَّرَابِ . (5) .

1- . الفردوس ، ج 2 ، ص 362 ، ح 3616 عن الإمام عليّ عليه السلام.

2- . المحاسن ، ج 2 ، ص 398 ، ح 2390 ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 456 ، ح 41 .

3- . المحاسن ، ج 2 ، ص 398 ، ح 2389 ، مكارم الأخلاق ، ج 1 ، ص 341 ، ح 1100 ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 456 ، ح 40 .

4- . كتاب من لا يحضره الفقيه ، ج 4 ، ص 4 ، ح 4968 ، الأملالي للصدوق ، ص 509 ، ح 707 كلاهما عن الحسين بن زيد ، مكارم
 الأخلاق ، ج 2 ، ص 307 ، ح 2655 كلّها عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام ، دعائم الإسلام ، ج 2 ، ص 129 ، ح 450 عن
 الإمام الصادق عليه السلام نحوه ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 460 ، ح 7 .

5- . سنن أبي داوود ، ج 3 ، ص 337 ، ح 3722 ، مسند ابن حنبل ، ج 4 ، ص 160 ، ح 11760 ، كنز العمال ، ج 15 ، ص 293 ، ح
 41064 .

و_ آشامیدن آب بر روی چربی**ز_ آشامیدن آب از مجاورِ دسته ظرف یا لبه شکسته آن**

و_ آشامیدن آب بر روی چربی 2656. عنه صلی الله علیه و آله: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: آشامیدن در پی چربی، بیماری ای در شکم است. 2657. عنه صلی الله علیه و آله: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: آشامیدن آب در پی چربی، بیماری را برمی انگیزاند. 2658. عنه صلی الله علیه و آله: المحاسن_ به نقل از توفلی: پیامبر صلی الله علیه و آله چون چربی می خورد، از نوشیدن آب می کاست.

گفتند: ای پیامبر خدا! کمتر آب می نوشی؟!

فرمود: «این کار، غذایم را گواراتر می سازد». ز_ آشامیدن آب از مجاورِ دسته ظرف یا لبه شکسته آن 2660. عنه صلی الله علیه و آله: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: مباد کسی از شما از کنار دسته ظرف، آب بخورد؛ چرا که آن جا جای گرد آمدن آلودگی است. 2661. الإمام علی علیه السلام: سنن ابی داوود_ به نقل از ابو سعید خُدَری: پیامبر خدا، از این که از لبه شکسته کاسه آب، آشامیده و یا در نوشیدنی، دمیده شود، نهی فرمود.

2656. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: الإمام علی علیه السلام: لا تَشْرَبُوا المَاءَ مِنْ ثَلْمِهِ الإِنَاءِ وَلَا مِنْ عُرْوَتِهِ؛ فَإِنَّ الشَّيْطَانَ يَقَعُّدُ عَلَيَّ العُرْوَةَ وَالثَّلْمَةَ. (1) 2657. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: الإمام الباقر علیه السلام: لا يُشْرَبُ مِنْ أُذُنِ الكُوزِ وَلَا مِنْ كَسْرِهِ. إِنْ كَانَ فِيهِ - فَإِنَّهُ مَشْرَبُ الشَّيَاطِينِ. (2) ح - الشُّرْبُ فِي الثُّحَاسِ 2659. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: رسول الله صلی الله علیه و آله: لا تَشْرَبُ فِي الثُّحَاسِ؛ فَإِنَّهُ يورِثُ السَّهْلَ - يَعْنِي الوَسْوَاسَ وَالخَبَالَ. (3) ط - الشُّرْبُ عَلَيَّ الرَّيِّ قِ 2661. امام علی علیه السلام: رسول الله صلی الله علیه و آله: مَنْ شَرِبَ المَاءَ عَلَيَّ الرَّيِّ، انْتَقَصَتْ قُوَّتُهُ. (4) ی - شُرْبُ المَاءِ البَارِدِ بَعْدَ تَنَاوُلِ الشَّيْءِ الحَارِّ أَوْ الحَلَاوَةِ 2663. عنه صلی الله علیه و آله: الإمام الرضا علیه السلام: شُرْبُ المَاءِ البَارِدِ عَقِيبَ الشَّيْءِ الحَارِّ وَعَقِيبَ الحَلَاوَةِ، يَذْهَبُ بِالأَسْنَانِ. (5).

- 1- الكافي، ج 6، ص 385، ح 5 عن غياث بن إبراهيم عن الإمام الصادق عليه السلام، المحاسن، ج 2، ص 406، ح 2419 عن غياث بن إبراهيم عن الإمام الصادق عن أبيه عنه عليهم السلام وليس في آخره «والثلمه»، بحار الأنوار، ج 66، ص 469، ح 37.
- 2- الكافي، ج 6، ص 385، ح 6، المحاسن، ج 2، ص 405، ح 2418 كلاهما عن سالم بن مكرم عن الإمام الصادق عليه السلام، مكارم الأخلاق، ج 1، ص 324، ح 1038 عن الإمام الصادق عنه عليهما السلام وليس فيه «ولا من كسره»، بحار الأنوار، ج 66، ص 469، ح 36 وراجع: كنز العمال، ج 15، ص 296، ح 41084.
- 3- الفردوس، ج 5، ص 69، ح 7484 عن أنس.
- 4- المعجم الأوسط، ج 5، ص 52، ح 4646 عن أبي سعيد الخدري وج 6، ص 334، ح 6557 وفيه «انتقصت» بدل «انتقصت»، تاريخ دمشق، ج 24، ص 456، ح 5318 كلاهما عن أبي هريره وفيه «ذهب بنصف» بدل «انتقصت»، كنز العمال، ج 16، ص 82، ح 44016.
- 5- طب الإمام الرضا عليه السلام، ص 29، بحار الأنوار، ج 62، ص 321.

ح - آشامیدن در ظرف های مسی**ط - آشامیدن در حالت ناشتا****ی - آشامیدن آب سرد ، پس از خوردن شیرینی**

2664. عنه صلی الله علیه و آله : امام علی علیه السلام : از لبه شکسته ظرف و از کنار دسته آن ، آب نخورید ؛ چرا که شیطان بر دسته و لبه شکسته می نشیند . 2665. عنه صلی الله علیه و آله : امام باقر علیه السلام : از دسته کوزه و از شکستگی آن _ اگر در آن ، شکستگی ای باشد _ نباید آب آشامید ؛ چرا که آشامیدنگاه شیطان هاست . ح _ آشامیدن در ظرف های مسی 2663. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : در ظرف مسین منوش ؛ چرا که «سهل» (یعنی وسواس و پریشان عقلی) بر جای می نهد . ط _ آشامیدن در حالت ناشتا 2665. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : هر کس ناشتا آب بیاشامد ، نیرویش کاستی می یابد . اظهار نظرگفتنی است که سند این روایت ، ضعیف است . این احتمال را هم روا می دانیم که مقصود از آن ، برخی از مزاج ها یا برخی از مناطق گرم مانند حجاز باشد . به هر روی ، برای اظهار نظر قطعی در این باره و نیز در مورد روایاتی که درباره نهی از خوردن زیاد آب خواهد آمد ، بررسی های علمی ، ضروری است .

ی _ آشامیدن آب سرد ، پس از خوردن شیرینی 2669. رسول الله صلی الله علیه و آله (_ فی قوله تعالی : { «يُثَبِّتُ اللَّهُ الَّذِينَ» }) امام رضا علیه السلام : آشامیدن آب سرد ، پس از خوردن چیز گرم و پس از خوردن شیرینی ، دندان ها را از بین می برد .

ك _ كَثْرَةُ شُرْبِ الْمَاءِ 2666. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: الإمام الصادق عليه السلام: لا تُكثِرِ مِنْ شُرْبِ الْمَاءِ؛ فَإِنَّهُ مَادَّةٌ لِكُلِّ دَاءٍ .
 (1) 2667. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: عنه عليه السلام: لَوْ أَنَّ النَّاسَ أَقَلُّوا مِنْ شُرْبِ الْمَاءِ، لَأَسْتَقَامَتِ أَعْيُنُهُمْ . (2) 2668. پیامبر خدا
 صلى الله عليه وآله: عنه عليه السلام: مَنْ أَقَلَّ مِنْ شُرْبِ الْمَاءِ، صَحَّ بَدَنُهُ . (3) 2669. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله (_ درباره آیه {Q}
 «خداوند ، کسانی را که ایمان آورد) عنه عليه السلام: أَقَلُّ مِنْ شُرْبِ الْمَاءِ؛ فَإِنَّهُ يَمُدُّ (4) كُلَّ دَاءٍ، وَاجْتَنِبِ الدَّوَاءَ مَا احْتَمَلَ بَدَنُكَ الدَّاءَ .
 (5) ل _ شُرْبُ الْمَاءِ الْبَارِدِ وَالْفُقَّاعِ فِي الْحَمَّامِ 2671. عنه صلى الله عليه وآله (_ فى روايه _) الإمام الصادق عليه السلام: إِيَّاكَ وَشُرْبِ
 الْمَاءِ الْبَارِدِ وَالْفُقَّاعِ فِي الْحَمَّامِ؛ فَإِنَّهُ يُفْسِدُ الْمَعِدَةَ . (6) راجع: ج 1، ص 454 (جهاز الهضم والدفع / علاجات أخرى / العلاج بالماء).

-
- 1- الكافي، ج 6، ص 382، ح 4، المحاسن، ج 2، ص 397، ح 2384، مكارم الأخلاق، ج 1، ص 340، ح 1098 وفيهما «إِيَّاكَ وَالْإِكْثَارَ» بدل «لا تُكثِرِ»، بحار الأنوار، ج 66، ص 455، ح 36.
 - 2- المحاسن، ج 2، ص 397، ح 2385، مكارم الأخلاق، ج 1، ص 340، ح 1099، بحار الأنوار، ج 66، ص 455، ح 36.
 - 3- المحاسن، ج 2، ص 398، ح 2388 عن معاوية بن عمّار، بحار الأنوار، ج 66، ص 456، ح 39.
 - 4- قال العلامة المجلسي قدس سره: يمدُّ: من المدِّ بمعنى الجذب، أو من الإمداد بمعنى الإعانة، وعلى التقديرين الضمير فى قوله: «فإنه» راجع إلى شرب الماء؛ أى إكثاره (بحار الأنوار، ج 66، ص 456).
 - 5- الكافي، ج 6، ص 382، ح 2، المحاسن، ج 2، ص 397، ح 2387، بحار الأنوار، ج 66، ص 455، ح 38 وراجع: الفقه المنسوب للإمام الرضا عليه السلام، ص 340 ومكارم الأخلاق، ج 2، ص 179، ح 2464.
 - 6- كتاب من لا يحضره الفقيه، ج 1، ص 113، ح 232، الأمالى للصدوق، ص 445، ح 595 كلاهما عن محمد بن حرمان، روضه الواعظين، ص 336، بحار الأنوار، ج 76، ص 70، ح 3.

ک - نوشیدن آب فراوان

ل - نوشیدن آب سرد و آب جو در حَمَام

ک - نوشیدن آب فراوان 2674. عنه صلى الله عليه و آله : امام صادق عليه السلام : آب بسیار منوش ؛ چرا که سرچشمه هر دردی است . 2675. تفسیر القمى عن رسول الله صلى الله عليه و آله : امام صادق عليه السلام : اگر مردم کمتر آب می نوشیدند ، بدن هایشان به سامان بود . 2676. تنبيه الخواطر : (لَمَّا مَرَّ بِقَبْرِ دُفِنَ فِيهِ بِالْأَمْسِ إِنْسَانٌ وَ) امام صادق عليه السلام : هر کس کمتر آب می نوشد ، تن درست است . 2671. پیامبر خدا صلى الله عليه و آله (در روایتی) امام صادق عليه السلام : کمتر آب بنوش ؛ چرا که هر دردی را به سوی خود می کشد . از درمان نیز تا هنگامی که بدنت تاب درد را دارد ، پرهیز . ل - نوشیدن آب سرد و آب جو در حَمَام 2673. پیامبر خدا صلى الله عليه و آله : امام صادق عليه السلام : از نوشیدن آب سرد و آب جو (فُقَاع) (1) در حَمَام ، حذر کن ؛ چرا که معده را تباه می کند . ر. ک : ج 1 ، ص 457 (دستگاه گوارش / درمان های دیگر / آب درمانی).

1- . احتمالاً مراد از «فُقَاع» در حدیث ، نوع حلال آب جو - که امروزه به «ماء الشعير» شناخته می شود - است نه آب جویی که نوشیدن آن حرام است ، مگر گفته شود که نوشیدن آن در حَمَام ، علاوه بر حرام بودن و ایجاد مستی ، معده را بیش از پیش از بین می برد .

الفصل التاسع : وجبات الأكل 9 / 1 البُكْرَةُ وَالْعَشِيَّةُ الْكَتَاب : « وَ لَهُمْ رِزْقُهُمْ فِيهَا بُكْرَةً وَعَشِيًّا » . (1)

الحديث : 2681. عنه صلى الله عليه وآله : الكافي عن شهاب بن عبد ربّه : شكوتُ إلى أبي عبد الله عليه السلام ما ألقى من الأوجاع والشخيم ، فقال لي : تغدّ وتعيش ، ولا تأكل بينهما شيئاً ؛ فإنّ فيه فساد البدن ، أما سمعت الله عز وجل يقول : « وَ لَهُمْ رِزْقُهُمْ فِيهَا بُكْرَةً وَعَشِيًّا » . (2) 9 / 2 تأكيدُ الغداء والنهْيُ عَنْ تَرْكِهِ 2679. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله : رسول الله صلى الله عليه وآله : مَنْ أَرَادَ الْبَقَاءَ _ وَلَا بَقَاءَ _ فَلْيُيَاكِرِ الْغَدَاءَ ، وَلْيُجَوِّدِ الْحِذَاءَ ، وَلْيُخَفِّفِ الرِّدَاءَ ، وَلْيُقِلِّ مُجَامَعَةَ النِّسَاءِ . (3)

1- . مريم : 62 .

- 2- . الكافي ، ج 6 ، ص 288 ، ح 2 ، المحاسن ، ج 2 ، ص 195 ، ح 1565 ، طب الأئمة لابن بسطام ، ص 59 عن علي بن أبي صلب ابن أخي شهاب ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 342 ، ح 5 .
- 3- . كتاب من لا يحضره الفقيه ، ج 3 ، ص 555 ، ح 4902 ، صحيفه الإمام الرضا عليه السلام ، ص 231 ، ح 128 عن الإمام الرضا عن آبائه عليهم السلام عنه صلى الله عليه وآله وليس فيه من «ولْيُقِلِّ...» ، مكارم الأخلاق ، ج 1 ، ص 459 ، ح 1558 ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 341 ، ح 1 ؛ غريب الحديث لابن قتيبه ، ج 1 ، ص 343 ، ح 3 نحوه .

فصل نهم: نوبت های غذا**9 / 1 صبحگاهان و شامگاهان****9 / 2 تأکید بر خوردن ناشتایی و نهی از واگذاردن آن**

فصل نهم: نوبت های غذا 9 / 1 صبحگاهان و شامگاهان (و آنان، صبحگاهان و شامگاهان، روزی ویژه خویش را دارند)

حدیث 2686. عنه صلی الله علیه و آله: الکافی. به نقل از شهاب بن عبد ربّه: نزد امام صادق علیه السلام، از دردها و بدگواری هایی که داشتم، اظهار ناراحتی کردم. به من فرمود: «صبحانه بخور و شام بخور و در فاصله میان آنها چیزی مخور؛ چرا که موجب تباهی تن است. مگر نشنیده ای که خداوند عز و جل می فرماید: (و آنان، صبحگاهان و شامگاهان، روزی ویژه خویش را دارند). 9 / 2 تأکید بر خوردن ناشتایی و نهی از واگذاردن آن 2684. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: هر که جاودانگی می خواهد. و البتّه [برای غیر خدا] جاودانگی ای نیست. باید که چاشت را زودتر بخورد و ردای سُبُک بگیرد و کمتر با زنان بیامیزد.

2685. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: الإمام علی علیه السلام: مَنْ أَرَادَ الْبَقَاءَ - وَلَا بَقَاءَ - فَلْيُبَاكِرِ الْغَدَاءَ، وَلْيُؤَخِّرِ الْعِشَاءَ، وَلْيَقِلَّ غِشْيَانَ النِّسَاءِ، وَلْيُخَفِّفِ الرِّدَاءَ. (1) 2686. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: الإمام الصادق علیه السلام: إِذَا صَلَّيْتَ الْفَجْرَ فَكُلْ كِسْرَةً تُطَيِّبُ بِهَا نَكْهَتَكَ، وَتُطْفِئُ بِهَا حَرَارَتَكَ، وَتُقَوِّمُ بِهَا أَضْرَاسَكَ، وَتَشُدُّ بِهَا لِسْتِكَ، وَتَجْلِبُ بِهَا رِزْقَكَ، وَتُحَسِّنُ بِهَا خُلُقَكَ. (2) 2687. رسول الله صلی الله علیه و آله: عنه عليه السلام: يَنْبَغِي لِلْمُؤْمِنِ أَلَّا يَخْرُجَ مِنْ بَيْتِهِ حَتَّى يَطْعَمَ؛ فَإِنَّهُ أَعَزُّ لَهُ. (3) 2688. عنه صلى الله عليه وآله: ربيع الأبرار: فِي الْحَدِيثِ: تَرَكَ الْغَدَاءَ مَسْقَمَةً. (4) 9 / 3 تَأْكِيدُ الْعِشَاءِ وَالنَّهْيُ عَنِ تَرْكِهِ 2691. عنه صلى الله عليه وآله: رسول الله صلی الله علیه و آله: لَا تَدْعُوا الْعِشَاءَ وَلَوْ بِكَفِّ مِنْ تَمْرٍ؛ فَإِنَّ تَرْكَهُ يُهْرِمُ. (5).

1- الدعوات، ص 75، ح 176، الأملی للطوسی، ص 666، ح 1395 عن أبي غندر عن الإمام الصادق عليه السلام، عيون أخبار الرضا عليه السلام، ج 2، ص 38، ح 112 عن أحمد بن عامر الطائي عن الإمام الرضا عن آبائه عليهم السلام وزاد فيه «وليحد الحذاء»، طب الأئمة لابني بسطام، ص 29 عن حريز عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام وفيها «الغداء» بدل «الغذاء» وليس فيها «وليؤخر العشاء» وكلها عن الإمام علي عليه السلام، بحار الأنوار، ج 62، ص 267، ح 43 وص 262، ح 19؛ عيون الأخبار لابن قتيبة، ج 3، ص 271 وزاد فيه «وليلبس الحذاء»، شرح نهج البلاغه، ج 19، ص 124 كلاهما نحوه، كنز العمال، ج 10، ص 87، ح 28472 عن النزال بن سبره.

2- الدعوات، ص 140، ح 352، بحار الأنوار، ج 66، ص 345، ح 21.

3- المحاسن، ج 2، ص 236، ح 1727 عن حسين بن نعيم، بحار الأنوار، ج 66، ص 341، ح 3.

4- ربيع الأبرار، ج 2، ص 747.

5- سنن ابن ماجه، ج 2، ص 1113، ح 3355 عن جابر بن عبد الله، كنز العمال، ج 10، ص 46، ح 28290.

9 / 3 تأکید بر خوردن شام و نهی از وا گذاردن آن

2692. عنه صلی الله علیه و آله : امام علی علیه السلام : هر که جاودانگی می خواهد _ و البتّه [برای غیر خدا] جاودانگی ای نیست _ باید چاشت را زود بخورد ، شام را دیرتر بخورد ، (1) کمتر با زنان بیامیزد و ردای سبک بگیرد . 2693. عنه صلی الله علیه و آله : امام صادق علیه السلام : چون نماز صبح را خواندی ، پاره نانی بخور تا با آن : دهان خویش را خوش بو سازی ، حرارت خود را فرو بنشانی ، دندان هایت را استوار سازی ، لثه ات را استحکام بخشی ، روزی خویش را به چنگ آوری و خوی خود را نکو سازی . 2687. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : امام صادق علیه السلام : مؤمن را بایسته است که تا غذا نخورده ، از خانه بیرون نرود ؛ چرا که این کار به او استواری بیشتر می دهد . 2688. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : ربیع الأبرار : وا گذاردن ناشتایی ، مایه بیماری است . 9 / 3 تأکید بر خوردن شام و نهی از وا گذاردن آن 2691. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خوردن شام را وا مگذارید ، هر چند به مشتی خرما باشد ؛ زیرا وا گذاشتن آن ، انسان را پیر می کند .

1- . همان طور که از روایت 1468 استفاده می شود ، مقصود از «دیرتر خوردن» ، «خوردن پس از تاریک شدن شب» است .

2692. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : عنه صلی الله علیه و آله : لا تَدْعُوا الْعِشَاءَ وَلَوْ عَلَيَّ حَشَفَهِ ، إِنِّي أَخْشَى عَلَى أُمَّتِي مِنْ تَرْكِ الْعِشَاءِ الْهَرَمَ ؛ فَإِنَّ الْعِشَاءَ قُوَّةُ الشَّيْخِ وَالشَّابِّ . (1) 2693. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : عنه صلی الله علیه و آله : تَعَشَّوْا وَلَوْ بِكَفٍّ مِنْ حَشَفٍ ؛ فَإِنَّ تَرْكَ الْعِشَاءِ مَهْرَمَةٌ . (2) 2694. عنه صلی الله علیه و آله : الإمام الصادق علیه السلام : لا- تَدْعِ الْعِشَاءَ وَلَا وَبِثَلَاثِ لُقْمٍ بِمِلْحٍ . (3) 2695. عنه صلی الله علیه و آله : الإمام عليّ علیه السلام : عِشَاءُ الْأَنْبِيَاءِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ بَعْدَ الْعَتَمَةِ فَلَا تَدْعُوهُ ؛ فَإِنَّ تَرْكَ الْعِشَاءِ خَرَابُ الْبَدَنِ . (4) 2696. عنه صلی الله علیه و آله : الإمام الصادق علیه السلام : أَصْلُ خَرَابِ الْبَدَنِ تَرْكُ الْعِشَاءِ . (5) 2697. رسول الله صلی الله علیه و آله : عنه عليه السلام : لا خَيْرَ لِمَنْ دَخَلَ فِي السَّنِّ أَنْ يَبِيْتَ خَفِيفًا ، بَلْ يَبِيْتُ مُمْتَلِنًا خَيْرٌ لَهُ . (6) 2698. عنه صلی الله علیه و آله : عنه عليه السلام : يَنْبَغِي لِلشَّيْخِ الْكَبِيرِ الْأَيَّامَ إِلَّا وَجُوهُهُ مُمْتَلِيٌّ مِنَ الطَّعَامِ ؛ فَإِنَّهُ أَهْدَأُ لِنَوْمِهِ وَأَطْيَبُ لِنِكَهَتِهِ . (7) .

- 1- .المحاسن، ج 2، ص 196، ح 1571 عن جابر بن عبد الله، بحار الأنوار، ج 66، ص 343، ح 10 .
- 2- .سنن الترمذی، ج 4، ص 287، ح 1856، مسند أبي يعلى، ج 4، ص 240، ح 4336، تاريخ بغداد، ج 3، ص 396، ح 1520، مسند الشهاب، ج 1، ص 429، ح 735 كلها عن أنس، كنز العمال، ج 10، ص 46، ح 28289 .
- 3- .مكارم الأخلاق، ج 1، ص 424، ح 1447، بحار الأنوار، ج 66، ص 345، ح 20 .
- 4- .الكافي، ج 6، ص 288، ح 1، المحاسن، ج 2، ص 195، ح 1566 كلاهما عن محمد بن مسلم عن الإمام الصادق علیه السلام ، الخصال، ص 619، ح 10 عن أبي بصير ومحمد بن مسلم عن الإمام الصادق عن آبائه عنه عليهم السلام، تحف العقول، ص 110، مكارم الأخلاق، ج 1، ص 424، ح 1444، بحار الأنوار، ج 66، ص 342، ح 6 .
- 5- .الكافي، ج 6، ص 288، ح 2 عن هشام بن الحكم، المحاسن، ج 2، ص 196، ح 1570 عن الإمام الباقر علیه السلام موفيه «أول» بدل «أصل»، بحار الأنوار، ج 66، ص 343، ح 9 .
- 6- .الكافي، ج 6، ص 289، ح 6، المحاسن، ج 2، ص 198، ح 1576 كلاهما عن الوليد بن صبيح، بحار الأنوار، ج 66، ص 344، ح 15 .
- 7- .كتاب من لا يحضره الفقيه، ج 3، ص 359، ح 4271، مكارم الأخلاق، ج 1، ص 315، ح 1005، بحار الأنوار، ج 66، ص 345، ح 20 .

2699. عنه صلى الله عليه و آله : پیامبر خدا صلى الله عليه و آله : خوردن شام را وا مگذارید ، هر چند به خوردن دانه ای خرمای خشکیده باشد . من بر ائمت خویش ، از این ، بیم دارم که از وا گذاردن شام ، پیری (در هم شکستگی) به سراغشان آید ؛ چرا که شام ، مایه نیرومندی پیر و جوان است . 2700. عنه صلى الله عليه و آله (_ لِعَلَى عَلَيْهِ السَّلَام _) پیامبر خدا صلى الله عليه و آله : شام بخورید ، هر چند به مشتی خرمای خشکیده باشد ؛ چرا که وا گذاردن شام ، مایه پیری است . 2694. پیامبر خدا صلى الله عليه و آله : امام صادق علیه السلام : خوردن شام را وا مگذار ، هر چند به سه لقمه [نان] با نمک باشد . 2695. پیامبر خدا صلى الله عليه و آله : امام علی علیه السلام : شام خوردن پیامبران ، پس از تاریکی شب بوده است . آن را وا مگذارید ؛ چرا که وا گذاردن آن ، ویرانی تن است . 2696. پیامبر خدا صلى الله عليه و آله : امام صادق علیه السلام : سرچشمه ویرانی تن ، وا گذاردن شام است . 2697. پیامبر خدا صلى الله عليه و آله : امام صادق علیه السلام : برای کسی که پا به سن نهاده ، خوب نیست با شکم سبک بخوابد ؛ بلکه اگر با شکم پُر بخوابد ، برایش بهتر است . 2698. پیامبر خدا صلى الله عليه و آله : امام صادق علیه السلام : برای پیر کهن سال ، بایسته است که حتماً به گاه خفتن ، شکمش از غذا پُر باشد . این ، سبب خواب آرام تر و بوی خوش تر دهان برای اوست . .

2699. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: المحاسن عن المفضل بن عمر: دَخَلْتُ عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ لَيْلَةً وَهُوَ يَتَعَشَّى . فَقَالَ : يَا مُفَضَّلُ ، أَدْنُ وَكُلْ .

قُلْتُ : قَدْ تَعَشَّيْتُ .

فَقَالَ : أَدْنُ فَكُلْ ؛ فَإِنَّهُ يُسْتَحَبُّ لِلرَّجُلِ إِذَا اكْتَهَلَ الْأَيْبَتَ إِلَّا وَفِي جَوْفِهِ طَعَامٌ حَدِيثٌ . فَدَنَوْتُ فَأَكَلْتُ . (1) 2700. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله (_ به علی علیه السلام _) الإمام الصادق علیه السلام : تَرَكَ الْعِشَاءَ مَهْرَمَةً ، وَيَنْبَغِي لِلرَّجُلِ إِذَا أَسَنَّ الْأَيْبَتَ إِلَّا وَجَوْفُهُ مُمْتَلِئٌ مِنَ الطَّعَامِ . (2) 2701. الكافي عن أبي شهاب : الكافي عن علي بن أبي علي اللهيبي عن الإمام الصادق عليه السلام : ما تقول أطبأؤكم في عشاء الليل؟

قُلْتُ : إِنَّهُمْ يَنْهَوْنَ عَنْهُ .

قَالَ : لَكِنِّي أَمُرُّكُمْ بِهِ . (3) 2702. رسول الله صلی الله علیه و آله: الكافي عن زياد بن أبي الحلال: تَعَشَّيْتُ مَعَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقَالَ : الْعِشَاءُ بَعْدَ الْعِشَاءِ الْآخِرَةُ عِشَاءُ النَّبِيِّينَ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ . (4) .

-
- 1- .المحاسن، ج 2، ص 197، ح 1575، بحار الأنوار، ج 66، ص 344، ح 14 .
 - 2- .الكافي، ج 6، ص 288، ح 3 عن جميل بن صالح، المحاسن، ج 2، ص 197، ح 1574، عن حماد، بحار الأنوار، ج 66، ص 344، ح 13 .
 - 3- .الكافي، ج 6، ص 289، ح 10، بحار الأنوار، ج 66، ص 347، ح 24 .
 - 4- .الكافي، ج 6، ص 289، ح 7، المحاسن، ج 2، ص 195، ح 1567، بحار الأنوار، ج 66، ص 342، ح 7 .

2703. عنه صلى الله عليه وآله (_ لَمَّا قَالَ لَهُ الْحَسَنُ عَلَيْهِ السَّلَامُ : يَا رَسُولَ (الْمُحَاسِنِ _ به نقل از مفضل بن عمر: شبی ، در حالی که امام صادق علیه السلام شام می خورد ، بر ایشان وارد شدم . فرمود : «ای مفضل! پیش آی و بخور» .

گفتم : شام خورده ام .

فرمود : «پیش آی و بخور؛ زیرا مستحب است مرد ، هنگامی که به میان سالی درآمد ، شب را در حالی بخوابد که غذایی تازه در شکم اوست» .

من نیز پیش رفتم و خوردم . 2704. عنه صلى الله عليه وآله (_ لَمَّا سَأَلَهُ الْحَسَنُ عَلَيْهِ السَّلَامُ : يَا أَبَتَاهُ ،) امام صادق علیه السلام : وا گذاردن شام ، مایه پیری است . برای مرد ، آن هنگام که پا به سن نهاد ، بایسته است که تنها در حالی بخوابد که درونش از غذا پر باشد . 2705. رسول الله صلى الله عليه وآله : الكافي_ به نقل از علی بن ابی علی لهبی _ : امام صادق علیه السلام فرمود : «طیبیان شما درباره شام شب ، چه می گویند؟» .

گفتم : ما را از آن ، باز می دارند .

فرمود : «اما من ، شما را بدان ، فرمان می دهم» . 2701. الكافي (_ به نقل از ابو شهاب _) الكافي_ به نقل از زیاد بن ابی الحلال: با امام صادق علیه السلام شام خوردم . فرمود : «شام پس از نمازِ خفتن ، شام پیامبران است» . .

2702. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : الإمام الصادق علیه السلام : مَنْ تَرَكَ الْعِشَاءَ لَيْلَةً مَاتَ عِرْقٌ فِي جَسَدِهِ وَلَا يَحْيَا أَبَدًا .
 (1) 2703. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله (_ هنگامی که حسن علیه السلام به پیامبر صلی الله علیه و آله) رسول الله صلی الله علیه و آله : مَنْ تَرَكَ الْعِشَاءَ لَيْلَةً السَّبَبِ وَلَيْلَةَ الْأَحَدِ مُتَوَالِيَتَيْنِ ، ذَهَبَ عَنْهُ مَا لَا يَرْجِعُ إِلَيْهِ أَرْبَعِينَ يَوْمًا . (2) 2704. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله (_ در پاسخ به امام حسن علیه السلام که پرسید : پدر) الإمام الصادق علیه السلام : مَنْ تَرَكَ الْعِشَاءَ لَيْلَةً السَّبَبِ وَلَيْلَةَ الْأَحَدِ مُتَوَالِيَتَيْنِ ، ذَهَبَتْ عَنْهُ قُوَّتُهُ فَلَمْ تَرْجِعْ إِلَيْهِ أَرْبَعِينَ يَوْمًا . (3) 2705. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : الإمام الصادق علیه السلام : مَنْ تَرَكَ الْعِشَاءَ نَقَصَتْ مِنْهُ قُوَّةٌ وَلَا تَعُودُ إِلَيْهِ . (4) 2706. رسول الله صلی الله علیه و آله (_ لِعَلِّيَّ عَلَيْهِ السَّلَامُ _) الكافي عن سليمان بن جعفر الجعفری : كَانَ أَبُو الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ لَا يَدْعُ الْعِشَاءَ وَلَوْ بَكَعَكَه .

وكان يقول عليه السلام : إِنَّهُ قُوَّةٌ لِلْجِسْمِ _ وَقَالَ : وَلَا أَعْلَمُهُ إِلَّا قَالَ : _ وَصَالِحٌ لِلْجَمَاعِ . (5) 2707. عنه صلی الله علیه و آله (_ في فضل زياره الحسين عليه السلام _) الإمام الرضا عليه السلام : إِذَا اكْتَهَلَ الرَّجُلُ فَلَا يَدْعُ أَنْ يَأْكُلَ بِاللَّيْلِ شَيْئًا ؛ فَإِنَّهُ أَهْدَى (6) لِلنَّوْمِ وَأَطْيَبُ لِلنَّكْهَةِ . (7) .

-
- 1- .مكارم الأخلاق، ج 1، ص 424، ح 1448، بحار الأنوار، ج 66، ص 345، ح 20.
 - 2- .مكارم الأخلاق، ج 1، ص 424، ح 1445، بحار الأنوار، ج 66، ص 345، ح 20.
 - 3- .الكافي، ج 6، ص 289، ح 8، المحاسن، ج 2، ص 198، ح 1578 كلاهما عن جميل بن درّاج، بحار الأنوار، ج 66، ص 345، ح 17.
 - 4- .المحاسن، ج 2، ص 198، ح 1579، بحار الأنوار، ج 66، ص 345، ح 18.
 - 5- .الكافي، ج 6، ص 288، ح 5، المحاسن، ج 2، ص 199، ح 1580، بحار الأنوار، ج 66، ص 345، ح 19.
 - 6- .في المحاسن: «أهدأ» بدل «أهدى».
 - 7- .الكافي، ج 6، ص 288، ح 4، المحاسن، ج 2، ص 198، ح 1577 كلاهما عن سعيد بن جناح، بحار الأنوار، ج 66، ص 344، ح 16.

2708. رسول الله صلی الله علیه و آله: امام صادق علیه السلام: هر کس شام را وا گذارد، رگی در بدن وی می میرد و هرگز زنده نمی شود.
 2706. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله (_ به علی علیه السلام _) پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: هر کس شام را در شب شنبه و شب یکشنبه، پشت سر هم وا گذارد، چیزی از کف او می رود که تا چهل روز به وی باز نمی گردد. 2707. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله (_ در فضیلت زیارت امام حسین علیه السلام _) امام صادق علیه السلام: هر کس شام را در شب شنبه و شب یکشنبه، پشت سر هم وا گذارد، نیروی وی از کف می رود و این نیرو تا چهل روز به وی باز نمی گردد. 2708. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: امام صادق علیه السلام: هر کس شام خوردن را وا گذارد، نیروی از او کاسته می شود و به او باز نمی گردد. 2709. جامع الأخبار عن أصبغ بن نباته: الکافی _ به نقل از سلیمان بن جعفر جعفری: امام کاظم علیه السلام شام خوردن را وا نمی گذارد، هر چند به خوردن یک کلوچه بود.

ایشان می فرمود: «آن، نیروی برای تن است» و نمی دانم دیگر چه چیزی فرمود، جز این که دقیقاً این سخن را هم فرمود که: «و کار آمد برای آمیزش است». 2709. جامع الأخبار (_ به نقل از اصبغ بن نباته _) امام رضا علیه السلام: مباد که مرد، هنگامی که میان سال می شود، خوردن چیزی را در هر شب، وا گذارد؛ زیرا این کار، سبب خواب آرام تر و بوی خوش تر دهان است. .

2710. رسول الله صلى الله عليه وآله (_ لَمَّا سُدَّ مِثْلَ عَن وَجْهِ تَسْمِيَةِ الْقِيَامَةِ _) الإمام الرضا عليه السلام : إِنَّ فِي الْجَسَدِ عِرْقًا يُقَالُ لَهُ : الْعِشَاءُ ؛ فَإِنْ تَرَكَ الرَّجُلُ الْعِشَاءَ لَمْ يَزَلْ يَدْعُو عَلَيْهِ ذَلِكَ الْعِرْقُ إِلَى أَنْ يُصَبَّحَ ، يَقُولُ : أَجَاعَكَ اللَّهُ كَمَا أَجَعْتَنِي ، وَأَظْمَأَكَ اللَّهُ كَمَا أَظْمَأْتَنِي .

فَلَا يَدَعَنَّ أَحَدُكُمْ الْعِشَاءَ وَلَوْ بَلَقَمَهُ مِنْ خُبْزٍ أَوْ شَرِبَهُ مِنْ مَاءٍ . (1) 9 / 4 وَجِبَهُ فِي الْيَوْمِ 2711. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله : رسول الله صلى الله عليه وآله : مَنْ أَكَلَ فِي الْيَوْمِ مَرَّةً لَمْ يَكُنْ جَائِعًا ، وَمَنْ أَكَلَ مَرَّتَيْنِ لَمْ يَكُنْ عَابِدًا ، وَمَنْ أَكَلَ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ اِرْبُطُوهُ مَعَ الدَّوَابِّ . (2) 2712. الجعفریات عن رسول الله صلى الله عليه وآله : شعب الإيمان عن عائشه : رَأَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَأَنَا أَكُلُ فِي يَوْمٍ مَرَّتَيْنِ ، فَقَالَ :

يَا عَائِشَةُ اتَّخَذْتَ الدُّنْيَا بَطْنِكَ ! أَكْثَرَ مِنْ أَكْلِهِ كُلَّ يَوْمٍ سَدْرَفٌ ، وَاللَّهِ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ . (3) 9 / 5 ثَلَاثَ وَجَبَاتٍ فِي يَوْمَيْنِ 2715. الإمام الباقر عليه السلام عن جابر بن عبد الله : الإمام الرضا عليه السلام : الَّذِي يَجِبُ أَنْ يَكُونَ أَكْلَكَ فِي كُلِّ يَوْمٍ عِنْدَمَا يَمْضِي مِنَ النَّهَارِ ثَمَانًا (4) سَاعَاتٍ أَكَلَهُ وَاحِدَةً ، أَوْ ثَلَاثَ أَكَلَاتٍ فِي يَوْمَيْنِ ، تَتَغَدَّى بَاكِرًا فِي أَوَّلِ يَوْمٍ ثُمَّ تَتَعَشَّى ، فَإِذَا كَانَ فِي الْيَوْمِ الثَّانِي عِنْدَ مُضِيِّ ثَمَانٍ (5) سَاعَاتٍ مِنَ النَّهَارِ أَكَلْتَ أَكْلَةً وَاحِدَةً وَلَمْ تَحْتَجِ إِلَى الْعِشَاءِ (6) ، وَلِيَكُنْ ذَلِكَ بِقَدْرِ لَا يَزِيدُ وَلَا يَنْقُصُ . 7 .

1- .الكافي، ج 6، ص 289، ح 12، بحار الأنوار، ج 66، ص 347، ح 26 .

2- .المواعظ العديدة، ص 127 .

3- .شعب الإيمان، ج 5، ص 32، ح 5665، الترغيب والترهيب، ج 3، ص 140، ح 14، كنز العمال، ج 15، ص 263، ح 40885 و ص 433، ح 41714 نقلًا عن الديلمي .

4- .. كذا في المصدر، والقياس «ثمانى» .

5- .زاد في بعض نسخ المصدر وبحار الأنوار هنا : «وكذا أمر جدّي محمد صلى الله عليه وآله عليًا عليه السلام في كل يوم وجهه وفي غده وجبتين» .

6- .طب الإمام الرضا عليه السلام، ص 15، بحار الأنوار، ج 62، ص 311 .

9 / 4 یک وعده در روز

9 / 5 سه وعده در دو روز

2712. الجعفریات: امام رضا علیه السلام: در بدن، رگی است که آن را «عشاء (شام)» گویند. اگر شخص شام خوردن را واگذارد، آن رگ تا صبح، او را نفرین می کند و می گوید: «خدا تو را گرسنه بدارد، چنان که مرا گرسنه بداشتی، و تشنه بدارد، چنان که تشنه ام داشتی» (1). پس مباد کسی از شما خوردن شام را واگذارد، هر چند به یک لقمه نان یا جرعه ای آب باشد. 9 / 4 یک وعده در روز 2715. امام باقر علیه السلام (به نقل از جابر بن عبد الله) پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: هر کس که در روز، یک بار غذا می خورد، گرسنه نمی ماند؛ هر که دو بار می خورد، پرستشگر نیست؛ و هر که سه بار می خورد، او را با چارپایان ببندید. 2716. رسول الله صلی الله علیه و آله (لَمَّا سئلَ: مَتَى السَّاعَةُ؟) (شعب الإیمان) به نقل از عایشه: پیامبر خدا مرا دید که روزی دو بار غذا می خورم. فرمود: «ای عایشه! همه دنیا را شکم خویش گرفته ای! بیشتر از یک بار خوردن در هر روز، اسراف است و خداوند، اسراف کنندگان را دوست ندارد». 9 / 5 سه وعده در دو روز 2719. عنه صلی الله علیه و آله: امام رضا علیه السلام: مقدار بایسته در خوراک، آن است که چون هشت ساعت از روز می گذرد، یک بار غذا بخوری، یا در دو روز، سه وعده غذا میل کنی [، بدین ترتیب که]: در پگاه نخستین روز، ناشتایی بخوری، سپس در همان روز، شام بخوری و سپس چون دیگر روز فرا رسید، پس از گذشت هشت ساعت از آغاز روز، یک وعده دیگر بخوری و در آن روز، تو را به شام، نیازی نیست (2) این غذا، باید به اندازه باشد و نه بر آن، افزوده و نه از آن، کاسته شود.

1- علامه مجلسی می گوید: این دعا، یک مثل است برای بیان زیان دیدن آن رگ و در نتیجه رسیدن زیان دیدگی آن به بدن، گویا که آن رگ، دعا می کند و دعایش هم برآورده می شود (بحار الأنوار: ج 66 ص 347).

2- در برخی از نسخه های طب الإمام الرضا علیه السلام و در بحار الأنوار، در این قسمت، چنین افزوده ای هست: «جَدَّ من مُحَمَّد صلی الله علیه و آله، علی علیه السلام را چنین فرمود که: [از هر دو روز،] در یک روزش، یک وعده و در روز دیگرش، دو وعده باشد».

سخنی درباره احادیث مربوط به وعده های غذا

سخنی درباره احادیث مربوط به وعده های غذاچنان که ملاحظه شد ، احادیث این فصل ، به پنج دسته تقسیم می شوند : 1 . احادیثی که با الهام از قرآن کریم _ آن جا که از غذای بهشتیان ، سخن به میان آورده است _ به دو وعده غذا در هر روز (به هنگام صبحگاهان و شامگاهان) سفارش می کند . 2 . احادیثی که بر خوردن صبحانه تأکید می ورزند و از وا گذاردن آن ، نهی می کنند . 3 . احادیثی که بر خوردن شام ، تأکید می کنند و از وا گذاردن آن ، بویژه از جانب سالمندان ، باز می دارند . 4 . احادیثی که بر خوردن یک وعده غذا در هر روز ، تأکید دارند . 5 . احادیثی که به خوردن سه وعده غذا در دو روز ، سفارش می کنند . هر چند این احادیث ، در نگاه نخست ، متعارض می نمایند ، اما تأمل در آنها روشن می سازد که احادیث سه دسته نخست ، هیچ تعارضی با یکدیگر ندارند و حتی همدیگر را تأیید نیز می کنند ؛ زیرا دسته نخست ، به خوردن دو وعده صبحانه و شام ، سفارش می کند و دسته های دوم و سوم ، از وا گذاردن صبحانه و شام ، نهی می نمایند . دسته چهارم نیز با حدیث های پیشین ، تعارض ندارد ؛ زیرا این دسته به بسنده بودن یک وعده در روز ، تصریح دارد و احادیث دسته های پیشین هم به دو

وعده، توصیه می کنند. و اما حدیثی که به سه وعده غذا در دو روز سفارش می کند، از آن روی که در کتاب طب الإمام الرضا علیه السلام نقل شده و انتساب این کتاب به امام رضا علیه السلام به اثبات نرسیده، دچار ضعف در سند است، چنان که به لحاظ دلالت نیز ضعیف است؛ زیرا مخاطب این حدیث، مأمون عباسی است و شاید اساساً این توصیه، به او اختصاص داشته باشد. بنا بر این، جمع بندی احادیث پیشین، این می شود که خوردن دو وعده در صبحگاهان و شامگاهان، برای استمرار تن درستی، سودمند است، چنان که بهشتیان نیز _ که در سرای سلامت، زندگی جاوید دارند (1)_ در همین دو وقت، غذا میل می نمایند: (و آنان، صبحگاهان و شامگاهان، روزی ویژه خویش را دارند). (2)

-
- 1- اشاره است به: «لَهُمْ دَارُ السَّلَامِ عِنْدَ رَبِّهِمْ؛ آنان را نزد پروردگارشان سرای عافیت است» (انعام: آیه 127).
- 2- مریم: آیه 62.

بخش پنجم : درمان با غذاها و گیاهان دارویی

اشاره

بخش پنجم: درمان با غذاها و گیاهان دارویی فصل یکم: تُرُنْجفصل دوّم: آل_وفصل سوّم: برنجفصل چهارم: بادروج (حَوک) فصل پنجم: بادمجانفصل ششم: باقالافصل هفتم: پیازفصل هشتم: خربزهفصل نهم: تخم مرغفصل دهم: سیب

فصل یازدهم: تلینہ فصل دوازدهم: خرما فصل سیزدهم: انجیر فصل چہاردهم: سیر فصل پانزدهم: پنیر فصل شانزدهم: جرجیر فصل
ہفدهم: زردک فصل ہیجدهم: گردو فصل نوزدهم: ہزار اسپند فصل بیستم: شنبلیله فصل بیست و یکم: شیرین فصل بیست و دوّم:
نخود فصل بیست و سوم: نان فصل بیست و چہارم: کاهو فصل بیست و پنجم: سرکہ فصل بیست و ششم: انار فصل بیست و ہفتم:
مویز فصل بیست و ہشتم: زیتون فصل بیست و نهم: آویشن .

فصل سی ام : مُشککفصل سی و یکم : بَهْفصل سی و دوم : شِکر فصل سی و سوم : شلغمفصل سی و چهارم : چغندر فصل سی و پنجم : روغن حیوانیفصل سی و ششم : سَد یا (سَدنا) فصل سی و هفتم : سَوِیْق فصل سی و هشتم : پیهْفصل سی و نهم : عدس فصل چهل و یکم : انگور فصل چهل و دوم : عُناب فصل چهل و سوم : سِدِجِد فصل چهل و چهارم : تُرْب فصل چهل و پنجم : خُرْفَه فصل چهل و ششم : خیار فصل چهل و هفتم : کدو فصل چهل و هشتم : کباب .

فصل چهل و نهم: ترهفصل پنجاهم: کرفسفصل پنجاه و یکم: قارچفصل پنجاه و دوم: گالیفصل پنجاه و سوم: کُندر فصل پنجاه و چهارم: شیرفصل پنجاه و پنجم: گوشتفصل پنجاه و ششم: لوبیافصل پنجاه و هفتم: ماشفصل پنجاه و هشتم: نمکفصل پنجاه و نهم: هَلیمفصل شصتم: کاسنی .

الفصل الأول: الأترج: 1 / 1 تأكيد أكل الأترج 2751. رسول الله صلى الله عليه وآله (_ لِرَجُلٍ قَالَ : أَحِبُّ أَنْ أُحْشَرَ يَوْمَ الْقِيَامِ) الدعوات: زُورِي : . . . كُلِّ الْفَاكِهَةِ فِي إِقْبَالِ دَوْلَتِهَا ، وَأَفْضَلُ لَهَا الرُّمَانُ وَالْأُتْرُجُ ، وَمِنْ الرِّيَّاحِينَ الْوَرْدُ وَالْبَنْفَسَجُ . (1) 1 / 2 خَوَاصُّ الْأُتْرُجِ 2751. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله (_ به مردی که گفت : من دوست دارم در روز قیامت، با) رسول الله صلى الله عليه وآله : عَلَيْكُمْ بِالْأُتْرُجِ ؛ فَإِنَّهُ يُنِيرُ الْفُؤَادَ ، وَيَزِيدُ فِي الدِّمَاغِ . (2) .

-
- 1- .الدعوات، ص 159، ح 436 .
- 2- .طبّ النبیّ صلى الله عليه وآله، ص 8، بحار الأنوار، ج 62، ص 297؛ الفردوس، ج 3، ص 30، ح 4062 عن عبد الرحمن بن دلهم وفيه «يشدّ» بدل «ينير»، كنز العمال، ج 10، ص 40، ح 28257 .

فصل یکم : تَرُنْج

1 / 1 تأکید بر خوردن تَرُنْج

1 / 2 خواص تَرُنْج

فصل یکم: تَرُنْج 1 / 1 تأکید بر خوردن تَرُنْج 2755. عنه صلی الله علیه و آله: الدعوات: روایت شده است که: «... میوه را در ایام دولتش بخور؛ و برترین میوه ها، انار و تَرُنْج است. از سبزی ها نیز گل سرخ و بنفشه، برترین هستند». 1 / 2 خواص تَرُنْج 2754. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: بر شما باد تَرُنْج: چرا که دل را نورانی می سازد و بر توان مغز می افزاید. (1)

1- در الفردوس، به جای «نورانی می سازد»، «نیرو می بخشد» آمده است.

1 / 3 أكل الأترج بعد الطعام 2757. تفسير فرات (_ به نقل از ابو درداء _) الكافي عن عبدالله بن إبراهيم الجعفرى عن الإمام الصادق عليه السلام: بِأَيِّ شَيْءٍ يَأْمُرُكُمْ أَطْبِئُواكُمْ فِي الْأَتْرَجِ؟

فَقُلْتُ: يَأْمُرُونَنَا أَنْ نَأْكُلَهُ قَبْلَ الطَّعَامِ.

فَقَالَ: إِنِّي أَمَرْتُكُمْ بِهِ بَعْدَ الطَّعَامِ. (1) 2758. رسول الله صلى الله عليه وآله: الكافي عن إبراهيم بن عمر اليماني: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِنَّهُمْ يَزْعُمُونَ أَنَّ الْأَتْرَجَ عَلَى الرَّيْقِ أَجْوَدُ مَا يَكُونُ.

فَقَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِنْ كَانَ قَبْلَ الطَّعَامِ خَيْرٌ فَهُوَ بَعْدَ الطَّعَامِ خَيْرٌ، وَخَيْرٌ وَأَجْوَدُ. (2) 2759. عنه صلى الله عليه وآله: (_ فِي ذِكْرِ جَهَنَّمَ _) الْإِمَامُ الصَّادِقُ عَلَيْهِ السَّلَامُ: كُلُوا الْأَتْرَجَ بَعْدَ الطَّعَامِ؛ فَإِنَّ آلَ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ يَفْعَلُونَ ذَلِكَ. (3) 1 / 4 أكل الأترج بالليل 2758. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: الإمام الرضا عليه السلام: أكل الأترج بالليل، يقلب العين، ويورث الحول. (4).

1- الكافي، ج 6، ص 360، ح 2، المحاسن، ج 2، ص 373، ح 2304 وح 2306 نحوه وكلاهما عن الإمام أبي الحسن عليه السلام ، بحار الأنوار، ج 66، ص 192، ح 4.

2- الكافي، ج 6، ص 360، ح 5.

3- الكافي، ج 6، ص 360، ح 3، المحاسن، ج 2، ص 372، ح 2302 كلاهما عن أبي بصير، الخصال، ص 632، ح 10 عن أبي بصير ومحمد بن مسلم عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام، غرر الحكم، ح 7245 وفيهما «قبل الطعام وبعده»، تحف العقول، ص 122 نحوه والثلاثة الأخيره عن الإمام علي عليه السلام، بحار الأنوار، ج 66، ص 191، ح 2.

4- طب الإمام الرضا عليه السلام، ص 27، بحار الأنوار، ج 62، ص 321 وفيه «يوجب» بدل «يورث».

1 / 3 خوردن تُرنج پس از غذا**1 / 4 نخوردن تُرنج در شب**

1 / 3 خوردن تُرنج پس از غذا 2761. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: الکافی_ به نقل از عبد الله بن ابراهیم جعفری_: امام صادق علیه السلام فرمود: «پزشکانِ شما درباره تُرنج چه دستور می دهند؟».

گفتم: دستور می دهند که آن را پیش از غذا بخوریم.

فرمود: «اما من، شما را به خوردن آن پس از غذا فرمان می دهم». 2762. رسول الله صلی الله علیه و آله: الکافی_ به نقل از ابراهیم بن عمر یمانی: به امام صادق علیه السلام گفتم: آنان مدعی اند که بهترین وضعیت برای خوردن تُرنج، حالت ناشتاست.

امام صادق علیه السلام فرمود: «اگر پیش از غذا خوب باشد، پس از غذا به مراتب بهتر و پسندیده تر است». 2763. عنه صلی الله علیه و آله: امام صادق علیه السلام: تُرنج را پس از غذا بخورید؛ چرا که خاندان محمد صلی الله علیه و آله چنین می کنند. (1) 1 / 4 نخوردن تُرنج در شب 2766. رسول الله صلی الله علیه و آله: امام رضا علیه السلام: خوردن تُرنج در شب، چشم را برمی گرداند و کژچشمی به جای می گذارد.

1- در النخصال و غرر الحکم، عبارت، به صورت «تُرنج را پیش از غذا و پس از آن بخورید...» آمده است.

1 / 5 ما يَهْضِمُ الأُتْرُجَ 2764. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: الإمام الباقر عليه السلام: إِنَّ الأُتْرُجَ لثَقِيلٌ ، فَإِذَا أُكِلَ ، فَإِنَّ الخُبْزَ اليَابِسَ يَهْضِمُهُ مِنَ المَعِدَةِ . (1) 2765. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: الإمام الرضا عليه السلام: الخُبْزُ اليَابِسُ يَهْضِمُ الأُتْرُجَ . (2) 2766. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: الكافي عن أبي بصير: كَانَ عِنْدِي صَدِيفٌ فَتَسَدَّ هَيَّ أُتْرُجًا بِعَسَلٍ فَأَطَعَمْتُهُ وَأَكَلْتُ مَعَهُ ، ثُمَّ مَضَيْتُ إِلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَإِذَا المَائِدَةُ بَيْنَ يَدَيْهِ ، فَقَالَ لِي : أَدْنُ فَكُلْ .

فَقُلْتُ : إِنِّي أَكَلْتُ قَبْلَ أَنْ آتِيكَ أُتْرُجًا بِعَسَلٍ ، وَأَنَا أَجِدُ ثِقَلَهُ ؛ لِأَنَّي أَكْثَرْتُ مِنْهُ .

فَقَالَ : يَا غُلَامُ ! انْطَلِقْ إِلَى الجَارِيَةِ ، فَقُلْ لَهَا : اِئْتِنِي إِلَيْنَا بِحَرْفٍ رَغِيفٍ يَابِسٍ مِنَ الَّذِي تُجَفِّفُهُ فِي التَّنَوُّرِ . فَأْتِنِي بِهِ ، فَقَالَ لِي : كُلْ مِنْ هَذَا الخُبْزِ اليَابِسِ ؛ فَإِنَّهُ يَهْضِمُ الأُتْرُجَ .

فَأَكَلْتُهُ ، ثُمَّ قُمْتُ فَكَأَنِّي لَمْ أَكُلْ شَيْئًا . (3) .

1- .الأمالى للطوسى ، ص 369 ، ح 786 عن علي بن علي بن رزين عن الإمام الرضا عن آبائه عليهم السلام ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 191 ، ح 1 .

2- .الكافي ، ج 6 ، ص 360 ، ح 4 عن أحمد بن محمد بن أبي نصر ، طب الأئمة لابنى بسطام ، ص 136 عن إبراهيم بن الحسن الجعفرى عن الإمام الصادق عليه السلاموفيه «الجبن اليابس» بدل «الخبز اليابس» ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 275 ، ح 8 .

3- .الكافي ، ج 6 ، ص 359 ، ح 1 ، المحاسن ، ج 2 ، ص 373 ، ح 2305 ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 192 ، ح 5 .

1 / 5 آنچه تُرُنَج را هضم می کند

1 / 5 آنچه تُرُنَج را هضم می کند 2769. رسول الله صلی الله علیه و آله: امام باقر علیه السلام: تُرُنَج، سنگین است. چون خورده شود، نان خشک، آن را در معده هضم می کند. 2770. عنه صلی الله علیه و آله: امام رضا علیه السلام: نان خشک، تُرُنَج را هضم می کند. (1) 2771. عنه صلی الله علیه و آله: الکافی_ به نقل از ابو بصیر: میهمانی داشتم که به تُرُنَج همراه با غسل، اظهار تمایل کرد. آن را به او دادم و خود نیز با وی خوردم. سپس نزد امام صادق علیه السلام رفتم و دیدیم که سفره ای نزد ایشان گشوده است. به من فرمود: «پیش آی و بخور».

گفتم: پیش از آن که نزد شما بیایم، تُرُنَج و غسل خورده ام و اکنون سنگینی آن را احساس می کنم؛ زیرا زیاد خورده ام.

[ایشان به یکی از غلامان خود] فرمود: «ای غلام! نزد کنیز برو و به او بگو: برایمان یک کناره نان خشک، از آنچه در تنور خشک می کنی، بفرست».

آن نان، آورده شد. پس به من فرمود: «از این نان خشک بخور؛ چرا که تُرُنَج را هضم می کند».

من آن را خوردم و سپس از جای برخاستم، گویا که هیچ چیز نخورده ام.

1- در طبّ الأئمّه، به جای «نان»، واژه «پنیر» آمده است.

1 / 6 مُرَبِّي الأَتْرَجِ 2769. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: طَبَّ الأَثَمَةِ: عَنِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ الْحَسَنِ الْجَعْفَرِيِّ عَنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنَّهُ قَالَ لِأَصْحَابِهِ:

أخبروني بِأَيِّ شَيْءٍ يَأْمُرُكُمْ بِهِ أَطْبَاؤُكُمْ فِي الأَتْرَجِ؟

قَالَ: يَا بَنَ رَسُولِ اللَّهِ، يَأْمُرُونَنَا بِهِ قَبْلَ الطَّعَامِ.

قَالَ: مَا مِنْ شَيْءٍ أَرَدْنَا مِنْهُ قَبْلَ الطَّعَامِ، وَمَا مِنْ شَيْءٍ أَنْفَعَ مِنْهُ بَعْدَ الطَّعَامِ، فَعَلَيْكُمْ بِالمُرَبِّي مِنْهُ؛ فَإِنَّ لَهُ رَائِحَةً فِي الجَوْفِ كَرَائِحَةِ {-1-} المِسْكِ. 1 / 7 النَّظْرُ إِلَى الأَتْرَجِ 2772. رسول الله صلی الله علیه و آله: المعجم الكبير عن أبي كَبِشَةَ الأَنْمَارِي: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ يُعْجِبُهُ النَّظْرُ إِلَى الأَتْرَجِ، وَكَانَ يُعْجِبُهُ النَّظْرُ إِلَى الحَمَامِ الأَحْمَرِ (1). (2) 2773. عنه صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: الإمام الرضا عليه السلام: إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ كَانَ يُعْجِبُهُ النَّظْرُ إِلَى الأَتْرَجِ الأَخْضَرَ وَالتَّقَّاحِ الأَحْمَرَ. (3).

1- طَبَّ الأَثَمَةِ لابن بسطام، ص 135، بحار الأنوار، ج 66، ص 192، ح 7.

2- في النهاية لابن الأثير: قال أبو موسى: قال هلال بن العلاء: هو التَّقَّاح. قال: وهذا التفسير لم أره لغيره (النهاية، ج 1، ص 446).

3- المعجم الكبير، ج 22، ص 339، ح 850، تاريخ دمشق، ج 43، ص 344، ح 9209، تهذيب التهذيب، ج 1، ص 496، ح 1305 وليس فيه «وكان يعجبه النظر إلى الحمام الأحمر»، تاريخ أصبهان، ج 1، ص 397، ح 745 عن طاووس وفيه «الأخضر» بدل «الأحمر»، كنز العمال، ج 7، ص 150، ح 18460؛ بحار الأنوار، ج 65، ص 26.

1 / 6 مَرَبَّای تَرْج

1 / 7 نگاه کردن به تَرْج

1 / 6 مَرَبَّای تَرْج 2774. جَبْرَائِلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ (_ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَهُوَ بَعِظُهُ) طَبَّ الْأُئِمَّةِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ _ به نقل از ابراهیم بن حسن جعفری: امام صادق علیه السلام به یاران خویش فرمود: «به من بگویند که پزشکانتان درباره تَرْج به شما چه دستور می دهند» .

[یکی] گفت: ای پسر پیامبر خدا! ما را به خوردن آن، پیش از غذا، سفارش می کنند .

فرمود: «هیچ چیز، از آن، در حالتی که پیش از غذا خورده شود، بدتر نیست و هیچ چیز، از آن، در حالتی که پس از غذا خورده شود، سودمندتر نیست . بر شما باد مَرَبَّای آن، که در درون انسان، بویی چون بوی مُشک دارد». 1 / 7 نگاه کردن به تَرْج 2777. عنه صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: المعجم الكبير _ به نقل از ابو کبشه انصاری: پیامبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ نگرستن به تَرْج را دوست داشت و به نگرستن به حَمَامِ احمر (1) نیز علاقه مند بود . (2) 2774. جَبْرَائِلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ (_ در اندرز به پیامبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ _) امام رضا علیه السلام: پیامبر خدا به نگرستن به تَرْج سبز و سیب سرخ، علاقه داشت .

1- در النهایه آمده است: ابو موسی گفته: «هلال بن علاء می گفت که: مقصود از حَمَامِ احمر، سیب است»؛ اَمَّا مِنْ اَيْنَ تَقْسِيرِ رَا اَز كَسِي دِيْغَر نَدِيْدَه اَم (النهایه: ج 1 ص 446).

2- در تاریخ اصبهان، به جای «سرخ»، واژه «سبز» آمده است .

الفصل الثاني: الإِجَاصُ 2776. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله (_ در اندرز به قیس بن عاصم _) طَبَّ الْأَنْثَمَةَ عَنْ جَابِرِ بْنِ يَزِيدِ الْجَعْفِيِّ : شَكَرَ رَجُلٌ إِلَى أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ مِرَارًا هَاجَتْ بِهِ حَتَّى كَادَ أَنْ يُجَنَّ (1) ، فَقَالَ لَهُ : سَكَّنَهُ بِالْإِجَاصِ . (2) 2777. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : الإِمَامُ الصَّادِقُ عَلَيْهِ السَّلَامُ : الإِجَاصُ عَلَى الرَّيْقِ ؛ يُسَكِّنُ الْمِرَارَ ، إِلاَّ أَنَّهُ يَهَيِّجُ الرَّيَّاحَ . (3) 2778. عنه صلی الله علیه و آله (_) فِي قَوْلِهِ تَعَالَى : { Q } «يَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّ» طَبَّ الْأَنْثَمَةَ عَنْ الْأَزْرَقِ بْنِ سَلِيمَانَ : سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنِ الْإِجَاصِ ، فَقَالَ :

نَافِعٌ لِلْمِرَارِ ، وَيُلَيِّنُ الْمَفَاصِلَ ؛ فَلَا تُكْثِرُ مِنْهُ فَيَعْتَبِكَ رِيَّاحًا فِي (4) مَفَاصِلِكَ . 2778. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله (_) دَرَبَارَهُ آيَةُ { Q } «رَوَى كَهْ فِي صُورٍ دَمِيدَةٍ شُودِ ، گَرُوهُ» الْكَافِي عَنْ زِيَادِ الْقَنْدِيِّ : دَخَلْتُ عَلَى أَبِي الْحَسَنِ الْأَوَّلِ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَبَيْنَ يَدَيْهِ تَوْرٌ مَاءٍ فِيهِ إِجَاصٌ أَسْوَدٌ فِي إِبَانِهِ ، فَقَالَ :

إِنَّهُ هَاجَتْ بِي حَرَاةٌ ، وَإِنَّ الْإِجَاصَ الطَّرِيَّ يُطْفِئُ الْحَرَاةَ وَيُسَكِّنُ الصَّفْرَاءَ ، وَإِنَّ الْيَابِسَ مِنْهُ يُسَكِّنُ الدَّمَ ، وَيَسْلُ الدَّاءَ الدَّوِيَّ . (5) .

1- . فِي الْمَصْدَرِ : «تَحَنَّنَ» ، وَالتَّصْوِيبُ مِنْ بَحَارِ الْأَنْوَارِ .

2- . طَبَّ الْأَنْثَمَةَ لِابْنِي بَسْطَامِ ، ص 136 ، بَحَارِ الْأَنْوَارِ ، ج 66 ، ص 189 ، ح 1 .

3- . طَبَّ الْأَنْثَمَةَ لِابْنِي بَسْطَامِ ، ص 136 ، بَحَارِ الْأَنْوَارِ ، ج 66 ، ص 189 ، ح 1 .

4- . طَبَّ الْأَنْثَمَةَ لِابْنِي بَسْطَامِ ، ص 136 ، بَحَارِ الْأَنْوَارِ ، ج 66 ، ص 189 ، ح 1 .

5- . الْكَافِي ، ج 6 ، ص 359 ، ح 1 ، مَكَارِمِ الْأَخْلَاقِ ، ج 1 ، ص 379 ، ح 1267 نَحْوَهُ وَفِيهِ «دَخَلْتُ عَلَى الرَّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ» ، بَحَارِ

الْأَنْوَارِ ، ج 66 ، ص 189 ، ح 2 .

فصل دوم: آل-و

فصل دوم: آل-و 2780. عنه صلى الله عليه و آله: طَبَّ الْأَنْثَمَّةِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ. به نقل از جابر بن یزید جعفی: مردی نزد امام باقر علیه السلام، از تلخه ای که در درون او به جوشش آمده بود - تا جایی که نزدیک بود دیوانه شود - اظهار ناراحتی کرد.

امام علیه السلام به او فرمود: «آن را با آلو فرو بنشان». 2781. صحیح ابن حبان عن أبي هريره: امام صادق علیه السلام: آلو در حالت ناشتا تلخه را فرو می نشانند، هر چند که بادهای را نیز تحریک می کند. 2779. پیامبر خدا صلى الله عليه و آله: طَبَّ الْأَنْثَمَّةِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ. به نقل از ازرق بن سلیمان: از امام صادق علیه السلام درباره آلو پرسیدم. فرمود: «برای تلخه مفید است و مفاصل را نیز نرم می کند؛ اما از آن، زیاد مخور که سرانجام، در مفصل هایت، بادهایی بر جای می نهد». 2780. پیامبر خدا صلى الله عليه و آله: الكافی - به نقل از زیاد قندی: بر امام کاظم علیه السلام در آمدم، در حالی که نزد ایشان ظرف آبی قرار داشت و چند آلو سیاه - که همان زمان، هنگام چیدنش بود - در آن دیده می شد.

فرمود: «حرارت، در من بالا گرفته و آلو تازه حرارت را خاموش می کند و صفرا را فرو می نشانند. خشک آن نیز خون را آرام می کند و دردهای بی درمان را از تن بیرون می کشد». (1)

1- در مکارم الأخلاق به همین مضمون و با این تفاوت که در آن، عبارت «بر امام رضا علیه السلام در آمدم...» آمده است.

2781. صحيح ابن حبان (_ به نقل از ابو هُرَيْرَه _) طَبَّ الْأَثَمَةَ عَنْهُمْ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ: عَلَيْكُمْ بِالْإِجَاصِ الْعَتِيقِ؛ فَإِنَّ الْعَتِيقَ قَدْ بَقِيَ نَفْعُهُ
وَذَهَبَ ضَرَرُهُ، وَكُلُّهُ مُقَشَّرًا؛ فَإِنَّهُ نَافِعٌ لِكُلِّ مِرَارٍ وَحَرَازَةٍ وَوَهَجٍ يَهِيْجُ مِنْهَا. (1).

1- .طَبَّ الْأَثَمَةَ لابْنِي بَسْطَامٍ، ص 136، بحار الأنوار، ج 66، ص 189، ح 1.

2782. رسول الله صلى الله عليه وآله: طِبُّ الْأُمَّةِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ: بر شما باد آلوی مانده؛ چرا که در مانده آن، سودش بر جای مانده و زیانش رفته است. آن را پوست کنده بخورید؛ چرا که برای هر تلخه و حرارت و افروختگی ای که از حرارت برخاسته باشد، سودمند است

..

الفصل الثالث : الأرز 3 / 1 سَيِّدُ الْأَطْعَمَةِ 2785. عنه صلى الله عليه وآله : رسول الله صلى الله عليه وآله : الأرز في الأطعمه كالسبيد في القوم . (1) 2786. عنه صلى الله عليه وآله : عنه صلى الله عليه وآله : سَيِّدُ طَعَامِ أَهْلِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ اللَّحْمُ ، ثُمَّ الأرز . (2) 3 / 2 خَوَاصُّ الأرز 2789. عنه صلى الله عليه وآله : رسول الله صلى الله عليه وآله : نِعَمَ الدَّوَاءِ الأرزُ ، بَارِدٌ صَحِيحٌ سَلِيمٌ مِنْ كُلِّ دَاءٍ . (3) .

-
- 1- .طبّ النبي صلى الله عليه وآله ، ص 6 ، بحار الأنوار ، ج 62 ، ص 294 ؛ الفردوس ، ج 1 ، ص 127 ، ح 440 عن الإمام علي عليه السلام عنه صلى الله عليه وآله .
 - 2- .عيون أخبار الرضا عليه السلام ، ج 2 ، ص 35 ، ح 79 عن أحمد بن عامر الطائي ، صحيفه الإمام الرضا عليه السلام ، ص 106 ، ح 56 كلاهما عن الإمام الرضا عن آبائه عليهم السلام ، مكارم الأخلاق ، ج 1 ، ص 335 ، ح 1079 عن الإمام الرضا عن أبيه عن جدّه عليهم السلام عنه صلى الله عليه وآله وليس فيهما «أهل» ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 58 ، ح 5 وص 262 ، ح 7 ؛ سنن ابن ماجه ، ج 2 ، ص 1099 ، ح 3305 عن أبي الدرداء وفيه «أهل الجنة» بدل «الآخره» وليس فيه «ثم الأرز» ، كنز العمّال ، ج 15 ، ص 291 ، ح 41054 نقلاً عن الحاكم في تاريخ نيشابور عن صهيب .
 - 3- .الفردوس ، ج 4 ، ص 267 ، ح 6785 عن أنس ؛ مكارم الأخلاق ، ج 1 ، ص 335 ، ح 1078 عن الإمام الصادق عليه السلام ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 262 ، ح 7 .

فصل سوم : برنج

3 / 1 مهتر همه خوراکی ها

3 / 2 خواص برنج

فصل سوم: برنج 3 / 1 مهتر همه خوراکی ها 2785. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برنج در میان خوراکی ها ، به سان مهتر (رئیس) در میان قوم است . 2786. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مهتر همه خوراکی های ساکنان این سرای و آن سرای ، گوشت و سپس برنج است . 3 / 2 خواص برنج 2789. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : برنج ، نیکو دارویی است : سرد است و سالم و برکنار از هر بیماری .

2790. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: الإمام الصادق علیه السلام: نِعَمَ الطَّعَامِ الأُرْزُّ، وَإِنَّا لَنَدَّخِرُهُ لِمَرْضَانَا. (1) 2791. رسول الله صلی الله علیه و آله: عنه علیه السلام: ما يَأْتِينَا مِنْ نَاحِيَّتِكُمْ شَيْءٌ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنَ الأُرْزِّ وَالبَنْفَسِجِ، إِنِّي اشْتَكَيْتُ وَجَعِي ذَلِكَ الشَّدِيدَ فَأُلْهِمْتُ أَكَلَ الأُرْزِّ، فَأَمَرْتُ بِهِ... فَأَذْهَبَ اللهُ عِزَّ وَجِلْعَنِّي بِذَلِكَ الوَجَعِ. (2) راجع: ج 2، ص 296 (خواص خبز الأرز). ج 2، ص 382 (خواص بعض أنواع السويق / سويق الأرز). ج 1، ص 430 (ما ينفع لعلاج بعض أوجاع البطن / الأرز والسماق). ج 1، ص 434 (ما ينفع لعلاج بعض أوجاع البطن / سويق الأرز). ج 1، ص 444 (ما ينفع لعلاج البواسير / الأرز).

-
- 1- الكافي، ج 6، ص 342، ح 4 وح 5 وفيه «لنداوى به مرضانا» بدل «لندخره لمرضانا»، المحاسن، ج 2، ص 303، ح 2007، بحار الأنوار، ج 66، ص 260، ح 2.
- 2- الكافي، ج 6، ص 341، ح 1 عن يونس بن يعقوب.

2793. عنه صلی الله علیه و آله : امام صادق علیه السلام : برنج ، نیکو غذایی است . ما آن را برای بیماران خویش نگه می داریم .
 (1) 2794. عنه صلی الله علیه و آله : امام صادق علیه السلام : از جانب شما ، چیزی دوست داشتی تر از برنج و بنفشه برای ما نمی آید .
 من [یک بار ،] از دردی سخت در رنج بودم و در این هنگام به من الهام شد که برنج بخورم . گفتم که آن را فراهم آورند پس ، خداوند
 عز و جل با آن ، دردم را از میان برد . ر. ک : ج 2 ، ص 297 (خواص نان برنج) . ج 2 ، ص 383 (خواص برخی از انواع سویق / سویق برنج)
 . ج 1 ، ص 431 (آنچه برای برخی از دردهای شکم سودمند است / برنج و سماق) . ج 1 ، ص 435 (آنچه برای برخی از دردهای شکم
 سودمند است / سویق برنج) . ج 1 ، ص 445 (آنچه برای درمان بواسیر ، سودمند است / برنج) .

1- . در الکافی ، عبارت ، به صورت «ما بیماران خویش را با آن درمان می کنیم» آمده است .

الفصل الرابع: الباذرُوج (الحوك) 2793. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: رسول الله صلى الله عليه وآله: الحوك بقله طيبه، كاتى اراها نايتة فى الجنة. (1) 2794. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: الإمام على عليه السلام: نظر رسول الله إلى الباذرُوج (2)، فقال: هذا الحوك، كاتى أنظر إلى منبته فى الجنة. (3) 2795. رسول الله صلى الله عليه وآله (_ فى قوله تعالى: { Q } «ثم أورتنا الكتاب») عنه عليه السلام: ذكر لرسول الله صلى الله عليه وآله وهو الباذرُوج، فقال: بقلتي وبقله الأنبياء قبلى، وإنى لأحبها وأكلها. (4).

-
- 1- مكارم الأخلاق، ج 1، ص 388، ح 1310، بحار الأنوار، ج 66، ص 215، ح 14.
 - 2- الباذرُوج: بقله معروفه يقوى جداً ويقبض إلا أن يصادف فضله فيسهل. والمشهور أنه الريحان الجبلى وشبيهه بالريحان البستاني، إلا أن ورقه أعرض (بحار الأنوار، ج 66، ص 213).
 - 3- المحاسن، ج 2، ص 319، ح 2075 عن عبد الله العلوى عن أبيه، مكارم الأخلاق، ج 1، ص 388، ح 1310، دعائم الإسلام، ج 2، ص 113، ح 375 كلاهما عن رسول الله صلى الله عليه وآله نحوه، بحار الأنوار، ج 66، ص 213، ح 2.
 - 4- مكارم الأخلاق، ج 1، ص 387، ح 1306، بحار الأنوار، ج 66، ص 214، ح 13.

فصل چهارم : بادروج (حوک)

فصل چهارم: بادروج (حوک) 2796. عنه صلى الله عليه و آله: پیامبر خدا صلى الله عليه و آله: حوک 1 ، سبزی پیامبران است . گویا می بینم که در بهشت روییده است . 2797. رسول الله صلى الله عليه و آله: امام علی علیه السلام: پیامبر خدا به بادروج نگریست و فرمود: «این ، حوک است . گویا که رستگاه آن را در بهشت می نگرم» . 2798. عنه صلى الله عليه و آله: امام علی علیه السلام: نزد پیامبر خدا از حوک _ که همان بادروج است _ سخن به میان آوردند . فرمود: «سبزی من و سبزی پیامبران پیش از من است و من ، آن را دوست دارم و می خورم» .

2799. عنه صلى الله عليه وآله: كان يُعجِبُ رَسولَ اللَّهِ صلى الله عليه وآله مِنَ البَقولِ الحَوَكِ . (1) 2800. الإمام الباقر عليه السلام: الإمام الصادق عليه السلام: كان أَحَبَّ الصَّبَاغِ إلى رَسولِ اللَّهِ صلى الله عليه وآله الحَلُّ ، وَأَحَبَّ البَقولِ إِلَيْهِ الحَوَكُ ، يَعْنِي: الباذرُوجَ . (2) 2796. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: عنه عليه السلام: كان أمير المؤمنين _ صَدَمَاتُ اللَّهِ عَلَيهِ _ يُعجِبُهُ الباذرُوجُ . (3) 2797. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: عنه عليه السلام: الحَوَكُ بَقْلَةُ الأنبياءِ ، أما إن فِيهِ ثَمَانٌ (4) خِصالٍ: يُمرئُ ، وَيَفْتَحُ الشَّدَدَ ، وَيُطَيِّبُ الجُشاءَ ، وَيُطَيِّبُ النِّكْهَةَ (5) ، وَيُشَدِّهُ الطَّعامَ ، وَيَسْلُ الدَّاءَ ، وَهُوَ أَمَانٌ مِنَ الجُذامِ ، إِذا اسْتَقَرَّ فِي جَوْفِ الإنسانِ فَمَعَ الدَّاءُ كُلَّهُ . (6) 2798. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: الكافي عن أيوب بن نوح: حَدَّثَنِي مَنْ حَضَرَ مَعَ أَبِي الحَسَنِ الأوَّلِ عَلَيْهِ السَّلَامُ المائِدَةَ فَدَعَا بِالباذرُوجِ وَقَالَ: إِنِّي أُحِبُّ أَنْ أُسْتَفْتَحَ بِهِ الطَّعامَ؛ فَإِنَّهُ يَفْتَحُ الشَّدَدَ ، وَيُشَدِّهُ الطَّعامَ ، وَيَذْهَبُ بِالسَّبَلِ ، وما أبالي إِذا أنا افْتَتَحْتُ بِهِ ما أَكَلْتُ بَعْدَهُ مِنَ الطَّعامِ فَإِنِّي لا أَخافُ داءً ولا غائِلَةً .

فَلَمَّا فَرغْنَا مِنَ الغَداءِ دَعَا بِهِ أَيضاً ، وَرَأَيْتُهُ يَتَّبِعُ وَرَقَةً عَلَي المائِدَةِ وَيَأْكُلُهُ وَيُناوِلُنِي مِنْهُ ، وَهُوَ يَقولُ: اخْتِمِ طَعامَكَ بِهِ؛ فَإِنَّهُ يُمرئُ ما قَبْلُ كما يُشْهِي ما بَعْدُ ، وَيَذْهَبُ بِالثَّقَلِ ، وَيُطَيِّبُ الجُشاءَ والنِّكْهَةَ . (7) .

- 1- الكافي، ج 6، ص 364، ح 1 عن السكوني عن الإمام الصادق عليه السلام، مكارم الأخلاق، ج 1، ص 388، ح 1308 وليس فيه «من البقول» .
- 2- جامع الأحاديث للقمي، ص 227، المحاسن، ج 2، ص 320، ح 2077 عن الشعيري من دون إسنادٍ إلى المعصوم وفيه «كان أَحَبَّ البَقولِ إلى رسولِ اللَّهِ صلى الله عليه وآله الباذرُوجُ»، بحار الأنوار، ج 66، ص 304، ح 18 .
- 3- الكافي، ج 6، ص 364، ح 2 عن حماد بن عثمان، مكارم الأخلاق، ج 1، ص 388، ح 1307، بحار الأنوار، ج 66، ص 215، ح 13 .
- 4- كذا في المصادر، والقياس «ثمانى» .
- 5- النِّكْهَةُ: رِيحُ الفَمِ (الصَّحاح، ج 6، ص 2253) .
- 6- الكافي، ج 6، ص 364، ح 4، مكارم الأخلاق، ج 1، ص 388، ح 1309 نحوه، بحار الأنوار، ج 66، ص 215، ح 13 .
- 7- الكافي، ج 6، ص 364، ح 3، مكارم الأخلاق، ج 1، ص 389، ح 1312، بحار الأنوار، ج 66، ص 215، ح 14 .

2799. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: امام علی علیه السلام: پیامبر خدا از میان سبزی ها ، به حوک ، علاقه داشت . 2800. امام باقر علیه السلام: امام صادق علیه السلام: نزد پیامبر خدا ، سرکه ، دوست داشتنی ترین نانخورش ، و حوک (یعنی بادروج) ، دوست داشتنی ترین سبزی بود . 2801. المستدرک علی الصحیحین عن ابي هريره: امام صادق علیه السلام: امیر مؤمنان _ که دروهای خدا بر او باد _ به بادروج ، علاقه داشت . 2802. رسول الله صلی الله علیه و آله: امام صادق علیه السلام: حوک ، سبزی پیامبران است . بدانید که در آن ، هشت ویژگی است : اشتها آور است ، گرفتگی های عروق و مجاری را می گشاید ، آروغ را خوش بو می سازد ، دهان را بوی خوش می بخشد ، غذا را دوست داشتنی می سازد ، درد و بیماری را از بدن بیرون می کشد و امان انسان از جذام است . چون در درون انسان جای گیرد ، همه بیماری ها را فرو می نشاند . 2803. عنه صلی الله علیه و آله: الکافی _ به نقل از ایوب بن نوح: یکی از کسانی که با امام کاظم علیه السلام بر سر سفره ای حضور یافته بود ، برایم نقل کرد که امام علیه السلام ، بادروج خواست و فرمود : «من دوست دارم غذا را با آن آغاز کنم ؛ زیرا انسدادها را می گشاید ، اشتها آور است ، سبیل را از میان (1) می برد و اگر غذا را با آن آغاز کنم ، پس از آن ، هر چه را بخورم ، از آن بیمی ندارم ؛ چرا که در این صورت ، از زیان و عارضه ای نمی ترسم» .

چون غذا خوردن را به پایان بردیم ، امام علیه السلام باز هم آن را خواست و ایشان را دیدم که دنبال سینی این سبزی می رفت و از آن می خورد و به من هم می داد .

او می فرمود : «غذای خود را با آن به پایان ببر ؛ چرا که آنچه را پیش تر خورده ای ، می گوارد و آنچه را پس از آن می خوری ، دوست داشتنی می سازد ، و سنگینی را از میان می برد و آروغ و دهان را خوش بو می کند» . .

1- . جوهری در کتاب الصحاح (ج 5 ، ص 1724) «سبیل» را بیماری چشمی دانسته که مانند پرده است ، چنان که رگ های قرمز به صورت تارهای عنکبوت در می آیند . در مکارم الأخلاق ، به جای «سبیل» ، واژه «سل» آمده است و علامه مجلسی آن را توجیه کرده است (ر . ک : بحار الأنوار : ج 66 ص 216) .

الفصل الخامس: الباذنجان 2805. عنه صلى الله عليه وآله: الدعوات: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فِي دَارِ جَابِرٍ فَقَدَّمَ إِلَيْهِ الْبَاذَنْجَانَ ، فَجَعَلَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ يَأْكُلُ ، فَقَالَ جَابِرٌ : إِنَّ فِيهِ لِحَرَارَةً .

فقال صلى الله عليه وآله: يا جابرُ مَهْ، إِنَّهَا أَوَّلُ شَيْءٍ جَرَّهَ أَمَنَّتْ بِهِ اللَّهُ، إِقْلُوهُ وَأَنْضِجُوهُ وَزَيِّتُوهُ وَلَيِّنُوهُ؛ فَإِنَّهُ يَزِيدُ فِي الْحِكْمَةِ بِهِ .
 (1) 2801. المستدرک علی الصحیحین (_ به نقل از ابو هُرَیْرَه _) الإمام الصادق علیه السلام: كُلُوا الْبَاذَنْجَانَ؛ فَإِنَّهُ شِفَاءٌ مِنْ كُلِّ دَاءٍ .
 (2) 2802. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: عنه عليه السلام: كُلُوا الْبَاذَنْجَانَ؛ فَإِنَّهُ يُذْهِبُ الدَّاءَ وَلَا دَاءَ لَهُ. (3) 2803. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: عنه عليه السلام: عَلَيكُمْ بِالْبَاذَنْجَانِ الْبُورَانِيِّ؛ فَهُوَ شِفَاءٌ يُؤْمِنُ مِنَ الْبَرَصِ، وَكَذَا الْمَقْلِيُّ بِالزَّيْتِ. (4).

-
- 1- .الدعوات، ص 158، ح 432، مكارم الأخلاق، ج 1، ص 398، ح 1354 عن أنس وفيه «كلوا الباذنجان وأكثروا منها؛ فإنها أول شجره آمنت بالله عز وجل»، بحار الأنوار، ج 66، ص 224، ح 9.
 - 2- .طب الأئمة لابن بسطام، ص 139 عن ابن أبي يعقوب، بحار الأنوار، ج 66، ص 223، ح 6.
 - 3- .الكافي، ج 6، ص 373، ح 1 عن جعفر بن يحيى عن أبيه، المحاسن، ج 2، ص 334، ح 2146 عن جعفر بن يحيى، بحار الأنوار، ج 66، ص 222، ح 3.
 - 4- .مكارم الأخلاق، ج 1، ص 398، ح 1352، بحار الأنوار، ج 66، ص 223، ح 7.

فصل پنجم: بادمجان

فصل پنجم: بادمجان 2805. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: الدعوات: پیامبر خدا در خانه جابر بود. نزد ایشان بادمجان آوردند و ایشان خوردن آغازید. جابر گفت: این، گرم است.

فرمود: «ای جابر! نه! این، نخستین درختی است که به خداوند، ایمان آورد. آن را در آب بجوشانید و بپزید و به روغن بیامیزید و نرم کنید؛ چرا که بر حکمت می افزاید». (1) 2806. رسول الله صلی الله علیه و آله (_ فی قوله تعالی: { Q } «ثُمَّ أُورِثْنَا الْكِتَابَ») امام صادق علیه السلام: بادمجان بخورید، که شفای هر درد است. 2807. عنه صلی الله علیه و آله: امام صادق علیه السلام: بادمجان بخورید؛ زیرا درد را می برد و خود، درد نمی آورد. 2808. عنه صلی الله علیه و آله: امام صادق علیه السلام: بر شما باد بادمجان بورانی؛ (2) زیرا شفایی است که از پیسی، ایمن می سازد. بادمجان سرخ شده در روغن نیز چنین است.

1- در مکارم الأخلاق، عبارت، چنین آمده است: «بادمجان بخورید و فراوان هم بخورید؛ زیرا نخستین درختی است که به خداوند عز و جل ایمان آورده است».

2- علامه مجلسی می گوید: [فیروزآبادی] در قاموس گفته است: «بورانی، خوراکی است که به بوران، دختر حسن بن سهل (همسر مأمون) نسبت داده می شود» (بحار الأنوار: ج 66 ص 224).

2809. عنه صلى الله عليه وآله: عنه عليه السلام: الباذنجانُ جَيِّدٌ لِلْمَرَّةِ السَّوْدَاءِ ، وَلَا يَضُرُّ بِالصَّفَرَاءِ . (1) 2806. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله (_ درباره آیه { Q } «آن گاه، کتاب را به کسانی که برگ) عنه عليه السلام: رُوِيَ أَنَّهُ كَانَ بَيْنَ يَدَيَّ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ بَاذَنْجَانٌ مَقْلُوبٌ بِالزَّيْتِ ، وَعَيْنُهُ رَمِدَةٌ وَهُوَ يَأْكُلُ مِنْهُ .

قال الراوى (2): قُلْتُ لَهُ: يَا بِنَ رَسُولِ اللَّهِ، تَأْكُلُ مِنْ هَذَا وَهُوَ نَارٌ؟

فَقَالَ: أُسْكُتُ، إِنَّ أَبِي حَدَّثَنِي عَنْ جَدِّي قَالَ: الْبَاذَنْجَانُ مِنْ شَحْمَةِ الْأَرْضِ، وَهُوَ طَيِّبٌ فِي كُلِّ شَيْءٍ يَقَعُ فِيهِ . (3) 2807. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: عنه عليه السلام: أَكْثَرُوا مِنَ الْبَاذَنْجَانِ عِنْدَ جَدَادِ النَّخْلِ؛ فَإِنَّهُ شِفَاءٌ مِنْ كُلِّ دَاءٍ، وَيَزِيدُ فِي بَهَاءِ الْوَجْهِ، وَيُلَيِّنُ الْعُرُوقَ، وَيَزِيدُ فِي مَاءِ الصُّلْبِ . (4) 2808. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: الإمام الرضا عليه وآله: الْبَاذَنْجَانُ عِنْدَ جَدَاذِ النَّخْلِ لَا دَاءَ فِيهِ . (5) 2809. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: الإمام الهادي عليه السلام: لِبَعْضِ قَهَارِمَتِهِ: اسْتَكْثَرُوا لَنَا مِنَ الْبَاذَنْجَانِ؛ فَإِنَّهُ حَارٌّ فِي وَقْتِ الْحَرَارَةِ وَبَارِدٌ فِي وَقْتِ الْبُرُودِ، مُعْتَدِلٌ فِي الْأَوْقَاتِ كُلِّهَا جَيِّدٌ عَلَى كُلِّ حَالٍ .

(6) .

-
- 1- .طب الأئمة لابن بسطام، ص 139 عن ابن أبي يعقوب، المحاسن، ج 2، ص 335، ح 2147، الأملی للطوسی، ص 668، ح 1403، مكارم الأخلاق، ج 1، ص 397، ح 1350 وليس فيه «ولا يضرب بالصفراء»، بحار الأنوار، ج 66، ص 223، ح 6 .
 - 2- .هكذا في المصدر .
 - 3- .مكارم الأخلاق، ج 1، ص 398، ح 1356، بحار الأنوار، ج 66، ص 224، ح 7 .
 - 4- .مكارم الأخلاق، ج 1، ص 398، ح 1355، بحار الأنوار، ج 66، ص 223، ح 7 .
 - 5- .المحاسن، ج 2، ص 334، ح 2145 عن موسى بن هارون، الأملی للطوسی، ص 668، ح 1402 عن الحسين عن الإمام الكاظم والإمام الرضا عليهما السلام، بحار الأنوار، ج 66، ص 222، ح 2 .
 - 6- .الكافي، ج 6، ص 373، ح 2، المحاسن، ج 2، ص 335، ح 2148، طب الأئمة لابن بسطام، ص 139 عن الإمام الرضا عليه السلام وفيه «حارٌّ في وقت البرد بارد في وقت الحرّ»، بحار الأنوار، ج 66، ص 222، ح 5 .

2810. عنه صلى الله عليه وآله: امام صادق عليه السلام: بادمجان، برای تلخه سیاه، خوب است و به صفرا نیز زیان نمی رساند
 2811. رسول الله صلى الله عليه وآله: امام صادق عليه السلام: روایت شده است که نزد امام سجّاد عليه السلام بادمجانِ سرخ شده در
 روغن بود. ایشان چشم درد داشت و از این بادمجان می خورد.

به ایشان گفتم: ای پسر پیامبر خدا! از این می خوری، در حالی که آتش است؟!!

فرمود: «خموش! پدرم از جدمّ برایم نقل کرد که گفته است: بادمجان، از پیه زمین است و در هر چه بیفتد، آن را خوش و خوش بو می
 سازد». 2812. عنه صلى الله عليه وآله: امام صادق عليه السلام: در فصل خرماچینی، بادمجان زیاد بخورید؛ زیرا درمان هر دردی است
 ، فروغ چهره را افزون می سازد، رگ ها را نرم می کند و به آب کمر می افزاید. 2810. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: امام رضا عليه
 السلام: بادمجان در فصل چیدن خرما، موجب هیچ بیماری ای نیست. 2811. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: امام هادی عليه السلام
 خطاب به یکی از مردان خود: برای ما، بادمجان فراوان بیاورید؛ چرا که در هنگام گرما، گرم و در هنگام سرما، سرد است. (1) آن، در
 همه اوقات، معتدل و در هر حال، خوب است..

1- در طب الأئمه، از امام رضا عليه السلام و با این تفاوت آمده است که: «در هنگام سرما، گرم، و در هنگام گرما، سرد است».

2812. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : الکافی عن عبدالرحمن الهاشمی : قالَ علیه السلام (1) لِبَعْضِ مَوَالِيهِ : أَقِلِّلْ لَنَا مِنَ الْبَصَلِ وَأَكْثِرْ لَنَا مِنَ الْبَاذَنْجَانِ .

فَقَالَ لَهُ مُسْتَفْهِمَا : الْبَاذَنْجَانُ؟

قالَ عليه السلام : نَعَمْ ، الْبَاذَنْجَانُ جَامِعُ الطَّعْمِ ، مَنْفِيٌّ الدَّاءِ ، صَالِحٌ لِلطَّبِيعَةِ ، مُنْصَفٌ فِي أَحْوَالِهِ ، صَالِحٌ لِلشَّيْخِ وَالشَّابِّ ، مُعْتَدِلٌ فِي حَرَارَتِهِ وَبُرُودَتِهِ ، حَارٌّ فِي مَكَانِ الْحَرَارَةِ وَبَارِدٌ فِي مَكَانِ الْبُرُودَةِ . (2)

1- .هكذا ورد مضمراً.

2- .الکافی ، ج 6 ، ص 373 ، ح 3 .

2813. تنبيه الخواطر عنه صلى الله عليه و آله: الكافي_ به نقل از عبد الرحمان هاشمی: ایشان (1) به یکی از وابستگان خود گفت: «برای ما پیاز کمتر و بادمجان بیشتر بیاور» .

او پرسش کنان گفت: بادمجان؟

فرمود: «آری . بادمجان، در بردارنده همه مزه ها، بی زیان، سازگار با طبع، معتدل در میان گونه های خویش، مناسب برای پیر و جوان، میانه در گرما و سرما، و گرم در جای گرم و سرد در جای سرماست» . .

1- . این حدیث، در منبع، به همین شکل، «مضمَر (بدون ذکر نام معصوم)» آمده است.

الفصل السادس: الباقلاء 6 / 1 طَعَامُ عِيسَى 2816. عنه صلى الله عليه وآله: رسول الله صلى الله عليه وآله: كَانَ طَعَامُ عِيسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ الْبَاقِلَى حَتَّى رُفِعَ .

وَلَمْ يَأْكُلْ عِيسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ شَيْئًا غَيْرَهُ النَّارُ حَتَّى رُفِعَ . (1) 6 / 2 خَوَاصُّ الْبَاقِلَاءِ 2814. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: الإمام الصادق عليه السلام: الْبَاقِلَى يَذْهَبُ بِالْدَاءِ وَلَا دَاءَ فِيهِ . (2) .

-
- 1- مكارم الاخلاق، ج 1، ص 397، ح 1345 عن أنس، بحار الأنوار، ج 66، ص 266، ح 5؛ الفردوس، ج 3، ص 272، ح 4814 عن أنس، كنز العمال، ج 11، ص 504، ح 32357 .
- 2- مكارم الأخلاق، ج 1، ص 397، ح 1349، بحار الأنوار، ج 66، ص 266، ح 5 .

فصل ششم : باقلا

6 / 1 خوراک عیسی

6 / 2 خواص باقلا

فصل ششم: باقلا 6 / 1 خوراک عیسی 2818. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خوراک عیسی علیه السلام ، تا آن هنگام که به آسمان برده شد ، باقلا بود . عیسی علیه السلام ، تا هنگامی که به آسمان برده شد ، هرگز چیزی را که آتش آن را دیگرگون کرده باشد ، نخورد . 6 / 2 خواص باقلا 2821. عنه صلی الله علیه و آله : امام صادق علیه السلام : باقلا ، بیماری را می برد و در آن ، بیماری ای نیست .

2822. عنه صلى الله عليه وآله: عنه عليه السلام: الباقلاء يُمخَّحُ السَّاقِينِ . (1) 2819. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: عنه عليه السلام: أكلُ الباقليِّ يُمخِّحُ السَّاقِينِ ، وَيَزِيدُ فِي الدَّمَاغِ ، وَيُوَلِّدُ الدَّمَ الطَّرِيَّ . (2) 2820. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: الإمام الرضا عليه السلام: أكلُ الباقليِّ يُمخِّحُ السَّاقِينِ ، وَيُوَلِّدُ الدَّمَ الطَّرِيَّ . (3) 6 / 3 أكلُ الباقلاءِ بِقَشْرِهَا 2823. عنه صلى الله عليه وآله: رسول الله صلى الله عليه وآله: مَنْ أَكَلَ فَوَلَّهُ بِقَشْرِهَا ، أَخْرَجَ اللَّهُ عِزَّ وَجَلَّ مِنْهُ مِنَ الدَّاءِ مِثْلَهَا . (4) 2824. عنه صلى الله عليه وآله: الإمام الصادق عليه السلام: كُلُّوا الباقليِّ بِقَشْرِهِ ؛ فَإِنَّهُ يَدْبِغُ المَعِدَةَ . (5) .

-
- 1- المحاسن ، ج 2 ، ص 309 ، ح 2027 ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 266 ، ح 2 .
 - 2- الكافي ، ج 6 ، ص 344 ، ح 1 ، المحاسن ، ج 2 ، ص 309 ، ح 2028 وليس فيه «الطري» وكلاهما عن محمد بن عبد الله ، مكارم الأخلاق ، ج 1 ، ص 397 ، ح 1348 وفيه «كلوا الباقلي فإنه يمخخ...» ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 266 ، ح 3 .
 - 3- الكافي ، ج 6 ، ص 344 ، ح 2 ، المحاسن ، ج 2 ، ص 308 ، ح 2026 كلاهما عن أحمد بن محمد بن أبي نصر ، مكارم الأخلاق ، ج 1 ، ص 397 ، ح 1347 وليس فيه «أكل» بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 265 ، ح 1 .
 - 4- مكارم الأخلاق ، ج 1 ، ص 397 ، ح 1346 ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 266 ، ح 5 ؛ الفردوس ، ج 3 ، ص 588 ، ح 5843 عن عائشه .
 - 5- الكافي ، ج 6 ، ص 344 ، ح 3 ، المحاسن ، ج 2 ، ص 309 ، ح 2029 كلاهما عن صالح بن عقبه ، مكارم الأخلاق ، ج 1 ، ص 397 ، ح 1347 عن الإمام الرضا عليه السلام ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 266 ، ح 4 .

6 / 3 خوردن باقلا با پوست آن

2825. علل الشرائع عن أبي سعيد الخُدريّ: امام صادق عليه السلام: باقلا، استخوان های ساق پا را استحکام می بخشد. 2826. رسول الله صلى الله عليه وآله: امام صادق عليه السلام: خوردن باقلا، مغز استخوان های ساق را تراکم درونی می دهد، توان مغز را افزون می سازد و خون تازه تولید می کند. (1) 2827. عنه صلى الله عليه وآله: امام رضا عليه السلام: خوردن باقلا، مغز استخوان های ساق پا را استحکام می بخشد و خون تازه تولید می کند. (2) 6 / 3 خوردن باقلا- با پوست آن 2824. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: هر کس یک دانه باقلا- را با پوست آن بخورد، خداوند عز و جلیه همان اندازه، بیماری را از درون او بیرون می برد. 2825. علل الشرائع (_ به نقل از ابو سعید خُدري _) امام صادق عليه السلام: باقلا را با پوستش بخورید؛ چرا که معده را پاک می کند.

1- در المحاسن، واژه «تازه» وجود ندارد.

2- در مکارم الأخلاق، واژه «خوردن» وجود ندارد.

الفصل السابع: البصل 2827. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: رسول الله صلی الله علیه و آله: إذا دخلتم بلدةً وبيئاً فحفتهم وباءها فعليكم ببصّ لها؛ فإنّه يجلي البصر، وينقى الشعر، ويزيد في ماء الصلْب، ويزيد في الخطي، ويذهب بالحّماء - وهو السّواد في الوجه - والإعياء أيضاً. (1) 2828. امام علي عليه السلام: عنه صلى الله عليه وآله: إذا دخلتم بلاداً فكلوا من بصلها؛ يطرّد عنكم وباءها. (2) 2829. رسول الله صلى الله عليه وآله: الإمام الصادق عليه السلام: البصل يذهب بالحّمى. (3) 2829. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: عنه صلى الله عليه وآله: البصل يذهب بالتّصب، ويشدّ العصب، ويزيد في الخطي، ويزيد في الماء، ويذهب بالحّمى. (4).

1- بحار الأنوار، ج 66، ص 252، ح 21 نقلاً عن الفردوس عن أبي الدرداء.

2- الكافي، ج 6، ص 374، ح 5، المحاسن، ج 2، ص 330، ح 2127 كلاهما عن عبدالرحمن بن زيد بن أسلم عن الإمام الصادق عليه السلام، مكارم الأخلاق، ج 1، ص 395، ح 1338 عن الإمام الباقر عليه السلام عنه صلى الله عليه وآله، دعائم الإسلام، ج 2، ص 149، ح 533 عن الإمام الباقر عليه السلام وفيه «أرضاً وبيئته» بدل «بلاداً»، طبّ النبيّ صلى الله عليه وآله، ص 11 نحوه، بحار الأنوار، ج 66، ص 249، ح 8.

3- بحار الأنوار، ج 62، ص 99، ح 18 نقلاً عن المحاسن عن جابر.

4- الكافي، ج 6، ص 374، ح 2، المحاسن، ج 2، ص 329، ح 2123 كلاهما عن جابر، بحار الأنوار، ج 66، ص 247، ح 5.

فصل هفتم : پیاز

فصل هفتم: پیاز 2831. عنه صلى الله عليه و آله : پیامبر خدا صلى الله عليه و آله : اگر به آبادی ای وبا زده (1) در آمدید و از وبای آن ترسیدید ، بر شما باد پیاز آن ؛ چرا که چشم را جلا می دهد ، مورا تمیز می کند ، آب کمر را افزون می سازد ، بر گام ها می افزاید ، و آفتاب زدگی (سیاهی چهره) و نیز خستگی را از میان می برد . 2832. الإمام الباقر عليه السلام (_ وقد قال له أبو أيمن : يا أبا جعفرٍ، تَعْرُونَ) پیامبر خدا صلى الله عليه و آله : چون به سرزمینی در آمدید ، از پیاز آن بخورید تا وبای آن را از شما دور کند . 2833. الإمام الصادق عليه السلام : امام صادق عليه السلام : پیاز ، تب را می برد . 2834. عنه عليه السلام (_ لَمَّا سُئِلَ : هَلْ يَحْتَاجُ الْمُؤْمِنُ إِلَى شِفَاعَةِ) امام صادق عليه السلام : پیاز ، خستگی را می برد ، پی را استحکام می بخشد ، بر گام ها می افزاید ، آب را افزون می سازد و تب را می برد .

1- . مقصود از وبا ، طاعون یا هر بیماری واگیردار دیگری است (القاموس المحيط : ج 1 ص 31).

2830. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: الکافی عن عبد الله بن محمد الجعفی: ذَكَرَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ الْبَصَلَ، فَقَالَ: يُطَيَّبُ النَّكْهَةَ، وَيَذْهَبُ بِالْبَلْغَمِ، وَيَزِيدُ فِي الْجَمَاعِ. (1) 2831. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: الإمام الصادق عليه السلام: كُلُوا الْبَصَلَ؛ فَإِنَّ فِيهِ ثَلَاثَ خِصَالٍ: يُطَيَّبُ النَّكْهَةَ، وَيَشُدُّ اللَّثْمَ، وَيَزِيدُ فِي الْمَاءِ وَالْجَمَاعِ. (2) 2832. امام باقر عليه السلام (_ در پاسخ به ابو ایمن که به امام علیه السلام گفت) عنه عليه السلام: الْبَصَلُ يُطَيَّبُ النَّكْهَةَ، وَيَشُدُّ الظَّهْرَ، وَيُرِقُّ البَشْرَةَ. (3) راجع: ج 2، ص 226 (أكل البيض بالبصل والزيت).

-
- 1- .الکافی، ج 6، ص 374، ح 1، المحاسن، ج 2، ص 330، ح 2125، بحار الأنوار، ج 66، ص 248، ح 7.
 - 2- .الکافی، ج 6، ص 374، ح 3، الخصال، ص 158، ح 200 كلاهما عن ميسر بياع الزطى، روضه الواعظين، ص 340، المحاسن، ج 2، ص 330، ح 2126 وليس فيه «والجماع»، مكارم الأخلاق، ج 1، ص 396، ح 1342 وليس فيه «الماء»، بحار الأنوار، ج 66، ص 246، ح 2.
 - 3- .الکافی، ج 6، ص 374، ح 4، المحاسن، ج 2، ص 330، ح 2124 كلاهما عن درست، مكارم الأخلاق، ج 1، ص 395، ح 1341 وفيهما «الفم» بدل «النكهة»، بحار الأنوار، ج 66، ص 248، ح 6.

2834. امام صادق علیه السلام (_ در پاسخ به این سؤال که : مگر مؤمن به شفاعت محمّ (الکافی_ به نقل از عبد الله بن محمد جعفی :
امام صادق علیه السلام از پیاز یاد کرد و فرمود : «بوی دهان را خوش می سازد ، بلغم را می برد و توان آمیزش را می افزایش» .2835. رسول
الله صلی الله علیه و آله : امام صادق علیه السلام : پیاز بخورید ؛ چرا که سه ویژگی دارد : بوی دهان را خوش می سازد ، لثه را استحکام می
بخشد و آب و توان آمیزش را افزون می کند .2836. عنه صلی الله علیه و آله : امام صادق علیه السلام : (1)

پیاز ، دهان را خوش بو می کند ، پشت را قوی می سازد و پوست را نرمی می بخشد . ر. ک : ج 2 ، ص 227 (خوردن تخم مرغ همراه با
پیاز و روغن).

1- . در المحاسن ، واژه «و توان آمیزش» نیامده است و در مکارم الأخلاق ، عبارت «و آب» وجود ندارد .

الفصل الثامن : البَطِيخُ 8 / 1 خَوَاصُّ البَطِيخِ 2837. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : رسول الله صلی الله علیه و آله : عَلَيكُمْ بِالْبَطِيخِ ؛ فَإِنَّ فِيهِ عَشْرَ خِصَالٍ : هُوَ طَعَامٌ ، وَشَرَابٌ ، وَأَشْنَانٌ ، وَرِيحَانٌ ، وَيَغْسِلُ الْمَثَانَةَ ، وَيَغْسِلُ الْبَطْنَ ، وَيُكْثِرُ مَاءَ الظَّهْرِ ، وَيَزِيدُ فِي الْجَمَاعِ ، وَيَقْطَعُ الْبُرُودَةَ ، وَيُنْفِي الْبَشْرَةَ . (1) 2838. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : عَنْهُ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : تَقَكَّهُوا بِالْبَطِيخِ ؛ فَإِنَّهَا فَاكِهَةٌ الْجَنَّةِ ، وَفِيهَا أَلْفُ بَرَكَهٍ وَأَلْفُ رَحْمَةٍ ، وَأَكْلُهَا شِفَاءٌ مِنْ كُلِّ دَاءٍ . (2) .

1- . طَبَّ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ ، ص 8 عن ابن عَبَّاسٍ ، بحار الأنوار ، ج 62 ، ص 297 ؛ الفردوس ، ج 3 ، ص 138 ، ح 4371 عن ابن عَبَّاسٍ نحوه ، كنز العمال ، ج 10 ، ص 46 ، ح 28288 .

2- . طَبَّ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ ، ص 8 ، بحار الأنوار ، ج 62 ، ص 296 .

فصل هشتم: خربزه

8 / 1 خواص خربزه

فصل هشتم: خربزه 8 / 1 خواص خربزه 2842. عنه صلی الله علیه و آله: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: بر شما باد خربزه (1)؛ چرا که در آن، ده ویژگی است: خوراک است؛ نوشیدنی است؛ شست و شو دهنده است؛ (2) خوش بوکننده است؛ مثانه را می شوید؛ شکم را می شوید؛ آب کمر را فراوان می سازد؛ نیروی همبستری را می افزایش؛ سردی مزاج را از میان برمی دارد؛ و پوست را تمیز می کند. 2843. عنه صلی الله علیه و آله: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: نیاز خود به میوه را با خربزه برآورید؛ چرا که میوه بهشت است، در آن، هزار برکت و هزار رحمت است و خوردنش شفای هر درد است.

-
- 1- در متن عربی، واژه «البَطِيخ» آمده است. در فرهنگ های واژگان عربی، این واژه را گاه به هندوانه و گاه به خربزه ترجمه کرده اند. بر اساس برداشت مترجم، این واژه در متون قدیمی، ناظر به «گونه» هندوانه و خربزه بوده است؛ اما به نظر مؤلف، با عنایت به فوایدی که در احادیث برای آن ذکر شده، مقصود، خربزه است، چنان که در لغت نامه دهخدا نیز «بطیخ» (بدون قید)، به معنای خربزه آمده است. از این رو در همه موارد، ترجمه این واژه مطابق با نظر مؤلف، تغییر داده شد. م.
 - 2- در متن حدیث، «أشنان» آمده و آن، نام گیاهی است که در شست و شو به عنوان ماده کمکی، از آن استفاده می شده است. این واژه، اساساً پارسی است که به زبان عربی درآمده و شکل و تلفظ پیشین خود را نیز حفظ کرده است. م.

2844. رسول الله صلى الله عليه وآله: عنه صلى الله عليه وآله: تَفَكَّهُوا بِالْبَطِيخِ؛ فَإِنَّ مَاءَهُ رَحْمَةٌ، وَحَلَاوَتُهُ مِنْ حَلَاوَةِ الْجَنَّةِ. (1) 2839. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: طَبَّ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: أُهْدِيَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ بِطِيخٍ مِنَ الطَّائِفِ فَشَمَّهُ وَقَبَّلَهُ، ثُمَّ قَالَ: عَصُوا الْبَطِيخَ؛ فَإِنَّهُ مِنْ حُلَلِ الْأَرْضِ، وَمَاؤُهُ مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ، وَحَلَاوَتُهُ مِنَ الْجَنَّةِ. (2) 2840. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: رسول الله صلى الله عليه وآله: ما مِنْ امْرَأَةٍ حَامِلَةٍ أَكَلَتِ الْبَطِيخَ، إِلَّا يَكُونُ مَوْلُودُهَا حَسَنَ الْوَجْهِ وَالْخُلُقِ. (3) 2841. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: الإمام علي عليه السلام: فِي بَيَانِ فَوَائِدِ الْبَطِيخِ: فِيهِ عَشْرُ خِصَالٍ: طَعَامٌ، وَشَرَابٌ، وَفَاكِهَةٌ، وَرِيحَانٌ، وَأُدْمٌ، وَحَلَوَاءٌ، وَأَشْنَانٌ، وَخَطْمِيٌّ، وَبَقْلٌ، وَدَوَاءٌ. (4) 2842. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: عنه عليه السلام: الْبَطِيخُ شَحْمَةُ الْأَرْضِ، لَا دَاءَ وَلَا [5] غَائِلَةَ فِيهِ. (6) 2843. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: الإمام الصادق عليه السلام: فِي ذِكْرِ خَوَاصِّ الْبَطِيخِ: يُذِيبُ الْحَصَى فِي الْمَثَانَةِ. (7) 2844. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: عنه عليه السلام: كُلُّوا الْبَطِيخَ؛ فَإِنَّ فِيهِ عَشْرَ خِصَالٍ مُجْتَمِعَةٍ: هُوَ شَحْمَةُ الْأَرْضِ لَا دَاءَ فِيهِ وَلَا غَائِلَةَ، وَهُوَ طَعَامٌ، وَهُوَ شَرَابٌ، وَهُوَ فَاكِهَةٌ، وَهُوَ رِيحَانٌ، وَهُوَ أَشْنَانٌ، وَهُوَ أُدْمٌ، وَيَزِيدُ فِي الْبَاهِ، وَيَغْسِلُ الْمَثَانَةَ، وَيُدِرُّ الْبَوْلَ. (8).

-
- 1- مكارم الأخلاق، ج 1، ص 399، ح 1359 عن الإمام علي عليه السلام، بحار الأنوار، ج 66، ص 194، ح 8؛ الفردوس، ج 2، ص 57، ح 2325.
 - 2- طَبَّ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ، ص 10، بحار الأنوار، ج 62، ص 298.
 - 3- طَبَّ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ، ص 10، بحار الأنوار، ج 62، ص 299.
 - 4- مكارم الأخلاق، ج 1، ص 400، ح 1363، بحار الأنوار، ج 66، ص 194، ح 8.
 - 5- ما بين المعقوفين أثبتناه من بحار الأنوار.
 - 6- مكارم الأخلاق، ج 1، ص 400، ح 1362، بحار الأنوار، ج 66، ص 194، ح 8.
 - 7- النخصال، ص 443، ح 36.
 - 8- النخصال، ص 443، ح 35، مكارم الأخلاق، ج 1، ص 400، ح 1364، روضه الواعظين، ص 341 وليس فيه «وهو إشنان»، بحار الأنوار، ج 66، ص 196، ح 12.

2845. رسول الله صلی الله علیه و آله: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: نیاز خود به میوه را با خربزه برآورید؛ چرا که آب آن، رحمت، و شیرینی آن، از شیرینی بهشت است. 2846. عنه صلی الله علیه و آله: طَبَّ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: به پیامبر صلی الله علیه و آله خربزه ای از طائف، هدیه دادند. آن را بوید و بوسید و سپس فرمود: «خربزه را دندان بزیند؛ چرا که از زیورهای زمین است: آبش از رحمت خداوند و شیرینی اش از بهشت است». 2847. رسول الله صلی الله علیه و آله: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: هیچ زن بارداری نیست که خربزه بخورد، مگر این که نوزادش خوش چهره و خوش خوی خواهد شد. 2848. عنه صلی الله علیه و آله: امام علی علیه السلام در بیان فواید خربزه: در آن، ده ویژگی است: خوراک است؛ نوشیدنی است؛ میوه است؛ سبزی است؛ خورش است؛ شیرینی است؛ شست و شو دهنده است؛ خطمی (1) است؛ سبزی است؛ و داروست. 2849. عنه صلی الله علیه و آله: امام علی علیه السلام: خربزه، دُنبَلان کوهی است، نه در آن بیماری ای هست و نه عارضه ای. 2850. عنه صلی الله علیه و آله: امام صادق علیه السلام در باره ویژگی های خربزه: سنگ را در مثانه، ذوب می کند. 2851. عنه صلی الله علیه و آله: امام صادق علیه السلام: خربزه بخورید؛ چرا که در آن، ده ویژگی است: [مانند] دنبَلان کوهی است، نه دردی در آن هست و نه فساد؛ خوراک است؛ نوشیدنی است؛ میوه است؛ خوش بوکننده است؛ شست و شو دهنده است؛ خورش است؛ توان جنسی را می افزاید؛ مثانه را می شوید؛ و ادرار آور است. .

1- . خطمی، گیاهی است از تیره پنیرکیان، دارای گونه های یک ساله و دائمی، که در مناطق خشک خاورمیانه می روید. گل، ریشه و برگ آن، کاربرد پزشکی دارد. گل آن را خشک کرده، می ساینند و به عنوان سرشوی به کار می برند. جوشانده آن نیز مُلین است. (دائرة المعارف فارسی).

2845. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :الإمام الرضا عليه السلام : أهدت لنا الأيامِ بَطِيخَهُمِنْ حُلَلِ الْأَرْضِ ودارِ السَّلَامِ تَجْمَعُ أوصافاً عِظَاماً وَقَدَّعَدَتْهَا مَوْصُوفَةً بِالنِّظَامِ كَذَاكَ قَالَ الْمُصْطَفَى الْمُجْتَبِيُّ مُحَمَّدٌ جَدِّي عَلَيْهِ السَّلَامُ مَاءً وَحَلْوَاءً وَرِيحَانَهُفَاكِهَةً حُرْضُ طَعَامٍ إِدَامٌ تُتَقَى الْمِثْلَانَهُ وَتُصَفَّى الْوُجُوهُتُطَيَّبُ النَّكْهَهُ عَشْرٌ تَمَا (1) 8 / 2 أَكُلُ الْبَطِيخِ قَبْلَ الطَّعَامِ 2848. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :رسول الله صلی الله علیه و آله :الْبَطِيخُ قَبْلَ الطَّعَامِ يَغْسِلُ الْبَطْنَ غَسَلًا ، وَيَذْهَبُ بِالذَّاءِ أَصْلًا . (2) 8 / 3 النَّهْيُ عَنْ أَكْلِ الْبَطِيخِ عَلَى الرَّيْقِ 2851. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :الإمام الصادق عليه السلام :أَكُلُ الْبَطِيخِ عَلَى الرَّيْقِ يورثُ الفالِجَ . (3) 2852. عنه صلی الله علیه و آله :الإمام الرضا عليه السلام :الْبَطِيخُ عَلَى الرَّيْقِ يورثُ الفالِجَ ، نَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْهُ . (4) .

-
- 1- .مكارم الأخلاق، ج 1، ص 401، ح 1366، بحار الأنوار، ج 66، ص 194، ح 8 .
 - 2- .تاريخ دمشق، ج 6، ص 102 وج 36، ص 141، كنز العمال، ج 10، ص 46، ح 28287؛ طب النبي صلی الله علیه و آله، ص 10 وليس فيه «غسلاً»، بحار الأنوار، ج 62، ص 299 .
 - 3- .الخصال، ص 443، ح 36، مكارم الأخلاق، ج 1، ص 400، ح 1361، روضه الواعظين، ص 341، بحار الأنوار، ج 66، ص 196، ح 14 .
 - 4- .الكافي، ج 6، ص 361، ح 1، المحاسن، ج 2، ص 376، ح 2316 كلاهما عن ياسر الخادم، مكارم الأخلاق، ج 1، ص 401، ح 1367، بحار الأنوار، ج 62، ص 203، ح 3 .

8 / 2 خوردن خربزه پیش از غذا**8 / 3 نهی از خوردن خربزه در حالت ناشتا**

2853. رسول الله صلی الله علیه و آله : امام رضا علیه السلام : روزگاران به ما خربزه ای پیشکش داد از زیورهای زمین و از سرای سلامت . ویژگی هایی بزرگ را در خود جای داده و مناز این جمله ، آن را آراسته به سامان یافتگی دیدم . پیامبر ما ، بنده برگزیده ، چنین گفت (محمّد ، نیای من ، که بر او درود باد) : آب است و شیرینی و سبزی میوه و شست و شو دهنده و خوراک و خورش مثانه را می شوید و چهره را صفا می دهد دهان را خوش بو می سازد و این ، همه ده ویژگی آن است . 8 / 2 خوردن خربزه پیش از غذا 2852. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خربزه پیش از غذا ، شکم را کاملاً می شوید و بیماری را از ریشه می کند . 8 / 3 نهی از خوردن خربزه در حالت ناشتا 2855. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله (_ در پاسخ به سؤال از عملی که چیزی میان آن و بهشت) امام صادق علیه السلام : خوردن خربزه در ناشتا ، سست اندامی می آورد . 2856. عنه صلی الله علیه و آله : امام رضا علیه السلام : خوردن خربزه در حالت ناشتا ، سست اندامی _ پناه بر خدا _ بر جای می گذارد .

2857. عنه صلى الله عليه وآله (_ ليزيد بن أسيد _) المناقب عن محمد بن صالح الخثعمي: عَزَمْتُ أَنْ أَسْأَلَ فِي كِتَابِي إِلَى أَبِي مُحَمَّدٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنْ أَكْلِ الْبَطِيخِ عَلَى الرَّيْقِ . . . فَأَنْسَيْتُ ، فَوَرَدَ عَلَيَّ جَوَابُهُ : لَا يُؤْكَلُ الْبَطِيخُ عَلَى الرَّيْقِ ؛ فَإِنَّهُ يُوْرِثُ الْفَالِجَ . (1) 8 / 4 أدب أكل البطيخ 2860. عنه صلى الله عليه وآله رسول الله صلى الله عليه وآله : عَصَّ الْبَطِيخَ وَلَا تَقْطَعُهَا قَطْعًا ؛ فَإِنَّهَا فَائِكَةٌ مُبَارَكَةٌ طَيِّبَةٌ ، مُطَهَّرَةٌ الْفَمِ ، مُقَدَّسَةُ الْقَلْبِ ، تُبَيِّضُ الْأَسْنَانَ ، وَتُرْضِي الرَّحْمَنَ ، رِيحُهَا مِنَ الْعَنْبَرِ ، وَمَاؤُهَا مِنَ الْكَوْثَرِ ، وَلَحْمُهَا مِنَ الْفِرْدَوْسِ ، وَلَذَّتُهَا مِنَ الْجَنَّةِ ، وَأَكْلُهَا مِنَ الْعِبَادَةِ .

(2) .

-
- 1- . المناقب لابن شهر آشوب ، ج 4 ، ص 428 ، كشف الغمّه ، ج 3 ، ص 214 نحوه ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 197 ، ح 17 .
 2- . طبّ النبي صلى الله عليه وآله ، ص 8 ، بحار الأنوار ، ج 62 ، ص 296 .

8 / 4 آداب خوردن خربزه

2861. الأُمّالی للطوسی عن أبي ذرّ: مناقب آل أبي طالب_ به نقل از محمّد بن صالح خثعمی: تصمیم داشتم در نامه ام به امام عسکری علیه السلام، درباره خوردن خربزه در حالت ناشتا... بپرسم؛ اما این پاسخ از او به من رسید: خربزه را نباید در حالت ناشتا خورد؛ زیرا سست اندامی می آورد. 8 / 4 آداب خوردن خربزه 2857. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله (به یزید بن اسید) پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: خربزه را دندان بزَن و آن را قطعه قطعه مخور؛ چرا که میوه ای است خجسته، خوش، مایه پاکی دهان و تقدّس بخش دل؛ دندان ها را سفید می کند، خدای را خرسند می سازد، بویش از عنبر و آبش از کوثر است، گوشت آن از پردیس، لذّت آن از بهشت، و خوردن آن، عبادت است.

الفصل التاسع : البيض 9 / 1 خواص البيض 2861. الأماي ، طوسى (_ به نقل از ابو ذر _) رسول الله صلى الله عليه وآله : إِنَّ نَبِيًّا مِنْ الْأَنْبِيَاءِ شَكَا إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ الضَّعْفَ ، فَأَمَرَهُ بِأَكْلِ الْبَيْضِ . (1) 2862. تنبيه الخواطر : الإمام على عليه السلام : إِنَّ نَبِيًّا مِنْ الْأَنْبِيَاءِ شَكَا إِلَى اللَّهِ فَلَهُ النَّسْلُ فِي أُمَّتِهِ ، فَأَمَرَهُ أَنْ يَأْمُرَهُمْ بِأَكْلِ الْبَيْضِ ، فَفَعَلُوا فَكَثُرَ النَّسْلُ فِيهِمْ . (2) 2863. الزهد للحسين بن سعيد عن بعض أصحابنا رفعه الى رسول الله صلى الله عليه وآله : مَنْ عَدِمَ الْوَلَدَ فَلْيَأْكُلِ الْبَيْضَ وَلْيُكْثِرْ مِنْهُ ؛ فَإِنَّهُ يُكْثِرُ النَّسْلَ . (3) 2864. مجمع البيان عن البراء بن عازب : الإمام الصادق عليه السلام : مَنْ عَدِمَ الْوَلَدَ ، فَلْيَأْكُلِ الْبَيْضَ وَلْيُكْثِرْ مِنْهُ . (4) 2863. الزهد ، حسين بن سعيد (_ به نقل از برخى از اصحاب _) الإمام الكاظم عليه السلام : كَثْرَةُ أَكْلِ الْبَيْضِ تَزِيدُ فِي الْوَلَدِ . (5) .

1- .شعب الإيمان ، ج 5 ، ص 102 ، ح 5950 عن ابن عمر ، كنز العمال ، ج 10 ، ص 33 ، ح 28227 .

2- .المحاسن ، ج 2 ، ص 275 ، ح 1882 عن الأصبغ ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 46 ، ح 8 .

3- .طب الأئمة لابنى بسطام ، ص 130 .

4- .المحاسن ، ج 2 ، ص 276 ، ح 1887 عن محمد بن إبراهيم الجعفي ، مكارم الأخلاق ، ج 1 ، ص 352 ، ح 1148 ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 48 ، ح 21 .

5- .الكافي ، ج 6 ، ص 325 ، ح 4 ، كتاب من لا يحضره الفقيه ، ج 3 ، ص 351 ، ح 4235 كلاهما عن موسى بن بكر .

فصل نهم : تخم مرغ**9 / 1 خواص تخم مرغ**

فصل نهم: تخم مرغ 9 / 1 خواص تخم مرغ 2867. عنه صلی الله علیه و آله : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : یکی از پیامبران ، از «سستی» ، به درگاه خداوند عز و جل نالید . خداوند ، او را به خوردن تخم مرغ ، فرمان داد . 2868. عنه صلی الله علیه و آله : امام علی علیه السلام : یکی از پیامبران ، از کمی زاد و ولد در میان امت خویش ، به درگاه خداوند عز و جل نالید . خداوند ، او را فرمود که مردم را به خوردن تخم مرغ ، سفارش کند .

مردم ، این کار را کردند و از آن پس ، زاد و ولد در میانشان فراوان شد . 2869. عنه صلی الله علیه و آله : امام باقر علیه السلام : هر کس فرزند ندارد ، تخم مرغ بخورد و فراوان از آن بهره ببرد ؛ چرا که نسل را می افزاید . 2865. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : امام صادق علیه السلام : هر کس فرزند ندارد ، تخم مرغ بخورد . 2866. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : امام کاظم علیه السلام : فراوان خوردن تخم مرغ ، فرزند را افزون می سازد .

2867. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : عنه عليه السلام : أكثروا من البيض ؛ فإنه يزيد في الولد . (1) 2868. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : الكافي عن مرزم : ذكر أبو عبد الله عليه السلام البيض ، فقال : أما إنه خفيف ؛ يذهب بقرم اللحم ، وليست له غائله اللحم . (2) 9 / 2 أكل البيض بالبصل والزيت 2871. الإمام علي عليه السلام (_ في ذكر حديث معراج النبي صلی الله علیه) مكارم الأخلاق عن بعض أصحاب الإمام الصادق عليه السلام ، قال له : جعلت فداك ! إني اشتري الجوارى فأحب أن تعلمني شيئا اتقوى عليهن .

قال : خذ بصلاً وقطعه صغارا صغارا واقليه بالزيت ، وخذ بيضا فافقه في صدحفه وذره عليه شيئا من الملح ، فأذره على البصل والزيت واقليه شيئا ، ثم كل منه .

قال : ففعلت ، فكنت لا أريد منهن شيئا إلا وقدرت عليه . (3) 2872. رسول الله صلی الله علیه و آله : الإمام الكاظم عليه السلام : من أكل البيض والبصل والزيت زاد في جماعه . (4) 2870. الخصال (_ به نقل از تميم داری _) الكافي عن عمر بن أبي حسنه الجمال : شكوت إلى أبي الحسن عليه السلام قلة الولد . فقال لي : استغفر الله ، وكل البيض بالبصل . (5) .

-
- 1- .المحاسن ، ج 2 ، ص 276 ، ح 1886 عن موسى بن بكر ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 46 ، ح 12 .
 - 2- .الكافي ، ج 6 ، ص 324 ، ح 1 ، المحاسن ، ج 2 ، ص 276 ، ح 1888 عن يونس بن مرزم وفيه «ذكر عند أبي عبد الله عليه السلام البيض . . .» وص 277 ، ح 1889 ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 46 ، ح 14 و 15 .
 - 3- .مكارم الأخلاق ، ج 1 ، ص 425 ، ح 1452 ، طب الأئمة لابني بسطام ، ص 130 عن محمد بن مسلم نحوه ، بحار الأنوار ، ج 104 ، ص 83 ، ح 33 .
 - 4- .مكارم الأخلاق ، ج 1 ، ص 425 ، ح 1451 ، بحار الأنوار ، ج 104 ، ص 84 ، ح 41 .
 - 5- .الكافي ، ج 6 ، ص 324 ، ح 2 ، المحاسن ، ج 2 ، ص 276 ، ح 1885 عن محمد بن عمر بن أبي حسنه الجمال ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 46 ، ح 11 .

9 / 2 خوردن تخم مرغ با پیاز و روغن زیتون

2871. الإمام علی علیه السلام (_ در بیان حدیث معراج پیامبر صلی الله علیه و آله _) امام کاظم علیه السلام: فراوان تخم مرغ بخورید؛ چرا که فرزند را افزون می کند. 2872. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: الکافی _ به نقل از مُرازم: امام صادق علیه السلام از تخم مرغ یاد کرد و فرمود: «هان که خوراکی سبک است . دل دادگی به گوشت را فرو می نشاند؛ ولی عارضه های گوشت را هم ندارد». 9 / 2 خوردن تخم مرغ با پیاز و روغن زیتون 2875. عنه صلی الله علیه و آله: مکارم الأخلاق _ به نقل از یکی از یاران امام صادق علیه السلام در گفتگو با ایشان _: [گفتم:] فدایت شوم! من، کنیز می خرم . دوست دارم چیزی به من تعلیم فرمایی که بر آنها توانایی یابم .

فرمود: «پیاز را ریز و در روغن زیتون، سرخ کن . تخم مرغی هم بردار و در سینی ای بشکن و قدری نمک بر آن پاش . آن گاه این تخم مرغ را روی پیاز و روغن زیتون بریز و اندکی بجوشان و سپس از آن بخور». .

این کار را انجام دادم و از آن پس ، هرگاه قصد آمیزش با آن کنیزان می کردم ، بر آن توانایی داشتم . 2876. عنه صلی الله علیه و آله: امام کاظم علیه السلام: هر کس تخم مرغ و پیاز و روغن زیتون بخورد ، بر توان جنسی او افزوده می شود . 2877. عنه صلی الله علیه و آله: الکافی _ به نقل از عمر بن ابی حسنه جمال: نزد امام کاظم علیه السلام ، از کمی فرزند ، اظهار ناراحتی کردم . به من فرمود: «از خداوند ، آمرزش بطلب و تخم مرغ با پیاز بخور». .

9 / 13 أكل البيض باللحم 2880. عنه صلى الله عليه وآله: رسول الله صلى الله عليه وآله: اللحم بالبيض يزيد في الباء. (1) 2873. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: الإمام الصادق عليه السلام: شكنا نبي من الأنبياء عليهم السلام إلى الله عز وجل قلته النسل.

فَقَالَ: كُلِّ اللَّحْمِ بِالْبَيْضِ. (2) 2874. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: الإمام الكاظم عليه السلام: مَنْ أَكَلَ اللَّحْمَ بِالْبَيْضِ كَبَّرَ عَظْمَ وَلَدِهِ. (3) 9 / 4 صُفْرَةَ الْبَيْضِ 2877. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: الإمام الصادق عليه السلام: مَخَّ (4) الْبَيْضِ خَفِيفٌ، وَالْبَيَاضُ ثَقِيلٌ. (5) 2878. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: المحاسن عن حمران بن أعين: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِنَّ أَنَا سَا يَزْعُمُونَ أَنَّ صُفْرَةَ الْبَيْضِ أَخْفُ مِنْ الْبَيَاضِ.

فَقَالَ: إِلَى مَا يَذْهَبُونَ فِي ذَلِكَ؟

قُلْتُ: يَزْعُمُونَ أَنَّ الرَّيْشَ مِنَ الْبَيَاضِ، وَأَنَّ الْعَظْمَ وَالْعَصَبَ مِنَ الصُّفْرَةِ.

فَقَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: فَالرَّيْشُ أَخْفُهَا. (6).

-
- 1- دعائم الإسلام، ج 2، ص 145، ح 511، السرائر، ج 3، ص 138 وفيه «روى أن أكل اللحم . . .»، بحار الأنوار، ج 62، ص 273.
 - 2- الكافي، ج 6، ص 325، ح 3، المحاسن، ج 2، ص 276، ح 1884 وص 275، ح 1883 نحوه وكلها عن عبدالله بن سنان، بحار الأنوار، ج 66، ص 46، ح 10.
 - 3- مكارم الأخلاق، ج 1، ص 425، ح 1451، بحار الأنوار، ج 104، ص 84، ح 41.
 - 4- في المحاسن وبحار الأنوار: «مَخَّ» بدل «مَخَّ». والمَخَّ: صُفْرَةُ الْبَيْضِ (القاموس المحيط، ج 1، ص 248).
 - 5- الكافي، ج 6، ص 325، ح 5 عن محمد بن عيسى عن أبيه عن جدّه وقيس بن عبدالعزيز، المحاسن، ج 2، ص 277، ح 1890 عن ميسر بن عبدالعزيز، بحار الأنوار، ج 66، ص 47، ح 16.
 - 6- المحاسن، ج 2، ص 277، ح 1891، بحار الأنوار، ج 66، ص 47، ح 17.

9 / 3 خوردن تخم مرغ با گوشت

9 / 4 زرده تخم مرغ

9 / 3 خوردن تخم مرغ با گوشت 2881. رسول الله صلی الله علیه و آله: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: گوشت با تخم مرغ، بر توان جنسی می افزاید. (1) 2882. عنه صلی الله علیه و آله: امام صادق علیه السلام: یکی از پیامبران، از کمی فرزندان، به درگاه خداوند عز و جلشکایت برد. خداوند فرمود: «گوشت با تخم مرغ بخور». 2883. عنه صلی الله علیه و آله: امام کاظم علیه السلام: هر کس تخم مرغ و پیاز و روغن زیتون بخورد، استخوان فرزندش درشت خواهد شد. 9 / 4 زرده تخم مرغ 2881. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: امام صادق علیه السلام: زرده تخم مرغ، سبک و سفیده، سنگین است. 2882. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: المحاسن _ به نقل از حمران بن أعین _ : به امام صادق علیه السلام گفتم: کسانی می گویند زرده تخم مرغ، از سفیده آن، سبک تر است.

فرمود: «دلیلشان برای این سخن چیست؟».

گفتم: مدعی اند پر، از سفیده است و استخوان و پی، از زرده است.

امام صادق علیه السلام فرمود: «پس پر، سبک ترین آنهاست».

1- در السرائر، حدیث، چنین آغاز می شود: «روایت شده است که خوردن گوشت...».

2883. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مکارم الأخلاق عن علی بن محمد بن أشیم : شَكَوْتُ إِلَى الرَّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ قَلَّةَ اسْتِمْرَائِي الطَّعَامَ .

فَقَالَ : كُلُّ مَحَّ الْبَيْضِ .

قَالَ : فَفَعَلْتُ فَانْتَمَعْتُ بِهِ . (1) 9 / 5 النَّهْيُ عَنِ مُدَاوَمَةِ أَكْلِ الْبَيْضِ 2886. رسول الله صلى الله عليه وآله : الإمام الصادق عليه السلام : ثَلَاثَةٌ يُسَمَّنُ وَثَلَاثَةٌ يَهْزِلُنَّ . . . وَأَمَّا الَّتِي يَهْزِلُنَّ : فِإِدْمَانُ أَكْلِ الْبَيْضِ وَالسَّمَكِ وَالطَّلَعِ . (2) 2887. عنه صلى الله عليه وآله : الإمام الرضا عليه السلام : مُدَاوَمَةُ أَكْلِ الْبَيْضِ يَعْرِضُ مِنْهُ الْكَلْفُ فِي الْوَجْهِ . (3) 2888. عنه صلى الله عليه وآله : عنه عليه السلام : كَثْرَةُ أَكْلِ الْبَيْضِ وَإِدْمَانُهُ يُوْرِثُ الطُّحَالَ ، وَرِيَا حَا فِي رَأْسِ الْمَعْدَةِ ، وَالْإِمْتِلَاءُ مِنَ الْبَيْضِ الْمَسْلُوقِ يُوْرِثُ الرَّبْوَ وَالْإِبْتِهَارَ (4) . (5) .

- 1- . مكارم الأخلاق ، ج 1 ، ص 352 ، ح 1147 ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 48 ، ح 21 .
- 2- . النخصال ، ص 155 ، ح 194 عن معاوية بن عمّار ، مكارم الأخلاق ، ج 1 ، ص 127 ، ح 309 ، روضه الواعظين ، ص 336 ، طب الأئمة لابن بسطام ، ص 4 وفيها «والضلع» بدل «والطلع» ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 45 ، ح 5 وج 76 ، ص 73 ، ح 10 .
- 3- . بحار الأنوار ، ج 62 ، ص 321 نقلاً عن طب الإمام الرضا عليه السلام ، ص 63 وفيه «إدامه أكل البصل يوئد الكلف في الوجه» .
- 4- . في بحار الأنوار : «والانبهار» . مرّ معنى الربو والابتهار في ص 213 .
- 5- . طب الإمام الرضا عليه السلام ، ص 28 ، بحار الأنوار ، ج 62 ، ص 321 .

9 / 5 نهی از افراط در خوردن تخم مرغ

2886. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: مکارم الأخلاق_ به نقل از علی بن محمد بن اشیم: نزد امام رضا علیه السلام از مشکل گوارش غذا اظهار ناراحتی کردم.

فرمود: «زرده تخم مرغ بخور».

این کار را انجام دادم و از آن ، سود بردم . 9 / 5 نهی از افراط در خوردن تخم مرغ 2889. عنه صلی الله علیه و آله : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سه چیز است که چاق می کند و سه چیز است که لاغر می کند... اما آن سه چیز که لاغر می کند ، عبارت اند از : اعتیاد به خوردن تخم مرغ ، ماهی ، و شکوفه خرما . 2890. عنه صلی الله علیه و آله : امام رضا علیه السلام : خوردن همیشگی تخم مرغ ، سبب پیدایش کنجدک (کک مک) در صورت می شود . (1) 2891. عنه صلی الله علیه و آله : امام رضا علیه السلام : تخم مرغ بسیار خوردن و معتاد شدن به آن ، بیماری سپرز می آورد و ایجادکننده بادهایی در سرِ معده است ، و زیاد خوردن تخم مرغ آب پز ، نفس تنگی و نفس بریدگی می آورد .

1- . در طبّ الرضا علیه السلام ، به جای «تخم مرغ» ، «پیاز» آمده است .

9 / 6 ما يَجُلُّ مِنَ الْبَيْضِ وما يَحْرُمُ مِنْهُ 2894. عنه صلى الله عليه وآله :رسول الله صلى الله عليه وآله_ فى وصاياه لِعَلِيِّ عَلَيْهِ السَّلَام: يا عَلِيُّ ، كُذِّلَ مِنَ الْبَيْضِ مَا اخْتَلَفَ طَرْفَاهُ . (1) 2889. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله :الكافى عن زُرَّارَه :وَاللَّهِ مَا رَأَيْتُ مِثْلَ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَام قَطُّ ! وَذَلِكَ أَنِّي سَأَلْتُهُ فَقُلْتُ : أَصْلَحَكَ اللَّهُ مَا يُؤْكَلُ مِنَ الطَّيْرِ؟

فَقَالَ : كُلِّ مَا دَفَّ وَلَا تَأْكُلْ مَا صَفَّ .

قُلْتُ : الْبَيْضُ فِي الْأَجَامِ؟

فَقَالَ : مَا اسْتَوَى طَرْفَاهُ فَلَا تَأْكُلْهُ وَمَا اخْتَلَفَ طَرْفَاهُ فَكُلْ .

قُلْتُ : فَطَيْرُ الْمَاءِ؟

قَالَ : مَا كَانَتْ لَهُ قَانِصَةٌ فَكُلْ ، وَمَا لَمْ تَكُنْ لَهُ قَانِصَةٌ فَلَا تَأْكُلْ . (2) 2890. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله :الإمام الباقر والإمام الصادق عليهما السلام :إِذَا دَخَلْتَ أَجْمَةً فَوَجَدْتَ بَيْضًا فَلَا تَأْكُلْ مِنْهُ إِلَّا مَا اخْتَلَفَ طَرْفَاهُ . (3) .

-
- 1- .كتاب من لا يحضره الفقيه ، ج 4 ، ص 366 ، ح 5762 عن حماد بن عمرو وأنس بن محمد عن أبيه ، مكارم الأخلاق ، ج 2 ، ص 330 ، ح 2656 كلاهما عن الإمام الصادق عن أبيه عن جدّه عن الإمام عليّ عليهم السلام ، الفقه المنسوب للإمام الرضا عليه السلام ، ص 295 عن الإمام الرضا عليه السلام ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 47 ، ح 18 .
- 2- .الكافى ، ج 6 ، ص 248 ، ح 3 ، كتاب من لا يحضره الفقيه ، ج 3 ، ص 321 ، ح 4146 ، مكارم الأخلاق ، ج 1 ، ص 355 ، ح 1157 ، الفصول المختارة ، ص 107 عن الإمام الصادق عليه السلام نحوه ، بحار الأنوار ، ج 65 ، ص 182 ، ح 25 .
- 3- .الكافى ، ج 6 ، ص 248 ، ح 1 عن محمد بن مسلم وص 249 ، ح 2 عن زراره عن الإمام الباقر عليه السلام نحوه ، تهذيب الأحكام ، ج 9 ، ص 15 ، ح 57 عن محمد بن مسلم ، المناقب لابن شهر آشوب ، ج 4 ، ص 204 عن الإمام الباقر عليه السلام نحوه وراجع النخصال ، ص 140 ، ح 159 .

9 / 6 تخم مرغ های حلال و تخم مرغ های حرام

9 / 6 تخم مرغ های حلال و تخم مرغ های حرام 2893. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله در سفارش هایی به امام علی علیه السلام: ای علی! از میان تخم ها [ی پرندگان]، آنهایی را بخور که دو سرشان، فرق می کند. 2894. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: الکافی_ به نقل از زراره: به خداوند سوگند، هرگز همانند امام باقر علیه السلام ندیده ام؛ چرا که از او پرسیدم و گفتم: خدایت به سامان دارد! از پرندگان، کدام ها خورده می شوند؟

فرمود: آن را که [هنگام پرواز کردن]، بال می زند، بخور و آن را که بال های خویش را صاف نگه می دارد (بال نمی زند)، نخور.» .

پرسیدم: تخمی که در نیزار است، چه طور؟

فرمود: «آنچه را دو سویس همانند است، مخور و آنچه را دو سویس ناهمگونه است، بخور.».

گفتم: پرندگان آب، چه طور؟

فرمود: «آنچه را چینه دان دارد، بخور و آنچه را چینه دان ندارد، مخور.» 2895. رسول الله صلی الله علیه و آله: امام باقر و امام صادق علیهما السلام: اگر به نیزاری درآمدی و تخم پرنده ای یافتی، از آن مخور، مگر آنچه دو سویس ناهمسان است .

2896. رسول الله صلى الله عليه وآله: الإمام الصادق عليه السلام: يُؤْكَلُ مِنَ الْبَيْضِ مَا اخْتَلَفَ طَرَفَاهُ، وَلَا - يُؤْكَلُ مَا اسْتَوَى طَرَفَاهُ .
 (1) 2897. عنه صلى الله عليه وآله: عنه عليه السلام: كُذِّلَ مَا اخْتَلَفَ طَرَفَاهُ فَحَلَالٌ أَكَلُهُ، وَمَا اسْتَوَى طَرَفَاهُ فَحَرَامٌ أَكَلُهُ . (2) 2898. عنه صلى الله عليه وآله: الكافي عن مَسْعَدَةَ بْنِ صَدَقَةَ: سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ: كُلِّ مِنَ الْبَيْضِ مَا لَمْ يَسْتَوِ رَأْسَاهُ .

وقال: ما كان من ببيض طير الماء مثل ببيض الدجاج وعلى خلقته أحد رأسيه مُفْرَطِحٌ، وإلا فلا تأكل . (3) 2899. عنه صلى الله عليه وآله
 (_ لِعَلِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ _) الكافي عن أَبِي الْخَطَّابِ: سَأَلْتُهُ _ يَعْنِي أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ _ عَنْ رَجُلٍ يَدْخُلُ الْأَجَمَةَ فَيَجِدُ فِيهَا بَيْضًا مُخْتَلِفًا لَا يَدْرِي بَيْضٌ مَا هُوَ، أَبْيَضٌ مَا يُكْرَهُ مِنَ الطَّيْرِ أَوْ يُسْتَحَبُّ؟

فقال: إن فيه علما لا يخفى، أنظر إلى كل بيضه تعرف رأسها من أسفلها فكل، وما يستوى في ذلك (4) فدعه ..

1- .الخصال، ص 610، ح 9 عن الأعمش، بحار الأنوار، ج 66، ص 45، ح 4 .

2- .تحف العقول، ص 338 وص 422 عن الإمام الرضا عليه السلام، بحار الأنوار، ج 66، ص 45، ح 6 .

3- .الكافي، ج 6، ص 249، ح 4، تهذيب الأحكام، ج 9، ص 16، ح 61، كتاب من لا يحضره الفقيه، ج 3، ص 322، ح 4151
 عن عبدالله بن سنان نحوه، قرب الإسناد، ص 49، ح 160 وفيه «سئل عن ببيض طير الماء فقال: ما كان . . .»، بحار الأنوار، ج 66، ص 43، ح 1 .

4- .الكافي، ج 6، ص 249، ح 3، تهذيب الأحكام، ج 9، ص 15، ح 58 وراجع: دعائم الإسلام، ج 2، ص 123، ح 418 و
 المقنعه، ص 577 .

2900. عنه صلی الله علیه و آله : امام صادق علیه السلام : از تخم های پرندگان ، آنچه دو سویس ناهمسان است ، خورده می شود و آنچه دو سویس همسان است ، خورده نمی شود . 2895. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : امام صادق علیه السلام : آنچه دو سویس با هم تفاوت دارد ، خوردنش حلال است و آنچه دو سویس همسان است ، خوردنش حرام است . 2896. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : الکافی_ به نقل از مسعده بن صدقه : از امام صادق علیه السلام شنیدم که می فرمود : «از تخم های پرندگان ، آنچه را دو سرش ناهمسان است ، بخور» .

نیز فرمود : «از تخم های پرندگان دریایی ، آنچه همانند و هم شکل تخم مرغ است (یعنی یکی از دو سرش پهن تر است) ، خوردنی است ، وگرنه مخور» . 2897. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : الکافی_ به نقل از ابو الخطاب : از امام صادق علیه السلام پرسیدم که : مردی به نزار درمی آید و آن جا تخم های پرندگان گوناگونی می یابد و نمی داند که تخم چه پرنده ای است : از آن پرندگان ناخوشایند است و یا پرندگان خوشایند ؟

فرمود : «در آنها ، نشانه ای پنهان ناشدنی است . بنگر ! هر تخمی را که سر و ته آن را از هم باز شناختی ، بخور و هر چه را از این نظر همسان بود ، واگذار» . .

الفصل العاشر: التّفاح 10 / 1 خواصّ التّفاح 2901. رسول الله صلى الله عليه وآله: الإمام عليّ عليه السلام: كُلُوا التّفاحَ ؛ فَإِنَّهُ يَدْبِغُ المَعِدَةَ . (1) 2902. عنه صلى الله عليه وآله: الإمام الصادق عليه السلام: التّفاحُ نَضُوحُ المَعِدَةِ . (2) 2903. عنه صلى الله عليه وآله: المحاسن عن إسحاق بن مطهر عن الإمام الصادق عليه السلام: التّفاحُ يُفَرِّجُ المَعِدَةَ . وقال: كُلِ التّفاحَ ؛ فَإِنَّهُ يُطْفِئُ الحَرَارَةَ ، وَيُبَرِّدُ الجَوْفَ ، وَيَذْهَبُ بِالْحَمَى .

وفى حَدِيثٍ آخَرَ: يَذْهَبُ بِالوَبَاءِ . (3) .

-
- 1- .الكافي ، ج 6 ، ص 357 ، ح 11 عن مسمع بن عبدالمك عن الإمام الصادق عليه السلام .
 - 2- .الكافي ، ج 6 ، ص 355 ، ح 1 ، المحاسن ، ج 2 ، ص 370 ، ح 2295 كلاهما عن إسماعيل بن جابر وح 2294 عن الحسن بن راشد ، الخصال ، ص 612 ، ح 10 عن أبي بصير ومحمد بن مسلم عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام ، تحف العقول ، ص 101 وفيهما «أكل التّفاح نضوح للمعدة» ، الجعفریات ، ص 244 عن الإمام الكاظم عن آبائه عليهم السلام ، دعائم الإسلام ، ج 2 ، ص 113 ، ح 373 وفيهما «عليكم بأكل التّفاح فإنه نضوح للمعدة» والخمسة الأخيرة عن الإمام عليّ عليه السلام ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 168 ، ح 6 .
 - 3- .المحاسن ، ج 2 ، ص 368 ، ح 2284 ، بحار الأنوار ، ج 62 ، ص 93 ، ح 1 وج 66 ، ص 171 ، ح 20 .

فصل دهم : سیب

10 / 1 خواص سیب

فصل دهم: سیب 10 / 1 خواص سیب 2901. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: امام علی علیه السلام: سیب بخورید، که معده را می پالاید.
2902. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: امام صادق علیه السلام: سیب، پالاینده و خوش بوکننده معده است. 2903. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: المحاسن_ به نقل از اسحاق بن مطهر، از امام صادق علیه السلام: «سیب، معده را گشایش می دهد».

همچنین فرمود: «سیب بخور؛ چرا که حرارت را فرو می نشاند، درون را سرد می کند و تب را می برد».

در حدیث دیگری است که فرمود: «وبا را از میان می برد».

2904. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: الإمام الصادق عليه السلام: أطعموا محموميكمم التّفاح؛ فما من شىء أنفع من التّفاح .
 (1) 2905. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: عنه عليه السلام: لو يعلم الناس ما فى التّفاح، ما داؤوا مرضاهم إلا به، ألا وإنه أسرع شىء منفعه للفؤاد خاصه، وإنه نضوحه. (2) 2906. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: دعائم الإسلام: عن جعفر بن محمد عليه السلام أن رجلاً كتب إليه من أرضٍ وبينه يخبره بوبئها .

فكتب إليه: عليك بالتّفاح فكله. ففعل ذلك فعوفى. (3)

وقال: التّفاح يطفي الحرارة ويبرد الجوف ويذهب بالحُمى. 2907. رسول الله صلی الله علیه و آله: الكافي عن محمد بن الفيض: قلت لأبي عبد الله عليه السلام: يمرض من المریض فيأمره المعالجون بالحمية .

فقال: لكننا أهل بيت لا نحتمى إلا من التمر، وتداوى بالتّفاح والماء البارد. (4) 2908. رسول الله صلی الله علیه و آله: الكافي عن دُرست بن أبي منصور: بعثني المفضل بن عمر إلى أبي عبد الله عليه السلام بلطف (5)، فدخلت عليه في يوم صائفٍ وقدامه طبق فيه تفاح أخضر، فوالله إن صبرت أن قلت له: جُعِلت فداك! أتأكل من هذا والناس يكرهونه؟

فقال لي كأنه لم يزل يعرفني: وعكت في ليلتي هذه فبعثت فأتيت به فأكلته، وهو يقلع الحمى، ويسكن الحرارة، فقد دمت فأصبت أهلى محمومين فأطعمتهم، فأقلعت الحمى عنهم. (6).

- 1- الكافي، ج 6، ص 357، ح 10، المحاسن، ج 2، ص 368، ح 2287، طب الأئمة لابنى بسطام، ص 63 عن سماعه وفيه «محمومكم» بدل «محموميكم»، بحار الأنوار، ج 62، ص 93، ح 3.
- 2- طب الأئمة لابنى بسطام، ص 135 عن محمد بن مسلم وص 53، الكافي، ج 6، ص 357، ح 10، المحاسن، ج 2، ص 368، ح 2286 وليس فيها «ألا وإنه أسرع شىء منفعه للفؤاد خاصه وإنه نضوحه»، بحار الأنوار، ج 66، ص 175، ح 33.
- 3- دعائم الإسلام، ج 2، ص 148، ح 525.
- 4- الكافي، ج 8، ص 291، ح 441 و ج 6، ص 356، ح 9، المحاسن، ج 2، ص 368، ح 2285 كلاهما عن المفضل بن عمر نحوه، علل الشرائع، ص 464، ح 11، طب الأئمة لابنى بسطام، ص 59 عن محمد بن العيص، مكارم الأخلاق، ج 1، ص 374، ح 1247 عن الإمام الكاظم عن أبيه عن جدّه عليهم السلام نحوه، بحار الأنوار، ج 62، ص 140، ح 2.
- 5- قوله: «بلطف» _ بضّم اللام وفتح الطاء _ جمع لطفه _ بالضّم _ بمعنى الهدية كما ذكره الفيروز آبادى، أو بضّم اللام وسكون الطاء؛ أى بعثنى لطلب لطفٍ وبرٍّ وإحسان. والأول أظهر (مرآة العقول، ج 22، ص 196).
- 6- الكافي، ج 6، ص 355، ح 3، المحاسن، ج 2، ص 368، ح 2288 و 2289، مكارم الأخلاق، ج 1، ص 374، ح 1245 كلاهما عن سليمان بن درستويه الواسطى نحوه، بحار الأنوار، ج 62، ص 93، ح 5.

2909. الإمام الصادق علیه السلام: امام صادق علیه السلام: به تداران خود، سیب بدهید؛ چرا که هیچ چیز، سودمندتر از سیب نیست
 2910. رسول الله صلی الله علیه و آله: امام صادق علیه السلام: اگر مردم می دانستند در سیب چیست، بیمارانشان را جز به آن، درمان
 نمی کردند. بدانید که سیب، بویژه، سودمندترین چیز برای قلب و مایه شست و شوی آن است. 2911. الکافی عن معاویه بن وهب
 دعائم الإسلام: درباره امام صادق علیه السلام روایت شده است که: مردی از سرزمینی وبا زده به ایشان نامه نوشت و از وبای آن جا خبر
 داد.

امام علیه السلام در پاسخ نوشت: «بر توباد سیب. آن را بخور».

او هم این کار را انجام داد و عافیت یافت.

و فرمود: «سیب، حرارت را فرو می نشاند و درون را خنک می کند و تب را می برد». 2907. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: الکافی_ به
 نقل از محمد بن فیض: به امام صادق علیه السلام گفتم: کسی از ما که بیمار می شود، درمانگران، او را به پرهیز، توصیه می کنند.

امام علیه السلام فرمود: «اما ما خاندان، جز از خرما، پرهیز نمی کنیم و [بیماران خویش را] با سیب و آب سرد، درمان می سازیم»
 2908. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: الکافی_ به نقل از دُرست بن ابی منصور: مفضل بن عمر، مرا با هدیه هایی (1) نزد امام صادق
 علیه السلام فرستاد.

در روزی تابستانی و در حالی که سینی ای از سیب سبز نزد امام صادق علیه السلام بود، بر ایشان وارد شدم. به خداوند سوگند، بی درنگ
 به او گفتم: فدایت شوم! آیا در حالی که مردم، این را خوش نمی دارند، از آن می خوری؟

در حالی که گویا مرا از دیرباز می شناخته است، به من فرمود: «همین امشب تبار شدم. کسی فرستادم و آن را نزد من آوردند و آن را
 خوردم. آن، تب را ریشه کن می سازد و حرارت را فرو می نشاند».

من به سوی نزدیکان خویش باز گشتم و دیدم آنان تبارند. به آنها سیب دادم و تب را از آنان ریشه کن ساختم.

1- [در متن عربی، واژه «لطف» آمده است که] درباره آن، دو احتمال وجود دارد: یکی، «لُطْف» که جمع «لُطْفَه» به معنای هدیه است
 (چنان که فیروزآبادی آورده است)، و دیگری، «لُطْف» است [و در حدیث مذکور]، بدین معنا که امام علیه السلام مرا در پی لطف
 (نیکی و احسان) فرستاد. از این دو احتمال، احتمال نخست، ظهور بیشتری دارد (مرآة العقول: ج 22 ص 196).

2909. امام صادق عليه السلام: الكافي عن الْمُفَضَّل بن عُمَرَ عن الإمام الصادق عليه السلام، قال: ذُكِرَ لَهُ الحُمَّى، فَقَالَ عليه السلام: إِنَّا أَهْلُ بَيْتٍ لَا تَتَدَاوَى إِلَّا بِإِفَاضَةِ المَاءِ البَارِدِ يُصَبُّ عَلَيْنَا، وَأَكَلَ التُّفَّاحَ. (1) 2910. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: الإمام الكاظم عليه السلام: التُّفَّاحُ يَنْفَعُ مِنْ خِصَالِ عَيْدِهِ: مِنَ السَّمِّ، وَالسَّحَرِ، وَاللَّمَمِ يَعْرِضُ مِنْ أَهْلِ الأَرْضِ (2)، وَالْبَلْغَمِ الغَالِبِ، وَلَيْسَ شَيْءٌ أَسْرَعَ مِنْهُ مَنفَعَةً. (3) 2911. الكافي (_ به نقل از معاویه بن وهب _) الكافي عن زياد بن مروان: أَصَابَ النَّاسَ وَبَاءٌ بِمَكَّةَ، فَكَتَبْتُ إِلَى أَبِي الحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ، فَكَتَبَ إِلَيَّ: كُلِّ التُّفَّاحِ. (4) راجع: ص 384 (سويق التفاح).

10 / 2 خَوَاصُّ التُّفَّاحِ عَلَى الرِّيقِ وَبِالأَسْحَارِ 2912. الكافي (_ به نقل از ابو بكر حَضَرَمِي _) رسول الله صلى الله عليه و آله: كُلُوا التُّفَّاحَ عَلَى الرِّيقِ؛ فَإِنَّهُ نَضُوحُ المَعِدَةِ. (5).

-
- 1- الكافي، ج 6، ص 356، ح 9، المحاسن، ج 2، ص 368، ح 2285، مكارم الأخلاق، ج 1، ص 374، ح 1247 عن الإمام الكاظم عن أبيه عن جدّه عليهم السلام، بحار الأنوار، ج 66، ص 171، ح 21.
 - 2- من أهل الأرض: أى الجنّ (مرآة العقول، ج 22، ص 195).
 - 3- الكافي، ج 6، ص 355، ح 2 عن الجعفرى.
 - 4- الكافي، ج 6، ص 356، ح 5، المحاسن، ج 2، ص 369، ح 2290 عن القندى مضمرا، بحار الأنوار، ج 66، ص 173، ح 26.
 - 5- مكارم الأخلاق، ج 1، ص 375، ح 1248، بحار الأنوار، ج 66، ص 177، ح 37.

10 / 2 خواص خوردن سیب در حالت ناشتا یا در سحرگاهان

2913. الکافی (_ به نقل از جمیل بن درّاج _) الکافی _ به نقل از مفضل بن عمر ، درباره امام صادق علیه السلام: نزد ایشان از سیب ، یاد کردند . فرمود : «ما خاندان ، جز به آب سردی که بر بدن ما ریخته می شود و جز به خوردن سیب ، درمان نمی کنیم» . 2914. الکافی (_ به نقل از مُرازم _) امام کاظم علیه السلام : سیب برای چند چیز ، سودمند است ، برای : زهر ، افسون ، دیوانگی ای که از سوی ساکنان زمین (1) به کسی می رسد ، و بلغمی که چیرگی یافته است . هیچ چیزی زودتر از آن ، اثر نمی بخشد . 2915. رسول الله صلی الله علیه و آله : الکافی _ به نقل از زیاد بن مروان: در مکه ، مردم به وبایی گرفتار آمدند . من به امام کاظم علیه السلام نوشتم . ایشان در پاسخ من نوشت : «سیب بخور» . همچنین ، ر. ک : ص 385 (شوربای سیب).

10 / 2 خواص خوردن سیب در حالت ناشتا یا در سحرگاهان 2917. رسول الله صلی الله علیه و آله : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سیب را ناشتا بخورید ؛ چرا که تمیزکننده معده است .

1- مقصود ، جَنّیان اند (مرآة العقول : ج 22 ص 195).

2918. عنه صلى الله عليه وآله : عنه صلى الله عليه وآله : أربعة تزيد في العمر . . . وأكل التفاح بالأسحار . (1) 10 / 3 شَمُّ التَّفَاحِ قَبْلَ الأَكْلِ 2919. رسول الله صلى الله عليه وآله (_ في قوله تعالى : { Q } «ويُسْقَى مِنْ مَاءٍ صَدِيدٍ» (/ الإمام الباقر عليه السلام : إذا أردت أكل التفاح فشمه ثم كُله ؛ فَإِنَّكَ إِذَا فَعَلْتَ ذَلِكَ أَخْرَجَ مِنْ جَسَدِكَ كُلَّ دَاءٍ وَغَائِلَةٍ ، وَيَسَدُّكَ مَا يَوْجَدُ مِنْ قَبْلِ الأَرْوَاحِ كُلِّهَا . (2) 10 / 4 كَرَاهَةُ أَكْلِ التَّفَاحِ الحَامِضِ 2920. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله : رسول الله صلى الله عليه وآله : إِمْنَعِ العَرُوسَ فِي أُسْبُوعِهَا مِنْ : الأَلْبَانِ وَالخَلِّ وَالكَزْبُرَةِ وَالتَّفَاحِ الحَامِضِ . . . ؛ لِأَنَّ الرَّحِمَ تَعْقِمُ وَتَبْرُدُ مِنْ هَذِهِ الأَرْبَعَةِ الأَشْيَاءِ عَنِ الوَلَدِ ، وَلَحْصِيرٌ فِي نَاحِيَةِ البَيْتِ خَيْرٌ مِنْ امْرَأَةٍ لَا تَلِدُ . . . وَالتَّفَاحُ الحَامِضُ ؛ يَقَطِّعُ حَيْضَهَا فَيَصِيرُ دَاءً عَلَيْهَا . (3) راجع: ج 1 ، ص 254 (ما يورث النسيان).

-
- 1- .المواعظ العددية ، ص 211 . انظر الحديث بتمامه في : ج 1 ، ص 100 إرشادات طبيه متفرقة / أسباب طول العمر .
 - 2- .طب الأنمه لابنى بسطام ، ص 135 عن أبى بصير ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 175 ، ح 33 .
 - 3- .كتاب من لا يحضره الفقيه ، ج 3 ، ص 552 ، ح 4899 ، علل الشرائع ، ص 515 ، ح 5 ، الاختصاص ، ص 132 كلها عن أبى سعيد الخدرى ، بحار الأنوار ، ج 103 ، ص 280 ، ح 1 .

10 / 3 بوییدن سیب پیش از خوردن**10 / 4 مکروه بودن خوردن سیب ترش**

2922. عنه صلی الله علیه و آله : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : چهار چیز ، عمر را می افزاید : ... و خوردن سیب در سحرگاهان .
 (1) 10 / 3 بوییدن سیب پیش از خوردن 2925. رسول الله صلی الله علیه و آله : امام باقر علیه السلام : هنگامی که خواستی سیب بخوری ،
 آن را ببوی و سپس بخور . اگر این کار را انجام دادی ، هر درد و عارضه ای از تنت بیرون می رود و همه آنچه از سوی ارواح ، در انسان
 ایجاد می شود ، فرو می نشیند . 10 / 4 مکروه بودن خوردن سیب ترش 2923. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پیامبر خدا صلی الله علیه و
 آله : عروس را در هفته اولش از : شیر ، سرکه ، گشنیز ، و سیب ترش ، باز بدار ؛ زیرا از این چهار چیز ، زهدان ، سترون و سرد می شود ... و
 پلاسی افتاده در گوشه خانه ، از زنی که بچه نمی آورد ، بهتر است سیب ترش نیز حیض شدن زن را قطع می کند و این برای وی یک
 بیماری می شود . ر . ک : ج 1 ، ص 255 (آنچه فراموشی می آورد).

1- . برای دیدن متن کامل این حدیث ، ر . ک : ج 1 ، ص 101 (توصیه های طبّی / عوامل طول عمر).

الفصل الحادى عشر: التَّليينَه 2926. رسول اللّٰه صلى الله عليه وآله :رسول اللّٰه صلى الله عليه وآله :إِنَّ التَّليينَةَ تُجِمُّ فَوَادَ المَرِيضِ ،
وتَذهَبُ بِبَعْضِ الحُزَنِ . (1) 2927. رسول اللّٰه صلى الله عليه وآله :الإمام الصادق عليه السلام :قالَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وآله لَوْ أَغْنَى عَنِ
المَوْتِ شَيْءٌ لَأَغْنَتِ التَّليينَةُ . فَقِيلَ : يا رَسولَ اللّٰهِ ، وما التَّليينَةُ؟

قالَ : الحَسوُ بِاللَّبَنِ ، الحَسوُ بِاللَّبَنِ ، وَكَرَّرَها ثَلَاثًا . (2) 2928. عنه صلى الله عليه وآله :رسول اللّٰه صلى الله عليه وآله :عَلَيْكُمْ بِالْبَغِيضِ
التَّافِعِ : التَّليينَةُ ، وَالَّذى نَفْسٌ مُّحَمَّدٍ بِيَدِهِ ، إِنَّها لَتَغْسِلُ بَطْنَ أَحَدِكُمْ كَمَا يَغْسِلُ الوَسِيخُ عَنِ وَجْهِهِ المَاءُ . (3) 2926. پیامبر خدا صلى الله
عليه وآله :الإمام الصادق عليه السلام :إِنَّ التَّليينَ يَجْلُو القَلْبَ الحَزِينَ ، كَمَا تَجْلُو الأَصَابِعُ العَرَقَ مِنَ الجَبِينِ . (4) .

1- صحیح البخاری، ج 5، ص 2154، ح 5365 وص 2067، ح 5101، صحیح مسلم، ج 4، ص 1736، ح 2216، السنن
الكبرى، ج 9، ص 581، ح 19573، المعجم الأوسط، ج 9، ص 19، ح 9001، الفردوس، ج 2، ص 76، ح 2426 کلها عن
عائشه .

2- الكافى، ج 6، ص 321، ح 3 عن مسمع بن عبدالملك، المحاسن، ج 2، ص 171، ح 1476 عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم
السلام عن رسول اللّٰه صلى الله عليه وآله وليس فيه «وكررها ثلاثا»، بحار الأنوار، ج 66، ص 96، ح 7 .

3- السنن الكبرى للنسائى، ج 4، ص 372، ح 7575، مسند ابن حنبل، ج 10، ص 85، ح 26109، المستدرک على الصحیحین
، ج 4، ص 228، ح 7455، السنن الكبرى، ج 9، ص 581، ح 19574 کلها عن عائشه، كنز العمال، ج 10، ص 37، ح 28245 .

4- الكافى، ج 6، ص 320، ح 2، المحاسن، ج 2، ص 171، ح 1477، بحار الأنوار، ج 66، ص 96، ح 6 .

فصل یازدهم : تلبینه

فصل یازدهم: تلبینه 2928. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : تلبینه 1 دل بیمار را آرامش می دهد و بخشی از اندوه را می برد. 2929. رسول الله صلی الله علیه و آله : امام صادق علیه السلام : «اگر چیزی وجود داشت که انسان را در برابر مرگ ، سود می بخشید ، تلبینه سود می بخشید» . پرسیده شد : تلبینه چیست؟

فرمود : «شوربای فراهم آمده با شیر . شوربای فراهم آمده با شیر» و این را سه بار تکرار کرد . 2930. عنه صلی الله علیه و آله : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بر شما باد آن ناخوشایند سودمند : تلبینه . سوگند به آن که جان محمد در دست اوست ، آن ، شکم را می شوید ، چنان که کسی از شما چرک را با آب از صورت خود فرو می شوید . 2931. عنه صلی الله علیه و آله : امام صادق علیه السلام : تلبینه ، غم را از دل غمگین می زداید ، همچنان که انگشتان ، عرق را از پیشانی کنار می زنند .

الفصل الثاني عشر : التمر 12 / 1 خواص التمر 2931. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله : رسول الله صلى الله عليه وآله : قَالَ جَبْرِئِيلُ : التَّمْرُ الْبَرْنِيُّ . . . يَزِيدُ فِي مَاءِ فَقَارِ الظَّهْرِ . (1) 2932. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله : عنه صلى الله عليه وآله : عَلَيْكُمْ بِالْبَرْنِيِّ ؛ فَإِنَّهُ يَذْهَبُ بِالْإِعْيَاءِ ، وَيُدْفِي مِنَ الْقُرِّ ، وَيُسْبِغُ مِنَ الْجَوْعِ ، وَفِيهِ اثْنَانِ وَسَبْعُونَ بَاباً مِنَ الشِّفَاءِ . (2) 2933. رسول الله صلى الله عليه وآله : عنه صلى الله عليه وآله : الْعَجْوَةُ مِنَ الْجَنَّةِ ، وَفِيهَا شِدَّةٌ فَاءٌ مِنَ السَّمِّ . (3) 2934. رسول الله صلى الله عليه وآله : الإمام علي عليه السلام : كُلُوا التَّمْرَ ؛ فَإِنَّ فِيهِ شِفَاءً مِنَ الْأَدْوَاءِ . (4) .

1- .المحاسن ، ج 2 ، ص 345 ، ح 2189 ، بحار الأنوار ، ج 104 ، ص 82 ، ح 31 .

2- .مكارم الأخلاق ، ج 1 ، ص 365 ، ح 1203 ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 141 ، ح 58 .

3- .المحاسن ، ج 2 ، ص 342 ، ح 2178 عن عبدالرحمن بن زيد بن أسلم ، دعائم الإسلام ، ج 2 ، ص 147 ، ح 518 ، مكارم الأخلاق ، ج 1 ، ص 364 ، ح 1195 عن الإمام الصادق عليه السلاموفيه «السحر» بدل «السم» ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 133 ، ح 29 ؛ سنن الترمذی ، ج 4 ، ص 401 ، ح 2066 عن أبي هريره ، السنن الكبرى للنسائي ، ج 4 ، ص 165 ، ح 6715 عن أبي سعيد الخدري وجابر بن عبدالله ، كنز العمال ، ج 10 ، ص 28 ، ح 28202 نقلاً عن ابن النجار عن ابن عباس .

4- .الخصال ، ص 615 ، ح 10 عن أبي بصير ومحمد بن مسلم عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام ، تحف العقول ، ص 106 ، مكارم الأخلاق ، ج 1 ، ص 363 ، ح 1192 ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 141 ، ح 58 .

فصل دوازدهم : خرما

12 / 1 خواص خرما

فصل دوازدهم: خرما 12 / 1 خواص خرما 2934. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: جبرئیل گفت: «خرمای بَرَنی (1) . . . آب ستون فقرات را می افزاید». 2935. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: بر شما باد برنی؛ چرا که خستگی را از میان می برد، در برابر سوز سرما گرمی می دهد، در برابر گرسنگی سیر می کند و در آن، هفتاد و دو باب شفاست. 2936. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: عَجْوَه (2) از بهشت است و درمان زهر، در آن است. 2937. رسول الله صلی الله علیه و آله: امام علی علیه السلام: خرما بخورید؛ چرا که شفای دردها در آن است.

-
- 1- بَرَنی، نوعی از خرمای مرغوب است که به شکل دایره و به رنگ سرخ مایل به زرد است (المعجم الوسیط: ج 1 ص 52).
 - 2- عَجْوَه، نوعی از خرمای مدینه است، بزرگ تر از خرمایی به نام صیحانی، و رنگ آن، سرخ تیره مایل به سیاه و از کاشته های پیامبر صلی الله علیه و آله است (النهایه: ج 3 ص 188).

2938. رسول الله صلى الله عليه وآله: الكافي عن أبي عمرو عن رجل عن الإمام الصادق عليه السلام: خَيْرُ تَمُورِكُمْ الْبَرْنِيُّ؛ يَذْهَبُ بِالْدَاءِ وَلَا دَاءَ فِيهِ، وَيَذْهَبُ بِالْإِعْيَاءِ وَلَا ضَرَرَ لَهُ، وَيَذْهَبُ بِالْبَلْغَمِ، وَمَعَ كُلِّ تَمْرٍ حَسَنَةٌ.

وفى روايته أخرى: يُهْنِي وَيُمِرِّي، وَيَذْهَبُ بِالْإِعْيَاءِ وَيُشْبِغُ. (1) 2939. عنه صلى الله عليه وآله: الإمام الصادق عليه السلام: إِنَّ وَفَدَ عَبْدَ الْقَيْسِ قَدِمُوا عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ. قَالَ: فَوَضَعُوا بَيْنَ يَدَيْهِ جُلَّةَ تَمْرٍ.

فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: أَصَدَقَةٌ أَمْ هَدِيَّةٌ؟

قالوا: بَلْ هَدِيَّةٌ.

فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: أَيُّ تَمْرَاتِكُمْ هَذِهِ؟

قالوا: هُوَ الْبَرْنِيُّ يَا رَسُولَ اللَّهِ.

فَقَالَ هَذَا جَبْرَيْلُ يُخْبِرُنِي أَنَّ فِي تَمْرَتِكُمْ هَذِهِ تِسْعَ خِصَالٍ: تُجَبِّلُ الشَّيْطَانَ، وَتُقَوِّى الطَّهْرَ، وَتَزِيدُ فِي الْمُجَامَعَةِ، وَتَزِيدُ فِي السَّمْعِ وَالْبَصَرِ، وَتُقَرِّبُ مِنَ اللَّهِ، وَتُبَاعِدُ عَنِ الشَّيْطَانِ، وَتَهْضُمُ الطَّعَامَ، وَتَذْهَبُ بِالْدَاءِ، وَتُطَيِّبُ النَّكْهَةَ. (2) 2940. عنه صلى الله عليه وآله (_ فى قوله تعالى: { Q } « يَا حَسْرَتْنَا » { -1 / } { -Q }) دعائم الإسلام: عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ أَنَّ رَجُلًا مِنْ أَصْحَابِهِ أَكَلَ عِنْدَهُ طَعَامًا فَلَمَّا رَفَعَ الطَّعَامَ، قَالَ جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ:

يَا جَارِيَّةُ، ائْتِينَا بِمَا عِنْدَكَ.

فَأَتَتْهُ بِتَمْرٍ.

فَقَالَ الرَّجُلُ: جُعِلْتُ فِدَاكَ! هَذَا زَمَانُ الْفَاكِهَةِ وَالْأَعْنَابِ! وَكَانَ صَيْفًا.

فَقَالَ: كُلْ؛ فَإِنَّهُ خُلِقَ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: الْعَجْوَةُ لَا دَاءَ وَلَا غَائِلَةَ. (3).

1- الكافي، ج 6، ص 345، ح 5، المحاسن، ج 2، ص 343، ح 2184 وليس فيه ذيله، بحار الأنوار، ج 66، ص 133، ح 33 وراجع: المستدرک علی الصحیحین، ج 4، ص 227، ح 7451.

2- المحاسن، ج 1، ص 76، ح 37 وج 2، ص 344، ح 2188 كلاهما عن الحسين بن علوان، الخصال، ص 416، ح 8 عن الإمام الصادق عن الإمام عليّ عليهما السلام، مكارم الأخلاق، ج 1، ص 366، ح 1207، مشكاة الأنوار، ص 262، ح 777 كلّها نحوه، بحار الأنوار، ج 66، ص 128، ح 11.

3- دعائم الإسلام، ج 2، ص 111، ح 364.

2937. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: الکافی_ به نقل از ابو عمرو، از مردی، از امام صادق علیه السلام: «بهترین خرمای شما، خرمای برنی است. دردها را می برد و خود، بیماری نمی زاید، خستگی را می زداید و زینتی در بر ندارد، بلغم را از میان می برد و با هر خرمایی، سازگار است».

در روایتی دیگر است که فرمود: «[غذا را] گوارا و سبک می کند، خستگی را می برد، و سیر می کند». 2938. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: امام صادق علیه السلام: هیئت بنی عبد القیس بر پیامبر خدا وارد شدند. پس، ظرف خرمایی بافته از شاخه های خرما پیش روی ایشان نهادند.

پیامبر خدا پرسید: «صدقه است، یا هدیه؟».

گفتند: هدیه است.

پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: «این خرماها از کدام نوع است؟».

گفتند: ای پیامبر خدا! از خرمای برنی است.

فرمود: «این، جبرئیل است. به من خبر می دهد که در این خرمایتان، نه ویژگی است: شیطان را به دیوانگی می افکند؛ پشت را قوی می کند؛ بر توان آمیزش می افزاید؛ بینایی و شنوایی را افزون می سازد؛ انسان را به خدا نزدیک می کند؛ انسان را از شیطان، دور می سازد؛ غذا را هضم می کند؛ درد را می برد؛ و دهان را خوش بو می نماید». 2939. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: دعائم الإسلام: درباره امام صادق علیه السلام نقل شده که یکی از یارانش نزد ایشان غذایی خورد. چون سفره غذا را برچیدند، امام علیه السلام گفت: «ای کنیزک! آنچه داری، بیاور». او نیز خرما آورد.

آن مرد گفت: قربانت شوم! اکنون، هنگام میوه (ی سردرختی) و انگور است! و آن هنگام، تابستان بود.

فرمود: «بخور، که این از خوی پیامبر خداست. پیامبر خدا فرمود: در عَجْوَه، نه بیماری ای هست و نه عارضه ای»..

2940. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله (_ درباره آیه {Q} «دریغا که کوتاهی کردیم!» {Q/} _) الإمام الصادق علیه السلام: نِعَمَ التَّمْرِ الصَّبْرَانُ؛ لا دَاءَ وَلَا غَائِلَهُ. (1) راجع: ج 1، ص 404 (ما ینفع لعلاج البخر).

12 / 2 أَفْضَلُ السَّحُورِ وَالْفَطُورِ. 2942. شعب الايمان (_ به نقل از عبد الله بن مسعود _) رسول الله صلی الله علیه و آله: نِعَمَ السَّحُورِ التَّمْرُ. (2) 2943. رسول الله صلی الله علیه و آله: عنه صلی الله علیه و آله: إِذَا كَانَ أَحَدُكُمْ صَائِمًا فَلْيُفِطِرْ عَلَى التَّمْرِ، فَإِنْ لَمْ يَجِدِ التَّمْرَ فَعَلَى الْمَاءِ؛ فَإِنَّ الْمَاءَ طَهُورٌ. (3) 2943. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: عنه صلی الله علیه و آله: إِنَّ اللَّهَ - تَبَارَكَ وَتَعَالَى - وَمَلَائِكَتُهُ يُصَلُّونَ عَلَى الْمُسْتَغْفِرِينَ وَالْمُسْحَرِينَ بِالْأَسْحَارِ، فَلْيَسْحَرْ أَحَدُكُمْ وَلَوْ بِشَرِّهِ مِنْ مَاءٍ، وَأَفْضَلُ السَّحُورِ السَّوِيقُ وَالتَّمْرُ. (4).

-
- 1- .المحاسن، ج 2، ص 349، ح 2203 عن عبد الله بن سنان، بحار الأنوار، ج 66، ص 138، ح 49.
 - 2- .المعجم الكبير، ج 7، ص 159، ح 6689 عن السائب بن يزيد، كنز العمال، ج 8، ص 526، ح 23981 نقلًا عن صحيح ابن حبان والسنن الكبرى عن أبي هريره وفيه «سحور المؤمن» بدل «السحور»؛ طب النبي صلی الله علیه و آله، ص 7 وفيه «للمؤمن» بعد «السحور»، بحار الأنوار، ج 62، ص 296.
 - 3- .سنن أبي داود، ج 2، ص 305، ح 2355، المستدرک علی الصحيحین، ج 1، ص 597، ح 1575 كلاهما عن سلمان بن عامر، السنن الكبرى للنسائي، ج 2، ص 254، ح 3324 عن سليمان بن عامر من دون إسنادٍ إليه صلی الله علیه و آله، كنز العمال، ج 8، ص 509، ح 23874.
 - 4- .كتاب من لا يحضره الفقيه، ج 2، ص 136، ح 1961 عن الإمام عليّ عليه السلام، روضه الواعظین، ص 374 نحوه.

12 / 2 بهترین افطاری و سحری

2944. رسول الله صلى الله عليه وآله (_ فِي الْمُنَاجَاةِ وَهُوَ رَافِعٌ يَدَيْهِ إِلَى السَّمَاءِ) امام صادق عليه السلام: صَدْرَفَان ، (1) نیکو خرمایی است ؛ نه در آن بیماری ای هست و نه عارضه ای . ر. ک : ج 1 ، ص 405 (آنچه برای درمان بوی بد دهان ، سودمند است).

12 / 2 بهترین سحری و افطاری 2947. عنه صلى الله عليه وآله : پیامبر خدا صلى الله عليه وآله : خرما ، چه خوش سحری ای است ! (2) 2948. عنه صلى الله عليه وآله : پیامبر خدا صلى الله عليه وآله : اگر کسی از شما روزه بود ، با خرما روزه بگشاید و اگر خرما ندید ، با آب ؛ چرا که آب ، پاک کننده است . 2949. عنه صلى الله عليه وآله : پیامبر خدا صلى الله عليه وآله : خداوند _ تبارک و تعالی _ و فرشتگان او ، بر استغفار کنندگان و سحری خوران در سحرگاهان ، درود می فرستند . پس ، بایسته است هر کدامتان سحری بخورید ، هر چند به جرعه ای آب باشد . اما بهترین سحری ها ، سَوِيق و خرماست (3) .

1- صَدْرَفَان ، نوعی خرماست . به سان خرمای بَرَنی ، سرخ رنگ است ، با این تفاوت که جویدن آن ، قدری سخت تر است و حالتی سقزمانند دارد (لسان العرب : ج 9 ، ص 193).

2- در طَبِّ النَّبِيِّ صلى الله عليه وآله ، پس از واژه «سحری ای» ، «برای مؤمن» آمده است .

3- معنای سَوِيق در صفحه 375 خواهد آمد .

2945. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: الإمام الصادق علیه السلام: أَفْضَلُ سِدِّ حَوْرِكُمْ السَّوِيقُ وَالتَّمْرُ . (1) 12 / 3 خَوَاصُّ الرُّطْبِ وَالتَّمْرِ لِلْحَامِلِ وَالتَّنْفَسَاءِ 2948. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: رسول الله صلی الله علیه و آله: أَطْعِمُوا الْمَرْأَةَ فِي شَهْرِهَا الَّذِي تَلِدُ فِيهِ ، التَّمْرَ ؛ فَإِنَّ وَآدَهَا يَكُونُ حَلِيمًا نَقِيًّا . (2) 2949. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: عنه صلی الله علیه و آله: أَطْعِمُوا نِسَاءَكُمْ الْوُلْدَ الرُّطْبَ ، فَإِنْ لَمْ يَكُنْ رُطْبٌ فَالتَّمْرَ ، وَلَيْسَ مِنَ الشَّجَرِ شَجَرَةٌ أَكْرَمَ عَلَى اللَّهِ مِنْ شَجَرِهِ نَزَلَتْ تَحْتَهَا مَرْيَمُ بِنْتُ عِمْرَانَ . (3) 2950. عنه صلی الله علیه و آله: أَطْعِمُوا نِسَاءَكُمْ مَرْيَمَ عَلَيْهَا السَّلَامَ حِينَ وَلَدَتْ عِيسَى عَلَيْهِ السَّلَامَ . (4) 2951. رسول الله صلی الله علیه و آله: عنه صلی الله علیه و آله: أَطْعِمُوا نِسَاءَكُمْ فِي نَفَاسِهِ هُنَّ التَّمْرَ ؛ فَإِنَّهُ مَنْ كَانَ طَعَامُهَا فِي نَفَاسِهِهَا التَّمْرَ خَرَجَ وَآدَهَا ذَلِكَ حَلِيمًا ، فَإِنَّهُ كَانَ طَعَامَ مَرْيَمَ حِينَ وَلَدَتْ عِيسَى ، وَلَوْ عَلِمَ اللَّهُ طَعَامًا هُوَ خَيْرٌ لَهَا مِنْ التَّمْرِ أَطْعَمَهَا إِيَّاهُ . (5) .

- 1- . تهذيب الأحكام ، ج 4 ، ص 198 ، ح 567 ، المحاسن ، ج 2 ، ص 290 ، ح 1949 كلاهما عن حفص بن البختري ، مكارم الأخلاق ، ج 1 ، ص 419 ، ح 1420 ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 280 ، ح 21 .
- 2- . مكارم الأخلاق ، ج 1 ، ص 365 ، ح 1202 ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 141 ، ح 58 .
- 3- . مسند أبي يعلى ، ج 1 ، ص 241 ، ح 451 عن عروه بن رويم عن الإمام عليّ عليه السلام ، كنز العمال ، ج 12 ، ص 338 ، ح 35300 نقلاً عن أبي نعيم في الطبّ عن الإمام عليّ عليه السلام عنه صلی الله علیه و آله .
- 4- . مكارم الأخلاق ، ج 1 ، ص 508 ، ح 1764 ، طبّ النبی صلی الله علیه و آله ، ص 7 وفيه «الرطب الحلو والتمر» بدل «الرطب» ، فإن لم يكن رطب فتمر» ، بحار الأنوار ، ج 62 ، ص 295 .
- 5- . تاريخ بغداد ، ج 8 ، ص 366 الرقم 4465 ، تاريخ دمشق ، ج 70 ، ص 93 ، ح 13790 كلاهما عن سلمه بن قيس ، كنز العمال ، ج 12 ، ص 340 ، ح 35313 .

12 / 3 خواص خرما برای زن باردار و تازه زا

2952. عنه صلی الله علیه و آله : امام صادق علیه السلام : بهترین سحری های شما ، سویق و خرماست . 12 / 3 خواص خرما برای زن باردار و تازه زا 2950. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به زن ، در ماهی که فرزند به دنیا می آورد ، خرمای تازه بدهید ؛ چرا که در این صورت ، کودک وی بردبار و پاک خواهد بود . 2951. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به زنان زائوی خود ، خرمای تازه بدهید و اگر خرمای تازه نبود ، خرمایی دیگر . نزد خداوند ، هیچ درختی عزیزتر از آن درخت که مریم (دختر عمران) در زیر آن فرود آمد ، نیست . 2952. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : چون زن فرزند به دنیا آورد ، باید نخستین چیزی که می خورد ، خرمای تازه باشد و اگر خرمای تازه در اختیار نبود ، خرمایی دیگر ؛ چرا که اگر چیزی برتر از آن وجود می داشت ، خداوند آن را به مریم ، هنگامی که عیسی علیه السلام را زاد ، می خوراند . 2953. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به زنان خود در دوره نزدیک زایمان ، خرما بدهید ؛ زیرا هر کس که در دوره نزدیک زایمان غذایی خرما باشد ، فرزندش بردبار زاده خواهد شد . خوراک مریم ، هنگامی که عیسی را زاد ، همین بود ، در حالی که اگر غذایی بهتر از خرما برای او سراغ داشت ، همان را به وی می خوراند .

2954. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: الإمام علیّ علیه السلام: ما تَأْكُلُ الحَامِلُ مِنْ شَيْءٍ وَلَا تَتَدَاوَى بِهِ أَفْضَلَ مِنَ الرُّطْبِ، قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ عَلَيْهِ السَّلَامُ: « وَهَزِي إِلَيْكَ بِحِدْعِ النَّخْلَةِ تُسْقِطُ عَلَيْكَ رُطْبًا جَنِيًّا * فَكُلِي وَاشْرَبِي وَقَرِّي عَيْنًا ». (1) 2955. عنه صلى الله عليه وآله: عنه عليه السلام: خَيْرُ ثَمَرِكُمُ الْبَرْنِيُّ؛ فَأَطْعَمُوهُ نِسَاءَكُمْ فِي نِفَاسِهِنَّ تَخْرُجُ أَوْلَادُكُمْ زَكِيًّا حَلِيمًا. (2) 2956. عنه صلى الله عليه وآله: الإمام الصادق عليه السلام: أَطْعَمُوا نِسَاءَكُمْ التَّمَرَ الْبَرْنِيَّ فِي نِفَاسِهِنَّ، تُجَمَلُوا أَوْلَادُكُمْ. (3) 2957. عنه صلى الله عليه وآله: عنه عليه السلام: أَطْعَمُوا الْبَرْنِيَّ نِسَاءَكُمْ فِي نِفَاسِهِنَّ تَحْلَمُ أَوْلَادُكُمْ. (4) راجع: ج 1، ص 678 (الجنين / غذاء النفساء).

12 / 4 أكل الرُّطْبِ بِالْبَطِيخِ وَالْقِثَاءِ 2955. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: الإمام الصادق عليه السلام: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ يَأْكُلُ الرُّطْبَ بِالْخَرِيزِ. (5) 2956. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: سنن ابن ماجه عن سهل بن سعد: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ يَأْكُلُ الرُّطْبَ بِالْبَطِيخِ. (6) 2957. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: صحيح البخارى عن عبد الله بن جعفر بن أبى طالب: رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ يَأْكُلُ الرُّطْبَ بِالْقِثَاءِ. (7).

- 1- الخصال، ص 637، ح 10 عن أبى بصير و محمد بن مسلم عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام، تحف العقول، ص 124 وفيه «ولا تبدأ» بدل «ولا تتداوى»، بحار الأنوار، ج 66، ص 128، ح 10.
- 2- الكافي، ج 6، ص 22، ح 3 عن زراره عن الإمام الصادق عليه السلام.
- 3- مكارم الأخلاق، ج 1، ص 366، ح 1206، بحار الأنوار، ج 66، ص 141، ح 58.
- 4- الكافي، ج 6، ص 22، ح 5، المحاسن، ج 2، ص 345، ح 2190 كلاهما عن صالح بن عقبه، بحار الأنوار، ج 66، ص 134، ح 38 وج 104، ص 115، ح 39.
- 5- الكافي، ج 6، ص 361، ح 2، المحاسن، ج 2، ص 375، ح 2312، بحار الأنوار، ج 66، ص 193، ح 3.
- 6- سنن ابن ماجه، ج 2، ص 1104، ح 3326، السنن الكبرى للنسائي، ج 4، ص 166، ح 6722 عن عائشه، كنز العمال، ج 7، ص 106، ح 18190 نقلاً عن المعجم الأوسط والمستدرک على الصحيحين وأبى نعيم فى الطبّ عن أنس نحوه؛ بحار الأنوار، ج 62، ص 284.
- 7- صحيح البخارى، ج 5، ص 2073، ح 5124، المصنّف لابن أبى شبيبہ، ج 5، ص 570، ح 4، مسند الحميدى، ج 1، ص 248، ح 540؛ مكارم الأخلاق، ج 1، ص 72، ح 96 عن أنس وفيه «القثاء بالرطب» بدل «الرطب بالقثاء»، بحار الأنوار، ج 66، ص 253، ح 3.

12 / 4 خوردن خرما با خربزه و خیار

2958. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: امام علی علیه السلام: باردار، هیچ خوراکی نمی خورد و هیچ دارویی به کار نمی گیرد که برتر از خرما باشد. خداوند عز و جل به مریم فرموده است: (و تنه درخت خرما را به سوی خود تکان بده تا بر تو خرمای تازه فروریزد* پس، بخور و بیاشام و دیده روشن دار). (1) 2959. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: امام علی علیه السلام: برنی، بهترین خرمای شماست. آن را در دوره نزدیک زایمان، به زنان خویش بدهید تا فرزندان پاک و بردبار [به دنیا] آیند. 2960. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: امام صادق علیه السلام: به زنان خود در دوران زایمان، خرمای برنی بدهید تا فرزندان خویش را زیبا سازید. 2961. رسول الله صلی الله علیه و آله: امام صادق علیه السلام: به زنان خود در دوران زایمان، خرمای برنی بدهید تا فرزندان بردبار شوند. ر. ک: ج 1، ص 679 (جنین / خوراک تازه زا).

12 / 4 خوردن خرما با خربزه و خیار 2962. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: امام صادق علیه السلام: پیامبر خدا، خرمای تازه همراه با خربزه (2) می خورد. 2963. المعجم الكبير (_ به نقل از عبد الله بن مسعود _) سنن ابن ماجه _ به نقل از سهل بن سعد: پیامبر خدا، خرمای تازه با خربزه می خورد. 2964. رسول الله صلی الله علیه و آله: صحیح البخاری _ به نقل از عبد الله بن جعفر بن ابی طالب: پیامبر صلی الله علیه و آله را دیدم که خرمای تازه را همراه با خیارچنبر می خورد.

1- .مریم : آیه 25 و 26.

2- .ظاهرا این کار، به دلیل شیرین نبودن خربزه های آن سامان بوده است .

12 / 5 تَحْنِيكُ الْمَوْلُودِ بِالتَّمْرِ. عنه صلى الله عليه وآله: الإمام عليّ عليه السلام: حَنَّكُوا أَوْلَادَكُمْ بِالتَّمْرِ، هَكَذَا فَعَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ بِالحَسَنِ وَالحُسَيْنِ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ. (1).

1- الكافي، ج 6، ص 24، ح 5 عن أبي بصير عن الإمام الصادق عليه السلام، تهذيب الأحكام، ج 7، ص 437، ح 1741 عن أبي بصير، الخصال، ص 637، ح 10 عن أبي بصير ومحمد بن مسلم عن الإمام الصادق عن آبائه عنه عليهم السلام، تحف العقول، ص 124، بحار الأنوار، ج 66، ص 128، ح 10.

12 / 5 گشودن کام نوزاد با خرما

12 / 5 گشودن کام نوزاد با خرما 2965. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : امام علی علیه السلام : کام کودکان خویش را با خرما بگشایید .
پیامبر صلی الله علیه و آله با حسن و حسین ، چنین کرد .

الفصل الثالث عشر: التين: 2967. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: مكارم الأخلاق عن أبي ذر: أهدى إلى النبي صلى الله عليه وآله طَبَقُ عَلَيْهِ تَيْنٌ، فَقَالَ لِأَصْحَابِهِ: كُلُوا، فَلَوْ قُلْتُ: فَكَيْفَهُ نَزَلَتْ مِنَ الْجَنَّةِ، لَقُلْتُ هَذِهِ؛ لِأَنَّهَا فَكِيهَةٌ بِلا عَجْمٍ فَكَلَوْهَا؛ فَإِنَّهَا تَقَطُّعُ الْبَوَاسِيرَ، وَتَنْفَعُ مِنَ النَّقْرِسِ. (1) 2968. امام على عليه السلام (_ در وصف پیامبر خدا _) رسول الله صلى الله عليه وآله: كُلُوا التَّيْنَ الرِّطَبَ وَالْيَابِسَ؛ فَإِنَّهُ يَزِيدُ فِي الْجَمَاعِ، وَيَقَطُّعُ الْبَوَاسِيرَ، وَيَنْفَعُ مِنَ النَّقْرِسِ وَالْإِبْرَدَةِ. (2) 2969. رسول الله صلى الله عليه وآله: الإمام على عليه السلام: أكل التين يُلِينُ (3) السُّدَدَ وَهُوَ نَافِعٌ لِرِيَّاحِ الْقَوْلَنْجِ، فَأَكْثَرُوا مِنْهُ بِالنَّهَارِ، وَكَلَوْهُ بِاللَّيْلِ، وَلَا تُكْثَرُوا مِنْهُ. (4) 2970. الإمام الحسن عليه السلام: الإمام الرضا عليه السلام: التين يذهب بالبخر، ويشد العظم، ويذهب بالداء حتى لا يحتاج معه إلى دواء. (5).

-
- 1- مكارم الأخلاق، ج 1، ص 376، ح 1251، بحار الأنوار، ج 66، ص 186، ح 4؛ الفردوس، ج 3، ص 243، ح 4716 نحوه، كنز العمال، ج 10، ص 44، ح 28280.
 - 2- مكارم الأخلاق، ج 1، ص 377، ح 1254 عن كعب، بحار الأنوار، ج 66، ص 186، ح 6.
 - 3- في المصدر: «تلتين»، والتصويب من بحار الأنوار.
 - 4- طب الأئمة لابن بسطام، ص 137، بحار الأنوار، ج 66، ص 186، ح 3.
 - 5- مكارم الأخلاق، ج 1، ص 376، ح 1252.

فصل سیزدهم : انجیر

فصل سیزدهم: انجیر 2969. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مکارم الأخلاق_ به نقل از ابوذر: سینی ای از انجیر به پیامبر صلی الله علیه و آله هدیه شد . به اصحابش فرمود : «بخورید ؛ چراکه اگر بنا بود بگویم میوه ای از بهشت است ، همین میوه را می گفتم ؛ زیرا میوه ای است بدون هسته . آن را بخورید ؛ زیرا بواسیر را ریشه کن می سازد و برای نقرس سودمند است» . (1) 2970. امام حسن علیه السلام : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : انجیر ، تازه و خشک ، بخورید ؛ چرا که بر قدرت همبستری می افزاید ، بواسیر را ریشه کن می کند ، و برای درمان نقرس و سردی مزاج ، سودمند است . 2971. کمال الدین (_ به نقل از جابر _) امام علی علیه السلام : خوردن انجیر ، انسدادها را نرم می کند و برای بادهای قولنج ، سودمند است . در روز ، از آن فراوان بخورید و آن را در شب هم بخورید ؛ اما فراوان ، نه . 2972. رسول الله صلی الله علیه و آله (_ فی وَصْفِ الْأَئِمَّةِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ _) امام رضا علیه السلام : انجیر ، بوی بد دهان را می برد ، استخوان ها را استحکام می بخشد ، درد را می برد و با وجود آن ، دیگر به دارویی نیاز نیست .

1- .نقرس ، ورمی است همراه با درد که در مفاصل پایین پا و انگشتان ، بروز می کند (مجمع البحرین : ج 3 ص 1823).

2973. عنه صلى الله عليه وآله (_ أيضا _) الكافي عن أحمد بن محمد بن أبي نصر عن الإمام الرضا عليه السلام: التَّيْنُ يَذْهَبُ بِالْبَحْرِ، وَيَشُدُّ الْفَمَ وَالْعِظْمَ، وَيُنْبِتُ الشَّعْرَ، وَيَذْهَبُ بِالذَّاءِ وَلَا يُحْتَاجُ مَعَهُ إِلَى دَوَاءٍ.

وقال عليه السلام: التَّيْنُ أَشْبَهُ شَيْءٍ بِنَبَاتِ الْجَنَّةِ. (1) 2972. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله (_ در توصیف امامان عليهم السلام _) طَبَّ الْأَنْثَمَةِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَرَفَةَ: كُنْتُ بِخُرَّاسَانَ أَيَّامَ الرِّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ الْمَأْمُونِ، فَقُلْتُ لِلرِّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ: يَا بْنَ رَسُولِ اللَّهِ، مَا تَقُولُ فِي أَكْلِ التَّيْنِ؟

قال: هُوَ جَيِّدٌ لِلْقَوْلَنِجِ فَكُلُوهُ. (2) 2973. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله (_ در توصیف امامان عليهم السلام _) رسول الله صلى الله عليه وآله: مَنْ أَحَبَّ أَنْ يَرِقَّ قَلْبُهُ، فَلْيُدِّمِنْ أَكْلَ الْبَلْسِ. (3) راجع: ج 1، ص 446 (ما ينفع لأوجاع الكبد / لبن التين).

1- الكافي، ج 6، ص 358، ح 1، المحاسن، ج 2، ص 372، ح 2298 نحوه، بحار الأنوار، ج 66، ص 185، ح 2.

2- طب الأنثمه لابن بسطام، ص 137، بحار الأنوار، ج 66، ص 185، ح 3.

3- غريب الحديث لابن قتيبه، ج 2، ص 303 عن ابن عباس؛ مكارم الأخلاق، ج 1، ص 376، ح 1253 وفيه «في الحديث: من أراد أن يرق قلبه فليدمن من أكل البلس وهو التين»، بحار الأنوار، ج 66، ص 187، ح 7 نقلاً عن الفردوس عن ابن عباس عنه صلى الله عليه وآله وزاد في آخره «يعنى التين» وص 186، ح 6.

2975. عنه صلى الله عليه وآله (_ فى قَوْلِهِ عَزَّ وَجَلَّ : { Q } «يَوْمَ نَدْعُوا كُلَّ (الكافى _ به نقل از احمد بن محمد بن ابى نصر ، از امام رضا عليه السلام: «انجیر ، بوی بد دهان را می برد ، دهان و استخوان ها را استحکام می بخشد ، مو برمی رویاند ، درد را می برد و با وجود آن ، دیگر به دارویی نیاز نیست» .

همچنین فرمود : «انجیر ، همانندترین چیز به گیاهان بهشت است» . 2974. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله : طَبَّ الْأُمَّةِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ _ به نقل از محمد بن عَرَفَه _ : در روزگار امام رضا عليه السلام و مأمون ، در خراسان بودم . [یک بار ،] از امام رضا عليه السلام پرسیدم : ای پسر پیامبر خدا ! درباره انجیر ، چه می گویی ؟

فرمود : «برای قولنج ، سودمند است . آن را بخورید» . 2975. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله (_ درباره سخن خداوند عز و جل : { Q } «روزی که هر گرو (پیامبر خدا صلى الله عليه وآله : هر کس دوست دارد دلش نازک باشد ، بَلَسْ 1 بخورد . (1) ر . ک : ج 1 ، ص 447 (آنچه برای دردهای کبد ، سودمند است / شیر انجیر) .

1- . در مکارم الأخلاق آمده است: «در حدیث است که هر کس می خواهد دلش نازک باشد ، پیوسته بلس _ که همان انجیر است _ بخورد» . در بحار الأنوار (ج 66 ص 187 ح 7) با افزوده «یعنی انجیر» در آخر آن ، آمده است .

الفصل الرابع عشر: الثوم 2978. عنه صلى الله عليه وآله: رسول الله صلى الله عليه وآله: كُتِلُوا الثُّومَ وَتَدَاوَوْا بِهِ؛ فَإِنَّ فِيهِ شِفَاءً مِنْ سَبْعِينَ دَاءً (1) 2979. عنه صلى الله عليه وآله: عنه صلى الله عليه وآله: مِنْ وَصَايَاهُ لِعَلِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ: يَا عَلِيُّ، كُلِّ الثُّومَ؛ فَلَوْلَا أَنِّي أَنَا جِي الْمَلِكَ لَأَكَلْتُهُ. (2) 2980. عنه صلى الله عليه وآله: الإمام الصادق عليه السلام: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: «مَنْ أَكَلَ هَذِهِ الْبَقْلَةَ فَلَا يَقْرُبُ مَسْجِدَنَا»، وَلَمْ يَقُلْ: إِنَّهَا حَرَامٌ. (3) 2981. عنه صلى الله عليه وآله: الإمام الرضا عليه السلام: مَنْ أَرَادَ أَلَّا يُصِيبَهُ رِيحٌ، فَلْيَأْكُلِ الثُّومَ فِي كُلِّ سَبْعَةِ أَيَّامٍ. (4).

-
- 1- مكارم الأخلاق، ج 1، ص 394، ح 1335؛ الفردوس، ج 3، ص 245، ح 4721 كلاهما عن الإمام علي عليه السلام، كنز العمال، ج 15، ص 271، ح 40939.
 - 2- مكارم الأخلاق، ج 1، ص 394، ح 1336 عن الإمام علي عليه السلام، بحار الأنوار، ج 66، ص 251، ح 14؛ تاريخ دمشق، ج 64، ص 304، ح 13145 عن حبه، الفردوس، ج 5، ص 330، ح 8341 نحوه وزاد فيه «نيئا» بعد «الثوم» وكلاهما عن الإمام علي عليه السلام عنه صلى الله عليه وآله، كنز العمال، ج 15، ص 440، ح 41748.
 - 3- علل الشرائع، ص 520، ح 3، المحاسن، ج 2، ص 331، ح 2132 كلاهما عن داوود بن فرقد، دعائم الإسلام، ج 1، ص 150 وليس فيه ذيله، بحار الأنوار، ج 66، ص 247، ح 3.
 - 4- طب الإمام الرضا عليه السلام، ص 41، بحار الأنوار، ج 62، ص 325.

فصل چهاردهم: سیر

فصل چهاردهم: سیر 2976. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: «سیر (1)» بخورید و بدان درمان کنید؛ چرا که درمان هفتاد درد در آن هست. 2977. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله از سفارش های ایشان امام علی علیه السلام: ای علی! «سیر» بخور. اگر نبود که من با فرشته هم سخن می شوم، «سیر» می خوردم. 2978. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: امام صادق علیه السلام: پیامبر خدا فرمود: «هر کس این سبزی را خورد، به مسجد ما نزدیک نشود»؛ اما فرمود: این، حرام است. 2979. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: امام رضا علیه السلام: هر کس می خواهد بادی دامنگیر او نشود، در هر هفت روز، [یک بار] «سیر» بخورد.

1- علاّمه مجلسی می گوید: سیر، بر دو گونه است: بیابانی و باغی. جالینوس می گوید: «گرم و خشک و در زمره طبع سوم است و برخی هم گفته اند از چهارم». برای رفع تیرگی رنگ خون، سودمند است. شپش و تخم شپش را می کُشد و از آن روی که حل کنندگی و خشک کنندگی قوی ای دارد، چنانچه بیش از اندازه پیاز مصرف شود، سردرد می آورد و به چشم زیان می رساند. برای درد پشت و سرین، سودمند است و در برابر گاز گرفتن درندگان، برای افرادی که دارای طبع سرد هستند، کار تریاک را می کند. در کل، برای حفظ سلامت سرد طبعان و پیران، بسیار مفید است؛ حرارت غریزی آنان را تقویت می کند، بادهای سخت را از بدن می برد و برای بهبود ریزش قطره قطره ای پیشاب پیران، سودمند است. بهترین روش آماده کردن آن، این است که در آب و نمک جوشانده، سپس از آب، بیرون آورده و با روغن بادام پخته و آن گاه خورده شود و پس از آن هم انار و سیب، مکیده شود. اگر هم آن را بسوزانند و بسایند و با عسل، خمیر کنند و بر روی محلّ مارگزیدگی بگذارند، بهبود می بخشد. سیر، در کُشتن کرم کدو هم منفعت شگفت آوری دارد (بحار الأنوار: ج 66 ص 251).

الفصل الخامس عشر : الجُبِين 15 / 1 خَوَاصُّ الْجُبِينِ 2983. عنه صلى الله عليه وآله : رسول الله صلى الله عليه وآله : كَلُوا الْجُبِينَ ؛ فَإِنَّهُ يورثُ التُّعَاسَ ، وَيَهْضِمُ الطَّعَامَ . (1) 2984. كمال الدين عن سليم بن قيس الهلالي : الإمام الصادق عليه السلام : نِعَمَ اللُّقْمَةُ الْجُبِينُ ؛ تُعَذِّبُ الفَمَ ، وَتُطَيِّبُ النِّكْهَةَ ، وَتَهْضِمُ ما قَبْلَهُ ، وَتُسَهِّى الطَّعَامَ ، وَمَنْ يَعْتَمِدُ أَكْلَهُ رَأْسَ الشَّهْرِ أَوْشَكَ أَنْ لا تُرَدَّ لَهُ حاجَةٌ . (2) 2985. رسول الله صلى الله عليه وآله : الإمام الصادق عليه السلام : نِعَمَ اللُّقْمَةُ الْجُبِينُ ؛ يُطَيِّبُ الشَّرْبَةَ (3) ، وَيَهْضِمُ ما قَبْلَهُ ، وَيُمَرِّئُ ما بَعْدَهُ . (4) .

1- .طبّ النبي صلى الله عليه وآله ، ص 11 ، بحار الأنوار ، ج 62 ، ص 300 ، مستدرک الوسائل ، ج 16 ، ص 376 ، ح 20236 وفيه «يذهب» بدل «يورث» .

2- .الدروع الواقية ، ص 42 عن سماعه ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 105 ، ح 11 .

3- .فى بحار الأنوار : «يطيب النكهة» .

4- .الدعوات ، ص 152 ، ح 410 ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 105 ، ح 10 .

فصل پانزدهم : پنیر

15 / 1 خواص پنیر

فصل پانزدهم: پنیر 15 / 1 خواص پنیر 2984. کمال الدین (_ به نقل از سلیم بن قیس هلالی _) پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پنیر بخورید ؛ چرا که خواب می آورد و غذا را هضم می کند . (1) 2985. پیامبر صلی الله علیه و آله : امام صادق علیه السلام : چه نیکو لقمه ای است پنیر! دهان را تر و تازه می کند ، بوی دهان را خوش می سازد ، غذای پیشین را هضم می کند و برای پس از خود ، اشتها آور است . هر کس آن را سر هر ماه بخورد ، نزدیک است که هیچ حاجت او بی پاسخ نماند . 2986. الکافی (_ به نقل از فضیل بن یسار _) امام صادق علیه السلام : پنیر ، چه نیکو لقمه ای است ! نوشیدن انسان را خوش بو می سازد ، آنچه را پیش از آن هست ، هضم می کند و آنچه را پس از آن باشد ، دوست داشتنی می سازد . (2)

1- در مستدرک الوسائل ، به جای «خواب می آورد» ، «خواب را می برد» آمده است.

2- در بحار الأنوار ، به جای «نوشیدن» ، «بوی دهان» آمده است.

2987. ثواب الأعمال (_ به نقل از عيسى بن سَري _) الإمام الصادق عليه السلام: الْجُبْنُ يَهْضِمُ الطَّعَامَ قَبْلَهُ ، وَيُشَدِّهِ بَعْدَهُ . (1) 15 /
 2 أكلُ الجُبْنِ بِالْجَوْزِ 2990. المحاسن عن حسين بن أبي العلاء: رسول الله صلى الله عليه وآله: الْجُبْنُ دَاءٌ ، فَإِذَا أَكَلَ بِالْجَوْزِ فَهُوَ شِفَاءٌ .
 (2) 2988. الكافي (_ به نقل از حارث بن مغیره _) عنه صلى الله عليه وآله: الْجُبْنُ دَاءٌ ، وَالْجَوْزُ دَاءٌ ، فَإِذَا اجْتَمَعَا مَعَا صَارَا دَوَاءً .
 (3) 2989. الكافي (_ به نقل از ابن ابى يعفور _) الإمام الصادق عليه السلام: إِنَّ الْجَوْزَ وَالْجُبْنَ إِذَا اجْتَمَعَا كَانَا دَوَاءً ، وَإِذَا افْتَرَقَا كَانَا دَاءً .
 (4) 2990. المحاسن (_ به نقل از حسين بن ابى العلاء _) عنه عليه السلام: الْجُبْنُ وَالْجَوْزُ إِذَا اجْتَمَعَا فِي كُلِّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا شِفَاءٌ ، وَإِنْ افْتَرَقَا كَانَ فِي كُلِّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا دَاءٌ . (5) 15 / 13 أكلُ الجُبْنِ بِالْبَطِيخِ 2992. رسول الله صلى الله عليه وآله: رسول الله صلى الله عليه وآله: طَبَّ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ كَانَتْ حَامِلُهُ أَكَلَتْ بِالْبَطِيخِ بِالْجُبْنِ إِلَّا يَكُونُ مَوْلُودُهَا حَسَنَ الْوَجْهِ وَالْخُلُقِ . (6) 2992. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: طَبَّ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ كَانَتْ حَامِلُهُ أَكَلَتْ بِالْبَطِيخِ بِالْجُبْنِ . (7) .

-
- 1- .المحاسن ، ج 2 ، ص 297 ، ح 1981 ، مكارم الأخلاق ، ج 1 ، ص 411 ، ح 1390 وليس فيه «الطعام» ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 105 ، ح 9 .
 2- .تاريخ بغداد ، ج 7 ، ص 403 الرقم 3947 عن ابن عباس ؛ بحار الأنوار ، ج 62 ، ص 294 .
 3- .طَبَّ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ ، ص 6 ، بحار الأنوار ، ج 62 ، ص 294 .
 4- .الكافي ، ج 6 ، ص 340 ، ح 3 عن زراره ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 106 ، ح 14 .
 5- .الكافي ، ج 6 ، ص 340 ، ح 2 ، المحاسن ، ج 2 ، ص 295 ، ح 1974 وص 298 ، ح 1983 كلَّها عن عبد العزيز العبدى ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 198 ، ح 3 .
 6- .بحار الأنوار ، ج 62 ، ص 299 نقلاً عن طَبَّ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ .
 7- .طَبَّ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ ، ص 10 ، بحار الأنوار ، ج 62 ، ص 299 .

15 / 2 خوردن پنیر با گردو**15 / 3 خوردن پنیر با خربزه**

2993. المنقب لابن شهر آشوب عن ابن جریر الطبری: امام صادق علیه السلام: پنیر، غذاهای پیش از خود را گوارش می دهد و برای پس از خود، اشتها می آورد. 15 / 2 خوردن پنیر با گردو 2996. عنه صلی الله علیه و آله: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: پنیر، درد است؛ اما چون با گردو خورده شود، درمان است. 2993. المنقب، ابن شهر آشوب (به نقل از ابن جریر طبری) پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: پنیر، درد است، گردو هم درد است؛ اما چون با هم در یک جا جمع گردند، درمان می شوند. 2994. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: امام صادق علیه السلام: گردو و پنیر، چون با هم یک جا جمع شوند، درمان اند؛ اما اگر از هم جدا باشند، درد می شوند. 2995. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: امام صادق علیه السلام: پنیر و گردو، چون با هم یک جا جمع شوند، در هر یک از آنها درمان است؛ اما اگر از هم جدا شوند، در هر یک از آنها درد است. بیانعلامة مجلسی می گوید: شاید این نهی، به پنیر تازه نمک نازده اختصاص داشته باشد که در آن سرزمین ها رواج داشته و دارای طبعی سرد است، که گردو با حرارت خویش، آن را تعدیل می کند.

15 / 3 خوردن پنیر با خربزه 2998. الکافی (به نقل از حنان، از پدرش) پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: هیچ زن بارداری نیست که خربزه با پنیر بخورد، مگر آن که کودکش خوش روی و خوش خوی شود. 2999. رسول الله صلی الله علیه و آله: طبّ النبیّ صلی الله علیه و آله: پیامبر صلی الله علیه و آله خیار را با نمک، و خربزه را با پنیر می خورد.

15 / 4 مَضَارُّ الْجُبْنِ 3000. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : رسول الله صلی الله علیه و آله : عَشْرُ خِصَالٍ تَوْرَثُ النَّسِيَانَ : أَكَلَ الْجُبْنِ وَ... .
 (1) 3001. عنه صلی الله علیه و آله : الإمام الصادق علیه السلام : لَئِنْ كَانَ الْجُبْنُ يَصْدُرُ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ وَلَا يَنْفَعُ ، فَإِنَّ السُّكَّرَ يَنْفَعُ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ وَلَا يَصْرُ مِنْ شَيْءٍ . (2) 3002. رسول الله صلی الله علیه و آله : الكافي : زُوِيَ أَنَّ مَصْرَةَ الْجُبْنِ فِي قِشْرِهِ . (3) 15 / 5 الْجُبْنُ فِي الْغَدَاهِ وَالْعَشِيِّ 3003. رسول الله صلی الله علیه و آله : الكافي : عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفَضْلِ النَّيسَابُورِيِّ عَنْ بَعْضِ رِجَالِهِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ مَقَالَ : سَأَلَهُ رَجُلٌ عَنِ الْجُبْنِ فَقَالَ : دَاءٌ لَا دَوَاءَ فِيهِ . فَلَمَّا كَانَ بِالْعَشِيِّ دَخَلَ الرَّجُلُ عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَتَنَظَرَ إِلَى الْجُبْنِ عَلَى الْخِوَانِ ، فَقَالَ : جُعِلَتْ فِدَاكَ ! سَأَلْتُكَ بِالْغَدَاهِ عَنِ الْجُبْنِ ، فَقُلْتَ لِي : إِنَّهُ هُوَ الدَّاءُ الَّذِي لَا دَوَاءَ لَهُ ، وَالسَّاعَةَ أَرَاهُ عَلَى الْخِوَانِ !

قَالَ : فَقَالَ لِي : هُوَ ضَارٌّ بِالْغَدَاهِ نَافِعٌ بِالْعَشِيِّ ، وَيَزِيدُ فِي مَاءِ الظَّهْرِ . (4) .

-
- 1- . طَبَّ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ ، ص 6 ، بحار الأنوار ، ج 62 ، ص 295 . انظر تمام الحديث في: ج 1 ، ص 254 ، ح 383 .
 - 2- . الكافي ، ج 6 ، ص 333 ، ح 2 ، المحاسن ، ج 2 ، ص 302 ، ح 2001 كلاهما عن عبدالعزيز العبدى ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 299 ، ح 5 .
 - 3- . الكافي ، ج 6 ، ص 340 ذيل ح 3 ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 106 ، ح 12 .
 - 4- . الكافي ، ج 6 ، ص 340 ، ح 3 ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 106 ، ح 12 .

15 / 4 زیان های پنیر

15 / 5 خوردن پنیر در صبحگاهان و شامگاهان

15 / 4 زیان های پنیر 3003. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: ده چیز، فراموشی می آورد: خوردن پنیر...
 (1) 3004. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: امام صادق علیه السلام: اگر که پنیر برای هر چیزی زیانبار است و هیچ سودی ندارد، شکر
 برای هر چیزی سودمند است و برای هیچ چیز، زیانی ندارد. 3005. صحیح البخاری (به نقل از ابو هریره) الکافی: روایت شده که
 زیانباری پنیر، در پوست آن 2 است. 15 / 5 خوردن پنیر در صبحگاهان و شامگاهان 3008. عنه صلی الله علیه و آله: الکافی- به نقل از
 محمد بن فضل نیشابوری، از یکی از مردانش-: مردی درباره پنیر از امام صادق علیه السلام پرسید.

فرمود: «دردی است. درمانی هم در آن نیست».

چون شامگاهان فرارسید، همان مرد بر امام صادق علیه السلام وارد شد و نگاه خود را به پنیری که بر سفره بود، افکند و پرسید: قربانت
 شوم! صبحگاهان، از تو درباره پنیر پرسیدم و به من گفتی: آن، درد است و درمانی در آن نیست؛ اما اکنون، آن را بر سفره می بینم!؟

فرمود: «پنیر، صبحگاهان، زیانبار و شامگاهان، سودمند است و آب کمر را افزون می سازد».

الفصل السادس عشر : الجرجير 16 / 1 ما رُوِيَ فِي ذَمِّ الْجَرَجِيرِ 3007. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : رسول الله صلی الله علیه و آله : أكره الجرجير ، وكأني أنظر إلى شجرتها نابتة في جهنم ، وما تصدّ لَمَعٍ مِنْهَا رَجُلٌ بَعْدَ أَنْ يُصَدَّ لَمِيَّ الْعِشَاءِ إِلَّا بَاتَ فِي تِلْكَ اللَّيْلَةِ وَنَفْسُهُ تُنَارِعُهُ إِلَى الْجُدَامِ . (1) 3008. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : الإمام الباقر عليه السلام : الجرجير شجرة على باب النار . (2) 3009. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : الإمام الصادق عليه السلام : لَبِنِي أُمِّيَّةً مِنَ الْبُقُولِ الْجَرَجِيرُ . (3) .

-
- 1- .المحاسن ، ج 2 ، ص 324 ، ح 2097 عن حمّاد بن زكريّا عن الإمام الصادق عليه السلام ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 236 ، ح 2 .
 - 2- .المحاسن ، ج 2 ، ص 324 ، ح 2096 عن جابر ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 236 ، ح 1 .
 - 3- .المحاسن ، ج 2 ، ص 325 ، ح 2102 عن علي بن أبي حمزه ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 237 ، ح 4 .

فصل شانزدهم : جرجیر**16 / آنچه در نکوهش جرجیر روایت شده**

فصل شانزدهم: جرجیر 16 / 1 آنچه در نکوهش جرجیر روایت شده 3013. سنن أبي داوود عن أبي برده عن أبي موسى: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: من ، جرجیر 1 را خوش نمی دارم و گویا درخت آن را می نگریم که در دوزخ ، روییده است . هیچ کس پس از گزاردن نماز عشا ، درون را از آن پُر نمی سازد ، مگر این که آن شب را در حالی به خواب می رود که جان او تا صبح با جذام ، دست و پنجه نرم می کند . 3014. صحیح البخاری عن أبي موسى : امام باقر علیه السلام : جرجیر ، درختی بر درِ دوزخ است . 3011. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : امام صادق علیه السلام : سهم بنی امیّه از سبزی ها ، جرجیر است .

16 / 2 ما روى فى النَّهْيِ عَن أَكْلِ الْجِرْجِيرِ فى اللَّيْلِ 3014. صحيح البخارى (_ به نقل از ابو موسى _) رسول الله صلى الله عليه وآله : مَنْ أَكَلَ الْجِرْجِيرَ ثُمَّ نَامَ ، يُنَارِعُهُ عِرْقُ الْجَذَامِ فى أَنْفِهِ . (1) 3015. رسول الله صلى الله عليه وآله : الإمام الصادق عليه السلام : أَكُلِ الْجِرْجِيرَ بِاللَّيْلِ يورثُ البَرَصَ . (2) 3016. عنه صلى الله عليه وآله : عنه عليه السلام : مَنْ أَكَلَ الْجِرْجِيرَ بِاللَّيْلِ صَرَبَ عَلَيْهِ عِرْقُ الْجَذَامِ مِنْ أَنْفِهِ وَبَاتَ يُنَزِفُ الدَّمَ . (3) 3017. عنه صلى الله عليه وآله : عنه عليه السلام : ما تَصَلَّعَ الرَّجُلُ مِنَ الْجِرْجِيرِ بَعْدَ أَنْ يُصَلِّيَ الْعِشَاءَ الْآخِرَةَ ، فَبَاتَ تِلْكَ اللَّيْلَةَ إِلَّا وَنَفْسُهُ تُنَارِعُهُ إِلَى الْجَذَامِ . (4) 16 / 3 ما يَرُدُّ الْأَخْبَارَ السَّابِقَةَ 3016. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله : الكافى عن نصير مولى أبى عبد الله عن (5) مُوَفَّقِ مولى أبى الحسن عليه السلام : كانَ مولاى أَبُو الْحَسَنِ عليه السلام إذا أَمَرَ بِشِراءِ البَقْلِ يَأْمُرُ بِالْإِكْثارِ مِنْهُ وَمِنْ الْجِرْجِيرِ ، فَيَشْتَرِي لَهُ ، وكانَ يَقُولُ عليه السلام :

ما أَحَمَقَ بَعْضَ النَّاسِ ! يَقُولُونَ : إِنَّهُ يَنْبُتُ فى وادٍ فى جَهَنَّمَ ، واللَّهُ عز و جَلِيقُولُ : « وَفُودَهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ » (6) فَكَيْفَ تُنْبِتُ البَقْلَ . (7) .

- 1- الدعوات ، ص 160 ، ح 441 ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 237 ، ح 7 .
- 2- مكارم الأخلاق ، ج 1 ، ص 390 ، ح 1316 ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 237 ، ح 7 .
- 3- الكافى ، ج 6 ، ص 368 ، ح 2 عن السكونى ، المحاسن ، ج 2 ، ص 324 ، ح 2098 من دون إسنادٍ إلى المعصوم ، مكارم الأخلاق ، ج 1 ، ص 390 ، ح 1315 وليس فيه «وبات ينزف الدم» ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 236 ، ح 2 .
- 4- الكافى ، ج 6 ، ص 368 ، ح 1 عن حماد بن زكريا .
- 5- فيالمحاسن ، «عن نصير مولى أيبعد الله عليه السلام أو موفق مولى أبيالحسن عليه السلام» . وفى بحار الأنوار : «أو عن موفق» .
- 6- البقره: 24 ، التحريم: 6 .
- 7- الكافى ، ج 6 ، ص 368 ، ح 4 ، المحاسن ، ج 2 ، ص 325 ، ح 2103 وفيه «كان إذا أمر بشيء من البقل يأمرنا بالإكثار من الجرجير...» ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 237 ، ح 5 .

16 / آنچه در نهی از خوردن جرجیر به هنگام شب رسیده است

16 / آنچه احادیث پیشین را رد می کند

16 / آنچه در نهی از خوردن جرجیر به هنگام شب رسیده است 3019. عنه صلی الله علیه و آله: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: هر کس جرجیر بخورد و بخوابد، رگ جذام در بینی او با آن درمی آویزد. 3020. رسول الله صلی الله علیه و آله: امام صادق علیه السلام: خوردن جرجیر در هنگام شب، پیسی می آورد. 3021. عنه صلی الله علیه و آله: امام صادق علیه السلام: هر کس شبانگاه جرجیر بخورد، رگ جذام، از بینی وی بر آن یورش می آورد و آن شب را شبِ خونریزی می کند. 3022. رسول الله صلی الله علیه و آله: امام صادق علیه السلام: هیچ کس پس از گزاردن نماز عشا، درون را از جرجیر پُر نمی کند و بر آن نمی خوابد، مگر این که جان وی او را به سوی جذام می کشاند. 16 / 3 آنچه احادیث پیشین را رد می کند 3020. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: الکافی_ به نقل از نصیر (خدمتکار امام صادق علیه السلام)، از موفَّق (1) (خدمتکار امام کاظم علیه السلام) _ آقای من، امام کاظم علیه السلام، چون به خریدن سبزی فرمان می داد، می فرمود: «از آن و همچنین از جرجیر، فراوان تهیه شود». آنها را برای ایشان می خریدند و ایشان می فرمود:

«چه قدر سبک خردند برخی از مردم، که می گویند جرجیر، در یکی از دره های جهنم می روید، در حالی که خداوند می فرماید: (هیزم آن، مردمان و سنگ هابند). پس چگو (2) نه آن جا سبزی می روید؟» (3)

-
- 1- در المحاسن آمده است: «از نصیر (خدمتکار امام صادق علیه السلام) یا موفَّق (خدمتکار امام کاظم علیه السلام) ...» و در بحار الأنوار آمده است: «... یا از موفَّق ...» .
 - 2- بقره: آیه 24، تحریم: آیه 6 .
 - 3- در المحاسن، آمده است: «هنگامی که دستور خریدن سبزی ای می داد، به ما می فرمود که جرجیر فراوان بگیریم» .

بیانهمان گونه که ملاحظه شد ، احادیثی که درباره جرجیر نقل شده ، بر سه گونه اند : 1 . احادیثی که جرجیر را «گیاه دوزخ» می نامند و بر این تصریح می کنند که این گیاه ، از آن امویان است ؛ یعنی دشمنان اهل بیت ، آن را می خوردند . 2 . احادیثی که از خوردن جرجیر به هنگام شب یا پیش از خفتن ، نهی می کنند . 3 . حدیثی که در آن ، امام علیه السلام به صراحت ، نامیده شدن این گیاه را به «گیاه دوزخ» ، رد کرده و حتی به تهیه مقدار فراوان تری از آن برای خوراک شخصی خود ، فرمان داده است . به نظر می رسد که احادیث دسته نخست ، افزون بر ضعف سند ، به سبب استدلال موجود در احادیث اخیر ، قابل قبول نیستند . وانگهی ، اگر فرض کنیم که گیاهی ، امکان رویش در کنار دوزخ را دارد ، یا غذایی را دشمنان اهل بیت مصرف می کنند ، آیا چنین گیاه و غذایی ، نکوهیده خواهند بود و دوستداران اهل بیت ، نباید از آنها بخورند؟ اما احادیث دسته دوم ، احادیثی هستند که به طور اصولی ، درباره سند و دلالت آنها اشکالی وجود ندارد . از همین رو ، پرهیز از خوردن این گیاه در هنگام شب یا پیش از خواب ، با احتیاط طبّی ، موافق است ، مگر در صورتی که خلاف قطعی این امر ، به روش علمی اثبات شود و از این طریق ، به عدم صدور این احادیث نیز اطمینان حاصل گردد .

الفصل السابع عشر: الجزر 3024. عنه صلى الله عليه وآله: الإمام الصادق عليه السلام: الْجَزْرُ أَمَانٌ مِنَ الْقَوْلِجِ وَالْبَوَاسِيرِ، وَيُعِينُ عَلَيَّ الْجِمَاعِ. (1) 3025. عنه صلى الله عليه وآله: عنه عليه السلام: أَكَلُ الْجَزْرِ يُسَخِّنُ الْكُلَيْتَيْنِ، وَيُقِيمُ الذَّكَرَ. (2) 3026. عنه صلى الله عليه وآله: مكارم الأخلاق عن داوود بن فرقد: دَخَلْتُ عَلَيَّ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ (3) وَبَيْنَ يَدَيْهِ جَزْرٌ، قَالَ: فَنَاولَنِي جَزْرَةً، وَقَالَ: كُلْ.

قُلْتُ: إِنَّهُ لَيْسَ لِي طَوَاحِنُ!

فَقَالَ: أَمَا لَكَ جَارِيَةٌ؟

قُلْتُ: بَلَى.

قَالَ: مُرَّهَا أَنْ تَسَلِّفَهُ لَكَ وَكُلَّهُ؛ فَإِنَّهُ يُسَخِّنُ الْكُلَيْتَيْنِ، وَيُقِيمُ الذَّكَرَ. (4).

1- الكافي، ج 6، ص 372، ح 2، مكارم الأخلاق، ج 1، ص 399، ح 1358، بحار الأنوار، ج 66، ص 219، ح 3.

2- الكافي، ج 6، ص 372، ح 1 عن داوود بن فرقد.

3- في المحاسن، «دخلت عليه»، ويفهم من سياقه أن الضمير يرجع إلى الإمام الكاظم عليه السلام.

4- مكارم الأخلاق، ج 1، ص 399، ح 1357، المحاسن، ج 2، ص 332، ح 2134، بحار الأنوار، ج 66، ص 219، ح 2.

فصل هفدهم : زردک

فصل هفدهم: زردک 3028. رسول الله صلی الله علیه و آله: امام صادق علیه السلام: زردک ، مایه ایمنی از قولنج و بواسیر است و توان نزدیکی را تقویت می کند . 3024. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: امام صادق علیه السلام: خوردن زردک ، کلیه ها را گرم می کند و آلت را راست می گرداند . 3025. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: مکارم الأخلاق_ به نقل از داوود بن فرقد: بر امام صادق علیه السلام (1) وارد شدم ، در حالی که قدری زردک نزد ایشان بود . امام علیه السلام زردکی به من داد و فرمود : «بخور» .

گفتم : من دندان آسیاب ندارم .

فرمود : «آیا کنیز نداری؟» .

گفتم : چرا .

فرمود : «به او بگو آن را برای آب پز کند . سپس آن را بخور ؛ چرا که کلیه ها را گرم می کند و آلت را راست می گرداند» .

1- . در کتاب المحاسن ، عبارت «دَخَلْتُ عَلَيْهِ (بر او وارد شدم)» آمده و از سیاق آن ، چنین فهمیده می شود که ضمیر در «علیه» ، به امام کاظم علیه السلام برمی گردد.

3026. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: الکافی عن داوود بن فرقد: سَمِعْتُ أَبَا الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ: أَكَلُ الْجَزَرَ يُسَدِّحُنُ الْكُلَيْتَيْنِ، وَيَنْصِبُ الذِّكْرَ. قَالَ: فَقُلْتُ لَهُ: جُعِلْتُ فِدَاكَ! كَيْفَ آكَلُهُ وَلَيْسَ لِي أَسْنَانٌ؟

قَالَ: فَقَالَ لِي: مَرَّ الْجَارِيَةَ تَسَلَّقَهُ وَكَلَّهُ. (1).

1- .الکافی، ج 6، ص 372، ح 3، المحاسن، ج 2، ص 332، ح 2133، بحار الأنوار، ج 66، ص 218، ح 1 وج 104، ص 82، ح 28.

3027. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله (_ از سخنان ایشان به علی علیه السلام در هنگام که ا) الکافی_ به نقل از داوود بن فرقد: از امام کاظم علیه السلام شنیدم که می فرمود: «خوردن زردک ، کلیه ها را گرم می کند و آلت را راست می گرداند» .

به ایشان گفتم : فدایت شوم! در حالی که دندان ندارم ، چگونه آن را بخورم؟

به من فرمود : «به کنیز خود بگو آن را برایت آب پز کند . سپس آن را بخور» . .

الفصل الثامن عشر : الجوز 3029. الإمام الحسين عليه السلام: الإمام علي عليه السلام: أكل الجوز في شدّه الحرّ؛ يهيج الحرّ في الجوف ، ويهيج القروح على الجسد ، وأكله في الشتاء يسخن الكليتين ، ويدفع البرد . (1) راجع : ج 2 ، ص 266 (أكل الجبن بالجوز) . ج 1 ، ص 432 (ما ينفع لعلاج بعض أوجاع البطن / الجوز المشوي) . ج 2 ، ص 332 ، ح 1756 .

1- . الكافي ، ج 6 ، ص 340 ، ح 1 عن السكوني عن الإمام الصادق عليه السلام ، المحاسن ، ج 2 ، ص 297 ، ح 1982 عن السكوني عن الإمام الصادق عن آبائه عنه عليهم السلام ، مكارم الأخلاق ، ج 1 ، ص 411 ، ح 1391 عن الإمام الصادق عليه السلام وليس فيه «يهيج الحرّ في الجوف» ، بحار الأنوار ، ج 62 ، ص 281 وج 66 ، ص 198 ، ح 2 .

فصل هجدهم : گردو

فصل هیجدهم: گردو 3029. امام حسین علیه السلام: امام علی علیه السلام: خوردن گردو در گرمای شدید، حرارت را در بدن برمی انگیزد و زخم های تن را تحریک می کند؛ اما خوردن آن در زمستان، کلیه ها را گرم می کند و سرما را می راند. ر. ک: ج 2، ص 267 (خوردن پنیر با گردو). ج 1، ص 433 (آنچه برای برخی دردهای شکم، سودمند است / گردوی نَف داده). ج 2، ص 333 ح 1756.

الفصل التاسع عشر : الحرمل 3032. عنه صلى الله عليه وآله : رسول الله صلى الله عليه وآله : مَنْ شَرِبَ الْحَرْمَلَ أَرْبَعِينَ صَبَاحًا كُلَّ يَوْمٍ مِثْقَالًا ، لَأَسْتَنَارَ الْحِكْمَةَ فِي قَلْبِهِ ، وَعَوْفَى مِنْ اثْنَيْنِ وَسَبْعِينَ دَاءً ، أَهْوَنُهُ الْجُدَامُ . (1) 3033. عنه صلى الله عليه وآله : عنه صلى الله عليه وآله : ما أنبت الحرمل من شجره ولا ورقه ولا ثمرة إلا وملك مؤكل بها ، حتى تصل إلى من وصلت إليه أو تصير حطاما . وإن في أصلها وفروعها لسرا ، وإن في حبها الشفاء من اثنين وسبعين داء ، فتداؤوا بها وبالكندر .

(2) .

1- بحار الأنوار ، ج 62 ، ص 235 ، ح 5 نقلاً عن الفردوس .

2- طب الأئمة لابن بسطام ، ص 67 عن زيد بن علي رفعه إلى آبائه عليهم السلام ، مكارم الأخلاق ، ج 1 ، ص 404 ، ح 1375 نحوه ، بحار الأنوار ، ج 62 ، ص 233 ، ح 1 .

فصل نوزدهم: هزار اسپند

فصل نوزدهم: هزار اسپند 3035. عنه صلی الله علیه و آله: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: هر کس به مدت چهل روز، هر صبح، یک مثقال هزار اسپند (1) حل شده در آب بخورد، نور حکمت در دلش روشن می شود و از هفتاد و دو بیماری که کمترین آنها جذام است، ایمنی می یابد. 3036. رسول الله صلی الله علیه و آله: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: هزار اسپند، هیچ بوته و برگ و میوه ای نمی رویاند، مگر این که فرشته ای بر آن [بوته و برگ و میوه] گماشته شده است، تا زمانی که بدان کس که می رسد، برسد یا خرد شود.

در تنه و ریشه های آن، رازی نهفته است و در دانه آن، درمان هفتاد و دو درد است. با آن و با گُنْدُر، درمان کنید.

1- هزار اسپند: حَرْمَل، اسفند، سفند، اسپند و سپند سوختنی. چیزی است که سوزند دفع چشم زخم را. حمد الله مستوفی گوید: «حرمل: سپند و در دفع چشم بد، سپند سوختن، مجرب است» و صاحب الاختیارات گوید: «ابن سمحون گوید: دو نوع است: سرخ و سفید؛ و نوع سپید، که حَرْمَل عربی خوانند و به یونانی مولی و در پارسی، صندل وانج، و ورق آن، مانند ورق بید بُود و کوچک تر، و گل وی، مانند یاسمن، مطلق و سپید و خوش بوی بُود و به سریانی بسباسا خوانند. و نوع دیگر، سرخ که حرمل عامی خوانند و در پارسی، اسپند گویند و به شیرازی نیوند و هزار اسپند نیز گویند» (ر. ک: لغت نامه دهخدا: ج 6 ص 7790).

3037. عنه صلى الله عليه وآله: الإمام عليّ عليه السلام: ما من شجرٍ حرّمٍ لِي نَبَتَ إِلَّا وَمَعَهَا مَلَائِكَةٌ يَحْرُسُونَهَا، حَتَّى تَصِلَ إِلَى مَنْ وَصَلَتْ . وفي أصلِ الحرّمِ لِي نُشْرَةٌ، وفي فَرَعِهِ شِفَاءٌ مِنْ اثْنَيْنِ وَسَبْعِينَ دَاءً . (1) 3038. عنه صلى الله عليه وآله: الإمام الصادق عليه السلام_ وَقَدْ سُئِلَ عَنِ الْحَرَمِ وَاللُّبَانِ فَقَالَ: أَمَّا الْحَرَمُ فَمَا يُقْلَقُ لَهُ عِرْقٌ فِي الْأَرْضِ وَلَا فَرْعٌ فِي السَّمَاءِ، إِلَّا وَكَلَّ بِهِ مَلَكٌ حَتَّى يَصِيرَ حُطَامًا وَيَصِيرَ إِلَى مَا صَارَتْ؛ فَإِنَّ الشَّيْطَانَ لَيَتَنَكَّبُ سَبْعِينَ دَارًا دُونَ الدَّارِ الَّتِي هُوَ فِيهَا، وَهُوَ شِفَاءٌ مِنْ سَبْعِينَ دَاءً أَهْوَنُ الْجُدَامِ، فَلَا تَغْفُلُوا عَنْهُ . (2) 3032. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: مكارم الأخلاق عن محمد بن الحكم: شَكَائِي إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ جُبِنَ أَمَّتِي، فَأَوْحَى اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ إِلَيْهِ: مُرْ أُمَّتَكَ بِأَكْلِ الْحَرَمِ .

وفي روايته: مُرَّهُمْ فَلْيَسْتَفُوا الْحَرَمَ؛ فَإِنَّهُ يَزِيدُ الرَّجُلَ شَجَاعَةً . (3) راجع: ج 1، ص 596 (ما ينفع لعلاج تقطير البول).

1- دعائم الإسلام، ج 2، ص 150، ح 535، الجعفریات، ص 244 عن الإمام الكاظم عن آبائه عنه عليهم السلام وفيه «سيره» بدل «نشره» .

2- طب الأئمة لابني بسطام، ص 68، مكارم الأخلاق، ج 1، ص 404، ح 1377 نحوه، بحار الأنوار، ج 62، ص 234، ح 2 .

3- مكارم الأخلاق، ج 1، ص 404، ح 1376، بحار الأنوار، ج 62، ص 234، ح 3 .

3034. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: امام علی علیه السلام: هیچ بوته ای از بوته های هزار اسپند نمی روید، مگر این که فرشتگانی با آن هستند و آن را تا هنگامی که بدان کس که می رسد، برسد، حفاظت می کنند. ریشه هزار اسپند، نشاط آور و شاخه آن، درمان هفتاد و دو درد است. 3035. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: امام صادق علیه السلام. در پاسخ پرسشی درباره هزار اسپند و کُنْدُر: اما هزار اسپند، هیچ ریشه ای از آن در زمین فرو نمی رود و هیچ شاخه ای از آن به آسمان بلند نمی شود، مگر این که خداوند عز و جل فرشته ای را بر آن می گمارد، تا آن هنگام که خشک می شود یا به سرنوشتی دیگر در می آید.

شیطان نیز از خانه ای که در آن، هزار اسپند است، هفتاد خانه دور می شود. و آن، شفای هفتاد بیماری است که کمترین آنها، جذام است. پس، از آن غفلت نورزید. 3036. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: مکارم الأخلاق. به نقل از محمد بن حکم: یکی از پیامبران الهی از ترسو بودن امت خود، به درگاه خداوند عز و جل نالید. خداوند عز و جل به او چنین وحی فرستاد: «به امتت فرمان بده که هزار اسپند بخورند».

در روایتی دیگر است: «به آنان بفرما که هزار اسپند بگیرند و بخورند؛ چرا که مرد را شجاعت می افزاید». ر. ک: ج 1، ص 597 (آنچه برای درمان ریزش قطره قطره پیشاب، سودمند است).

الفصل العشرون: الحلبه 3039. عنه صلى الله عليه وآله: رسول الله صلى الله عليه وآله: عَلَيْكُمْ بِالْحَلْبَةِ وَلَا وَبِيعَ وَزَنْهَا ذَهَبًا .
 (1) 3040. عنه صلى الله عليه وآله: عنه صلى الله عليه وآله: تَدَاوُوا بِالْحَلْبَةِ؛ فَلَوْ تَعَلَّمُ أُمَّتِي مَا لَهْمُ فِي الْحَلْبَةِ، لَتَدَاوُوا بِهَا وَلَوْ بَوَزْنِهَا ذَهَبًا
 (2) 3041. عنه صلى الله عليه وآله: الإمام الكاظم عليه السلام: مِنَ الرِّيحِ الشَّابِكَةِ وَالْحَامِّ وَالْإِبْرَدَةِ فِي الْمَفَاصِلِ، تَأْخُذُ كَفَّ حَلْبَةٍ وَكَفَّ
 تَيْنِ يَابِسٍ تَعْمُرُهُمَا بِالمَاءِ وَتَطْبُخُهُمَا فِي قَدْرِ نَظِيفَةٍ، ثُمَّ تُصَفَّى ثُمَّ تُبْرَدُ، ثُمَّ تَشْرَبُهُ يَوْمًا وَتَعْبُ يَوْمًا، حَتَّى تَشْرَبَ مِنْهُ تَمَامَ أَيَّامِكَ قَدْرَ قَدَحٍ
 رَوَى . . .

1- .جامع الأحاديث للقمي، ص 100، بحار الأنوار، ج 62، ص 233، ح 1 .

2- .الجعفریات، ص 245 عن الإمام الكاظم عن أبائه عليهم السلام، مكارم الأخلاق، ج 1، ص 407، ح 1380، دعائم الإسلام، ج 2، ص 150، ح 534، بحار الأنوار، ج 62، ص 233، ح 3 .

فصل بیستم : شنبلیله

فصل بیستم: شنبلیله 3043. عنه صلی الله علیه و آله: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: بر شما باد شنبلیله (1)، هر چند همسنگ طلا فروخته شود. 3044. عنه صلی الله علیه و آله (_ أَنَّهُ كَانَ يَقُولُ _) پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: به شنبلیله درمان بجویید. اگر امت من می دانستند که شنبلیله برایشان چه سودهایی دارد، با آن درمان می کردند، هر چند همسنگ آن، طلا می دادند! 3039. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: امام کاظم علیه السلام: برای درمان بادِ شابکه و حام 2 و سردی ای که مفاصل را در بر می گیرد و بدانها درمی پیچد، یک مشت شنبلیله و یک مشت انجیر خشک برمی داری و در آب می خیسانی و دردی تمیز می پزی. سپس آن را از صافی می گذرانی و آن گاه سرد می کنی و یک روز در میان، از آن می خوری و این کار را تا هنگامی که یک کاسه پُر مصرف شود، ادامه می دهی.

1- شنبلیله گیاهی است دارای دانه های زرد. برای درمان، از آن استفاده می گردد و کاشته و خورده می شود. برای درد سینه، سرفه، نفس تنگی، بلغم، بواسیر و درد: پشت، کبد و مثانه، و برای تقویت توان جنسی سودمند است (تاج العروس: ج 1 ص 439).

الفصل الحادى والعشرون: الحلواء 3041. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: رسول الله صلى الله عليه وآله: الْمُؤْمِنُ عَذِبٌ يُحِبُّ الْعَذْوِيَّةَ، وَالْمُؤْمِنُ حُلُوٌّ يُحِبُّ الْحَلَاوَةَ. 3042(1). پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: عنه صلى الله عليه وآله: قَلْبُ الْمُؤْمِنِ حُلُوٌّ يُحِبُّ الْحَلَاوَةَ. 3043(2). پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: عنه صلى الله عليه وآله: إِنَّ فِي بَطْنِ الْمُؤْمِنِ زَاوِيَةً لَا يَمَلُوهَا إِلَّا الْحَلْوَاءُ. 3044(3). پیامبر خدا صلى الله عليه وآله (_ بارها فرمود _) الإمام عليّ عليه السلام: إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ كَانَ لَا يَرُدُّ الطَّيِّبَ وَالْحَلْوَاءَ. 3045(4). عنه صلى الله عليه وآله: الإمام الكاظم عليه السلام: إِنَّا أَهْلُ بَيْتِ نَجَبٍ الْحَلْوَاءُ. 3046(5). مسند ابن حنبل عن أبي هريره: الكافي عن هارون بن موفّق المدني: بَعَثَ إِلَيَّ الْمَاضِي عَلَيْهِ السَّلَامُ يَوْمًا فَأَكَلْتُ عِنْدَهُ، وَأَكْثَرَ مِنَ الْحَلْوَاءِ، فَقُلْتُ: مَا أَكْثَرَ هَذِهِ الْحَلْوَاءِ! فَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِنَّا وَشِيعَتُنَا خُلِقْنَا مِنَ الْحَلَاوَةِ؛ فَنَحْنُ نُحِبُّ الْحَلْوَاءَ. (6).

-
- 1- المحاسن، ج 2، ص 175، ح 1492 عن أبي الحسن الأحمسى عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام، بحار الأنوار، ج 66، ص 285، ح 2.
 - 2- تاريخ بغداد، ج 3، ص 113، ح 1122 عن أبي موسى، كنز العمال، ج 1، ص 146، ح 714؛ طبّ النبيّ صلى الله عليه وآله، ص 7، بحار الأنوار، ج 62، ص 295.
 - 3- مجمع البيان، ج 3، ص 365، بحار الأنوار، ج 65، ص 113.
 - 4- الكافي، ج 6، ص 513، ح 4 عن عيسى بن عبدالله عن أبيه عن جدّه.
 - 5- المحاسن، ج 2، ص 176، ح 1496 عن عليّ بن أبي حمزه، بحار الأنوار، ج 66، ص 286، ح 5.
 - 6- الكافي، ج 6، ص 321، ح 1، المحاسن، ج 2، ص 175، ح 1493، بحار الأنوار، ج 66، ص 285، ح 3.

فصل بیست و یکم : شیرینی

فصل بیست و یکم: شیرینی 3048. الإمام الصادق علیه السلام: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: مؤمن، نوشین است و نوشین را دوست دارد، و مؤمن، شیرین است و شیرینی را دوست دارد. 3045. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: دل مؤمن، شیرین است و او شیرینی را دوست دارد. 3046. مسند ابن حنبل (به نقل از ابوهریره) پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: در دل مؤمن، کنجی است که جز شکرینه، آن را پُر نمی کند. 3047. امام صادق علیه السلام: امام علی علیه السلام: پیامبر صلی الله علیه و آله، عطر و شیرینی را بر نمی گرداند. 3048. امام صادق علیه السلام: امام کاظم علیه السلام: ما خاندانی هستیم که شیرینی را دوست داریم. 3049. الکافی عن سفیان بن عیینه عن الإمام الصادق علیه الالکافی. به نقل از هارون بن موفّق مدینی: روزی، امام کاظم علیه السلام در پی من فرستاد. من نزد امام علیه السلام غذا خوردم و ایشان، شکرینه فراوان خورد.

گفتم: چه قدر، این شکرینه فراوان است!

فرمود: «ما و پیروانمان، از شیرینی آفریده شده ایم و از همین روی، ما شکرینه را دوست داریم».

الفصل الثاني والعشرون: الحمّص 3051. عنه صلى الله عليه وآله: الإمام الصادق عليه السلام. وَقَدْ ذُكِرَ عِنْدَهُ الْحِمَّصُ فَقَالَ: هُوَ جَيِّدٌ لِيُوجَعَ الظَّهْرُ. (1) 3049. الكافي (_ به نقل از سفیان بن عُیَينَه _) الكافي عن نادر الخادم: كَانَ أَبُو الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَأْكُلُ الْحِمَّصَ الْمَطْبُوعَ قَبْلَ الطَّعَامِ وَبَعْدَهُ. (2) 3050. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: الكافي عن أحمد بن محمد بن أبي نصر عن الإمام الرضا عليه السلام: الْحِمَّصُ جَيِّدٌ لِيُوجَعَ الظَّهْرُ.

وكان يدعو به قَبْلَ الطَّعَامِ وَبَعْدَهُ. (3).

-
- 1- مكارم الأخلاق، ج 1، ص 408، ح 1382، بحار الأنوار، ج 66، ص 264، ح 4، وفيه «الصدر» بدل «الظهر».
 - 2- الكافي، ج 6، ص 342، ح 1، المحاسن، ج 2، ص 307، ح 2023، بحار الأنوار، ج 66، ص 263، ح 2.
 - 3- الكافي، ج 6، ص 343، ح 4، المحاسن، ج 2، ص 307، ح 2022، بحار الأنوار، ج 66، ص 263، ح 1.

فصل بیست و دوم : نخود

فصل بیست و دوم: نخود 3052. رسول الله صلی الله علیه و آله (_ لِمُعَاذٍ لَمَّا بَعَثَهُ إِلَى الْيَمَنِ _) امام صادق علیه السلام _ هنگامی که نزد ایشان از نخود 1 نام بردند: برای درد کمر، سودمند است . (1) . 3053. عنه صلی الله علیه و آله (_ فِي وَصِيَّتِهِ لِعَلِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ عِنْدَمَا وَ الْكَافِي _ به نقل از نادر خدمت گزار: امام کاظم علیه السلام ، پیش و پس از غذا، نخود پخته می خورد. 3054. عنه صلی الله علیه و آله :الکافی _ به نقل از احمد بن محمد بن ابی نصر ، از امام رضا علیه السلام: «نخود برای کمر درد ، خوب است» .

نیز درباره ایشان آمده است که پیش و پس از غذا ، نخود می طلبید .

1- . در بحار الأنوار ، به جای «کمر» ، واژه «سینه» آمده است.

الفصل الثالث والعشرون: الخبز 23 / 1 خَوَاصُّ الْخُبْزِ 3055. عنه صلى الله عليه وآله: رسول الله صلى الله عليه وآله: اللَّهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِي الْخُبْزِ وَلَا تَفَرِّقْ بَيْنَنَا وَبَيْنَهُ، فَلَوْلَا الْخُبْزُ مَا صَدَّ مِنَّا وَلَا صَدَّ لَيْنَا وَلَا أَذَيْنَا فَرَانِضَ رَبَّنَا عَزَّ وَجَلَّ. (1) 3056. رسول الله صلى الله عليه وآله: عنه صلى الله عليه وآله: خَيْرُ طَعَامِكُمُ الْخُبْزُ. (2) 3057. تفسير القمي: الإمام الصادق عليه السلام: إِنَّمَا بُنِيَ الْجَسَدُ عَلَى الْخُبْزِ. (3).

-
- 1- الكافي، ج 6، ص 287، ح 6 وج 5، ص 73، ح 13، المحاسن، ج 2، ص 416، ح 2460، مكارم الأخلاق، ج 1، ص 333، ح 1071.
- 2- مكارم الأخلاق، ج 1، ص 377، ح 1258 عن عائشه، بحار الأنوار، ج 66، ص 149، ح 12؛ الفردوس، ج 2، ص 176، ح 2883 عن عائشه، كنز العمال، ج 15، ص 284، ح 41019.
- 3- الكافي، ج 6، ص 286، ح 3، المحاسن، ج 2، ص 415، ح 2456 كلاهما عن الوليد بن صبيح، مكارم الأخلاق، ج 1، ص 334، ح 1073، بحار الأنوار، ج 66، ص 270، ح 3.

فصل بیست و سوم : نان

23 / 1 خواص نان

فصل بیست و سوم: نان 23 / 1 خواص نان 3058. رسول الله صلی الله علیه و آله: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: خداوندا! برای ما به نان، برکت بده و میان ما و آن، جدایی مینمکن. اگر نان نبود، نه روزه گرفته بودیم، نه نماز خوانده بودیم و نه واجبات پروردگار خود عز و جل را انجام داده بودیم. 3059. عنه صلی الله علیه و آله: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: نان، بهترین خوراکی شماست. 3060. عنه صلی الله علیه و آله: امام صادق علیه السلام: تن، بر نان، استوار شده است.

23 / 2 خَوَاصُّ خُبْرِ الشَّعِيرِ 3060. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: كنز العمال عن عائشه: ما أكل رسول الله صلى الله عليه وآله حتى لقي الله إلا خُبِرَ شَعِيرٍ . (1) 3061. عنه صلى الله عليه وآله: الإمام الصادق عليه السلام: لَوْ عَلِمَ اللَّهُ فِي شَيْءٍ شِفَاءً أَكْثَرَ مِنْ الشَّعِيرِ ، مَا جَعَلَهُ غِذَاءَ الْأَنْبِيَاءِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ . (2) 3062. عنه صلى الله عليه وآله: الإمام الرضا عليه السلام: فَضَّلْتُ خُبْرَ الشَّعِيرِ عَلَى الْبُرِّ كَفَضْلِنَا عَلَى النَّاسِ ، وَمَا مِنْ نَبِيٍّ إِلَّا وَقَدْ دَعَا لِكُلِّ الشَّعِيرِ وَبَارَكَ عَلَيْهِ ، وَمَا دَخَلَ جَوْفًا إِلَّا وَأَخْرَجَ كُلَّ دَاءٍ فِيهِ ، وَهُوَ قَوْلُ الْأَنْبِيَاءِ وَطَعَامُ الْأَبْرَارِ ، أَيْ اللَّهُ تَعَالَى ، أَنْ يَجْعَلَ قَوْلَ أَنْبِيَائِهِ إِلَّا شَعِيرًا . (3) 23 / 3 خَوَاصُّ خُبْرِ الْأُرْزِّ 3065. صحيح مسلم عن تميم الداري: الإمام الصادق عليه السلام: أُطْعِمُوا الْمَبْطُونَ خُبْرَ الْأُرْزِّ ؛ فَمَا دَخَلَ جَوْفَ الْمَبْطُونِ شَيْءٌ أَنْفَعَ مِنْهُ ، أَمَا إِنَّهُ يَدْبَغُ الْمَعْدَةَ وَيَسْلُ الدَّاءَ سَلًّا . (4) 3061. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: عنه عليه السلام: لَيْسَ يَبْقَى فِي الْجَوْفِ مِنْ غُدُوِّ إِلَى اللَّيْلِ إِلَّا خُبْرُ الْأُرْزِّ . (5) .

- 1- . كنز العمال ، ج 7 ، ص 188 ، ح 18613 نقلاً عن الخطيب في المتفق والمفترق .
- 2- . مكارم الأخلاق ، ج 1 ، ص 334 ، ح 1076 ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 255 ، ح 1 .
- 3- . الكافي ، ج 6 ، ص 304 ، ح 1 عن يونس ، مكارم الأخلاق ، ج 1 ، ص 334 ، ح 1074 وفيه «قوت الأنبياء للأشقياء» بدل «قوت أنبيائه إلا شعيراً» ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 274 ، ح 1 .
- 4- . الكافي ، ج 6 ، ص 305 ، ح 2 ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 274 ، ح 2 .
- 5- . الكافي ، ج 6 ، ص 305 ، ح 3 ، مكارم الأخلاق ، ج 1 ، ص 335 ، ح 1080 وفيه «ما من شىء أنفع ولا أبقى في الجوف . . .» ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 275 ، ح 3 و 4 .

23 / 2 خواص نان جو**23 / 3 خواص نان برنج**

23 / 2 خواص نان جو 3064. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: کنز العمال_ به نقل از عایشه: پیامبر خدا، تا هنگامی که به دیدار خدا شتافت، جز نان جو نخورد. 3065. صحیح مسلم (_ به نقل از تمیم داری _) امام صادق علیه السلام: اگر خداوند در چیزی بیش از جو بهبوددهندگی می‌دید، آن را خوراک پیامبران قرار نمی‌داد. 3066. رسول الله صلی الله علیه و آله: امام رضا علیه السلام: برتری نان جو بر گندم، همانند برتری ما بر دیگر مردمان است. هیچ پیامبری نیست که برای خورنده جو دعا نکرده و برای او برکت نخواستته باشد و هیچ درونی نیست که جو بدان درآمده و همه دردها از آن بیرون نرفته باشد. آن، خوراک پیامبران و غذای نیکان است. خداوند متعال، جز این را نخواستته است که خوراک پیامبران خویش را جو قرار دهد. 23 / 3 خواص نان برنج 3069. سنن الدارمی عن زید بن ثابت عن رسول الله صلی الله امام صادق علیه السلام: به کسی که شکم درد دارد، نان برنج بدهید؛ چرا که چیزی سودمندتر از آن، به شکم چنین بیماری درنیامده است. آن، معده را پاک می‌کند و درد را به کلی از بدن، بیرون می‌کشد. 3066. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: امام صادق علیه السلام: تنها، نان برنج است که از صبح تا شب در درون انسان می‌ماند.

3067. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: الإمام الرضا علیه السلام: ما دَخَلَ جَوْفَ الْمَسْلُوقِ شَيْءٌ أَنْفَعُ لَهُ مِنْ خُبْزِ الْأُرْزِيِّ. (1) 23 / 4 خَوَاصُّ خُبْزِ الْجَاوَرِسِ 3070. رسول الله صلی الله علیه و آله: الإمام الصادق علیه السلام: فِي خُبْزِ الْجَاوَرِسِ: أَمَا إِنَّهُ لَيْسَ فِيهِ ثَقَلٌ، وَهُوَ بِاللَّبَنِ الْيَبِنِ وَأَنْفَعُ فِي الْمَعِدَةِ. (2) راجع: ج 1، ص 436 (ما ينفع لعلاج بعض اوجاع البطن / سويق الجاورس). ج 2، ص 500، ح 2047.

-
- 1- الكافي، ج 6، ص 305، ح 1 عن يونس، مكارم الأخلاق، ج 1، ص 335، ح 1077 نحوه وزاد فيه «إِنَّهُ يَسَلُّ الدَّاءَ سَلًّا»، بحار الأنوار، ج 66، ص 274، ح 3.
- 2- مكارم الأخلاق، ج 1، ص 335، ح 1081، بحار الأنوار، ج 66، ص 275، ح 5.

23 / 4 خواص نان گاؤرس

3070. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: امام رضا علیه السلام: چیزی سودمندتر از نان برنج، به درون مسلول در نمی آید. 23 / 4 خواص نان گاؤرس 3073. صحیح مسلم عن جابر بن سمره: امام صادق علیه السلام درباره خواص نان گاؤرس (1): هان که در آن، سنگینی ای نیست و چون با شیر خورده شود، معده را بهتر نرم می کند و بدان سود می رساند. ر. ک: ج: 1، ص 437 (آنچه برای برخی دردهای شکم، سودمند است / آرد گاؤرس). ج: 2، ص 501، ح 2047.

1- . معنای گاؤرس در صفحه 501 گذشت . همچنین، ر. ک: ج: 1، ص 439 (پاورقی 2) .

الفصل الرابع والعشرون : الخَسُّ 3073. صحيح مسلم (_ به نقل از جابر بن سَدْمُرَه _) رسول اللّٰه صلى الله عليه وآله : كُلِّ الْخَسِّ ؛ فَإِنَّهُ يورثُ التُّعَاسَ ، وَيَهْضِمُ الطَّعَامَ . (1) 3074. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله : الإمام الصادق عليه السلام : عَلَيكُمْ بِالْخَسِّ ؛ فَإِنَّهُ يُصَفِّي الدَّمَ . (2) 3075. مسند ابن حنبل عن جابر بن سمره : الإمام الرضا عليه السلام _ فِي الْبُقُولِ : أَفْضَلُهَا . . . الْهِنْدَبَاءُ ، وَالْخَسُّ . (3) .

-
- 1- . مكارم الأخلاق ، ج 1 ، ص 396 ، ح 1344 عن الإمام عليّ عليه السلام ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 239 ، ح 2 ؛ الفردوس ، ج 3 ، ص 244 ، ح 4717 عن الإمام عليّ عليه السلام عنه صلى الله عليه وآله .
 - 2- . الكافي ، ج 6 ، ص 367 ، ح 1 ، المحاسن ، ج 2 ، ص 321 ، ح 2084 وفيه «يطفئ» بدل «يصفي» وكلاهما عن أبي حفص الأبار ، مكارم الأخلاق ، ج 1 ، ص 396 ، ح 1343 ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 239 ، ح 1 و 2 .
 - 3- . الدعوات ، ص 159 ، ح 436 .

فصل بیست و چهارم : کاهو

فصل بیست و چهارم: کاهو 3077. المستدرک علی الصحیحین عن عون بن أبی جحیفه عن أبیہیامبر خدا صلی اللہ علیہ و آلہ : کاهو بخور؛ چرا که خواب می آورد و غذا را هضم می کند. 3075. مسند ابن حنبل (_ به نقل از جابر بن سمره _) امام صادق علیه السلام: بر شما باد کاهو؛ چرا که خون را تصفیه می کند. (1) 3076. الخصال (_ به نقل از جابر بن سمره _) امام رضا علیه السلام _ درباره سبزی ها: بهترین آنها، کاسنی (2) و کاهو است .

1- . در المحاسن ، به جای «تصفیه می کند» ، «فرو می نشاند» آمده است .

2- . کاسنی ، دارای دو گونه دشتی و باغی است و خود ، بر دو نوع است: پهن برگ و نازک برگ . حکم کاهو را دارد (القانون فی الطب : ص 68).

الفصل الخامس والعشرون : الخَلُّ 25 / 1 خَوَاصُّ الخَلِّ 3080. الغيبة للنعماني عن عبد الله بن عمرو: رسول الله صلى الله عليه وآله: نِعَمَ الإِدَامُ الخَلُّ . (1) 3081. المناقب لابن شهر آشوب عن أنس: الإمام علي عليه السلام: نِعَمَ الإِدَامُ الخَلُّ ؛ يَكْبِيرُ المِرَّةَ ، وَيُطْفِئُ الصَّفْرَاءَ ، وَيُحْيِي القَلْبَ . (2) 3082. مقتضب الأثر عن عبد العزيز بن خضير: الإمام الصادق عليه السلام: الخَلُّ يُسَكِّنُ المِرَارَ ، وَيُحْيِي القَلْبَ ، وَيَقْتُلُ دَوْدَ البَطْنِ ، وَيَشُدُّ الفَمَ . (3) .

-
- 1- سنن أبي داوود ، ج 3 ، ص 360 ، ح 3821 ، سنن الترمذی ، ج 4 ، ص 278 ، ح 1839 ، سنن ابن ماجه ، ج 2 ، ص 1102 ، ح 3317 كلّها عن جابر بن عبد الله ، كنز العمال ، ج 15 ، ص 283 ، ح 42011 ؛ المحاسن ، ج 2 ، ص 284 ، ح 1920 عن جابر بن عبد الله ، بحار الأنوار ، ج 62 ، ص 297 .
- 2- الكافي ، ج 6 ، ص 329 ، ح 7 ، المحاسن ، ج 2 ، ص 284 ، ح 1924 كلاهما عن أبي بصير عن الإمام الصادق عليه السلام ، الخصال ، ص 636 ، ح 10 عن أبي بصير ومحمد بن مسلم عن الإمام الصادق عن آبائه عنه عليهم السلام ، مكارم الأخلاق ، ج 1 ، ص 413 ، ح 1400 عن الإمام الصادق عليه السلام وليس فيها «ويطفئ الصفراء» ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 305 ، ح 22 .
- 3- السرائر ، ج 3 ، ص 141 ، دعائم الإسلام ، ج 2 ، ص 149 ، ح 530 ، بحار الأنوار ، ج 62 ، ص 275 .

فصل بیست و پنجم : سرکه**25 / 1 خواص سرکه**

فصل بیست و پنجم: سرکه 25 / 1 خواص سرکه 3081. المناقب ، ابن شهر آشوب (_ به نقل از آنس _) پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : سرکه ، نیکو خورشی است . 3082. مقتضب الأثر (_ به نقل از عبد العزیز بن خصیر _) امام علی علیه السلام : خوب خورشی است سرکه . تلخه را می شکند ، صفرا را خاموش می کند و دل را زنده می گرداند . 3083. صحیح البخاری عن جابر بن سمره : امام صادق علیه السلام : سرکه ، تلخه را فرو می نشاند ، قلب را زنده می سازد ، کرم های شکم را می کُشد و دهان را استحکام می بخشد .

3084. رسول الله صلى الله عليه وآله (_ لِعَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ _) عنه عليه السلام: نِعَمَ الْإِدَامُ الْخَلُّ؛ يَكْسِرُ الْمِرَّةَ، وَيُحْيِي الْقَلْبَ، وَيَشُدُّ اللَّثَّةَ، وَيَقْتُلُ دَوَابَّ الْبَطْنِ. (1) 3085. عنه صلى الله عليه وآله: عنه عليه السلام: الْخَلُّ يَشُدُّ الْعَقْلَ. (2) 3083. صحيح البخارى (_ به نقل از جابر بن سمره _) عنه عليه السلام: الْخَلُّ يُبْرِئُ الْقَلْبَ. (3) 3084. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله (_ به على عليه السلام _) عنه عليه السلام: الْإِصْطِبَاغُ بِالْخَلِّ يَقَطِّعُ شَهْوَةَ الرَّئِي. (4) 25 / 2 خَوَاصُّ خَلِّ الْخَمْرِ 3087. رسول الله صلى الله عليه وآله: رسول الله صلى الله عليه وآله: ما أَقْفَرَ أَهْلَ بَيْتٍ مِنْ أَدَمٍ فِيهِ خَلٌّ، وَخَيْرُ خَلِّكُمْ خَلُّ خَمْرِكُمْ. (5) 3088. كمال الدين عن عبد الله بن عباس: الإمام الصادق عليه السلام وَذُكِرَ عِنْدَهُ خَلُّ الْخَمْرِ فَقَالَ: إِنَّهُ لَيَقْتُلُ دَوَابَّ الْبَطْنِ، وَيَشُدُّ الْفَمَ. (6) 3086. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: عنه عليه السلام: خَلُّ الْخَمْرِ يَشُدُّ اللَّثَّةَ، وَيَقْتُلُ دَوَابَّ الْبَطْنِ، وَيَشُدُّ الْعَقْلَ. (7) 3087. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: الإمام الكاظم عليه السلام: خَلُّ الْخَمْرِ يَشُدُّ اللَّثَّةَ. (8) راجع: ج 1، ص 450 (ما ينفع لعلاج دواب البطن / خل الخمر).

-
- 1- الدعوات، ص 146، ح 383، بحار الأنوار، ج 66، ص 304، ح 17.
 - 2- الكافي، ج 6، ص 329، ح 2، المحاسن، ج 2، ص 282، ح 1913 كلاهما عن سليمان بن خالد، مكارم الأخلاق، ج 1، ص 413، ح 1399، بحار الأنوار، ج 66، ص 301، ح 1.
 - 3- المحاسن، ج 2، ص 284، ح 1925 عن رفاعه، بحار الأنوار، ج 66، ص 302، ح 9.
 - 4- الكافي، ج 6، ص 330، ح 10.
 - 5- السنن الكبرى، ج 6، ص 63، ح 11203 عن جابر، كنز العمال، ج 15، ص 284، ح 41013.
 - 6- الكافي، ج 6، ص 330، ح 8 عن حنّان عن أبيه، بحار الأنوار، ج 66، ص 302، ح 10.
 - 7- الكافي، ج 6، ص 330، ح 9، المحاسن، ج 2، ص 285، ح 1927 كلاهما عن سماعه، بحار الأنوار، ج 66، ص 302، ح 11.
 - 8- طب الأئمة لابن بسطام، ص 24، بحار الأنوار، ج 62، ص 162، ح 7.

25 / 2 خواص سرکه شراب

3089. مسند ابن حنبل عن مسروق: امام صادق علیه السلام: سرکه، نیکو خورشی است. تلخه را می شکنند، قلب را زنده می سازد، لثه را استحکام می بخشد و جنبندگان شکم را می کُشد. 3090. الخصال عن قیس بن عبد: امام صادق علیه السلام: سرکه، عقل را استحکام می بخشد. 3091. الیقین عن ابن عباس: امام صادق علیه السلام: سرکه، دل را روشن می کند. 3089. مسند ابن حنبل (_ به نقل از مسروق _) امام صادق علیه السلام: خورش ساختن سرکه، شهوت زنا را ریشه کن می کند. 25 / 2 خواص سرکه شراب 3092. رسول الله صلی الله علیه و آله: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: کسانِ هیچ خانه ای که در آن سرکه باشد، نانشان بی خورش نمی ماند. برترین سرکه شما نیز سرکه شرابتان 1 است. 3093. عنه صلی الله علیه و آله: امام صادق علیه السلام _ هنگامی که نزد ایشان از سرکه شراب یاد شد _ : آن، جنبندگان شکم را می کُشد و دهان را استحکام می بخشد. 3092. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: امام صادق علیه السلام: سرکه شراب، لثه را تقویت می کند، جنبندگان شکم را می کُشد و عقل را استحکام می بخشد. 3093. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: امام کاظم علیه السلام: سرکه شراب، لثه را استحکام می بخشد. ر. ک: ج 1، ص 451 (آنچه برای درمان کرم های شکم، سودمند است / سرکه شراب).

25 / 3 إفتتاح الطَّعامِ بِالخَلِّ 3095. امام رضا عليه السلام (_ از پدرانِش عليهم السلام _) الإمام الصادق عليه السلام: إِنَّا لَنَبْدَأُ بِالخَلِّ عِنْدَنَا ، كَمَا تَبْدَؤُونَ بِالْمِلْحِ عِنْدَكُمْ ؛ فَإِنَّ الخَلَّ لَيَشُدُّ العَقْلَ . (1) 3096. رسول الله صلى الله عليه وآله (_ لِعَلِّيَّ عليه السلام _) الكافي عن محمد بن عليّ الهمداني : إِنَّ رَجُلًا كَانَ عِنْدَ الرِّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ بِخُرَاسَانَ ، فَقَدَّمَتْ إِلَيْهِ مَائِدَةً عَلَيْهَا خَلٌّ وَمِلْحٌ ، فَانْفَتَحَ عَلَيْهِ السَّلَامُ بِالخَلِّ ، فَقَالَ الرَّجُلُ : جُعِلْتُ فِدَاكَ ! أَمَرْتَنَا أَنْ نَفْتَحَ بِالْمِلْحِ !

فَقَالَ : هَذَا مِثْلُ هَذَا _ يَعْنِي الخَلَّ _ وَإِنَّ الخَلَّ يَشُدُّ الدِّهْنَ ، وَيَزِيدُ فِي العَقْلِ . (2) راجع : ج 2 ، ص 80 (آداب أكل الطعام / افتتاح الطعام بالملح واختتامه به أو بالخلّ) .

-
- 1- .الكافي ، ج 6 ، ص 329 ، ح 5 ، المحاسن ، ج 2 ، ص 283 ، ح 1915 كلاهما عن إسماعيل بن جابر ، مكارم الأخلاق ، ج 1 ، ص 413 ، ح 1399 ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 398 ، ح 16 .
- 2- .الكافي ، ج 6 ، ص 329 ، ح 4 ، المحاسن ، ج 2 ، ص 286 ، ح 1931 ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 303 ، ح 14 .

25 / 3 آغاز کردن غذا با سرکه

25 / 3 آغاز کردن غذا با سرکه 3096. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله (_ به علی علیه السلام _) امام صادق علیه السلام: ما [غذا را] با سرکه آغاز می کنیم، چنان که شما با نمک آغاز می کنید؛ چرا که سرکه، عقل را استحکام می بخشد. 3097. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: الکافی _ به نقل از محمد بن علی همدانی: مردی در خراسان نزد امام رضا علیه السلام بود. در این هنگام، نزد امام سفره ای گسترده انداختند که در آن، سرکه و نمک بود. امام علیه السلام با سرکه آغاز کرد.

آن مرد گفت: فدایت شوم! به ما فرموده ای که با نمک، آغاز کنیم!

فرمود: «این، همانند آن (یعنی نمک) است. سرکه، ذهن را استحکام می بخشد و عقل را افزون می کند». ر. ک: ج 2، ص 81 (آداب غذا خوردن / آغاز کردن غذا با نمک و به پایان بردن آن با نمک یا سرکه).

الفصل السادس والعشرون : الرُّمَانُ 26 / 1 سَيِّدُ الْفَوَاكِهِ 3101. رسول الله صلى الله عليه وآله : رسول الله صلى الله عليه وآله : الرُّمَانُ سَيِّدُ الْفَاكِهَةِ ، وَمَنْ أَكَلَ رُمَانَةً أَغْضَبَ شَيْطَانَهُ أَرْبَعِينَ صَبَاحًا . (1) 3102. الإمام الصادق عليه السلام : الإمام الصادق عليه السلام : الْفَاكِهَةُ مِنْهُ وَعِشْرُونَ لَوْنًا ، سَيِّدُهَا الرُّمَانُ . (2) 26 / 2 خَوَاصُّ الرُّمَانِ 3102. امام صادق عليه السلام : رسول الله صلى الله عليه وآله : مَنْ أَكَلَ رُمَانَةً حَتَّى يَسْتَمَّهَا ، نَوَّرَ اللَّهُ قَلْبَهُ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً . (3) 3103. صحيح مسلم (_ به نقل از يزيد بن حيان _) عنه صلى الله عليه وآله : كُلُّوا الرُّمَانَ ؛ فَلَيْسَتْ مِنْهُ حَبَّةٌ تَقَعُ فِي الْمَعْدَةِ إِلَّا أَنْارَتْ الْقَلْبَ ، وَأَخْرَجَتْ الشَّيْطَانَ أَرْبَعِينَ يَوْمًا . (4) .

-
- 1- .المحاسن ، ج 2 ، ص 359 ، ح 2249 عن مسعده بن زياد عن الإمام الصادق عن أبيه عليهما السلام ، مكارم الأخلاق ، ج 1 ، ص 370 ، ح 1221 ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 163 ، ح 43 .
 - 2- .الكافي ، ج 6 ، ص 352 ، ح 2 عن مسعده بن زياد .
 - 3- .مكارم الأخلاق ، ج 1 ، ص 371 ، ح 1224 عن الإمام علي عليه السلام ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 165 ، ح 50 .
 - 4- .عيون أخبار الرضا عليه السلام ، ج 2 ، ص 35 ، ح 80 عن أحمد بن عامر الطائي ، صحيفه الإمام الرضا عليه السلام ، ص 106 ، ح 57 ، مكارم الأخلاق ، ج 1 ، ص 371 ، ح 1226 وفيهما «أخرست الشيطان» وكلها عن الإمام الرضا عن آبائه عليهم السلام ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 154 ، ح 1؛ كنز العمّال ، ج 14 ، ص 187 ، ح 38319 نقلاً عن علي بن الفرّج الصقلّي في فوائده عن أسد عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام عنه صلى الله عليه وآله نحوه .

فصل بیست و ششم : انار**26 / 1 مهتر میوه ها****26 / 2 خواص انار**

فصل بیست و ششم: انار 26 / 1 مهتر میوه ها 3105. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: انار، مهتر همه میوه هاست و هر کس یک انار بخورد، چهل پگاه، شیطان خویش را به خشم می آورد. 3106. عنه صلی الله علیه و آله: امام صادق علیه السلام: میوه، صد و بیست گونه است و مهتر همه آنها، انار است. 26 / 2 خواص انار 3109. عنه صلی الله علیه و آله: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: هر کس اناری را کامل بخورد، خداوند قلب او را چهل شب، نورانی می دارد. 3106. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: انار بخورید؛ زیرا هیچ دانه ای از آن در معده جای نمی گیرد، مگر این که چهل روز، قلب را نورانی می سازد و شیطان را برون می راند.

3107. سنن الدارمي (_ به نقل از زيد بن أرقم _) الإمام علي عليه السلام: فِي كُلِّ حَبَّةٍ مِنَ الرُّمَّانِ إِذَا اسْتَقَرَّتْ فِي الْمَعِدَةِ حَيَاةٌ لِلْقَلْبِ ، وَإِنَارَةٌ لِلنَّفْسِ ، وَتُمْرِضُ وَسَوَاسَ الشَّيْطَانِ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً . (1) 3108. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : عَنْهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ : أَرْبَعَةٌ يَعْدِلُنَ الطَّبَّاعُ : الرُّمَّانُ السُّورَانِيُّ ، وَالبُسْرُ الْمَطْبُوحُ ، وَالبَنْفَسَجُ ، وَالهَنْدَبَاءُ . (2) 3109. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : الإمام الصادق عليه السلام : مَنْ أَكَلَ رُمَّانًا عِنْدَ مَنَامِهِ فَهُوَ آمِنٌ فِي نَفْسِهِ إِلَى أَنْ يُصْبِحَ . (3) 3110. سنن الترمذی عن جابر بن عبد الله : عَنْهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ : عَلَيْكُمْ بِالرُّمَّانِ ؛ فَإِنَّهُ لَمْ يَأْكُلْهُ جَائِعٌ إِلَّا أَجْزَأَهُ ، وَلَا شَبَّ بَعَانُ إِلَّا أَمْرَأَهُ . (4) 3111. الإمام الباقر عليه السلام : عَنْهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَنْ أَكَلَ الرُّمَّانَ طَرَدَ عَنْهُ شَيْطَانُ الْوَسْوَاسَةِ . (5) 3112. الإقبال : عَنْهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَنْ أَكَلَ حَبَّةً مِنَ رُمَّانٍ ، أَمْرَضَتْ شَيْطَانَ الْوَسْوَاسَةِ أَرْبَعِينَ يَوْمًا . (6) .

-
- 1- .الخصال ، ص 636 ، ح 10 عن أبي بصير ومحمد بن مسلم ، طَبَّ الْأَثَمَةَ لابنِ بسطام ، ص 134 عن إسماعيل بن جابر وفيه «تقرض» بدل «تمرض» و«صباحا» بدل «ليله» وكلاهما عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 156 ، ح 8 .
 - 2- .الخصال ، ص 249 ، ح 113 ، روضه الواعظين ، ص 340 وفيه «السوادى» بدل «السوراني» ، بحار الأنوار ، ج 62 ، ص 221 ، ح 1 وج 66 ، ص 124 ، ح 1 .
 - 3- .طَبَّ الْأَثَمَةَ لابنِ بسطام ، ص 134 ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 164 ، ح 49 .
 - 4- .الكافي ، ج 6 ، ص 352 ، ح 1 عن إبراهيم بن عبد الحميد .
 - 5- .المحاسن ، ج 2 ، ص 359 ، ح 2247 عن عبد الله بن سنان ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 163 ، ح 41 .
 - 6- .الكافي ، ج 6 ، ص 353 ، ح 8 ، المحاسن ، ج 2 ، ص 356 ، ح 2233 وفيه «صباحا» بدل «يوما» وكلاهما عن منصور بن حازم ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 160 ، ح 28 .

3110. سنن الترمذی (_ به نقل از جابر بن عبد الله _) امام علی علیه السلام: در هر دانه انار ، چون در معده جای می گیرد ، حیاتی برای قلب و فروغی برای نفس است و شیطنانی را که «وسواس» نام دارد ، چهل شب ، بیمار (زمینگیر) می کند . 3111. امام باقر علیه السلام : امام صادق علیه السلام : چهار چیز ، طبع را اعتدال می بخشد : انار سورانی ، (1) خرما ی نارس پخته شده ، بنفشه ، و کاسنی . 3112. الإقبال : امام صادق علیه السلام : هر کس در هنگام خفتن ، یک انار بخورد ، تا صبح ، جانش در امان است . 3113. تفسیر القمّی : امام صادق علیه السلام : بر شما باد انار ؛ چرا که هیچ گرسنه ای آن را نمی خورد ، مگر این که وی را بسنده است و هیچ سیری آن را نمی خورد ، مگر این که غذا را بر وی گوارا می سازد . 3114. تاریخ یعقوبی : امام صادق علیه السلام : هر کس انار بخورد ، انار ، شیطانِ وسوسه را از او دور می سازد . 3113. تفسیر القمّی : امام صادق علیه السلام : هر کس یک دانه از انار بخورد ، آن یک دانه ، شیطانِ وسوسه را تا چهل روز ، بیمار (زمینگیر) می سازد . .

1- .سورانی ، منسوب است به سورا : جایی در عراق در سرزمین بابل و نزدیک حِلّه . ابراهیم بن نصر سورانی به همین جا نسبت داده می شود (معجم البلدان : ج 3 ص 278).

3114. تاريخ يعقوبى پیامبر صلى الله عليه وآله در سال مكارم الأخلاق عن زيد الشحام: كُنْتُ عِنْدَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَدَعَا بِالْحَجَامِ ، فَقَالَ لَهُ :

إِغْسِلْ مَحَاجِمَكَ وَعَلِّقْهَا ، وَدَعَا بِرُمَانِهِ فَأَكَلَهَا ، فَلَمَّا فَرَّغَ مِنَ الْحِجَامَةِ دَعَا بِرُمَانِهِ أُخْرَى فَأَكَلَهَا ، وَقَالَ : هَذَا يُطْفِئُ الْمِرَارَ . (1) 3115. السنن الكبرى للنسائي عن أبي الطفيل عن زيد بن أرقم الكافي عن يزيد بن عبد الملك النوفلى: دَخَلْتُ عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَمُوفَى يَدِهِ رُمَانَةً ، فَقَالَ : يَا مُعْتَبُ ، أَعْطِهِ رُمَانَهُ ؛ فَإِنِّي لَمْ أُشْرِكْ فِي شَيْءٍ أَبْغَضَ إِلَيَّ مِنْ أَنْ أُشْرِكَ فِي رُمَانِهِ .

ثُمَّ احْتَجَمَ وَأَمَرَنِي أَنْ احْتَجِمَ فَاحْتَجَمْتُ ، ثُمَّ دَعَا بِرُمَانِهِ أُخْرَى ، ثُمَّ قَالَ :

يَا زَيْدُ ، إِيمًا مُؤْمِنٍ أَكَلَ رُمَانَهُ حَتَّى يَسْتَوْفِيَهَا ؛ أَذْهَبَ اللَّهُ عِزَّ وَجَلَّ الشَّيْطَانُ عَنْ إِنْارِهِ قَلْبِهِ أَرْبَعِينَ صَبَاحًا ، وَمَنْ أَكَلَ اثْنَتَيْنِ ؛ أَذْهَبَ اللَّهُ عِزَّ وَجَلَّ الشَّيْطَانُ عَنْ إِنْارِهِ قَلْبِهِ مِئَةَ يَوْمٍ ، وَمَنْ أَكَلَ ثَلَاثًا حَتَّى يَسْتَوْفِيَهَا ؛ أَذْهَبَ اللَّهُ عِزَّ وَجَلَّ الشَّيْطَانُ عَنْ إِنْارِهِ قَلْبِهِ سِتَّةَ يَوْمٍ ، وَمَنْ أَكَلَ رُمَانَهُ لَمْ يُذْنِبْ ، وَمَنْ لَمْ يُذْنِبْ دَخَلَ الْجَنَّةَ . (2) 3116. المستدرک على الصحيحين عن زيد بن أرقم: الإمام الكاظم عليه السلام: مَنْ أَكَلَ رُمَانَهُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ عَلَى الرَّيْقِ نَوَّرَتْ قَلْبَهُ أَرْبَعِينَ صَبَاحًا ، فَإِنْ أَكَلَ رُمَانَتَيْنِ فَثَمَانِينَ يَوْمًا ، فَإِنْ أَكَلَ ثَلَاثًا فَمِئَةَ وَعِشْرِينَ يَوْمًا وَطُرِدَتْ عَنْهُ وَسْوَسَةُ الشَّيْطَانِ ، وَمَنْ طُرِدَتْ عَنْهُ وَسْوَسَةُ الشَّيْطَانِ لَمْ يَعْصِ اللَّهَ عِزَّ وَجَلَّ ، وَمَنْ لَمْ يَعْصِ اللَّهَ أَدْخَلَهُ اللَّهُ الْجَنَّةَ . (3) .

1- مكارم الأخلاق، ج 1، ص 170، ح 494، بحار الأنوار، ج 62، ص 124، ح 61.

2- الكافي، ج 6، ص 353، ح 9، المحاسن، ج 2، ص 358، ح 2243، مكارم الأخلاق، ج 1، ص 370، ح 1220 نحوه، بحار الأنوار، ج 66، ص 162، ح 38.

3- الكافي، ج 6، ص 355، ح 16، المحاسن، ج 2، ص 358، ح 2244 كلاهما عن زياد بن مروان، مكارم الأخلاق، ج 1، ص 370، ح 1222 عن الإمام الصادق عن أبيه عن علي بن الحسين عليهم السلام، بحار الأنوار، ج 66، ص 162، ح 39.

3115. السنن الكبرى، نسایی (_ به نقل از ابو طفیل، از زید بن ارقم _) مکارم الأخلاق _ به نقل از زید شحّام: نزد امام صادق علیه السلام بودم که حجامتگری را طلبید. پس به او گفتم: «ابزارهای حجامت خود را بشوی و بیاویز» و آن گاه، اناری طلبید و خورد.

چون حجامت را نیز به پایان برد، اناری دیگر طلبید و خورد و فرمود: «این کار، تلخه را فرو می نشاند». 3116. المستدرک علی الصحیحین (_ به نقل از زید بن ارقم _) الکافی _ به نقل از یزید بن عبد الملک نوفلی: بر امام صادق علیه السلام وارد شدم، در حالی که اناری در دست داشت. فرمود: «ای مُعْتَب! یک انار هم به این مرد بده؛ چرا که در [خوردن] هیچ چیز، کسی با من شریک نشده است که برایم ناخوشایندتر از شریک شدن در [خوردن] انار باشد».

سپس، حجامت کرد و به من فرمود که حجامت کنم. من هم حجامت کردم. آن گاه، اناری دیگر خواست و پس از آن فرمود: «ای یزید! هر مؤمنی که انار بخورد و آن را تمام کند، خداوند عز و جل تا چهل پگاه، شیطان را از [آسیب رسانی به] فروغ دل او دور می سازد؛ (1) و هر کس دو انار بخورد، خداوند عز و جل تا صد روز، شیطان را از [آسیب رسانی به] فروغ دل او دور می سازد؛ و هر کس سه انار بخورد، خداوند عز و جل تا یک سال، شیطان را از [آسیب رسانی به] فروغ دل او دور می سازد و هر کس خداوند، شیطان را برای یک سال از [آسیب رساندن به] فروغ دل او دور سازد، گناه نمی کند و هر کس گناه نکند، به بهشت درمی آید». 3117. المعجم الکبیر عن یزید بن حیّان عن زید بن ارقم: امام کاظم علیه السلام: هر کس روز جمعه یک انار بخورد، آن انار، دل او را تا چهل پگاه، نورانی می دارد؛ اگر دو انار بخورد، تا هشتاد روز؛ و اگر سه انار بخورد، تا صد و بیست روز؛ و نیز وسوسه شیطان از او دور می شود و هر کس وسوسه شیطان از او دور شود، خداوند عز و جل را نافرمانی نمی کند و هر کس خداوند را نافرمانی نکند، خدای او را به بهشت درمی آورد. . .

1- . علامه مجلسی در این باره می گوید: «از فروغ دل او (عن إناره قلبه)»، یعنی آن که [خداوند، شیطان را] از زیان رساندن به روشنگری دل (یا از باز داشتن دل از روشنگری و اخلاص رساندن به آن [دور می سازد]. هم گفته شده است: مقصود، آن است که دور شدن شیطان، حاصل فروغ دل است؛ یعنی خداوند، دل او را روشن می کند تا شیطان از آن برون رود. این وجه را نمی توان بعید ندانست. در بیشتر نسخه های مکارم الأخلاق، این عبارت با «إثاره» (با ثاء) نقل شده که به معنای برانگیختن است و خود، به وسوسه باز می گردد (بحار الأنوار، ج 66، ص 162).

3118. الإمام علي عليه السلام: الإمام الكاظم عليه السلام: مِمَّا أَوْصَى بِهِ آدَمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ هَبَةِ اللَّهِ أَنْ قَالَ لَهُ :

عَلَيْكَ بِالرُّمَّانِ ؛ فَإِنَّكَ إِنْ أَكَلْتَهُ وَأَنْتَ جَائِعٌ أَجْرَأَكَ ، وَإِنْ أَكَلْتَهُ وَأَنْتَ شَبَعَانٌ أَمْرَأَكَ . (1) 26 / 3 خَوَاصُّ الرُّمَّانِ الحُلُوِّ 3119. دعائم الإسلام عن أبي ذر (_ أَنَّهُ شَهِدَ المَوْسِمَ بَعْدَ وَفَاةِ رَسولِ ال) الإمام الصادق عليه السلام : عَلَيكُمْ بِالرُّمَّانِ الحُلُوِّ فَكُلُوهُ ؛ فَإِنَّهُ لَيْسَتْ مِنْ حَبِّهِ تَقَعُ فِي مَعِدَتِهِ مَوْمِنٍ إِلَّا أَبَادَتْ دَاءً ، وَأَطْفَأَتْ شَيطَانَ الوَسْوَسَةِ عَنْهُ . (2) 3120. مسند زيد عن زيد بن علي عن أبيه عن جدّه عن عليّ عاكافي عن عمرو بن إبراهيم عن الخراساني : أَكَلُ الرُّمَّانِ الحُلُوِّ يَزِيدُ فِي مَاءِ الرَّجْلِ ، وَيُحَسِّنُ الوَلَدَ . (3) 3119. دعائم الإسلام : الإمام العسكري عليه السلام : كُلِ الرُّمَّانَ بَعْدَ الحِجَامَةِ رُمَّانًا حُلُوًّا ؛ فَإِنَّهُ يُسَكِّنُ الدَّمَ ، وَيُصَفِّي الدَّمَ فِي الجَوْفِ . (4) راجع : ج 1 ، ص 420 ، ح 704 .

-
- 1- .الكافي ، ج 6 ، ص 352 ، ح 4 ، المحاسن ، ج 2 ، ص 351 ، ح 2213 كلاهما عن إبراهيم بن عبد الحميد ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 156 ، ح 11 .
 - 2- .الكافي ، ج 6 ، ص 354 ، ح 10 ، المحاسن ، ج 2 ، ص 359 ، ح 2246 وفيه «أنارتها» بدل «أبادت داءً» وكلاهما عن عبد الله بن سنان ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 163 ، ح 41 .
 - 3- .الكافي ، ج 6 ، ص 355 ، ح 17 عن عمرو بن إبراهيم .
 - 4- .طب الأئمة لابني بسطام ، ص 59 ، بحار الأنوار ، ج 62 ، ص 123 ، ح 52 .

3121. الإمام الحسين عليه السلام: امام كاظم عليه السلام: از جمله چیزهایی که آدم به [فرزندش] هبه الله سفارش کرد، این بود که به وی فرمود: «بر تو باد انار؛ چرا که اگر گرسنه باشی و آن را بخوری، بسنده ات کند، و اگر در حالی که سیری، آن را بخوری، غذا را بر تو گوارا می سازد». 26 / 3 خواص انار شیرین 3121. امام حسین علیه السلام: امام صادق علیه السلام: بر شما باد انار شیرین. آن را بخورید؛ چرا که هیچ دانه ای از آن به معده مؤمنی در نمی آید، مگر این که بیماری ای از آن ریشه کن می کند و شیطان و سوسه را از او دور می سازد. 3122. امام علی علیه السلام: الکافی. به نقل از عمرو بن ابراهیم، از خراسانی (1): خوردن انار شیرین، آب مرد را افزون می کند و فرزند را نکو می سازد. 3123. الخصال (به نقل از عطیه عوفی) امام عسکری علیه السلام: پس از حجامت، انار بخور، اناری شیرین؛ چرا که خون را فرو می نشاند و خون را در درون، تصفیه می کند. ر. ک: ج 1، ص 421، ح 704.

1- علامه مجلسی می گوید: ظاهراً خراسانی، کنایه از امام رضا علیه السلام است و به سبب تقیّه، با این نام از ایشان یاد شده است (بحار الأنوار: ج 66 ص 164).

26 / 4 خَوَاصُّ الرُّمَّانِ الْمُزُّ 3125. المستدرک علی الصحیحین (_ به نقل از عطاء بن یسار، از ام سلمه _) الکافی عن الولید بن صبیح عن الإمام الصادق علیه السلام ، قال : ذَكَرَ الرُّمَّانَ الحُلُوَ فَقَالَ : الْمُزُّ أَصْلَحُ فِي البَطْنِ . (1) 3126. تاریخ دمشق عن أبي سعید الخُدَری عن أمِّ سَلَمَةَ الإمام الرضا علیه السلام : اِمْتَصَّ مِنْ الرُّمَّانِ الْمُزُّ ؛ فَإِنَّهُ يُقَوِّى النَّفْسَ ، وَيُحْيِي السِّدْمَ . (2) 26 / 5 خَوَاصُّ أَكْلِ الرُّمَّانِ بِشَحْمِهِ 3129. تفسیر الطبری عن أبي هُرَيْرَةَ عَنِ امِّ سَلَمَةَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : كَلُّوا الرُّمَّانَ بِقَشْرِهِ ؛ فَإِنَّهُ دِبَاغُ البَطْنِ . (3) 3126. تاریخ دمشق (_ به نقل از ابو سعید خُدَری ، از ام سلمه _) الإمام علی علیه السلام : كَلُّوا الرُّمَّانَ بِشَحْمِهِ ؛ فَإِنَّهُ دِبَاغُ المَعَدَةِ ، وَمَا مِنْ حَبَّةٍ اسْتَقَرَّتْ فِي مَعَدَةِ امْرِئٍ مُسْلِمٍ إِلَّا أَنْارَتْهَا وَنَفَتِ الشَّيْطَانُ وَالْوَسْوَسَةَ عَنْهَا أَرْبَعِينَ صَبَاحاً . (4) 3127. تفسیر الطبری (_ به نقل از ابو سعید خُدَری ، از ام سلمه _) المحاسن : عَنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدِ البَرَقِيِّ عَنِ بَعْضِ أَصْحَابِنَا رَفَعَهُ إِلَى صَعْصَعَةَ عَمَةَ بْنِ صَوْحَانَ فِي حَدِيثٍ أَنَّهُ دَخَلَ عَلَى أميرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَهُوَ عَلَى العِشَاءِ فَقَالَ : يَا صَعْصَعَةُ ، أَدُنُّ فُكْلًا .

قال : قُلْتُ : قَدْ تَعَشَيْتُ ، وَبَيْنَ يَدَيْهِ نِصْفُ رُمَّانِهِ ، فَكَسَّرَ لِي وَنَاوَلَنِي بَعْضَهُ ، وَقَالَ :

كُلَّهُ مَعَ قَشْرِهِ _ يُرِيدُ مَعَ شَحْمِهِ _ فَإِنَّهُ يَذْهَبُ بِالحَفْرِ ، وَبِالبَخْرِ ، وَيُطَيِّبُ النَّفْسَ (5) . .

-
- 1- .الكافی، ج 6، ص 354، ح 14، المحاسن، ج 2، ص 356، ح 2234، بحار الأنوار، ج 66، ص 160، ح 29 .
 - 2- .بحار الأنوار، ج 62، ص 320 نقلاً عن طبِّ الإمام الرضا علیه السلام، ص 61 وفيه «الإمليسى» بدل «المزُّ» .
 - 3- .المحاسن، ج 2، ص 356، ح 2236، بحار الأنوار، ج 66، ص 160، ح 31 .
 - 4- .مكارم الأخلاق، ج 1، ص 369، ح 1217 عن الإمام الصادق علیه السلام، المحاسن، ج 2، ص 355، ح 2231 عن النوفلى بإسناده وفيه «وأمرضت شيطان وسوستها» بدل «ونفت الشيطان والوسوسة عنها»، طبِّ الأئمة لابنى بسطام، ص 136 عن إسماعيل بن جابر عن الإمام الصادق عن آبائه عنه عليهم السلام نحوه وفيه «وفى كلِّ حَبَّةٍ مِنْهَا إِذَا اسْتَقَرَّتْ فِي المَعَدَةِ حَيَاةٌ لِلقَلْبِ وَإِنَارَةٌ لِلنَّفْسِ»، بحار الأنوار، ج 66، ص 156، ح 8 .
 - 5- .المحاسن، ج 2، ص 356، ح 2237، بحار الأنوار، ج 66، ص 161، ح 32 .

26 / 4 خواص انار ترش و شیرین (مَلَس)

26 / 5 خواص خوردن انار با پیه آن

26 / 4 خواص انار ترش و شیرین (مَلَس) 3130. تفسیر الطبری عن حکیم بن سعید: الکافی. به نقل از ولید بن صبیح: امام صادق علیه السلام از انار شیرین یاد کرد و فرمود: «ترش و شیرین در شکم، سازگارتر است». 3131. مسند ابن حنبل عن شهر بن حوشب عن أم سلمة ما رواه عليه السلام: انار ترش و شیرین بمک؛ چرا که انسان را نیرو می دهد و خون را زنده می سازد. (1) 26 / 5 خواص خوردن انار با پیه آن 3132. مسند ابی یعلی عن شهر بن حوشب عن أم سلمة ما رواه عليه السلام: انار با پیه (2) آن بخورید؛ چرا که شست و شو دهنده معده است. 3133. مسند ابن حنبل عن شهر بن حوشب عن أم سلمة ما رواه عليه السلام: انار را با پیه آن بخورید؛ چرا که معده را پاک می کند. و هیچ دانه ای [از انار] در معده انسانی مسلمان، جای نمی گیرد، مگر این که آن را روشن می سازد (3) و تا چهل پگاه، شیطان و وسوسه را از آن دور می کند. 3134. تفسیر الطبری عن أم سلمة: المحاسن. به نقل از محمد بن خالد برفی، از یکی از شیعیان، در حدیثی که سندش را به معصوم رساند: از صعصعه بن صوحان نقل شده است که وی، هنگامی که امیر مؤمنان در حال شام خوردن بود، بر ایشان وارد شد.

امام علیه السلام فرمود: «ای صعصعه! پیش آی و بخور».

[صعصعه می گوید:] گفتم: شام خورده ام.

در این هنگام، نیمه ای از یک انار، نزد امام علیه السلام بود. تکه ای از آن را شکست و به دستم داد و فرمود: «آن را با پیهش بخور؛ چرا که زردشدگی دندانها و بدبویی دهان را می برد و انسان را پاک می سازد».

1- در طب الإمام الرضا علیه السلام، به جای «المُرّ (ترش و شیرین)»، واژه «الإملیسی (مَلَس)» آمده است.

2- پیه انار، سپیدی ای است که در درون انار است و دانه ها بر آن تعبیه شده است (لغت نامه دهخدا).

3- علامه مجلسی می گوید: گویا نسبت «روشن ساختن» و «وسوسه» به معده، مجاز است و مقصود اصلی، روشن ساختن دل و همچنین وسوسه دل است، بدان اعتبار که درستی دل و صلاح قلب، وابسته به صلاح معده است (بحار الأنوار: ج 66 ص 160).

3135. الأماالى للطوسى عن عبد الله بن مغيرة مولى ألامام الصادق عليه السلام: كُلوأ الرُّمان بشد حمه؛ فَإِنَّهُ يَدْبِغُ المَعْدَةَ، وَيَزِيدُ فى الذَّهْنِ. (1) راجع: ج 1، ص 418 (ما يدبغ المعده ويقوّبها / الرمان).

1- الكافى، ج 6، ص 354، ح 12 عن صالح بن عقبه، المحاسن، ج 2، ص 356، ح 2232، بحار الأنوار، ج 66، ص 160، ح 27.

3133. مسند ابن حنبل (_ به نقل از شهر بن حوشب، از امّ سلمه _) امام صادق علیه السلام: انار را با پیه آن بخورید؛ چرا که معده را می پالاید و ذهن را افزون می کند. ر. ک: ج: 1، ص 419 (آنچه معده را می پالاید و تقویت می کند / انار).

الفصل السابع والعشرون : الزَّيْبُ 27 / 1 خَوَاصُّ الزَّيْبِ 3136. مسند ابن حنبل (_ به نقل از عطاء بن ابى رباح _) رسول الله صلى الله عليه وآله : عَلَيْكُمْ بِالزَّيْبِ ؛ فَإِنَّهُ يُطْفِئُ الْمِرَّةَ ، وَيَسَكِّنُ الْبَلْغَمَ ، وَيَشُدُّ الْعَصَبَ ، وَيَذْهَبُ النَّصَبَ ، وَيُحَسِّنُ الْقَلْبَ . (1) 3137. تاريخ دمشق (_ به نقل از عمره دختر أفعى _) عنه صلى الله عليه وآله : عَلَيْكُمْ بِالزَّيْبِ ؛ فَإِنَّهُ يَكْشِفُ الْمِرَّةَ ، وَيَذْهَبُ بِالْبَلْغَمِ ، وَيَشُدُّ الْعَصَبَ ، وَيَذْهَبُ بِالْإِعْيَاءِ ، وَيُحَسِّنُ الْخُلُقَ ، وَيُطَيِّبُ النَّفْسَ ، وَيَذْهَبُ بِالْغَمِّ . (2) 3138. الإمام زين العابدين عليه السلام عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ لَا خِطَابَ عَنِ أَبِي هِنْدِ الدَّارِيِّ : أُهْدِيَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ طَبَقٌ (3) مُعْطَى ، فَكَشَفَ الْغِطَاءَ عَنْهُ ، ثُمَّ قَالَ :

كُلُوا بِاسْمِ اللَّهِ ، نِعَمَ الطَّعَامِ الزَّيْبُ ؛ يَشُدُّ الْعَصَبَ ، وَيَذْهَبُ بِالْوَصَبِ ، وَيُطْفِئُ الْغَضَبَ ، وَيُرِضِي الرَّبَّ ، وَيَذْهَبُ بِالْبَلْغَمِ ، وَيُطَيِّبُ النَّكْهَةَ ، وَيُصَفِّي اللَّوْنَ . (4) .

-
- 1- . طب النبي صلى الله عليه وآله ، ص 9 ، بحار الأنوار ، ج 62 ، ص 298 .
 - 2- . النخصال ، ص 343 ، ح 9 عن أحمد الطائي عن الإمام الرضا عن آبائه عليهم السلام ، روضه الواعظين ، ص 340 ، مكارم الأخلاق ، ج 1 ، ص 380 ، ح 1272 نحوه وفيه «... ويصحح الجسم و...» ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 151 ، ح 1 ؛ كنز العمال ، ج 10 ، ص 41 ، ح 28265 نقلاً عن أبي نعيم عن الإمام علي عليه السلام عنه صلى الله عليه وآله .
 - 3- . فى المصدر : «طبقة» ، والتصويب من بحار الأنوار وتاريخ دمشق .
 - 4- . الاختصاص ، ص 124 ، مكارم الأخلاق ، ج 1 ، ص 415 ، ح 1606 نحوه ، وفيه «الزيت» بدل «الزيب» ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 153 ، ح 11 ؛ تاريخ دمشق ، ج 21 ، ص 60 ، ح 4724 وليس فيه «ويرضى الرب» ، الفردوس ، ج 4 ، ص 265 ، ح 6780 ، كنز العمال ، ج 10 ، ص 41 ، ح 28266 نقلاً عن غير واحد .

فصل بیست و هفتم: مویز 27 / 1 خواص مویز 3140. الأمالی للصدوق عن التَّمیمی: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: بر شما باد مویز؛ چرا که تلخه را خاموش می کند، بلغم را فرو می نشاند، پی را استحکام می بخشد، خستگی را می برد و قلب را نیکو می سازد. 3141. تاریخ دمشق عن جُمیع بن عُمیر: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: بر شما باد مویز؛ (1) چرا که تلخه را می زداید، بلغم را می برد، پی را استحکام می بخشد، رنجیدگی و خستگی را از میان برمی دارد، خوی را خوش می سازد، دل را پاک (پیراسته) می دارد و اندوه (پیشانی) را می برد. 3140. الأمالی، صدوق (_ به نقل از تمیمی _) الاختصاص _ به نقل از ابو هند داری: طبقی روی پوشیده به پیامبر خدا اهدا کردند. ایشان، پوشش را از آن برداشت و سپس فرمود: «به نام خدا بخورید. مویز، چه نیکو خوراکی است! پی را استحکام می بخشد، بیماری را از میان می برد، خشم را فرو می نشاند، پروردگار را خشنود می سازد، بلغم را می برد، بوی دهان را خوش می سازد و رنگ را صفا می دهد.

1- این حدیث، در: عیون أخبار الرضا علیه السلام (ج 2 ص 35 ح 81)، صحیفه الإمام الرضا علیه السلام (ص 107 ح 58)، مکارم الأخلاق (ج 1 ص 415 ح 1405)، و الدعوات (ص 147 ح 386) هم وجود دارد؛ لیکن در آنها به جای «زیب (مویز)»، واژه «زیت (روغن زیتون)» آمده که با توجه به نزدیک بودن نگارش این دو کلمه به همدیگر در زبان عربی، احتمال تصحیف در یکی از آن دو، وجود دارد و چون خواص و آثار ذکر شده در این حدیث، کم و بیش در احادیث دیگر درباره مویز هم وارد شده، ما نسخه زیب را ترجیح داده، حدیث را در این فصل آوردیم و در فصل زیتون نیاوردیم.

3141. تاريخ دمشق (_ به نقل از جَمِيع بن عَمِير _) الإمام عليّ عليه السلام: إِنَّ الزَّيْبَ يَشُدُّ الْقَلْبَ وَيَذْهَبُ بِالْمَرَضِ ، وَيُطْفِئُ الْحَرَاةَ ، وَيُطَيِّبُ النَّفْسَ . (1) 3142. رسول الله صلى الله عليه وآله: الإمام الصادق عليه السلام: الزَّيْبُ يَشُدُّ الْعَصَبَ ، وَيَذْهَبُ بِالنَّصَبِ ، وَيُطَيِّبُ النَّفْسَ . (2) 3143. تاريخ بغداد عن أبي سَعِيدِ الْخُدْرِيِّ (_ فِي قَوْلِهِ تَعَالَى : { Q } «إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ») عنه عليه السلام: إِذَا أَصَابَتْكُمْ مَجَاعَةٌ فَاعْبَثُوا بِالزَّيْبِ . (3) 27 / 2 / خَوَاصُّ إِدْمَانَ أَكْلِ الزَّيْبِ عَلَى الرَّيِّ قِ 3142. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: رسول الله صلى الله عليه وآله: مَنْ أَدْمَنَ أَكَلَ الزَّيْبَ عَلَى الرَّيِّ ، رُزِقَ الْفَهْمَ وَالْحِفْظَ وَالذَّهْنَ ، وَنَقَصَ مِنَ الْبَلْغَمِ . (4) 3143. تاريخ بغداد (_ به نقل از ابو سعید خُدري ، در باره این سخن خداون) الإمام الرضا عليه السلام: مَنْ أَرَادَ أَنْ يَزِيدَ فِي حِفْظِهِ فَلْيَأْكُلْ سَبْعَ مَثَايِلَ زَبِيْبًا بِالْغَدَاهِ عَلَى الرَّيِّ . (5) راجع : العنوان الآتي (خوائص أكل إحدى وعشرين زبيبه) .

-
- 1- .الأمالى للطوسى ، ص 362 ، ح 751 عن عليّ بن عليّ بن رزين عن الإمام الرضا عن آبائه عليهم السلام عن النّزال بن سبره ، مكارم الأخلاق ، ج 1 ، ص 380 ، ح 1270 ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 152 ، ح 5 .
 - 2- .الكافى ، ج 6 ، ص 352 ، ح 3 ، المحاسن ، ج 2 ، ص 364 ، ح 2268 ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 153 ، ح 8 .
 - 3- .الكافى ، ج 5 ، ص 308 ، ح 18 ، تهذيب الأحكام ، ج 7 ، ص 163 ، ح 723 وفيه «فاعتثوا» بدل «فاعبثوا» وكلاهما عن الحسين بن ثوير .
 - 4- .بحار الأنوار ، ج 62 ، ص 271 ، ح 70 نقلاً عن كتاب الجنّة للكفعمى عن ابن مسعود .
 - 5- .طبّ الإمام الرضا عليه السلام ، ص 36 ، بحار الأنوار ، ج 62 ، ص 324 .

27 / 2 خواص خوردن مویز در حالت ناشتا

3145. مجمع الزوائد (_ به نقل از ابو برزه _) امام علی علیه السلام: مویز، قلب را استحکام می بخشد، بیماری را می برد، حرارت را خاموش می سازد و دل را خوشی می دهد. 3146. تفسیر الطبری عن أبي داؤود عن أبي الحمرء: امام صادق علیه السلام: مویز، پی را استحکام می بخشد، خستگی را می برد و دل را خوشی می دهد. 3147. رسول الله صلی الله علیه و آله (_ لِعَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَام _) امام صادق علیه السلام: اگر قحطی ای به شما رسید، با مشغول داشتن خویش به مویز، (1) خود را سیر کنید. 27 / 2 خواص خوردن مویز در حالت ناشتا 3146. تفسیر الطبری (_ به نقل از ابو داؤود، از ابو حمراء _) پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: هر کس به خوردن مویز در حالت ناشتا عادت کند، فهم و حافظه و ذهن، روزی او می شود و بلغم وی می کاهد. 3147. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله (_ به علی علیه السلام _) امام رضا علیه السلام: هر کس که می خواهد به حافظه اش افزوده شود، صبحگاهان در حالت ناشتا، هفت مثقال مویز بخورد. ر. ک: عنوان بعدی (خواص خوردن بیست و یک دانه مویز).

1- عبارت عربی، «فاعبتوا بالزیب» است. علامه مجلسی، در این باره می گوید: «فاعبتوا»، کنایه از خوردن اندک اندک و تدریجی مویز است؛ زیرا با اندکی مویز، شدت گرسنگی، فروکش می کند. در برخی از نسخه ها نیز «فاعتنوا» از مصدر «اعتناء» به معنای اهتمام و توجه آمده است. کسانی نیز این واژه را «فاعتبتوا» خوانده اند که به همین معنای اخیر است (مرآة العقول، ج 19، ص 424).

27 / 3 خَوَاضُ أَكَلِ إِحْدَى وَعِشْرِينَ زَيْبَةً 3151. المناقب لابن شهر آشوب عن أبي هُرَيْرَةَ وَثُوبَانَ: الإمام عليّ عليه السلام: من أَكَلَ إِحْدَى وَعِشْرِينَ زَيْبَةً حَمْرَاءَ مِنْ أَوَّلِ النَّهَارِ، دَفَعَ اللَّهُ عَنْهُ كُلَّ مَرَضٍ وَسُقْمٍ. (1) 3152. شواهد التنزيل عن جابر بن عبد الله: عنه عليه السلام: مَنْ أَكَلَ إِحْدَى وَعِشْرِينَ زَيْبَةً حَمْرَاءَ عَلَى الرَّيْقِ، لَمْ يَجِدْ فِي جَسَدِهِ شَيْئًا يَكْرَهُهُ. (2) 3150. سنن أبي داود (_ به نقل از ثوبان، غلام پیامبر خدا _) عنه عليه السلام: إِحْدَى وَعِشْرُونَ زَيْبَةً حَمْرَاءَ فِي كُلِّ يَوْمٍ عَلَى الرَّيْقِ تَدْفَعُ جَمِيعَ الْأَمْرَاضِ إِلَّا مَرَضَ الْمَوْتِ. (3) 3151. المناقب ، ابن شهر آشوب (_ به نقل از ابو هُرَيْرَةَ وَثُوبَانَ _) عنه عليه السلام: مَنْ اصْطَبَحَ بِإِحْدَى وَعِشْرِينَ زَيْبَةً حَمْرَاءَ لَمْ يَمْرَضْ إِلَّا مَرَضَ الْمَوْتِ إِنْ شَاءَ اللَّهُ. (4) 3152. شواهد التنزيل (_ به نقل از جابر بن عبد الله _) الإمام الصادق عليه السلام: مَنْ أَدْمَنَ إِحْدَى وَعِشْرِينَ زَيْبَةً حَمْرَاءَ، لَمْ يَمْرَضْ إِلَّا مَرَضَ الْمَوْتِ. (5).

- 1- . طَبَّ الْأَثَمَةَ لابن بسطام ، ص 137 عن المفضّل عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 153 ، ح 9 .
- 2- . عيون أخبار الرضا عليه السلام ، ج 2 ، ص 41 ، ح 133 عن أحمد بن عامر الطائي عن الإمام الرضا عن آبائه عليهم السلام ، الأمل للطوسي ، ص 361 ، ح 750 عن عليّ بن رزين عن الإمام الرضا عن آبائه عليهم السلام عن النّزال بن سبره ، مكارم الأخلاق ، ج 1 ، ص 380 ، ح 1269 وليس فيهما «علي الرّيق» ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 151 ، ح 3 ؛ كنز العمال ، ج 10 ، ص 86 ، ح 28472 نقلاً عن المصنّف لعبد الرزّاق .
- 3- . الكافي ، ج 6 ، ص 352 ، ح 2 عن أبي بصير عن الإمام الصادق عليه السلام ، الخصال ، ص 612 ، ح 10 عن أبي بصير ومحمّد بن مسلم عن الإمام الصادق عن آبائه عنه عليهم السلام ، تحف العقول ، ص 101 ، الأمل للطوسي ، ص 360 ، ح 749 عن عليّ بن عليّ بن رزين عن الإمام الرضا عن آبائه عنه عليهم السلام ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 152 ، ح 6 .
- 4- . الكافي ، ج 6 ، ص 351 ، ح 1 عن السكوني عن الإمام الصادق عليه السلام ، المحاسن ، ج 2 ، ص 364 ، ح 2267 عن السكوني عن الإمام الصادق عن أبيه عنه عليهم السلام ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 152 ، ح 7 .
- 5- . المحاسن ، ج 2 ، ص 363 ، ح 2266 عن ابن سنان ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 151 ، ح 4 .

27 / 3 خواص خوردن بیست و یک دانه مویز

27 / 3 خواص خوردن بیست و یک دانه مویز 3155. صحیح مسلم عن سعد بن أبي وقاص: امام علی علیه السلام: هر کس در ابتدای روز، بیست و یک مویز سرخ بخورد، خداوند هر بیماری و ناتن درستی ای را از او دور می کند. 3153. کفایه الأثر (_ به نقل از جابر بن عبد الله انصاری _) امام علی علیه السلام: هر کس در حالت ناشتا بیست و یک مویز سرخ بخورد، در تن خویش، چیزی ناخوشایند نخواهد یافت. (1) 3154. المعجم الکبیر (_ به نقل از ابن لهیعه _) امام علی علیه السلام: [خوردن] بیست و یک مویز سرخ در هر صبح در حالت ناشتا، همه بیماری ها را دور می کند، مگر بیماری مرگ را. 3155. صحیح مسلم (_ به نقل از سعد بن ابی وقاص _) امام علی علیه السلام: هر کس بیست و یک مویز سرخ را خورش خود بگیرد، به خواست خداوند، به هیچ بیماری ای مگر بیماری مرگ، مبتلا نمی شود. 3156. المستدرک علی الصحیحین عن عامر بن سعد: امام صادق علیه السلام: هر کس به خوردن بیست و یک مویز سرخ عادت کند، به بیماری ای جز بیماری مرگ، مبتلا نمی شود.

1- در الأمالی و مکارم الأخلاق، عبارت «در حالت ناشتا» وجود ندارد.

الفصل الثامن والعشرون: الزيتون 28 / 1 خواص الزيتون 3156. المستدرک علی الصحیحین (_ به نقل از عامر بن سعد _) رسول الله صلى الله عليه وآله: نِعَمَ السَّوَاكُ الزَّيْتُونُ، مِنْ شَجَرِهِ مُبَارَكَةٌ؛ يُطَيِّبُ الْفَمَ، وَيَذْهَبُ بِالْحَفَرِ، هُوَ سِوَاكِي وَسِوَاكُ الْأَنْبِيَاءِ قَبْلِي . (1) 3157. الأملی، طوسی (_ به نقل از ابن عباس _) الإمام الصادق عليه السلام: الزَّيْتُونُ يَزِيدُ فِي الْمَاءِ . (2) 3158. سنن الترمذی (_) دربارہ سعد بن ابی وقاص (_) الكافي عن إبراهيم بن محمد الزارع البصري عن رجل عن الإمام الصادق عليه السلام، قال: ذَكَرْنَا عِنْدَهُ الزَّيْتُونَ، فَقَالَ الرَّجُلُ: يَجْلِبُ الرِّيَّاحَ .

فَقَالَ: لَا، بَلْ يَطْرُدُ الرِّيَّاحَ . (3) .

-
- 1- .المعجم الأوسط، ج 1، ص 210، ح 678، مسند الشاميين: ج 1، ص 50، ح 46، تفسير القرطبي: ج 20، ص 110، الفردوس، ج 4، ص 260، ح 6767 كلها عن معاذ بن جبل، كنز العمال، ج 9، ص 321، ح 26228؛ مكارم الأخلاق، ج 1، ص 115، ح 261، بحار الأنوار، ج 76، ص 135، ح 48 .
 - 2- .الكافي، ج 6، ص 332، ح 7، المحاسن، ج 2، ص 280، ح 1905، بحار الأنوار، ج 66، ص 182، ح 15 .
 - 3- .الكافي، ج 6، ص 331، ح 5، المحاسن، ج 2، ص 280، ح 1902 وفيه «الزّاع» بدل «الزارع»، بحار الأنوار، ج 66، ص 181، ح 15 .

فصل بیست و هشتم: زیتون

28 / 1 خواص زیتون

فصل بیست و هشتم: زیتون 28 / 1 خواص زیتون 3160. المستدرک علی الصحیحین (_ در بیان حدیث کسا به نقل از عبد الله بن جعفر بن) پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : چه نیکو مسواکی است زیتون ، از درختی خجسته ! دهان را خوش بو می کند ، جرم دندان را می برد ، و مسواک من و پیامبران پیش از من است . 3161. شواهد التنزیل (_ به نقل از عبد الله بن جعفر طیار _) امام صادق علیه السلام : زیتون ، آب = (منی) را افزون می سازد . 3162. المستدرک علی الصحیحین عن عمرو بن میمون : الکافی _ به نقل از ابراهیم بن محمد زارع بصری ، درباره مردی : نزد امام صادق علیه السلام از زیتون ، سخن به میان آوردیم . آن مرد گفت : بادها را به بدن درمی آورد .

امام علیه السلام فرمود : « نه ؛ بلکه بادها را می راند » .

3163. تاريخ دمشق عن ابن عباس: الكافي عن إسحاق بن عمار أو غيره: قُلت لأبي عبد الله عليه السلام: إنهم يقولون: الزيتون يهيج الرياح

فَقَالَ: إِنَّ الزَّيْتُونَ يَطْرُدُ الرِّيَّاحَ . (1) 3164. كتاب من لا يحضره الفقيه عن ابن عباس: الإمام الكاظم عليه السلام: كان مما أوصى به آدم عليه السلام إلى هببه الله ابنه أن كُلَّ الزَّيْتُونَ؛ فَإِنَّهُ مِنْ شَجَرِهِ مُبَارَكٌ . (2) 2 / 28 / 2 خَوَاصُّ الزَّيْتِ 3163. تاريخ دمشق (_ به نقل از ابن عباس _) رسول الله صلى الله عليه وآله: كُتِلُوا الزَّيْتِ وَأَدَّهِنُوا بِالزَّيْتِ؛ فَإِنَّهُ مِنْ شَجَرِهِ مُبَارَكٌ . (3) 3164. كتاب من لا يحضره الفقيه (_ به نقل از ابن عباس _) عنه صلى الله عليه وآله: كُتِلُوا الزَّيْتِ؛ فَإِنَّهُ مُبَارَكٌ، وَاتَّيَدَمُوا بِهِ وَأَدَّهِنُوا بِهِ؛ فَإِنَّهُ يَخْرُجُ مِنْ شَجَرِهِ مُبَارَكٌ . (4) 3165. الأُمَالِي، صدوق (_ به نقل از ابن عباس _) سنن الترمذی عن زيد بن أرقم: أَمَرْنَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ أَنْ نَتَدَاوَى مِنْ ذَاتِ الْجَنْبِ بِالقُسْطِ البَحْرِيِّ وَالزَّيْتِ . (5) .

- 1- الكافي، ج 6، ص 331، ح 3، المحاسن، ج 2، ص 280، ح 1903، بحار الأنوار، ج 66، ص 181، ح 16 وفيه «الزيت» بدل «الزيتون» في المورد الأول.
- 2- الكافي، ج 6، ص 331، ح 2، المحاسن، ج 2، ص 280، ح 1904 كلاهما عن إبراهيم بن عبد الحميد، بحار الأنوار، ج 66، ص 182، ح 14.
- 3- الكافي، ج 6، ص 331، ح 1 عن ابن القدّاح، مكارم الأخلاق، ج 1، ص 415، ح 1408 كلاهما عن الإمام الصادق عليه السلام، المحاسن، ج 2، ص 281، ح 1906 عن ابن القدّاح عن الإمام الصادق عن أبيه عليهما السلام عنه صلى الله عليه وآله، بحار الأنوار، ج 66، ص 182، ح 16؛ سنن الترمذی، ج 4، ص 285، ح 1851 عن عمر، مسند ابن حنبل، ج 5، ص 433، ح 16054، المستدرک علی الصحیحین، ج 2، ص 432، ح 3504، التاريخ الكبير (كتاب الكنى)، ج 8، ص 6، ح 31، أسد الغابه، ج 6، ص 11 والأربعة الأخيره عن أبي أسيد.
- 4- سنن الدارمی، ج 1، ص 534، ح 1980 عن أبي أسيد الأنصاري، المصنّف لعبد الرزّاق، ج 10، ص 422، ح 19568 عن زيد بن أسلم عن أبيه وليس فيه «كلوا الزيت فإنه مبارك»، كنز العمال، ج 15، ص 279، ح 40984.
- 5- سنن الترمذی، ج 4، ص 407، ح 2079، المستدرک علی الصحیحین، ج 4، ص 224، ح 7443، المعجم الكبير، ج 5، ص 202، ح 5090 نحوه، كنز العمال، ج 10، ص 24، ح 28187.

28 / 2 خواص روغن زیتون

3166. المعجم الكبير عن ابن عباس (_ في حديثِ زَواجِ فَاطِمَةَ وَعَلِيٍّ عَلَيْهِمَا السَّلَام) الكافي _ به نقل از اسحاق بن عمار یا کسی دیگر _ :
به امام صادق علیه السلام گفتم : آنان می گویند که زیتون ، بادها را برمی انگیزد .

فرمود : «زیتون ، بادها را می راند» . 3167. سنن الترمذی عَنْ عُمَرَ بْنِ أَبِي سَلَمَةَ (_ رَبِيبِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ _) امام کاظم علیه السلام : یکی از چیزهایی که آدم علیه السلام به فرزند خود ، هبه الله ، سفارش کرد ، این بود که : «زیتون بخور ؛ چرا که از درختی خجسته است» . 28 / 2 خواص روغن زیتون 3167. سنن الترمذی (_ به نقل از عمر بن ابی سلمه ، پسر أم سلمه و پس) پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : روغن زیتون بخورید و خود را با روغن زیتون ، چرب کنید ؛ چرا که آن ، از درختی خجسته است . 3168. کفایه الأثر (_ به نقل از عمر بن خطاب _) پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : روغن زیتون بخورید ؛ چرا که خجسته است . از آن ، خورش بسازید و از روغن آن بر خویش بمالید ؛ چرا که از درختی خجسته بیرون می آید . 3169. المستدرک علی الصحیحین عَنْ وَائِلَةَ بْنِ الْأَسْقَعِ سنن الترمذی _ به نقل از زید بن أرقم : پیامبر خدا به ما فرمود که ذات الجنب را با بُستک دریایی و روغن زیتون ، درمان کنیم .

3170. فضائل الصحابه لابن حنبل عن أبي عمارة شداد: رسول الله صلى الله عليه وآله عليكم بزيت الزيتون، فكلوه وادهنوا به؛ فإنه ينفع من الباسور. (1) 3169. المستدرک علی الصحیحین (_ به نقل از واثله بن أسقع _) عنه صلى الله عليه وآله: عليكم بهذه الشجرة المباركة زيت الزيتون، فتداؤوا به؛ فإنه مصدحه من الباسور. (2) 3170. فضائل الصحابه، ابن حنبل (_ به نقل از ابو عمارة شداد _) عنه صلى الله عليه وآله: كلوا الزيت وادهنوا به؛ فإن فيه شفاء من سبعين داء منها الجذام. (3) 3171. فضائل الصحابه لابن حنبل عن شداد بن عبد الله عن صلى الله عليه وآله: الزيت دهن الأبرار وإدام الأخيار، بورك فيه مقبلاً وبورك فيه مديراً، انغمس بالقدس مرتين. (4) 3172. مسند أبي يعلى عن واثله بن أسقع: الإمام علي عليه السلام: ادهنوا بالزيت واتدموا به؛ فإنه دهنه الأخيار وإدام المصطفين، مسحت بالقدس مرتين، بوركت مقبلة وبوركت مديرة، لا يضرب معها داء. (5) 3173. المناقب للخوارزمي عن واثله بن أسقع: الإمام الصادق عليه السلام: شرب السويق بالزيت ينبت اللحم، ويشد العظم، ويرق البشره، ويزيد في الباه. (6) 3171. فضائل الصحابه، ابن حنبل (_ به نقل از شداد بن عبد الله _) عنه عليه السلام: إن خرج بالرجل منكم الخراج أو الدمل فليربطه، وليتداؤ بزيت أو سمن. (7).

- 1- .كنز العمال، ج 10، ص 47، ح 28295 نقلاً عن ابن السني عن عقبه بن عامر .
- 2- .المعجم الكبير، ج 17، ص 281، ح 774 عن عقبه بن عامر، كنز العمال، ج 10، ص 47، ح 28296 .
- 3- .كنز العمال، ج 10، ص 48، ح 28299 نقلاً عن أبي نعيم في الطب عن أبي هريره .
- 4- .الكافي، ج 6، ص 332، ح 6، المحاسن، ج 2، ص 282، ح 1912 كلاهما عن عبدالمؤمن الأنصاري عن الإمام الباقر عليه السلام، بحار الأنوار، ج 66، ص 183، ح 21 .
- 5- .الكافي، ج 6، ص 331، ح 4 عن أبي داوود النخعي عن الإمام الصادق عليه السلام، المحاسن، ج 2، ص 281، ح 1907 عن أبي داوود النخعي عن الإمام الصادق عن أبيه عنه عليهم السلام، بحار الأنوار، ج 66، ص 182، ح 17 .
- 6- .الكافي، ج 6، ص 306، ح 7، المحاسن، ج 2، ص 287، ح 1937 كلاهما عن عبد الله بن مسكان، بحار الأنوار، ج 66، ص 276، ح 6 .
- 7- .الكافي، ج 4، ص 359، ح 6، كتاب من لا يحضره الفقيه، ج 2، ص 349، ح 2657 وفيه «بالمحرم» بدل «بالرجل» و«فليبطه» بدل «فليربطه» وكلاهما عن هشام بن سالم .

3172. مسند أبي يعلى (_ به نقل از واثله بن أسقع _) پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بر شما باد روغن زیتون . آن را بخورید و بدن را با آن ، چرب کنید ؛ چرا که برای درمان باسور ، سودمند است . 3173. المناقب ، خوارزمی (_ به نقل از واثله بن أسقع _) پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بر شما باد این درخت مبارک ، روغن زیتون . با آن ، درمان بجویید ؛ چرا که مایه سلامت از باسور است . 3174. کفایه الأثر عن موسی بن عبد ربّه : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : روغن زیتون بخورید و خود را با آن ، چرب کنید ؛ زیرا در آن ، درمان هفتاد درد است که جذام ، از جمله آنهاست . 3175. الإمام علیّ علیه السلام : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : روغن زیتون ، روغن پاکان و خورش نیکان است . در آن ، بدان گاه که روی می کند و نیز بدان گاه که پشت می کند ، برکت نهاده شده است و دو بار در پاکی ، غوطه ور شده است . 3176. الإمام الحسین علیه السلام : امام علی علیه السلام : با روغن زیتون ، بدن را چرب کنید و با آن ، خورش بسازید ؛ چرا که روغن نیکان و خورش برگزیدگان است ، دو بار به پاکی سوده شده ، [و] در آن ، بدان هنگام که روی می کند و بدان هنگام که پشت می کند ، برکت نهاده شده است و با وجود آن ، هیچ بیماری ای زیان نمی رساند . 3177. الإمام علیّ علیه السلام : امام صادق علیه السلام : خوردن سویق (1) با روغن زیتون ، گوشت می رویاند ، استخوان را استحکام می بخشد ، پوست را نازک می کند و بر توان جنسی می افزاید . 3174. کفایه الأثر (_ به نقل از موسی بن عبد ربّه _) امام صادق علیه السلام : اگر از بدن کسی از شما ، جوش یا آماسه ای بیرون زد ، آن را ببندد و با روغن زیتون یا روغن حیوانی ، درمان کند . .

1- . معنای سویق ، در صفحه 375 خواهد آمد.

الفصل التاسع والعشرون : السعتر 3176. امام حسين عليه السلام : الإمام الكاظم عليه السلام : كان دواءً أمير المؤمنين عليه السلام السعتر ، وكان يقول : إِنَّهُ يَصِيرُ لِلْمَعِدَةِ حَمَلًا كَحَمَلِ الْقَطِيفَةِ . (1) 3177. امام على عليه السلام : مكارم الأخلاق عن الإمام الصادق عليه السلام : أربعة أشياء تجلو البصر وينفعن ولا يضررن .

فَسُئِلَ عَنْهُنَّ ، فَقَالَ : السَّعْتَرُ وَالْمِلْحُ إِذَا اجْتَمَعَا ، وَالتَّانِخَوَاءُ وَالْجَوْزُ إِذَا اجْتَمَعَن .

فَقِيلَ لَهُ : وَلِمَا تَصْلُحُ هَذِهِ الْأَرْبَعَةُ إِذَا اجْتَمَعَن ؟

فَقَالَ : التَّانِخَوَاءُ وَالْجَوْزُ يُحْرِقَانِ الْبَوَاسِيرَ ، وَيَطْرُدَانِ الرِّيحَ ، وَيُحَسِّنَانِ اللَّوْنَ ، وَيُحَسِّنَانِ الْمَعِدَةَ ، وَيُسَخِّنَانِ الْكُلَى .

وَالسَّعْتَرُ وَالْمِلْحُ يَطْرُدَانِ الرِّيحَ مِنَ الْفُؤَادِ ، وَيَفْتَحَانِ الشَّدَدَ ، وَيُحْرِقَانِ الْبَلْغَمَ ، وَيُدِرَّانِ الْمَاءَ ، وَيُطَيِّبَانِ النَّكْهَةَ ، وَيُلَيِّنَانِ الْمَعِدَةَ ، وَيُذَهَبَانِ الرِّيحَ الْخَبِيثَةَ مِنَ الْفَمِ ، وَيُصَلِّبَانِ الذِّكْرَ . (2) .

1- .الكافي ، ج 6 ، ص 375 ، ح 1 ، المحاسن ، ج 2 ، ص 426 ، ح 2493 كلاهما عن زياد بن مروان القندي ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 244 ، ح 2.

2- .مكارم الأخلاق ، ج 1 ، ص 416 ، ح 1410 ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 198 ، ح 4.

فصل بیست و نهم : آویشن

فصل بیست و نهم: آویشن 3179. عنه علیه السلام: امام کاظم علیه السلام: داروی امیر مؤمنان علیه السلام، آویشن 1 بود. او می فرمود: «آویشن برای معده، پُرسی همانند پُرس پارچه های مخمل می شود». 3180. الإمام الحسن علیه السلام: مکارم الأخلاق: امام صادق علیه السلام فرمود: «چهار چیز، چشم را جلا می دهد، سودمند است و هیچ زیانی ندارد».

درباره آنها از امام علیه السلام پرسیدند .

فرمود: «آویشن و نمک، وقتی با هم باشند، و نانخواه و گردو، وقتی با هم باشند» .

به ایشان گفتند: این چهار چیز، وقتی با هم باشند، به چه کار می آیند؟

فرمود: «نانخواه و گردو، [چون در بر هم قرار گیرند،] بواسیر را می سوزانند، باد را دور می کنند، رنگ پوست را زیبا می سازند، معده را سختی (مقاومت) می دهند و کلیه ها را گرم می کنند .

اما آویشن و نمک، [چون در بر هم قرار گیرند،] بادها را از دل برون می رانند، انسدادها را می گشایند، بلغم را می سوزانند، آب (منی) را زیاد می گردانند، بوی دهان را خوش می سازند، معده را نرمی می دهند، بوهای بد را از دهان می برند و آلت را سفتی می بخشند» .

3181. عنه عليه السلام (_ فِي خُطْبِهِ حِينَ قُتِلَ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَحَ) المحاسن: رُوِيَ أَنَّ الصَّعْتَرَ يَدْبِغُ المَعْدَةَ . (1) 3178. امام على عليه السلام: المحاسن: فِي حَدِيثٍ: إِنَّ الصَّعْتَرَ يُنْبِثُ زَنْبَرَ المَعْدَةَ . (2) راجع: ج: 1، ص 276 (ما يؤمن من اللقوه).

1- .المحاسن، ج 2، ص 323، ح 2091، بحار الأنوار، ج 66، ص 243، ح 1.

2- .المحاسن، ج 2، ص 323، ح 2092، بحار الأنوار، ج 66، ص 243، ح 1.

3180. امام حسن علیه السلام: المحاسن: روایت شده است که آویشن ، معده را می پالاید . 3181. امام حسن علیه السلام (_ به هنگام شهادت امام علی علیه السلام در خطبه ای) المحاسن: در حدیث است که آویشن ، پُرز معده را می رویاند . ر. ک : ج : 1 ، ص 277 (آنچه از کُردهانی ایمنی می دهد).

الفصل الثلاثون: السُّعد 3184. عنه عليه السلام (_ فيما جرى بينه وبين عمرو بن العاصِ _) الإمام الصادق عليه السلام: اِتَّخَذُوا فِي أَسْنَانِكُمُ السُّعَدَ؛ فَإِنَّهُ يُطَيِّبُ الْفَمَ، وَيَزِيدُ فِي الْجَمَاعِ. (1) 3185. الإمام الحسين عليه السلام (_ فيما جرى بينه وبين مروان بن الحكم _) الإمام الكاظم عليه السلام: مَنْ اسْتَنْجَى بِالسُّعَدِ بَعْدَ الْغَائِطِ، وَغَسَلَ بِهِ فَمَهُ بَعْدَ الطَّعَامِ، لَمْ تُصِبهُ عَلَّةٌ فِي فَمِهِ، وَلَمْ يَخَفْ شَيْئاً مِنْ أُرْيَاحِ الْبَوَاسِيرِ. (2) 3182. امام حسن عليه السلام (_ در بيان اين سخن خدا: { Q } «خداوند، فقط می خواهد) مكارم الأخلاق عن إبراهيم بن نظام: أَخَذَنِي اللَّصُوصُ وَجَعَلُوا فِي فَمِي الْفَالُودَجَ الْحَارَّ حَتَّى نَضِجَ، ثُمَّ حَشَوهُ بِالثَّلْجِ بَعْدَ ذَلِكَ فَتَسَاقَطَتِ أَسْنَانِي وَأَضْرَاسِي، فَرَأَيْتُ الرِّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي النَّوْمِ فَشَكَّوْتُ إِلَيْهِ ذَلِكَ، فَقَالَ: اسْتَعْمِلِ السُّعَدَ؛ فَإِنَّ أَسْنَانَكَ تَثْبُتُ.

فَلَمَّا حُمِلَ إِلَى خُرَاسَانَ بَلَغَنِي أَنَّهُ مَارٌّ بِنَا فَاسْتَقْبَلْتُهُ وَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ، وَذَكَرْتُ لَهُ حَالِي وَإِنِّي رَأَيْتُهُ فِي الْمَنَامِ وَأَمَرَنِي بِاسْتِعْمَالِ السُّعَدِ.

فَقَالَ: وَأَنَا أَمُرُكَ بِهِ فِي الْيَقَظَةِ، فَاسْتَعْمَلْتُهُ فَعَادَتِ أَسْنَانِي وَأَضْرَاسِي كَمَا كَانَتْ (3) . .

-
- 1- .الكافي، ج 6، ص 379، ح 4 عن أبي عزيز المرادي، الخصال، ص 63، ح 91، المحاسن، ج 2، ص 203، ح 1601 كلاهما عن فضيل بن عثمان، مكارم الأخلاق، ج 1، ص 302، ح 952، بحار الأنوار، ج 66، ص 435، ح 3.
 - 2- .الكافي، ج 6، ص 378، ح 3، بحار الأنوار، ج 66، ص 435، ح 5.
 - 3- .مكارم الأخلاق، ج 1، ص 416، ح 1412، بحار الأنوار، ج 62، ص 235، ح 1.

فصل سی ام : مُشکک

فصل سی ام: مُشکک 3184. امام حسن علیه السلام (_ در ماجرای میان ایشان و عمرو بن عاص _) امام صادق علیه السلام: مُشکک (1) را به لابه لای دندان های خویش درآورید؛ چرا که دهان را خوش بو می کند و بر توان همبستری می افزاید. 3185. امام حسین علیه السلام (_ در ماجرای میان ایشان و مروان بن حکم _) امام کاظم علیه السلام: هر کس پس از قضای حاجت، آلودگی مقعد را با مُشکک بزدايد و پس از غذا خوردن نیز دهان خویش را با مُشکک بشوید، نه بیماری ای از بیماری های دهان به او می رسد و نه [باید] از باد بواسیر بترسد. 3186. تفسیر الطبری عن أبي الدَّيْلَم: مکارم الأخلاق _ به نقل از ابراهیم بن نظام: دزدان، مرا گرفتند و در دهانم پالوده داغ ریختند تا آن که دهانم پخت. پس از آن، دهانم را با یخ، پُر کردند و در نتیجه دندان هایم سست شد. (2)

پس از چندی، امام رضا علیه السلام را در خواب دیدم. از این پیشامد به نزد ایشان، اظهار ناراحتی کردم.

فرمود: «از مُشکک، بهره بجوی؛ چرا که، در این صورت، دندان هایت ثابت خواهند ماند».

هنگامی که ایشان به خراسان آورده شد، به من خبر رسید که بر ما نیز خواهد گذشت. به استقبال ایشان رفتم و به ایشان سلام کردم و حال خویش را و این که ایشان را در خواب دیده بودم و ایشان مرا به استفاده از مُشکک سفارش فرموده بود، با ایشان در میان نهادم.

فرمود: «اکنون در بیداری، تو را بدان سفارش می کنم».

من نیز از آن، بهره جستیم و دندان هایم به وضع پیشین باز گشت.

1- مُشکک یا مُشک زمین، گیاهی است از تیره جگن ها که دارای ساقه زیرزمینی بسیار خوش بوی و معطر است و به طور خودرو در مزارع می روید؛ سُد، سُد کوفی، طِیلاق، تِیلاق، مِشْت مُشکک، قرقرون و مُشک زیرزمین [نام های دیگر آن هستند] (فرهنگ معین)

2- در منبع «فتساقطت (دندان هایم ریخت)» آمده است. ظاهراً مقصود، آن است که دندان هایم در آستانه ریختن قرار گرفت. آنچه در برخی از دیگر چاپ های کتاب مکارم الأخلاق آمده نیز گواه این معناست؛ چرا که در برخی از چاپ ها به جای «فتساقطت»، عبارت «فتخلخت» آمده که خود به معنای سست شدن پایه های یک چیز است.

ص: 338

راجع: ج 1، ص 378، ح 635. ج 1، ص 402، ح 678 و 679.

ص: 339

ر. ک: ج: 1، ص: 379، ح: 635. ج: 1، ص: 403 ح: 678 و 679.

.

الفصل الحادى والثلاثون: السَّفَرَجَل 31 / 1 خَوَاصُّ السَّفَرَجَلِ 3190. الأمالى للصدوق عن أبى بصيرٍ: رسول الله صلى الله عليه وآله: أكلُ السَّفَرَجَلِ يذهبُ ظلمةَ البَصْرِ . (1) 3188. تفسير القمى (_ به نقل از ابو جارود، درباره آیه: { Q } «خداوند، ف) عنه صلى الله عليه وآله: أكلُ السَّفَرَجَلِ يذهبُ بطخاءِ القلبِ . (2) 3189. امام صادق عليه السلام (_ در حدیثی طولانى _) عنه صلى الله عليه وآله: كُلوْا السَّفَرَجَلَ ؛ فَإِنَّهُ يَجْلُو الْفُؤَادَ . وما بعث الله نبيًا إلا أطعمه من سَفَرَجَلِ الْجَنَّةِ ، فيزيدُ فيه قُوَّةَ أربعينَ رجلاً . (3) 3190. الأمالى ، صدوق (_ به نقل از ابو بصير _) عنه صلى الله عليه وآله: إذا وجدَ أحدُكم طخاءً على قلبه ، فليأكلِ السَّفَرَجَلَ . (4) 3191. علل الشرائع عن عبد الرحمن بن كثيرٍ: الإمام على عليه السلام: دَخَلَ طَلْحَةُ بْنُ عُبَيْدِ اللَّهِ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَفِي يَدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ سَفَرَجَلَةٌ قَدْ جَاءَ بِهَا إِلَيْهِ ، وَقَالَ : خُذْهَا يَا أَبَا مُحَمَّدٍ ؛ فَإِنَّهَا تُجِمُّ الْقَلْبَ (5) . .

-
- 1- . طبّ النبى صلى الله عليه وآله ، ص 8 ، بحار الأنوار ، ج 62 ، ص 296 .
 - 2- . كنز العمال ، ج 10 ، ص 40 ، ح 28261 نقلاً عن القالى فى أماليه عن أنس .
 - 3- . مكارم الأخلاق ، ج 1 ، ص 373 ، ح 1242 ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 177 ، ح 37 .
 - 4- . نثر الدرّ ، ج 1 ، ص 211 ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 169 ؛ النهاية فى غريب الحديث ، ج 3 ، ص 116 .
 - 5- . عيون أخبار الرضا عليه السلام ، ج 2 ، ص 41 ، ح 132 عن أحمد بن عامر الطائى عن الإمام الرضا عن آبائه عليهم السلام ، الدعوات ، ص 151 ، ح 404 ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 177 ، ح 38 .

فصل سی و یکم: به

31 / 1 خواص به

فصل سی و یکم: به 31 / 1 خواص به 3193. أسد الغابه عن أبي الحَمراء مولى رسول الله صلي الله عليه وآله: خوردن به، تیرگی چشم را از میان می برد. 3194. شواهد التنزيل عن نُفيع بن الحارث عن أبي الحَيامبر خدا صلي الله عليه وآله: خوردن به، سنگینی سینه را از میان می برد. 3193. أسد الغابه (به نقل از ابو حمراء، خدمتکار پیامبر خدا) پیامبر خدا صلي الله عليه وآله: به بخورید که دل را جلا می دهد. خداوند، هیچ پیامبری را برنگزیده، مگر این که از به بهشت به او خورانده و نیروی چهل مرد را به او افزوده است. 3194. شواهد التنزيل (به نقل از نُفيع بن حارث) پیامبر خدا صلي الله عليه وآله: هرگاه کسی از شما در قلب خود، سنگینی ای احساس می کند، به بخورد. 3195. الإمام علي عليه السلام: امام علی علیه السلام: در حالی که پیامبر خدا یک به در دست داشت، طلحه بن عبید الله بر ایشان وارد شد. پیامبر صلي الله عليه وآله آن به را نزدیک طلحه برد و فرمود: «ای ابو محمد! این را بگیر، که قلب را آرامش و آسایش می دهد».

3196. الإمام الحسن عليه السلام (_ فى احتجاجه على معاوية عند الصلح _) الإمام الصادق عليه السلام: إن الزبير دخل على رسول الله صلى الله عليه وآله وسفر جله .

فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : يَا زُبَيْرُ ، مَا هَذِهِ بِيَدِكَ؟

فَقَالَ لَهُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، هَذِهِ سَفَرَجَلَةٌ .

فَقَالَ : يَا زُبَيْرُ ، كُلِّ السَّفَرَجَلِ ؛ فَإِنَّ فِيهِ ثَلَاثَ خِصَالٍ .

قَالَ : وَمَا هِيَ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟

قَالَ : يُجِمُّ الْفُؤَادَ ، وَيُسَدِّحِي الْبَخِيلَ ، وَيُشَدِّجُ الْجَبَانَ . (1) 3197. الإمام الصادق عليه السلام عن أبيه عليهم السلام المعجم الكبير عن طلحة: أتيت النبي صلى الله عليه وآله وهو فى جماعه من أصحابه وفى يده سفرجله يقبلها ، فلما جلست إليه دحا بها نحوى ، ثم قال :

دونكها أبا محمّد ؛ فإنها تشد القلب ، وتطيّب النفس ، وتذهب بطخاوه الصدر . (2) 3198. تفسير القمى : سنن ابن ماجه عن طلحة دخلت على النبي صلى الله عليه وآله ويده سفرجله فقال : دونكها يا طلحة ؛ فإنها تجمّ الفؤاد . (3) 3195. امام على عليه السلام : المحاسن عن طلحة بن عمرو : دخل طلحة بن عبيدالله على رسول الله صلى الله عليه وآله وفى يده سفرجله ، فألقاها إلى طلحة ، وقال : كلها ؛ فإنها تجمّ الفؤاد . (4) .

1- .الخصال ، ص 157 ، ح 199 عن شهاب بن عبد ربّه ، المحاسن ، ج 2 ، ص 367 ، ح 2279 ، مكارم الأخلاق ، ج 1 ، ص 371 ، ح 1229 ، روضه الواعظين ، ص 340 كلاهما عن رسول الله صلى الله عليه وآله وفيهما من «كل السفرجل . . .» ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 166 ، ح 2 .

2- .المعجم الكبير ، ج 1 ، ص 117 ، ح 219 ، كنز العمال ، ج 10 ، ص 41 ، ح 28262 .

3- .سنن ابن ماجه ، ج 2 ، ص 1118 ، ح 3369 ، المستدرک على الصحيحين ، ج 4 ، ص 456 ، ح 8265 ، ربيع الأبرار ، ج 1 ، ص 261 ، كنز العمال ، ج 10 ، ص 41 ، ح 28263 .

4- .المحاسن ، ج 2 ، ص 366 ، ح 2278 ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 171 ، ح 16 .

3196. امام حسن علیه السلام (_ در گفتگویش با معاویه هنگام صلح _) امام صادق علیه السلام: زیبر ، در حالی که به دست داشت ، بر پیامبر صلی الله علیه و آله وارد شد . پیامبر صلی الله علیه و آله از او پرسید : «ای زیبر ! این چیست که در دست توست؟» .

گفت : ای پیامبر خدا ! این ، یک به است .

فرمود : «ای زیبر ! به بخور ؛ چرا که دارای سه ویژگی است» .

پرسید : ای پیامبر خدا ! آن ویژگی ها چیست؟

فرمود : «قلب را آسایش و آرامش می دهد ، بنخیل را گشاده دستی می دهد و ترسورا دلیر می کند» . 3197. امام صادق علیه السلام (_ به نقل از پدرانش علیهم السلام _) المعجم الکبیر _ به نقل از طلحه: در حالی که پیامبر صلی الله علیه و آله در جمع شماری از یاران خویش بود و یک دانه به در دست داشت و می چرخاند ، نزد ایشان رفتم . چون در بر ایشان نشستم ، آن به را به سوی من انداخت و فرمود : «ابو محمد ! بگیر ؛ چرا که قلب را تقویت می کند ، دل را خوش می دارد و سنگینی سینه را از میان می برد» . 3198. تفسیر القمی (_ درباره آیه شریف: { Q } «کسان خود را به نماز، فرما (سنن ابن ماجه _ به نقل از طلحه: در حالی که پیامبر صلی الله علیه و آله یک به در دست داشت ، بر ایشان وارد شدم . فرمود : «طلحه ! بگیر ، که قلب را آرامش و آسایش می دهد» . 3199. المستدرک علی الصحیحین عن حنس الکنانی: المحاسن _ به نقل از طلحه بن عمرو: در حالی که پیامبر خدا یک به در دست داشت ، طلحه بن عبد الله بر ایشان وارد شد . پیامبر صلی الله علیه و آله آن را به سوی طلحه افکند و فرمود : «آن را بخور ؛ چرا که قلب را آرامش و آسایش می دهد» . .

3200. رسول الله صلى الله عليه وآله: رسول الله صلى الله عليه وآله: رسول الله صلى الله عليه وآله؛ فَإنَّهُ يَزِيدُ فِي الذَّهْنِ، وَيَذْهَبُ بِطَخَاءِ الصَّدْرِ، وَيُحَسِّنُ الْوَلَدَ . (1) 3201. عنه صلى الله عليه وآله: الإمام الصادق عليه السلام: كَانَ جَعْفَرُ بْنُ أَبِي طَالِبٍ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ، فَأُهِدِيَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ سَفْرَجَلٌ، فَقَطَعَ مِنْهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ قِطْعَةً وَنَاوَلَهَا جَعْفَرًا، فَأَبَى أَنْ يَأْكُلَهَا .

فَقَالَ : خُذْهَا وَكُلْهَا ؛ فَإِنَّهَا تُدَكِّي الْقَلْبَ ، وَتُشَجِّعُ الْجَبَانَ . (2) 3202. عنه صلى الله عليه وآله: الإمام الكاظم عليه السلام: كَسَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ سَفْرَجَلَةً وَأَطْعَمَ جَعْفَرَ بْنَ أَبِي طَالِبٍ ، وَقَالَ :

كُلْ ؛ فَإِنَّهُ يُصَفِّي اللَّوْنَ ، وَيُحَسِّنُ الْوَلَدَ . (3) 3199. المستدرک علی الصحیحین (_ به نقل از حَنَشِ كِنَانِي _) الإمام الرضا عليه السلام: أُهِدِيَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ سَفْرَجَلٌ، فَضَرَبَ بِيَدِهِ عَلَى السَّفْرَجَلِ فَقَطَعَهَا، وَكَانَ يُحِبُّهَا حُبًّا شَدِيدًا، فَأَكَلَهَا وَأَطْعَمَ مَنْ كَانَ بِحَضْرَتِهِ مِنْ أَصْحَابِهِ .

ثُمَّ قَالَ : عَلَيْكُمْ بِالسَّفْرَجَلِ ؛ فَإِنَّهُ يَجْلُو الْقَلْبَ ، وَيَذْهَبُ بِطَخَاءِ الصَّدْرِ . (4) 3200. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: الإمام علي عليه السلام: أَكَلَ السَّفْرَجَلِ يَزِيدُ فِي قُوَّةِ الرَّجْلِ وَيَذْهَبُ بِضَعْفِهِ . (5) 3201. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: عنه عليه السلام: أَكَلَ السَّفْرَجَلِ قُوَّةً لِلْقَلْبِ الضَّعِيفِ ، وَيُطَيِّبُ الْمَعِدَةَ ، وَيَزِيدُ فِي قُوَّةِ الْفُؤَادِ ، وَيُشَجِّعُ الْجَبَانَ ، وَيُحَسِّنُ الْوَلَدَ . (6) .

1- مكارم الأخلاق، ج 1، ص 374، ح 1243، بحار الأنوار، ج 66، ص 177، ح 37 .

2- الكافي، ج 6، ص 357، ح 2 عن السكوني، المحاسن، ج 2، ص 365، ح 2271 عن النوفلي بإسناده من دون إسنادٍ إلى الإمام الصادق عليه السلام، بحار الأنوار، ج 66، ص 169، ح 9 .

3- المحاسن، ج 2، ص 365، ح 2272 عن سليمان بن جعفر الجوهري، بحار الأنوار، ج 66، ص 170، ح 10؛ ربيع الأبرار، ج 1، ص 262 من دون إسنادٍ إلى المعصوم .

4- المحاسن، ج 2، ص 364، ح 2270 عن إبراهيم بن عبد الحميد وزياد بن مروان، مكارم الأخلاق، ج 1، ص 372، ح 1235، بحار الأنوار، ج 66، ص 169، ح 8 .

5- طب الأئمة لابن بسطام، ص 136 عن أبي بصير عن الإمام الصادق عن أبيه عن جدّه عليهم السلام، بحار الأنوار، ج 66، ص 175، ح 35 .

6- النخصال، ص 612، ح 10 عن أبي بصير ومحمّد بن مسلم عن الإمام الصادق عن آباءه عليهم السلام، تحف العقول، ص 101 وفيه «ويدكي الفؤاد» بدل «ويزيد في قوّة الفؤاد»، بحار الأنوار، ج 66، ص 168، ح 6 .

3202. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: به بخورید؛ چرا که ذهن را افزون می سازد، سنگینی سینه را می برد و فرزند را نکو می کند. 3203. عنه صلی الله علیه و آله: امام صادق علیه السلام: جعفر بن ابی طالب، نزد پیامبر صلی الله علیه و آله بود. برای پیامبر صلی الله علیه و آله یک به، هدیه آوردند. پیامبر صلی الله علیه و آله قطعه ای را از آن برید و به جعفر داد. جعفر، از خوردنش خودداری ورزید. فرمود: «بگیر و بخور؛ چرا که قلب را هشیاری می دهد و ترسورا دلیر می کند». 3204. الإمام علی علیه السلام (_ لکمیل بن زیاد _) امام کاظم علیه السلام: پیامبر خدا، یک به را شکست و [پاره ای از آن را] به جعفر بن ابی طالب داد و فرمود: «بخور؛ چرا که رنگ را صفا می دهد و فرزند را نکو می سازد». 3205. رسول الله صلی الله علیه و آله: امام رضا علیه السلام: یک به، به پیامبر صلی الله علیه و آله هدیه شد. پیامبر صلی الله علیه و آله دست خود را بر به زد و آن را قطعه قطعه کرد. ایشان، به را بسیار دوست داشت. آن را خورد و به کسانی از اصحاب که در محضر ایشان بودند نیز داد. سپس فرمود: «بر شما باد به؛ چرا که قلب را جلا می دهد و سنگینی سینه را می برد». 3203. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: امام علی علیه السلام: خوردن به، بر نیروی مرد می افزاید و سستی او را می برد. 3204. امام علی علیه السلام (_ به کمیل بن زیاد _) امام علی علیه السلام: خوردن به، نیروی برای قلبی است که ضعیف شده باشد، معده را پاک می کند، بر توان دل می افزاید، ترسورا دلیر می کند و فرزند را نکو می سازد. (1).

1- در تحف العقول، به جای «بر توان دل می افزاید»، عبارت «دل را تذکیه می کند» آمده است.

3205. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: الإمام الباقر علیه السلام: السَّفْرَجَلُ يَذْهَبُ بِهِمَّ الْحَزِينِ . (1) 3206. عنه صلى الله عليه وآله : طَبَّ الْأَثَمَةَ عَنْ طَلْحَةَ بْنِ زَيْدٍ عَنِ الْإِمَامِ الصَّادِقِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِنَّ فِي السَّفْرَجَلِ خَصْلَةً لَيْسَتْ فِي سَائِرِ الْفَوَاكِهِ .

قُلْتُ : وَمَا ذَاكَ يَا بِنَ رَسُولِ اللَّهِ؟

قَالَ : يُشَجِّعُ الْجَبَانَ ، هَذَا وَاللَّهِ مِنْ عِلْمِ الْأَنْبِيَاءِ _ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ _ . (2) 3207. عنه صلى الله عليه وآله: الإمام الصادق عليه السلام: السَّفْرَجَلُ يَذْهَبُ بِهِمَّ الْحَزِينِ ، كَمَا تَذْهَبُ الْيَدُ بِعَرْقِ الْجَبِينِ . (3) 3208. كفايه الأثر عن أبي سعيد الخدري: طَبَّ الْأَثَمَةَ عَنْ طَلْحَةَ بْنِ زَيْدٍ : سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنِ الْحِجَامَةِ يَوْمَ السَّبْتِ ، قَالَ : يُضَعَّفُ .

قُلْتُ : إِنَّمَا عَلَّتِي مِنْ ضَعْفِي وَقَلَّةِ قُوَّتِي .

قَالَ : فَعَلَيْكَ بِأَكْلِ السَّفْرَجَلِ الْحُلُوِّ مَعَ حَبِّهِ ؛ فَإِنَّهُ يُقَوِّي الضَّعْفَ ، وَيَطْبِئُ الْمَعِدَةَ ، وَيُزَكِّي الْمَعِدَةَ (4) . 3209. رسول الله صلى الله عليه وآله : قَالَ : لِعَلِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ (_) الْإِمَامِ الصَّادِقِ عَلَيْهِ السَّلَامُ : أَكُلِ السَّفْرَجَلِ قُوَّةً لِلْقَلْبِ ، وَذَكَاءً لِلْفُؤَادِ ، وَيُشَجِّعُ الْجَبَانَ . (5) .

1- مكارم الأخلاق، ج 1، ص 373، ح 1240، بحار الأنوار، ج 66، ص 176، ح 37.

2- طَبَّ الْأَثَمَةَ لابن بسطام، ص 136، بحار الأنوار، ج 66، ص 176، ح 36.

3- الكافي، ج 6، ص 358، ح 7، المحاسن، ج 2، ص 367، ح 2281 كلاهما عن سفيان بن عيينه، بحار الأنوار، ج 66، ص 171، ح 18.

4- طَبَّ الْأَثَمَةَ لابن بسطام، ص 136، بحار الأنوار، ج 66، ص 175، ح 36.

5- المحاسن، ج 2، ص 366، ح 2276 عن أبي بصير، بحار الأنوار، ج 66، ص 170، ح 14.

3206. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: امام باقر علیه السلام: به، اندوه اندوهگین را از میان می برد. 3207. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: طَبِّ الْأَثَمَةِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ_ به نقل از طلحه بن زید: امام صادق علیه السلام فرمود: «در به، ویژگی ای است که در دیگر میوه ها نیست».

پرسیدم: ای پسر پیامبر خدا! آن چیست؟

فرمود: «ترسورا دلیر می کند. به خداوند سوگند، این، از دانش پیامبران _ که درودهای خداوند بر تمامی آنان باد _ است». 3208. کفایه الأثر (_ به نقل از ابو سعید خدری _) امام صادق علیه السلام: به، اندوه اندوهگین را از میان می برد، چنان که دست، عرق پیشانی را می برد. 3209. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله (_ به علی علیه السلام _) طَبِّ الْأَثَمَةِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ_ به نقل از طلحه بن زید: از امام صادق علیه السلام در باره حجامت در روز شنبه پرسیدم.

فرمود: «سستی می آورد».

گفتم: اصلاً بیماری من، از ضعف و کم قوتی من است.

فرمود: «در این صورت، به شیرین را با دانه اش بخور؛ زیرا ضعف را از بین می برد و معده را خوش بو می کند و آن را پاک می گرداند» 3210. رسول الله صلی الله علیه و آله: امام صادق علیه السلام: خوردن به، مایه توان قلب و بیداری دل است و ترسورا دلیر می کند. .

3211. عنه صلى الله عليه وآله (_ لِعَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ _) المحاسن عن السياري رفعه: عَلَيْكُمْ بِالسَّفَرِ جَلِّ فَكُلُوهُ؛ فَإِنَّهُ يَزِيدُ فِي الْعَقْلِ وَالْمُرُوءِ. (1) راجع: ج 1، ص 232 (ما ينفع لسلامه القلب وقوته / السفرجل). ج 1، ص 420 (ما يدبغ المعده / السفرجل).

31 / 2 فَوَائِدُ أَكْلِ السَّفَرِ جَلِّ عَلَى الرَّيِّ ق 3212. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله (_ درباره اهل بیتشان عليهم السلام _) رسول الله صلى الله عليه وآله: كُلُوا السَّفَرِ جَلِّ عَلَى الرَّيِّ؛ فَإِنَّهُ يَذْهَبُ وَعَرَّ الصَّدْرِ. (2) 3213. رسول الله صلى الله عليه وآله: الإمام علي عليه السلام: دَخَلْتُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ يَوْمًا وَفِي يَدِهِ سَفَرَجَلَّةٌ، فَجَعَلَ يَأْكُلُ وَيُطْعِمُنِي وَيَقُولُ:

كُلْ يَا عَلِيُّ؛ فَإِنَّهَا هَدِيَّةُ الْجَبَّارِ إِلَيَّ وَإِلَيْكَ.

قَالَ: فَوَجَدْتُ فِيهَا كُلَّ لَذَّةٍ.

فَقَالَ: يَا عَلِيُّ، مَنْ أَكَلَ السَّفَرِ جَلَّةً ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ عَلَى الرَّيِّ صَفَا ذَهْنُهُ، وَامْتَلَأَ بَوُّهُ حِلْمًا وَعِلْمًا، وَوُقِيَ مِنْ كَيْدِ إِبْلِيسَ وَجُنُودِهِ. (3) 3214. رسول الله صلى الله عليه وآله: الإمام الصادق عليه السلام: مَنْ أَكَلَ سَفَرَجَلَّةً عَلَى الرَّيِّ، طَابَ مَاؤُهُ، وَحَسُنَ وَلَدُهُ. (4) راجع: ج 2، ص 450، ح 1949.

1- المحاسن، ج 2، ص 367، ح 2282، بحار الأنوار، ج 66، ص 171، ح 19.

2- كنز العمّال، ج 10، ص 40، ح 28259 نقلًا عن ابن السنن وأبي نعيم، الفردوس، ج 3، ص 242، ح 4712 وليس فيه «فإنه يذهب وغر الصدر» وكلاهما عن أنس.

3- عيون أخبار الرضا عليه السلام، ج 2، ص 73، ح 338 عن دارم بن قبيصة عن الإمام الرضا عن آبائه عليهم السلام، مكارم الأخلاق، ج 1، ص 374، ح 1244 وفيه من «قال صلى الله عليه وآله: من أكل السفرجله...»، بحار الأنوار، ج 66، ص 167، ح 4.

4- الكافي، ج 6، ص 357، ح 3، المحاسن، ج 2، ص 365، ح 2273، مكارم الأخلاق، ج 1، ص 373، ح 1237 وفيه «وجهه» بدل «ولده»، بحار الأنوار، ج 66، ص 170، ح 11.

31 / 2 فایده های ناشتا خوردن به

3216. الإمام علیّ علیه السلام: المحاسن_ به نقل از سیّاری، در حدیثی که سند آن را به معصوم رسانده است: بر شما باد به. آن را بخورید، که عقل و مردانگی را افزون می سازد. ر. ک: ج: 1، ص 233 (آنچه برای سلامت قلب و تقویت آن، مفید است / به). ج: 1، ص 421 (آنچه معده را می پالاید و تقویت می کند / به).

31 / 2 فایده های ناشتا خوردن به 3215. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: ناشتا به بخورید؛ چرا که حرارت سینه را از میان می برد. 3216. امام علی علیه السلام: امام علی علیه السلام: روزی، در حالی که پیامبر خدا یک به در دست داشت، بر ایشان وارد شدم. ایشان به خوردن به و دادن پاره هایی از آن به من پرداخت و می فرمود: «ای علی! بخور، که این، هدیه خداوند به من و توست».

من در آن، همه لذت ها را دیدم.

پیامبر صلی الله علیه و آله همچنین فرمود: «ای علی! هر کس سه روز ناشتا به بخورد، ذهنش صفا می یابد، درونش از دانش و بردباری می آکند و از نیرنگ ابلیس و سپاهیانش ننگه داشته می شود». 3217. امام علی علیه السلام: امام صادق علیه السلام: هر کس ناشتا یک به بخورد، نطفه اش پاکیزه می شود و فرزندش نیکو می گردد. (1) ر. ک: ج: 2، ص 451، ح 1949.

1- در مکارم الأخلاق، به جای «فرزندش»، «صورتش» آمده است.

31 / 3 خَوَاضُ السَّفَرِجَلِ لِلْحَامِلِ 3221. رسول الله صلى الله عليه وآله: رسول الله صلى الله عليه وآله: أَطْعِمُوا حَبَالَكُمْ السَّفَرِجَلِ؛ فَإِنَّهُ يُحَسِّنُ أَخْلَاقَ أَوْلَادِكُمْ. (1) 3222. عنه صلى الله عليه وآله: عنه صلى الله عليه وآله: رَائِحَةُ الْأَنْبِيَاءِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ رَائِحَةُ السَّفَرِجَلِ، وَرَائِحَةُ الْحُورِ الْعِينِ رَائِحَةُ الْأَسِّ، وَرَائِحَةُ الْمَلَائِكَةِ رَائِحَةُ الْوَرْدِ، وَرَائِحَةُ ابْنَتِي فَاطِمَةَ الزَّهْرَاءِ عَلَيْهَا السَّلَامُ رَائِحَةُ السَّفَرِجَلِ وَالْأَسِّ وَالْوَرْدِ، وَلَا بَعَثَ اللَّهُ نَبِيًّا وَلَا وَصِيًّا إِلَّا أُوحِيَ بِهِ مِنْهُ رَائِحَةُ السَّفَرِجَلِ؛ فَكُلُّوْهَا وَأَطْعِمُوا حَبَالَكُمْ يُحَسِّنُ أَوْلَادَكُمْ. (2) 3223. مسند ابن حنبل عن حُدَيْفَةَ مَكَارِمِ الْأَخْلَاقِ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: كُلُّوا السَّفَرِجَلَ وَتَهَادَوْهُ بَيْنَكُمْ؛ فَإِنَّهُ يَجْلُو الْبَصَرَ، وَيُنْبِتُ الْمَوَدَّةَ فِي الْقَلْبِ، وَأَطْعِمُوهُ حَبَالَكُمْ؛ فَإِنَّهُ يُحَسِّنُ أَوْلَادَكُمْ.

وَفِي رِوَايَةٍ: يُحَسِّنُ أَخْلَاقَ أَوْلَادِكُمْ. (3) 3218. بِبَيَامِرِ خَدَا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: الْإِمَامُ الصَّادِقُ عَلَيْهِ السَّلَامُ لَمَّا نَظَرَ إِلَى غُلَامٍ جَمِيلٍ: يَنْبَغِي أَنْ يَكُونَ أَبُو هَذَا الْغُلَامِ آكِلُ السَّفَرِجَلِ. (4) 3219. بِبَيَامِرِ خَدَا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: الْكَافِي عَنْ شُرْحِبِيلِ بْنِ مُسْلِمٍ: إِنَّهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ (5) قَالَ فِي الْمَرْأَةِ الْحَامِلِ: تَأْكُلُ السَّفَرِجَلُ؛ فَإِنَّ الْوَلَدَ يَكُونُ أَطْيَبَ رِيحًا، وَأَصْفَى لَوْنًا. (6).

- 1- الدعوات، ص 151، ح 405، بحار الأنوار، ج 66، ص 177، ح 38.
- 2- جامع الأحاديث للقمي، ص 82، بحار الأنوار، ج 66، ص 177، ح 39 نقلًا عن كتاب الإمامه والتبصره وراجع: مكارم الأخلاق، ج 1، ص 373، ح 1239.
- 3- مكارم الأخلاق، ج 1، ص 372، ح 1230، بحار الأنوار، ج 66، ص 176، ح 37.
- 4- الكافي، ج 6، ص 22، ح 2، المحاسن، ج 2، ص 365، ح 2274 وزاد في ذيله «السفرجل يُحَسِّنُ الْوَجْهَ، وَيَجْمَعُ الْفُؤَادَ» وكلاهما عن محمد بن مسلم، مكارم الأخلاق، ج 1، ص 373، ح 1241 وفيه «... أكل سفرجلًا ليله الجماع»، بحار الأنوار، ج 66، ص 170، ح 12.
- 5- كذا في المصدر مضمرا.
- 6- الكافي، ج 6، ص 22، ح 1، تهذيب الأحكام، ج 7، ص 439، ح 1755.

31 / 3 خواص به برای زنان باردار

31 / 3 خواص به برای زنان باردار 3222. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: به زنان باردار خود، به بدهید؛ چرا که خوی فرزندان را نکو می سازد. 3223. مسند ابن حنبل (به نقل از حَدِيثُهُ) پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: بوی پیامبران علیهم السلام، بوی به است؛ و بوی حوریه های آهوچشم [بهشت]، بوی انگبین؛ و بوی فرشتگان، بوی گل سرخ؛ و بوی دخترم فاطمه زهرا، بوی به و انگبین و گل سرخ.

خداوند، هیچ پیامبری را برنمیگيخته است، مگر این که از او، بوی به می آمده است. به بخورید و به زنان باردار خود بدهید تا فرزندان نکو باشند. 3224. رسول الله صلی الله علیه و آله: مکارم الأخلاق به نقل از پیامبر خدا: «به بخورید و به همدیگر هدیه دهید؛ چرا که چشم را جلا می دهد و دوستی را در دل می رویاند. به زنان باردار خود هم از آن بخورانید؛ چرا که فرزندان را نکو می سازد».

در روایتی دیگر است که: «خوی فرزندان را نکو می سازد». 3225. عنه صلی الله علیه و آله: امام صادق علیه السلام هنگامی که به پسریچه ای زیبا نگرست: باید پدر این پسر، به خور (1) باشد. 3224. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: الکافی به نقل از شَرَحِیل بن مسلم: ایشان (2) درباره زن باردار گفت: «به بخورد. در این صورت، فرزند او، خوش بوتر و خوش رنگ تر خواهد شد».

1- در المحاسن، در ذیل حدیث، این افزوده وجود دارد: «به، صورت را نکو می سازد و دل را آسایش و آرامش می دهد». در مکارم الأخلاق، آمده است: «... در شب آمیزش، یک به خورده باشد».

2- در منبع نیز به همین صورت، «مضمَر (بدون ذکر نام معصوم)» آمده است.

الفصل الثاني والثلاثون : السُّكَّرُ 32 / 1 خَوَاصُّ السُّكَّرِ 3228. عنه صلى الله عليه وآله : الكافي عن يحيى بن بشير النَّبَّال : قال أبو عبد الله عليه السلام لِأَبِي : يَا بَشِيرُ ، بِأَيِّ شَيْءٍ تُدَاوِنَ مَرَضَاكُمْ؟

فَقَالَ : بِهَذِهِ الْأَدْوِيَةِ الْمِرَارِ .

فَقَالَ لَهُ : لا- ، إِذَا مَرِضَ أَحَدُكُمْ فَخَذِ السُّكَّرَ الْأَبْيَضَ فَدَقَّهُ وَصَبَّ عَلَيْهِ الْمَاءَ الْبَارِدَ وَأَسْقِهِ إِيَّاهُ ، فَإِنَّ الَّذِي جَعَلَ الشُّفَاءَ فِي الْمِرَارِ قَادِرٌ أَنْ يَجْعَلَهُ فِي الْحَلَاوَةِ . (1) 3229. عنه صلى الله عليه وآله : الإمام الكاظم عليه السلام : تَأْخُذُ لِلْحُمَّى وَزَنَ عَشْرَةَ دَرَاهِمَ سُكَّرًا بِمَاءٍ بَارِدٍ عَلَى الرَّيْقِ . (2) 3226. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله : الكافي عن إبراهيم الجعفي : دَخَلْتُ عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ ، فَقَالَ : مَا لِي أَرَاكَ سَاهِمَ الْوَجْهِ؟

فَقُلْتُ : إِنَّ بِي حُمَّى الرَّبِيعِ .

فَقَالَ : مَاذَا يَمْنَعُكَ مِنَ الْمُبَارَكِ الطَّيِّبِ؟ إِسْحَقِ السُّكَّرَ ، ثُمَّ امْخُضْهُ بِالْمَاءِ وَاشْرِبْهُ عَلَى الرَّيْقِ وَعِنْدَ الْمَسَاءِ .

فَفَعَلْتُ فَمَا عَادَتْ إِلَيَّ . (3) .

-
- 1- الكافي ، ج 6 ، ص 334 ، ح 9 ، المحاسن ، ج 2 ، ص 302 ، ح 2005 ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 300 ، ح 9 .
 - 2- مكارم الأخلاق ، ج 1 ، ص 363 ، ح 1189 ، طب الأئمة لابني بسطام ، ص 50 وفيه «عن أسامه الشحام قال : سمعت أبا عبد الله عليه السلام يقول : ما اختار جدنا صلوات الله عليه للحمى إلا وزن . . .» ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 300 ، ح 12 .
 - 3- الكافي ، ج 8 ، ص 265 ، ح 384 ، طب الأئمة لابني بسطام ، ص 51 نحوه ، بحار الأنوار ، ج 62 ، ص 103 ، ح 33 .

فصل سی و دوم: شکر

32 / 1 خواص شکر

فصل سی و دوم: شکر 32 / 1 خواص شکر 3230. صحیح مسلم عن زید بن أرقم: الكافی۔ به نقل از یحیی بن بشیر نبال: امام صادق علیه السلام از پدرم پرسید: «ای بشیر! با چه چیز، بیمارانتان را درمان می کنید؟» .

پدرم گفت: با این داروهای تلخ .

امام علیه السلام به وی فرمود: «نه! اگر کسی از شما بیمار شد، قدری شکر سفید بردار، آن را بسای . آب سرد بر رویش بریز و آن را به بیمار بخوران؛ چرا که آن که در دارویی تلخ، درمان نهاده، بر این هم تواناست که درمان را در شکرینه قرار دهد». 3231. کمال الدین عن عبدالله بن عباس عن رسول الله صلی الله صلیا امام کاظم علیه السلام: برای تب، به اندازه وزن ده درهم، شکر به آب سرد درمی آمیزی و ناشتا می خوری . (1) 3232. رسول الله صلی الله علیه و آله: الكافی۔ به نقل از ابراهیم جُعی: بر امام صادق علیه السلام وارد شدم . پرسید: «چرا تو را پریده رنگ می بینم؟» .

گفتم: تب رِبع (2) دارم .

فرمود: «چه چیز، تو را از خجسته پاک، باز می دارد؟ شکر را بسای و سپس در آب، حل کن و آن را ناشتا و همچنین در شامگاهان بخور» .

این کار را انجام دادم و از آن پس، به این حالت، گرفتار نیامدم .

1- در طبّ الأئمه علیهم السلام، چنین آمده است: «از اُسامه شَحّام، نقل شده که گفته است: از امام صادق علیه السلام شنیدم که می فرمود: جدّ ما _ که دروذهای خدا بر او باد _ برای شب، جز به اندازه وزن ... برنگزید» .

2- مقصود، تبی است که وقتی در یک روز عارض می شود، دو روز بعد از آن، برطرف می شود و در روز چهارم، دوباره برمی گردد (الصحاح: ج 3، ص 1212، ذیل «ربع»).

3230. صحيح مسلم (_ به نقل از زيد بن ارقم _) الكافي عن الحسن بن علي بن التَّعمان عن بعض أصحابنا: شَكَوتُ إلى أبي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام المَوالِجَع ، فَقَالَ لِي :

إِذَا أُوتِيَ إِلَى فِرَاشِكَ فَكُلْ سَكَّرَتَيْنِ .

قَالَ : فَفَعَلْتُ ذَلِكَ فَبَرَأْتُ . (1) 3231. كمال الدين (_ به نقل از عبد الله بن عباس _) الكافي عن ابن أبي عَمير رفعه عن الإمام الصاق عليه السلام ، قَالَ : شَكَا إِلَيْهِ رَجُلٌ الْوَبَاءَ .

فَقَالَ لَهُ : وَأَيْنَ أَنْتَ عَنِ الطَّيِّبِ الْمُبَارَكِ؟

قَالَ : قُلْتُ : وَمَا الطَّيِّبُ الْمُبَارَكُ؟

فَقَالَ : سُلَيْمَانِيَّتُكُمْ هَذَا .

قَالَ : فَقَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام : إِنَّ أَوَّلَ مَنْ اتَّخَذَ السُّكَّرَ سُلَيْمَانُ بْنُ دَاوودَ عَلَيْهِمَا السَّلَام . (2) 3232. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله الإمام الكاظم عليه السلام : مَنْ أَخَذَ سَكَّرَتَيْنِ عِنْدَ النَّوْمِ ، كَانَتْ لَهُ شِفَاءً مِنْ كُلِّ دَاءٍ إِلَّا السَّامَ . (3) 3233. عنه صلی الله علیه و آله : عنه عليه السلام : قَصَبُ السُّكَّرِ يَفْتَحُ السُّدُودَ ، وَلَا دَاءَ فِيهِ وَلَا غَائِلَةَ . (4) .

-
- 1- . الكافي ، ج 6 ، ص 333 ، ح 5 ، مكارم الأخلاق ، ج 1 ، ص 363 ، ح 1186 نحوه ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 300 ، ح 13 .
 - 2- . الكافي ، ج 6 ، ص 333 ، ح 7 ، مكارم الأخلاق ، ج 1 ، ص 362 ، ح 1185 نحوه ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 298 ، ح 3 .
 - 3- . مكارم الأخلاق ، ج 1 ، ص 363 ، ح 1187 عن علي بن يقطين ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 300 ، ح 12 .
 - 4- . مكارم الأخلاق ، ج 1 ، ص 363 ، ح 1191 ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 189 ، ح 2 .

3234. عنه صلى الله عليه وآله: الكافي_ به نقل از حسن بن علی بن نُعمان ، از یکی از هم مسلکان ما: نزد امام صادق علیه السلام از درد ، اظهار ناراحتی کردم .

به من فرمود : «چون به بستر رفتی ، دو شکر پاره بخور» .

این کار را انجام دادم و بهبود یافتم . 3235. المعجم الكبير عن سلمان : الكافي_ به نقل از ابن ابی عُمیر ، در حدیثی که سند آن را به معصوم رسانده است _ : مردی نزد امام صادق علیه السلام از وبا اظهار ناراحتی کرد .

امام علیه السلام از او پرسید : «با پاکِ خجسته چگونه ای؟» .

[من] گفتم : پاکِ خجسته چیست؟

فرمود : «این [شکر] سلیمانی شما» .

امام صادق علیه السلام همچنین فرمود : «نخستین کسی که شکر ساخت ، سلیمان بن داوود بود» . 3236. رسول الله صلى الله عليه وآله (_ فی حَدِيثِ الْمِعْرَاجِ _) امام کاظم علیه السلام : هر کس در هنگام خفتن ، دو شکر پاره بردارد ، برای او در برابر هر دردی ، مگر درد مرگ ، درمان است . 3237. عنه صلى الله عليه وآله (_ لِابْنَتِهِ فَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَامُ وَقَدْ بَكَتَ لَمْ) امام کاظم علیه السلام : نیشکر ، انسدادها را می گشاید و هیچ بیماری و عارضه ای در آن نیست . .

3233. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : عنه علیه السلام : ثَلَاثَةٌ لَا تَضُرُّ : الْعِنَبُ الرَّازِقِيُّ ، وَقَصَبُ الشُّكَّرِ ، وَالتُّفَّاحُ اللَّبْنَانِيُّ . (1) راجع : ج 1 ، ص 340 (ما ينفع لعلاج السعال).

32 / 2 خَوَاصُّ الشُّكَّرِ الطَّبْرَزْدِي 3237. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله (_ به دختر خود، فاطمه علیها السلام که از دیدن بیمار) الإمام الرضا علیه السلام : الشُّكَّرُ الطَّبْرَزْدِيُّ يَأْكُلُ الْبَلْغَمَ أَكْلًا . (2) 3238. كشف الغمه عن أم سلمة : الإمام الباقر علیه السلام _ لِرُزَارَةَ _ : وَيَحْكُ يَا زُرَّارَةَ ، مَا أَغْفَلَ النَّاسَ عَنِ فَضْلِ الشُّكَّرِ الطَّبْرَزْدِيِّ ! وَهُوَ يَنْفَعُ مِنْ سَبْعِينَ دَاءً ، وَهُوَ يَأْكُلُ الْبَلْغَمَ أَكْلًا وَيَقْلَعُهُ بِأَصْلِهِ . (3) .

-
- 1- .الخصال ، ص 144 ، ح 169 ، المحاسن ، ج 2 ، ص 336 ، ح 2153 كلاهما عن منصور بن يونس ، مكارم الأخلاق ، ج 1 ، ص 363 ، ح 1190 وليس فيهما «اللبناني» ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 118 ، ح 5 .
 - 2- .الكافي ، ج 6 ، ص 333 ، ح 4 وص 434 ، ح 10 عن ياسر ، المحاسن ، ج 2 ، ص 303 ، ح 2006 ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 297 ، ح 1 .
 - 3- .طب الأئمة لابني بسطام ، ص 67 ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 300 ، ح 11 .

32 / 2 خواص شکر طبرزد

3239. الإمام علیّ علیه السلام: امام کاظم علیه السلام: سه چیز است که هیچ زبانی ندارد: انگور رازقی، نیشکر و سیب لبنانی. 1. ر. ک
: ج 1، ص 341 (آنچه برای درمان سرفه، سودمند است).

32 / 2 خواص شکر طبرزد 3241. عنه صلی الله علیه و آله: امام رضا علیه السلام: شکر طبرزد 2، بلغم را به کلی از میان می برد.

3242. عنه صلى الله عليه وآله: امام باقر عليه السلام۔ خطاب به زُراه: ای زراه! دریغ از تو! چه قدر مردم از ارزش شکر طبرزد، بی خبرند، در حالی که برای هفتاد بیماری، سودمند است و بلغم را کاملاً فرو می خورد و ریشه کن می سازد!.

الفصل الثالث والثلاثون: السَّلْجَمُ 3240. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: الإمام الصادق عليه السلام: عَلَيْكُمْ بِالسَّلْجَمِ فَكُلُوهُ وَأَدِيمُوا أَكْلَهُ وَاکْتُمُوهُ إِلَّا عَنِ أَهْلِهِ؛ فَمَا مِنْ أَحَدٍ إِلَّا وَبِهِ عِرْقٌ مِنَ الْجُدَامِ فَأَذْيِبُوهُ بِأَكْلِهِ . (1) 3241. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: عنه عليه السلام: ما مِنْ أَحَدٍ إِلَّا وَفِيهِ عِرْقٌ مِنَ الْجُدَامِ، فَأَذْيِبُوهُ بِالسَّلْجَمِ . (2) 3242. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: عنه عليه السلام: ما مِنْ أَحَدٍ إِلَّا وَفِيهِ عِرْقٌ مِنَ الْجُدَامِ، فَكُلُوا السَّلْجَمَ فِي زَمَانِهِ يَذْهَبَ بِهِ عَنْكُمْ . (3) 3243. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: عنه عليه السلام: ما مِنْ أَحَدٍ إِلَّا وَبِهِ عِرْقٌ مِنَ الْجُدَامِ، وَأَنَّ اللَّفْتَ - وَهُوَ السَّلْجَمُ - يُذْيِبُهُ، فَكُلُوهُ فِي زَمَانِهِ يَذْهَبَ عَنْكُمْ كُلَّ دَاءٍ . (4) .

-
- 1- الكافي، ج 6، ص 372، ح 4، المحاسن، ج 2، ص 334، ح 2142، مكارم الأخلاق، ج 1، ص 393، ح 1329 وفيه «وأخذوه» بدل «أديموا أكله»، بحار الأنوار، ج 66، ص 220، ح 3 .
- 2- الكافي، ج 6، ص 372، ح 2 وح 3 عن علي بن حمزة وفيه «... بأكل السلجم»، المحاسن، ج 2، ص 334، ح 2143 عن زياد بن بلال، طب الأئمة لابني بسطام، ص 105 عن الإمام الباقر عليه السلام، بحار الأنوار، ج 66، ص 221، ح 4 .
- 3- المحاسن، ج 2، ص 333، ح 2139، بحار الأنوار، ج 66، ص 220، ح 1 .
- 4- المحاسن، ج 2، ص 333، ح 2140، بحار الأنوار، ج 66، ص 220، ح 1 .

فصل سی و سوم : شلغم

فصل سی و سوم: شلغم 3245. عنه صلی الله علیه و آله (_ لِعَلَّیْ عَلَیْهِ السَّلَام _) امام صادق علیه السلام: بر شما باد شلغم. آن را بخورید و پیوسته خوردنش را استمرار بخشید و آن را از همه کس، جز آنان که اهلش هستند، پنهان بدارید؛ زیرا هیچ کس نیست که در او رگی از جذام نباشد. این رگ را با شلغم بسوزانید. 3246. ینابیع المودّه عن ابن عَبَّاسٍ: امام صادق علیه السلام: هیچ کس نیست که در او ریشه ای از جذام نباشد. این ریشه را با شلغم بسوزانید. (1) 3247. دلائل النبوه لأبی نعیم عن الشعبي عن جابر: امام صادق علیه السلام: هیچ کس نیست، مگر این که در او رگی از جذام وجود دارد. شلغم را در فصل آن بخورید تا این رگ را از شما ببرد. 3244. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: امام صادق علیه السلام: هیچ کس نیست، مگر این که در او رگی از جذام وجود دارد. شلغم، این رگ را می سوزاند. شلغم را در فصل آن بخورید تا هر دردی را از شما ببرد.

1- در الکافی، پایان حدیث، چنین است: «... با خوردن شلغم بسوزانید».

3245. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله (_ به علی علیه السلام _) الإمام کاظم علیه السلام: عَلَيْكَ بِاللَّفْتِ فَكُلُّهُ _ يَعْنِي السَّلْجَمَ _ فَإِنَّهُ لَيْسَ مِنْ أَحَدٍ إِلَّا وَلَهُ عِرْقٌ مِنَ الْجُدَامِ ، وَاللَّفْتُ يُذِيئُهُ (1) . (2) .

1- .زاد في طب الأئمة : «قال: نينا أو مطبوخا؟ قال: كلاهما».

2- .الكافي ، ج 6 ، ص 372 ، ح 1 ، طب الأئمة لابني بسطام ، ص 105 كلاهما عن علي بن المسيب ، بحار الأنوار ، ج 62 ، ص 213 ، ح 11 .

3246. ینایع المودّه (_ به نقل از ابن عبّاس _) امام کاظم علیه السلام: بر توباد شلغم . آن را بخور؛ زیرا هیچ کس نیست که در اورگی از جذام نباشد، و شلغم، این رگ را می سوزاند . 1 .

الفصل الرابع والثلاثون: السُّلْقُ 3248. الكشَّاف: الإمام الصادق عليه السلام: أَكَلُ السُّلْقِ ؛ يُؤْمِنُ مِنَ الْجَذَامِ . (1) 3248. الكشَّاف: عنه عليه السلام: إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ رَفَعَ عَنِ الْيَهُودِ الْجَذَامَ بِأَكْلِهِمْ السُّلْقَ وَقَلَعِهِمُ الْعُرُوقَ . (2) 3249. الإمام عليّ عليه السلام: الإمام الكاظم عليه السلام: إِنَّ السُّلْقَ يَقْمَعُ عِرْقَ الْجَذَامِ ، وَمَا دَخَلَ جَوْفَ الْمُبْرَسَمِ مِثْلُ وَرَقِ السُّلْقِ . (3) 3249. الإمام عليّ عليه السلام: الإمام الرضا عليه السلام: أَطْعَمُوا مَرْضَاكُمُ السُّلْقَ - يَعْنِي وَرَقَهُ - فَإِنَّ فِيهِ شِفَاءً وَلَا دَاءَ مَعَهُ وَلَا غَائِلَةَ لَهُ ، وَيُهَيِّدُ نَوْمَ الْمَرِيضِ ، وَاجْتَنِبُوا أَصْلَهُ ؛ فَإِنَّهُ يُهَيِّجُ السُّودَاءَ .

(4) .

-
- 1- مكارم الأخلاق، ج 1، ص 392، ح 1324، بحار الأنوار، ج 66، ص 217، ح 9.
 - 2- الكافي، ج 6، ص 369، ح 1، المحاسن، ج 2، ص 326، ح 2105، مكارم الأخلاق، ج 1، ص 392، ح 1325، بحار الأنوار، ج 66، ص 216، ح 2.
 - 3- الكافي، ج 6، ص 369، ح 5، مكارم الأخلاق، ج 1، ص 392، ح 1327 عن الإمام الرضا عليه السلام، بحار الأنوار، ج 66، ص 217، ح 11.
 - 4- الكافي، ج 6، ص 369، ح 4 عن محمد بن عيسى، مكارم الأخلاق، ج 1، ص 392، ح 1326 وليس فيه ذيله، بحار الأنوار، ج 66، ص 217، ح 10.

فصل سی و چهارم : چغندر

فصل سی و چهارم: چغندر 3251. رسول الله صلی الله علیه و آله (_ لَعَلِّيَ عَلَيْهِ السَّلَام _) امام صادق علیه السلام: خوردن چغندر، در برابر جذام، ایمنی می دهد. 3252. عنه صلی الله علیه و آله: امام صادق علیه السلام: خداوند، جذام را از میان یهودیان برداشت، بدان سبب که چغندر می خوردند و رگ ها را بیرون می کشیدند. (1) 3253. رسول الله صلی الله علیه و آله: امام کاظم علیه السلام: چغندر، رگ جذام را به کلی از میان می برد. هیچ چیز به درون گرفتار به برسا (2) در نیامده است که همانند برگ چغندر باشد. 3250. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله (_ درباره سخن خداوند عز و جل: { Q } «اگر نمی دانید، امام رضا علیه السلام: به بیمارانتان، چغندر (یعنی برگ آن را) بدهید؛ چرا که در آن، درمان است و هیچ بیماری ای به همراه ندارد و هیچ عارضه ای در آن نیست و خواب بیمار را آرام می سازد

اما از خود چغندر بپرهیزید؛ چرا که سودا را تحریک می کند.

1- .علامه مجلسی در شرح این حدیث می نویسد: مقصود از «قلع عروق (بیرون کشیدن رگ ها)» که در این حدیث آمده، بیرون کشیدن رگ از میان گوشت است، چنان که یهودیان، اکنون نیز این کار را انجام می دهند. در برخی از روایت های ما هم نهی از خوردن رگ آمده است (بحار الأنوار: ج 62 ص 211).

2- . برسام، التهابی است که در پرده میان کبد و قلب، عارض می شود. فارسی مرگب است، به معنای التهاب سینه و بیماری سینه است. مورث هذیان. معرّب از برسام فارسی است؛ زیرا «بر» ، به معنای سینه است و سام، به معنای بیماری، چنانچه سرسام، بیماری سر است. و آن را به اصطلاح طب، ذات الجنب گویند (لغت نامه دهخدا).

3251. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله (_ به علی علیه السلام _) عنه علیه السلام_ فی ذکرِ فَوَائِدِ السَّلْقِ: يَشُدُّ الْعَقْلَ ، وَيُصَفِّئُ الدَّمَ .
(1) 3252. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :المحاسن عن أحمد بن محمد بن أبي نصر: قَالَ أَبُو الْحَسَنِ الرِّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ : يَا أَحْمَدُ ، كَيْفَ شَهَوْتُكَ الْبَقْلَ؟

فَقُلْتُ : إِنِّي لَأَشْتَهِي عَامَّتَهُ .

قَالَ : فَإِذَا كَانَ كَذَلِكَ فَعَلَيْكَ بِالسَّلْقِ ؛ فَإِنَّهُ يَنْبُتُ عَلَى شَاطِئِ الْفِرْدَوْسِ ، وَفِيهِ شِفَاءٌ مِنَ الْأَدْوَاءِ ، وَهُوَ يُغَلِّظُ الْعَظْمَ ، وَيُنْبِتُ اللَّحْمَ ، وَلَوْلَا أَنْ تَمَسَّهُ أَيْدِي الْخَاطِئِينَ لَكَانَتِ الْوَرْقَةُ مِنْهُ تَسْتُرُ رِجَالًا .

قُلْتُ : مِنْ أَحَبِّ الْبُقُولِ إِلَيَّ .

فَقَالَ : إِحْمَدُ اللَّهُ عَلَى مَعْرِفَتِكَ بِهِ . (2) 3253. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :بحار الأنوار: رُوِيَ : نِعَمَ الْبَقْلَةُ السَّلْقُ ؛ يَنْبُتُ بِشَاطِئِ الْفِرْدَوْسِ ، وَفِيهَا شِفَاءٌ مِنَ الْأَوْجَاعِ كُلِّهَا ، وَتَشُدُّ الْعَصَبَ ، وَتُظْهِرُ الدَّمَ ، وَتُغَلِّظُ الْعَظْمَ . (3) راجع : ج 1 ، ص 512 (ما ينفع لعلاج البرص / أكل لحم البقر بالسلق).

1- .المحاسن، ج 2، ص 327، ح 2110، بحار الأنوار، ج 66، ص 217، ح 7.

2- .المحاسن، ج 2، ص 327، ح 2109، مكارم الأخلاق، ج 1، ص 392، ح 1323 نحوه، بحار الأنوار، ج 66، ص 217، ح 6

3- .بحار الأنوار، ج 62، ص 285.

3255. عنه صلى الله عليه وآله (_ لِعَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ _) امام رضا عليه السلام_ در بیان فایده های چغندر: عقل را استحکام می بخشد و خون را تصفیه می کند. 3256. رسول الله صلى الله عليه وآله (_ فِي صِدْقِهِ الْأَيْمَّةِ مِنْ وُلْدِ عَلِيٍّ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ _) المحاسن_ به نقل از احمد بن محمد بن ابی نصر: امام رضا عليه السلام پرسید: «ای احمد! علاقه ات به سبزی ها چگونه است؟» .

گفتم: همه آنها را دوست دارم .

فرمود: «اگر چنین است، بر تو باد چغندر؛ زیرا بر کرانه های فردوس می روید و شفای دردها در آن است . استخوان را درشت می کند، گوشت می رویاند و اگر نبود که دستان گناهکاران به آن می رسد، هر برگ از آن برای پوشش چند مرد، بسنده می کرد» .

گفتم: برای من، از دوست داشتنی ترین سبزی هاست .

فرمود: «خدا را بر این که با آن آشنایی، سپاس بگزار» . 3257. رسول الله صلى الله عليه وآله: بحار الأنوار: روایت شده است: «چغندر، نیکو سبزی ای است . بر ساحل پردیس می روید، شفای همه دردها در آن است، پی را استحکام می بخشد، خون را زیاد می کند و استخوان را سستبر می سازد . ر . ک : ج 1، ص 513 (آنچه برای درمان پیسی سودمند است / خوردن گوشت گاو همراه با چغندر).

الفصل الخامس والثلاثون : السمن 35 / 1 خواص سمن البقر 3258. عنه صلى الله عليه وآله : رسول الله صلى الله عليه وآله : من أكل لقمة سمينة نزل مثلها من الداء من جسده ، ولحم البقر داء ، وسم منها شفاء ، ولبنها دواء ، وما دخل الجوف مثل السمن . (1) 3259. رسول الله صلى الله عليه وآله : الإمام علي عليه السلام : لحم البقر داء ، ولبنها شفاء ، وسمنها دواء ، والشحم يخرج مثله من الداء ، ولم يستشف الناس بشفاء أفضل من السمن . (2) 3260. رسول الله صلى الله عليه وآله (_ في صفة الأئمة عليهم السلام _) عنه عليه السلام : سمن البقر دواء . (4) 3261.

-
- 1- دعائم الإسلام ، ج 2 ، ص 111 ، ح 365 ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 77 وص 89 ، ح 7 .
 - 2- كنز العمال ، ج 10 ، ص 86 ، ح 28472 نقلاً عن ابن السني وأبي نعيم معافي الطب .
 - 3- الكافي ، ج 6 ، ص 335 ، ح 1 عن السكوني عن الإمام الصادق عليه السلام ، المحاسن ، ج 2 ، ص 299 ، ح 1987 عن السكوني عن الإمام الصادق عن أبيه عنه عليهم السلام ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 88 ، ح 4 .
 - 4- المحاسن ، ج 2 ، ص 299 ، ح 1988 عن أبي حفص الأبار عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 88 ، ح 5 .

فصل سی و پنجم: روغن حیوانی

35 / 1 خواص روغن گاو

فصل سی و پنجم: روغن حیوانی 35 / 1 خواص روغن گاو 3261. سنن الترمذی (_ به نقل از زید بن ارقم _) پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: هر کس یک لقمه چرب شده به روغن حیوانی بخورد، به همان اندازه، بیماری از تن او فرو می ریزد. گوشت گاو، درد است و روغن آن، شفا و شیرش نیز درمان. هیچ چیز، همانند روغن گاو، به بدن درنیامده است. 3262. تاریخ دمشق عن زید بن أرقم: امام علی علیه السلام: گوشت گاو، بیماری است و شیر آن، شفاست و روغنش درمان است. پیه هم به اندازه خود، درد را از بدن برون می برد و مردم به هیچ چیز، برتر از روغن گاو، درمان نجسته اند. 3263. مسند ابن حنبل عن أبي هريرة: امام علی علیه السلام: روغن گاو، شفاست. 3264. شرح نهج البلاغه عن زید بن أرقم: امام علی علیه السلام: روغن گاو، داروست.

3265. رسول الله صلى الله عليه وآله: الإمام الرضا عليه السلام: مَنْ أَرَادَ أَنْ يَأْمَنَ وَجَعَ الشُّفْلِ، وَلَا يَضُرَّهُ شَيْءٌ مِنْ أَرْيَاحِ الْبَوَاسِيرِ (1)، فَلْيَأْكُلْ سَبْعَ تَمَرَاتٍ هَيْرُونَ (2) بِسَمَنِ بَقْرٍ، وَيُدْهَنُ أَنْثِيَهُ بِزُبَيْقٍ خَالِصٍ. (3) راجع: ج 2، ص 476 (لحم البقر).

35 / 2 كراهه السمن للشيخ 3264. شرح نهج البلاغه (_ به نقل از زيد بن ارقم _) الإمام الصادق عليه السلام: السمن ما دخل جوفاً مثله، وإننى لا كرهه للشيخ. (4) 3265. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: عنه عليه السلام: نِعَمَ الْإِدَامِ السَّمْنُ، وَإِنِّي لَا كَرَهُهُ لِلشَّيْخِ. (5) 3266. امام زين العابدين عليه السلام: عنه عليه السلام: إِذَا بَدَعَ الرَّجُلُ خَمْسِينَ سَنَةً، فَلَا يَبِيْتَنَّ وَفِي جَوْفِهِ شَيْءٌ مِنَ السَّمْنِ. (6) 3267. رسول الله صلى الله عليه وآله (_ لعلّى عليه السلام _) عنه عليه السلام _ فى معرض كلام له لشيخ من أهل العراق: اجتنب السمن؛ فإنه لا يلائم الشيخ. (7).

-
- 1- فى بحار الأنوار: «ولا يظهر به وجع البواسير».
 - 2- الهيرون _ كزيتون _ : ضرب من التمر، جيّد (تاج العروس، ج 18، ص 587).
 - 3- طب الإمام الرضا عليه السلام، ص 35، بحار الأنوار، ج 62، ص 324 نحوه.
 - 4- الكافى، ج 6، ص 335، ح 6، المحاسن، ج 2، ص 298، ح 1985 كلاهما عن أبى حفص الأبار، بحار الأنوار، ج 66، ص 88، ح 2.
 - 5- الدعوات، ص 152، ح 408، بحار الأنوار، ج 66، ص 88، ح 6.
 - 6- الكافى، ج 6، ص 335، ح 4 عن حماد بن عثمان.
 - 7- الكافى، ج 6، ص 335، ح 5، المحاسن، ج 2، ص 298، ح 1986 كلاهما عن حماد بن عثمان، بحار الأنوار، ج 66، ص 88، ح 3.

35 / 2 مکروه بودن روغن حیوانی برای پیران

3268. الإمام علیّ علیه السلام (_ فی حَدِيثِ أَخْبَرَهُ فِيهِ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ) امام رضا علیه السلام : هر کس می خواهد از درد نشیمنگاه در امان بماند و بادهای بواسیر به او زیان نرساند ، هر شب ، هفت خرما ی هیرون (1) با روغن گاو بخورد و بیضه های خود را با روغن زنبک خالص ، چرب کند . ر . ک : ج 2 ، ص 477 (گوشت گاو) .

35 / 2 مکروه بودن روغن حیوانی برای پیران 3270. الإمام علیّ علیه السلام : امام صادق علیه السلام : روغن حیوانی ، چیزی است که همانند آن ، به بدن درنیامده است ؛ اما من آن را برای پیر ، ناخوشایند می دانم . 3271. رسول الله صلی الله علیه و آله : امام صادق علیه السلام : روغن حیوانی ، چه نیکو خورشی است ؛ اما من آن را برای پیر ، ناخوشایند می دانم . 3272. عنه صلی الله علیه و آله : امام صادق علیه السلام : مرد ، هرگاه به پنجاه سالگی رسید ، مباد در حالی که در درون او چیزی از روغن حیوانی است ، شب را به بستر رود . 3273. رسول الله صلی الله علیه و آله : امام صادق علیه السلام _ در ضمن سخن خود با پیری از مردمان عراق : از روغن حیوانی ، حذر کن ؛ چرا که با پیر ، سازگاری ندارد .

1- . هیرون (بر وزن زیتون) ، نوعی خرما ی مرغوب است (تاج العروس : ج 18 ص 587) . در بحار الأنوار ، به جای این واژه ، «برنی» آمده که آن نیز نوعی مرغوب از خرماست .

الفصل السَّادِسُ وَالثَّلَاثُونَ: السَّنَا 3269. المعجم الأوسط (_ به نقل از عمر بن علی ، درباره پدرش امام علی) رسول الله صلى الله عليه وآله: تَدَاوُوا بِالسَّنَا ، فَإِنَّهُ لَوْ كَانَ شَيْءٌ يَرُدُّ الْمَوْتَ لَرَدَّهُ السَّنَا . (1) 3270. امام علی علیه السلام: عنه صلى الله عليه وآله: إِيَّاكُمْ وَالشُّبْرَمَ ؛ فَإِنَّهُ حَارٌّ يَأْزُّ ، وَعَلَيْكُمْ بِالسَّنَا فَتَدَاوُوا بِهِ ، فَلَوْ دَفَعَ شَيْءٌ الْمَوْتَ لَدَفَعَهُ السَّنَا . (2) 3271. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: الإمام الصادق عليه السلام: لَوْ عَلِمَ النَّاسُ مَا فِي السَّنَا لَبَلَّغُوا كُلَّ مِثْقَالٍ مِنْهُ بِمِثْقَالَيْنِ مِنْ ذَهَبٍ ! أَمَا إِنَّهُ أَمَانٌ مِنَ الْبَهْتِ وَالْبَرَصِ وَالْجَذَامِ وَالْجُنُونِ وَالْفَالِجِ وَاللَّقْوَةِ . (3) راجع: ج 1 ، ص 484 (صححه الجلد / السنأ).

-
- 1- .قرب الإسناد، ص 110 ، ح 379 عن الحسين بن علوان عن الإمام الصادق عن أبيه عليهما السلام عن جابر بن عبد الله .
 - 2- .دعائم الإسلام ، ج 2 ، ص 149 ، ح 543 ، السرائر ، ج 3 ، ص 140 ، مكارم الأخلاق ، ج 1 ، ص 409 ، ح 1386 وليس فيه صدره ، بحار الأنوار ، ج 62 ، ص 219 ، ح 4 و ص 274 .
 - 3- .مكارم الأخلاق ، ج 1 ، ص 409 ، ح 1387 ، بحار الأنوار ، ج 62 ، ص 218 ، ح 3 .

فصل سی و ششم : سیّا (سنا)

فصل سی و ششم: سیّا (سنا) 3274. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: با سیّا 1 درمان کنید؛ زیرا اگر بنا بود چیزی مرگ را برگرداند، سیّا بود که آن را دفع می کرد. 3275. عنه صلی الله علیه و آله: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: از شُبْرُم (گاو کُشک) حذر کنید؛ چرا که سرد و بار 2 است، و بر شما باد سیّا. با آن، درمان کنید؛ چرا که اگر بنا بود چیزی مرگ را دور کند، سیّا آن را دور می کرد. 3276. عنه صلی الله علیه و آله: امام صادق علیه السلام: اگر مردم از آنچه در گیاه سیّا هست، آگاهی داشتند، هر مثقال آن را با دو مثقال طلا به چنگ می آوردند. زنهار که این گیاه، مایه ایمنی از: بهک، پیسی، جذام، دیوانگی، سست اندامی و کژدهانی است. ر. ک: ج 1، ص 485 (بهداشت پوست / گیاه سنا).

الفصل السابع والثلاثون: السَّوِيْقُ 37 / 1 خَوَاصُّ السَّوِيْقِ 3278. رسول الله صلى الله عليه وآله: الإمام الباقر عليه السلام: ما أعظم بركة السَّوِيْقِ! إذا شربَهُ الإنسانُ على الشَّبَعِ امرأةٌ وهَضَمَ الطَّعَامَ، وإذا شربَهُ الإنسانُ على الجوعِ أشبَعَهُ، ونعمَ الزَّادُ في السَّفَرِ وَالْحَصْرِ السَّوِيْقُ. (1) 3279. رسول الله صلى الله عليه وآله: الإمام الصادق عليه السلام: السَّوِيْقُ يُنْبِتُ اللَّحْمَ، وَيَشُدُّ العَظْمَ. (2).

-
- 1- طبّ الأئمّه لابن بسطام، ص 67، بحار الأنوار، ج 66، ص 278، ح 13.
 - 2- الكافي، ج 6، ص 305، ح 3، المحاسن، ج 2، ص 287، ح 1936 كلاهما عن بكر بن محمد الأزدي، دعائم الإسلام، ج 2، ص 150، ح 537، بحار الأنوار، ج 66، ص 276، ح 5.

فصل سی و هفتم : سَویق

37 / 1 خواصّ سَویق

فصل سی و هفتم: سَویق 37 / 1 خواصّ سَویق 3281. عنه صلی الله علیه و آله : امام باقر علیه السلام : سَویق 1 ، چه قدر پُربرکت است! اگر انسان در حالی که سیر است ، آن را بخورد ، غذا را گوارش می دهد و اگر در حالی که گرسنه است ، بخورد ، او را سیر می سازد . سَویق ، چه نیکو توشه ای در سفر و در حضر است ! 3282. رسول الله صلی الله علیه و آله : امام صادق علیه السلام : سَویق ، گوشت می رویاند و استخوان را استحکام می بخشد .

3283. فضائل الصحابه لابن حنبل عن صفوان بن عمرو عن حُمَيْعَةَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: اسْقُوا صِبْيَانَكُمْ السَّوِيقَ فِي صِغَرِهِمْ؛ فَإِنَّ ذَلِكَ يُنْبِتُ اللَّحْمَ، وَيَشُدُّ الْعَظْمَ. (1) 3280. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: المحاسن عن بكر بن محمد الأزدي: دَخَلَتْ عَيْثُمَهُ عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ مَعَهَا ابْنُهَا - أَظُنُّ اسْمَهُ مُحَمَّدًا - فَقَالَ لَهَا أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَا لِي أَرَى جِسْمَ ابْنِكَ نَحِيفًا؟

قَالَتْ: هُوَ عَلِيلٌ.

فَقَالَ لَهَا: اسْقِيهِ السَّوِيقَ؛ فَإِنَّهُ يُنْبِتُ اللَّحْمَ، وَيَشُدُّ الْعَظْمَ. (2).

1- .المحاسن، ج 2، ص 288، ح 1941 عن عيتمه أم ولد عبدالسلام، مكارم الأخلاق، ج 1، ص 419، ح 1421، بحار الأنوار، ج 66، ص 277، ح 10.

2- .المحاسن، ج 2، ص 288، ح 1940، قرب الإسناد، ص 14، ح 44 نحوه، بحار الأنوار، ج 66، ص 277، ح 9.

3281. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: امام صادق علیه السلام: به کودکانتان در خردسالی شان سویق بدهید؛ چرا که گوشت می رویاند و استخوان را استحکام می بخشد. 3282. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: المحاسن_ به نقل از بکر بن محمد آزدی: عیثمه، در حالی که پسر خویش را به همراه داشت_ و به گمانم نام او محمد بود_ بر امام صادق علیه السلام وارد شد.

امام صادق علیه السلام به او فرمود: «چرا می بینم تن فرزندت، نحیف است؟». گفت: او بیمار است.

امام علیه السلام به او فرمود: «به او سویق بخوران؛ چرا که گوشت می رویاند و استخوان را استحکام می بخشد»..

3283. فضائل الصحابه ، ابن حنبل (_ به نقل از صفوان بن عمرو ، از حميد بن عبد الل) الإمام الصادق عليه السلام : مَنْ شَرِبَ السَّوِيقَ أَرْبَعِينَ صَبَّاحًا إِمْتَلَأَ كِتْفَاهُ قُوَّةً . (1) 3284. شواهد التنزيل عن أبي سعيد الخدري : عنه عليه السلام : شَرِبُ السَّوِيقِ بِالزَّيْتِ يُنْبِتُ اللَّحْمَ ، وَيَشُدُّ الْعَظْمَ ، وَيُرْقُّ الْبَشْرَةَ ، وَيَزِيدُ فِي الْبَاهِ . (2) 3285. الأمامي للصدوق عن أبي سعيد الخدري : عنه عليه السلام : إِمْلَأُوا جَوْفَ الْمَحْمُومِ مِنَ السَّوِيقِ ؛ يُغَسَّلُ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ ، ثُمَّ يُسْتَقَى . (3) 3286. شواهد التنزيل عن أنس بن مالك عن رسول الله صلى الله عليه وسلم : السَّوِيقُ يُجَرِّدُ الْمِرَّةَ وَالْبَلْغَمَ مِنَ الْمَعِدَةِ جَرْدًا ، وَيَدْفَعُ سَبْعِينَ نَوْعًا مِنْ أَنْوَاعِ الْبَلَاءِ . (4) 3284. شواهد التنزيل (_ به نقل از ابو سعيد خدري _) الإمام الكاظم عليه السلام : السَّوِيقُ وَمَرَقُ لَحْمِ الْبَقَرِ يَذْهَبَانِ بِالْوَضْحِ . (5) 3285. الأمامي ، صدوق (_ به نقل از ابو سعيد خدري _) الخرائج والجرائح عن أبي هاشم الجعفرى : كُنْتُ فِي مَجْلِسِ الرِّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ مَفْعَطِشْتُ عَطَشًا شَدِيدًا وَتَهَيَّبْتُ أَنْ أُسْتَسْقَى فِي مَجْلِسِهِ ، فَدَعَا بِمَاءٍ فَشَرِبَ مِنْهُ جُرْعَةً ، ثُمَّ قَالَ :

يا أبا هاشم ، إِشْرَبْ فَإِنَّهُ بَارِدٌ طَيِّبٌ فَشَرِبْتُ ، ثُمَّ عَطِشْتُ عَطَشَةً أُخْرَى ، فَنَظَرَ إِلَى الْخَادِمِ وَقَالَ :

شَرِبَهُ مِنْ مَاءٍ وَسَوِيقٍ وَسُكَّرٍ ، ثُمَّ قَالَ لَهُ : بُلِّ السَّوِيقَ ، وَانْثُرْ عَلَيْهِ السُّكَّرَ بَعْدَ بَلِّهِ .

وقال : إِشْرَبْ يَا أبا هاشم ؛ فَإِنَّهُ يَقْطَعُ الْعَطَشَ . (6) .

-
- 1- الكافي ، ج 6 ، ص 306 ، ح 12 عن خيشمه ، المحاسن ، ج 2 ، ص 288 ، ح 1941 عن عيشمه أم ولد عبد السلام ، مكارم الأخلاق ، ج 1 ، ص 419 ، ح 1422 وفيه «كعبه» بدل «كتفاه» ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 277 ، ح 10 .
 - 2- الكافي ، ج 6 ، ص 306 ، ح 7 ، المحاسن ، ج 2 ، ص 287 ، ح 1937 كلاهما عن عبد الله بن مسكان ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 276 ، ح 6 .
 - 3- المحاسن ، ج 2 ، ص 289 ، ح 1947 عن حماد بن عثمان ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 280 ، ح 20 وراجع الأمامي للطوسي ، ص 366 ، ح 775 .
 - 4- الكافي ، ج 6 ، ص 306 ، ح 11 عن يحيى بن مساور ، المحاسن ، ج 2 ، ص 289 ، ح 1944 عن صفوان بن يحيى وليس فيه «من المعدة» ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 279 ، ح 18 .
 - 5- الكافي ، ج 6 ، ص 311 ، ح 7 عن يحيى بن مساور .
 - 6- الخرائج والجرائح ، ج 2 ، ص 660 ، ح 3 ، بحار الأنوار ، ج 49 ، ص 48 ، ح 47 .

3286. شواهد التنزیل (_ به نقل از انس بن مالک _) امام صادق علیه السلام: هر کس چهل روز سویق بخورد ، بازوانش پُر توان می شود .
 3287. رسول الله صلی الله علیه و آله : امام صادق علیه السلام : خوردن سویق با روغن زیتون ، گوشت می رویاند ، استخوان را استحکام می بخشد ، پوست را نازک می کند و بر توان جنسی می افزاید . 3288. الإمامه والتبصره عن أم سلمة : امام صادق علیه السلام : درون تب دار را از سویق ، پُر کنید . سه بار در آب شسته شود و آن گاه به او خورانده شود . 3289. أدب الإملاء والاستملاء عن أم سلمة : امام صادق علیه السلام : سویق ، تلخه را از تن ، و بلغم را از معده ، کاملاً جدا می کند و هفتاد گونه بلا را دور می سازد . 3290. الإمام الصادق علیه السلام : امام کاظم علیه السلام : سویق خشک و آب گوشت گاو ، پیسی را از میان می برند . 3291. الإمام الحسن علیه السلام : الخرائج و الجرائح _ به نقل از ابو هاشم جعفری : در محضر امام رضا علیه السلام بودم . به سختی تشنه شدم ؛ اما از هیبت ایشان ترسیدم که در مجلس ایشان ، آب بطلبم . امام علیه السلام خود ، آبی طلبید و جرعه ای از آن نوشید و سپس فرمود : « ای ابو هاشم ! بنوش ؛ چرا که سرد و خوب است » . نوشیدم . سپس دیگر بار ، تشنه شدم .

امام علیه السلام به خدمتگزار نگریست و فرمود : « نوشابه ای از آب و مقداری سویق و شکر برایش بیاور » .

آن گاه فرمود : « سویق را مرطوب کن و قدری شکر رویش بپاش » .

[پس از آن ، به من] فرمود : « ای ابو هاشم ! بنوش ؛ چرا که عطش را از میان می برد » . .

3287. بِيَامِبرِ خِدا صِلى اللّٰه عليه وآله :الإمام الرضا عليه السلام :نِعَمَ القوتُ السَّويقُ ؛ إن كُنْتَ جَائِعاً أَمْسَكَ ، وإن كُنْتَ شَدِيداً بَعَانَا (1) هَضَمَ طَعَامَكَ . (2) راجع : ج 1، ص 416 (ما ينفع للهضم / السويق) . ج 1، ص 564، ح 964، وص 566، ح 969 و 970 .

37 / 2 خَوَاصُّ بَعْضِ أنواعِ السَّويقِ – سَويقُ الشَّعيرِ 3292. رسول اللّٰه صِلى اللّٰه عليه وآله :الكافى عن سيف التّمار :مَرَضَ بَعْضُ رُفَقائِنَا بِمَكَّةَ وَبُرَيْسَمَ ، فَدَخَلْتُ عَلَى أبى عَبْدِاللّٰهِ عليه السلام فَأَعَلَمْتُهُ .

فَقَالَ لى : إسْقِهِ سَويقَ الشَّعيرِ ؛ فَإِنَّهُ يُعافى إن شاء اللّٰهُ ، وَهُوَ غِذاءٌ فى جَوْفِ المَرِيضِ .

قال : فما سَقَيْنَاهُ السَّويقَ إلا يَوْمينِ – أو قال : مَرَّتَيْنِ – حَتَّى عُوْفِيَ صاحِبُنَا . (3) .

1- .. كذا فى المصدر ، والقياس : «شبعان» .

2- الكافى ، ج 6 ، ص 305 ، ح 1 عن سليمان الجعفرى ، المحاسن ، ج 2 ، ص 290 ، ح 1951 عن محمد بن عمرو ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 280 ، ح 23 .

3- الكافى ، ج 6 ، ص 307 ، ح 14 ، مكارم الأخلاق ، ج 1 ، ص 419 ، ح 1423 نحوه ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 281 ، ح 26 .

الف - سویق جو

3293. عنه صلی الله علیه و آله : امام رضا علیه السلام : سویق ، چه نیکو خوراکی است ! اگر گرسنه باشی ، سیر می کند و اگر سیر باشی ، غذایت را گوارش می دهد . ر . ک : ج 1 ، ص 417 (آنچه برای گوارش ، سودمند است / سویق) . ج 1 ، ص 565 ، ح 964 ، ج 1 ، ص 567 ، ح 969 و 970 .

37 / 2 خواص برخی از انواع سویقالف - سویق جو 3294. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : الکافی - به نقل از سیف تمّار: یکی از همراهانمان در مکه به بیماری برسام ، مبتلا شد . من به حضور امام صادق علیه السلام رفتم و او را آگاهاندم .

به من فرمود : «سویق جو به او بخوران ؛ چرا که به خواست خداوند ، بهبود خواهد یافت . آن ، غذایی در درون تن بیمار است» .

ما جز دوروز (یا دو بار) به او سویق ندادیم ، مگر این که همراه ما ، بهبود یافت .

ب _ سَوَيْقُ الْعَدَسِ 3296. عنه صلى الله عليه وآله: الكافي عن محمد بن موسى رفعه عن الإمام الصادق عليه السلام: سَوَيْقُ الْعَدَسِ يَقَطَعُ الْعَطَشَ ، وَيُقَوِّى الْمَعِدَةَ ، وَفِيهِ شِفَاءٌ مِنْ سَبْعِينَ دَاءً ، وَيُطْفِئُ الصَّفْرَاءَ ، وَيُبْرِدُ الْجَوْفَ .

وكان إذا سافر عليه السلام لا يفارقه، وكان يقول عليه السلام إذا هاج الدم بأحد من حشمة قال له: اشرب من سويق العدس؛ فإنه يسكن هيجان الدم، ويطفئ الحرارة. (1) راجع: ج 1، ص 594 (ما ينفع لعلاج عدم انقطاع دم الحيض).

ج _ سَوَيْقُ الْأُرْزِّ 3299. عنه صلى الله عليه وآله: السرائر: رُوِيَ أَنَّ رَجُلًا مِنْ أَصْحَابِهِ [أَيِ الْإِمَامِ الصَّادِقِ] عَلَيْهِ السَّلَامُ شَكَا إِلَيْهِ اخْتِلَافَ الْبَطْنِ ، فَأَمَرَهُ أَنْ يَتَّخِذَ مِنَ الْأُرْزِّ سَوَيْقًا وَيَشْرَبَهُ ، فَفَعَلَ فَعُوفِيَ . (2) 3300. عنه صلى الله عليه وآله: دعائم الإسلام: عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنَّ رَجُلًا مِنْ أَصْحَابِهِ شَكَا إِلَيْهِ اخْتِلَافَ الْبَطْنِ ، فَأَمَرَهُ أَنْ يَتَّخِذَ مِنَ الْأُرْزِّ سَوَيْقًا وَيَأْخُذَهُ وَيَشْرَبَهُ ، فَفَعَلَ فَاشْتَدَّ بَطْنُهُ .

وقال: مَرَضْتُ سَدَسَتَيْنِ أَوْ أَكْثَرَ فَالْهَمَنِي اللَّهُ الْأُرْزَّ . فَأَمَرْتُ بِهِ فَعُغِيسِلَ وَجُفِّفَ ، ثُمَّ أُمِسَّ النَّارَ وَطِحِنَ ، وَجَعَلْتُ بَعْضَهُ سَوَيْقًا وَبَعْضَهُ حَسَاءً ، وَاسْتَعْمَلْتُهُ فَبَرِئْتُ . (3) راجع: ج 1، ص 434 (ما ينفع لعلاج بعض أوجاع البطن / سويق الأرز).

-
- 1- الكافي، ج 6، ص 307، ح 1، مكارم الأخلاق، ج 1، ص 421، ح 1427 وفيه «الحراره» بدل «الصفراء»، بحار الأنوار، ج 66، ص 282، ح 27.
 - 2- السرائر، ج 3، ص 140، بحار الأنوار، ج 62، ص 274.
 - 3- دعائم الإسلام، ج 2، ص 150، ح 536.

ب - سَوِيقِ عَدَس**ج - سَوِيقِ بَرْنَج**

ب - سَوِيقِ عَدَس 3303. عنه صلی الله علیه و آله: الکافی_ به نقل از محمّد بن موسی ، در حدیثی که سَنَد آن را به امام صادق علیه السلام رسانده است: امام صادق علیه السلام فرمود: «سَوِيقِ عَدَس ، تشنگی را از میان می برد ، معده را تقویت می کند ، درمان هفتاد درد در آن است ، صفر را خاموش می کند و درون را سردی می بخشد» .

ایشان ، چون سفر می کرد ، از این سَوِيقِ ، جدایی نداشت و چون در کسی از خدمتگزارانش خون به جوش می آمد ، به وی می فرمود: «از سَوِيقِ عَدَس بخور ؛ چرا که جوش آمدگی خون را فرو می نشاند و حرارت را خاموش می کند» . ر. ک: ج 1 ، ص 595 (آنچه برای درمان بند نیامدن خون عادت ، سودمند است).

ج - سَوِيقِ بَرْنَج 3297. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: السرائر: روایت شده که یکی از اصحاب امام صادق علیه السلام ، از شکم روی اش نزد ایشان اظهار ناراحتی کرد . امام علیه السلام به او فرمود که قدری سَوِيقِ بَرْنَج بگیرد و بیاشامد .

او این کار را انجام داد و بهبود یافت . 3298. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: دعائم الإسلام: درباره امام صادق علیه السلام نقل شده که یکی از یارانش از شکم رُوش (بیرون روی) ، نزد ایشان اظهار ناراحتی کرد . امام علیه السلام به او فرمود که سَوِيقِ از بَرْنَج فراهم کند و بخورد .

او این کار را کرد و شکمش بست .

همچنین فرمود: «من ، دو سال یا بیشتر بیمار شدم . پس خداوند ، استفاده از بَرْنَج را به من الهام کرد . گفتم تا آن را آوردند ، شستند ، خشک کردند ، سپس روی آتش گرفتند و آن گاه آرد کردند . قدری از آن را سَوِيقِ و قدری را شوربا کردم و از آن ، بهره جستیم و بهبود یافتیم» . ر. ک: ج 1 ، ص 435 (آنچه برای برخی دردهای شکم ، سودمند است / آرد بَرْنَج).

د _ سَوَيْقُ التُّفَّاحِ 3301. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: الإمام الصادق عليه السلام: ما أَعْرِفُ لِلسُّمُومِ دَوَاءً أَنْفَعَ مِنْ سَوَيْقِ التُّفَّاحِ .
(1) 3302. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: الكافي عن ابن بكير: رَعَفْتُ سِنَّهَ بِالْمَدِينَةِ ، فَسَأَلَ أَصْحَابُنَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنْ شَيْءٍ يُمَسِّكُ الرُّعَافَ .

فَقَالَ لَهُمْ : إِسْقَوْهُ سَوَيْقَ التُّفَّاحِ .

فَسَعَى قَوْمِي فَأَنْقَطَعَ عَنِّي الرُّعَافُ . (2) 3303. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: الكافي عن زياد القندي: دَخَلْتُ الْمَدِينَةَ وَمَعِيَ أُخِي سَيْفٌ ، فَأَصَابَ النَّاسَ بِرُعَافٍ (3) ، فَكَانَ الرَّجُلُ إِذَا رَعَفَ يَوْمِينَ مَاتَ ، فَرَجَعْتُ إِلَى الْمَنْزِلِ فَإِذَا سَيْفٌ يَرَعُفُ رُعَافًا شَدِيدًا ، فَدَخَلْتُ عَلَى أَبِي الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ .

فَقَالَ : يَا زِيَادُ ، أَطْعِمِ سَيْفَ التُّفَّاحِ .

فَأَطْعَمْتُهُ إِثَاءً فَبَرَأَ . (4) 3304. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: الكافي عن أحمد بن محمد بن يزيد: كَانَ (5) إِذَا لَسَعَ إِنْسَانًا مِنْ أَهْلِ الدَّارِ حَيَّةٌ أَوْ عَقْرَبٌ ، قَالَ : إِسْقَوْهُ سَوَيْقَ التُّفَّاحِ . (6) راجع: ج 1 ، ص 436 (ما ينفع لعلاج بعض أوجاع البطن / سويق الجاورس).

1- الكافي ، ج 6 ، ص 356 ، ح 7 .

2- الكافي ، ج 6 ، ص 356 ، ح 6 .

3- في بحار الأنوار والمحاسن ، «الرُعاف» .

4- الكافي ، ج 6 ، ص 356 ، ح 4 ، المحاسن ، ج 2 ، ص 369 ، ح 2291 ، مكارم الأخلاق ، ج 1 ، ص 375 ، ح 1250 وفيهما «أبي عبدالله» بدل «أبي الحسن» ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 173 ، ح 27 .

5- كذا في المصدر مضمرا .

6- الكافي ، ج 6 ، ص 356 ، ح 8 ، مكارم الأخلاق ، ج 1 ، ص 420 ، ح 1425 ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 281 ، ح 25 .

د - سَوِيقِ سِيب

د - سَوِيقِ سِيب 3307. رسول الله صلى الله عليه وآله (_ فيما قاله لِأَصْحَابِهِ بِمِنَى _) امام صادق عليه السلام: برای مسمومیت ، دارویی سودمندتر از سَوِيقِ سِيب ، سراغ ندارم . 3308. رسول الله صلى الله عليه وآله :الكافی_ به نقل از ابن بَکیر: سالی در مدینه به خون دماغ مبتلا شدم . یارانمان از امام صادق علیه السلام درباره چیزی که مانع خونریزی بینی شود ، پرسیدند . به آنان فرمود : «به او سَوِيقِ سِيب بدهید» .

آنان به من از این سَوِيقِ خوراندند و خونریزی بینی ام قطع شد . 3309. الأُمالی لِلصَّدوقِ عن ابن عَبَّاسٍ :الكافی_ به نقل از زیاد قندی: در حالی که برادرم سیف با من بود ، به مدینه درآمدم . آن جا مردم به خون دماغ گرفتار شدند و کسی که خون دماغش دو روز ادامه می یافت ، می مُرد .

من به منزل باز گشتم و دیدم سیف ، خون دماغ شدیدی دارد . نزد امام کاظم علیه السلام رفتم . فرمود : «ای زیاد ! به سیف ، (1) سِيب بخوران» .

من آن را به او خوراندم و وی بهبود یافت . 3310. بحار الأنوار عن ابن عَبَّاسٍ :الكافی_ به نقل از احمد بن محمد بن یزید: ایشان ، (2) چون کسی از اهل خانه را ماری یا کژدم می گزید ، می گفت : «به او سَوِيقِ سِيب بخورانید» . ر. ک : ج 1 ، ص 437 (آنچه برای برخی دردهای شکم ، سودمند است / سَوِيقِ گاوَرَس).

1- در این روایت ، کلمه «سَوِيقِ» وجود ندارد ؛ اما به قرینه روایت قبلی ، ممکن است این کلمه از آن ، افتاده باشد . نیز شاید ، هم سِيب و هم سَوِيقِ سِيب ، برای خون دماغ ، نافع باشند و شاید برای برخی مزاج ها سِيب ، و برای برخی سَوِيقِ آن ، نافع باشد . به هر حال ، آنچه می تواند به این سؤال ها پاسخ دهد ، بررسی علمی و آزمایشگاهی است .

2- در منبع ، روایت به همین صورت ، «مضمَر (بدون ذکر نام راوی)» آمده است .

37 / 3 خَوَاضُ السَّوِيْقِ الْجَافِ 3308. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: الإمام الصادق علیه السلام: ثلاثُ راحاتٍ سَوِيْقٍ جَافٌ عَلَيَّ الرَّيْقِ يُنَشِّفُ الْبَلْغَمَ وَالْمِرَّةَ، حَتَّى لَا يَكَادَ يَدْعُ شَيْئًا . (1) 3309. الأملی، صدوق (_ به نقل از ابن عباس _) عنه علیه السلام: إِنَّ السَّوِيْقَ الْجَافَّ إِذَا أُخِذَ عَلَيَّ الرَّيْقِ أَطْفَأَ الْحَرَارَةَ، وَسَكَّنَ الْمِرَّةَ، وَإِذَا لُتَّ ثُمَّ شُرِبَ لَمْ يَفْعَلْ ذَلِكَ . (2) 3310. بحار الأنوار (_ به نقل از ابن عباس _) الكافي عن إبراهيم بن بسطام عن رجلٍ من أهل مرو: بَعَثَ إِلَيْنَا الرُّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ وَهُوَ عِنْدَنَا يَطْلُبُ السَّوِيْقَ، فَبَعَثْنَا إِلَيْهِ بِسَوِيْقٍ مَلْتَوِيٍّ، فَرَدَّهٗ وَبَعَثَ إِلَيَّ أَنَّ السَّوِيْقَ إِذَا شُرِبَ عَلَيَّ الرَّيْقِ وَهُوَ جَافٌّ أَطْفَأَ الْحَرَارَةَ، وَسَكَّنَ الْمِرَّةَ، وَإِذَا لُتَّ لَمْ يَفْعَلْ ذَلِكَ . (3) راجع: ج 1، ص 512 (ما ينفع لعلاج البرص / السويق).

-
- 1- الكافي، ج 6، ص 306، ح 8، المحاسن، ج 2، ص 288، ح 1942 كلاهما عن قتيبه الأعشى، بحار الأنوار، ج 66، ص 278، ح 11 .
- 2- طب الأئمة لابني بسطام، ص 67 عن أبي يعفور، بحار الأنوار، ج 66، ص 278، ح 12 .
- 3- الكافي، ج 6، ص 307، ح 3، بحار الأنوار، ج 66، ص 278، ح 12 .

37 / 3 خواص سویق خشک 3312. صحیح البخاری (_ به نقل از ابن عباس ، درباره آیه شریف : { Q } « جز) امام صادق علیه السلام : [خوردن] سه کف دست ، سویق خشک در حالت ناشتا ، بلغم و تلخه را خشک می کند ، تا جایی که تقریباً چیزی را از آن بر جای نمی گذارد . 3313. فضائل الصحابه لابن حنبل عن ابن عباس : امام صادق علیه السلام : سویق خشک ، چون ناشتا خورده شود ، حرارت را خاموش می کند و تلخه را فرو می نشاند ؛ اما چون به روغن درآمیخته و خورده شود ، این اثر را ندارد . 3314. الدر المنثور عن ابن عباس : الکافی _ به نقل از ابراهیم بن بسطام ، از یکی از مردمان مرو : امام رضا علیه السلام در روزگاری که در میان ما بود ، کسی را نزدمان فرستاد و سویق خواست . ما برای ایشان مقداری سویق مرطوب فرستادیم . امام علیه السلام ، آن را برگرداند و برایم پیغام فرستاد که : «سویق ، چون خشک باشد و ناشتا خورده شود ، حرارت را خاموش می کند و تلخه را فرو می نشاند ؛ اما چون تر شود ، این اثر را ندارد» . ر. ک : ج 1 ، ص 513 (آنچه برای درمان پسی ، سودمند است / سویق).

الفصل الثامن والثلاثون: الشحم 3317. رسول الله صلى الله عليه وآله: الإمام علي عليه السلام: الشحم يخرج مثله من الداء، ولم يستشف الناس بشفاء أفضل من السمن، وقراء القرآن. (1) 3318. رسول الله صلى الله عليه وآله: عنه عليه السلام: ذكر عند النبي صلى الله عليه وآله اللحم والشحم، فقال: ليس منهما بضعة تدفع في المعده إلا أنبت مكانها شفاء، وأخرجت من مكانها داء. (2) 3313. فضائل الصحابة، ابن حنبل (به نقل از ابن عباس) الإمام الصادق عليه السلام: من أكل لقمه شحم أخرجت مثلها من الداء. (3) 3314. الدر المنثور (به نقل از ابن عباس) طب الأئمة عن يونس بن يعقوب: قال لي أبو عبد الله عليه السلام وكنت أخذته في وجعه الذي كان فيه وهو الرّحير:

وَيَحَاكَ يَا يُونُسُ! أَعْلِمْتَ أَنِّي أَلْهِمْتُ فِي مَرَضِي أَكَلَ الْأَرْزِ، فَأَمَرْتُ بِهِ فُغْسِلَ ثُمَّ جُفِّفَ، ثُمَّ قَلِيَ، ثُمَّ رُضَّ فُطِبَ خَ، فَأَكَلْتُهُ بِالشَّحْمِ، فَأَذْهَبَ اللَّهُ بِذَلِكَ الْوَجَعَ عَنِّي. (4).

1- كنز العمال، ج 10، ص 86، ح 28472 نقلاً عن المصنّف لعبد الرزاق عن النزال بن سبره.

2- عيون أخبار الرضا عليه السلام، ج 2، ص 41، ح 130 عن أحمد بن عامر الطائي، صحيفه الإمام الرضا عليه السلام، ص 244، ح 151 كلاهما عن الإمام الرضا عن أبيه عليه السلام، مكارم الأخلاق، ج 1، ص 343، ح 1105 عن الإمام الرضا عن أبيه عن جدّه عليهم السلام، الدعوات، ص 153، ح 415 وفيه «مضغه» بدل «بضعه»، بحار الأنوار، ج 66، ص 58، ح 8.

3- الكافي، ج 6، ص 311، ح 5 عن محمد بن سوفة، مكارم الأخلاق، ج 1، ص 344، ح 1112، كتاب من لا يحضره الفقيه، ج 3، ص 351، ح 4235، المحاسن، ج 2، ص 255، ح 1801 كلاهما عن موسى بن بكر عن الإمام الكاظم وفيهما «من أدخل جوفه» بدل «من أكل»، بحار الأنوار، ج 66، ص 66، ح 39.

4- طب الأئمة لابن بسطام، ص 100، بحار الأنوار، ج 62، ص 176، ح 11.

فصل سی و هشتم : پیۀ

فصل سی و هشتم: پیۀ 3316. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله (_ به ابن عباس ، در حالی که او را پی حاجتی می فر) امام علی علیه السلام: پیۀ ، هم اندازه خود ، بیماری را از بدن بیرون می برد . مردم ، به هیچ چیز بهتر از روغن حیوانی و قرائت قرآن ، درمان نجسته اند . 3317. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : امام علی علیه السلام : نزد پیامبر صلی الله علیه و آله از گوشت و پیۀ یاد شد . فرمود : «هیچ پاره ای از این دو در معده جای نمی گیرد ، مگر این که در جای آن ، شفا می روید و بیماری ای از آن جا می رود» . 3318. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : امام صادق علیه السلام : هر کس یک لقمه پیۀ بخورد ، آن لقمه هم اندازه خویش ، بیماری را از بدن بیرون می برد . 3319. عنه صلی الله علیه و آله : طَبُّ الْأُمَّةِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ به نقل از یونس بن یعقوب: هنگامی که امام صادق علیه السلام بیمار بود و اسهال خونی داشت و او را خدمت می گزاردم ، به من فرمود : «ای یونس ! چه بی خبری ! مگر نمی دانی به من درباره بیماری ، الهام شد که برنج بخورم و من نیز گفتم ؛ پس ، آن را فراهم آوردند ، شستند ، خشک کردند ، سپس در آب پختند ، آن گاه نرم ساییدند و پختند و آن را با پیۀ خوردم و خداوند با همان ، درد و بیماری را از من برد؟» .

3320. عنه صلى الله عليه وآله: المحاسن: رُوِيَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي قَوْلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: «مَنْ أَكَلَ لُقْمَةً مِنَ الشَّحْمِ أَنْزَلَتْ مِنَ الدَّاءِ مِثْلَهَا»، فَقَالَ: ذَاكَ شَحْمُ الْبَقْرِ. (1) 3321. عنه صلى الله عليه وآله: الكافي عن زراره: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: جُعِلَتْ فِدَاكَ! الشَّحْمَةُ الَّتِي تُخْرَجُ مِثْلَهَا مِنَ الدَّاءِ أَيْ شَحْمَهُ هِيَ؟

قَالَ: هِيَ شَحْمَةُ الْبَقْرِ، وَمَا سَأَلَنِي يَا زُرَّارَةُ عَنْهَا أَحَدٌ قَبْلَكَ. (2) 3322. عنه صلى الله عليه وآله: الكافي عن محمد بن الفيض: كُنْتُ عِنْدَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ، فَجَاءَهُ رَجُلٌ، فَقَالَ لَهُ: إِنَّ ابْنَتِي قَدْ ذَبَلَتْ وَبِهَا الْبَطْنُ.

فَقَالَ: مَا يَمْنَعُكَ مِنَ الْأُرْزُ بِالشَّحْمِ؟ خُذْ حِجَارًا أَرْبَعًا أَوْ خَمْسًا، فَاطْرَحْهَا بِجَنْبِ النَّارِ، وَاجْعَلِ الْأُرْزُ فِي الْقِدْرِ، وَاطْبِخْهُ حَتَّى يُدْرِكَ، وَخُذْ شَحْمَ كَلْبِي طَرِيًّا، فَإِذَا بَلَغَ الْأُرْزُ، فَاطْرَحِ الشَّحْمَ فِي قَصْعَةٍ مَعَ الْحِجَارَةِ، وَكُبِّ عَلَيْهَا قَصْعَةٌ أُخْرَى، ثُمَّ حَرِّكْهَا تَحْرِيكًا جَيِّدًا، وَاضْبِطْهَا كَيْ لَا يَخْرُجَ بُخَارُهُ، فَإِذَا ذَابَ الشَّحْمُ، فَاجْعَلْهُ فِي الْأُرْزِ، ثُمَّ تَحَسَّاهُ. (3) 3323. الأمامي للطوسي عن جابر بن عبد الله الأنصاري الإمام الكاظم عليه السلام: مَنْ أَدْخَلَ فِي جَوْفِهِ لُقْمَةً شَحْمٍ أَخْرَجَتْ مِثْلَهَا مِنَ الدَّاءِ. (4).

-
- 1- المحاسن، ج 2، ص 255، ح 1804، مكارم الأخلاق، ج 1، ص 345، ح 1118 نحوه، بحار الأنوار، ج 66، ص 66، ح 40.
 - 2- الكافي، ج 6، ص 311، ح 6، المحاسن، ج 2، ص 255، ح 1803، بحار الأنوار، ج 66، ص 66، ح 40.
 - 3- الكافي، ج 6، ص 341، ح 3، المحاسن، ج 2، ص 305، ح 2014، بحار الأنوار، ج 62، ص 173، ح 4 وراجع: طب الأئمة لابني بسطام، ص 99.
 - 4- الكافي، ج 6، ص 311، ح 4، كتاب من لا يحضره الفقيه، ج 3، ص 351، ح 4235، المحاسن، ج 2، ص 255، ح 1801 كلها عن موسى بن بكر، بحار الأنوار، ج 66، ص 66، ح 38.

3319. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: المحاسن: از امام صادق علیه السلام درباره این سخن پیامبر صلی الله علیه و آله که فرموده بود: «هر کس لقمه ای از پیۀ بخورد، آن لقمه هم اندازه خود، بیماری را از بدن بیرون می راند» پرسیدند.

ایشان فرمود: «مقصود، پیۀ گاو است». 3320. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: الکافی_ به نقل از زرارہ: از امام صادق علیه السلام پرسیدم: فدایت شوم! آن پیۀ که هم اندازه خود، بیماری را از بدن بیرون می برد، چیست؟

فرمود: «پیۀ گاو است. ای زرارہ! هیچ کس پیش از تو، در این باره از من نپرسیده بود». 3321. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: الکافی علیه السلام_ به نقل از محمد بن فیض: نزد امام صادق علیه السلام بودم که مردی آمد و به ایشان گفت: دخترم از بیماری شکم روش، تکیده و لاغر گشته است.

امام صادق علیه السلام فرمود: «چه چیزی تو را از پُلوی چرب، باز می دارد؟ چهار یا پنج تکه سنگ بردار و در کنار آتش بگذار و برنج را در دیگی قرار بده و خوب بپز و مقداری چربی تازه قلوه گاه، در ظرفی بریز و از آن سنگ های داغ شده، در آن قرار بده و ظرف دیگری را بر روی آن بگذار و خوب بر هم زن و مواظب باش بخار آن، خارج نشود. هنگامی که روغن ذوب شد و برنج هم خوب پخته شد، روغن آب شده را در برنج بریز و به بیمار (دخترت) بخوران». 3322. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: امام کاظم علیه السلام: هر کس لقمه ای از پیۀ را به درون خود ببرد، آن لقمه هم اندازه خود، بیماری را از بدن بیرون می برد. .

الفصل التاسع والثلاثون: العَدَسُ 3324. كفايه الأثر عن أبي ذرٍّ: رسول الله صلى الله عليه وآله: عَلَيْكُمْ بِالْعَدَسِ؛ فَإِنَّهُ يُرِقُّ الْقَلْبَ، وَيُكْثِرُ الدَّمَعَةَ، وَلَقَدْ قَدَّسَهُ سَبْعُونَ نَبِيًّا. (1) 3325. الإمام عليّ عليه السلام: عنه صلى الله عليه وآله: عَلَيْكُمْ بِالْعَدَسِ؛ فَإِنَّهُ مُبَارَكٌ مُقَدَّسٌ، يُرَفِّقُ الْقَلْبَ، وَيُكْثِرُ الدَّمَعَةَ، وَقَدْ بَارَكَ فِيهِ سَبْعُونَ نَبِيًّا أَخْرَجَهُمْ عَيْسَى بْنُ مَرْيَمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ. (2) 3326. رسول الله صلى الله عليه وآله: الإمام الباقر عليه السلام: كَانَ فِيهَا أَوْصَى بِهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ عَلِيًّا عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنْ قَالَ:

يَا عَلِيُّ، كُلِّ الْعَدَسِ؛ فَإِنَّهُ مُبَارَكٌ مُقَدَّسٌ وَهُوَ يُرِقُّ الْقَلْبَ، وَيُكْثِرُ الدَّمَعَةَ، وَإِنَّهُ بَارَكَ عَلَيْهِ سَبْعُونَ {-1-} نَبِيًّا. 3327. المستدرک علی الصحیحین عن زید بن أرقم: الإمام الصادق عليه السلام: بَيْنَمَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ جَالِسٌ فِي مُصَدَّلَاةٍ، إِذْ جَاءَهُ رَجُلٌ يُقَالُ لَهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ التَّيْهَانِ مِنَ الْأَنْصَارِ، فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنِّي لِأَجْلِسُ إِلَيْكَ كَثِيرًا وَأَسْمَعُ مِنْكَ كَثِيرًا، فَمَا يُرِقُّ قَلْبِي وَمَا تُسْرِعُ دَمْعَتِي!

فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ، يَا بَنَ التَّيْهَانِ، عَلَيْكَ بِالْعَدَسِ فَكُلْهُ؛ فَإِنَّهُ يُرِقُّ الْقَلْبَ، وَيُسْرِعُ الدَّمَعَةَ، وَقَدْ بَارَكَ عَلَيْهِ سَبْعُونَ نَبِيًّا. (3)

1- دعائم الإسلام، ج 2، ص 112، ح 370، بحار الأنوار، ج 66، ص 259، ح 9.

2- عيون أخبار الرضا عليه السلام، ج 2، ص 41، ح 136 عن أحمد بن عامر الطائي، صحيفه الإمام الرضا عليه السلام، ص 244، ح 150 كلاهما عن الإمام الرضا عن آبائه عليهم السلام، الدعوات، ص 148، ح 392، بحار الأنوار، ج 14، ص 254، ح 48؛ تفسير القرطبي، ج 1، ص 427.

3- المحاسن، ج 2، ص 307، ح 2019 عن الإمام الكاظم عن أبيه عليهما السلام، بحار الأنوار، ج 66، ص 258، ح 5.

فصل سی و نهم : عدس

فصل سی و نهم: عدس 3325. امام علی علیه السلام: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: بر شما باد عدس؛ چرا که دل را نازک می کند و اشک را افزون می سازد. و هفتاد پیامبر، آن را پاک دانسته اند. 3326. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: بر شما باد عدس؛ چرا که مبارک و پاک است، دل را نازک می کند و اشک را افزون می سازد. و هفتاد پیامبر که آخرینشان عیسی بن مریم علیه السلام است، دوام سودمندی آن را از خداوند متعال خواسته اند. 3327. المستدرک علی الصحیحین (به نقل از زید بن ارقم) امام باقر علیه السلام: از جمله سفارش های پیامبر خدا به علی علیه السلام آن بود که فرمود: «ای علی! عدس بخور؛ چرا که مبارک و مقدّس است، دل را نازک می کند و اشک را افزون می سازد، و هفتاد پیامبر، دوام سودمندی آن را از خداوند متعال خواسته اند» 3328. رسول الله صلی الله علیه و آله: امام صادق علیه السلام: در حالی که پیامبر خدا در جای نماز خویش نشسته بود، مردی از انصار به نام عبد الله بن تیّهان نزد ایشان آمد و گفت: ای پیامبر خدا! من بسیار در محضر تو می نشینم و بسیار از تو می شنوم؛ اما نه دلم نازک می شود و نه اشکم فرو می ریزد.

پیامبر صلی الله علیه و آله به او فرمود: «ای پسر تیّهان! بر تو باد عدس. آن را بخور؛ چرا که دل را نازک می کند و اشک را شتاب می دهد. و هفتاد پیامبر، دوام سودمندی آن را از خداوند خواسته اند».

3329. عنه صلى الله عليه وآله: رسول الله صلى الله عليه وآله: عَلَيَّكُمْ بِالْعَدَسِ؛ فَإِنَّهُ قُدَّسَ عَلَى لِسَانِ سَبْعِينَ نَبِيًّا. (1) 3330. عنه صلى الله عليه وآله (_ لِعَلِّيَّ عَلَيْهِ السَّلَام _) عنه صلى الله عليه وآله: شَكَأ نَبِيٌّ مِنَ الْأَنْبِيَاءِ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ قَسْوَةَ قُلُوبِ قَوْمِهِ، فَأَوْحَى اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ إِلَيْهِ وَهَوَّ فِي مُصَدَّ لَاهُ أَنْ مَرَّقَوْمَكَ أَنْ يَأْكُلُوا الْعَدَسَ؛ فَإِنَّهُ يُرِقُّ الْقَلْبَ، وَيُدْمِعُ الْعَيْنَ، وَيَذْهَبُ بِالْكَبْرِ، وَهَوَّ طَعَامَ الْأَبْرَارِ. (2) 3328. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: الإمام علي عليه السلام: أكلُ العَدَسِ؛ يُرِقُّ الْقَلْبَ، وَيُكثِرُ الدَّمْعَةَ. (3) 3329. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: الإمام الصادق عليه السلام: شَكَأ رَجُلٌ إِلَى نَبِيِّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ قَسَاوَةَ الْقَلْبِ، فَقَالَ لَهُ:

عَلَيْكَ بِالْعَدَسِ؛ فَإِنَّهُ يُرِقُّ الْقَلْبَ، وَيُسْرِعُ الدَّمْعَةَ. (4) راجع: ج 2، ص 382 (خواص بعض أنواع السويق / سويق العدس).

-
- 1- المعجم الكبير، ج 22، ص 63، ح 152، مسند الشاميين، ج 1، ص 264، ح 457 كلاهما عن وائله، كنز العمال، ج 10، ص 44، ح 28275.
 - 2- الفردوس، ج 2، ص 368، ح 3643 عن أبي هريره؛ مكارم الأخلاق، ج 1، ص 408، ح 1384، بحار الأنوار، ج 66، ص 259، ح 8.
 - 3- الكافي، ج 6، ص 343، ح 1 عن السكوني عن الإمام الصادق عليه السلام، المحاسن، ج 2، ص 306، ح 2017 عن السكوني عن الإمام الصادق عن أبيه عنه عليهم السلام فيه «يسرع» بدل «يكثر»، بحار الأنوار، ج 66، ص 258، ح 3.
 - 4- الكافي، ج 6، ص 343، ح 3، المحاسن، ج 2، ص 306، ح 2016 وزاد في آخره «وقد بارك عليه سبعون نبيا» وكلاهما عن عبدالرحمن بن زيد، بحار الأنوار، ج 66، ص 258، ح 2.

3331. عنه صلى الله عليه وآله (_ لابن عَبَّاسٍ فِي الْأَيْمَةِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ _) پیامبر خدا صلى الله عليه وآله : بر شما باد عدس ؛ چرا که بر زبان هفتاد پیامبر ، تقدیس شده است . 3332. عنه صلى الله عليه وآله : پیامبر خدا صلى الله عليه وآله : یکی از پیامبران ، از سنگ دلی قوم خویش ، به درگاه خداوند عز و جل شکایت برد . خداوند عز و جل ، در حالی که او در نمازگه خویش بود ، به او وحی فرستاد که : «به قوم خویش بفرما تا عدس بخورند ؛ چرا که دل را نازک می کند ، چشم را به اشک می آورد ، خودبرترینی را از میان می برد و خوراک نیکان است» . 3333. عنه صلى الله عليه وآله : امام علی علیه السلام : عدس ، دل را نازک می کند و اشک را می افزاید . 3334. رسول الله صلى الله عليه وآله : امام صادق علیه السلام : مردی نزد پیامبر خدا از سنگ دلی ، اظهار ناراحتی کرد . به او فرمود : «بر تو باد عدس ؛ چرا که دل را نازک می کند و اشک را شتاب می دهد» . (1) ر. ک : ج 2 ، ص 383 (خواصّ برخی از انواع سَوِيق / سَوِيقِ عَدَسٍ) .

1- . در المحاسن ، با این افزوده در پایان حدیث آمده : «و هفتاد پیامبر ، آن را تحسین کرده اند» .

الفصل الأربعون: العسل 40 / 1 الإستشفاء بالعسل لإلكتاب: « وَأَوْحَى رَبُّكَ إِلَى النَّحْلِ أَنْ اتَّخِذِي مِنَ الْجِبَالِ بُيُوتًا وَمِنَ الشَّجَرِ وَمِمَّا يَعْرِشُونَ * ثُمَّ كُلِّي مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ فَاسْلُكِي سُبُلَ رَبِّكِ ذُلًّا يَخْرُجُ مِنْ بُطُونِهَا شَرَابٌ مُخْتَلِفٌ أَلْوَانُهُ فِيهِ شِفَاءٌ لِلنَّاسِ ». (1)

الحديث: 3336. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: رسول الله صلی الله علیه و آله: العسل شفاءً. (2) 3337. عنه صلی الله علیه و آله: عنه صلی الله علیه و آله: عَلَيْكُمْ بِالشِّفَاءِ: العسل، وَالْقُرْآنِ. (3).

1- النحل: 68 و 69.

2- دعائم الإسلام، ج 2، ص 148، ح 526، بحار الأنوار، ج 66، ص 294، ح 19.

3- سنن ابن ماجه، ج 2، ص 1142، ح 3452، المستدرک علی الصحیحین، ج 4، ص 222، ح 7435، السنن الکبری، ج 9، ص 579، ح 19565، الفردوس، ج 3، ص 25، ح 4051 کلها عن عبد الله بن مسعود، كنز العمال، ج 10، ص 8، ح 28102؛ مكارم الأخلاق، ج 1، ص 357، ح 1162 عن الإمام الصادق عليه السلام، بحار الأنوار، ج 66، ص 290، ح 2.

فصل چهارم : عسل

40 / 1 درمان با عسل

فصل چهارم: عسل 40 / 1 درمان با عسلقرآن(پروردگار تو، به زنبور عسل الهام کرد که : «از کوه، خانه بگیر و نیز از درخت و از آنچه بنا می کنند * سپس از همه میوه ها بخور و راه های پروردگارت را فرمان بردارانه بیوی» . [آن گاه] از درون [شکم] آن، شهدی که به رنگ های گوناگون است، بیرون می آید. در آن، برای مردم، درمانی است. راستی در این [زندگی زنبوران]، برای مردمی که تفکر می کنند، نشانه [ای از] قدرت الهی است). (1)

حدیث 3341. عنه صلی الله علیه و آله : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : عسل، درمان است. 3342. عنه صلی الله علیه و آله : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بر شما باد دو درمان : عسل و قرآن .

3343. الدرّ المنثور عن أنس بن مالك وبريده: عنه صلى الله عليه وآله: ما للنفَسَاءِ عِنْدِي شِفَاءٌ مِثْلُ الرُّطْبِ، وَلَا لِلْمَرِيضِ مِثْلُ الْعَسَلِ .
 (1) 3340. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: عنه صلى الله عليه وآله: إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ جَعَلَ الْبِرْكَهَ فِي الْعَسَلِ، وَفِيهِ شِفَاءٌ مِنَ الْأَوْجَاعِ،
 وَقَدْ بَارَكَ عَلَيْهِ سَبْعُونَ نَبِيًّا . (2) 3341. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: الإمام عليّ عليه السلام: الْعَسَلُ فِيهِ شِفَاءٌ . (3) 3342. پیامبر خدا
 صلى الله عليه وآله: عنه عليه السلام: مَا اسْتَشْفَى الْمَرِيضُ بِمِثْلِ شُرْبِ الْعَسَلِ . (4) 3343. الدرّ المنثور (_ به نقل از آنس بن مالک و
 بُرَيْدَه _) عنه عليه السلام: الْعَسَلُ شِفَاءٌ مِنْ كُلِّ دَاءٍ وَلَا دَاءَ فِيهِ؛ يُعْلَى الْبَلْغَمَ وَيَجْلُو الْقَلْبَ . (5) 3344. رسول الله صلى الله عليه وآله: عنه
 عليه السلام: لَعَقُ الْعَسَلِ شِفَاءٌ مِنْ كُلِّ دَاءٍ، قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ: «يَخْرُجُ مِنْ بُطُونِهَا شَرَابٌ مُخْتَلِفٌ أَلْوَنُهُ فِيهِ شِفَاءٌ لِلنَّاسِ» (6) وَهُوَ مَعَ
 قِرَاءَةِ الْقُرْآنِ وَمَضْغِ اللَّبَانِ يُذِيبُ الْبَلْغَمَ . (7) 3345. عنه صلى الله عليه وآله: الإمام الصادق عليه السلام: مَا اسْتَشْفَى النَّاسُ بِمِثْلِ الْعَسَلِ .
 (8) .

- 1- .كنز العمال، ج 10، ص 44، ح 28279 نقلاً عن أبي الشيخ وأبي نعيم في الطبّ عن أبي هريره.
- 2- .مكارم الأخلاق، ج 1، ص 359، ح 1173 عن الإمام الرضا عليه السلام، الدعوات، ص 151، ح 406، بحار الأنوار، ج 66، ص 294، ح 18.
- 3- .المحاسن، ج 2، ص 300، ح 1991 عن إسماعيل بن جعفر عن أبيه، دعائم الإسلام، ج 2، ص 148، ح 526 عن الإمام الصادق عليه السلام وفيه «قال الله عز وجل: فيه شفاء للناس»، بحار الأنوار، ج 66، ص 291، ح 6.
- 4- .دعائم الإسلام، ج 2، ص 148، ح 526، الكافي، ج 6، ص 332، ح 5، كتاب من لا يحضره الفقيه، ج 3، ص 351، ح 4235 كلاهما عن موسى بن بكر عن الإمام الكاظم عليه السلام وليس فيهما «شرب»، المحاسن، ج 2، ص 300، ح 1993 عن ابن سنان وأبي البختری عن الإمام الصادق عليه السلام، بحار الأنوار، ج 66، ص 292، ح 8.
- 5- .مكارم الأخلاق، ج 1، ص 359، ح 1172، بحار الأنوار، ج 66، ص 294، ح 18.
- 6- .النحل: 69.
- 7- .الكافي، ج 6، ص 332، ح 2، المحاسن، ج 2، ص 299، ح 1989 كلاهما عن محمد بن مسلم عن الإمام الصادق عليه السلام ، الخصال، ص 623، ح 2 عن أبي بصير ومحمد بن مسلم عن الإمام الصادق عن آبائه عنه عليهم السلام، مكارم الأخلاق، ج 1، ص 357، ح 1163 عن الإمام الصادق عليه السلام وليس فيه من «وهو مع قراءة القرآن...»، بحار الأنوار، ج 66، ص 291، ح 4.
- 8- .الكافي، ج 6، ص 332، ح 1، المحاسن، ج 2، ص 300، ح 1994 كلاهما عن محمد بن سوجه، مكارم الأخلاق، ج 1، ص 358، ح 1165 وفيه «لعق العسل»، بحار الأنوار، ج 66، ص 290، ح 2.

3346. الإمام الحسن عليه السلام: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: نزد من ، برای زن تازه زا ، درمانی همانند خرما و برای بیمار ، درمانی همانند عسل ، وجود ندارد . 3347. الأملی للصدوق عن ابن عَبَّاسٍ: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: خداوند عز و جل برکت را در عسل قرار داده است . درمان دردها ، در آن است و هفتاد پیامبر ، دوام سودمندی آن را از خداوند خواسته اند . 3348. رسول الله صلی الله علیه و آله: امام علی علیه السلام: در آن است . 3344. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: امام علی علیه السلام: بیمار ، به چیزی همانند خوردن عسل ، درمان نجسته است . (1) 3345. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: امام علی علیه السلام: عسل ، شفای هر بیماری است و بیماری ای هم در آن نیست ؛ بلغم را کم می کند و دل را جلا می دهد . 3346. امام حسن علیه السلام: امام علی علیه السلام: لیسیدن عسل ، شفای هر درد است . خداوند عز و جلفرموده است : (از درون [شکم] آن (زنبور) ، شهدی که به رنگ های گوناگون است ، بیرون می آید . در آن ، برای مردم ، درمانی است) . آن ، همراه با قرائت قرآن و جویدن کُتْمُر ، بلغم را از بین می برد . (2) 3347. الأملی ، صدوق (_ به نقل از ابن عَبَّاس _) امام صادق علیه السلام: مردم به چیزی همانند عسل ، درمان نجسته اند . .

-
- 1- در الکافی و کتاب من لا یحضره الفقیه ، از امام کاظم علیه السلام و با این تفاوت که در آنها ، واژه «خوردن» نیامده است .
 - 2- در مکارم الأخلاق ، از امام صادق علیه السلام و با این تفاوت که ، ذیل حدیث ، نیامده است .

3348. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: الإمام الكاظم عليه السلام: العَسَلُ شِفَاءٌ مِنْ كُلِّ دَاءٍ إِذَا أَخَذْتَهُ مِنْ شَهْدِهِ . (1) 40 / 2 خَوَاصُّ العَسَلِ 3351. صحيح البخارى عن أبى سَعِيدِ الخُدْرِيِّ: رسول الله صلى الله عليه وآله: ما طُلِبَ الدَّوَاءُ بِشَيْءٍ أَفْضَلَ مِنْ شَرِبِهِ عَسَلٍ . (2) 3352. صحيح البخارى عن عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي لَيْلَى: عنه صلى الله عليه وآله: نِعَمَ الشَّرَابِ العَسَلُ؛ يَرَعَى القَلْبَ، وَيَذْهَبُ بَرْدَ الصَّدْرِ . (3) 3349. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله (_ در وصف امامان از نسل على عليه السلام _) عنه صلى الله عليه وآله: العَسَلُ شِفَاءٌ؛ يَطْرُدُ الرِّيحَ وَالْحُمَى . (4) 3350. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: عنه صلى الله عليه وآله: إِنَّ يَكُنْ فِي شَيْءٍ شِفَاءً، فَفِي شَرْطِهِ حَبَّامٍ أَوْ [فِي] شَرِبِهِ عَسَلٍ . (5) 3351. صحيح البخارى (_ به نقل از ابو سعيد خُدري _) عنه صلى الله عليه وآله: ما تَدَاوَتِ العَرَبُ بِشَيْءٍ أَفْضَلَ مِنْ مَصَّهُ حَبَّامٍ، أَوْ شَرِبَهُ عَسَلٍ . (6) 3352. صحيح البخارى (_ به نقل از عبد الرحمان بن ابى لیلی _) عنه صلى الله عليه وآله: إِنَّ كَانَ فِي شَيْءٍ مِنْ أَدْوِيَّتِكُمْ خَيْرٌ فَفِي شَرِبِهِ عَسَلٍ، أَوْ شَرْطِهِ مِحْجَمٍ، أَوْ لَدَعِهِ مِنْ نَارٍ، وَمَا أَحَبُّ أَنْ أَكْتُوِي . (7) .

- 1- .المحاسن، ج 2، ص 300، ح 1992، بحار الأنوار، ج 66، ص 292، ح 7.
- 2- .كنز العمال، ج 10، ص 20، ح 28168 نقلاً عن أبي نعيم في الطب عن عائشه.
- 3- .مكارم الأخلاق، ج 1، ص 358، ح 1168، طب النبي صلى الله عليه وآله، ص 7، بحار الأنوار، ج 62، ص 295؛ الفردوس، ج 4، ص 265، ح 6780 عن عائشه وفيه «بوحر» بدل «برد».
- 4- .جامع الأحاديث للقمي، ص 101، بحار الأنوار، ج 66، ص 294، ح 19 نقلاً عن الإمامه والتبصره عن إسماعيل بن موسى بن جعفر عن أبيه عن آبائه عليهم السلام صلى الله عليه وآله .
- 5- .عيون أخبار الرضا عليه السلام، ج 2، ص 35، ح 83 عن أحمد بن عامر الطائي عن الإمام الرضا عن آبائه عليهم السلام، مكارم الأخلاق، ج 1، ص 359، ح 1170، الدعوات، ص 151، ح 400، بحار الأنوار، ج 66، ص 290، ح 3.
- 6- .المصنّف لعبد الرزّاق، ج 11، ص 30، ح 19819 .
- 7- .صحيح البخارى، ج 5، ص 2157، ح 5375، مسند ابن حنبل، ج 5، ص 109، ح 14707، السنن الكبرى، ج 9، ص 573، ح 19542 كلّها عن جابر، المصنّف لابن أبي شيبة، ج 5، ص 460، ح 8 عن يزيد بن أبي حبيب عن رجل من الأنصار وكلّها نحوه، كنز العمال، ج 10، ص 21، ح 28172.

3353. رسول الله صلى الله عليه وآله: امام كاظم عليه السلام: عسل، درمان هر درد است، اگر که آن را از شهدش جدا کنی. 40 / 2 خواص عسل 3354. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: به چیزی برتر از یک شربت عسل، درمان جسته نشده است. 3355. رسول الله صلى الله عليه وآله: پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: عسل، چه خوب نوشیدنی ای است! قلب را مراقبت می کند و سردی سینه را از میان می برد. (1) 3356. عنه صلى الله عليه وآله (_ لِعَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَام _) پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: عسل، شفایی است که باد و تب را دور می کند. 3357. الإمام الحسين عليه السلام: پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: اگر در چیزی درمانی باشد، در بیشتر حجامتگر و [در] نوشیدنی ای از عسل است. 3355. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: پیامبر خدا صلى الله عليه وآله و آله: تازیان، به چیزی بهتر از مکش حجامتگر یا نوشیدنی ای از عسل، درمان نکرده اند. 3356. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله (_ به علی علیه السلام _) پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: اگر در چیزی از این داروهایتان خیری باشد، در نوشیدنی ای از عسل، یا بیشتر حجامتگر و یا گزشی از آتش است و البته من، داغ کردن را دوست ندارم.

1- در الفردوس، به جای «سردی سینه را از میان می برد»، عبارت «کینه و حالت دل چرکینی را از میان می برد» آمده است.

3357. امام حسين عليه السلام: عنه صلى الله عليه وآله: الشفاء في ثلاثه: شربه عسل، وشرطه محجم، وكتبه نار، وأنهى أمتي عن الكي. (1) 3358. رسول الله صلى الله عليه وآله (لعلي عليه السلام) المعجم الأوسط عن السائب بن يزيد: إن رسول الله صلى الله عليه وآله أمر بالحجامه، وقال:

ما نزع الناس نزعاً خيراً (2) منه أو شربه من عسل. (3) 3359. رسول الله صلى الله عليه وآله: تاريخ دمشق عن عامر بن مالك: بعثت إلى النبي صلى الله عليه وآله من وعكبي بي ألتمس منه دواءً وشفاءً، فبعثت إليّ بعكك من عسل. (4) 3360. تاريخ دمشق عن زيد بن أرقم: تاريخ دمشق عن عبد الله بن بريده: حدثني عمّ عامر بن الطفيل العامريّ أنّ عامر بن الطفيل أهدى إلى رسول الله صلى الله عليه وآله فرساً، وكتب إليه عامر: إنه قد ظهرت بي ديبلة، فابعث إليّ دواءً من عندك.

قال: فردّ النبي صلى الله عليه وآله الفرس لأنّه لم يكن أسلم، وأهدى إليه عكك من عسل، وقال: تداو بها. (5) 3358. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله (به علی علیه السلام) الإمام الباقر عليه السلام: طبّ العرب في سبعة: شرطه الحجامه، والحقنه، والحمام، والسعوط، والقيء، وشربه عسل وأخبر الدواء الكي، ورُبّما يزداد فيه النوره. (6).

- 1- صحيح البخاري، ج 5، ص 2151، ح 5356 عن ابن عباس، تاريخ دمشق، ج 59، ص 16، ح 12221 عن معاوية بن حديج وفي صدره «إن كان في شيء شفاء...» وفي ذيله «وما أحبّ أن أكتوي»، كنز العمال، ج 10، ص 21، ح 28171؛ عوالي اللالكلي، ج 1، ص 175، ح 213، بحار الأنوار، ج 62، ص 135 نقلاً عن الخطابي في كتاب أعلام الحديث.
- 2- في المصدر «خير» والصحيح ما أثبتناه.
- 3- المعجم الأوسط، ج 8، ص 53، ح 7944.
- 4- تاريخ دمشق، ج 26، ص 98، الإصابه، ج 3، ص 485 وليس فيه «وشفاء»، أسد الغابه، ج 3، ص 138 نحوه، كنز العمال، ج 10، ص 87، ح 28475.
- 5- تاريخ دمشق، ج 26، ص 99، ح 5506، أسد الغابه، ج 6، ص 362، الإصابه، ج 5، ص 133 نحوه وليس فيه «وقال: تداوى بها»، كنز العمال، ج 5، ص 822، ح 14483.
- 6- طبّ الأئمه لابني بسطام، ص 55، بحار الأنوار، ج 62، ص 118، ح 35.

3359. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: درمان، در سه چیز است: نوشیدنی ای از غسل، بیشتر حجامتگر، و گزشتی از آتش. اما من، امت خویش را از داغ کردن، باز می دارم. 3360. تاریخ دمشق (به نقل از زید بن ارقم) المعجم الأوسط_ به نقل از سائب بن یزید: پیامبر خدا به حجامت، امر کرد و فرمود: «مردم به هیچ چیزی بهتر از این یا نوشیدن غسل نگراییده اند». 3361. رسول الله صلی الله علیه و آله: تاریخ دمشق_ به نقل از عامر بن مالک: به سبب تبی که داشتم، کسی را نزد پیامبر صلی الله علیه و آله فرستادم و از ایشان دارو و درمانی جستم. ایشان برایم ظرفی غسل فرستاد. 3362. رسول الله صلی الله علیه و آله: تاریخ دمشق_ به نقل از عبد الله بن بریده: عموی عامر بن طفیل برایم نقل کرد که عامر بن طفیل، به پیامبر خدا اسبی هدیه داد. عامر، همچنین برای ایشان نوشت: «در من دُبيله ای پدید (1) آمده است. از جانب خویش، برایم دارویی بفرست».

پیامبر صلی الله علیه و آله، از آن روی که عامر، هنوز اسلام نیاورده بود، اسب را برگرداند. همچنین خیکی از غسل به وی اهدا کرد و فرمود: «با این، درمان کن». 3363. عنه صلی الله علیه و آله (_ فِي وَصِيَّتِهِ لِأَبِي ذَرٍّ) امام باقر علیه السلام: طَبَّ عَرَبٍ، در هفت چیز است: بیشتر حجامتگر، شیاف، حَمَام، انقیه، قی کردن، نوشیدن قدری غسل، و آخرین درمان هم داغ کردن است و شاید نوره را هم بدان بیافزایند . .

1- وَرَمَ كِلَانَ مَدَوَّرٍ. آبله بزرگ و سیاه که برآید. نزد پزشکان، هر وَرَمَ عَارِضِي را _ اگر در اندرون آن، موضعی باشد که ماده در آن جمع شود _ دُبيله گویند (لغت نامه دهخدا).

3361. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: الإمام الكاظم عليه السلام: مَنْ تَغَيَّرَ عَلَيْهِ مَاءُ الظَّهْرِ، فَإِنَّهُ يَنْفَعُ لَهُ اللَّبَنُ الحَلِيبُ، وَالْعَسَلُ. (1) 3362. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: الكافي عن حمزه بن الطيار عن الإمام الكاظم عليه السلام: ما تداوى النَّاسُ بِشَيْءٍ خَيْرٍ مِنْ مَصِّهِ دَمٍ، أَوْ مُزَعِهِ عَسَلٍ.

قال: قُلْتُ: جُعِلْتُ فِدَاكَ! ما المَزْعَةُ عَسَلٍ؟

قال: لَعَقَةُ عَسَلٍ. (2) 3363. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله (_ در سفارش به ابو ذر _) الفقه المنسوب للإمام الرضا عليه السلام: قال العالم عليه السلام: في العَسَلِ لِشِفَاءٍ مِنْ كُلِّ دَاءٍ. مَنْ لَعَقَ لَعَقَةً عَسَلٍ عَلَى الرَّبِيقِ يَقَطَعُ البَلْغَمَ، وَيَحْسِمُ الصُّفْرَةَ، وَيَمْنَعُ المِرَّةَ السَّودَاءَ، وَيُصَدِّقِي الذَّهْنَ، وَيُجَوِّدُ الحِفْظَ إِذَا كَانَ مَعَ اللَّبَانِ الذَّكْرِ. (3) 3364. رسول الله صلی الله علیه و آله (_ في صِدْفِهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ _) الإمام الرضا عليه السلام: مَنْ أَرَادَ دَفْعَ الزُّكَّامِ فِي الشِّتَاءِ أَجْمَعَ، فَلْيَأْكُلْ كُلَّ يَوْمٍ ثَلَاثَ لَقَمٍ شَهْدٍ. (4) 3365. الإمام الهادي عليه السلام: لَمَّا سَأَلَ عَنِ الحُمَّى الغَيْبِ الغَالِيَةِ: يُؤَخِّذُ العَسَلُ وَالشُّونِيزُ، وَيُلْعَقُ مِنْهُ ثَلَاثَ لَعَقَاتٍ؛ فَإِنَّهَا تَنْقَلِعُ، وَهُمَا المُبَارَكَانِ، قَالَ اللهُ تَعَالَى فِي العَسَلِ: «يَخْرُجُ مِنْ بَطُونِهَا شَرَابٌ مُخْتَلِفٌ أَلْوَنُهُ فِيهِ شِفَاءٌ لِلنَّاسِ». (5).

- 1- الكافي، ج 6، ص 337، ح 8، المحاسن، ج 2، ص 293، ح 1962، مكارم الأخلاق، ج 1، ص 358، ح 1164 وفيه «الحليب بالعسل»، بحار الأنوار، ج 66، ص 290، ح 2.
- 2- الكافي، ج 8، ص 194، ح 231، بحار الأنوار، ج 62، ص 163، ح 8.
- 3- الفقه المنسوب للإمام الرضا عليه السلام، ص 346، بحار الأنوار، ج 66، ص 293، ح 16.
- 4- طب الإمام الرضا عليه السلام، ص 37، بحار الأنوار، ج 62، ص 324.
- 5- طب الأئمة لابني بسطام، ص 51 عن أبي جعفر، بحار الأنوار، ج 62، ص 100، ح 23.

3366. رسول الله صلى الله عليه وآله (_ لِعَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَام_) امام كاظم عليه السلام: هر كس آب كمرش بر وی دیگرگون شود، شیر تازه همراه با عسل برایش سودمند است. 3367. عنه صلى الله عليه وآله (_ لِعَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَام_) الكافی_ به نقل از حمزه بن طیار، از امام كاظم عليه السلام: «مردم به هیچ چیزی بهتر از مَكشِ خون یا مُزعه عسل، درمان نکرده اند» .

گفتم: فدایت شوم! مُزعه عسل چیست؟

فرمود: «یک انگشت لیسیدن از آن». 3368. الأُمالی للطوسی عن جابر بن عبدِ اللهِ الأنصاريّ الفقه المنسوب للإمام الرضا عليه السلام: امام رضا عليه السلام فرمود: «در عسل، درمان هر دردی است. هر کس ناشتا یک انگشت از آن را بلیسد، این عسل، بلغم [وی] را پایان می دهد، صفرا را فرو می نشاند، تلخه سیاه (زرداب) را مانع می شود، ذهن را صفا می بخشد و اگر که همراه با کُنْدُر خورده شود، حافظه را نکو می سازد». 3364. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله (_ درباره علی عليه السلام_) امام رضا عليه السلام: هر که می خواهد در همه زمستان از سرما خوردگی دور بماند، هر روز، سه لقمه شهد بخورد. 3365. امام علی عليه السلام: امام هادی عليه السلام_ هنگامی که درباره تبِ پیوسته یک روز در میان از ایشان پرسیدند: قدری عسل و شونیز (سیاه دانه)، برداشته و سه لیسه انگشت از آن خورده شود. در این صورت، تب، ریشه کن خواهد شد، و این هر دو، مبارک هستند. خداوند متعال، درباره عسل فرموده است: (از درونِ [شکم] آن (زنبور)، شهدی که به رنگ های گوناگون است، بیرون می آید. در آن، برای مردم، درمانی است) . .

3366. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله (_ به علی علیه السلام _) عنه علیه السلام : خَيْرُ الْأَشْيَاءِ لِحَمَى الرَّبِيعِ أَنْ يُؤْكَلَ فِي يَوْمِهَا الْفَالْوَدَجُ الْمَعْمُولُ بِالْعَسَلِ وَيُكْثَرَ زَعْفَرَانُهُ ، وَلَا - يُؤْكَلَ فِي يَوْمِهَا غَيْرُهُ . (1) راجع: ج 1 : ص 94 _ 96 ، ح 86 _ 88 . ج 1 ، ص 252 (ما يورث الحفظ / العسل). وص 256 (ما ينفع لدفع النسيان). ج 1 ، ص 430 (ما يَنْفَعُ لِعِلَاجِ بَعْضِ أَوْجَاعِ الْبَطْنِ / الْعَسَلِ وَالشُّونِيزِ). ج 1 ، ص 448 (ما ينفع لعلاج رِيَا حِ الْبَطْنِ / الْحَبَّةِ السُّودَاءِ). ج 1 : ص 568 (ما ينفع لوجع الخاصره).

1- . طَبِّ الْأَيْمَةِ لِابْنِي بَسْطَامٍ ، ص 51 عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ، بَحَارِ الْأَنْوَارِ ، ج 62 ، ص 100 ، ح 24.

3368. الأُمالي، طوسی (_ به نقل از جابر بن عبد اللّٰه انصاری _) امام هادی علیه السلام: بهترین چیز برای تبِ رِبع (1) آن است که در روز غلبه تب، فالوده ای که با عسل ساخته شده و زعفران فراوانی دارد، خورده شود و در آن روز، چیزی دیگر خورده نشود. ر. ک: ج: 1، ص 95 _ 97، ح 86 _ 88. ج 1، ص 253 (آنچه حافظه را تقویت می کند / عسل). ج 1، ص 257 (آنچه برای پیشگیری از فراموشی، سودمند است). ج 1، ص 431 (آنچه برای برخی دردهای شکم، سودمند است / عسل و شونیز). ج 1، ص 449 (آنچه برای درمان بادهای شکم، سودمند است / سیاه دانه). ج 1، ص 569 (آنچه برای درد پهلو، سودمند است).

الفصل الحادى والأربعون : العنب 41 / 1 دَوْرُ الْعِنَبِ فِي ذَهَابِ الْهَمِّ 3373. الإمام عليّ عليه السلام : الإمام الصادق عليه السلام : لَمَّا حَسَرَ الْمَاءَ عَنِ عِظَامِ الْمَوْتَى ، فَرَأَى ذَلِكَ نُوحًا عَلَيْهِ السَّلَامُ مَجْزَعًا جَزَعًا شَدِيدًا وَاعْتَمَّ لِذَلِكَ .

فَأَوْحَى اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ إِلَيْهِ : هَذَا عَمَلُكَ بِنَفْسِكَ ، أَنْتَ دَعَوْتَ عَلَيْهِمْ !

فَقَالَ : يَا رَبِّ ، إِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ .

فَأَوْحَى اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ إِلَيْهِ أَنْ كُلِّ الْعِنَبِ الْأَسْوَدَ لِيَذْهَبَ غَمُّكَ . (1) 3374. مسند ابن حنبل عن أمِّ سَلَمَةَ : عَنْهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ : شَكَأ نَبِيٌّ مِنَ الْأَنْبِيَاءِ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ، فَأَمَرَهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ بِأَكْلِ الْعِنَبِ . (2) 3375. تاريخ دمشق عن أبي ذرٍّ : عَنْهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ : إِنَّ نُوحًا شَكَأَ إِلَى اللَّهِ الْغَمَّ ، فَأَوْحَى اللَّهُ إِلَيْهِ :

كُلِّ الْعِنَبِ الْأَسْوَدَ ؛ فَإِنَّهُ يَذْهَبُ بِالْغَمِّ . (3) .

1- .الكافي ، ج 6 ، ص 350 ، ح 2 ، المحاسن ، ج 2 ، ص 363 ، ح 2264 وليس فيه من «فأوحى الله» إلى «أتوب إليك» وكلاهما عن موسى بن العلاء ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 149 ، ح 11 .

2- .الكافي ، ج 6 ، ص 351 ، ح 4 ، المحاسن ، ج 2 ، ص 362 ، ح 2262 ، مكارم الأخلاق ، ج 1 ، ص 377 ، ح 1256 ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 149 ، ح 9 .

3- .مكارم الأخلاق ، ج 1 ، ص 377 ، ح 1255 ، المحاسن ، ج 2 ، ص 363 ، ح 2263 عن فرات بن أحنف وليس فيه «الأسود» ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 149 ، ح 10 .

فصل چهل و یکم: انگور

41 / 1 تأثیر انگور در از میان رفتن اندوه

فصل چهل و یکم: انگور 41 / 1 تأثیر انگور در از میان رفتن اندوه 3372. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: امام صادق علیه السلام: هنگامی که آب فرو نشست و استخوان های مردگان ، پدیدار شد ، نوح ، این را بدید و بدین سبب ، بسیار آشفته و اندوهگین شد . سپس خداوند عز و جل به او وحی کرد : «این ، کاری است که خود با خویش کرده ای! تو خود ، آنان را نفرین کردی!» .

گفت : پروردگارا! من از تو آمرزش می طلبم و به درگاه تو ، توبه می کنم.

سپس خداوند عز و جل به او وحی فرستاد : «انگور سیاه بخور تا اندوهت از میان برود (1)» . 3373. امام علی علیه السلام: امام صادق علیه السلام: پیامبری از پیامبران ، به درگاه خداوند عز و جل از اندوه ، شکایت برد . خداوند عز و جل او را به خوردن انگور ، امر فرمود . 3374. مسند ابن حنبل (_ به نقل از ام سلمه _) امام صادق علیه السلام: نوح ، از اندوه ، به درگاه خداوند ، شکایت برد . خداوند به او چنین وحی فرستاد : «انگور سیاه بخور ؛ چرا که اندوه را می برد» . (2)

1- در المحاسن ، بخشی از وسط حدیث ، نیامده است.

2- در المحاسن ، واژه «سیاه» نیامده است .

41 / 2 أَدْبُ أَكَلِ الْعِنَبِ 3377. عنه صلى الله عليه وآله : رسول الله صلى الله عليه وآله : كَلَّوا الْعِنَبَ حَبَّةً حَبَّةً ؛ فَإِنَّهُ أَهْدَأُ وَأَمْرًا .
(1) 3378. المعجم الأوسط عن أبي بَرزَةَ : مكارم الأخلاق : كان [النَّبِيُّ صلى الله عليه وآله] رُبَّمَا أَكَلَ الْعِنَبَ حَبَّةً حَبَّةً ، وكان صلى الله عليه وآله رُبَّمَا أَكَلَهُ حَرَطًا حَتَّى تُرَى رُؤَالٌ (2) عَلَى لِحْيَتِهِ كَتَحَدَّرِ اللَّوْلُؤُ .

وَالرُّؤَالُ : الماء الَّذِي يَخْرُجُ مِنْ تَحْتِ الْقَشْرِ . (3) 3379. رسول الله صلى الله عليه وآله : الكافي عن عيسى بن عبد الرحمن عن أبيه : دَخَلَ ابْنُ عَكَّاشَةَ بْنِ مِحْصَنِ الْأَسَدِيِّ عَلَى أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَكَانَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَائِمًا عِنْدَهُ ، فَقَدَّمَ إِلَيْهِ عِنَبًا ، فَقَالَ :

حَبَّةً حَبَّةً يَأْكُلُهُ الشَّيْخُ الْكَبِيرُ وَالصَّبِيُّ الصَّغِيرُ ، وَثَلَاثَةٌ وَأَرْبَعَةٌ يَأْكُلُهُ مَنْ يَظُنُّ أَنَّهُ لَا يَشْبَعُ ، وَكُلُّهُ حَبَّتَيْنِ حَبَّتَيْنِ ؛ فَإِنَّهُ يُسْتَحَبُّ . (4) .

1- . عيون أخبار الرضا عليه السلام ، ج 2 ، ص 35 ، ح 82 عن أحمد بن عامر الطائي عن الإمام الرضا عن آبائه عليهم السلام ، مكارم الأخلاق ، ج 1 ، ص 378 ، ح 1260 ، الدعوات ، ص 148 ، ح 388 ، المحاسن ، ج 2 ، ص 362 ، ح 2261 عن عبد الله بن سنان عن الإمام الصادق عليه السلام في صدره «إذا أكلتم العنب فكلوه...» ، طب النبي صلى الله عليه وآله ، ص 8 وليس فيه «وأمرًا» ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 123 ، ح 15 ؛ الفردوس ، ج 3 ، ص 243 ، ح 4715 عن الإمام علي عليه السلام .

2- . في بحار الأنوار : «حتي نرى رواله» وهو المناسب للسياق.

3- . مكارم الأخلاق ، ج 1 ، ص 72 ، ح 99 ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 119 ، ح 10 .

4- . الكافي ، ج 1 ، ص 476 ، ح 1 و ج 6 ، ص 351 ، ح 6 عن عيسى بن عبد الرحمن عن أبيه عن جدّه وليس فيه «وكان أبو عبد الله عليه السلام قائمًا عنده» ، الخرائج والجرائح ، ج 1 ، ص 286 ، ح 20 ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 119 ، ح 9 نقلًا عن المحاسن .

41 / 2 آداب خوردن انگور

41 / 2 آداب خوردن انگور 3377. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: انگور، را دانه دانه بخورید؛ چرا که گواراتر و خوش تر است. (1) 3378. المعجم الأوسط (به نقل از ابو برزه _) مکارم الأخلاق: پیامبر صلی الله علیه و آله، گاه، انگور را دانه دانه می خورد و گاه خوشه را به دهان می برد و دانه ها را در دهان فرو می ریخت تا جایی که قطره های آب، به سان دانه ای مروارید، بر ریش ایشان می غلتید. 3379. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: الکافی _ به نقل از عیسی بن عبد الرحمان، از پدرش: ابن عکاشه بن مُحصن اسدی، بر امام باقر علیه السلام وارد شد، در حالی که امام صادق علیه السلام نیز در حضور ایشان ایستاده بود.

امام باقر علیه السلام، انگوری پیش او نهاد و فرمود: «انگور را پیر کهن سال و کودک خردسال، دانه دانه می خورند و کسانی که گمان می کنند سیر نخواهند شد، سه دانه سه دانه و چهار دانه چهار دانه می خورند؛ اما تو، دو دانه دو دانه بخور، که همین مستحب است». بیانیه نظر می رسد که اختلاف احادیث در چگونگی خوردن انگور، ناظر به اختلاف در اندازه دانه های آن است. بنا بر این، معیار کلی در خوردن انگور، رعایت مقداری است که مانع گوارایی و هضم آن نگردد، چنان که حدیث نبوی شریف، بر این حکمت، تأکید ورزیده است.

1- در المحاسن از امام صادق علیه السلام و با این تفاوت که در آغاز حدیث، چنین آمده است: «اگر خواستید انگور بخورید...».

الفصل الثاني والأربعون : العُنَابُ 3383. السنن الكبرى عن ابن عَبَّاسٍ : رسول الله صلى الله عليه وآله : العُنَابُ يَذْهَبُ بِالحُمَى .
 (1) 3381. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله (_ به ابو سعید خَدْرِي كه از تهی دستى خود ، به ايشان) مكارم الأخلاق عن أبى الحُصَيْنِ :
 كَانَتْ عَيْنِي قَدْ اَبْيَضَّتْ وَلَمْ أَكُنْ اُبْصِرُ شَيْئًا ، فَرَأَيْتُ اَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي الْمَنَامِ قُلْتُ : يَا سَيِّدِي ، عَيْنِي قَدْ آلَتْ اِلَى مَا تَرَى . فَقَالَ :

خُذِ الْعُنَابَ فَدَقَّهُ وَاکْتَجِلْ بِهِ .

فَأَخَذْتُهُ وَدَقَقْتُهُ بِنَوَاهُ وَكَحَلْتُهَا بِهِ ، فَانْجَلَتْ عَن عَيْنِي الظُّلْمَةُ ، وَنَظَرْتُ أَنَا اِلَيْهَا فَإِذَا هِيَ صَحِيحٌ { -1- } هـ . 3382. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله و
 آله (_ در پاسخ ابو ذر كه گفت : من ، شما اهل بيت را دوست) الإمام الصادق عليه السلام : فَضَّلُ الْعُنَابَ عَلَى الْفَاكِهَةِ ، كَفَضَلْنَا عَلَى
 سَائِرِ النَّاسِ . (2) .

1- . طَبَّ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ ، ص 9 ، مكارم الأخلاق ، ج 1 ، ص 380 ، ح 1273 عن الإمام عليّ عليه السلام ، بحار الأنوار ، ج 62 ، ص 232 ، ح 1 .

2- . مكارم الأخلاق ، ج 1 ، ص 380 ، ح 1274 ، بحار الأنوار ، ج 62 ، ص 232 ، ح 2 .

فصل چهل و دوم : عُنَاب

فصل چهل و دوم: عُنَاب.3384. المعجم الكبير عن عَنَمَةَ الْجُهَنِيِّ: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :عُنَاب 1 ، تب را می برد .3385. رسول الله صلی الله علیه و آله : مکارم الأخلاق_ به نقل از ابو الحُصَین: چشمانم سفید شده بود و چیزی نمی دیدم . امیر مؤمنان را در خواب دیدم و گفتم : سرورم ! چشمانم به وضعی که می بینی ، درآمده است .

فرمود : «عُنَاب را نرم کن و با آن ، سرمه بکش» .

من ، عُنَاب را همراه با هسته اش نرم کردم و با آن ، سرمه کشیدم و در پی آن ، تاریکی از چشمانم رخت بریست و دیدم که چشمانم سالم است .3384. المعجم الكبير (_ به نقل از عَنَمَةَ جُهَنِيِّ _) امام صادق علیه السلام : برتری عُنَاب بر دیگر میوه ها ، به سان برتری ما بر دیگر مردمان است .

الفصل الثالث والأربعون : الغبراء 3386. رسول الله صلى الله عليه وآله (_ لَمَّا نَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ : { Q } «أَلَا بِذِكْرِ الْإِمَامِ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: دَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ عَلِيٌّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَهُوَ مَحْمُومٌ، فَأَمَرَهُ بِأَكْلِ الْغُبَيْرِ . (1) 3387. الإمام الصادق عليه السلام (_ فِي قَوْلِهِ تَعَالَى : { Q } «الَّذِينَ آمَنُوا وَتَطْمَ») الإمام الصادق عليه السلام : الْغُبَيْرُ لَحْمُهُ يُنْبِتُ اللَّحْمَ ، وَعَظْمُهُ يُنْبِتُ الْعَظْمَ ، وَجِلْدُهُ يُنْبِتُ الْجِلْدَ ، وَمَعَ ذَلِكَ ؛ فَإِنَّهُ يُسَخِّنُ الْكُلَيْتَيْنِ ، وَيَدْبِغُ الْمَعِدَةَ ، وَهُوَ أَمَانٌ مِنَ الْبَوَاسِيرِ وَالتَّقْتِيرِ (2) ، وَيَقْوِي السَّاقَيْنِ ، وَيَقْمَعُ عِرْقَ الْجُدَامِ . (3) .

-
- 1- عيون أخبار الرضا عليه السلام ، ج 2 ، ص 43 ، ح 152 عن أحمد بن عامر الطائي ، صحيفه الإمام الرضا عليه السلام ، ص 252 ، ح 175 ، مكارم الأخلاق ، ج 1 ، ص 381 ، ح 1276 كلّها عن الإمام الرضا عن آبائه عليهم السلام ، الدعوات ، ص 157 ، ح 431 ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 188 ، ح 1 .
- 2- في مكارم الأخلاق والوفاء : «التقطير» بدل «التقتير» . والتقطير : أن لا يستمسك بوله (الوفاء ، ج 19 ، ص 411) .
- 3- الكافي ، ج 6 ، ص 361 ، ح 1 ، مكارم الأخلاق ، ج 1 ، ص 381 ، ح 1277 كلاهما عن ابن بكير ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 188 ، ح 2 .

فصل چهل و سوم : سِنَجِد

فصل چهل و سوم: سِنَجِد 3389. رسول الله صلى الله عليه و آله: امام حسين عليه السلام: پیامبر خدا بر علی بن ابی طالب علیه السلام وارد شد، در حالی که وی تب داشت. پیامبر صلى الله عليه و آله او را به خوردن سنجید، سفارش کرد. 3390. عنه صلى الله عليه و آله: امام صادق علیه السلام: سنجید، گوشش گوشت می رویاند، استخوانش استخوان را رشد می دهد و پوستش پوست را می پرورد. علاوه بر این، سنجید، کلیه ها را گرم می کند، معده را پاک می سازد، مایه ایمنی از بواسیر و تقطیر البول (1) است، ساق پا را قوی می کند و رگ جذام را به کلی قطع می نماید.

1- در مکارم الأخلاق و الوافی به جای «تقتیر (تضییق)»، «تقطیر (قطره قطره آمدن بی اراده ادرار)»، آمده است و ما این را برگزیدیم.

الفصل الرابع والأربعون : الفِجْلُ 3387. امام صادق عليه السلام (_ درباره آیه : { Q } «كسانی كه ایمان آورده اند و دل) الإمام الصادق عليه السلام : الفِجْلُ أَصْلُهُ يَقَطَعُ الْبَلْغَمَ ، وَلُبُّهُ يَهْضِمُ ، وَوَرَقُهُ يَحْدِرُ الْبَوْلَ حَدْرًا . (1) 3388. بحار الأنوار (_ به نقل از آنس بن مالك _) الكافي عن حنان : سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَكُنْتُ مَعَهُ عَلَى الْمَائِدَةِ فَنَآوَلَنِي فِجْلَةً ، وَقَالَ :

يا حنانُ ، كُلِّ الْفِجْلِ ؛ فَإِنَّ فِيهِ ثَلَاثَ خِصَالٍ : وَرَقُهُ يَطْرُدُ الرِّيَّاحَ ، وَلُبُّهُ يُسْرِبِلُ الْبَوْلَ ، وَأَصْلُهُ يَقَطَعُ الْبَلْغَمَ . (2) .

1- .الكافي ، ج 6 ، ص 371 ، ح 2 ، المحاسن ، ج 2 ، ص 332 ، ح 2136 كلاهما عن درست بن أبي منصور ، الأملی للطوسی ، ص 362 ، ح 758 عن النزال بن سبره عن الإمام علي عليه السلام وفيه «يهضم الطعام» بدل «لُبُّهُ يَهْضِمُ» ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 230 ، ح 2 .

2- .الكافي ، ج 6 ، ص 371 ، ح 1 ، الخصال ، ص 144 ، ح 168 ، المحاسن ، ج 2 ، ص 332 ، ح 2135 ، مكارم الأخلاق ، ج 1 ، ص 393 ، ح 1331 ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 230 ، ح 1 .

فصل چهل و چهارم : تَرْبُ

فصل چهل و چهارم: تَرْبُ 3390. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: امام صادق علیه السلام: تَرْبُ، بِيخَشْ، بلغم را از میان می برد، قسمت میانی اش هضم کننده است، و برگش ادرار آور است. 3391. رسول الله صلی الله علیه و آله: الكافي_ به نقل از حَنان: در حالی که با امام صادق علیه السلام بر سر سفره ای نشسته بودم، او تَرْبُی به دست من داد و گفت: «ای حنان! ترب بخور؛ چرا که در آن، سه ویژگی است: برگش بادها را دور می کند، قسمت میانی اش پیشاب را به جریان می اندازد (1) و بیخَش، بلغم را از میان می برد».

1- .علامه مجلسی در شرح عبارت «وَلَبَّهٌ يُسْرِلُ الْبَوْلُ؛ قسمت میانی اش پیشاب را به جریان می اندازد»، چنین می گوید: سَرَبَلُهُ، یعنی شلوار بر او پوشانند. این معنا با این جا سازگار نیست، مگر با مجازگویی و تکلفی بسیار دور. در برخی از نسخه های الکافی، به جای این واژه، «یسَهِّلُ: آسان می کند» و در برخی «یسیل: روان می کند» آمده که این دو واژه، درست ترند (بحار الأنوار، ج 66، ص 230).

الفصل الخامس والأربعون: الفرفخ 3393. رسول الله صلى الله عليه وآله: رسول الله صلى الله عليه وآله: عَلَيكُمْ بِالْفَرْخِ؛ فَهِيَ الْمَكِيْسَةُ، فَإِنَّهُ إِنْ كَانَ شَيْءٌ يَزِيدُ فِي الْعَقْلِ فَهِيَ. (1) 3394. عنه صلى الله عليه وآله: الإمام الصادق عليه السلام: وَطِئَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ الرَّمَضَاءَ (2) فَأَحْرَقَتْهُ، فَوَطِئَ عَلَى الرَّجَلِ؛ وَهِيَ الْبَقْلَةُ الْحَمَقَاءُ، فَسَدَّ كَنْ عَنهُ حَرُّ الرَّمَضَاءِ، فَدَعَا لَهَا وَكَانَ يُحِبُّهَا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَيَقُولُ: مِنْ بَقْلِهِ مَا أْبْرَكَهَا. (3) 3395. رسول الله صلى الله عليه وآله: الدعوات: كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَجَدَ حَرَارَةً، فَعَضَّ عَلَى رِجْلِهِ فَوَجَدَ لِذَلِكَ رَاحَةً.

فَقَالَ: اللَّهُمَّ بَارِكْ فِيهَا! إِنْ فِيهَا شِفَاءٌ مِنْ تِسْعَةٍ وَتِسْعِينَ دَاءً، أُبْتِيَ حَيْثُ شِتَّ. (4).

-
- 1- المحاسن، ج 2، ص 323، ح 2094 عن حماد بن زكريا، مكارم الأخلاق، ج 1، ص 390، ح 1314 وليس فيه «فهى المكيسه» و كلاهما عن الإمام الصادق عليه السلام، بحار الأنوار، ج 66، ص 234، ح 3.
 - 2- الرَّمَضَاءُ: الأرض الشديدة الحرارة (القاموس المحيط، ج 2، ص 332).
 - 3- الكافى، ج 6، ص 367، ح 2، المحاسن، ج 2، ص 323، ح 2093 وليس فيه «ويقول ..»، بحار الأنوار، ج 66، ص 234، ح 1.
 - 4- الدعوات، ص 155، ح 421، بحار الأنوار، ج 66، ص 235، ح 5.

فصل چهل و پنجم : خُرفه

فصل چهل و پنجم: خُرفه 3392. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: بر شما باد خُرفه؛ (1) چرا که زیرکی می دهد و اگر تنها یک چیز باشد که عقل را افزون می کند، همان است. 3393. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: امام صادق علیه السلام: پیامبر خدا بر زمین سوخته ای پا نهاد و آن زمین، پایش را سوزاند. پس، پای خویش را بر خُرفه نهاد و در نتیجه، سوزش حاصل از زمین سوخته، فرو نشست. از آن پس، پیامبر صلی الله علیه و آله خُرفه را دوست داشت، برای آن دعا می کرد و می گفت: «چه گیاه پُر برکتی است!» (2) 3394. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: الدعوات: پیامبر صلی الله علیه و آله حرارتی یافت. بر خُرفه ای دندان فشرد و از آن احساس راحتی کرد. سپس گفت:

«خداوندا! در آن برکت بینه. در آن، شفای نود و نه درد است. [ای خُرفه!] در هر جا می خواهی، بروی».

1- خُرفه: نام گیاهی است و آن را به پارسی، پَرپَهَن گویند و معرَّب آن، فَرَفَخ است و آن در عربی به «البقله الحَمَقَاء (سبزه کودن)» معروف است. (لغت نامه دهخدا).

2- در المحاسن، جمله آخر حدیث، وجود ندارد.

3395. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: الإمام الصادق علیه السلام: لَيْسَ عَلَى وَجْهِ الْأَرْضِ بَقْلَةٌ أَشْرَفُ وَلَا أَنْفَعُ مِنَ الْفَرْخِ؛ وَهُوَ بَقْلَةٌ فَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَامُ. (1).

1- الكافي، ج 6، ص 367، ح 1، المحاسن، ج 2، ص 323، ح 2095 كلاهما عن فرات بن أحنف، بحار الأنوار، ج 66، ص 235، ح 4.

3396. عنه صلى الله عليه وآله: امام صادق عليه السلام: در روی زمین، گیاهی والاتر و سودمندتر از خُرفه نیست، و آن، سبزی فاطمه
علیها السلام است . .

الفصل السادس والأربعون : القِثَاءُ 46 / 1 خَوَاصُّ الْقِثَاءِ 3400. عنه صلى الله عليه وآله : رسول الله صلى الله عليه وآله : عَلَيْكُمْ بِالْقِثَاءِ ؛ فَإِنَّ اللَّهَ تَعَالَى جَعَلَ فِيهِ الشُّفَاءَ مِنْ كُلِّ دَاءٍ . (1) 46 / 2 آدَابُ أَكْلِ الْقِثَاءِ 3397. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله : رسول الله صلى الله عليه وآله : إِذَا أَكَلْتُمُ الْقِثَاءَ فَكُلُوهُ مِنْ أَسْفَلِهِ . (2) 3398. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله : الإمام الصادق عليه السلام : إِذَا أَكَلْتُمُ الْقِثَاءَ فَكُلُوهُ مِنْ أَسْفَلِهِ ؛ فَإِنَّهُ أَعْظَمُ لِبَرَكَتِهِ . (3) .

1- .كنز العمال ، ج 10 ، ص 45 ، ح 28281 نقلاً عن ابن السني وأبي نعيم عن أبي هريره .

2- .الفردوس ، ج 1 ، ص 274 ، ح 1069 عن وابصه .

3- .الكافي ، ج 6 ، ص 373 ، ح 2 ، المحاسن ، ج 2 ، ص 376 ، ح 2317 كلاهما عن عبدالله بن سنان ، مكارم الأخلاق ، ج 1 ، ص 401 ، ح 1369 ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 252 ، ح 1 .

فصل چهل و ششم : خیار

46 / 1 خواص خیار

46 / 2 آداب خوردن خیار

فصل چهل و ششم: خیار 46 / 1 خواص خیار 3402. تاریخ بغداد عن بلال بن حمّامه: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: بر شما باد خیار؛ چرا که خداوند متعال، درمان هر دردی را در آن نهاده است. 46 / 2 آداب خوردن خیار 3405. رسول الله صلی الله علیه و آله: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: به گاه خوردن خیار، آن را از ته بخورید. 3402. تاریخ بغداد (_ به نقل از بلال بن حمّامه _) امام صادق علیه السلام: چون خیار می خورید، آن را از ته بخورید؛ چرا که برکتش افزون تر است.

3403. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله (_ آن گاه که دست حسن و حسین علیهما السلام را گرفت _) عنه علیه السلام: كان رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ يَأْكُلُ الْقِثَاءَ بِالْمِلْحِ . (1) 3404. امام علی علیه السلام: صحیح البخاری عن عبداللّٰه بن جعفر: رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ يَأْكُلُ الرُّطَبَ بِالْقِثَاءِ . (2) .

1- .الكافي ، ج 6 ، ص 373 ، ح 1 ، المحاسن ، ج 2 ، ص 376 ، ح 2318 ، مكارم الأخلاق ، ج 1 ، ص 401 ، ح 1368 ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 252 ، ح 2 .

2- .صحیح البخاری ، ج 5 ، ص 2073 ، ح 5124 ، المصنّف لابن أبي شيبة ، ج 5 ، ص 570 ، ح 4 ، مسند الحميدى ، ج 1 ، ص 248 ، ح 540 ؛ بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 253 وفيه «روى العامّة فى صحاحهم أنّ النبىّ صلى الله عليه وآله ...» .

3405. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : امام صادق علیه السلام : پیامبر خدا ، خیار را با نمک می خورد . 3406. کفایه الأثر عن أبي ذر : صحیح البخاری_ به نقل از عبد الله بن جعفر : پیامبر صلی الله علیه و آله را دیدم که خرما را با خیار می خورد . .

الفصل السابع والأربعون : القرع 3408. عنه صلى الله عليه وآله : رسول الله صلى الله عليه وآله : عَلَيكُمْ بِالْقُرْعِ ؛ فَإِنَّهُ يَزِيدُ فِي الدِّمَاغِ .
 (1) 3409. الأمامى للطوسى عن أبى ذرٍّ : عنه صلى الله عليه وآله : عَلَيكُمْ بِالْقُرْعِ ؛ فَإِنَّهُ يَزِيدُ فِي الْعَقْلِ ، وَيُكَبِّرُ الدِّمَاغَ . (2) 3410. رسول
 الله صلى الله عليه وآله (_ وَقَدْ أَخَذَ بِيَدِ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ _) عنه صلى الله عليه وآله : عَلَيكُمْ بِالذُّبَابِ ؛ فَإِنَّهُ يُزَكِّي الْعَقْلَ ، وَيَزِيدُ فِي الدِّمَاغِ .
 (3) 3411. الإمام الصادق عليه السلام : عنه صلى الله عليه وآله : لِعَلِّيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ : كُلُّ الْيَقْطِينِ ؛ فَإِنَّهُ مِنْ أَكْلِهَا حَسَنَ خُلُقُهُ ، وَنَصَرَ
 وَجْهَهُ ، وَهَيَّ طَعَامِي وَطَعَامَ الْأَنْبِيَاءِ قَبْلِي . (4) 3406. كفايه الأثر (_ به نقل از ابو ذر _) الإمام الكاظم عليه السلام : كَانَ فِيمَا أَوْصَى بِهِ
 رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ عَلِيًّا عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنَّهُ قَالَ لَهُ : يَا عَلِيُّ ، عَلَيْكَ بِالذُّبَابِ فَكُلْهُ ؛ فَإِنَّهُ يَزِيدُ فِي الدِّمَاغِ وَالْعَقْلِ . (5) 3407. پیامبر
 خدا صلى الله عليه وآله : رسول الله صلى الله عليه وآله : كُلُّوا الْيَقْطِينِ فَلَوْ عَلِمَ اللَّهُ أَنَّ شَجَرَةَ أَحْفَ مِنْ هَذِهِ لِأَنَّهَا عَلَى أَخِي يُونُسَ عَلَيْهِ
 السَّلَامُ .

إِذَا اتَّخَذَ أَحَدُكُمْ مَرَقًا فَلْيَكْثِرْ فِيهِ مِنَ الذُّبَابِ ، فَإِنَّهُ يَزِيدُ فِي الدِّمَاغِ وَفِي الْعَقْلِ . (6) .

- 1- عيون أخبار الرضا عليه السلام ، ج 2 ، ص 36 ، ح 86 عن أحمد بن عامر الطائي عن الإمام الرضا عن آبائه عليهم السلام ، صحيفه الإمام الرضا عليه السلام ، ص 245 ، ح 154 عن الإمام الرضا عن آبائه عن الإمام علي عليهم السلام ، الدعوات ، ص 148 ، ح 391 ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 225 ، ح 3؛ المعجم الكبير ، ج 22 ، ص 63 ، ح 152 ، مسند الشاميين ، ج 1 ، ص 264 ، ح 457 كلاهما عن وائله ، كنز العمال ، ج 10 ، ص 44 ، ح 28275.
- 2- شعب الإيمان ، ج 5 ، ص 102 ، ح 5947 عن عطاء ، كنز العمال ، ج 10 ، ص 44 ، ح 28276.
- 3- دعائم الإسلام ، ج 2 ، ص 113 ، ح 376 ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 229 ، ح 18.
- 4- الدعوات ، ص 154 ، ح 419 ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 229 ، ح 17.
- 5- الكافي ، ج 6 ، ص 371 ، ح 7 ، المحاسن ، ج 2 ، ص 328 ، ح 2117 عن الإمام الكاظم عن أبيه عن جدّه عليهم السلام ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 227 ، ح 10.
- 6- مكارم الأخلاق ، ج 1 ، ص 383 ، ح 1283 عن الإمام الحسين عليه السلام ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 228 ، ح 16؛ الفردوس ، ج 3 ، ص 244 ، ح 4719 عن الإمام الحسن عليه السلام ، كنز العمال ، ج 15 ، ص 280 ، ح 40990.

فصل چهل و هفتم : کدو

فصل چهل و هفتم: کدو 3409. الأمالی ، طوسی (_ به نقل از ابو ذر _) پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بر شما باد کدو ؛ چرا که مغز را افزون می سازد . 3410. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله (_ در حالی که دست حسین بن علی علیهما السلام را گرفت) پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بر شما باد کدو ؛ چرا که عقل را افزون می سازد و مغز را بزرگ می کند . 3411. امام صادق علیه السلام : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بر شما باد کدو ؛ چرا که عقل را می پالاید و مغز را می افزاید . 3412. الفضائل عن جابر بن عبد الله الأنصاری : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله _ خطاب به امام علی علیه السلام : کدو بخور ؛ زیرا هر کس آن را بخورد ، خویش نیکو و رویش شاداب می شود . آن ، خوراک من و پیامبران پیش از من است . 3413. رسول الله صلی الله علیه و آله : امام کاظم علیه السلام : از جمله سفارش هایی که پیامبر خدا به علی علیه السلام کرد ، این بود که به وی فرمود : «ای علی ! بر تو باد کدو . آن را بخور ؛ چرا که مغز و عقل را افزون می سازد» . 3414. عنه صلی الله علیه و آله : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کدو بخورید ، که اگر خداوند می دانست درختی سبک تر از این وجود دارد ، آن را برای برادرم یونس می رویاند .

هرگاه کسی از شما خورشی می سازد ، در آن کدوی بسیار بریزد ؛ چرا که آن مغز و عقل را می افزاید .

3412. الفضائل (_ به نقل از جابر بن عبد الله انصاری _) كنز العمال عن أنس: كان رسول الله صلى الله عليه وآله يُكثِرُ مِنْ أَكْلِ الدُّبَاءِ ، فَقُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، إِنَّكَ لَتُحِبُّ الدُّبَاءَ !

فَقَالَ : الدُّبَاءُ يَكْثُرُ الدَّمَاعَ ، وَيَزِيدُ فِي الْعَقْلِ . (1) 3413. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله (_ به على عليه السلام _) الكافي عن السيارى رفعه: كان النبي صلى الله عليه وآله يُعْجِبُهُ الدُّبَاءُ ، وكان يَأْمُرُ نِسَاءَهُ إِذَا طَبَخْنَ قِدْرًا يُكْثِرْنَ مِنَ الدُّبَاءِ ، وَهُوَ الْقَرَعُ . (2) 3414. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله : رسول الله صلى الله عليه وآله : إِذَا طَبَخْتُمْ فَأَكْثِرُوا الْقَرَعَ ؛ فَإِنَّهُ يَسْرُّ (3) قَلْبَ الْحَزِينِ . (4) 3415. عنه صلى الله عليه وآله : الإمام على عليه السلام : كُلُوا الدُّبَاءَ ؛ فَإِنَّهُ يَزِيدُ فِي الدَّمَاعِ ، وكان رسول الله صلى الله عليه وآله يُعْجِبُهُ الدُّبَاءُ . (5) 3416. رسول الله صلى الله عليه وآله : طب الأئمة عن ذريح: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ : الْحَدِيثَ الْمَرْوِيُّ عَنْ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ _ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ _ فِي الدُّبَاءِ أَنَّهُ قَالَ : كُلُوا الدُّبَاءَ ؛ فَإِنَّهُ يَزِيدُ فِي الدَّمَاعِ .

فَقَالَ الصَّادِقُ عَلَيْهِ السَّلَامُ : نَعَمْ ، وَأَنَا أَقُولُ : إِنَّهُ جَيِّدٌ لَوْجَعِ الْقَوْلَانِجِ . (6) .

1- .كنز العمال، ج 15، ص 455، ح 41808 نقلاً عن الديلمي.

2- .الكافي، ج 6، ص 371، ح 6، المحاسن، ج 2، ص 329، ح 2122، بحار الأنوار، ج 66، ص 228، ح 14.

3- .في المصدر: «يسل»، والتصويب من بحار الأنوار والمصادر الأخرى.

4- .عيون أخبار الرضا عليه السلام، ج 2، ص 36، ح 85 عن أحمد بن عامر الطائي، صحيفه الإمام الرضا عليه السلام، ص 108، ح 62، مكارم الأخلاق، ج 1، ص 383، ح 1285 كلها عن الإمام الرضا عن آبائه عليهم السلام، الدعوات، ص 148، ح 390، بحار الأنوار، ج 66، ص 225، ح 2.

5- .الخصال، ص 632، ح 10 عن أبي بصير ومحمد بن مسلم عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام، تحف العقول، ص 122، بحار الأنوار، ج 66، ص 225، ح 1.

6- .طب الأئمة لابن بسطام، ص 138، بحار الأنوار، ج 66، ص 228، ح 15.

3417. رسول الله صلى الله عليه وآله: كَنْز الْعَمَالِ_ به نقل از آن_س: پیامبر خدا، فراوان کدو می خورد .

گفتم: ای پیامبر خدا! گویا خیلی کدو دوست داری!؟

فرمود: «کدو، مغز را زیاد می کند و بر عقل می افزاید». 3415. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: الكافي_ به نقل از سیّاری، در حدیثی که سند آن را به معصوم رسانده است: پیامبر صلى الله عليه وآله به کدو علاقه داشت و به زنان خود می فرمود: «اگر در دیگ، چیزی طبخ می کنید، در آن، کدو بسیار بریزید». 3416. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: اگر خواستید چیزی بپزید، از کدو زیاد بهره بجویید؛ چرا که دل اندوهگین را شاد می کند. 3555. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: امام علی علیه السلام: کدو بخورید؛ چرا که مغز را افزون می کند. پیامبر خدا به کدو علاقه داشت. 3554. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: طَبَّ الْأُمَّةِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ_ به نقل از ذریح: به امام صادق علیه السلام گفتم: از امیر مؤمنان علیه السلام حدیثی درباره کدو روایت شده که فرموده است: «کدو بخورید؛ چرا که مغز را افزون می سازد» .

امام صادق علیه السلام فرمود: «آری. من نیز می گویم که برای درد قولنج، خوب است» . .

الفصل الثامن والأربعون : الكباب3557. عنه صلى الله عليه و آله :الكافي عن موسى بن بكر :قال لى أبوالحسن عليه السلام _ يعنى الأؤل _ : ما لى أراك مُصَفَّرًا؟

فَقُلْتُ لَهُ : وَعَكُّ أَصَابِنَى .

فَقَالَ لى : كُلِّ اللَّحْمِ ، فَأَكَلْتُهُ ، ثُمَّ رَأَى بَعْدَ جُمُعِهِ وَأَنَا عَلَى حَالِى مُصَفَّرًا ، فَقَالَ لى :

أَلَمْ أَمُرَكَ بِأَكْلِ اللَّحْمِ؟

قُلْتُ : مَا أَكَلْتُ غَيْرَهُ مُنْذُ أَمَرْتَنى .

فَقَالَ : وَكَيْفَ تَأْكُلُهُ؟

قُلْتُ : طَبِيخًا .

فَقَالَ : لا ، كُلُّهُ كَبَابًا ، فَأَكَلْتُهُ ، ثُمَّ أَرْسَلَ إِلَى فِدْعَانى بَعْدَ جُمُعِهِ وَإِذَا الدَّمُ قَدْ عَادَ فى وَجْهِى ، فَقَالَ لى : الآنَ نَعَم . (1).

1- .الكافي ، ج 6 ، ص 319 ، ح 3 ، المحاسن ، ج 2 ، ص 260 ، ح 1822 ، رجال الكششى ، ج 2 ، ص 737 ، ح 826 وفى أوله «أرسل إلى أبو الحسن عليه السلام فأتيته فقال لى ...» ، مكارم الأخلاق ، ج 1 ، ص 354 ، ح 1156 عن يونس بن بكر ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 77 ، ح 1.

فصل چهل و هشتم : کباب

فصل چهل و هشتم: کباب 3555. عنه صلی الله علیه و آله : الکافی_ به نقل از موسی بن بکر: امام کاظم علیه السلام به من فرمود: «چرا تو را زردروی می بینم؟» .

گفتم: تب، رنجورم کرده است .

به من فرمود: «گوشت بخور» .

گوشت خوردم . پس از جمعه ای ، امام علیه السلام دیگر بار مرا دید ، در حالی که همچنان بر همان وضع پیشین (زردچهره) بودم . به من فرمود: «مگر تو را به خوردن گوشت ، فرمان نداده بودم؟» .

گفتم: از همان روز که فرموده ای ، جز آن نخورده ام .

پرسید: «آن را چگونه می خوری؟» .

گفتم: پخته [در آب] .

فرمود: «نه ؛ آن را کباب شده بخور» .

پس از جمعه ای ، دیگر بار در پی من فرستاد . این بار دید که خون ، دوباره به چهره ام باز گشته است . به من فرمود: «اکنون ، خوب است» . (1)

1- در رجال الکشی ، در آغاز حدیث ، این عبارت آمده است: «امام کاظم علیه السلام در پی من فرستاد. من نزد او رفتم. به من فرمود...» .

3554. رسول الله صلى الله عليه وآله: الكافي عن موسى بن بكر: إشتكيت بالمدينه شكاه ضعفت معها، فأتيت أبا الحسن عليه السلام، فقال لي:

أراك ضعيفا.

قلت: نعم.

فقال لي: كُلب الكباب، فأكلته فبرأت. (1) 3553. سنن أبي داود عن ثوبان عن رسول الله صلى الله عليه وآله عن علي بن أبي طالب أو الإمام الصادق عليهما السلام: أكل الكباب يذهب بالحمى. (2).

1- الكافي، ج 6، ص 319، ح 2، المحاسن، ج 2، ص 260، ح 1823، بحار الأنوار، ج 66، ص 78، ح 2.

2- الكافي، ج 6، ص 319، ح 4 عن حسين بن حنظله، المحاسن، ج 2، ص 260، ح 1824 عن محمد بن سوجه عن الإمام الصادق عليه السلام وليس فيه «أكل»، بحار الأنوار، ج 66، ص 78، ح 3.

3552. صحیح مسلم (_ به نقل از ابو سعید خُدری _) الکافی _ به نقل از موسی بن بکر: در مدینه به عارضه ای گرفتار آدم و در نتیجه آن ، ضعیف شدم . نزد امام کاظم علیه السلام رفتم .

به من فرمود : «تورا ضعیف می بینم!» .

گفتم : آری .

فرمود : «کباب بخور» .

من هم کباب خوردم و بهبود یافتم . 3551. المعجم الکبیر (_ به نقل از کثیر بن عبد الله ، از پدرش ، از جدّش) امام باقر علیه السلام یا امام صادق علیه السلام : خوردن کباب ، تب را می برد . (1) .

1- . در المحاسن ، واژه «خوردن» نیامده است .

الفصل التاسع والأربعون : الكُرَاثُ 49 / 1 خَوَاصُّ الكُرَاثِ 3551. المعجم الكبير عن كثير بن عبد الله عن أبيه عن جدّه رسول الله صلى الله عليه وآله : الكُرَاثُ فِي البُقُولِ بِمَنْزِلَةِ الخُبْزِ فِي الطَّعَامِ . (1) 3550. عنه صلى الله عليه وآله : الكافي عن حمّاد بن زكريّا عن الإمام الصادق عليه السلام : ذُكِرَتِ البُقُولُ عِنْدَ رَسولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ ، فَقَالَ : كُلُوا الكُرَاثَ ؛ فَإِنَّ مَثَلَهُ فِي البُقُولِ كَمَثَلِ الخُبْزِ فِي سَائِرِ الطَّعَامِ _ أَوْ قَالَ _ : الإِدَامِ . (2) 3549. عنه صلى الله عليه وآله : الكافي عن فرات بن أحنف : سُئِلَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنِ الكُرَاثِ ، فَقَالَ : كُلُّهُ ؛ فَإِنَّ فِيهِ أَرْبَعَ خِصَالٍ : يُطَيَّبُ النَّكْهَةَ ، وَيَطْرُدُ الرِّيحَ ، وَيَقْطَعُ البَوَاسِيرَ ، وَهُوَ أَمَانٌ مِنَ الجُدَامِ لِمَنْ أَدَمَنَ عَلَيْهِ . (3) .

1- الفردوس ، ج 1 ، ص 127 ، ح 440 عن الإمام عليّ عليه السلام.

2- الكافي ، ج 6 ، ص 365 ، ح 5 ، المحاسن ، ج 2 ، ص 318 ، ح 2069 ، مكارم الأخلاق ، ج 1 ، ص 387 ، ح 1305 نحوه ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 203 ، ح 15.

3- الكافي ، ج 6 ، ص 365 ، ح 4 ، الخصال ، ص 249 ، ح 114 ، المحاسن ، ج 2 ، ص 315 ، ح 2058 وفيه «يقمع» بدل «يقطع» ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 200 ، ح 1.

فصل چهل و نهم : تره

49 / 1 خواص تره

فصل چهل و نهم: تره 49 / 1 خواص تره 3545. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: تره (1) در میان سبزی ها ، همانند نان در میان خوراکی هاست. 3544. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله (_ آن گاه که یارانش را در پی کاری فرستاد و آنان ،) الکافی_ به نقل از حمّاد بن زکریّا ، از امام صادق علیه السلام: در محضر پیامبر خدا از سبزی ها یاد شد . فرمود : «تره بخورید ؛ چرا که حکایت آن در میان سبزی ها ، حکایت نان در میان همه خوراک ها _ یا خورش ها _ است» (2). 3548. عنه صلی الله علیه و آله (_ لِعَلِّی علیه السلام) الکافی_ به نقل از فرات بن أحنف: از امام صادق علیه السلام درباره تره پرسیدند . فرمود : «آن را بخور ؛ چرا که در آن ، چهار ویژگی است : بوی دهان را خوش می سازد ؛ بادها را [از بدن] می راند ؛ بواسیر را ریشه کن می کند ؛ و برای کسی که بدان مداومت می ورزد ، مایه ایمنی از جذام است» .

-
- 1- .علامه مجلسی می گوید : در القانون آمده است: «تره ، دارای نوع : شامی، نبطی و نوعی دیگر است که آن را تره دشتی می گویند. این تره ، میان تره معمولی و سیر است و به دارو ، شباهت بیشتری دارد تا به غذا. نبطی آن هم بیش از شامی در معالجات به کار می آید...» تا جایی که می گوید: «به صورت آب پز، خواه خوردنی و خواه به عنوان پماد، سودمند است، نیروی جنسی را تحریک می کند و تخم آب پز آن همراه با دانه آس ، برای اسهال و خونریزی مّعدی به کار می رود» (بحار الأنوار : ج 62 ص 196 ح 2).
- 2- .تردید ، از راوی است .

3547. رسول الله صلى الله عليه وآله: الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام: ذَكَرَ الْبُقُولُ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ، فَقَالَ: سَنَامُ الْبُقُولِ وَرَأْسُهَا الْكُرْثُ، وَفَضْلُهُ عَلَى الْبُقُولِ كَفَضْلِ الْخُبْزِ عَلَى سَائِرِ الْأَشْيَاءِ، وَفِيهِ بَرَكَهٌ، وَهِيَ بَقْلَتِي وَبَقْلَةُ الْأَنْبِيَاءِ قَبْلِي، وَأَنَا أَحِبُّهُ وَأَكُلُهُ، وَكَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَى نَبَاتِهِ فِي الْجَنَّةِ يَبْرُقُ وَرَفُّهُ خُضْرَةً وَحُسْنًا. (1) 3546. المستدرک علی الصحیحین عن حذیفه بن الیمان: الکافی عن موسی بن بکر: اِشْتَكَى غُلَامٌ لِأَبِي الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَسَأَلَ عَنْهُ، فَقِيلَ: بِهِ طُحَالٌ.

فَقَالَ: أَطْعَمُوهُ الْكُرْثَ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ.

فَأَطْعَمْنَاهُ فَقَعَدَ الدَّمُّ، ثُمَّ بَرَأَ. (2) 3545. عنه صلى الله عليه وآله: المحاسن عن سلمه: اِشْتَكَيْتُ بِالْمَدِينَةِ شَكَاةً شَدِيدَةً، فَأَتَيْتُ أَبَا الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ، فَقَالَ لِي: أَرَاكَ مُصْفَرًّا؟

قُلْتُ: نَعَمْ، قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: كُلِّ الْكُرْثَ.

فَأَكَلْتُهُ فَبَرَأْتُ. (3) 3544. عنه صلى الله عليه وآله (_ لَمَّا بَعَثَ أَصْحَابُهُ بِأَمْرِ فَتَفَرَّقُوا فِيهِ) مَكَارِمُ الْأَخْلَاقِ عَنْ مُوسَى بْنِ بَكْرٍ: أَتَيْتُ إِلَى أَبِي الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ، فَقَالَ لِي: أَرَاكَ مُصْفَرًّا؟ كُلِّ الْكُرْثَ.

فَأَكَلْتُهُ فَبَرَأْتُ. (4) راجع: ج 1، ص 466 (ما ينفع لعلاج وجع الطحال).

1- .المحاسن، ج 2، ص 318، ح 2071 عن وهب بن وهب، بحار الأنوار، ج 66، ص 204، ح 17.

2- .الكافي، ج 6، ص 365، ح 1، مكارم الأخلاق، ج 1، ص 386، ح 1300 وفيه «فقعقد» بدل «فقعقد»، بحار الأنوار، ج 66، ص 202، ح 8.

3- .المحاسن، ج 2، ص 316، ح 2060، بحار الأنوار، ج 66، ص 202، ح 7.

4- .مكارم الأخلاق، ج 1، ص 387، ح 1304، بحار الأنوار، ج 66، ص 205، ح 20.

3542. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: امام صادق علیه السلام_ به نقل از پدرانش علیهم السلام: نزد پیامبر خدا از سبزی ها یاد شد . فرمود: «تره، مهتر و سرآمد همه سبزی هاست و برتری آن بر دیگر سبزی ها، همانند برتری نان بر دیگر چیزهاست . در آن، برکت است و آن، سبزی من و سبزی پیامبران پیش از من است . من آن را دوست دارم و می خورم . گویا بوته آن را می نگرم که برگ هایش از سرسبزی و زیبایی در بهشت می درخشند». 3541. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: الکافی_ به نقل از موسی بن بکر: یکی از غلامان امام کاظم علیه السلام بیمار شد . امام علیه السلام از حال او پرسید .

گفتند: بیماری طحال گرفته است .

فرمود: «سه روز به او تره بخورانید» .

آن را به او خوراندیم . پس خون، فرو نشست (1) و سپس بهبود یافت . 3543. رسول الله صلی الله علیه و آله: المحاسن_ به نقل از سلمه: در مدینه به دردی سخت، گرفتار آمدم . نزد امام کاظم علیه السلام رفتم . به من فرمود: «تورا زردچهره می بینم؟» .

گفتم: آری .

فرمود: «تره بخور» .

تره خوردم و بهبود یافتم . 3542. رسول الله صلی الله علیه و آله: مکارم الأخلاق_ به نقل از موسی بن بکر: نزد امام کاظم علیه السلام رفتم . به من فرمود: «تورا زردروی می بینم! تره بخور» .

من نیز خوردم و بهبود یافتم . ر. ک: ج 1، ص 467 (آنچه برای درمان درد طحال، سودمند است).

1- علامه مجلسی می گوید: ظاهراً مقصود از فرو نشستن خون، آن است که در هنگام تخلی (دفع)، خون از او دفع می شود . طبیبان گفته اند: تره، مجاری طحال را باز می کند و به سبب گرمای فراوان بدن و باز شدن مجاری طحال، خون سرازیر می شود، چونان که به گاه عادت ماهانه، خونریزی صورت می پذیرد. اما سود این خونریزی برای ورم طحال، آن است که ممکن است این ورم، از مزاج خون یا از سودا سرچشمه گرفته باشد (بحار الانوار: ج 66، ص 202).

49 / 2 أكل الكُرَاثِ الطَّازِجِ 3540. رسول الله صلى الله عليه وآله: الكافي عن موسى بن بكر: حَدَّثَنِي مَنْ رَأَى أَبَا الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَأْكُلُ الكُرَاثَ فِي الْمَشَارِهِ وَيَغْسِلُهُ بِالْمَاءِ وَيَأْكُلُهُ . (1) 3539. السيره النبويه لابن هشام عن ابن إسحاق: الكافي: عَنْ دَاوُودَ بْنِ أَبِي دَاوُودَ عَنْ رَجُلٍ رَأَى أَبَا الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ بِخُرَاسَانَ يَأْكُلُ الكُرَاثَ مِنَ البُسْتَانِ كَمَا هُوَ ، فَقِيلَ لَهُ : إِنَّ فِيهِ السَّمَادَ .

فَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : لَا تَعْلُقْ بِهِ مِنْهُ شَيْءٌ (2) ، وَهُوَ جَيِّدٌ لِلْبَوَاسِيرِ . (3) 3538. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: المحاسن عن يحيى بن سليمان: رَأَيْتُ أَبَا الْحَسَنِ الرِّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ بِخُرَاسَانَ فِي رَوْضِهِ وَهُوَ يَأْكُلُ الكُرَاثَ ، فَقُلْتُ لَهُ : جُعِلْتُ فِدَاكَ ! إِنَّ النَّاسَ يَرَوْنَ أَنَّ الْهِنْدَبَاءَ يَقْطُرُ عَلَيْهِ كُلَّ يَوْمٍ قَطْرَةً مِنَ الْجَنَّةِ؟

فَقَالَ : إِنْ كَانَ الْهِنْدَبَاءُ يَقْطُرُ عَلَيْهِ قَطْرَةً مِنَ الْجَنَّةِ ، فَإِنَّ الكُرَاثَ مُنْغَمَسٌ فِي الْمَاءِ فِي الْجَنَّةِ .

قُلْتُ : فَإِنَّهُ يُسَمِّدُ؟

فَقَالَ : لَا يَعْلُقُ بِهِ شَيْءٌ . (4) .

1- .الكافي ، ج 6 ، ص 365 ، ح 2 ، المحاسن ، ج 2 ، ص 317 ، ح 2065 عن أبي سعيد الآدمي ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 203 ، ح 12 .

2- .في المحاسن : «لا- يعلُقُ به منه شيءٌ» . قال العلامة المجلسي قدس سره : قوله عليه السلام : «لا يعلُقُ منه شيءٌ» «إمّا مبني على الاستحالة ، أو على أنّه لا يعلم ملاقات شيء منه للنبات ، فالغسل في الخبر السابق محمول على الاستحباب والنظافة (بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 203) .

3- .الكافي ، ج 6 ، ص 365 ، ح 6 ، المحاسن ، ج 2 ، ص 317 ، ح 2067 ، بحار الأنوار ، ج 62 ، ص 197 ، ح 3 وج 66 ، ص 203 ، ح 13 .

4- .المحاسن ، ج 2 ، ص 318 ، ح 2072 ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 206 ، ح 18 .

49 / 2 خوردن تره تازه

49 / 2 خوردن تره تازه 3538. عنه صلی الله علیه و آله: الکافی۔ به نقل از موسی بن بکر: یکی از کسانی که امام کاظم علیه السلام را دیده ، برایم نقل کرد که ایشان تره را در گرت کشتزار می خورد . البتّه آن را با آب می شست و آن گاه می خورد . 3537. عنه صلی الله علیه و آله : الکافی۔ به نقل از داوود بن ابی داوود۔ : مردی ، امام رضا علیه السلام را در خراسان دیده که تره را از باغ ، همان گونه که هست ، می چیند و می خورد . چون به ایشان گفتند : این ، ممکن است فضولاتی به همراه داشته باشد ، فرمود : «چیزی از آنها به این نمی چسبد و این (1) سبزی ، برای درمان بواسیر ، خوب است» . 3536. عنه صلی الله علیه و آله : المحاسن۔ به نقل از یحیی بن سلیمان: امام رضا علیه السلام را در خراسان در باغی دیدم ، در حالی که تره می خورد . به ایشان گفتم : فدایت شوم ! مردم بر این باورند که هر روز یک قطره از بهشت ، بر کاسنی فرو می ریزد .

فرمود : «اگر هر روز از بهشت بر کاسنی یک قطره فرو می ریزد ، تره ، در آب بهشت ، یکسره غوطه ور است» .

گفتم : به آن کود می دهند .

فرمود : «چیزی از این کود ، بدان نمی چسبد» .

1- . علاّمه مجلسی می گوید: این سخن ، یا بر این مبتنی است که آن فضولات ، استحاله شده اند و یا بر این که به چسبیدن فضولات به گیاه ، یقین نداریم. از همین روی، شستنی که در روایت پیشین از آن سخن به میان آمده ، باید کاری مستحب باشد و به معنای نظافت ، تفسیر شود (بحار الأنوار : ج 66 ص 203).

49 / 3 أكل الكُرَاثِ بِالمِلْحِ 3535. عنه صلى الله عليه وآله: الكافي عن أحمد بن أبي عبد الله عن بعض أصحابه رفعه، قال: كانَ أميرُ المؤمنينَ عليه السلام يَأْكُلُ الكُرَاثَ بِالمِلْحِ الجَرِيشِ . (1).

1- .الكافي ، ج 6 ، ص 366 ، ح 8 ، المحاسن ، ج 2 ، ص 317 ، ح 2064 ، مكارم الأخلاق ، ج 1 ، ص 386 ، ح 1301 ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 202 ، ح 11.

49 / 3 خوردن تره همراه با نمک

49 / 3 خوردن تره همراه با نمک 3532. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله (_ در بیان سخن خداوند : { Q } «پروردگار تو [هرگز] الـکافی _ به نقل از احمد بن ابی عبد الله ، از یکی از هم مسلکانش ، در حدیثی که سند آن را به معصوم رسانده است _ : امیر مؤمنان علیه السلام تره را همراه با نمکِ بلغور شده می خورد .

الفصل الخَمْسُونَ: الكرفس 3533. عنه صلى الله عليه وآله: رسول الله صلى الله عليه وآله: الكَرْفَسُ بَقْلَةُ الْأَنْبِيَاءِ . (1) 3532. رسول الله صلى الله عليه وآله (_ فِي بَيَانِ قَوْلِهِ تَعَالَى : { Q } «وَمَا كَانَ رَ») عَنْهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : عَلَيكُمْ بِالْكَرْفَسِ ؛ فَإِنَّهُ طَعَامُ إِيَّاسَ ، وَالْيَسَعَ ، وَيُوشَعَ بْنِ نُونٍ . (2) 3531. المعجم الأوسط عن أم هانئ: عنه صلى الله عليه وآله لِلْإِمَامِ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: يَا بُنَيَّ ، كُلِّ الْكَرْفَسِ ؛ فَإِنَّهَا بَقْلَةُ الْأَنْبِيَاءِ مَغْفُولٌ عَنْهَا ، وَهُوَ طَعَامُ الْخَصِيرِ وَإِيَّاسَ ، وَالْكَرْفَسُ يَفْتَحُ الشَّدَدَ ، وَيُدَكِّي الْقَلْبَ ، وَيُرِثُ الْحِفْظَ ، وَيَطْرُدُ الْجُنُونَ وَالْجُدَامَ وَالْبَرَصَ وَالْجُبْنَ . (3) 3530. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: عنه صلى الله عليه وآله: عَلَيكُمْ بِالْكَرْفَسِ ؛ فَإِنَّهُ إِنْ كَانَ شَيْءٌ يَزِيدُ فِي الْعَقْلِ فَهُوَ هُوَ . (4) .

-
- 1- .المحاسن ، ج 2 ، ص 322 ، ح 2085 عن إسماعيل بن مسلم عن الإمام الصادق عليه السلام ، مكارم الأخلاق ، ج 1 ، ص 390 ، ح 1318 ، دعائم الإسلام ، ج 2 ، ص 113 ، ح 376 ، بحار الأنوار ، ج 62 ، ص 297 وج 66 ، ص 239 ، ح 1 .
 - 2- .الكافي ، ج 6 ، ص 366 ، ح 1 ، المحاسن ، ج 2 ، ص 322 ، ح 2086 كلاهما عن حماد بن زكريا عن الإمام الصادق عليه السلام ، مكارم الأخلاق ، ج 1 ، ص 390 ، ح 1317 عن الإمام الحسين عليه السلام عنه صلى الله عليه وآله وفيه «كُلِّ الْكَرْفَسِ فَإِنَّهَا...» ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 240 ، ح 3 .
 - 3- .الفرديوس ، ج 5 ، ص 370 ، ح 8468 عن الإمام الحسين عليه السلام .
 - 4- .طبّ النبي صلى الله عليه وآله ، ص 11 ، بحار الأنوار ، ج 62 ، ص 300 .

فصل پنجاهم : کَرَفَس

فصل پنجاهم: کَرَفَس 3528. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: کرفس، سبزی پیامبران است. 3527. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: بر شما باد کرفس؛ چرا که خوراک الیاس، یَسَع و یوشع بن نون بوده است. (1) 3526. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: خطاب به امام حسین علیه السلام: فرزندم! کرفس بخور؛ چرا که سبزی پیامبران است، که فراموش شده است و خوراک خضر و الیاس علیهما السلام است. کرفس، انسدادها را می گشاید، دل را طراوت می دهد، حافظه می آورد، و دیوانگی، جذام، پستی و ترس را دور می کند. 3525. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: بر شما باد کرفس؛ زیرا اگر چیزی باشد که بر عقل بیفزاید، همان است.

1- در مکارم الأخلاق، حدیث، چنین آغاز شده است: «کرفس بخور؛ چرا که...».

الفصل الحادى والخمسون : الكمأه 3529. عنه صلى الله عليه وآله : رسول الله صلى الله عليه وآله : الكمأه من نبت الجنه ، وماؤها نافع
من وجع العين . (1).

1- .المحاسن ، ج 2 ، ص 335 ، ح 2149 عن إبراهيم بن عليّ الرافعى عن الإمام الصادق عليه السلام ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 232 ،
ح 3.

فصل پنجاه و یکم : قارچ

فصل پنجاه و یکم: قارچ 3527. عنه صلی الله علیه و آله : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : قارچ 1 از گیاهان بهشت است و آب آن برای درد چشم ، سودمند است .

3526. عنه صلى الله عليه وآله: عنه صلى الله عليه وآله: الكُمَّاءُ مِنَ الْمَنَّ (1) وَالْمَنَّ مِنَ الْجَنَّةِ، وماؤها شفاءٌ لِلْعَيْنِ . (2).

-
- 1- الْمَنَّ : شىء حلو كان يسقط من السماء على الشجر فيجتثونه (مجمع البحرين، ج 3، ص 1725).
- 2- الكافى، ج 6، ص 370، ح 2، المحاسن، ج 2، ص 335، ح 2150 كلاهما عن عبدالرحمن بن زيد عن الإمام الصادق عليه السلام، طب الأئمة لابنى بسطام، ص 82 عن جابر بن يزيد الجعفى عن الإمام الباقر عن أبيه عن جدّه عليهم السلام عنه صلى الله عليه وآله، بحار الأنوار، ج 62، ص 152، ح 28؛ صحيح البخارى، ج 4، ص 1627، ح 4208، صحيح مسلم، ج 3، ص 1619، ح 157 كلاهما عن سعيد بن زيد وليس فيهما «والمَنَّ من الجنة»، كنز العمال، ج 10، ص 28، ح 28201.

3525. عنه صلى الله عليه وآله: پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: فارجح، از «مَنْ» (1) است و «مَنْ» از بهشت است. آب آن نیز درمائی برای چشم است (2).

-
- 1- اشاره به آیاتی است که بر فرود آمدن «مَنْ» بر بنی اسرائیل دلالت دارند، چنان که در مجمع البحرین (ج 2 ص 1725) آمده است: «مَنْ، چیزی شیرین بوده که از آسمان برای بنی اسرائیل بر روی درخت می افتاده و آنها آن را می چیده اند».
 - 2- در صحیح البخاری و صحیح مسلم، عبارت «و مَنْ، از بهشت است» نیامده است.

3524. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : عنه صلی الله علیه و آله : الكَمَاءُ مِنَ الْمَنِّ الَّذِي أَنْزَلَهُ اللَّهُ عَلَى بَنِي إِسْرَائِيلَ ، وَهِيَ شِفَاءٌ لِلْعَيْنِ .
 (1) 3523. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : عنه صلی الله علیه و آله : عَلَيْكُمْ بِالْكَمَاءِ الرَّطْبِهِ ؛ فَإِنَّهَا مِنَ الْمَنِّ ، وَمَاؤُهَا شِفَاءٌ لِلْعَيْنِ .
 (2) 3522. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : الكافي عن أَمَامِهِ بِنْتِ أَبِي الْعَاصِ بْنِ الرَّبِيعِ _ وَأُمُّهَا زَيْنَبُ بِنْتُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ قَالَتْ _ : أَتَانِي أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي شَهْرِ رَمَضَانَ فَأَتَيْتِ بِعَشَاءٍ (3) وَتَمَرٍ وَكَمَاءٍ فَأَكَلَ عَلَيْهِ السَّلَامُ ، وَكَانَ يُحِبُّ الْكَمَاءَ . (4) .

-
- 1- .عيون أخبار الرضا عليه السلام ، ج 2 ، ص 75 ، ح 349 عن دارم بن قبيصة عن الإمام الرضا عن آبائه عليهم السلام ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 231 ، ح 1 .
 2- .كنز العمال ، ج 10 ، ص 50 ، ح 28311 نقلاً عن ابن السني وأبي نعيم عن صهيب .
 3- .في بحار الأنوار: «بقثاء» .
 4- .الكافي ، ج 6 ، ص 369 ، ح 1 ، المحاسن ، ج 2 ، ص 336 ، ح 2151 ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 232 ، ح 5 .

3521. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله (_ همواره می فرمود _) پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :قارچ ، از همان «مَنْ» است که خداوند بر بنی اسرائیل نازل کرد ، و آن ، شفایی برای چشم است . 3520. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :بر شما باد قارچ تازه ؛ چرا که از همان «مَنْ» است و آبش ، شفایی برای چشم است . 3519. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله :الکافی_ به نقل از اُمّامه دختر ابو العاص بن ربیع (همان بانویی که مادرش زینب دختر پیامبر خداست): در ماه رمضان ، امیر مؤمنان علی علیه السلام ، نزد من آمد . شامی و (1) خرمایی و قارچی آوردند و ایشان خورد . ایشان قارچ را دوست داشت . .

1- .در بحار الأنوار ، به جای واژه «عشا (شام)» ، واژه «قثاء» آمده که به معنای خیار است.

الفصل الثاني والخمسون: الكُمَثْرَى 3523. عنه صلى الله عليه وآله: رسول الله صلى الله عليه وآله: الكُمَثْرَى يُحْيِي الْقَلْبَ .
 (1) 3522. عنه صلى الله عليه وآله: الإمام عليّ عليه السلام: الكُمَثْرَى يَجْلُو الْقَلْبَ ، وَيُسَدُّ كُنْ أَوْجَاعَ الْجَوْفِ . (2) 3521. عنه صلى الله
 عليه وآله (_ كَانَ يَقُولُ _) الإمام الصادق عليه السلام: كُلُوا الْكُمَثْرَى ؛ فَإِنَّهُ يَجْلُو الْقَلْبَ ، وَيُسَدُّ كُنْ أَوْجَاعَ الْجَوْفِ بِإِذْنِ اللَّهِ تَعَالَى .
 (3) 3520. عنه صلى الله عليه وآله: عنه عليه السلام: الكُمَثْرَى يَدْبِغُ الْمَعْدَةَ وَيَقْوِيهَا ، هُوَ وَالسَّفَرَجَلُ سَوَاءٌ ، وَهُوَ عَلَى الشَّبَعِ أَنْفَعُ مِنْهُ عَلَى
 الرِّيقِ ، وَمَنْ أَصَابَهُ طَخَاءٌ فَلْيَأْكُلْهُ _ يَعْنِي عَلَى الطَّعَامِ _ . (4) 3519. رسول الله صلى الله عليه وآله: طبّ الأئمّه عن الحلبي: قال أبو
 عبد الله عليه السلام لِرَجُلٍ شَكَا إِلَيْهِ وَجَعًا يَجِدُهُ فِي قَلْبِهِ : كُلِ الْكُمَثْرَى . (5) .

-
- 1- . مستدرک الوسائل ، ج 16 ، ص 405 ، ح 20345 نقلاً عن طبّ النبیّ صلى الله عليه وآله .
 - 2- . النخصال ، ص 632 ، ح 10 عن أبي بصير ومحمد بن مسلم عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام ، تحف العقول ، ص 122 وفيه
 «أوجاعه» بدل «أوجاع الجوف» ، مكارم الأخلاق ، ج 1 ، ص 379 ، ح 1265 ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 168 ، ح 6 .
 - 3- . الكافي ، ج 6 ، ص 358 ، ح 1 ، المحاسن ، ج 2 ، ص 371 ، ح 2296 كلاهما عن أبي بصير ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 174 ، ح
 32 .
 - 4- . الكافي ، ج 6 ، ص 358 ، ح 2 ، مكارم الأخلاق ، ج 1 ، ص 379 ، ح 1266 وفيه إلى «والسفرجل» ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص
 177 ، ح 37 .
 - 5- . طبّ الأئمّه لابني بسطام ، ص 135 .

فصل پنجاه و دوم : گلابی

فصل پنجاه و دوم: گلابی 3517. امام باقر علیه السلام: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: گلابی، قلب را زنده می سازد. 3516. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: امام علی علیه السلام: گلابی، قلب را جلا می دهد و دردهای درون را تسکین می بخشد. 3515. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: امام صادق علیه السلام: گلابی بخورید؛ که به اذن خداوند عز و جل دل را جلا می دهد و دردهای درون را تسکین می بخشد. 3514. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: امام صادق علیه السلام: «گلابی، معده را می پالاید و تقویت می کند و با به، در [خواص،] همگون است. خوردنش روی غذا، سودمندتر است تا چاشت ناخورده. هر کس هم که احساس سنگینی می کند، از آن بخورد» یعنی روی غذا بخورد. (1) 3513. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: طَبَّ الْأَثَمَةِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ به نقل از حَلَبِي: امام صادق علیه السلام به مردی که از دردی در قلب خود نزد ایشان اظهار ناراحتی کرد، فرمود: «گلابی بخور».

1- در مکارم الأخلاق، فقط صدر حدیث، آمده است.

الفصل الثالث والخمسون : اللبان 53 / 1 خواص اللبان 3516. عنه صلى الله عليه وآله : رسول الله صلى الله عليه وآله : عَلَيكُمْ بِاللَّبَانِ ؛ فَإِنَّهُ يَمَسِّحُ الْحَرَّ عَنِ الْقَلْبِ كَمَا يَمَسِّحُ (1) الإصْبَعُ الْعَرَقَ عَنِ الْجَبِينِ ، وَيَشُدُّ الظَّهْرَ ، وَيَزِيدُ فِي الْعَقْلِ ، وَيُدَكِّي الدَّهْنَ ، وَيَجْلُو البَصَرَ ، وَيُذَهِّبُ النَّسِيَانَ . (2) 3515. عنه صلى الله عليه وآله : عنه صلى الله عليه وآله : إِدْهِنُوا بِاللَّبَانِ ؛ فَإِنَّهُ أَحْظَى لَكُمْ عِنْدَ نِسَائِكُمْ . (3) 3514. عنه صلى الله عليه وآله : عنه صلى الله عليه وآله : يَا عَلِيُّ ، ثَلَاثَةٌ يَزِدْنَ فِي الْحِفْظِ وَيُذَهَبَنَّ الْبَلْغَمُ : اللَّبَانُ ، وَالسَّوَاكُ ، وَقِرَاءَةُ الْقُرْآنِ . (4) .

1- في المصدر : «يلسح» ، والتصويب من بحار الأنوار .

2- طب النبي صلى الله عليه وآله ، ص 6 ، بحار الأنوار ، ج 76 ، ص 321 ، ح 4 .

3- الفردوس ، ج 1 ، ص 91 ، ح 295 عن الإمام علي عليه السلام ، كنز العمال ، ج 6 ، ص 647 ، ح 17214 .

4- من لا يحضره الفقيه ، ج 4 ، ص 365 ، ح 5762 عن حماد بن عمرو وأنس بن محمد عن أبيه ، الخصال ، ص 126 ، ح 122 عن أنس

بن محمد عن أبيه وفيه «السقم» بدل «البلغم» ، مكارم الأخلاق ، ج 2 ، ص 328 ، ح 2656 كلها عن الإمام الصادق عن أبيه عن جدّه عن

الإمام علي عليهم السلام ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 443 ، ح 3 .

فصل پنجاه و سوم: کُنْدُر

53 / 1 خواص کُنْدُر

فصل پنجاه و سوم: کُنْدُر 53 / 1 خواص کُنْدُر 3510. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: بر شما باد کُنْدُر (1)؛ زیرا آن سان که انگشتان، عرق را از پیشانی پاک می کنند، پشت را محکم می کند، عقل را افزون می کند، ذهن را ذکاوت می دهد، چشم را جلا می بخشد و فراموشی را از میان می برد. 3509. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: با کُنْدُر، بدن را چرب کنید؛ چرا که این بهره ای بیشتر برای شما نزد زنانان ایجاد می کند. 3508. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: خطاب به امام علی علیه السلام: ای علی! سه چیز بر حافظه می افزاید و بلغم را می برد: کُنْدُر، مسواک و قرائت قرآن. (2)

-
- 1- کُنْدُر: صمغی است که آن را مصطکی خوانند و بعضی گویند مصطکی هم نوعی کندر است و کندر، همان لُبَان باشد. و بعضی گویند کندر، درختی است شبیه به درخت پسته؛ لیکن باری و میوه ای و تخمی ندارد. صمغ آن را به نام آن درخت خوانند (ر. ک: لغت نامه دهخدا: ج 11 ص 16423).
- 2- در الخصال، به جای «بلغم»، واژه «سُقْم» به معنای بیماری آمده است.

3511. رسول الله صلى الله عليه وآله: الإمام عليّ عليه السلام: مَضَعُ اللَّبَانِ يَشُدُّ الْأَضْرَاسَ، وَيَنْفِي الْبَلْغَمَ، وَيَذْهَبُ بِرِيحِ الْفَمِ.
(1) 3510. عنه صلى الله عليه وآله: كنز العمال عن عبدالله بن جعفر: جاء رجلٌ إلى عليّ بن أبي طالبٍ عليه السلام يشتكى إليه النسيانَ.
فقال:

عَلَيْكَ بِاللَّبَانِ؛ فَإِنَّهُ يُشَجِّعُ الْقَلْبَ، وَيُذْهِبُ النَّسْيَانَ. (2) 3509. عنه صلى الله عليه وآله: الإمام الصادق عليه السلام: كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ يَأْكُلُ الْعَسَلَ وَيَقُولُ:

آيَاتُ مِنَ الْقُرْآنِ وَمَضَعُ اللَّبَانِ يَذِيبُ الْبَلْغَمَ. (3) 3508. رسول الله صلى الله عليه وآله: الإمام الرضا عليه السلام: اسْتَكْثَرُوا مِنَ اللَّبَانِ وَاسْتَبْقَوْهُ وَأَمَضَ غَوْهُ، وَأَحْبَبُهُ إِلَيَّ الْمَضْعُ؛ فَإِنَّهُ يَنْزِفُ بَلْغَمَ الْمَعِدَةِ وَيُنَظِّفُهَا، وَيَشُدُّ الْعَقْلَ، وَيُمِرُّ الطَّعَامَ. (4) راجع: ج 1، ص 380، ح 639.

53 / 2 فَوَائِدُ اللَّبَانِ لِلْحَامِلِ 3506. رسول الله صلى الله عليه وآله: رسول الله صلى الله عليه وآله: أَطْعَمُوا نِسَاءَكُمْ الْحَوَامِلَ اللَّبَانَ؛ فَإِنَّهُ يَزِيدُ فِي عَقْلِ الصَّبِيِّ. (5).

-
- 1- الخصال، ص 612، ح 10 عن أبي بصير ومحمد بن مسلم عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام، تحف العقول، ص 101، مكارم الأخلاق، ج 1، ص 423، ح 1441، بحار الأنوار، ج 66، ص 443، ح 2.
 - 2- كنز العمال، ج 14، ص 186، ح 38318 عن ابن السنيّ ونعيم معافى الطبّ وعن الخطيب في الجامع.
 - 3- الكافي، ج 6، ص 332، ح 4 عن سكين، بحار الأنوار، ج 66، ص 292، ح 12.
 - 4- مكارم الأخلاق، ج 1، ص 423، ح 1442، بحار الأنوار، ج 66، ص 444، ح 8.
 - 5- مكارم الأخلاق، ج 1، ص 423، ح 1439، بحار الأنوار، ج 66، ص 444، ح 8؛ الفردوس، ج 1، ص 101، ح 331 عن ابن عمر.

53 / 2 فایده های کُنْدُر برای زنان باردار

3505. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله (_ در جواب سؤال ابن عبّاس درباره این آیه : { Q } «و) امام علی علیه السلام : جویدن کُنْدُر ، دندان ها را استحکام می بخشد ، بلغم را می راند و بوی دهان را می برد . 3504. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کنز العمّال _ به نقل از عبد الله بن جعفر: مردی نزد علی بن ابی طالب علیه السلام آمد و از فراموشی ، اظهار ناراحتی کرد . فرمود : «بر توباد کُنْدُر ؛ چرا که دل را شجاعت می بخشد و فراموشی را از میان می برد» . 3503. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله (_ به امام علی علیه السلام _) امام صادق علیه السلام : پیامبر صلی الله علیه و آله غسل می خورد و می فرمود : « [قرائت آیاتی از قرآن و جویدن کُنْدُر ، بلغم را از میان می برد» . 3505. عنه صلی الله علیه و آله (_ وقد سألهُ ابنُ عبّاسٍ عن قولِ اللّهِ عزّ و جلّ) امام رضا علیه السلام : فراوان کُنْدُر بخورید . آن را در دهان نگه دارید و نیک بجوید ، برای من ، جویدن آن ، دوست داشتنی تر است ؛ چرا که آن بلغم معده را پاک می کند ، عقل را استحکام می بخشد و غذا را گوارا می سازد . ر. ک : ج 1 ، ص 381 ، ح 639.

53 / 2 فایده های کُنْدُر برای زنان باردار 3501. امام علی علیه السلام : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : به زنان باردار خود ، کُنْدُر بدهید ؛ چرا که عقل کودک را افزون می کند .

3500. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: الإمام الرضا علیه السلام: أَطْعَمُوا حَبَالَكُمْ ذَكَرَ (1) اللَّبَانِ، فَإِنْ يَكُ فِي بَطْنِهَا غُلَامٌ خَرَجَ ذَكِيَّ الْقَلْبِ عَالِمًا شَدِيدًا جَاعًا، وَإِنْ تَكُ جَارِيَةً حَسُنَ خَلْقُهَا وَخُلُقُهَا، وَعَظُمَتِ عَجِيزَتُهَا، وَحَظِيَّتْ عِنْدَ زَوْجِهَا. (2) راجع: ج 1: ص 658 (ما ينفع الجنين من الأغذية).

1- في تهذيب الأحكام ومكارم الأخلاق: «أطعموا حبالكم اللبن».

2- الكافي، ج 6، ص 23، ح 7، تهذيب الأحكام، ج 7، ص 440، ح 1758 كلاهما عن محمد بن سنان، مكارم الأخلاق، ج 1، ص 424، ح 1443، بحار الأنوار، ج 66، ص 444، ح 8: تاريخ دمشق، ج 54، ص 229، ح 11474 عن أبي هريره نحوه.

3501. الإمام عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَام: امام رضا عليه السلام: به زنان باردارتان، کندر نر (1) بدهید. در این صورت، اگر آنچه در شکم زن است، پسر باشد، بیدار دل، آگاه و دلیر می‌گردد، و اگر دختر باشد، روی و خوی وی نکو می‌شود و سرین او سترگ می‌گردد و نزد همسرش بهره می‌یابد. ر. ک: ج: 1، ص 659 (غذاهایی که برای جنین، سودمند است).

1- در تهذیب الأحکام و مکارم الأخلاق، کلمه «نر» نیامده است.

الفصل الرابع والخمسون : اللَّبْنُ 54 / 1 خَوَاصُّ اللَّبَنِ 3499. الإمام الصادق عليه السلام : الإمام عليّ عليه السلام : حَسُو اللَّبَنِ شِفَاءٌ مِنْ كُلِّ دَاءٍ إِلَّا الْمَوْتَ . (1) 3498. رسول الله صلى الله عليه وآله : الكافي عن أبي الحسن الأصبهاني : كُنْتُ عِنْدَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقَالَ لَهُ رَجُلٌ وَأَنَا أَسْمَعُ : جُعِلْتُ فِدَاكَ ! إِنِّي أَحْدُ الضَّعْفَ فِي بَدَنِي .

فَقَالَ لَهُ : عَلَيْكَ بِاللَّبَنِ ؛ فَإِنَّهُ يُنَبِّئُ اللَّحْمَ ، وَيَشَدُّ الْعَظْمَ . (2) 3497. الإمام الحسين عليه السلام : الإمام الصادق عليه السلام : مَا وَجَدْنَا لَوْجِعِ الْحَلْقِ مِثْلَ حَسُو اللَّبَنِ . (3) راجع : ج 2 ، ص 472 (خواص اللحم باللبن). ج 2 ، ص 244 (التلبينه) .

-
- 1- .النخصال ، ص 636 ، ح 10 عن أبي بصير ومحمد بن مسلم عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 95 ، ح 1.
 - 2- .الكافي ، ج 6 ، ص 336 ، ح 7 ، المحاسن ، ج 2 ، ص 292 ، ح 1961 ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 102 ، ح 23.
 - 3- .طب الأئمة لابني بسطام ، ص 89 عن الحلبي ، بحار الأنوار ، ج 62 ، ص 182 ، ح 4.

فصل پنجاه و چهارم : شیر

54 / 1 خواص شیر

فصل پنجاه و چهارم: شیر 54 / 1 خواص شیر 3495. سنن ابن ماجه عن عبد الله: امام علي عليه السلام: نوشیدن شیر ، شفایی برای هر درد است ، مگر مرگ . 3494. رسول الله صلی الله علیه و آله : الكافی_ به نقل از ابو الحسن اصفهانی: نزد امام صادق علیه السلام بودم . در حالی که من نیز می شنیدم ، مردی به ایشان گفت : فدایت شوم ! من در بدنم احساس ضعف می کنم .

امام علیه السلام به او فرمود : «بر تو باد شیر ؛ چرا که گوشت می رویاند و استخوان را استحکام می بخشد» . 3493. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : امام صادق علیه السلام: برای گلودرد ، چیزی چون نوشیدن شیر نیافته ایم . ر. ک : ج 2 ، ص 473 (گوشت ، خواص گوشت همراه با شیر). ج 2 ، ص 245 (تلبینه) .

54 / 2 الإستشفاء بِالْبَابِ الْبَقْرِ 3492. عنه صلى الله عليه وآله: رسول الله صلى الله عليه وآله: ما أنزل الله من داءٍ إلا وقد أنزل له شفاءً، وفي البابِ البقرِ شفاءً من كلِّ داءٍ . (1) 3491. رسول الله صلى الله عليه وآله: عنه صلى الله عليه وآله: عَلَيْكُمْ بِالْبَابِ الْبَقْرِ؛ فَإِنَّهَا تَرُمُّ مِنْ كُلِّ شَجَرٍ، وَهُوَ شِفَاءٌ مِنْ كُلِّ دَاءٍ . (2) 3490. المناقب، كوفى (_ به نقل از سلمان _) عنه صلى الله عليه وآله: إِنَّ اللَّهَ لَمْ يَصْعَ دَاءٌ إِلَّا وَضَعَ لَهُ شِفَاءً، وَعَلَيْكُمْ بِالْبَابِ الْبَقْرِ؛ فَإِنَّهَا تَرُمُّ مِنْ كُلِّ الشَّجَرِ . (3) 3489. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: عنه صلى الله عليه وآله: تَدَاوُوا بِالْبَابِ الْبَقْرِ؛ فَإِنِّي أَرْجُو أَنْ يَجْعَلَ اللَّهُ فِيهَا شِفَاءً؛ فَإِنَّهَا تَأْكُلُ مِنَ الشَّجَرِ . (4) 3488. عقد الدرر (_ به نقل از حذيفه _) الإمام الباقر عليه السلام عن جابر بن عبد الله: قيل: يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَتَدَاوَى؟

فَقَالَ: نَعَمْ، تَدَاوُوا؛ فَإِنَّ اللَّهَ - تَبَارَكَ وَتَعَالَى - لَمْ يُنْزِلْ دَاءً إِلَّا وَقَدْ أَنْزَلَ لَهُ دَوَاءً. عَلَيْكُمْ بِالْبَابِ الْبَقْرِ؛ فَإِنَّهَا تَرُمُّ مِنْ كُلِّ الشَّجَرِ . (5) .

- 1- المستدرک علی الصحیحین، ج 4، ص 218، ح 7423 عن عبدالله، كنز العمال، ج 10، ص 31، ح 2816.
- 2- المستدرک علی الصحیحین، ج 4، ص 446، ح 8224 عن عبدالله بن مسعود، مسند ابن الجعد، ص 307، ح 2072 عن طارق بن شهاب وفيه «دواء» بدل «شفاء»، كنز العمال، ج 10، ص 30، ح 28212 نقلاً عن ابن عساكر وراجع: الكافي، ج 6، ص 337، ح 3 والمحاسن، ج 2، ص 294، ح 1967.
- 3- السنن الكبرى للنسائي، ج 4، ص 194، ح 6864، مسند ابن حنبل، ج 6، ص 471، ح 18853 كلاهما عن طارق بن شهاب، المستدرک علی الصحیحین، ج 4، ص 218، ح 7425 عن عبدالله يرفعه إليه صلى الله عليه وآله نحوه، كنز العمال، ج 10، ص 30، ح 28213.
- 4- المعجم الكبير، ج 10، ص 14، ح 9788، تاريخ بغداد، ج 7، ص 356 كلاهما عن عبدالله بن مسعود، كنز العمال، ج 10، ص 29، ح 28208.
- 5- قرب الإسناد، ص 110، ح 380 عن الإمام الصادق عليه السلام، بحار الأنوار، ج 66، ص 99، ح 12؛ مسند ابن الجعد، ص 307، ح 2073 عن ابن مسعود.

54 / 2 درمان کردن با شیر گاو

54 / 2 درمان با شیر گاو 3488. عقد الدرر عن حُدَيْفَه: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، هیچ دردی فرو نفرستاده ، مگر این که برای آن ، درمانی هم فرستاده است . در شیر گاو ، درمان هر درد هست . 3487. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بر شما باد شیر گاو ؛ چرا که گاو از هر درختی می خورد و شیر آن ، درمانی برای هر درد است . 3486. ینابیع المودّه (_ به نقل از ابولیلی _) پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : خداوند ، هیچ دردی ننهاد ، مگر این که برایش درمانی نیز ننهاد است . بر شما باد شیر گاو ، چرا که از هر ش (1) جری می خورد . 3485. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : با شیر گاو درمان کنید . من امیدوارم خداوند در آن ، شفایی ننهاد باشد ؛ چرا که گاو ، از شجر می خورد . 3484. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : امام باقر علیه السلام _ به نقل از جابر بن عبد الله: گفته شد : ای پیامبر خدا ! آیا درمان کنیم؟

فرمود : « آری ، درمان کنید ؛ زیرا خداوند _ تبارک و تعالی _ هیچ دردی فرو نفرستاده ، مگر این که برایش درمانی نیز فرستاده است . بر شما باد شیر گاو ؛ چرا که آن ، از هر شجر می خورد» .

1- . شجر ، عبارت است از گیاهان با ساق و بی ساق .

3487. رسول الله صلى الله عليه وآله: الإمام عليّ عليه السلام: ألبانُ البَقْرِ دَوَاءٌ . (1) 3486. ينابيع المودّة عن أبي ليلى : (_ لِعَلِيّ عَلَيْهِ السَّلَام _) عَنْهُ عَلَيْهِ السَّلَام : لَبَنُ البَقْرِ شِفَاءٌ . (2) 3485. عنه صلى الله عليه وآله: الكافي عن أبي البلاد : شَكَّوتُ إِلَى أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَام دَرَبًا وَجَدْتُهُ ، فَقَالَ لِي : مَا يَمْنَعُكَ مِنْ شُرْبِ ألبانِ البَقْرِ؟

فَقَالَ لِي : أَشْرِبْتَهَا قَطُّ؟

فَقُلْتُ لَهُ : نَعَمْ ، مِرَارًا .

فَقَالَ : كَيْفَ وَجَدْتَهَا؟

فَقُلْتُ : وَجَدْتُهَا تَدْبِغُ المَعِدَةَ ، وَتَكْسُو الكُلَيْتَيْنِ الشَّحْمَ ، وَتَشْهِي الطَّعَامَ .

فَقَالَ لِي : لَوْ كَانَتْ أَيَّامُهُ لَخَرَجْتُ أَنَا وَأَنْتَ إِلَى يَنْبَعٍ حَتَّى نَشْرَبَهُ . (3) 54 / 3 ألبانُ الإِبِلِ 3482. الخصائص الكبرى (_ به نقل از محمد بن عمرو بن حسن _) رسول الله صلى الله عليه وآله: في ألبانِ الإِبِلِ . . . دَوَاءٌ لِذَرَبِكُمْ . (4) .

1- .الكافي، ج 6، ص 337، ح 1 عن السكوني عن الإمام الصادق عليه السلام، مكارم الأخلاق، ج 1، ص 422، ح 1434، الدعوات، ص 152، ح 411، بحار الأنوار، ج 66، ص 103، ح 35.

2- .المحاسن، ج 2، ص 294، ح 1968 عن السكوني عن الإمام الصادق عن أبيه عليهما السلام، بحار الأنوار، ج 66، ص 103، ح 30.

3- .الكافي، ج 6، ص 337، ح 2، المحاسن، ج 2، ص 294، ح 1969، بحار الأنوار، ج 66، ص 103، ح 31.

4- .المصنّف لعبدالرزاق، ج 9، ص 259، ح 17135، كنز العمال، ج 10، ص 31، ح 28219.

3481. مسند ابن حنبل (_ به نقل از عبد الله بن نُجَی، درباره پدرش _) امام علی علیه السلام: شیر گاو، دارو است. 3483. الإمام علی علیه السلام: امام علی علیه السلام: شیر گاو، درمان است. 3482. الخصائص الكبرى عن مُحَمَّد بن عمرو بن حَسَن: الكافی _ به نقل از ابو البلاد: از عارضه ای که در معده احساس می کردم، نزد امام باقر علیه السلام اظهار ناراحتی نمودم.

به من فرمود: «چه چیز، تو را از نوشیدن شیر گاو، باز می دارد؟». آن گاه از من پرسید: «آیا هرگز نوشیده ای؟».

گفتم: آری؛ بارها.

پرسید: «آن را چگونه یافته ای؟».

گفتم: دیده ام که معده را می پالاید و به کلیه ها پوششی از چربی می دهد و اشتها به غذا می آورد.

پس به من فرمود: «اگر اکنون زمانش بود، من و تو با همدیگر به یَنْبُع می رفتیم تا شیر بخوریم». 54 / 3 شیر شتر 3479. مسند ابن حنبل (_ به نقل از انس بن مالک _) پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: در شیر شتر . . . درمان بیماری دَرَب (1) است.

1- دَرَب، بیماری معده است که مانع هضم و جذب غذا شده، در نتیجه موجب شکم رُوش می گردد.

3478. دلائل النبوة، ابو نعيم (_ به نقل از سَحِيم _) عنه صلى الله عليه وآله : إنَّ في . . . ألبانها شفاءً لِلذَّرْبِ بِطونُهُمْ . (1) 54 / 4 شيرازُ الأتْنِ 3479. مسند ابن حنبل عن أنس بن مالِكٍ : الكافي عن العيص بن القاسم عن الإمام الصادق عليه السلام ، قال : تَغَدَّيْتُ مَعَهُ ، فَقَالَ لِي :

أَتَدْرِي مَا هَذَا؟

قُلْتُ : لا .

قال : هذا شيرازُ الأتْنِ اتَّخَذْنَاهُ لِمَرِيضٍ لَنَا ، فَإِنْ أَحْبَبْتَ أَنْ تَأْكُلَ مِنْهُ فَكُلْ . (2) 3478. دلائل النبوة لأبي نعيم عن سَحِيمٍ عَنِ أَنَسِ بْنِ الكافي عن يحيى بن عبد الله : كُنْتُ عِنْدَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَاتَيْنَا بِسُكَّرٍ جَاتٍ ، فَأَشَارَ بِيَدِهِ نَحْوَ وَاحِدِهِ مِنْهُنَّ ، وَقَالَ :

هذا شيرازُ الأتْنِ اتَّخَذْنَاهُ لِعَلِيلٍ عِنْدَنَا ، وَمَنْ شَاءَ فَلْيَأْكُلْ وَمَنْ شَاءَ فَلْيَدَعْ . (3) .

1- . مسند ابن حنبل ، ج 1 ، ص 629 ، ح 2677 ، المعجم الكبير ، ج 12 ، ص 184 ، ح 12986 كلاهما عن ابن عباس ، كنز العمال ، ج 10 ، ص 46 ، ح 28286 .

2- . الكافي ، ج 6 ، ص 338 ، ح 1 ، تهذيب الأحكام ، ج 9 ، ص 101 ، ح 438 ، المحاسن ، ج 2 ، ص 295 ، ح 1973 ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 103 ، ح 34 .

3- . الكافي ، ج 6 ، ص 339 ، ح 2 ، المحاسن ، ج 2 ، ص 295 ، ح 1972 ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 95 ، ح 4 .

54 / 4 ماست چکیده ماده الاغ

3477. المستدرک علی الصحیحین عن أمّ سلمة: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: شیر شتر . . . برای کسانی که به ناراحتی معده (سوء هاضمه) مبتلا هستند، درمان است. 4 / 54 ماست چکیده ماده الاغ 3474. مسند أبي يعلى (_ به نقل از عایشه _) الکافی _ به نقل از عیص بن قاسم: همراه با امام صادق علیه السلام ناهار خوردم . به من فرمود: «آیا می دانی این چیست؟» .

گفتم: نه .

فرمود: «این ، ماست چکیده ماده الاغ است . آن را برای یکی از بیماران خود ، فراهم ساخته ایم . اگر دوست داری از آن بخوری ، بخور»
3473. المعجم الكبير (_ به نقل از جابر _) الکافی _ به نقل از یحیی بن عبد الله: نزد امام صادق علیه السلام بودم که چند پیاله برایمان آوردند . ایشان با دست ، به یکی از آنها اشاره کرد و فرمود: «این ، ماست چکیده ماده الاغ است . آن را برای یکی از بیماران خود ، فراهم ساخته ایم . هر کس می خواهد ، بخورد و هر کس هم نمی خواهد ، وا گذارد» .

54 / 54 الحَلِيبُ بِالْعَسَلِ 3474. مسند أبي يعلى عن عائشه: الإمام الكاظم عليه السلام: مَنْ تَغَيَّرَ عَلَيْهِ مَاءُ الظَّهْرِ، فَإِنَّهُ يَنْفَعُ لَهُ اللَّبَنُ الحَلِيبُ، وَالْعَسَلُ. (1) 54 / 6 الماسِئُ وَالتَّانِخَوَاهُ 3471. الأمالى، صدوق (_ به نقل از ابن عباس _) الكافى عن محمّد بن يحيى رفعه عن الإمام الكاظم عليه السلام: مَنْ أَرَادَ أَكَلَ الماسِئِ وَلَا يَصُرُّهُ، فَلْيَصُبَّ عَلَيْهِ الهاضومَ.

قُلْتُ لَهُ: وَمَا الهاضومُ؟

قال: التَّانِخَوَاهُ. (2).

-
- 1- الكافى، ج 6، ص 337، ح 8، المحاسن، ج 2، ص 293، ح 1962، مكارم الأخلاق، ج 1، ص 358، ح 1164 وفيه «الحليب بالعسل»، بحار الأنوار، ج 66، ص 102، ح 24 وص 290، ح 2.
2- الكافى، ج 6، ص 338، ح 1، بحار الأنوار، ج 66، ص 107، ح 1.

54 / 5 شیر با غسل

54 / 6 ماست و نانخواه

54 / 5 شیر با غسل 3468. امام صادق علیه السلام: امام کاظم علیه السلام: هر کس که آب کمرش دیگرگون می شود، شیر تازه همراه با غسل برایش سودمند است. (1) 54 / 6 ماست و نانخواه 3470. رسول الله صلی الله علیه و آله (_ لَيْتِي هَاشِمٍ _) الكافي_ به نقل از محمد بن یحیی، در حدیثی که سَنَد آن را به امام کاظم علیه السلام رسانده است: _ امام کاظم علیه السلام فرمود: «هر کس می خواهد ماست بخورد و ماست، او را زیان نرساند، روی آن، هضم کننده ای هم بخورد» .

گفتم: هضم کننده چیست؟

فرمود: «نانخواه (2)» .

-
- 1- .علامه مجلسی می گوید: در قاموس آمده است: حلیب یعنی شیر دوشیده شده، یا حلیب یعنی آنچه هنوز مزه اش تغییر نیافته است. همچنین دیگرگون شدن آب کمر، کنایه از عدم انعقاد نطفه فرزند از آن است (بحار الأنوار: ج 66 ص 102).
 - 2- .نانخواه: دانه ای است زردرنگ، خوش بو و با طعمی نسبتاً تند و تلخ، و گاه روی نان می ریزند (فرهنگ صبا: ص 1085).

الفصل الخامس والخمسون : اللَّحْم 1 / 55 سَيِّدُ الطَّعَامِ 3466. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله : رسول الله صلى الله عليه وآله : اللَّحْمُ سَيِّدُ الطَّعَامِ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ . (1) 3465. امام باقر عليه السلام : عنه صلى الله عليه وآله : خَيْرُ الْإِدَامِ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ اللَّحْمُ . (2) 3464. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله : عنه صلى الله عليه وآله : سَيِّدُ طَعَامِ أَهْلِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ اللَّحْمُ ، ثُمَّ الْأَرْزُ . (3) .

1- .الكافي ، ج 6 ، ص 308 ، ح 2 ، المحاسن ، ج 2 ، ص 248 ، ح 1774 كلاهما عن عيسى بن عبد الله العلوي عن أبيه عن جدّه عن الإمام عليّ عليه السلام ، مكارم الأخلاق ، ج 1 ، ص 343 ، ح 1107 عن الإمام عليّ عليه السلام ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 59 ، ح 12 .

2- .طبّ النبيّ صلى الله عليه وآله ، ص 5 ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 293؛ الفردوس ، ج 2 ، ص 180 ، ح 2909 ، كنز العمال ، ج 15 ، ص 281 ، ح 41000 نقلاً عن المعجم الأوسط وأبي نعيم في الطبّ وكلاهما عن بريده الأسمي .

3- .عيون أخبار الرضا عليه السلام ، ج 2 ، ص 35 ، ح 79 عن أحمد بن عامر الطائي ، صحيفه الإمام الرضا عليه السلام ، ص 106 ، ح 56 كلاهما عن الإمام الرضا عن آبائه عليهم السلام ، مكارم الأخلاق ، ج 1 ، ص 335 ، ح 1079 عن الإمام الرضا عن أبيه عن جدّه عليهم السلام عنه صلى الله عليه وآله وليس فيهما «أهل» ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 58 ، ح 5 و ص 262 ، ح 7 ؛ سنن ابن ماجه ، ج 2 ، ص 1099 ، ح 3305 عن أبي الدرداء وفيه «أهل الجنة» بدل «الآخره» وليس فيه «ثمّ الأرز» ، كنز العمّال ، ج 15 ، ص 291 ، ح 41054 نقلاً عن الحاكم في تاريخ نيشابور عن صهيب .

فصل پنجاه و پنجم : گوشت

55 / 1 مهتر همه خوراکیها

فصل پنجاه و پنجم: گوشت 55 / 1 مهتر همه خوراک ها 3464. عنه صلی الله علیه و آله : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : گوشت ، مهترِ غذاها در دنیا و آخرت است . 3463. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : بهترین خورش دنیا و آخرت ، گوشت است . 3462. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : مهتر غذاهای ساکنان دنیا و آخرت ، گوشت و سپس برنج است .

55 / 2 خَوَاشُ اللَّحْمِ 3463. عنه صلى الله عليه وآله: الإمام عليّ عليه السلام: عَلَيْكُمْ بِاللَّحْمِ؛ فَإِنَّهُ يُنْبِتُ اللَّحْمَ. (1) 3462. رسول الله صلى الله عليه وآله: رسول الله صلى الله عليه وآله: أكل اللحم يُحَسِّنُ الْوَجْهَ، وَيُحَسِّنُ الْخُلُقَ. (2) 3461. عنه صلى الله عليه وآله: عنه صلى الله عليه وآله: إِنَّ لِلْقَلْبِ فَرْحَةً عِنْدَ أَكْلِ اللَّحْمِ. (3) 3445. المعجم الكبير عن معاوية بن حُديج: عنه صلى الله عليه وآله: اللَّحْمُ بِالْبَيْضِ يَزِيدُ فِي الْبَاءِ. (4) 3444. عنه صلى الله عليه وآله: الإمام عليّ عليه السلام: كُلُوا اللَّحْمَ؛ فَإِنَّهُ يُنْبِتُ اللَّحْمَ، كُلُّهُ؛ فَإِنَّهُ جِلَاءٌ لِلْبَصْرِ. (5) 3443. عنه صلى الله عليه وآله: عنه صلى الله عليه وآله: أكل اللحم يَحَسِّنُ الْخُلُقَ، وَيُصَدِّقُ اللَّوْنَ، وَيَخْمُصُ الْبَطْنَ. (6) 3442. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: الإمام الباقر عليه السلام: أكل اللحم يَزِيدُ فِي السَّمْعِ وَالْبَصَرِ وَالْقُوَّةَ. (7) 3441. الأمالي، طوسي (به نقل از انس بن مالک) الإمام الصادق عليه السلام: اللَّحْمُ مِنَ اللَّحْمِ، مَنْ تَرَكَهُ أَرْبَعِينَ يَوْمًا سَاءَ خُلُقُهُ، كُلُّهُ فَإِنَّهُ يَزِيدُ فِي السَّمْعِ وَالْبَصْرِ. (8).

- 1- عيون أخبار الرضا عليه السلام، ج 2، ص 41، ح 129 عن أحمد بن عامر الطائي عن الإمام الرضا عن آبائه عليهم السلام، المحاسن، ج 2، ص 256، ح 1807 عن أبي أسامه عن الإمام الصادق عليه السلام عن رسول الله صلى الله عليه وآله وفيه «فإن اللحم ينمي» بدل «فإنه ينبت»، قرب الإسناد، ص 107، ح 367 عن الإمام الصادق عن أبيه عنه عليهم السلام، الدعوات، ص 153، ح 414، بحار الأنوار، ج 66، ص 58، ح 6.
- 2- تاريخ دمشق، ج 49، ص 323، ح 10556 عن ابن عباس، كنز العمال، ج 15، ص 282، ح 41005.
- 3- كنز العمال، ج 15، ص 282، ح 41006 نقلاً عن شعب الإيمان عن سلمان.
- 4- دعائم الإسلام، ج 2، ص 145، ح 511، بحار الأنوار، ج 62، ص 273 نقلاً عن كتاب السرائر.
- 5- كنز العمال، ج 15، ص 455، ح 41806 نقلاً عن أبي نعيم.
- 6- كنز العمال، ج 15، ص 455، ح 41805 نقلاً عن أبي نعيم.
- 7- دعائم الإسلام، ج 2، ص 109، ح 355، بحار الأنوار، ج 66، ص 76، ح 73.
- 8- المحاسن، ج 2، ص 255، ح 1800 عن غياث بن إبراهيم، بحار الأنوار، ج 66، ص 66، ح 37 وراجع: دعائم الإسلام، ج 2، ص 145، ح 511.

55 / 2 خواص گوشت 3442. رسول الله صلى الله عليه وآله: امام على عليه السلام: بر شما باد گوشت؛ چرا که [خوردن] گوشت، گوشت می رویاند. 3441. الأمامى للطوسى عن أنس بن مالك: پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: خوردن گوشت، روی را نکو می سازد و خوی را هم نکو می سازد. 3440. رسول الله صلى الله عليه وآله: پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: هنگام خوردن گوشت، قلب را شادی ای است. 3439. عنه عليه السلام: پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: گوشت با تخم مرغ، بر توان جنسی می افزاید. (1) 3438. امام باقر عليه السلام (_ به نقل از جابر بن عبد الله انصارى _) امام على عليه السلام: گوشت بخورید؛ چرا که گوشت می رویاند. آن را بخورید؛ چرا که جلای دیده است. 3438. الإمام الباقر عليه السلام (_ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْأَنْصَارِيِّ _) امام على عليه السلام: بر شما باد این گوشت. آن را بخورید؛ چرا که خوی را خوش می سازد، رنگ را صفا می دهد و شکم را کوچک می کند. 3437. المعجم الأوسط (_ به نقل از جابر بن عبد الله _) امام باقر عليه السلام: خوردن گوشت، شنوایی و بینایی و قدرت را افزون می کند. 3436. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: امام صادق عليه السلام: گوشت، از گوشت است. هر کس چهل روز آن را وا گذارد، بدخوی می شود. (2) آن را بخورید؛ چرا که بر شنوایی و بینایی می افزاید.

-
- 1- در السرائر، حدیث، چنین آغاز می شود: «روایت شده است که خوردن گوشت...» .
 - 2- نگارنده می گوید: ظاهراً نقش نخوردن گوشت در بداخلاقی، اقتضاست (در مواردی است که نخوردن گوشت، به ضعف اعصاب، منتهی گردد)، نه علت تامه. بنا بر این، ممکن است کسی گوشت نخورد و اخلاقی هم بد نباشد.

3435. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: الإمام العسکری علیه السلام۔ لأبی هاشم الجعفری: یا أبا هاشم، إذا أردت القوة فكل اللحم .
(1) راجع: ج 2، ص 430 (الكباب).

55 / 3 خواص اللحم باللبن 3437. المعجم الأوسط عن جابر بن عبد الله عن رسول الله صلى الله عليه وآله: شكا نوح عليه السلام إلى ربه عز وجل ضعف بدنه، فأوحى الله تعالى إليه أن اطبخ اللحم باللبن فكلها؛ فأتى جعلت القوة والبركة فيهما . (2) 3436. عنه صلى الله عليه وآله: الدعوات: رأى رسول الله صلى الله عليه وآله رجلاً سميناً، فقال: ما تأكل؟
قال: ليس بأرضي حب، وإنما أكل اللحم واللبن .

فقال صلى الله عليه وآله: جمعت بين اللحمين . (3) 3421. تاريخ دمشق (عن أبي أمامه الباهلي) رسول الله صلى الله عليه وآله: اللحم واللبن؛ يثبتان اللحم، ويشدان العظام، واللحم يزيد في السمع والبصر، واللحم بالبيض يزيد في الباء . (4) 3420. المناقب لابن شهر آشوب عن سلمان الفارسي عن رسول الله صلى الله عليه وآله: شكا نبي قبلي إلى الله ضعفاً في بدنه، فأوحى الله تعالى إليه أن اطبخ اللحم واللبن؛ فأتى قد جعلت البركة والقوة فيهما . (5) .

-
- 1- الخرائج والجرائح، ج 2، ص 683، ح 2، المناقب لابن شهر آشوب، ج 4، ص 439 كلاهما عن أبي هاشم الجعفری، بحار الأنوار، ج 50، ص 255، ح 10.
 - 2- طب الأئمة لابن بسطام، ص 64 عن السكوني عن الإمام الصادق عن أبيه عليهما السلام .
 - 3- الدعوات، ص 153، ح 418، بحار الأنوار، ج 66، ص 75، ح 70.
 - 4- دعائم الإسلام، ج 2، ص 145، ح 511، بحار الأنوار، ج 66، ص 76، ح 73.
 - 5- المحاسن، ج 2، ص 257، ح 1812 عن جعفر بن عمرو عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام، بحار الأنوار، ج 66، ص 68، ح 47.

55 / 3 خواص گوشت همراه با شیر

3419. رسول الله صلی الله علیه و آله: امام عسکری علیه السلام _ خطاب به ابو هاشم جعفری: ای ابو هاشم! اگر توان می خواهی، گوشت بخور. ر. ک: ج 2، ص 431 (کباب).

55 / 3 خواص گوشت همراه با شیر 3605. مسند ابن حنبل (_ به نقل از عقبه بن عامر _) پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: نوح علیه السلام از ضعف بدن، به درگاه پروردگار خویش عز و جلشکایت برد. خداوند به او وحی فرستاد که: «گوشت را همراه با شیر، طبخ کن و بخور؛ چرا که من، قدرت و برکت را در آنها نهاده ام». 3605. مسند ابن حنبل عن عقبه بن عامر عن رسول الله صلی الله علیه و آله: پیامبر خدا، مردی چاق دید. پرسید: «چه می خوری؟» .

گفت: در سرزمین من، غله نیست. من تنها گوشت و شیر می خورم.

فرمود: «دو گوشت را یک جا جمع کرده ای». 3604. المستدرک علی الصحیحین (_ به نقل از ابو هریره _) پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: گوشت و شیر، گوشت می رویند و استخوان ها را استحکام می بخشند. و گوشت، شنوایی و بینایی را افزون می کند و گوشت همراه با تخم مرغ، بر نیروی جنسی می افزاید. 3603. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: یکی از پیامبران پیش از من، از ضعف بدن، به درگاه خداوند، شکایت برد. خداوند عز و جل به او وحی کرد که: «گوشت و شیر را بپز؛ چرا که من، برکت و قدرت را در آنها نهاده ام» .

3602. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: الإمام علیّ علیه السلام: إِذَا ضَعُفَ الْمُسْلِمُ، فَلْيَأْكُلِ اللَّحْمَ بِاللَّبَنِ . (1) 3604. المستدرک علی الصحیحین عن أبي هريره عن رسول الله الكافي عن عبد الله بن سنان عن الإمام الصادق عليه السلام: شَكَانِي مِنَ الْأَنْبِيَاءِ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ الصَّعْفَ، فَقِيلَ لَهُ: إِطْبِخِ اللَّحْمَ بِاللَّبَنِ؛ فَإِنَّهُمَا يَشُدُّانِ الْجِسْمَ .

قَالَ: فَقُلْتُ: هِيَ الْمَضِيرَةُ .

قَالَ: لَا، وَلَكِنَّ اللَّحْمَ بِاللَّبَنِ الْحَلِيبِ . (2) 3603. عنه صلى الله عليه وآله: الإمام الصادق عليه السلام: اللَّحْمُ بِاللَّبَنِ مَرَقُ الْأَنْبِيَاءِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ . (3) 3602. رسول الله صلى الله عليه وآله: الكافي عن زياد بن أبي الحلال: تَعَشَّيْتُ مَعَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ بِلَحْمٍ بِلَبَنِ، فَقَالَ: هَذَا مَرَقُ الْأَنْبِيَاءِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ . (4) 55 / 4 لَحْمُ الْإِبِلِ 3599. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: رسول الله صلى الله عليه وآله: عَلَيَّكُمْ بِأَكْلِ لُحُومِ الْإِبِلِ؛ فَإِنَّهُ لَا يَأْكُلُ لُحُومَهَا إِلَّا كُلُّ مُؤْمِنٍ مُخَالِفٍ لِلْيَهُودِ أَعْدَاءِ اللَّهِ . (5) .

-
- 1- الكافي، ج 6، ص 316، ح 2، المحاسن، ج 2، ص 259، ح 1817 كلاهما عن محمد بن مسلم عن الإمام الصادق عليه السلام ، تحف العقول، ص 107، بحار الأنوار، ج 66، ص 69، ح 52 .
 - 2- الكافي، ج 6، ص 316، ح 4، المحاسن، ج 2، ص 258، ح 1814، الدعوات، ص 152، ح 413، بحار الأنوار، ج 66، ص 68، ح 49 .
 - 3- الكافي، ج 6، ص 316، ح 1، المحاسن، ج 2، ص 257، ح 1811 كلاهما عن هشام بن سالم، بحار الأنوار، ج 66، ص 68، ح 46 .
 - 4- الكافي، ج 6، ص 316، ح 3، المحاسن، ج 2، ص 260، ح 1821، بحار الأنوار، ج 66، ص 69، ح 56 .
 - 5- مكارم الأخلاق، ج 1، ص 348، ح 1129 عن معاذ بن جبل، بحار الأنوار، ج 66، ص 74، ح 69؛ الفردوس، ج 3، ص 30، ح 4064 عن معاذ بن جبل .

3598. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: امام علی علیه السلام: مسلمان، اگر ضعیف شد، گوشت با شیر بخورد. 3597. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: الکافی_ به نقل از عبد الله بن سنان: امام صادق علیه السلام فرمود: «پیامبری از پیامبران، از ضعف، به درگاه خداوند عز و جل شکایت برد. پس به او گفته شد: گوشت را در شیر بپز؛ چرا که این دو، جسم را استحکام می دهند».

گفتم: این، همان غذایی است که «مَضِیْرَه» (1) نام دارد؟

فرمود: «نه؛ بلکه گوشتِ همراه با شیر تازه است». 3601. مسند ابن حنبل عن شداد بن اوس عن رسول الله صلی امام صادق علیه السلام: گوشت با شیر، خورش پیامبران است. 3600. عنه صلی الله علیه و آله: الکافی_ به نقل از زیاد بن ابی حلال: همراه با امام صادق علیه السلام، شام، گوشت و شیر خوردم. پس فرمود: «این، خورش پیامبران است». 55 / 4 گوشت شتر 3597. عنه صلی الله علیه و آله: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: بر شما باد خوردن گوشت شتر؛ زیرا این گوشت را تنها مؤمنان مخالف یهود (که دشمنان خداوند) می خورند.

1- مَضِیْرَه، غذایی است پختنی که از شیر مانده و ترش شده درست می شود (مجمع البحرین: ج 3 ص 1702).

3596. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : عنه صلی الله علیه و آله : لا يَأْكُلُ الْجَزُورَ إِلَّا مُؤْمِنٌ . (1) 3595. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : المحاسن عن السياري رفعه، قال : أَكَلُ لَحْمِ الْجَزُورِ ؛ يَذْهَبُ بِالْقَرَمِ . (2) 55 / لَحْمُ الْبَقَرِ 3594. امام على عليه السلام : رسول الله صلی الله علیه و آله : عَلَيْكُمْ بِالْبَانِ الْبَقَرِ وَسُمْنَانِهَا وَإِيَّاكُمْ وَلُحُومِهَا ؛ فَإِنَّ أَلْبَانَهَا وَسُمْنَانَهَا دَوَاءٌ وَشِفَاءٌ ، وَلُحُومُهَا دَاءٌ . (3) 3593. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : عنه صلی الله علیه و آله : لَحْمُ الْبَقَرِ دَاءٌ وَلَبَنُهَا دَوَاءٌ ، وَلَحْمُ الْغَنَمِ دَوَاءٌ وَلَبَنُهَا دَاءٌ . (4) 3592. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : الإمام عليّ عليه السلام : لُحُومُ الْبَقَرِ دَاءٌ . (5) 3591. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : عنه عليه السلام : لُحُومُ الْبَقَرِ دَاءٌ ، وَأَلْبَانُهَا دَوَاءٌ ، وَأَسْمَانُهَا شِفَاءٌ . (6) راجع : ج 1 : ص 514 (أكل لحم البقر بالسلق) . ج 1 ، ص 512 (مرق لحم البقر) . ج 2 ، ص 368 (خواص سمن البقر) .

-
- 1- دعائم الإسلام، ج 2، ص 110، ح 356، جامع الأحاديث للقمي، ص 133، بحار الأنوار، ج 66، ص 76، ح 73.
 - 2- المحاسن، ج 2، ص 266، ح 1846، بحار الأنوار، ج 65، ص 182، ح 29.
 - 3- المستدرک علی الصحیحین، ج 4، ص 448، ح 8232 عن عبد الله بن مسعود، كنز العمال، ج 10، ص 31، ح 28218.
 - 4- طبّ النبي صلی الله علیه و آله، ص 7، بحار الأنوار، ج 62، ص 296.
 - 5- المحاسن، ج 2، ص 252، ح 1793 عن أبي بصير عن الإمام الصادق عليه السلام، بحار الأنوار، ج 66، ص 63، ح 29.
 - 6- النخصال، ص 637، ح 10 عن أبي بصير ومحمد بن مسلم عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام، تحف العقول، ص 124 وفيه «وألبانها شفاء وكذلك أسمانها»، الكافي، ج 6، ص 311، ح 3 عن إسماعيل بن أبي زياد مع تقديم وتأخير، مكارم الأخلاق، ج 1، ص 347، ح 1123 كلاهما عن الإمام الصادق عليه السلام، بحار الأنوار، ج 66، ص 56، ح 2.

3589. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: شتر را جز مؤمن نمی خورد. 3594. الإمام علی علیه السلام: المحاسن_ به نقل از سیاری، در حدیثی که سند آن را به معصوم رسانده است: خوردن گوشت شتر، دل دادگی به گوشت را فرو می نشاند. 55 / 5 گوشت گاو 3591. عنه صلی الله علیه و آله: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: بر شما باد شیر و روغن گاو؛ اما از گوشت آن، حذر کنید؛ چرا که شیر و روغنش دارو و درمان، و گوشتش بیماری است. 3590. عنه صلی الله علیه و آله: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: گوشت گاو، درد است و شیرش، درمان؛ اما گوشت گوسفند، درمان است و شیرش، درد. 3589. عنه صلی الله علیه و آله: امام علی علیه السلام: گوشت گاو، بیماری است. 3588. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: امام علی علیه السلام: گوشت گاو، درد و بیماری، شیرش دارو، و روغنش درمان است. ر. ک: ج 1، ص 513 (آنچه برای درمان پیسی سودمند است / خوردن گوشت گاو همراه با چغندر). ج 1، ص 513 (آب گوشت گاو). ج 2، ص 369 (خواص روغن گاو).

55 / 6 لَحْمُ الضَّانِ 3584. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : رسول الله صلی الله علیه و آله : إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ اخْتَارَ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ شَيْئًا . . .
 وَمِنْ الْغَنَمِ الضَّانَ . (1) 3583. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : الإمام الصادق علیه السلام : مَنْ أَصَابَهُ ضَعْفٌ فِي قَلْبِهِ أَوْ بَدَنِهِ فَلْيَأْكُلْ لَحْمَ
 الضَّانِ بِاللَّبَنِ ؛ فَإِنَّهُ يُخْرِجُ مِنْ أَوْصَالِهِ كُلَّ دَاءٍ وَغَائِلَةٍ ، وَيَقْوَى جِسْمَهُ ، وَيَشُدُّ لِيْتَهُ . (2) 3582. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : الكافي عن
 سعد بن سعد : قُلْتُ لِأَبِي الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ : إِنَّ أَهْلَ بَيْتِي لَا يَأْكُلُونَ لَحْمَ الضَّانِ .

قَالَ : فَقَالَ : وَلِمَ ؟

قَالَ : قُلْتُ : إِنَّهُمْ يَقُولُونَ : إِنَّهُ يُهَيِّجُ بِهِمُ الْمِرَّةَ السَّودَاءَ وَالصُّدَاعَ وَالْأَوْجَاعَ .

فَقَالَ لِي : يَا سَعْدُ .

فَقُلْتُ : لَبَّيْكَ !

قَالَ : لَوْ عَلِمَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ شَيْئًا أَكْرَمَ مِنَ الضَّانِ لَفَدَى بِهِ إِسْمَاعِيلَ عَلَيْهِ السَّلَامُ . (3) 3588. عنه صلی الله علیه و آله : الكافي عن سهل بن
 زياد عن بعض أصحابه _ أَظُنُّهُ مُحَمَّدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ : ذَكَرَ بَعْضُنَا الْأَحْمَانَ عِنْدَ أَبِي الْحَسَنِ الرِّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ ، فَقَالَ : مَا لَحْمٌ بِأَطْيَبَ مِنْ لَحْمِ
 الْمَاعِزِ .

قَالَ : فَنَظَرَ إِلَيْهِ أَبُو الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ ، وَقَالَ :

لَوْ خَلَقَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ مُضْغَةً هِيَ أَطْيَبُ مِنَ الضَّانِ لَفَدَى بِهَا إِسْمَاعِيلَ عَلَيْهِ السَّلَامُ . (4) .

-
- 1- الغيبة للنعماني ، ص 67 ، ح 7 عن أبي بصير عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام .
 - 2- طب الأئمة لابن بسطام ، ص 64 عن عبدالرحيم بن عبدالمجيد القصير ، المحاسن ، ج 2 ، ص 259 ، ح 1819 عن عبدالله بن
 سنان ، مكارم الأخلاق ، ج 1 ، ص 344 ، ح 1114 وليس فيهما من «فإنه يخرج...» ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 101 ، ح 17.
 - 3- الكافي ، ج 6 ، ص 310 ، ح 2 ، المحاسن ، ج 2 ، ص 259 ، ح 1818 ، مكارم الأخلاق ، ج 1 ، ص 346 ، ح 1122 كلاهما
 نحوه ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 69 ، ح 53 .
 - 4- الكافي ، ج 6 ، ص 310 ، ح 1 ، بحار الأنوار ، ج 12 ، ص 131 ، ح 13 .

55 / 6 گوشت میش 3585. عنه صلی الله علیه و آله: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: خداوند عز و جل از هر چیز، چیزی را برگزید... و از [میان انواع] گوسفند، میش (1) را. 3584. عنه صلی الله علیه و آله: امام صادق علیه السلام: هر کس در قلب یا بدن خود به ضعفی گرفتار آمد، گوشت میش با شیر بخورد؛ چرا که در این صورت، هر بیماری و عارضه ای، از بند بند تن او برون می رود، بدنش نیرو می گیرد و لثه اش استحکام می یابد. (2) 3583. عنه صلی الله علیه و آله: الکافی. به نقل از سعد بن سعد: به امام کاظم علیه السلام گفتم: خانواده من، گوشت میش نمی خورند.

پرسید: «چرا؟».

گفتم: آنان می گویند این گوشت، تلخه سیاه و سردرد و دیگر دردها را در آنان تحریک می کند.

به من فرمود: «ای سعد!».

گفتم: لبیک!

فرمود: «اگر خداوند عز و جل چیزی را ارزشمندتر از میش می دانست، آن را فدیه اسماعیل علیه السلام می ساخت». 3582. رسول الله صلی الله علیه و آله: الکافی. به نقل از سهل بن زیاد، از یکی از هم مسلکانش (به گمان، محمد بن اسماعیل): یکی از ما نزد امام رضا علیه السلام، از گوشت، یاد کرد و گفت: هیچ گوشتی خوش تر از گوشت بز نیست.

پس، امام رضا علیه السلام به او نگریست و فرمود: «اگر خداوند، گوشتی خوش تر از گوشت میش آفریده بود، همان را فدیه اسماعیل علیه السلام می ساخت».

1- میش: گوسفند، گوسپند. مطلق گوسفند باشد، خواه ماده و خواه نر... گویا در قدیم، میش، به جنسی می گفته اند که امروز گوسفند می گوئیم و اعم از نر و ماده و پشم دار است؛ و گوسفند، اطلاق می شده است هم بر میش (یعنی گوسفند در معنای امروزی که پشم دارد) و هم بر بز، اعم از نر و ماده (ر. ک: لغت نامه دهخدا: ج 13 ص 19427).

2- در المحاسن و مکارم الأخلاق، بخش دوم حدیث، وجود ندارد.

55 / 7 لَحْمُ الْقَبَاجِ 3579. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: الإمام کاظم علیه السلام: أَطْعِمُوا الْمَحْمُومَ لَحْمَ الْقَبَاجِ؛ فَإِنَّهُ يُقَوِّي السَّاقِينَ، وَيَطْرُدُ الْحُمَى طَرْدًا. (1) 55 / 8 لَحْمُ الْحُبَارَى 3581. مستدرک الوسائل عن أنس: الإمام کاظم علیه السلام: لا أَرَى بِأَكْلِ الْحُبَارَى بَأْسًا، وَإِنَّهُ جَيِّدٌ لِلْبَوَاسِيرِ، وَوَجَعَ الظَّهْرَ، وَهُوَ مِمَّا يُعِينُ عَلَى كَثْرَةِ الْجَمَاعِ. (2) 55 / 9 لَحْمُ الدَّجَاجِ 3578. عنه صلی الله علیه و آله: الإمام علی علیه السلام: الإِوْرُ جَامُوسُ الطَّيْرِ، وَالدَّجَاجُ خِنْزِيرُ الطَّيْرِ، وَالدُّرَاجُ حَبْشُ الطَّيْرِ، وَأَيْنَ أَنْتَ عَنْ فَرْخَيْنِ نَاهِضَيْنِ رَبَّتَهُمَا امْرَأَةٌ مِنْ رَبِيعَةٍ بِفَضْلِ قَوَّتَيْهَا؟ (3). (4).

1- الكافي، ج 6، ص 312، ح 4 عن محمد بن حكيم، بحار الأنوار، ج 65، ص 43، ح 1.

2- الكافي، ج 6، ص 313، ح 6 عن نشيط بن صالح، مكارم الأخلاق، ج 1، ص 349، ح 1135 وليس فيه «كثره»، بحار الأنوار، ج 64، ص 285، ح 51.

3- قال العلامة المجلسي قدس سره: في حياه الحيوان: الإور: البط، انتهى. ولعله عليه السلام إنما شبهه بالجاموس لأنسه بالحماة وأكله منها... وإنما شبهه الدجاج بالخنزير لأكله العذره... ولعل وجه التخصيص بربيعه؛ لأن فرخ مكانهم أحسن، أو لجوده تربيتهم لها (مرآة العقول، ج 22، ص 133).

4- الكافي، ج 6، ص 312، ح 1، المحاسن، ج 2، ص 267، ح 1849، بحار الأنوار، ج 65، ص 5، ح 11.

55 / 7 گوشت کبک**55 / 8 گوشت هوبره****55 / 9 گوشت مرغ**

55 / 7 گوشت کبک 3575. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: امام کاظم علیه السلام: به تبار، گوشت کبک بخورانید؛ چرا که پاها را نیرو می دهد و تب را کاملاً دور می کند. 55 / 8 گوشت هوبره 3572. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: امام کاظم علیه السلام: در خوردن هوبره، اشکالی نمی بینم. برای بواسیر و درد کمر، خوب است و از چیزهایی است که انسان را بر فراوانی آمیزش، یاری می رساند. 55 / 9 گوشت مرغ 3574. عنه صلی الله علیه و آله: امام علی علیه السلام: غاز، گاو میشِ پرندگان است و مرغ، خوک پرندگان است و کبکنجیر، بوقلمون پرندگان است. چرا تواز دو جوجه نوپایی که زنی از ربیعه آنها را با زیادی غذای خویش پرورانده است، استفاده نمی کنی؟ (1)

1- درباره این تشبیه ها چنین گفته اند: شاید امام علیه السلام از آن روی، غاز را به گاو میش تشبیه کرده است که هر دو با لجنزار، انس دارند و از آن جا می خورند. نیز مرغ را از آن روی به خوک تشبیه کرده است که هر دو، مدفوع می خورند... شاید علت نام بردن از ربیعه از میان همه قبایل نیز آن است که جوجه های سرزمین این قوم، بهتر بوده و یا آنان عنایت و توجه افزون تری به جوجگان داشته اند (مرآة العقول: ج 22 ص 133).

3573. عنه صلى الله عليه وآله: الكافي عن السياري رفعه، قال: إِنَّهُ ذُكِرَتِ اللَّحْمَانُ بَيْنَ يَدَيِ عُمَرَ، فَقَالَ عُمَرُ: إِنَّ أَطْيَبَ اللَّحْمَانِ لَحْمُ الدَّجَاجِ .

فَقَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: كَلَّا، إِنَّ ذَلِكَ خَنَازِيرُ الطَّيْرِ، وَإِنَّ أَطْيَبَ اللَّحْمَانِ لَحْمُ فَرَّخٍ قَدْ نَهَضَ، أَوْ كَادَ أَنْ يَنْهَضَ. (1) 10/ 55 لَحْمُ الدَّرَاجِ 3570. المعجم الكبير (_ به نقل از يحيى بن جعدة بن هبيرة، درباره ابن) رسول الله صلى الله عليه وآله: مَنْ سَدَّهَ أَنْ يَقِلَّ غَيْظُهُ، فَلْيَأْكُلْ لَحْمَ الدَّرَاجِ. (2) 3569. امام على عليه السلام (_ در نامه اش به مالك اشتر _) عنه صلى الله عليه وآله: مَنْ اشْتَكَى فُؤَادَهُ وَكَثُرَ غَمُّهُ، فَلْيَأْكُلْ لَحْمَ الدَّرَاجِ. (3) 3571. رسول الله صلى الله عليه وآله: الإِمَامُ الصَّادِقُ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِذَا وَجَدَ أَحَدُكُمْ غَمًّا أَوْ كَرْبًا لَا يَدْرِي مَا سَبَّبَهُ، فَلْيَأْكُلْ لَحْمَ الدَّرَاجِ؛ فَإِنَّهُ يَسْكُنُ عَنْهُ إِنْ شَاءَ اللَّهُ تَعَالَى. (4) 11 / 55 لَحْمُ القَطَاةِ 3568. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: الكافي عن علي بن مهزيار: تَغَدَّيْتُ مَعَ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَأَتَى بِقَطَاةٍ فَقَالَ:

إِنَّهُ مُبَارَكٌ، وَكَانَ أَبِي عَلَيْهِ السَّلَامُ يُعْجِبُهُ، وَكَانَ يَأْمُرُ أَنْ يُطْعَمَ صَاحِبَ البِرْقَانِ يُشْوَى لَهُ فَإِنَّهُ يَنْفَعُهُ. (5).

-
- 1- الكافي، ج 6، ص 312، ح 2، المحاسن، ج 2، ص 267، ح 1851 وفيه «فرخ حمام» بدل «فرخ»، عوالي اللآلي، ج 4، ص 10، ح 14 نحوه، بحار الأنوار، ج 65، ص 6، ح 10.
 - 2- الكافي، ج 6، ص 312، ح 3 عن الإمام الصادق عليه السلام، المحاسن، ج 2، ص 268، ح 1852 وفيه «يقتل» بدل «يقل»، مكارم الأخلاق، ج 1، ص 350، ح 1138، بحار الأنوار، ج 66، ص 75، ح 69.
 - 3- مكارم الأخلاق، ج 1، ص 350، ح 1136، بحار الأنوار، ج 66، ص 74، ح 69.
 - 4- مكارم الأخلاق، ج 1، ص 350، ح 1137، بحار الأنوار، ج 66، ص 75، ح 69.
 - 5- الكافي، ج 6، ص 312، ح 5، بحار الأنوار، ج 66، ص 74.

55 / 10 گوشت کبکنجیر**55 / 11 گوشت سنگخوارک**

3567. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: الکافی_ به نقل از سیّاری، در حدیثی که سند آن را به معصوم رسانده است_: در حضور عُمر، از گوشت، یاد شد. عمر گفت: خوش ترین گوشت، گوشت مرغ است.

امیر مؤمنان علیه السلام فرمود: «نه؛ مرغ ها خوک های پرندگان هستند. اما بهترین گوشت، گوشت جوجه تازه از تخم درآمده ای است که تازه برخاسته یا نزدیک است که برخیزد». (1) 55 / 10 گوشت کبکنجیر 3564. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: هر کس دوست دارد خشمش کاستی بگیرد، گوشت کبکنجیر (کبک انجیر) بخورد. 3563. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: هر کس از بیماری روحی، رنج می برد و اندوهش بسیار است، گوشت کبکنجیر بخورد. 3568. عنه صلی الله علیه و آله: امام صادق علیه السلام: هر گاه کسی از شما، اندوه یا گرفتاری ای دارد و نمی داند علتش چیست، گوشت کبکنجیر بخورد. در این صورت، به خواست خداوند متعال، این اندوه و گرفتاری، فرو خواهد نشست. 55 / 11 گوشت سنگخوارک 3565. عنه صلی الله علیه و آله: الکافی_ به نقل از علی بن مهزیار: همراه با امام باقر علیه السلام ناهار خوردم. ایشان مرغ سنگخواری آورد و فرمود: «این، مبارک است. پدرم به آن علاقه داشت و می فرمود: هر کس یرقان دارد، برایش از گوشت این مرغ، کباب کنند. او را سودمند خواهد افتاد».

1- در المحاسن، به جای «جوجه»، تعبیر «جوجه کبوتر» آمده است.

55 / 12 لَحْمُ السَّمَكِ 55 / 12 _ 1 أَكُلْ لَحْمَ السَّمَكِ 3560. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: الإمام الصادق عليه السلام: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ إِذَا أَكَلَ السَّمَكَ قَالَ :

اللَّهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِيهِ ، وَأَبْدِلْنَا بِهِ خَيْرًا مِنْهُ . (1) 3559. مسند ابن حنبل (_ به نقل از زيد بن وهب ، از مردی _) الإمام الكاظم عليه السلام : عَلَيْكُمْ بِالسَّمَكِ ؛ فَإِنَّكَ إِنْ أَكَلْتَهُ بِغَيْرِ خُبْرٍ أَجْزَأَكَ ، وَإِنْ أَكَلْتَهُ بِخُبْرٍ أَمْرَأَكَ . (2) راجع : ج 1 ، ص 462 (ما ينفع لعلاج أمراض الدم / أكل السمك الطرى بعد الحجامة).

55 / 12 _ 2 إِبْتِاعُ السَّمَكِ بِالتَّمْرِ أَوْ العَسَلِ 3560. رسول الله صلى الله عليه وآله: الكافي عن سعيد بن جناح عن مولى للإمام الصادق عليه السلام ، قال : دَعَا عَلَيْهِ السَّلَامُ بِالتَّمْرِ فَأَكَلَهُ ، ثُمَّ قَالَ : مَا بِي شَهْوَةٌ ، وَلَكِنِّي أَكَلْتُ سَمَكًا ، ثُمَّ قَالَ :

مَنْ بَاتَ وَفِي جَوْفِهِ سَمَكٌ لَمْ يُتْبِعْهُ بِتَمْرَاتٍ أَوْ عَسَلٍ ، لَمْ يَزَلْ عِرْقُ الفَالِجِ يَضْرِبُ عَلَيْهِ حَتَّى يُصْبِحَ . (3) .

1- .الكافي ، ج 6 ، ص 323 ، ح 2 ، المحاسن ، ج 2 ، ص 268 ، ح 1855 ، مكارم الأخلاق ، ج 1 ، ص 350 ، ح 1141 ، دعائم الإسلام ، ج 2 ، ص 151 ، ح 539 من دون إسنادٍ إلى الإمام الصادق عليه السلام ، بحار الأنوار ، ج 65 ، ص 217 ، ح 74 .

2- .الكافي ، ج 6 ، ص 323 ، ح 4 ، المحاسن ، ج 2 ، ص 268 ، ح 1853 كلاهما عن إبراهيم بن عبد الحميد ، بحار الأنوار ، ج 65 ، ص 207 ، ح 36 .

3- .الكافي ، ج 6 ، ص 323 ، ح 1 ، المحاسن ، ج 2 ، ص 270 ، ح 1866 ، بحار الأنوار ، ج 65 ، ص 208 ، ح 48 .

155/12_ 1 خوردن گوشت ماهی

155/12_ 2 خوردن خرما یا عسل ، پس از خوردن ماهی

55 / 12 گوشت ماهی 155/12_ 1 خوردن گوشت ماهی 3606. مجمع البیان (_ فی قَوْلِهِ تَعَالَى : { Q } «قُلْ هُوَ الْقَادِرُ عَ) امام صادق علیه السلام: پیامبر خدا، چون ماهی می خورد، می گفت: «خداوندا! برای ما در این، برکت قرار بده و بهتر از این را برایمان جایگزین ساز» 3606. مجمع البیان (_ درباره این سخن خداوند متعال : { Q } «بگو: «او توا) امام کاظم علیه السلام: بر شما باد ماهی . اگر آن را بدون نان خوردی، بسنده ات می کند و اگر با نان خوردی، گوارایت می افتد. ر. ک: ج: 1، ص 463 (آنچه برای درمان بیماری های خون، سودمند است / خوردن ماهی تازه پس از حجامت).

155/12_ 2 خوردن خرما یا عسل ، پس از خوردن ماهی 3419. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : الکافی _ به نقل از سعید بن جناح ، از یکی از وابستگان امام صادق علیه السلام _ : امام صادق علیه السلام خرمایی طلبید و تناول کرد و سپس فرمود : «اشتهایی نداشتم ؛ اما ماهی خورده بودم» . سپس فرمود : «هر کس شب ، ماهی بخورد و در پی آن ، چند دانه خرما یا مقداری عسل نخورد و بخوابد ، تا صبح ، رگِ فلج در او می جنبد» .

55 / 12 _ 3 النَّهْيُ عَنِ الْجَمْعِ بَيْنَ الْبَيْضِ وَالسَّمَكِ 3422. عنه صلى الله عليه وآله: الإمام الرضا عليه السلام: يَنْبَغِي أَنْ تَحَذَرَ . . . أَنْ تَجْمَعَ فِي جَوْفِكَ الْبَيْضَ وَالسَّمَكَ فِي حَالٍ وَاحِدَةٍ؛ فَإِنَّهُمَا إِذَا اجْتَمَعَا وَلَدَا الْقَوْلَنْجَ، وَرِيَّاحَ الْبَوَاسِيرِ، وَوَجَعَ الْأَضْرَاسِ. (1) 55 / 12 _ 4 النَّهْيُ عَنِ إِدْمَانِ أَكْلِ السَّمَكِ 3425. رسول الله صلى الله عليه وآله: رسول الله صلى الله عليه وآله: أكل السمك، يذهبُ بالجسدِ. (2) 3426. عنه صلى الله عليه وآله: عنه صلى الله عليه وآله: إدمانُ أكلِ السمكِ الطَّريِّ، يُذيبُ اللَّحْمَ. (3) 3422. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: الإمام عليّ عليه السلام: السَّمَكُ الطَّريُّ يُذيبُ اللَّحْمَ. (4) 3423. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: عنه عليه السلام: لا تُدْمِنُوا أَكْلَ السَّمَكِ؛ فَإِنَّهُ يُذيبُ الْجَسَدَ. (5).

1- طب الإمام الرضا عليه السلام، ص 63، بحار الأنوار، ج 62، ص 321 نحوه.

2- الفردوس، ج 1، ص 420، ح 1705 عن أبي أمامه.

3- دعائم الإسلام، ج 2، ص 151، ح 539، بحار الأنوار، ج 65، ص 190، ح 1.

4- المحاسن، ج 2، ص 270، ح 1861 عن مسعده بن اليسع عن الإمام الصادق عليه السلام، بحار الأنوار، ج 65، ص 208، ح 43.

5- الكافي، ج 6، ص 323، ح 5 عن ابن اليسع عن الإمام الصادق عليه السلام.

55/12_ 3 نهی از خوردن تخم مرغ و ماهی با همدیگر**55/12_ 4 نهی از اعتیاد به خوردن ماهی**

55/12_ 3 نهی از خوردن تخم مرغ و ماهی با همدیگر 3426. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: امام رضا علیه السلام: باید از این بپرهیزی که . . . تخم مرغ و ماهی را همزمان در معده گرد آوری؛ چرا که هرگاه این دو با یکدیگر گرد آیند، قولنج، باد بواسیر و دندان درد به وجود می آورند. 55/12_ 4 نهی از اعتیاد به خوردن ماهی 3429. رسول الله صلی الله علیه و آله: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: [پیوسته] خوردن ماهی، بدن را از میان می برد. 3430. عنه صلی الله علیه و آله: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: پیوسته خوردن ماهی تازه، گوشت را ذوب می کند. 3431. عنه صلی الله علیه و آله: امام علی علیه السلام: [پیوسته خوردن] ماهی تازه، گوشت را ذوب می کند. 3427. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: امام علی علیه السلام: به خوردن ماهی، مداومت مکنید؛ زیرا تن را ذوب می کند.

3428. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : عنه علیه السلام : أَقْلُوا مِنْ أَكْلِ الْحَيْتَانِ ؛ فَإِنَّهَا تَذِيبُ الْبَدَنَ ، وَتُكْثِرُ الْبَلْغَمَ ، وَتُغَلِّظُ النَّفْسَ .
 (1) 3429. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : عنه علیه السلام : إِيَّاكُمْ وَأَكَلَ السَّمَكِ ؛ فَإِنَّ السَّمَكَ يُسَلُّ الْجِسْمَ . (2) 3430. پیامبر خدا صلی
 الله علیه و آله : عنه علیه السلام : أَقْلُوا مِنْ أَكْلِ السَّمَكِ ؛ فَإِنَّ لَحْمَهُ يَذِيبُ الْبَدَنَ ، وَيُكْثِرُ الْبَلْغَمَ ، وَيُغَلِّظُ النَّفْسَ . (3) 3431. پیامبر خدا
 صلی الله علیه و آله : الإمام الباقر علیه السلام : إِنَّ هَذَا السَّمَكَ لَرَدِيٌّ لِعِشَاوِهِ الْعَيْنِ . (4) 3432. عنه صلی الله علیه و آله : الإمام الصادق
 علیه السلام : ثَلَاثَةٌ يُسَمَّنُّ وَثَلَاثَةٌ يَهْزِلُنَ :

... وَأَمَّا الَّتِي يَهْزِلُنَ : فَادِمَانُ أَكْلِ الْبَيْضِ وَالسَّمَكِ وَالطَّلَعِ . (5) 3433. عنه صلی الله علیه و آله : عنه علیه السلام : أَكَلِ الْحَيْتَانِ يُذِيبُ
 الْجِسْمَ . (6) 3434. كفايه الأثر عن أبي سَعيدٍ الخُدْرِيِّ : الإمام الكاظم عليه السلام : السَّمَكُ الطَّرِيُّ يُذِيبُ الْجَسَدَ . (7) 3435. رسول الله
 صلی الله علیه و آله : عنه علیه السلام : السَّمَكُ الطَّرِيُّ يُذِيبُ شَحْمَ الْعَيْنَيْنِ . (8) .

-
- 1- .الخصال ، ص 636 ، ح 10 عن أبي بصير ومحمد بن مسلم عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام ، تحف العقول ، ص 124 ،
 بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 57 ، ح 2 .
- 2- .قرب الإسناد ، ص 107 ، ح 367 عن الحسين بن علوان عن الإمام الصادق عن أبيه عليهما السلام ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 56 ، ح
 1 .
- 3- .طب الأئمة لابني بسطام ، ص 137 عن الإمام الباقر عليه السلام .
- 4- .طب الأئمة لابني بسطام ، ص 84 عن الإمام الصادق عليه السلام ، بحار الأنوار ، ج 62 ، ص 147 ، ح 14 وج 65 ، ص 215 ، ح
 66 .
- 5- .الخصال ، ص 155 ، ح 194 عن معاوية بن عمار ، مكارم الأخلاق ، ج 1 ، ص 127 ، ح 309 ، روضه الواعظين ، ص 336 ، طب
 الأئمة لابني بسطام ، ص 4 وفيها «والضلع» بدل «والطلع» ، بحار الأنوار ، ج 76 ، ص 73 ، ح 10 وج 66 ، ص 45 ، ح 5 .
- 6- .الكافي ، ج 6 ، ص 323 ، ح 6 ، المحاسن ، ج 2 ، ص 269 ، ح 1858 كلاهما عن عبدالله بن سنان وح 1859 عن الإمام علي
 عليه السلام ، وفيهما «الجسد» بدل «الجسم» .
- 7- .الكافي ، ج 6 ، ص 324 ، ح 7 عن موسى بن بكر ، المحاسن ، ج 2 ، ص 269 ، ح 1856 عن أبي البختري ، مكارم الأخلاق ، ج 1 ،
 ص 350 ، ح 1140 كلاهما عن الإمام الصادق عليه السلام ، بحار الأنوار ، ج 65 ، ص 207 ، ح 38 .
- 8- .الكافي ، ج 6 ، ص 324 ، ح 9 عن موسى بن بكر ، المحاسن ، ج 2 ، ص 270 ، ح 1862 وح 1863 عن مسمع عن الإمام الصادق
 عليه السلام وفيه «يذيب بمخ العين» ، بحار الأنوار ، ج 65 ، ص 208 ، ح 44 .

3609. عنه صلى الله عليه وآله: امام علي عليه السلام: کمتر ماهی بخورید؛ چرا که بدن را ذوب می کند، بلغم را افزون می سازد و نفس را سنگین می نماید. 3608. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: امام علي عليه السلام: از [مداومت بر] خوردن ماهی، حذر کنید؛ چرا که ماهی، بدن را به سل، گرفتار می سازد. 3609. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: امام علي عليه السلام: کمتر ماهی بخورید؛ چرا که گوشتش بدن را نحیف می کند، بلغم را افزون می سازد و نفس را سنگین می نماید. 3610. رسول الله صلى الله عليه وآله: امام باقر عليه السلام: این ماهی برای پرده چشم، بد است. 3611. صحيح البخاری عن سالم بن عبد الله عن أبيه: امام صادق عليه السلام: سه چیز، چاق کننده اند و سه چیز، لاغرکننده: ... و اما آن سه چیز که لاغر می کنند، عبارت اند از: اعتیاد به خوردن تخم مرغ و ماهی و شکوفه خرما. 3610. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: امام صادق عليه السلام: [پیوسته] خوردن ماهی، بدن را ذوب می کند. 3611. صحيح البخاری (به نقل از سالم بن عبد الله، از پدرش) امام کاظم عليه السلام: [پیوسته خوردن] ماهی تازه، بدن را ذوب می کند. 3612. رسول الله صلى الله عليه وآله (في مَوْعِظَتِهِ لِابْنِ مَسْعُودٍ) امام کاظم عليه السلام: [پیوسته خوردن] ماهی تازه، پیه چشمان را ذوب می کند. (1) اظهار نظر با آن که سند احادیث نهی کننده از «پیوسته خوردن گوشت ماهی»، ضعیف است، اما نقل فراوان این مضمون، به گونه ای است که می تواند برای پژوهشگران، نوعی گمان را به صدور این دسته از احادیث، به وجود آورد. با وجود این، برای اظهار نظر قطعی در این باره، بررسی علمی و آزمایشگاهی ضرورت دارد.

ر. ک: ج 2، ص 117 (آداب خوردن گوشت).

1- در المحاسن، از امام صادق عليه السلام و با عبارت «مخ چشمان را ذوب می کند» آمده است.

الفصل السادس والخمسون : اللّوييا 3615. عنه صلى الله عليه و آله : الإمام الصادق عليه السلام : اللّوييا يطردُ الرّياح المُستبطنَةَ . (1).

1- .الكافي ، ج 6 ، ص 344 ، ح 4.

فصل پنجاه و ششم : لوبیا

فصل پنجاه و ششم: لوبیا 3617. رسول الله صلی الله علیه و آله: امام صادق علیه السلام: لوبیا، بادهای نهفته درون را دور می کند. بیانصاحب بحر الجواهر گفته است: لوبیا از دانه های معروف، در طبع خود، گرم، و دارای یبوستی معتدل است. برخی نیز گفته اند: سرد و خشک است. از خون نفاس پاک می کند، خون قاعدگی و پیشاب را به جریان می اندازد، بدن را رطوبت و خرمی می دهد و جنین و جفت را می اندازد.

الفصل السابع والخمسون : الماش 3616. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله (_ درباره پاسخ خداوند متعال به این سؤال موسی علیه) مکارم الأخلاق عن الإمام الرضا عليه السلام _ وَقَدْ سَأَلَهُ بَعْضُ أَصْحَابِهِ عَنِ الْبَهَقِ _ : خُذِ الْمَاشَ الرَّطْبَ فِي أَيَّامِهِ ، وَدُقَّهُ مَعَ وَرَقِهِ ، وَاعْصِرِ الْمَاءَ وَاشْرِبْهُ عَلَى الرَّيْقِ ، وَاطْلِهِ عَلَى الْبَهَقِ .

قال : فَفَعَلْتُ ، فَعُوفِيْتُ . (1) 3617. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : الكافي عن أحمد بن الحسن الجلاب عن بعض أصحابنا، قال : شكا رجل إلى أبي الحسن عليه السلام البهق ، فأمره أن يطبخ الماش ويتحساه ، ويجعله في طعامه . (2) .

1- . مكارم الأخلاق ، ج 1 ، ص 406 ، ح 1379 ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 256 ، ح 1 .

2- . الكافي ، ج 6 ، ص 344 ، ح 1 ، مكارم الأخلاق ، ج 1 ، ص 406 ، ح 1378 نحوه ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 256 ، ح 2 .

فصل پنجاه و هفتم : ماش

فصل پنجاه و هفتم: ماش 3443. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: مکارم الأَخلاق_ به نقل از یکی از یاران امام رضا علیه السلام که از ایشان درباره بَهَک (1) پرسید: امام رضا علیه السلام فرمود: «قدری ماش تازه را در فصل برداشت آن بردار و همراه با برگش بکوب و سپس بفشر تا آبش گرفته شود. این آب را در حالت ناشتا بخور و بر قسمت های بَهَک زده پوست نیز بمال.» .

این کار را انجام دادم و بهبود یافتم. 3444. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: الکافی_ به نقل از احمد بن حسن بن جلاب، از یکی از هم مسلکان ما: مردی نزد امام کاظم علیه السلام از بَهَک، اظهار ناراحتی کرد.

امام علیه السلام به او فرمود که ماش را بپزد و از آن، نوشاکی بسازد و آن را در غذای خویش بریزد. بیانعلامة مجلسی می گوید: [فیروزآبادی] در قاموس گفته است: ماش، دانه ای است شناخته شده با طبعی معتدل و ستوده. برای تبار و سرماخورده، سودمند است، مُلین است و چون در سرکه پخته شود، برای گری های چرکین، سودمند است. پماد حاصل از آن، اندام های گرفتار به ضعف و سستی را تقویت می کند.

الفصل الثامن والخمسون : المِلح 3448. عنه صلى الله عليه وآله : رسول الله صلى الله عليه وآله : إنَّ اللهَ عزَّ وجلَّ أوحى إلى موسى بنِ عمرانَ أن : إِبْدَأْ بِالْمِلْحِ وَاخْتِمِ بِالْمِلْحِ ؛ فَإِنَّ فِي الْمِلْحِ دَوَاءً مِنْ سَبْعِينَ دَاءً ، أهُونُهَا الْجُنُونُ ، وَالْجُدَامُ ، وَالْبَرَصُ ، وَوَجَعُ الْحَلْقِ وَالْأَضْرَاسِ ، وَوَجَعُ الْبَطْنِ . (1) 3449. عنه صلى الله عليه وآله : الإمام الباقر عليه السلام : كَانَ فِيمَا أَوْصَى بِهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ عَلِيًّا عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنْ قَالَ :

يَا عَلِيُّ ، افْتَتِحْ طَعَامَكَ بِالْمِلْحِ ؛ فَإِنَّ فِيهِ شِفَاءٌ مِنْ سَبْعِينَ دَاءً ، مِنْهَا : الْجُنُونُ ، وَالْجُدَامُ ، وَالْبَرَصُ ، وَوَجَعُ الْحَلْقِ وَالْأَضْرَاسِ ، وَوَجَعُ الْبَطْنِ . (2) 3446. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله : رسول الله صلى الله عليه وآله : مَنْ أَكَلَ الْمِلْحَ قَبْلَ كُلِّ شَيْءٍ وَبَعْدَ كُلِّ شَيْءٍ ، رَفَعَ اللَّهُ عَنْهُ ثَلَاثِمِئَةً وَثَلَاثِينَ نَوْعًا مِنَ الْبَلَاءِ ، أهُونُهَا الْجُدَامُ . (3) 3447. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله : الكافي عن محمد بن مسلم [عن الإمام الباقر عليه السلام] (4) : إِنَّ الْعَقْرَبَ لَسَعَتِ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ ، فَقَالَ : لَعَنَكَ اللَّهُ ! فَمَا تُبَالِغِينَ مُؤْمِنًا أَذِيَّتِ أَمْ كَافِرًا . ثُمَّ دَعَا بِالْمِلْحِ فَذَلَكُهُ فَهَدَّاتُ . (5)

ثُمَّ قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ : لَوْ يَعْلَمُ النَّاسُ مَا فِي الْمِلْحِ مَا بَعَوْا مَعَهُ دَرِيًّا قًا . (6)

- 1- .المحاسن، ج 2، ص 425، ح 2490 عن الإمام الصادق عليه السلام، بحار الأنوار، ج 66، ص 398، ح 21.
- 2- .المحاسن، ج 2، ص 425، ح 2488 عن الإمام الكاظم عن أبيه عليهما السلام، مكارم الأخلاق، ج 1، ص 307، ح 975 من دون إسنادٍ إلى الإمام الباقر عليه السلام موزاد فيه «واختتم به» بعد «بالمِلح»، بحار الأنوار، ج 66، ص 398، ح 20.
- 3- .مكارم الأخلاق، ج 1، ص 412، ح 1395 عن عائشه، طب النبي صلى الله عليه وآله، ص 4؛ الفردوس، ج 3، ص 589، ح 5845 عن عائشه.
- 4- .ما بين المعقوفين أثبتناه من المحاسن.
- 5- .في المصدر: «فهدت»، والتصويب من مرآة العقول وبحار الأنوار.
- 6- .الكافي، ج 6، ص 327، ح 9، المحاسن، ج 2، ص 422، ح 2477، بحار الأنوار، ج 64، ص 273، ح 41.

فصل پنجاه و هشتم : نمک

فصل پنجاه و هشتم: نمک 3449. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: خداوند عز و جل به موسی بن عمران وحی کرد که: «با نمک، آغاز کن و با نمک، پایان ده؛ چرا که درمان هفتاد درد، در نمک است و کمترین این دردها دیوانگی، جذام، پیسی، گلودرد، دندان درد و شکم درد است». 3450. عنه صلی الله علیه و آله: امام باقر علیه السلام: از سفارش های پیامبر خدا به علی علیه السلام این بود که فرمود: «ای علی! غذای خویش را با نمک، آغاز کن؛ چرا که درمان هفتاد درد، در نمک است و دیوانگی، پیسی، گلودرد، دندان درد و شکم درد، از جمله این دردهاست». 3451. عنه صلی الله علیه و آله: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: هر کس پیش از هر چیز و پس از هر چیز، نمک بخورد، خداوند سبب و سی نوع بلا را که کمترینش جذام است، از او برمی دارد. 3452. عنه صلی الله علیه و آله: الکافی_ به نقل از محمد بن مسلم، از امام باقر علیه السلام: کژدمی، پیامبر خدا را نیش زد. پیامبر علیه السلام فرمود: «خدایت لعنت کند که هیچ برایت تفاوتی نمی کند که مؤمنی را بگری یا کافری را!».

سپس قدری نمک خواست و بر جای گزش مالید و در نتیجه درد، فرو نشست.

اگر مردم از آنچه در نمک هست، آگاهی داشتند، با وجود آن، دیگر هیچ پادزهری نمی جستند.

3453. عنه صلى الله عليه وآله: الإمام عليّ عليه السلام: مَنْ ابْتَدَأَ طَعَامَهُ بِالْمِلْحِ؛ ذَهَبَ عَنْهُ سَبْعُونَ دَاءً وَمَا لَا يَعْلَمُهُ إِلَّا اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ .
(1) 3454. عنه صلى الله عليه وآله: الكافي عن سعد الإسكاف عن الإمام الباقر عليه السلام: إِنَّ فِي الْمِلْحِ شِفَاءً مِنْ سَبْعِينَ دَاءً، أَوْ قَالَ: سَبْعِينَ نَوْعًا مِنْ أَنْوَاعِ الْأَوْجَاعِ .

ثُمَّ قَالَ: لَوْ يَعْلَمُ النَّاسُ مَا فِي الْمِلْحِ مَا تَدَاوَوْا إِلَّا بِهِ . (2) 3455. الأملی للطوسی عن أبي سعيد الخدريّ: الإمام الصادق عليه السلام: مَنْ دَرَّ عَلَى أَوَّلِ لُقْمِهِ مِنْ طَعَامِهِ الْمِلْحَ؛ ذَهَبَ عَنْهُ بِنَمَشِ الْوَجْهِ . (3) 3450. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: عنه عليه السلام: إِنَّ بَنِي إِسْرَائِيلَ كَانُوا يَسْتَفْتِحُونَ بِالْخَلِّ وَيَخْتِمُونَ بِهِ، وَنَحْنُ نَسْتَفْتِحُ بِالْمِلْحِ وَنَخْتِمُ بِالْخَلِّ . (4) راجع: ج 1: ص 270 (ما يمنع الجنون / الملح). ج 1، ص 480 (صحّه الجلد / افتتاح الطعام بالملح). ج 2، ص 80 (آداب أكل الطعام / افتتاح الطعام بالملح والاختتام به أو بالخلّ). ج 2، ص 334، ح 1757 .

-
- 1- النخصال، ص 623، ح 10 عن أبي بصير ومحمد بن مسلم عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام، المحاسن، ج 2، ص 424، ح 2483 عن محمد بن مسلم عن الإمام الصادق عليه السلام، بحار الأنوار، ج 66، ص 397، ح 13.
 - 2- الكافي، ج 6، ص 326، ح 3، المحاسن، ج 2، ص 421، ح 2474 عن سعد الإسكاف عن الإمام الصادق عليه السلام، بحار الأنوار، ج 66، ص 394، ح 2.
 - 3- الكافي، ج 6، ص 326، ح 8، المحاسن، ج 2، ص 426، ح 2491 وفيه «ذهب الله عنه» بدل «ذهب عنه»، بحار الأنوار، ج 66، ص 399، ح 22.
 - 4- الكافي، ج 6، ص 330، ح 12 عن سليمان الديلمي، كتاب من لا يحضره الفقيه، ج 3، ص 357، ح 4258 نحوه، مكارم الأخلاق، ج 1، ص 307، ح 978 وليس فيه صدره، بحار الأنوار، ج 66، ص 399، ح 24.

3452. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: امام علی علیه السلام: هر کس غذای خود را با نمک آغاز کند، هفتاد درد و دردهای بسیار دیگری _ که کسی جز خداوند عز و جل آنها را نمی داند _ از وی دور می شوند. 3453. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: الکافی _ به نقل از سعد اسکاف: امام باقر علیه السلام فرمود: «همانا در نمک، شفای هفتاد درد است» یا فرمود: «هفتاد نوع از انواع درد».

سپس فرمود: «اگر مردم می دانستند که در نمک چه خواصی هست، خود را جز به آن، مداوا نمی کردند». 3454. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: امام صادق علیه السلام: هر کس بر نخستین لقمه از غذای خود نمک بپاشد، ک_ک مک صورت او از میان می رود. 3455. الأمالی، طوسی (_ به نقل از ابو سعید خُدری _) امام صادق علیه السلام: بنی اسرائیل، [غذای خود را] با سرکه آغاز می کردند و با همان نیز به پایان می بردند؛ ولی ما با نمک آغاز می کنیم و با سرکه به پایان می بریم.

(1) ر. ک: ج 1، ص 271 (آنچه مانع دیوانگی می شود/نمک). ج 1، ص 481 (پوست/بهداشت پوست/آغاز کردن غذا با نمک). ج 2، ص 81 (آداب غذا خوردن/آغاز کردن غذا با نمک و به پایان بردن آن با نمک یا سرکه). ج 2، ص 335، ح 1757.

الفصل التاسع والخمسون : الهريسه 3458. عنه صلى الله عليه وآله : رسول الله صلى الله عليه وآله : أتاني جبرئيل عليه السلام فأمرني بأكل الهريسه ، ليشئت ظهري ، وأقوى بها على عباده ربي . (1) 3459. المعجم الكبير عن أنس بن مالك : الإمام علي عليه السلام : عليكم بالهريسه ؛ فإنها تنشط للعباده أربعين يوماً ، وهي من المائدة التي أنزلت على رسول الله صلى الله عليه وآله . (2) 3456. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله : الإمام الصادق عليه السلام : إن رسول الله صلى الله عليه وآله شكا إلى ربه عز وجل وجع الظهر ، فأمره بأكل الحَبِّ باللحم ، - يعنى الهريسه - . (3) 3457. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله : عنه عليه السلام : إن نبياً من الأنبياء شكا إلى الله الضعف وقلة الجماع ، فأمره بأكل الهريسه . (4) .

-
- 1- .المحاسن ، ج 2 ، ص 169 ، ح 1470 عن عبدالله بن سنان عن الإمام الصادق عليه السلام ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 86 ، ح 2.
 - 2- .الكافي ، ج 6 ، ص 319 ، ح 1 ، المحاسن ، ج 2 ، ص 169 ، ح 1471 كلاهما عن صالح بن رزين عن الإمام الصادق عليه السلام ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 86 ، ح 3.
 - 3- .الكافي ، ج 6 ، ص 320 ، ح 3 ، المحاسن ، ج 2 ، ص 169 ، ح 1469 ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 86 ، ح 1 وص 174 ، ح 16.
 - 4- .الكافي ، ج 6 ، ص 319 ، ح 2 ، المحاسن ، ج 2 ، ص 169 ، ح 1468 كلاهما عن عبدالله بن سنان ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 86 ، ح 1.

فصل پنجاه و نهم : هَلِيم

فصل پنجاه و نهم: هَلِيم 3459. المعجم الكبير (_ به نقل از انس بن مالک _) پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : جبرئیل ، نزد من آمد و مرا به خوردن هَلِي (1) ، فرمان داد تا نُشتم قوی شود و با آن ، توان بندگی پروردگار خویش بیابم . 3460. رسول الله صلی الله علیه و آله : امام علی علیه السلام : بر شما باد هَلِيم ؛ چرا که تا چهل روز ، نشاط عبادت می دهد . آن خود ، جزئی از سفره آسمانی ای است که بر پیامبر خدا فرو فرستاده شد . 3619. عنه صلی الله علیه و آله : امام صادق علیه السلام : پیامبر خدا ، از درد پشت ، به درگاه پروردگار خویش عز و جل نالید . خداوند ، او را به خوردن گندم همراه با گوشت (یعنی همان هَلِيم) فرمان داد . 3620. عنه صلی الله علیه و آله : امام صادق علیه السلام : یکی از پیامبران ، از ضعف و کمی توان آمیزش ، به درگاه خداوند عز و جلاظهار ناراحتی کرد . خداوند ، او را به خوردن هَلِيم ، فرمان داد .

1- . هَلِيم یا همان هَرِيسه که به غلط با املاي «حليم» نوشته می شود ، غذایی است که از پختن گندم و گوشت و کوبیدن آنها به دست می آید (ر . ک : فرهنگ معین) .

3621. رسول الله صلى الله عليه وآله: الكافي عن أيوب بن نوح: حَدَّثَنِي مَنْ أَكَلَ مَعَ أَبِي الْحَسَنِ الْأَوَّلِ عَلَيْهِ السَّلَامُ مَهْرِيَسَةً بِالْجَاوَرِسِ ،
وَقَالَ : أَمَا إِنَّهُ طَعَامٌ لَيْسَ فِيهِ ثَقَلٌ وَلَا لَهُ غَائِلَةٌ ، وَإِنَّهُ أَعْجَبَنِي ، فَأَمَرْتُ أَنْ يُتَّخَذَ لِي ، وَهُوَ بِاللَّبَنِ أَنْفَعُ وَالْبَيْنُ فِي الْمَعِدَةِ . (1).

1- الكافي ، ج 6 ، ص 344 ، ح 1 ، بحار الأنوار ، ج 66 ، ص 257 ، ح 4.

3622. عنه صلى الله عليه وآله: الكافي. به نقل از ایوب بن نوح: یکی از کسانی که با امام کاظم علیه السلام هَلِيم گاورس 1 خورده بود، برای من نقل کرد که امام علیه السلام فرمود: «هان که آن، غذایی است بدون سنگینی و عارضه. بدان علاقه دارم و خواسته ام تا برایم آماده کنند. آن، همراه با شیر، سودمندتر و در معده نیز نرم تر است» . .

الفصل السُّتُونُ : الهنْدَبَاءُ 3619. بِيَامِبِرِ خِدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : رَسولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : الهِنْدَبَاءُ سَيِّدُ البُقُولِ . (1) 3620. بِيَامِبِرِ خِدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : الإِمامُ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ : كُلُّوا الهِنْدَبَاءَ ، فَمَا مِنْ صَباحٍ إِلاَّ وَتَنَزَّلُ عَلَيْهَا قَطْرَةٌ مِنَ الجَنَّةِ ، فَإِذَا أَكَلْتُمُوهَا فَلَا تَنفُضُوهَا . (2) 3621. بِيَامِبِرِ خِدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : الإِمامُ الصَّادِقُ عَلَيْهِ السَّلَامُ : نِعَمَ البَقْلِ الهِنْدَبَاءُ ، وَلَيْسَ مِنْ وَرَقِهِ إِلاَّ وَعَلَيْهَا قَطْرَةٌ مِنَ الجَنَّةِ ، فَكُلُّوها وَلَا تَنفُضُوهَا عِنْدَ أَكْلِها . وَكانَ أبايَ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَنهانا أَنْ نَنفُضَهُ إِذا أَكَلناهُ . (3) 3622. بِيَامِبِرِ خِدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : عَنْهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَنْ باتَ وَفي جَوْفِهِ سَبْعُ طاقاتٍ مِنَ الهِنْدَبَاءِ ، أَمِنَ مِنَ القَوْلنجِ لَيْلَتَهُ تِلْكَ إِنْ شاءَ اللهُ . (4) .

-
- 1- .المحاسن، ج 2، ص 313، ح 2049 عن مسعده بن زياد عن الإمام الصادق عن أبيه عليهما السلام، الكافي، ج 6، ص 363، ح 5 عن زياد عن الإمام الصادق عليه السلام، بحار الأنوار، ج 66، ص 208، ح 16 .
- 2- .الكافي، ج 6، ص 363، ح 8 عن أبي بصير، المحاسن، ج 2، ص 311، ح 2037 عن مثنى بن زياد وكلاهما عن الإمام الصادق عليه السلام، النخصال، ص 636، ح 10 عن أبي بصير ومحمد بن مسلم، طب الأئمة لابني بسطام، ص 137 عن محمد بن أبي زينب وكلاهما عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلام، مكارم الأخلاق، ج 1، ص 384، ح 1290 كلها نحوه، بحار الأنوار، ج 66، ص 207، ح 6.
- 3- .الكافي، ج 6، ص 363، ح 4، المحاسن، ج 2، ص 311، ح 2040 كلاهما عن السكوني، بحار الأنوار، ج 66، ص 207، ح 9.
- 4- .الكافي، ج 6، ص 362، ح 1، المحاسن، ج 2، ص 313، ح 2048 وفيه «ورقات» بدل «طاقات» وكلاهما عن المثنى بن الوليد، بحار الأنوار، ج 66، ص 208، ح 15.

فصل شصتم : کاسنی

فصل شصتم: کاسنی 3624. رسول الله صلی الله علیه و آله: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: کاسنی (1) مهتر همه سبزی هاست 3625. عنه صلی الله علیه و آله: امام علی علیه السلام: کاسنی بخورید، که هیچ صبحی نیست، مگر این که قطره ای از بهشت بر آن، فرو می افتد. چون خواستید آن را بخورید، قطره های آب را از رویش فرو متکانید. 3626. عنه صلی الله علیه و آله: امام صادق علیه السلام: کاسنی، نکو سبزی ای است. هیچ برگی از آن نیست که قطره ای از بهشت بر آن نباشد. آن را بخورید و به گاه خوردن، متکانید. پدرم علیه السلام ما را نهی می فرمود که به هنگام خوردن کاسنی، آن را بتکانیم. 3627. عنه صلی الله علیه و آله: امام صادق علیه السلام: هر کس در حالی بخوابد که در درون او، هفت تا که کاسنی باشد، به خواست خداوند، آن شب از قولنج، در امان است.

1- این گیاه، دارای دو نوع: دشتی و باغی است، و خود، دو گونه است: پهن برگ و باریک برگ، و حکم کاهورا دارد (القانون فی الطب: ص 68).

3628. عنه صلى الله عليه وآله: عنه عليه السلام: عَلَيْكَ بِالْهِنْدَبَاءِ؛ فَإِنَّهُ يَزِيدُ فِي الْمَاءِ، وَيُحَسِّنُ الْوَلَدَ، وَهُوَ حَارٌّ لَيِّنٌ يَزِيدُ فِي الْوَلَدِ الذُّكُورَةَ. (1) 3629. عنه صلى الله عليه وآله: الإمام الصادق عليه السلام: مَنْ أَحَبَّ أَنْ يَكْثُرَ مَأْوُهُ وَوَلَدُهُ؛ فَلْيَدْمِنْ أَكْلَ الْهِنْدَبَاءِ. (2) 3624. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: الكافي عن محمد بن الفيض: تَعَدَّيْتُ مَعَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَعَلَى الْخِوَانِ بَقْلًا، وَمَعَنَا شَيْخٌ فَجَعَلَ يَتَنَكَّبُ الْهِنْدَبَاءَ.

فَقَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: أَمَا أَنْتُمْ فَتَزْعُمُونَ أَنَّ الْهِنْدَبَاءَ بَارِدَةٌ، وَلَيْسَتْ كَذَلِكَ وَلَكِنَّهَا مُعْتَدِلَةٌ، وَفَضْلُهَا عَلَى الْبُقُولِ كَفَضْلِنَا عَلَى النَّاسِ. (3) 3625. پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: الإمام الرضا عليه السلام: الْهِنْدَبَاءُ شِفَاءٌ مِنْ أَلْفِ دَاءٍ، مَا مِنْ دَاءٍ فِي جَوْفِ ابْنِ آدَمَ إِلَّا قَمَعَهُ الْهِنْدَبَاءُ. (4) راجع: ج 1، ص 266 (ما ينفع للصداع / الهندباء). ج 1، ص 400، ح 676.

اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ أَنْ خَلَقْتَ فَسْوَيْتَ، وَأُمَّتٌ وَأَحْيَيْتَ، وَأَمْرَضْتَ وَشَفَيْتَ وَعَافَيْتَ وَأَبْلَيْتَ. اللَّهُمَّ يَا وَلِيَّ الْعَافِيَةِ نَسْأَلُكَ الْعَافِيَةَ، عَافِيَةَ تَتَّبِعُهَا عَافِيَةٌ، شَافِيَةٌ كَامِلَةٌ، عَافِيَةُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ. وَتَقْبَلُ مِنِّي بِأَحْسَنِ قَبُولِكَ بِمُحَمَّدٍ وَآلِهِ، يَا مُبَدِّلَ السَّيِّئَاتِ حَسَنَاتٍ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ.

-
- 1- الكافي، ج 6، ص 363، ح 6، المحاسن، ج 2، ص 313، ح 2047، مكارم الأخلاق، ج 1، ص 385، ح 1295، طب الأئمة لابن بسطام، ص 130 وفيه «يحسن اللون»، بحار الأنوار، ج 66، ص 209، ح 23 وج 104، ص 83، ح 38.
 - 2- الكافي، ج 6، ص 362، ح 2 عن سفيان بن السمط، المحاسن، ج 2، ص 312، ح 2042 عن الإمام الرضا عليه السلام، مكارم الأخلاق، ج 1، ص 384، ح 1290 وفيه «فليكثر» بدل «فليدمن» وفيهما «ماله» بدل «ماؤه»، بحار الأنوار، ج 66، ص 207، ح 10.
 - 3- الكافي، ج 6، ص 363، ح 7، المحاسن، ج 2، ص 313، ح 2050، بحار الأنوار، ج 66، ص 208، ح 17.
 - 4- الكافي، ج 6، ص 363، ح 9 عن محمد بن إسماعيل، مكارم الأخلاق، ج 1، ص 385، ح 1294، بحار الأنوار، ج 66، ص 209، ح 23.

3628. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: امام صادق علیه السلام: بر تو باد کاسنی؛ چرا که آب (منی) را افزون می سازد و فرزند را نکو می کند. گرم و مُلین است و پسرزایی را بیشتر می کند. (1) 3629. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله: امام صادق علیه السلام: هر کس دوست دارد آب (منی) او و فرزندانش فراوان شود، بر خوردن کاسنی، مداومت ورزد. 3630. رسول الله صلی الله علیه و آله: الکافی_ به نقل از محمد بن فیض: همراه با امام صادق علیه السلام ناهار می خوردم و قدری سبزی نیز بر سفره بود. در کنار ما پیرمردی بود که از کاسنی، دوری می گزید. امام علیه السلام فرمود: «گویا گمان می کنید که کاسنی، سرد است، در حالی که چنین نیست؛ بلکه معتدل است و برتری آن بر دیگر سبزی ها، به سان برتری ما بر دیگر مردمان است». 3631. عنه صلی الله علیه و آله: امام رضا علیه السلام: کاسنی، درمان هزار درد است. هیچ دردی در درون آدمی زاده نیست، مگر این که کاسنی، آن را در هم می کوبد. ر. ک: ج 1، ص 267 (آنچه برای سردرد، سودمند است / کاسنی). ج 1، ص 401، ح 676.

خداوندا! تو را سپاس که آفریدی و به اعتدال داشتی، میراندی و زنده ساختی، بیمار کردی و درمان نمودی، آسودگی بخشیدی و گرفتاری دادی. خداوندا، ای خداوندگار آسایش! از تو آسایش می طلبیم؛ آسایشی که در پی خود، همچنان آسایش بیاورد و خود، کامل و همه جاگیر باشد؛ آسایشی در هر دو سرای. به حق محمد و خاندان محمد، از ما به بهترین پذیرش، بپذیر، ای آن که بدی ها را به نیکی بدل می کنی، ای مهربان ترین مهربانان!

1- در طب الأئمه عليهم السلام، عبارت «رنگ را نکو می کند» آمده است.

فهرست منابع و مآخذ

فهرست منابع و مآخذ 1 . القرآن الكريم . 2 . إتحاف الساده المتمعين بشرح إحياء علوم الدين . لأبي الفيض محمد بن محمد الزبيدي (ت 1205 هـ) ، دار الفكر - بيروت . 3 . الاحتجاج على أهل اللجاج . لأبي منصور أحمد بن علي بن أبي طالب الطبرسي (ت 620 هـ) ، تحقيق : إبراهيم البهادري ومحمد هادي به ، دار الأسوه - طهران ، الطبعة الأولى 1413 هـ . 4 . إحقاق الحق وإزهاق الباطل . للشهيد القاضي نور الله بن السيد شريف الشوشتری (ت 1019 هـ) ، مع تعليقات السيد شهاب الدين المرعشي ، مكتبة آية الله المرعشي - قم ، الطبعة الأولى 1411 هـ . 5 . الاحكام النبويه فى الصناعه الطبيه . لابي الحسن على بن عبدالكريم بن طرخان الحموى الكحال (ت 720ق) ، تحقيق : عبدالسلام هاشم حافظ ، شركه مكتبه ومطبعه مصطفى البابى الحلبي واولاده - مصر ، 1374ق . 6 . إحياء علوم الدين . لأبي حامد محمد بن محمد بن محمد الغزالي (ت 505 هـ) ، دار الهادي - بيروت ، الطبعة الأولى 1412 هـ . 7 . الاختصاص . المنسوب إلى أبي عبد الله محمد بن محمد بن النعمان العكبرى البغدادي المعروف بالشيخ المفيد (ت 413 هـ) ، تحقيق : علي أكبر الغفاري ، مؤسسه النشر الإسلامى - قم ، الطبعة الرابعه 1414 هـ .

- 8 . الاخوان . لابي بكر عبدالله بن محمد بن ابي الدنيا) ت 281ق(، تحقيق وتعليق : محمد عبدالرحمن طوالبه ، دارالاعتصام - قاهره . 9 . الأدب المفرد . لأبي عبد الله محمد بن إسماعيل البخاري) ت 256 هـ (، تحقيق : محمد بن عبد القادر عطا ، دار الكتب العلميه - بيروت . 10 . الإرشاد في معرفه حجج الله على العباد . لأبي عبد الله محمد بن محمد بن النعمان العكبري البغدادي المعروف بالشيخ المفيد) ت 413 هـ (، تحقيق ونشر : مؤسسه آل البيت - قم ، الطبعه الأولى 1413 هـ . 11 . إرشاد القلوب . لأبي محمد الحسن بن أبي الحسن الديلمي) ت 711 هـ (، مؤسسه الأعلمی - بيروت ، الطبعه الرابعه 1398 هـ . 12 . الاستبصار فيما اختلف من الأخبار . لأبي جعفر محمد بن الحسن الطوسي) ت 460 هـ (، تحقيق : حسن الموسوي الخرساني ، دار الكتب الإسلاميه - طهران ، الطبعه الأولى . 13 . أسد الغابه في معرفه الصحابه . لأبي الحسن عزالدين علي بن أبي الكرم محمد بن محمد بن عبد الكريم الشيباني المعروف بابن الأثير الجزري) ت 630 هـ (، تحقيق : علي محمد معوض وعادل أحمد عبد الموجود ، دار الكتب العلميه - بيروت ، الطبعه الأولى 1415 هـ . 14 . الإصابه في تمييز الصحابه . لأبي الفضل أحمد بن علي بن الحجر العسقلاني) ت 852 هـ (، تحقيق : عادل أحمد عبد الموجود وعلي محمد معوض ، دار الكتب العلميه - بيروت ، الطبعه الأولى 1415 هـ . 15 . الأصول الستة عشر . عدّه من الرواه ، دار الشبستري - قم ، الطبعه الثانيه ، 1405 هـ . 16 . الاعتقادات . لأبي جعفر محمد بن علي بن الحسين بن بابويه القمي المعروف بالشيخ الصدوق) ت 381 هـ (، تحقيق : عاصم عبد السيد ، المؤتمر العالمي لألفيه الشيخ المفيد - قم ، الطبعه الأولى 1413 هـ . 17 . أعلام الدين في صفات المؤمنين . لأبي محمد الحسن بن محمد الديلمي) ت 711 هـ (، تحقيق ونشر : مؤسسه آل البيت عليهم السلام - قم . 18 . إلام الوري بأعلام الهدى . لأبي علي الفضل بن الحسن الطبرسي) ت 548 هـ (، تحقيق ونشر : مؤسسه آل البيت - قم ، الطبعه الأولى 1417 هـ .

- 19 . الأملى للطوسى . لأبى جعفر محمّد بن الحسن المعروف بالشيخ الطوسى) ت 460 هـ (، تحقيق : مؤسسه البعثه ، دار الثقافه - قم ، الطبعة الأولى 1414 هـ . 20 . الأملى للمفيد . لأبى عبد الله محمّد بن النعمان العكبرى البغدادى المعروف بالشيخ المفيد) ت 413 هـ (، تحقيق : حسين أستاذ ولى وعلّى أكبر الغفارى ، مؤسسه النشر الإسلامى - قم ، الطبعة الثانية 1404 هـ . 21 . بحار الأنوار الجامعه لدرر أخبار الأئمّه الأطهار عليهم السلام . للعلامة محمّد باقر بن محمّد تقى المجلسى) ت 1110 هـ (، مؤسسه الوفاء - بيروت ، الطبعة الثانية 1403 هـ . 22 . البدايه والنهايه . لأبى الفداء إسماعيل بن عمر بن كثير الدمشقى) ت 774 هـ (، تحقيق ونشر : مكتبه المعارف - بيروت . 23 . بشاره المصطفى لشيعة المرتضى . لأبى جعفر محمّد بن محمّد بن علّى الطبرى) ت 525 هـ (، المطبعة الحيدريّه - النجف الأشرف ، الطبعة الثانية 1383 هـ . 24 . البلد الأمين والدرع الحصين . لتقى الدين إبراهيم بن زين الدين الكفعمى) ت 905 هـ (. 25 . البيان والتبيين . لأبى عثمان عمرو بن بحر الكنانى الليثى المعروف بالجاحظ) ت 255 هـ (، تحقيق : عبد السلام محمّد هارون ، مكتبه الخانجى - قاهره ، الطبعة الخامسة 1405 هـ . 26 . تاج العروس من جواهر القاموس . للسيّد محمّد بن محمّد مرتضى الحسينى الزبيدى) ت 1205 هـ (، تحقيق : علّى شيرى ، دار الفكر - بيروت ، الطبعة الأولى 1414 هـ . 27 . تاريخ أصبهان . لأبى نعيم أحمد بن عبد الله الإصفهانى) ت 430 هـ (، تحقيق : سيّد كسروى حسن ، دار الكتب العلميه - بيروت . 28 . تاريخ بغداد أو مدينه السلام . لأبى بكر أحمد بن علّى الخطيب البغدادى) ت 463 هـ (، المكتبه السلفيه - المدينه المنوره . 29 . تاريخ دمشق . لأبى القاسم علّى بن الحسن بن هبه الله المعروف بابن عساكر الدمشقى) ت 571 هـ (، تحقيق : علّى الشيرى ، دار الفكر - بيروت ، الطبعة الأولى 1415 هـ . 30 . تاريخ الطبرى (تاريخ الأمم والملوك) . لأبى جعفر محمّد بن جرير الطبرى) ت 310 هـ (، تحقيق : محمّد أبو الفضل إبراهيم ، دار المعارف - مصر . 31 . التاريخ الكبير . لأبى عبد الله محمّد بن إسماعيل البخارى) ت 256 هـ (، دار الفكر - بيروت .

32 . تحرير الوسيله . للامام روح الله الموسوى الخمينى (ت 1358) ، دارالكتب العلميه ، مؤسسه اسماعيليان - قم . 33 . تحف العقول عن آل الرسول صلى الله عليه وآله . لأبى محمد الحسن بن علىّ الحزائى المعروف بابن شعبه (ت 381 هـ) ، تحقيق : علىّ أكبر الغفارى ، مؤسسه النشر الإسلامى - قم ، الطبعة الثانيه 1404 هـ . 34 . الترغيب والترهيب من الحديث الشريف . لزكى الدين عبدالعظيم بن عبدالقوى المنذرى (ت 656 ق) ، ضبط احاديثه وعلق عليه مصطفى محمد عماره ، بيروت - داراحياء التراث العربى ، 1408 ق . 35 . تصحيح الاعتقاد (مصنّفات الشيخ المفيد) . لأبى عبد الله محمد بن محمد بن نعمان العكبرى المعروف بالشيخ المفيد (ت 413 هـ) ، تحقيق : حسين درگاهى ، المؤتمر العالمى لألفيّة الشيخ المفيد - قم ، الطبعة الأولى 1413 هـ . 36 . تفسير التبيان . لشيخ الطائفة محمد بن الحسن الطوسى (ت 460 هـ) ، مكتبه الأمين - النجف الأشرف ، 1381 هـ . 37 . تفسير العياشى . لأبى النصر محمد بن مسعود السلمى السمرقندى المعروف بالعياشى (ت 320 هـ) ، تحقيق : السيّد هاشم الرسولى المحلّاتى ، المكتبه العلميه - طهران ، الطبعة الأولى 1380 هـ . 38 . تفسير القرطبى (الجامع لأحكام القرآن) . لأبى عبد الله محمد بن أحمد الأنصارى القرطبى (ت 671 هـ) ، تحقيق : محمد عبد الرحمن المرعشلى ، دار إحياء التراث العربى - بيروت ، الطبعة الثانيه 1405 هـ . 39 . تفسير القمى . لأبى الحسن علىّ بن إبراهيم بن هاشم القمى (ت 307 هـ) ، إعداد : السيّد الطيّب الموسوى الجزائرى ، مطبعة النجف الأشرف . 40 . تفسير مجمع البيان . لأبى علىّ الفضل بن الحسن الطبرسى (ت 548 هـ) تحقيق : السيّد هاشم الرسولى المحلّاتى والسيّد فضل الله اليزدى الطباطبائى ، دار المعرفه - بيروت ، الطبعة الثانيه 1408 هـ . 41 . التفسير المنسوب إلى الإمام العسكرى عليه السلام . تحقيق ونشر : مدرسه الإمام المهدي - قم ، الطبعة الأولى 1409 هـ .

42. التمحيص . لأبي عليّ محمد بن همام الاسكافي (ت 336 هـ) ، تحقيق ونشر : مدرسه الإمام المهدي (عج) - قم . 43 . تنبيه الخواطر ونزهه النواظر (مجموعه ورام) . لأبي الحسين ورام بن أبي فراس (ت 605 هـ) ، دار التعارف ودار صعب - بيروت . 44 . التوحيد . لأبي جعفر محمد بن عليّ بن الحسين بن بابويه القميّ المعروف بالشيخ الصدوق (ت 381 هـ) ، تحقيق : هاشم الحسيني الطهراني ، مؤسسه النشر الإسلامي - قم ، الطبعة الأولى 1398 هـ . 45 . تهذيب الأحكام في شرح المقنعه . لأبي جعفر محمد بن الحسن المعروف بالشيخ الطوسي (ت 460 هـ) ، تحقيق : سيد حسن الموسوي الخراسان ، دار التعارف - بيروت ، الطبعة الأولى 1401 هـ . 46 . تهذيب التهذيب . لأبي الفضل أحمد بن عليّ بن حجر العسقلاني (ت 852 هـ) ، تحقيق : خليل مأمون شيحا وعمر السلاحي وعليّ بن مسعود ، دار المعرفه - بيروت ، الطبعة الأولى 1417 هـ . 47 . تهذيب الكمال في أسماء الرجال . ليونس بن عبد الرحمن المزّي (ت 742 هـ) ، تحقيق : الدكتور بشّار عواد معروف ، مؤسسه الرساله - بيروت ، الطبعة الأولى 1409 هـ . 48 . الثاقب في المناقب . لأبي جعفر محمد بن عليّ بن حمزه الطوسي (ت 560 هـ) ، تحقيق : رضا علوان ، مؤسسه أنصاريان - قم ، الطبعة الثانيه 1412 هـ . 49 . الثقات . لأبي حاتم محمد بن حبان البستي (ت 354 هـ) ، مؤسسه الكتب الثقافيه - بيروت ، الطبعة الأولى 1408 هـ . 50 . ثواب الأعمال وعقاب الأعمال . لأبي جعفر محمد بن عليّ القميّ المعروف بالصدوق (ت 381 هـ) ، تحقيق : عليّ اكبر الغفاري ، مكتبه الصدوق - تهران . 51 . جامع الأحاديث . لأبي محمد جعفر بن أحمد بن عليّ القميّ المعروف بابن الرازي (القرن الرابع) ، تحقيق : السيّد محمد الحسيني النيسابوري ، مؤسسه الطبع والنشر التابعه للحضرة الرضويّه المقدّسه - مشهد ، الطبعة الأولى 1413 هـ .

52. جامع الأحاديث . لجلال الدين عبدالرحمن بن ابي بكر السيوطي (ت 911ق)، جمع وترتيب : عباس احمد صقر واحمد عبدال موجود ، دارالفكر - بيروت ، 1414ق . 53 . جامع الأخبار أو معارج اليقين في أصول الدين . لمحمد بن محمد الشعيري السبزواري (القرن السابع) ، تحقيق ونشر : مؤسسه آل البيت - قم ، الطبعة الأولى 1414 هـ . 54 . الجامع الصغير في أحاديث البشير النذير . لجلال الدين عبد الرحمن بن أبي بكر السيوطي (ت 911 هـ) ، دار الفكر - بيروت ، الطبعة الأولى 1401 هـ . 55 . الجامع لاخلق الراوي وآداب السامع . لابي بكر احمد بن علي الخطيب البغدادي (ت 463ق) ، تحقيق : محمد عجاج الخطيب ، مؤسسه الرساله - بيروت ، الطبعة الاولى 1412ق . 56 . حليه الأولياء وطبقات الأصفياء . لأبي نعيم أحمد بن عبد الله الإصبهاني (ت 430 هـ) ، دار الكتاب العربي - بيروت ، الطبعة الثانية 1387 هـ . 57 . حياه الحيوان الكبرى . لكامل الدين محمد بن موسى الدميري (ت 808 هـ) ، دار إحياء التراث العربي - بيروت . 58 . الخرائج والجرائح . لأبي الحسين سعيد بن عبد الله الراوندي المعروف بقطب الدين الراوندي (ت 573 هـ) ، تحقيق ونشر : مؤسسه الإمام المهدي (عج) - قم ، الطبعة الأولى 1409 هـ . 59 . الخصال . لأبي جعفر محمد بن علي بن الحسين بن بابويه القمي المعروف بالشيخ الصدوق (ت 381 هـ) ، مؤسسه النشر الاسلامي - قم ، الطبعة الرابعه 1414 هـ . 60 . خصائص الأئمه عليهم السلام (خصائص أمير المؤمنين عليه السلام) . لأبي الحسن الشريف الرضي محمد بن الحسين بن موسى الموسوي (ت 406 هـ) ، تحقيق : محمد هادي الأميني ، مجمع البحوث الإسلاميه التابع للحضرة الرضويه المقدسه - مشهد ، سنه 1406 هـ . 61 . الدر المنثور في التفسير المأثور . لجلال الدين عبد الرحمن بن أبي بكر السيوطي (ت 911 هـ) ، دار الفكر - بيروت ، الطبعة الأولى 1414 هـ . 62 . الدروس الشرعيه في فقه الإماميه . لشمس الدين محمد بن مكى العاملي المعروف بالشهيد الأول (ت 786 هـ) ، تحقيق ونشر : مؤسسه النشر الإسلامى - قم . 63 . الدروع الواقيه . لأبي القاسم علي بن موسى بن طاووس الحلي (ت 664 هـ) ، تحقيق ونشر : مؤسسه آل البيت - قم ، الطبعة الأولى 1414 هـ .

64 . دستور معالم الحكم ومأثور مكارم الشيم . لأبي عبد الله بن محمد بن سلامه القضاعي (ت 454 هـ) ، دار الكتاب العربي - بيروت ، الطبعة الأولى 1401 هـ . 65 . الدعاء . لأبي القاسم سليمان بن أحمد الطبراني (ت 360 هـ) ، تحقيق : مصطفى عبد القادر عطا ، دار الكتب العلميّه - بيروت ، الطبعة الأولى 1413 هـ . 66 . دعائم الإسلام وذكر الحلال والحرام والقضايا والأحكام . لأبي حنيفه النعمان بن محمد بن منصور بن أحمد بن حيّون التميمي المغربي (ت 363 هـ) ، تحقيق : آصف بن عليّ أصغر فيضي ، دار المعارف - مصر ، الطبعة الثالثة 1389 هـ . 67 . الدعوات . لأبي الحسين سعيد بن عبد الله الراوندي المعروف بقطب الدين الراوندي (ت 573 هـ) ، تحقيق ونشر : مؤسسه الإمام المهدي (عج) - قم ، الطبعة الأولى 1407 هـ . 68 . الديوان المنسوب إلى الإمام عليّ . لأبي الحسن محمد بن الحسين الكيدري (ت قرن 6 هـ) ، ترجمه : أبو القاسم إمامي ، النشر الاسوه - طهران ، 69 . ربيع الأبرار ونصوص الأخبار . لأبي القاسم محمود بن عمر الزمخشري (ت 538 هـ) ، تحقيق : سليم النعيمي ، منشورات الرضى - قم ، الطبعة الأولى 1410 هـ . 70 . رجال الكشي (اختيار معرفه الرجال) . لأبي جعفر محمد بن الحسن المعروف بالشيخ الطوسي (ت 460 هـ) ، تحقيق : السيّد مهدي الرجائي ، مؤسسه آل البيت - قم ، الطبعة الأولى 1404 هـ . 71 . الرواشح السماويه في شرح الأحاديث الإماميّة . لمير محمد باقر الحسيني المرعشي الداماد (ت 1041 هـ) ، مكتبه آيه الله المرعشي - قم ، الطبعة الأولى 1405 هـ . 72 . روضه الواعظين . لمحمد بن الحسن بن عليّ القتال النيسابوري (ت 508 هـ) ، تحقيق : حسين الأعلمي ، مؤسسه الأعلمي - بيروت ، الطبعة الأولى 1406 هـ . 73 . الزهد . لأبي عبد الرحمن بن عبد الله بن المبارك الحنظلي المروزي (ت 181 هـ) ، تحقيق : حبيب الرحمن الأعظمي ، دار الكتب العلميّه - بيروت . 74 . سبل الهدى والرشاد في سيره خير العباد . لمحمد بن يوسف الصالحى الشامى (ت 942ق) ، تحقيق : مصطفى عبدالواحد ، المجلس الاعلى للشؤون الاسلاميه ، لجنه احياء التراث الاسلاميه ، 1414ق .

75. السرائر الحاوي لتحرير الفتاوى . لأبي جعفر محمد بن منصور بن أحمد بن إدريس الحلبي (ت 598 هـ) ، تحقيق ونشر : مؤسسه النشر الإسلامى - قم ، الطبعة الثانية 1410 هـ . 76 . سنن ابن ماجه . لأبي عبد الله محمد بن يزيد بن ماجه القزويني (ت 275 هـ) ، تحقيق : محمد فؤاد عبد الباقي ، دار إحياء التراث - بيروت ، الطبعة الأولى 1395 هـ . 77 . سنن أبي داود . لأبي داود سليمان بن أشعث السجستاني (الأزدى) (ت 275 هـ) ، تحقيق : محمد محيي الدين عبد الحميد ، دار احياء السنه النبويه - بيروت . 78 . سنن الترمذى (الجامع الصحيح) . لأبي عيسى محمد بن عيسى بن سوره الترمذى (ت 297 هـ) ، تحقيق : أحمد محمد شاكر ، دار إحياء التراث - بيروت . 79 . سنن الدار قطنى . لأبي الحسن علي بن عمر البغدادي المعروف بالدار قطنى (ت 285 هـ) ، تحقيق : أبو الطيب محمد آبادى ، عالم الكتب - بيروت ، الطبعة الرابعه 1406 هـ . 80 . سنن الدارمى . لأبي محمد عبد الله بن عبد الرحمن الدارمى (ت 255 هـ) ، تحقيق : مصطفى ديب البغا ، دار القلم - بيروت ، الطبعة الأولى 1412 هـ . 81 . السنن الكبرى . لأبي بكر أحمد بن الحسين بن علي البيهقي (ت 458 هـ) ، تحقيق : محمد عبد القادر عطا ، دار الكتب العلميه - بيروت ، الطبعة الأولى 1414 هـ . 82 . السنن الكبرى . لأبي عبد الرحمن أحمد بن شعيب النسائي ، تحقيق : عبد الغفار سليمان البندارى ، دار الكتب العلميه - بيروت ، الطبعة الأولى 1411 هـ . 83 . سنن النسائي . (بشرح الحافظ جلال الدين السيوطى وحاشيه الإمام السندى) ، لأبي عبد الرحمن أحمد بن شعيب النسائي (ت 303 هـ) ، دار الجيل - بيروت ، الطبعة الأولى 1407 هـ . 84 . سير أعلام النبلاء . لأبي عبد الله محمد بن أحمد الذهبي (ت 748 هـ) ، تحقيق : شعيب الأرنؤوط ، مؤسسه الرساله - بيروت ، الطبعة العاشره 1414 هـ . 85 . السيره النبويه . لأبي محمد عبد الملك بن هشام بن أيوب الحميرى (ت 218 هـ) ، تحقيق : مصطفى السقا وإبراهيم الأبيارى ، مكتبه المصطفى - قم ، الطبعة الأولى 1355 هـ . 86 . شرح اسماء العقار . لأبي عمران موسى بن عبيد الله القرطبي (ت) ، صححه : ماكس مايرهوف ، مكتبه الثقافه الدينيه - بي جا ، 1419 ق .

87 . شرح نهج البلاغه . لعزّ الدين عبد الحميد بن محمّد بن أبي الحديد المعتزلى المعروف بابن أبي الحديد (ت 656 هـ) ، تحقيق : محمّد أبو الفضل إبراهيم ، دار إحياء التراث - بيروت ، الطبعة الثانية 1387 هـ . 88 . شُعب الإيمان . لأبى بكر أحمد بن الحسين البيهقى (ت 458 هـ) ، تحقيق : محمّد السعيد بسيونى زغلول ، دار الكتب العلميه - بيروت ، الطبعة الأولى 1410 هـ . 89 . الصحاح تاج اللغه وصحاح العربيه . لأبى نصر إسماعيل بن حمّاد الجوهري (ت 398 هـ) تحقيق : أحمد بن عبد الغفور عطار ، دار العلم للملايين - بيروت ، الطبعة الرابعه 1410 هـ . 90 . صحيح ابن حبان بترتيب ابن بلبان . لعلاء الدين على بن بلبان الفارسى (ت 739 هـ) ، تحقيق : شعيب الأرنؤوط ، مؤسسه الرساله - بيروت ، الطبعة الثانيه 1414 هـ . 91 . صحيح ابن خزيمة . لأبى بكر محمّد بن إسحاق السلمى النيسابورى المعروف بابن خزيمة (ت 311 هـ) ، تحقيق : محمّد مصطفى الأعظمى ، المكتب الإسلامى - بيروت ، الطبعة الثالثه 1412 هـ . 92 . صحيح البخارى . لأبى عبد الله محمّد بن إسماعيل البخارى (ت 256 هـ) ، تحقيق : مصطفى ديب البغا ، دار ابن كثير - بيروت ، الطبعة الرابعه 1410 هـ . 93 . صحيح مسلم . لأبى الحسين مسلم بن الحجاج القشيري النيسابورى (ت 261 هـ) ، تحقيق : محمّد فؤاد عبد الباقي ، دار الحديث - القاهره ، الطبعة الأولى 1412 هـ . 94 . صحيفه الإمام الرضا عليه السلام . المنسوبه إلى الإمام الرضا عليه السلام ، تحقيق ونشر : مؤسسه الإمام المهدي (عج - قم ، الطبعة الأولى 1408 هـ . 95 . الصحيفه السجّاديه . المنسوب إلى الإمام على بن الحسين عليه السلام ، تصحيح : على أنصاريان ، المستشاريه الثقافيه للجمهوريه الإسلاميه الإيرانيّه - دمشق ، 1405 هـ . 96 . طب الامام الرضا (ع) . المنسوب الى الامام على بن موسى (ع) ، تحقيق : محمد مهدي نجف ، مكتبه الامام الحكيم العامه - 97 . طب الائمة . بروايه عبدالله والحسين ابني بسطام بن سابور الزيات النيسابوريين) ت قرن 4هـ . (، شرح وتعليق : محسن عقيل ، منشورات الرضى - قم . 98 . طب النبي . لمحمود بن محمد الجغميني (ت ،) چاپ سنگى .

99 . الطبقات الكبرى . لمحمد بن سعد كاتب الواقدي (ت 230 هـ ، دار صادر - بيروت . 100 . عدّه الداعى ونجاح الساعى . لأبى العباس أحمد بن محمد بن فهد الحلّى الأسدى (ت 841 هـ ، تحقيق : أحمد الموحّد ، مكتبه وجدانى - طهران . 101 . علل الشرائع . لأبى جعفر محمد بن علىّ بن الحسين بن بابويه القمى المعروف بالشيخ الصدوق (ت 381 هـ ، دار إحياء التراث - بيروت ، الطبعة الأولى 1408 هـ . 102 . عوالى اللآلى العززيّه فى الأحاديث الدينيه . لمحمد بن علىّ بن إبراهيم الأحسانى المعروف بابن أبى جمهور (ت 940 هـ ، تحقيق : مجتبى العراقى ، مطبعه سيّد الشهداء عليه السلام - قم ، الطبعة الأولى 1403 هـ . 103 . عيون الأخبار . لأبى محمد عبد الله بن مسلم بن قتيبه الدينورى (ت 276 هـ ، دار الكتب المصرّيّه - القاهره ، سنة 1343 هـ . 104 . عيون أخبار الرضا . لأبى جعفر محمد بن علىّ بن الحسين بن بابويه القمى المعروف بالشيخ الصدوق (ت 381 هـ ، تحقيق : السيّد مهدي الحسينى اللاجوردى ، منشورات جهان - طهران . 105 . عيون الحكم والمواعظ . لأبى الحسن علىّ بن محمد الليثى الواسطى (قرن 6 هـ ، تحقيق : حسين الحسنى البيرجندى ، دار الحديث - قم ، الطبعة الأولى 1376 هـ ش . 106 . غريب الحديث . لأبى محمد عبد الله بن مسلم بن قتيبه الدينورى (ت 276 هـ ، دار الكتب العلميه - بيروت ، 1408 هـ . 107 . الغيبه . لأبى جعفر محمد بن الحسن بن علىّ بن الحسن الطوسى (ت 460 هـ ، تحقيق : عباد الله الطهرانى وعلىّ أحمد ناصح ، مؤسسه المعارف الإسلاميه - قم ، الطبعة الأولى 1411 هـ . 108 . الغيبه . لأبى عبد الله محمد بن إبراهيم بن جعفر الكاتب النعمانى (ت 350 هـ ، تحقيق : علىّ أكبر الغفارى ، مكتبه الصدوق - طهران . 109 . الفائق فى غريب الحديث . لأبى القاسم محمود بن عمر الزمخشرى (ت 583 هـ ، تحقيق : علىّ محمد البجاوى ، دار الفكر - بيروت ، 1414 هـ . 110 . فتح البارى (شرح صحيح البخارى) . لأبى الفضل أحمد بن علىّ بن حجر العسقلانى (ت 852 هـ ، تحقيق : عبد العزيز بن عبد الله بن باز ، دار الفكر - بيروت ، الطبعة الأولى 1379 هـ .

111 . الفرج بعد الشده . لأبي بكر عبد الله بن محمد القرشى المعروف بابن أبي الدنيا) ت 281 هـ (، تحقيق : مصطفى عبد القادر عطا ، مؤسسه الكتب الثقافيه - بيروت ، الطبعة الأولى 1413 هـ . 112 . فرج المهموم فى تاريخ علماء النجوم . لأبى القاسم على بن موسى بن طاووس الحلّى) ت 664 هـ (منشورات الرضى - قم . 113 . الفردوس بمأثور الخطاب . لأبى شجاع شيرويه بن شهردار الديلمى الهمدانى) ت 509 هـ (، تحقيق : السعيد بن بسيونى زغلول ، دار الكتب العلميه - بيروت ، الطبعة الأولى 1406 هـ . 114 . فرهنگ صبا . محمد بهشتى ، انتشارات صبا - تهران ، 1370 . 115 . الفصول المختاره من العيون والمحاسن . لأبى القاسم على بن الحسين الموسوى المعروف بالشريف المرتضى وعلم الهدى) ت 436 هـ (، المؤتمر العالمى بمناسبة ذكرى أليته الشيخ المفيد - قم ، الطبعة الأولى 1413 هـ . 116 . الفضائل . لأبى الفضل شاذان بن جبرئيل القمى) ت 660 هـ (، الطبعة الحيدريه - نجف ، 1338 هـ . 117 . الفقه المنسوب للإمام الرضا عليه السلام . تحقيق مؤسسه آل البيت ، المؤتمر العالمى للإمام الرضا عليه السلام - مشهد . 118 . فيض القدير . لزين الدين محمد عبد الرؤوف المناوى) قرن 10 هـ (، دار الفكر - بيروت . 119 . القاموس المحيط . للشيخ أبى طاهر مجد الدين محمد بن يعقوب الفيروز آبادى) ت 817 هـ (، دار الفكر - بيروت . 120 . قرب الإسناد . لأبى العباس عبد الله بن جعفر الحميرى القمى) ت بعد 304 هـ (، تحقيق ونشر : مؤسسه آل البيت - قم ، الطبعة الأولى 1413 هـ . 121 . قصص الأنبياء . لأبى الحسين سعيد بن عبد الله المعروف بقطب الدين الراوندى) ت 573 هـ (تحقيق : غلام رضا عرفانيان ، مجمع البحوث الإسلاميه التابع لمؤسسه الأستانه الرضويه - مشهد ، الطبعة الأولى 1409 هـ . 122 . الكافى . لأبى جعفر ثقه الإسلام محمد بن يعقوب بن إسحاق الكلينى الرازى) ت 329 هـ (، تحقيق : على أكبر الغفارى ، دار صعب ودار التعارف - بيروت ، الطبعة الرابعه 1401 هـ .

- 123 . كشف الخفاء ومزيل الإلباس عما اشتهر من الأحاديث على ألسنة الناس . لإسماعيل بن محمد العجلوني الجراحي (ت 1162 هـ) دار الكتب العلميّه - بيروت ، 1408 هـ . 124 . كشف الغمّه في معرفه الأئمّه . لعليّ بن عيسى الإربلي (ت 687 هـ) ، تصحيح : السيّد هاشم الرسولي المحلّاتي ، دار الكتاب الإسلامي - بيروت ، الطبعة الأولى 1401 هـ . 125 . كفايه الأثر في النصّ على الأئمّه الإثني عشر . لأبي القاسم عليّ بن محمد بن عليّ الخزّاز القمّي (القرن الرابع) ، تحقيق : السيّد عبد اللطيف الحسيني الكوه كمرى ، انتشارات بيدار قم ، سنه 1401 هـ . 126 . كمال الدين وتمام النعمه . لأبي جعفر محمد بن عليّ بن الحسين بن بابويه القمّي المعروف بالشيخ الصدوق (ت 381 هـ) ، تحقيق : عليّ أكبر الغفّاري ، مؤسسه النشر الإسلامي - قم ، الطبعة الأولى 1405 هـ . 127 . كنز العمّال في سنن الأقوال والأفعال . لعلاء الدين عليّ المتقيّ بن حسام الدين الهندي (ت 975 هـ) ، تصحيح : صفوه السقّا ، مكتبه التراث الإسلامي - بيروت ، الطبعة الأولى 1397 هـ . 128 . كنز الفوائد . للشيخ أبي الفتح محمد بن عليّ بن عثمان الكراچكي الطرابلسي (ت 449 هـ) ، إعداد : عبد الله نعمه ، دار الذخائر - قم ، الطبعة الأولى 1410 هـ . 129 . لسان العرب . لأبي الفضل جمال الدين محمد بن مكرم بن منظور المصري (ت 711 هـ) ، دار صادر - بيروت ، الطبعة الأولى 1410 هـ . 130 . لغت نامه دهخدا . علي أكبر دهخدا (ت 1334) ، مؤسسه لغت نامه دهخدا - تهران ، 1372 . 131 . مائه كلمه للامام امير المؤمنين علي بن ابي زالب (ع) . لابي عثمان عمرو بن بحر الجاحظ (ت 255ق) ، تحقيق : رياض مصطفى العبدالله ، دارالحكمه - بيروت ، الطبعة الاولى 1416 ق . 132 . المجازات النبويّه . لأبي الحسن محمد بن الحسين الموسوي المعروف بالشيخ الرضي (ت 406 هـ) ، تحقيق وشرح : طه محمد الزيني ، مكتبه بصيرتي - قم . 133 . مجمع البحرين . لفخر الدين الطريحي (ت 1085 هـ) ، تحقيق ونشر : قسم الدراسات الإسلاميّه ، مؤسسه البعثه - قم ، الطبعة الاولى 1414 هـ . 134 . مجمع الزوائد ومنبع الفوائد . لنور الدين عليّ بن أبي بكر الهيثمي (ت 807 هـ) ، تحقيق : عبد الله محمد درويش ، دار الفكر - بيروت ، الطبعة الأولى 1412 هـ .

135 . المحاسن . لأبي جعفر أحمد بن محمد بن خالد البرقي (ت 280 هـ) ، تحقيق : السيّد مهدي الرجائي ، المجمع العالمي لأهل البيت - قم ، الطبعة الأولى 1413 هـ . 136 . المحجّه البيضاء في تهذيب الأحياء . لمولا محسن الفيض الكاشاني (ت 1091 هـ) مع حاشيه : عليّ أكبر الغفّاري ، جماعه المدرسين في حوزة العلميه - قم ، 1383 هـ . 137 . المحيط في اللغة . لأبي القاسم إسماعيل بن عباد الطالقاني (ت 385 هـ) ، تحقيق : محمد حسن آل ياسين ، عالم الكتب - بيروت . 138 . مرآة العقول في شرح أخبار آل الرسول . للعلامة محمد باقر بن محمد تقى المجلسي (ت 1111 هـ) ، تحقيق : هاشم الرسولى المحلاتي ، دار الكتب الإسلاميه - تهران ، الطبعة الثالثه 1370 هـ ش . 139 . المراسيل مع الاسانيد . لابي داود سليمان بن الاشعث السجستاني (ت 275ق) ، تحقيق : عبدالعزيز السيروان ، دارالقلم - بيروت ، 1406ق . 140 . المرض والكفارات . لابي بكر عبدالله بن محمد بن ابى الدنيا (ت 281ق) ، تحقيق : عبدالوكيل الندوى ، الدارالسلفيه - هند ، 1411ق . 141 . مسائل عليّ بن جعفر ومستدركاتهما . لأبي الحسن عليّ بن جعفر الحسيني العلوى الهاشمى العريضى (ت 210 هـ) تحقيق : مؤسسه آل البيت عليهم السلام ، المؤتمر العالمى للإمام الرضا عليه السلام فى مشهد ، الطبعة الأولى 1409 هـ . 142 . المستدرک على الصحيحين . لأبي عبد الله محمد بن عبد الله الحاكم النيسابورى (ت 405 هـ) ، تحقيق : مصطفى عبد القادر عطا ، دار الكتب العلميه - بيروت ، الطبعة الأولى 1411 هـ . 143 . مستدرک الوسائل ومستنبط المسائل . لميرزا حسين النورى الطبرسى (ت 1320 هـ) ، مؤسسه آل البيت - قم ، الطبعة الأولى 1407 هـ . 144 . مستطرفات السرائر . لابي عبدالله محمد بن احمد بن ادريس الحلبي (ت 598ق) ، تحقيق ونشر : مدرسه الامام المهدي (ع) . 145 . مسند ابن جعد . لأبي الحسن عليّ بن الجعد بن عبيد الجوهرى (ت 230 هـ) مؤسسه ناور - بيروت . 1410 .

146 . مسند أبي يعلى الموصلي . لأبي يعلى أحمد بن عليّ بن المثنى التميمي الموصلي (ت 307 هـ) ، تحقيق : إرشاد الحقّ الأثرى ، دار القبلة - جدّه ، الطبعة الأولى 1408 هـ . 147 . مسند اسحاق بن راهويه . لاسحاق بن ابراهيم بن مخلد المروزي (ت 238ق) ، تحقيق : عبدالغفور عبدالحق وحسين برالبلوشي ، مكتبة الايمان - مدينه ، 1412ق . 148 . مسند الإمام زيد (مسند زيد) . المنسوب إلى زيد بن عليّ بن الحسين عليهما السلام (122 هـ) ، منشورات دار مكتبة الحياه - بيروت ، الطبعة الأولى 1966 م . 149 . مسند البزّار (البحر الزخّار) . لأبي بكر أحمد بن عمرو العتكي البزّار (ت 292 هـ) ، تحقيق : محفوظ الرحمن زين الله ، مؤسسه علوم القرآن - بيروت ، الطبعة الأولى 1409 هـ . 150 . مسند الحميدى . لأبي بكر عبد الله بن الزبير الحميدى (ت 219 هـ) ، تحقيق : حبيب الرحمن الأعظمي ، المكتبة السلفيّة - المدينه المنوره . 151 . مسند الشاميين . لابي القاسم سليمان بن احمد الطبراني (ت 360ق) ، تحقيق : حمدي عبدالمجيد السلفي ، مؤسسه الرساله - بيروت . 152 . مسند الشهاب . لمحمّد بن سلامه القضاعي (ت 454 هـ) مؤسسه الرساله - بيروت ، 1405 هـ . 153 . المسند لأحمد بن حنبل . لأحمد بن محمّد بن حنبل الشيباني (ت 241 هـ) ، تحقيق : عبد الله محمّد الدرويش ، دار الفكر - بيروت ، الطبعة الثانيه 1414 هـ . 154 . مشكاه الأنوار في غرر الأخبار . لأبي الفضل عليّ الطبرسي (القرن السابع) ، تحقيق : مهدي هوشمند ، دار الحديث - قم ، الطبعة الأولى 1418 هـ . 155 . مصادقها لآخوان . لابي جعفر محمّد بن ابي الحسن علي بن بابويه القمي المعروف بالصدوق (ت 381ق) ، عراق : مكتبه الامام صاحب الزمان العامه ، 1402 ق . 156 . مصباح الشريعه ومفتاح الحقيقه . المنسوب إلى الإمام الصادق عليه السلام ، شرح : عبد الرزّاق گيلاني ، نشر صدوق - طهران ، الطبعة الثالثه 1407 هـ . ش . 157 . المصباح في الأدعيه والصلوات والزيارات . للشيخ تقى الدين إبراهيم بن عليّ بن الحسن العاملي الكفعمي (ت 900 هـ) ، منشورات الشريف الرضي - قم . 158 . المصباح المنير في غريب الشرح الكبير للرافعي . لأبي العباس أحمد بن محمّد بن عليّ الفيّومي (ت 770 هـ) ، مؤسسه دار الهجره - قم ، الطبعة الثانيه 1414 هـ .

159 . المصنّف . لأبي بكر عبد الرزّاق بن همّام الصنعاني (ت 211 هـ) ، تحقيق : حبيب الرحمن الأعظمي ، منشورات المجلس العلمي - بيروت . 160 . المصنّف في الأحاديث والآثار . لأبي بكر عبد الله بن محمّد بن أبي شيبة العيسى الكوفي (ت 235 هـ) ، تحقيق : سعيد محمّد اللحّام ، دار الفكر - بيروت . 161 . معاني الأخبار . لأبي جعفر محمّد بن عليّ بن الحسين بن بابويه القمّي المعروف بالشيخ الصدوق (ت 381 هـ) ، تحقيق : عليّ أكبر الغفّاري ، مؤسسه النشر الإسلامي - قم ، الطبعة الأولى 1361 هـ ش . 162 . المعجم الأوسط . لأبي القاسم سليمان بن أحمد اللخمي الطبراني (ت 360 هـ) ، تحقيق : طارق بن عوض الله وعبد الحسن بن إبراهيم الحسيني ، دار الحرمين - القاهرة ، الطبعة الأولى 1415 هـ . 163 . معجم البلدان . لأبي عبد الله شهاب الدين ياقوت بن عبد الله الحموي الرومي (ت 626 هـ) ، دار إحياء التراث العربي - بيروت ، الطبعة الأولى 1399 هـ . 164 . معجم السفر . لأبي طاهر احمد بن محمد السلفي (ت 576 هـ) ، تحقيق : عبدالله عمر البارودي ، دار الفكر - بيروت ، 1414 ق . 165 . المعجم الصغير . لأبي القاسم سليمان بن أحمد اللخمي الطبراني (ت 360 هـ) ، تحقيق : محمّد عثمان ، دار الفكر - بيروت ، الطبعة الثانية 1401 هـ . 166 . المعجم الكبير . لأبي القاسم سليمان بن أحمد اللخمي الطبراني (ت 360 هـ) ، تحقيق : حمدي عبد المجيد السلفي ، دار إحياء التراث العربي - بيروت ، الطبعة الثانية 1404 هـ . 167 . المعجم الوسيط . لمصطفى ابراهيم واحمد حسن الزيات وحامد عبدالقادر ومحمد علي النجار ، المكتبة الاسلاميه - استانبول ، 1392 ق . 168 . معدن الجواهر ورياضه الخواطر . لأبي الفتح محمّد بن علي الكراچكي (ت 449 ق) ، تحقيق : أحمد الحسيني ، المكتبة المرتضويه - تهران ، 1349 ق . 169 . مفردات ألفاظ القرآن . لأبي القاسم الحسين بن محمّد الراغب الأصفهاني (ت 425 هـ) ، تحقيق : صفوان عدنان داودي ، دار القلم - بيروت ، الطبعة الأولى 1412 هـ .

170 . المقنعه . لأبي عبد الله محمد بن محمد بن النعمان العكبرى البغدادي المعروف بالشيخ المفيد (ت 413 هـ ،) ، تحقيق ونشر : مؤسسه النشر الإسلامى - قم ، الطبعة الثانيه 1410 هـ . 171 . مكارم الأخلاق . لأبي عليّ الفضل بن الحسن الطبرسى (ت 548 هـ ،) ، تحقيق : علاء آل جعفر ، مؤسسه النشر الإسلامى - قم ، الطبعة الأولى 1414 هـ . 172 . مناقب آل أبي طالب (المناقب لابن شهر آشوب) . لأبي جعفر رشيد الدين محمد بن عليّ بن شهر آشوب المازندراني (ت 588 هـ ،) ، المطبعة العلميه - قم . 173 . منتخب كنز العمال فى سنن الأقوال والأفعال . لعلاء الدين عليّ المتقى بن حسام الدين الهندي (ت 975 هـ ،) ، داراحياء التراث العربى - بيروت ، الطبعة الأولى 1410 هـ . 174 . المنتخب من مسند عبد بن حميد . لأبي محمد عبد بن حميد (ت 249 هـ ،) ، تحقيق : السيد صبحى البدرى السامرائى ومحمود محمد خليل الصعيدي ، مكتبه السنه - القايره ، الطبعة الأولى 1408 هـ . 175 . من لا يحضره الفقيه . لأبي جعفر محمد بن عليّ بن الحسين بن بابويه القمى المعروف بالشيخ الصدوق (ت 381 هـ ،) ، تحقيق : عليّ أكبر الغفارى ، مؤسسه النشر الإسلامى - قم ، الطبعة الثانيه . 176 . منيه المريد . لزين الدين عليّ العاملى المعروف بالشهيد الثاني (ت 965 هـ) مكتب الإعلام الإسلامى - قم ، 1415 هـ . 177 . المواعظ العديده . للحاج الميرزا عليّ المشكينى الأردبيلى (معاصر) ، تحقيق : عليّ الأحمدي الميانجى ، دفتر نشر الهادى - قم ، الطبعة الرابعه 1406 هـ . 178 . الموطأ . لمالك بن أنس (ت 158 هـ ،) ، تحقيق : محمد فؤاد عبد الباقي ، دار احياء التراث العربى - بيروت ، الطبعة الأولى 1406 هـ . 179 . المؤمن . لحسين بن سعيد الكوفى الاهوازى (ت قرن 3ق) ، تحقيق ونشر : مدرسه الامام المهدي (ع) - قم ، 1404 ق . 180 . مهج الدعوات ومنهج العبادات . لأبي القاسم بن موسى الحلّى المعروف بابن طاووس (ت 664 هـ) تحقيق : حسين الأعلمى ، مؤسسه الأعلمى - بيروت ، الطبعة الأولى 1414 هـ . 181 . نثر الدرّ . لأبي سعيد منصور بن الحسين الأبي (ت 421 هـ ،) ، تحقيق : محمد عليّ قرنه ، الهيئه المصريه العامه - مصر ، الطبعة الأولى 1981 م .

182 . نزّه الناظر وتنبیه الخواطر . لأبي عبد الله الحسين بن محمد الحلواني (من أعلام القرن الخامس) (تحقيق ونشر : مؤسسه الإمام المهدي) عج - قم ، الطبعة الأولى 1408 هـ . 183 . نصب الراية . لأبي محمد عبد الله بن يوسف الحنفي الزيلعي (ت 762 هـ) دار الحديث - قاهره ، 1415 هـ . 184 . النوادر . لفضل الله بن عليّ الحسنى الراوندى (ت 571 هـ) ، تحقيق : سعيد رضا عليّ عسكرى ، مؤسسه دار الحديث - قم ، الطبعة الأولى 1377 هـ ش . 185 . النهايه فى غريب الحديث والأثر . لأبي السعادات مبارك بن مبارك الجزرى المعروف بابن الأثير (ت 606 هـ) ، تحقيق : طاهر أحمد الزاوى ، مؤسسه إسماعيليان - قم ، الطبعة الرابعه 1367 هـ ش . 186 . نهج البلاغه . ما اختاره أبو الحسن الشريف الرضى محمد بن الحسين بن موسى الموسوى من كلام الإمام أمير المؤمنين عليه السلام (ت 406 هـ) . الوافى . لملاً محسن بن مرتضى الفيض الكاشانى (ت 1091 هـ) ، تحقيق : ضياء الدين حسين اصفهانى ، مكتبه الإمام أمير المؤمنين عليه السلام - اصفهان ، 1406 هـ . 188 . ينابيع المودّه لذوى القربى . لسليمان بن إبراهيم القندوزى الحنفي (ت 1294 هـ) ، تحقيق : عليّ جمال أشرف الحسينى ، دار الأسوه - طهران ، الطبعة الأولى 1416 هـ .

بسمه تعالی

هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ

آیا کسانی که می دانند و کسانی که نمی دانند یکسانند؟

سوره زمر / 9

آدرس دفتر مرکزی:

اصفهان - خیابان عبدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آباده ای - کوچه شهید محمد حسن توکلی - پلاک 129/34 - طبقه اول

وب سایت: www.ghbook.ir

ایمیل: Info@ghbook.ir

تلفن دفتر مرکزی: 03134490125

دفتر تهران: 021 - 88318722

بازرگانی و فروش: 09132000109

امور کاربران: 09132000109



مرکز تحقیقات رایانگی

اصفهان

گامی

WWW



برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی

www.Ghaemiyeh.com

www.Ghaemiyeh.net

www.Ghaemiyeh.org

www.Ghaemiyeh.ir

مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.

۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹

